

Παιδεία

(σχετικά με την Εκπαιδευτική
Μεταρρύθμιση του 1964)

1964-66

[2] /

Σχέδια νόμων, προτάσεις, σχέδια
για την εκπαίδευση, και τους
ειδικούς κλάδους της.

Πίνακας πηγαία κρίσεων τα
σχέδια

(Δ. Μαυρά)

J.M. 21 Aug. 94 /

ΠΑΙΔΕΙΑ

(ΠΡΟΕΔΡ. ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ)

Προτάσεις, Υποβληθείσες, νομοί;
 για την Εθν. Μεταρ.
 Ημερ. ;

Παυλός

1964 ;

Ἑκκαιδετική Μεταρρίθμις

—

Λεί γέρα τὶ ἀνρίθμω
εἶναι ;

Συνέλευσις
'Ενωσὺς Γενικῶν
Επιδεικτικῶν
(Μέβωρ Ταυρίας).

τῶν Νόμων τοῦ Κράτους καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ συντάγματος καὶ θὰ ποῦμε τὰς ἀποφαις μας ὡς Συμβουλευτικῶν Γενικῶν Επιθεωρητῶν.

Τὸ Συνέδριον τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἡ ὑπεύθυνος Διοίκησις ποῦ τὸ ὁρ-
γαίνει ἐπεὶ δὲ δοῦμε τί θὰ μᾶς πῇ καὶ τί θέλει ἀπὸ τὸ Συνέδριον αὐτό.

Συνεδρος Εἰς τὰ γενικώτερα θέματα, τὰ ἀφορῶντα τὴν Γενικὴν Παιδείαν δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἑαυτοῦ πρέπει νὰ εἶναι σεβασταὶ ἀπὸ τὰ μέλη, ἀλλὰ γεννᾶται τὸ εἰς τὸ ζήτημα. Ἐάν τυχὸν προκύβῃ ζήτημα ἰαδικόν, τὸ ὁποῖον τέλος πάντων δὲν συμπέτει εἰς τὰς ἐπιδιώξεις ἐν μέρους ἡμῶν μὲ τὰς ἀποφάσεις τῆς Γεν. Συνελεύσεως, σὺς ἐρωτῶ.

Ἄς υποθέσωμεν ὅτι ἐνὰ ζήτημα ποῦ ἀφορᾷ τὰ οἰκονομικὰ Γυμνάσια προκύβῃ εἰς τὸ Συνέδρι-
ον Θεσσαλονίκης, ἐγὼ τοῦλάχιστον θέλω νὰ δηλώσω ἀπὸ τῶρα δὲν μπορῶ νὰ εἶμαι δεσμευμένος
ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἑνώσεως Γενικῶν, σὲ γενικώτερα ζητήματα, διότι εἰδικώτερον ζήτημα
τοῦ ἰαδικοῦ θὰ μὲ ἀπασχολήσῃ τότε καὶ θέλω νὰ ἔχω πλήρη ἐλευθερίαν

- Πρ. Καὶ ὅταν τὸ εἰδικώτερον ζήτημα τοῦ ἰαδικοῦ ἐνταχθῇ μέσα στὰ γενικά ζητήματα καὶ
τὸ εἰσηγηθῇτε σὺς ὁ ἑαυτοῦ ὡς μέλος τῆς συνελεύσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ πάρῃ ἡ συνέλευσις ὁρδᾷ
ἀποφάσεις, κατὰ τί δεσμεύεσθε; Ὑστερα γιατί νὰ κἀνωμεν υποθέσεις καὶ νὰ προβοῦμε εἰς ἀ-
ποφάσεις υποθετικῶς. Ἀφήστε νὰ πραγματώσουμε στὴν συζήτησιν νὰ δοῦμε τί θὰ συζητήσουμε καὶ
τί θὰ ἀποφασίσουμε καὶ πιθανὸν στὴν συζήτησιν νὰ μὴν ὑπάρξουν κενά. Νὰ μὴν ὑπάρξῃ ἡ περίπτω-
σις αὕτη.

Συνεδρος Πύχαριστῶ Κύριε Πρόεδρε, ἀλλ' ὅπως ξέρετε αἱ δηλώσεις μέχρι σήμερον καὶ καὶ τὸ
σχέδιον Νομοθετικοῦ Δ/τος, τὰ οἰκονομικὰ Γυμνάσια τὰ ἐφίνει ζοῦνε καὶ δὲν ζοῦν.

- Πρ. Θὰ σὺς παρακαλέσω ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι θέμα οὐσίας ἐνὸς θέματος νὰ τὸ συζητήσουμε
μετὰ, νὰ μὴν τὸ συζητοῦμεν προδικαστικῶς.

Συνεδρος Ἐπειδὴ ἡ συνέλευσις κατὰ πλειοψηφίαν ἐδῶ πέρα .....

- Πρ. Ἐδῶ θὰ ἐκθέσωμεν ὅλοι ἐλευθέρως καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἱστορικῆς μας εὐθύνης τὰς
ἀποφαις μας καὶ θὰ καταλήξωμεν ἐάν καταλήξωμεν εἴτε κατὰ ὁμοφωνίαν εἴτε κατὰ πλειοψηφίαν
ὅπως γίνεται σὺς Συνελεύσεις σὲ ὠρισμένας ἀποφάσεις. Ἐπὶ ἐκείνου συγκεκριμένου θέματος
μποροῦμε νὰ συζητήσουμε.

Τὸ πρῶτο θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἦταν οἱ ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν πεπραγμένων.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν λεχθέντων ὡς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος, ἐθεώρησα ὅ-
τι παραίτητον νὰ δώσω ὠρισμένας ἐξηγήσεις καὶ διευκρινίσεις χρήσιμες.

Νομίζω τῶρα ὅτι μποροῦμε νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ δευτέρου θέματος τὸ
ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ οὐσιαστικόν.

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος ἐτυπώσαμεν καὶ μίαν ἀναλυτικὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ
ὁ Πρόεδρος θὰ προβῇ εἰς μίαν γενικὴν εἰσηγήσιν ἣ ὁποία θὰ ἐμδέτῃ ἀποφαις προσηκόντες τοῦ
διότι τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἐνόμισεν ἀπαραίτητον νὰ ἐπαρουσιάσῃ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου εἰς
τὴν Συνέλευσιν, διότι κατὰ κάποιον τρόπον θὰ ἐδέσμευε μὲ τὰς προτάσεις τοῦ αὐτοῦ.

Αἱ ἀποφαις τοῦ Προέδρου αἱ ὁποῖαι θὰ ἐκτεθοῦν εὐθὺς ἀμέσως διὰ νὰ ὑπάρξῃ μίαν βέβαιον
συζητήσεως, στηρίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν μὴ 100% εἰς ἀποφαις περιλαμβανομένας εἰς ἓν
προσχέδιον Ὑπομνήματος ποῦ ἐκοινοποιήθη πρὸς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως καὶ τὸ ὁποῖον προ-
σχέδιον ὑπομνήματος συνεζητήθη λεκτομερῶς ἀπὸ τὸ Διοικητικόν Συμβούλιον καὶ ἐνεκρίθη.

Θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ λοιπὸν νὰ προβῇ εἰς μίαν γενικὴν ἐκθεσιν σκέψεων καὶ ἀποφαις ἐπὶ
τοῦ δευτέρου θέματος καὶ μετὰ αὐτὴν θὰ ἐκθέσῃ καθένας τὰς προσηκόντες τοῦ ἀποφαις καὶ
ἀντιλήψεις καὶ ἐν τῇ πορείᾳ τῆς συζητήσεως, ἡ Συνέλευσις θὰ καταλήξῃ εἰς προτάσεις ἢ ἀπο-
φάσεις ἢ δὲν θὰ καταλήξῃ.

Ἐν πρώτοις ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω ὅτι ἀπ' αὐτὸ τὸ Καταστατικὸν μας ἔχει ἡ ἑνωσις μας τὴν
ἀποστολὴν νὰ μελετᾷ τὰ προβλήματα τῆς Παιδείας καὶ νὰ τὰ προβάλῃ καταλλήλως εἰς τοὺς ὁρ-
μοδύους. Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 2 ποῦ λέει τὸν σκοπὸν τῆς ἑνώσεως λέγει τὰ ἑξῆς:
"Ἐποπτεῖ- Ἡ συνεργασία καὶ στενὴ ἐπικοινωνία τῶν ἐνικῶν Επιθεωρητῶν πασῶν τῶν εἰδικότη-
των διὰ τὴν συστηματικὴν μελέτην τῆς ὅλης καταστάσεως τῆς Μέσης Παιδείας καὶ τῶν ἐκείναις

προβλημάτων αυτής, ως και την προβολήν των ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἀποφύων τοῦ Σάματος τῶν Γενικῶν Ἀπιδευρητῶν, ἐνάμιον τῶν αρμοδίων. Εἰδικῶς ἐπιδιόκει νὰ π.

Καί πέραν ὅμως αὐτοῦ τοῦ καταστατικοῦ ὅπως καί πρὶν εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ τονίσω ἀποπελοῦμεν τὴν ἡγεσίαν τῆς Μέσης ἐκπ/σεως καί ἔχομεν μίαν ἱστορικὴν εὐθύνην διὰ τὴν πορείαν αὐτῆς καί ἐπομένως ἔχομεν ὄχι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καί υποχρέωσιν ἐπὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς αἰδέας γενειῶς καί τῆς Μέσης Παιδείας εἰδικώτερον τὴν ὅποιαν υπηρετοῦμεν, ἔχομεν υποχρέωσιν νὰ διατυπώσωμεν γνώμας μετὰ ἐμπεριστατωμένην μελέτην τῶν θεμάτων καί ἐξαντλητικὴν συζήτησιν.

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον τὰ λεπτομερῆ μέτρα ποῦ μελετᾷ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν Παιδείαν νὰ εἶχαν δοθῇ ὡς προσχέδιοναίς τὴν δημοσιότητα, ὥστε ποῖο ἐργαίως νὰ ἀκουσθοῦν αἱ ἀπόψεις καί τῶν ἐκπ/κῶν καί ὅλων ὅσοι ἔχουν αρμοδιότητα νὰ διατυπώσουν ἔγνωρον γνώμην.

Δὲν ἀνεκινώθησαν ὅμως ἐνωρίτερον παρὰ μόνον τὸ γνωστὸν νομοσχέδιον ἀνεκινώθη ὅταν κατετέθη πρὸς ψήφισιν εἰς τὴν Βουλὴν, εἰς τὴν τελικὴν τοῦ μορφῆν.

Ὁ Πρόεδρος ὅμως τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν εὐρύτητα τῆς ἀντιλήψεως καί τὴν πνευματικὴν αὐγαιότητα ποῦ τὸν χαρακτηρίζει καί μετὰ τὸ ἰδιαίτερον πάθος ποῦ ἔχει διὰ τὴν Παιδείαν, ἔδωκε εἰς τυχόν σισταγμούς τὴν λύσιν στὸ θέμα αὐτὸ δι' ἐπισημὴν καί ἐπαινετικὴν ἀνακοινώσεων ποῦ ἔκανε καί διὰ τῶν ὁποίων καλεῖ καί τοὺς ἐκπαιδευτικούς καί πάντα δυνάμενον νὰ ἔχῃ ἔγνωρον γνώμην, νὰ διατυπώσουν τὰς γνώμας των ἐπὶ τοῦ σημείου, τοῦ Νομοσχεδίου, διότι τὸ ἐκπ/κὸν θέμα δὲν τὸ θεωρεῖ κομματικόν ἀλλὰ ἐθνικόν καί διότι δὲν διεκδικεῖτὸ ἀλόγητον.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε ἐπειδὴ εἶναι σύντομος κατὰ λέξιν νὰ ἀναγνώσω τίς δηλώσεις αὐτῆς τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

"Καταθέτομεν τώρα εἰς τὴν Βουλὴν τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἐκπ/κῶν Νομοσχεδίων καί ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐπισκολληθῇ κατὰθεσις καί τῶν ἄλλων Νομοσχεδίων εἰς τρόπον ὥστε νὰ ολοκληρωθῇ ἡ ἐκπ/κὴ μεταρρυθμίσις. Θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐάν ὑπάρξουν παρατηρήσεις αἱ ὁποῖαι θὰ οδηγήσουν εἰς βελτίωσιν τοῦ Νομοσχεδίου, διότι βεβαίως δὲν ἱσχυρίζομεθα ὅτι εἴμεθα ἀλάθητοι. Δὲν ἀντιλαμβάνομεθα τὴν ἐκπ/κὴν μεταρρυθμίσιν ὡς κομματικόν ἔργον, τὴν ἀντιλαμβάνομεθα ὡς ἐθνικόν ἔργον καί καλοῦμεν εἰς συνεργασίαν ὅλους τοὺς παράγοντας τοῦ "ἔθνους".

Νομίζω ὅτι καί οἱ δικές μας ἀπόψεις δύνανται νὰ λάβουν τὸν χαρακτήρα συμβολῆς εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ Νομοσχεδίου αὐτοῦ εἰς ὅσα σημεία του τυχόν ἔχει ἀνάγκην βελτιώσεως καί ἐάν κατὰ τὰς ἀπόψεις μας καί μετὰ τὰς συζητήσεις μας διαπιστωθῇ ὅτι ἔχει ἀνάγκην βελτιώσεως.

Πρὶν εἰσελθῶ λεπτομερῶς νὰ ἐκθέσω ἐπὶ τῶν ὑριζόμενων θεμάτων τοῦ Νομοσχεδίου ἀπόψεις θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐκθεσίαν μερικῶν γενικῶν παρατηρήσεων εἰσαγωγικῶν οἱ ὁποῖες νομίζω ὅτι εἶναι πάντοτε χρήσιμες προκειμένου νὰ κριθῇ μία ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖται."

Πρῶτα-πρῶτα νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἐξῆς διαπίστωσις, εἶναι ἀτομικὴ μου ἀλλὰ νομίζω καί ὅλων τῶν ἐκπ/κῶν ποῦ ζοῦν τὰ προβλήματα τῆς Μέσης Παιδείας. Ἡ Μέση Παιδεία ἐθεωρήθη ὁ Μέγας ἀσθενὴς τῆς ἐκπ/σεως. Καί πράγματι παρουσιάζει πολλὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καί ἰδίως εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ λειτουργικαὶ ἀδυναμίες τῆς εὐρέθησαν εἰς μεγάλην ἑξασιν.

"ἔχω ὅμως τὴν γνώμην ὅτι ἡ κυρία αἰτία διὰ τὴν ὅποιαν ἡ Μέση Παιδεία παρουσιάζει τὰς ἀδυναμίας αὐτὰς δὲν εἶναι ἡ κακὴ διάρθρωσις τῆς, ἡ τὸ πεπολεωμένον ἢ τὸ ἐσφαλμένον τῶν προγραμμάτων. Ἡ κυρία αἰτία εἶναι ἡ παντελής ἑλλειψις τῶν μέσων τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἐδόθησαν εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης ἐκπ/σεως νὰ λειτουργήσουν ἄρτιως. Ἀπλάθῃ δὲν εἶχαμε ποτέ ἀρτιώσειν τῆς λειτουργίας τῶν Μέσων Σχολείων ὥστε μετὰ αὐτὸ τὸ δεδομένον νὰ δοῦμε ἀπὸ ἐκεῖ καί πέρα τί φταίει ἡ διάρθρωσις καί τί φταῖνε τὰ προγράμματα."

Σὲ μᾶς ποῦ ζοῦμε τὰ προβλήματα αὐτὰ ξεύρουμε ὅτι οὔτε διδασκῆρια εἶχαμε ποτέ οὔτε μέσα διδασκαλίας, οὔτε προσωπικὸν ἐπαρκές ἀριθμητικῶς, οὔτε καλῶς ἀμοιβόμενον καί χίλιες ἄλλες ἐλλείψεις εἶχαν. Ἐπομένως βασικὴ προϋπόθεσις, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Μέσης ἐκπ/σεως εἶναι νὰ ἀποκτηθῇ κατ' ἀρχὴν τὰ μέσα εἰς κτίρια, εἰς μέσα διδασκαλίας, εἰς προσωπικὸν ἀριθμητικῶς καί ποιοτικῶς ἐπαρκές, ὥστε νὰ λειτουργήσουν ἄρτιως τὰ Σχολεῖα καί ἀπὸ ἐκεῖ καί μετὰ παραλλήλως νὰ γίνῃ προσπάθεια διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν προγραμμάτων καί διὰ τὴν βελτίωσιν καί τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῆς διάρθρωσεως."

Δευτέρα γενική παρατήρησης σχετική πάντοτε με το θέμα μας είναι νομίζω η εξής: Παλαιότερα σέ μᾶς καί στήν ἑσπερία πάντοτε, προκειμένου νά γίνη μία οὐσιασδης μεταβολή δίδονται τὰ προσχέδια εἰς τήν δημοσιότητα, καλοῦνται εἰς συνεργασίαν οἱ ἐμπ/κοί, ἐμφρό- ζονται γνώμες ἀπό τίς ὀργανώσεις, ἀπό ὅλους τοὺς ἀρμοδίους καί τότε μόνον διαμορφώνου- νται ὁρισμένα σχέδια, τὰ ὁποῖα καί πάλιν δέν ἐφαρμόζονται κατὰ γενίκευσιν ὑποχρεωτικῶς, ἀλλά ἐφαρμόζονται σταδιστικῶς, προοδευτικῶς καί προηγουμένως, πειραματικῶς εἰς ὁρισμένα ἔχολα.

Παρ' ἡμῖν ἀπό τό 1959 τό αὐτό ἔγινε καί σέ μᾶς καί ἐγένετο ἕως τό 1929 διότι εἰάν κα- λῶς ἐνθυμοῦμαι καί εἰάν καλῶς ἔχω μελετήσῃ τὰ σχετικά, καί τό 1929 ἔγινε ἡ εὐρεία αὐτή συζήτησις, ἐδόθησαν τὰ προσχέδια καί μετὰ ἐπαραγματοποιήθη ἡ τότε μεταρρυθμίσις.

Ἀπό τό 1959 καθιεώρηθη μία ἄλλη τακτική. Γίνονται ἐν στενωπῶν κήλῳ αἱ ἐργασίαι καί αἱ προσυμβάσεις καί τὰ σχέδια τῶν μεταρρυθμίσεων, παρουσιάζονται ἀφοῦ τηροῦνται σ' ὁ- λο τό στάδιο τῆς προεργασίας ἀπολύτως μυστικῶς σάν νά εἶναι μυστικά στρατιωτικῆς ἀσφαλεί- ας, παρουσιάζονται ὡς τελικά σχέδια καί ὡς ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Τό 1959 ἔγινε μία μεταρρυθμίσις ἐπὶ τῆς ὁποίας θά ἐπανέλθω ἄργότερον, κατ' αὐτόν τόν τρόπον, εἴνεκεν ἡ προεργασία ἐν στενωπῶν κήλῳ καί ἀνακοινώθη τό Νομοσχέδιον ὡς ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως νά ψηφισθῇ, ὁπότε βέβαια οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε ἡ δυνατότης ευρυτέρας συζητήσεως ὑπῆρχε. Τό αὐτό ἔγινε καί μετ' αὐτό τό Νομοσχέδιον τό ἀνά χεῖρας εἰς τήν περίπτωσιν τῆς ἐμπ/κῆς μεταρρυθμίσεως ποῦ ἐπιχειρεῖται τώρα. Ἐνῶ εἶχε δηλωθῇ ὅτι θά δοθῇ εἰς τήν δημοσιότητα προκαταβολικῶς, ἀνακοινώθη τό Νομοσχέδιον ὅταν κατετέθη εἰς τήν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν. Ἄν ἡ ἑνωσίς μας δέν εἶχε γνώσιν αὐτοῦ, μολονότι κάπως καθυστερημένῳ βέβαια δι' ὑπομνήματος εἶχε ζητήσῃ τό προσχέδιον, ἀλλά καί ἡ ΟΛΜΕ ἡ ὁποία τό εἶχε ζητήσῃ καί ἐκπροσωπεῖ ἕναν μέγαν ἀριθμόν καί μίαν δύναμιν καί ἴσως ὑπολογίζεται περισσότερον καί αὐτή δέν τό εἶχε ὑπ' ὄψιν της.

Ἄν εἶνα ἄλλο συναφές μέ αὐτό. Εἰς τῆς ἐμπ/κῆς αὐτῆς μεταρρυθμίσεως, δέν χρησιμοποιοῦνται, διὰ νά μὴν πῶ παραγινώσκονται, ἐκπαιδευτικοί ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ἡγεσίας. Ἀλλά οἱ ἐκπαιδευτικοί τῆς ἐνεργοῦ ἡγεσίας καί οἱ Σύμβουλοι καί οἱ ἐπιθεωρηταί δέν χρησιμοποιοῦν- ται. Χρησιμοποιοῦνται ὡς Τεχνικοὶ Σύμβουλοι ἐκπαιδευτικοί οἱ ὁποῖοι δέν ἀνήκουν εἰς τήν ἐνεργόν ἡγεσίαν ἢ καί ἄλλοι, ὅπως τό 1959 ποῦ ἴσως δέν ἦσαν καθόλου ἐκπαιδευτικοί.

Αὐτά τὰ δύο σημεῖα συνδυαζόμενα ἢ μὴ ἀνακοινώσις τῶν σχεδίων τῶν μεταρρυθμίσεων ἐνωρὶς καί ἢ μὴ χρησιμοποίησις ἐμπ/κῶν ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ἀποτελοῦν νομίζω βα- σικά μειονεκτήματα, διότι στεροῦν τήν δυνατότητα νά ἐνημερωθοῦν οἱ ἀρμοδιοί, σὲ πῶς ἔ- χει ἀκριβῶς ἡ πραγματικότης, ἡ σχολικὴ ποῦ τήν ζοῦμε πραγματικῶς οἱ ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τὰ ἔχολα.

Ἐκ τῶν μεταρρυθμίσεων ποῦ ἔχουν ἐπιχειρηθῇ κατὰ καιροῦς καί εἰς τήν χώραν μας καί ἐκ τῶν μεταρρυθμίσεων οὐ ἔγιναν καί γίνονται εἰς τήν Εὐρώπῃ ὅπως ξέρομεν ὅλοι, νομίζω ὅτι μπορεῖ νά καταλήξῃ κανεὶς εἰς τό συμπέρασμα, ὅτι διὰ νά ἐπιτύχῃ μία ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις θά πρέπει νά τηρηθοῦν προηγουμένως ὁρισμέναι βασικαὶ προϋποθέσεις, διαφο- ρετικὰ κινδυνεύει νά ὁδηγηθῇ εἰς ἀποτυχίαν καί ἂν περιχλειθῇ καλὰ καί ὀρθά στοιχεῖα.

Οἱ προϋποθέσεις αὐτὲς νομίζω εἶναι οἱ εξής: 1) Ἡ μεταρρύθμισις πρέπει κατὰ κάποιον τρόπον νά ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν κοινὴν ἀποδοχὴν καί αὐτὸ ἐξυπηρετεῖ ἡ ἔγκυρος δημοσιό- της, διότι εἰάν ἡ μεταρρύθμισις δέν ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν κοινὴν ἀποδοχὴν θά εἶναι προσπιπὸν ἔργον μίξος ὁμάδος, ἢ ἐνῶ μεγάλου παιδαγωγοῦ ἢ δέν ξέρω κατὰ ποιὸν ἄλλον τρόπον, κινδυνεύει ἡ μεταρρύθμισις αὐτή, μετ' ὅσον πολιτικὴν μεταβολήν, ἡ ὁποία εἶναι φυσικὴ καί φυσιολογικὴ εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα νά ἀναρπάξῃ καί σπομένως ὅ,τι καλὸν ἔχει νά ᾄδῃ καί νά μὴ ριζοβολήσῃ.

Θά ἦτο μέγιστε εὐχῆς ἔργον, τὰ κόμματὰ μέγιστα τὰ ἐθνικὰ, τὰ ὁποῖα φυσικῶν καί φυ- σιολογικῶν εἶναι νά ἐναλλάσσονται καί ἐναλλάσσονται κατὰ διαστήματα εἰς τήν Κυβέρνησιν τῆς χώρας, ἐφ' ὅσον εὐτυχῶς ἔχομεν δημοκρατικὸν πολίτευμα, θά ἦτο λέω, εὐχῆς ἔργον τὰ ἐθνικὰ αὐτὰ κόμματα, νά ἐχέραζαν μίαν γενικὴν ἐμπ/κὴν πολιτικὴν διὰ μίαν 20ετίαν τουλάχιστον, διότι μόνον ἔτσι θά ἀποκτήσουμε Παιδείαν. Διαφορετικῶς κάθε λίγα χρόνια θά κάνουμε καί μία μεταρρύθμισιν καί θά ἀνατρέπομε ὅ,τι ἔφτιαξαν οἱ προηγουμένοι.

Ηία σύντομος παρακολούθηση των μεταρρυθμίσεων που επιχειρήθηκαν έπαληθεύει αυτό που σάς λέω. Το 1929 έγινε μία μεταρρύθμιση, δέν την κρίνω, είχε και τή όρθή της στοιχεία που έπευράστησαν, είχε και τās έλλείψεις της, το 1937 έλλαξε, 1939 πάλι έλλαξε, 1944 μέ την Κατοχή έλλαξε, το 1959 έγινε μία μεταρρύθμιση, ή όποία έχει τό χαρακτηριστικόν ότι έφηφίσθη επί όλας τās πτέρυγας τής Βουλής, και έν συνεχεία εύρσιμόμεθα τώρα έν όφει έλλης μεταρρυθμίσεως.

Τήν ανάγκην τής χαράξεως ένός κοινού προγράμματος έμπ/κής πολιτικής για ένα μακρόν κίπως χρονικόν διάστημα, τήν έχει τονίση και έμφαση ή Έπιτροπή Παιδείας είς τά πορίσματά της. Είς τό τέλος θα σάς διαβάσω ένα σχετικόν απόσπασμα.

"Άλλη βασική προϋπόθεσις είναι ή μεταρρύθμιση νά είναι πλήρως μελετημένη υπό έποφιν εκπαιδευτικήν, οίκονομικήν και όργανωτικήν.

Υπό έποφιν έμπ/κήν έννοιά ότι θα πρέπει και αι έμπ/και άνάγκαι που έρχεται νά καλύψη για ένα χρονικόν διάστημα και οι σκοποί και τά προγράμματα νά είναι πλήρως μελετημένα για νά μήν χρειάζεται έν των υστέρων νά βγάλωμεν 40 έντελεστικά Βασιλικά Δ/ματα, τά όποία δέν μπορούν νά βγούν, υπό έποφιν οίκονομικήν νά έχουν γίνει και αι αντίστοιχαι οίκονομικαι μελέται και νά υπάρχουν και οι πιστώσεις και υπό έποφιν όργανωτικήν επίσης νά υπάρχουν όλες αι αποφάσεις έτοιμες και όλο τό έπιτελείον που θα παρακολουθήση τήν μεταρρύθμισιν.

Πλαστικόν παράδειγμα έπαληθεύσεως αύτης προϋποθέσεως είναι ή μεταρρύθμιση του 1959 ή όποία έφηφίσθη επί όλας τās πτέρυγας τής Βουλής, δηλαδή άντοπεκρίνετο είς τό πρώτον αίτημα τής κοινής άποδοχής, αλλά τής έλειπε ή οίκονομική μελέτη, δέν δώσαν τίς πιστώσεις, και ή όργανωτική μελέτη, διότι δέν υπήρχε τίποτα έτοιμό και χρειάστηκαν 5 χρόνια για νά βγούνε μερικά βασιλικά διατάγματα έντελεστικά, μέ αποτέλεσμα νά φύλλορηση και νά μήν είναι έπαφελής διά τήν Παιδείαν, όσον έπεδίωκε και όσον θα ήδύνατο και όσον θα έπρεπε.

"Άλλη βασική προϋπόθεσις είναι ή μεταρρύθμιση αύτη νά εφαρμοσθή σταδιακά είς μέαν σειράν έτών, άκριβώς για νά υπάρξουν οι δυνατότες τής πλήρους όργάνωσεως και τής μελέτης, ώστε νά μήν όδηγηθή είς τήν

Έπί των δύο αύτων προϋποθέσεων τής κοινής άποδοχής και τής σταδιακής εφαρμογής, θα μοϋ έπιτραπή νά σάς διαβάσω μικρά απόσπασματα από τίς αποφάσεις τής Έπιτροπής Παιδείας, τά όποία χαρακτηριστικά είναι και νομίζω ότι χρήσιμα είναι νά τά ένθυμηθοϋμε διά τās περαιτέρω συζητήσεις μας.

Έπί του αίτήματος τής κοινής άποδοχής λέει είς τās προτάσεις της ή Έπιτροπή Παιδείας.

"Ηία των αίτιών, όχι ίσως τήν μικροτέραν, τής έμπ/κής μας κοινοδαιμονίας αποτελούν αι συχναι και έσπευσμέναις επιχειρούμεναι μεταβολαι είς τήν όργάνωσιν και τό πρόγραμμα τής Παιδείας. Καμία έμπ/κή πολιτική δέν δύναται νά άποβή έπαφελής, εάν δέν τηρηθή σταθερώς επί μακράν σειράν έτών, διά νά άποδώση τους καρπούς της και νά ύποστητή τήν βάσανον τής πείρας. Τοϋτο όμως τότε μόνον θα γίνει δυνατόν, όταν τό θέμα τής εκπαιδεύσεως παύση νά αποτελή άντικείμενον κομματικών ή προσωπικών άνταγωνισμών, και τεθή επί καθαρώς έθνικής και έπιστημονικής βάσεως.

Υφίστην ύπηρεσίαν θα προσφέρη είς τό "Έθνος ό πολιτικός κόσμος, εάν χαράξη διά κοινής συνεννοήσεως ενιαίαν έμπ/κήν πολιτικήν, προσριζομένην νά σρηγισθή σταθερώς επί μακρόν και νά μή άνατραπή είς τήν πρώτην Κυβερνητικήν μεταβολήν."

Έπί τής άλλης προϋποθέσεως τής σταδιακής εφαρμογής, ή Έπιτροπή Παιδείας διαπιστώνει τά εξής:

"Διά τήν εύδίωσιν τής προτεινομένης έμπ/κής μεταρρυθμίσεως απαιτούνται τά εξής: 'Η εφαρμογή της νά σχεδιασθή και νά εφαρμοσθή κατά στάδια, κλιμακούμενη είς μακράν περίοδον χρόνου 7-8 έτών. Έκαστον μέρος της νά τίθεται είς εφαρμογήν μόνον έφ' όσον έχουν πραγματοποιηθή αι διά τήν έπιτυχίαν προϋποθέσεις. Έξασφάλις διδασκτικών χώρων, μετακινήσεις διδασκτικού προσωπικού, σύνταξις αναλυτικών προγραμμάτων, συγγραφή διδασκτικών Βιβλίων, προμήθεια διδασκτικών όργάνων.

2) Νά ληφθοϋν πό τουδε τά νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, τά όποία θα έπιτρέφουν είς τήν χωρίαν τής Παιδείας τήν σταδιακήν εφαρμογήν τής μεταρρυθμίσεως, άνευ δεσμεύσεων

οικονομικής κυρίως φύσεως και μέ συνποτικὴν εἰς τὰς διοικητικὰς πράξεις διαδικασίαν.

3) Νά γίνη διὰ τοῦ τύπου, ραδιοφώνου, κινηματογράφου και λοιπῶν μέσων πλήρης διαφωτισμός τῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τῶν προθέσεων και τῶν ἐπιδιώξεων τῆς μεταρρυθμίσεως, ὥστε νά προληφθοῦν ἐπιζημία ἀντιδράσεις και νά δημιουργηθῇ εὐνοϊκὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταβολῆς, ψυχολογικὸν κλίμα εἰς τὴν μεγάλην μάζαν τοῦ λαοῦ, και

4) Νά δημιουργηθῇ τὸ κατέλληλον ἐποπτικὸν ὄργανον μελέτης και παρακολουθήσεως τῆς ὅλης κινήσεως, Ἐπιτροπὴ μόνιμος ἐξ εἰδικῶν, πλαισιουμένη ὑπὸ εἰδικῆς ὑπηρεσίας, μέχρις ὁλοκληρώσεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου προγράμματος και τῆς ἐπιδόσεως τοῦ νέου σχολικοῦ καθεστώτος. "

Νομίζω λοιπὸν ὅτι, διὰ νά ἐπιτύχη μία ἐκπαιδευτικὴ μεταρρυθμίσις και διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς, ὅλοι ἐκφορῶν τὰς εὐχὰς των και ἰδιαιτέρως οἱ ἐκπ/κοί οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀφιερῶσά τὴν ζωὴν των εἰς τὴν Παιδείαν, πρέπει νά εκπληρωθοῦν ὠριμένες βαρύνουσες προϋποθέσεις.

"Ἰσχυερὰ ἀπὸ τίς γενικὰς αὐτὰς παρατηρήσεις, θά μοῦ ἐπιτραπῇ νά ἐπισημάνω σημαντικώτερα θέματα τοῦ Νομοσχεδίου τῆς ἐκπ/κῆς μεταρρυθμίσεως, τὰ ὁποῖα διαφορῶνται ὅπως και τὸ Νομοσχέδιον σὲ δύο μεγάλας ομάδας, ἡ πρώτη ὁμᾶς εἶναι ἡ Ὁργάνωσις τῆς ἐκπ/σεως και ἡ δευτέρα ὁμᾶς εἶναι ἡ Διοίκησις τῆς ἐκπ/σεως και τὸ Νομοσχέδιον ἄλλωστε ἔχει ἐπιγράφεται " Περὶ ὀργανώσεως και διοικήσεως τῆς Γενικῆς Στοιχειώδους και Μέσης Ἐκπ/σεως " .

Ἐπ' αὐτῶν ἔχω νά παρατηρήσω κατὰ κεφάλαια τὰ ἑξῆς : Εἰσάγεται ἡ δωρεάν Παιδεία. Εἶναι μία μεγάλη κατόρθωσις τῆς Ἐκπ/σεως και πρέπει νά χαιρετισθῇ μέ ἐνθουσιασμόν και ὅπως εἶναι γνωστὸν, ὀφείλεται αὕτη εἰς τὴν προσωπικὴν ἐμμένεισιν και τὸ πάθος διὰ τὴν Παιδείαν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως . Βεβαίως χρειάζεται ὁλοκληρώσιν τῶν μέτρων, διότι δωρεάν Παιδεία δέν εἶναι μόνον ἡ κατάργησις τῶν τελῶν. Δωρεάν αἰδέα εἶναι ἡ καθιέρωσις ἐνὸς ευρυτάτου συστήματος, ὑποτροφίῶν οὕτως ὥστε ὅλοι οἱ μαθηταὶ οἱ προνομιζόμενοι ἀπὸ τὴν φύσιν και μὴ ἔχοντες τὰ μέσα νά σπουδᾶσιν νά μποροῦν νά σπουδᾶσιν ἀπὸ τῆς κατωτάτης κλίμακος μέχρι τῆς ἀνωτάτης γιὰ νά γίνουν χρήσιμα στελέχη τῆς Κοινωνίας. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι θέμα ποῦ θά ἐπακολουθήσῃ.

Δεύτερον σημεῖον. Ἀξίζει νά ὑποχρεωτικὴ φοίτησις τῶν μαθητῶν ἀπὸ 6 ἔτη ποῦ εἶναι εἰς 9 . Καὶ αὐτὸ πρέπει νά χαιρετισθῇ μέ ἐνθουσιασμόν, διότι ἀποτελεῖ μίαν, πράγματι, κατόρθωσιν τῆς Παιδείας μας και θά συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου γενικῶς τοῦ λαοῦ, μέ ευεργετικωτάτας ἐκπτώσεις εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς δημοσίας και τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς.

Τὸ μέτρον θά ἐφαρμοσθῇ σταδιακῶς, παρουσιάζει δυσκολίας, ἰδίως εἰς τὴν ἀγροτικὴν περιοχὴν, ὅπου τὰ παιδιὰ μετὰ τὸ σημερινὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο ἐργάζονται, ἀλλὰ χωρὶς δυσκολίας κανένα μέτρο δέν ἐφαρμόζεται. Ἄλλωστε προβλέπεται δωρεάν μεταφορά, προβλέπονται συστάτια, ἴσως αἰδήμη θά μπορούσαμε ἡμεῖς νά προτείνωμεν νά μελετηθῇ και ἡ καθιέρωσις εἰδικῶν βοηθημάτων εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν παιδιῶν αὐτῶν. Νομίζω εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουν εἰδικὰ οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα γιὰ τίς πολυμετεῖς οἰκογένειες, ἐνισχυτικὰ εἰδικῶς διὰ τὴν υποχρεωτικὴν φοίτησιν τῶν μαθητῶν, εἰς Σχολεῖα ἐπὶ 9 ἢ 10 ἔτη, ὅπου εἶναι υποχρεωτικὴ φοίτησις, εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἐρχομαι τώρα εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ἐκπ/σεως ποῦ εἶναι και τὸ σημαντικώτερον θέμα ποῦ πρέπει νά μᾶς ἀπασχολήσῃ.

Ἡ ὅλη διάρκεια τῆς γενικῆς Παιδείας, τῆς στοιχειώδους και τῆς ἐν συνεχείᾳ ἐργασίου παραμένει 12ετής και διαρθρῶνται εἰς δύο βετίες. Ἡ πρώτη ἐξαετία δίδεται και παραμένει εἰς τὸ στοιχειώδες Σχολεῖον και ἡ δευτέρα ἐξαετία ἀποτελεῖ τὴν διάρκειαν σπουδῶν τῆς Μέσης Ἐκπ/σεως.

Αἱ σπουδαὶ τῆς Μέσης Ἐκπ/σεως διαρθρῶνται εἰς δύο ἐπαλληλοὺς κύκλους τριετείς. Ὁ πρῶτος κύκλος ποῦ ὀνομάζεται Γυμνάσιον τριετής, και ὁ δεύτερος κύκλος ποῦ ὀνομάζεται Λυκείον ἐπίσης τριετής.

Οἱ δύο αὐτοὶ κύκλοι και ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς τοὺς ἐπιδιωκόμενους και ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα και ὡς πρὸς τὴν Διοίκησιν, κατὰ τὴν θέλησιν και ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὸ νομοθέτημα εἶναι τελείως αὐτοτελεῖς .

"Ας εξετάσωμεν τώρα από κοντά, έκαστον τῶν δύο αὐτῶν κώλων. Καί πρώτο- πρώτα προκαταβολικῶς

Τό Γυμνάσιον εἶναι τριετοῦς φοιτήσεως καί ἔχει τοὺς σκοποὺς τοῦ ἁμέσως θά σᾶς διδάσῃ πρὸς ὑπόμνησιν. Ἀς χρησιμοποιήσωμεν τοὺς ὅρους τοῦ Δ/τός. Γυμνάσιον εἶναι ὁ πρῶτος κῶλος καί Λύκειον ὁ δεύτερος.

■ " Τό Γυμνάσιον προρίζεται νά συμπληρώσῃ τήν ἐγκύκλιον μόρφωσιν τήν παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, γιὰ νά ὑψώσῃ τήν στάθμην τῶν βασικῶν διὰ κάθε ἄνθρωπον γνώσεων, συμφώνως πρὸς τὰς αὐξημένας ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας. Τό παιδευτικόν ἔργον του πρέπει νά εἶναι, ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καί ἡ ἐθνικὴ καί ἡθικὴ διαπαιδαγώγῃς αὐτῶν τὰς τὰς ἀρχάς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας.

Ἡ καθοδήγησις τῶν μαθητῶν μέ σκοπὸν νά προσπελάσουν τὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν κώσιον, τήν ἱστορίαν καί τήν τέχνην του καί νά γνωρίσουν σοβαρά ἔργα τῆς νέας ἐλληνικῆς γραμματείας. Ἡ παρόρμησις τῶν μαθητῶν πρὸς τήν στοχαστικὴν διερεῦνσιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος καθὼς καί ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς αὐτῶν.

Τό Λύκειον προρίζεται νά προσφέρῃ πλουσιωτέραν ἐγκύκλιον μόρφωσιν εἰς τοὺς νέους, οἱ ὅποιοι θά προσηθούν εἰς ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα ἢ εἰς θέσεις δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν υπηρεσιῶν, ἀπαιτούσας προσόντα ἀνωτέρου ἐπιπέδου, καθὼς καί νά προπαρασκευάσουν τοὺς μέλλοντας νά φοιτήσουν εἰς Ἀνωτάτας Σχολάς.

Εἰς τὸ Λύκειον οἱ μαθηταί πρέπει νά ἐπικοινωνήσουν μέ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, καί νά κατανοήσουν τὸν χριστιανικὸν ρόλον α τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ νέου ἐλληνισμοῦ. Νά ἐξευγενίσουν τήν προσωπικότητά των, διὰ τῆς μελέτης τῶν ἔργων τῶν κλασσικῶν συγγραφέων, κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸ κριτικόν, καί νά ἐντιμῇσουν τήν ἀξίαν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς Γραμματείας καί τέχνης.

Νά μελετήσουν ἱστορικῶς τήν ἐλληνικὴν γραμματείαν καί τὰς μεγάλας μορφάς τῆς ἐλληνικῆς πνευματικῆς ἱστορίας.

Νά γνωρίσουν πληρέστερον καί εὐκρινέστερον τήν τωμὴν καί τοῦ Νόμου τοῦ φυσικοῦ καί τοῦ κοινωνικοῦ κώσιου καί νά ἐπιδιώξουν τήν καλύτεραν πρὸς αὐτὸν προσαρμογὴν. "

Ἐδῶ οἱ σκοποὶ διαφοροποιοῦνται εἰς έκαστον τύπον Σχολείου, διότι εἰσάγονται χωρισταί αἱ δύο αὐτῆς βαθμίδες καί τρόπον τοῦ μπορεῖ νά πῇ κανεῖς ὅτι τρεῖς βαθμίδες ἐκπαιδεύσεως καθιεροῦνται, τὸ στοιχειῶδες Σχολεῖον, τὸ Μέσον Σχολεῖον καί τὸ Λύκειον- Γυμνάσιον ὅπως τὸ γνωρίζομεν.

Εἰς τὰ παλαιότερα νομοθετήματα οἱ διὰ τήν Μέσῃν ἐκπ/σιν ἐρρίθνετο ἐνιαῖοι σκοποὶ, διότι ἐλαμβάνετο ἡ Μέση Ἐκπ/σις ὅτι ἀποτελεῖ μίαν παιδευτικὴν ἐνότητα, ἀνεξαρτήτως τῆς διαρθρώσεως.

Εἰς τὸν Νόμον τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 1929 διατυπώται ὁ σκοπὸς ὡς ἑξῆς: Πρόκειται περὶ τοῦ Νόμου, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγεν τήν Ἐκπ/κὴν μεταβολὴν τὸ 1929. " Ἡ Μέση Ἐκπαιδεύσις κύριον σκοπὸν ἔχουσα τήν ἐπιστημονικὴν προσαρμογὴν τῶν μελῶν των νά ἀπολοιδώσουν ἀνωτέρας σπουδᾶς, παρέχει ὅμα τήν ἀναγκαῖαν γενικὴν μόρφωσιν διὰ τὸν κοινωνικὸν βίον καί ἐπιδιώκει ὡς καί ἡ Δημοτικὴ τήν διάπλασιν χρηστῶν πολιτῶν "

Εἶναι ἕνας πολὺ γενικὸς σκοπός. Ἐδῶ τὸ Διέταγμα τὸν ἀναλίζει, ἀναφερόμενον εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους σκοποὺς ἢ καί στὰ διδακτικὰ μέσα τοῦ θά χρησιμοποιηθοῦν διὰ νά ἐπιτευχθῇ ὁ γενικὸς σκοπός.

Μετά τὸ 1929, ἔχομεν τὸν Νόμο 1849/1939, ὁ ὁποῖος διατυπώνει ὡς ἑξῆς τὸν σκοπὸν του: " Ἡ Μέση Ἐκπαιδεύσις σκοπεῖ, τοῦτο μὲν νά παράσχῃ πλήρη γενικὴν μόρφωσιν ἀνθρωπιστικὴν καί πραγματικὴν, ἀπαραίτητον διὰ πᾶσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀνωτέραν πραγματικὴν δράσιν, τοῦτο δὲ νά προπαρασκευάσῃ ἐπιστημονικῶς τοὺς εὐφυεμένους ἀνωτέρων ἐιδικῶν σπουδῶν, καλλιεργουμένων ἐν τοῖς ἀνωτάτοις ἐκπαιδευτικῆς Ἰδρύμασι. Ἐπιδιώκει δὲ αὕτη τήν πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν διὰ τῆς ἀρμονικῆς καί σὺν μέτρῳ ἀναπτύξεως τῆς φυχῆς καί τοῦ σώματος τῶν τροφοίων αὐτῆς ἐν τῇ πλησί τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν, ἐφ' ἣν βασίζεται τὸ ἐλληνικὸν Κράτος. "

Τὸ 1951 ἐψηφίσθη ὁ Λ.Ν. 1823, ὁ ὁποῖος καθιέρωσε τήν διάρθρωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ

έξαετούς κύβλου σπουδών Μέσης έπι/σεως είς δύο κύβλους, τρείς καί τρείς καί δέν έφαρμόσθηκε. Ο Νόμος αυτός έάν έχω προσέξη καλώς φέρει την ύπογραφήν του Προέδρου της Κυβερνήσεως κ. Παπανδρέου. Είσαγγελινόν ως σκοπόν. λέει τά εξής:

" Η μέση έπι/σες επιδιώκουσα την διά πλασιν χρηστών πολιτών έν τώ πλαισίω των ίδεωδών του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού, σκοπόν έχει τοῦτο μέν νά παράσχη την αναγκαίαν διά τόν βίον γενικήν μόρφωσιν, τοῦτο δέ νά προπαρασκευάση επιστημονικώς εὐφραμένους νά ακολουθήσουν ανωτέρας είδικάς σπουδάς ".

Τώρα τό θέμα κυρίως των σκοπών, άπασχολούμε μ' αυτό, διά νά υπογραμμίσω ότι ο πρώτος κύβλος, τό Γυμνάσιον καθιερώνεται ως ένας αυτότελής από πάσαν έποψιν κύβλος, χωρίς εξαίρεση σκοπών καί προγραμμάτων από τόν δεύτερον κύβλον, από τό Λύκειον. Ως μία μικρά παραλειψίς θά μπορούσε νά παρατηρηθῇ είς τόν σκοπόν του Λυκείου, ότι παραλείπεται νά τονισθῇ ότι μέσα στους σκοπούς είναι καί η διδασκαλία του χαρακτήρος καί του ήθους των μαθητών, ένω διά τό, προγυμνάσιον, τόνίζεται αυτό μέ έμφαση, πράγμα που είναι καί υποχρεωτικόν εκ του συντάγματος. Διότι τό σύνταγμα είς τό άρθρον 16 λέει, - είς πάντα τά σχολεία Μέσης καί στοιχειώδους έπι/σεως ή διδασκαλία άποσκοπεῖ την ήθικήν καί πνευματικήν άγωγήν καί την ανάπτυξιν της έθνικής συνειδήσεως των νέων επί τη βάσει των βιολογικών κατευθύνσεων του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού -

"Οποιοδήποτε επανέρχομαι τώρα είς τό προγυμνάσιον, είς τόν Γυμνάσιον δηλ. τόν πρώτον κύβλον, διά νά τονίσω ότι είναι ένας τύπος σχολείου αυτότελής καί κατά τους σκοπούς καί κατά τό πρόγραμμα.

Ως προς τό πρόγραμμα τώρα τόν τύπον αυτόν του σχολείου, διδασκόμενα μαθήματα είς τό Γυμνάσιον είναι θρησκευτικά, Αρχαία Έλληνική Γραμματεία, Νέα Έλληνικά, Νέα ελληνική γλώσσα καί γραμματεία, ξένη γλώσσα (Άγγλικά ή Γαλλικά) , Ιστορία, Νομματατικά, φυσική επιστήμη, Γεωγραφία, Ύγιεινή, Άγωγή του Πολίτου, Ίχνογραφία, Όδική, Γυμναστική, Πρακτικά γνώσεις περί τά κύρια επαγγέλματα, στοιχεία οίκιακής οικονομίας, νοσηλευτικής καί παιδοποιίας διά τάς μαθητέρας.

Βασικά μαθήματα είναι τά Νέα Έλληνικά, μαθηματικά, φυσικά, Ιστορία καί ή ξένη γλώσσα.

Είς τό Γυμνάσιον ή διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας γίνεται επί δοκιμών μεταφράσεων κλασσικών έργων είς την νεοελληνικήν. Είς τάς είδικάς διά σχολικήν χρῆσιν εκτός των έργων τούτων, όταν είναι καλώς, πρέπει νά υπάρχει τυπωμένον τό αρχαίον κείμενον όπέναντι της μεταφράσεως, ώστε νά δίνεται ο μαθητής νά λάβη στοιχειώδη γνώσιν του άττικού λόγου.

Η πρώτη προσπάθεια των μαθητών είς την αρχαίαν ελληνικήν γλώσσαν γίνεται είς την ύλην του Γυμνασίου διά διάρου καὲ εβδομάδα διδασκαλίας της γραμματικής του άττικού λόγου μετά φραστικών ασκήσεων.

Δύο είναι τά σημεῖα είς τά οποία έπέρχονται .....(άλλαγή ταινίας, άπυλίσθησαν λέξεις επί του χειριστοῦ λήψεως) ..... κύρια σημεῖα θέλουμε συζητήσιν, διότι επί αυτών καθιερούται κατάστασις ριζικής διάφορος των προηγουμένων. Κατά τά άλλα τό πρόγραμμα έχει ώρισμένους βελτιώσεις καί έκσυγχρονισμόν ή μάλλον είναι περίπου τό πρόγραμμα της πρώτης βαθμίδος που είχε γίνη πρό 2-3 ετών καί δέν εφαρμόσθηκε.

Τό πρώτο ζήτημα είναι ή άνευ είσιτηρίων εξέτασεων είσαγωγή είς τό Προγυμνάσιον. Ατομικώς νομίζω, ότι θά πρέπει μέ κάποιον έλεγγον, μέ κάποιο είδος εξέτασεων είτε τέστι, είτε κατ' άλλον τρόπον νά γίνεται ή είσαγωγή είς τόν πρώτον κύβλον, είς τό Γυμνάσιον καί όχι τελείως έλευθέρας καί άνευ ούδεμιās δοκιμασίας.

Καί ίδού οι λόγοι κατά την γνώμην μου, χωρίς ή γνώμη μου νά διεκδικεί τό άλόωπον.

Αί εξετάσεις είς τό προγυμνάσιον από τό Δημοτικό είναι ένα κίνητρον νά άνεβαίνη ή στάθμη της εργασίας που γίνεται στο δημοτικό σχολείο. Όταν τά παιδιά, άνευ εξετάσεων ξαύρουν ότι θά μποῦν στον άμέσως άνώτερο σχολείο, που είναι καί τό Γυμνάσιον που έχει καί την έμπιστοσύνη του λαού, ή προσπάθεια καί των μαθητών καί των έπι/ών της πρώτης βαθμίδος είναι φυσικόν νά μειωθῇ καί νομίζω ότι ~~είναι~~ ~~είναι~~, όσοι έχομεν έπαφήν καί μέ τίς έπαρχίες έξω θά τό διαπιστώσαμε αυτό από φέτος.

Δεύτερος λόγος κατ' ἀνάγκην θά κατεβῇ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν στή Μέση Παιδεία ἐφ' ὅσον θά εἶναι οἱ μαθηταὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιλογῆς καὶ 100% καί.

Τρίτος λόγος εἶναι ὅτι μὲ τὴν νοοτροπίαν τὴν ἐλληνικὴν νά θέλωμεν ὅλοι Γυμνάσιον ἢ βαθμίδα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπ/σεως, ἡ ὁποία θεμελιώνεται ἐπὶ τοῦ ἐξεταζέλου δημοτικοῦ ἑχολεῖου, θά πῶθ' ἀτροφίαν. Δέν θά ἔχῃ τροφίμους. Καί γενικώτερα εἰς μίαν φοίτησιν 9 ἐτῶν 6 τὸ δημοτικὸ καὶ 3 τὸ Γυμνάσιον, θά πρέπει κάπου εἰς τὸ μέσον νά ὑπάρξῃ ἕνας σταθμός ἐνός ἐλέγχου.

Νομίζω ἄλλωστε ὅτι ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν σέ καμμία χώρα δέν εἰσάγονται ἔτσι οἱ μαθηταί. Βέβαια δέν ἔχουν τὰς ἐξετάσεις ἐκεῖ, ὅσον τοῦλάχιστον ἔχουν ὑπ' ὄψιν. Πιθανὸν ν' α' εἶναι καὶ τὸ ἀντίθετο, δέν ἔχουν καί τὰς ἐξετάσεις ὅπως τὰς ἔχομεν ἐμεῖς ἀλλὰ ἔχουνε τὸ ἀτομικὸ σχολικὸ δελτίο ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ ἑχολεῖον, παρατηρήσεις τῶν δασκάλων, τῶν παιδαγωγῶν, τῆς γνώμης τῶν γονέων, συγκεντρώνουν στοιχεῖα καὶ μετὰ δίδουνε στόν μαθητὴ τὴν κατεῖχον σὴ τοῦ ἑχολεῖου ποῦ πρέπει νά πᾶν.

Νομίζω λοιπόν ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ ἄνευ εἰατηρίων ἐξετάσεων θά ὑποβιβάζῃ τὴν στάθμην τοῦ Γυμνασίου καὶ θά εἶναι ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐκπ/σεως.

Δεύτερον βασιζόν σημείον εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ θεσμοῦ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων ἐκ ληνικῶν ἐκ τῶν μεταφράσεων. θά μοῦ ἐπιτραπῇ μικρὰ ἀνάπτυξις ἐπὶ τοῦ θέματος, ἐπειδὴ εἶναι νομίζω, διὰ τὸ ἑχολεῖον αὐτό καὶ τὸ οὐσιουδέστερον καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἴσως καὶ τὸ κώριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀντιλογίαι.

Νομίζω ὅτι τὸ θέμα θά πρέπει νά ἐξετασθῇ ἐπὶ τῆς ἐξῆς βάσεως. Οἱ φιλόλογοι γι' αὐτὰ εἶναι ἐνημερωμένοι, θά μοῦ ἐπιτραπῇ νά ὁμιλήσω διὰ τοὺς ἄλλους συναδέλφους, πρὸς ἐνημέρωσιν.

Τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ ἐπιδιδάσκουν ὀρισμένον παιδευτικὸν σκοπὸν στό ἑχολεῖον. Διὰ τῆς διδασκαλίας ἐκ τῶν μεταφράσεων καὶ ὄχι ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἐπιτυγχάνεται ὁ παιδευτικὸς αὐτός σκοπός; Ἐάν μὲν ἐπιτυγχάνεται καλῶς εἰσάγεται ἡ διδασκαλία ἐκ τῶν μεταφράσεων, ἐάν ὅμως δέν ἐπιτυγχάνεται τότε τὸ μάθημα εἶναι σὺν νά καταργηθῇ διότι δέν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος.

Ἕνα κώριον ἐπιχείρημα ποῦ προβάλλεται συνήθως εἰς τὴ καθημερινὴν ὁμιλίαν καὶ εἰς τίς ἐφημερίδας εἶναι τὸ ἐξῆς: Τόσα χρόνια κάνουμε ἔως τώρα τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ ἀπὸ τὸ πρῶτοτυπον καὶ τί μαθαίνουμε; Δέν μάθαμε οὔτε τὸν Ὀμηρον, οὔτε τίποτα συγγραφεῖς, ἐνῶ οἱ εὐρωπαῖοι τὰ ξεύρουν ἀπ' ἑξῆς. Νομίζω ὅτι τὸ ἐπιχείρημα αὐτό ἡ ὁπλοικεύει τὸ ζήτημα ἢ παραγνωρίζει τὴν παιδευτικὸν σκοπὸν ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὸ διδασκτικὸν ὑλικόν. Ἀπλοῶς σκοπός τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν δέν εἶναι νά μάθουμε τὸν Ὀμηρον καὶ ὀρισμένη ὕλη ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ αὐτὴν νά τὴν ξέρουμε καὶ νά τὴν χρησιμοποιοῦμεν στήν καθημερινὴ ζωὴ.

Ὁ σκοπός εἶναι τὸ παιδευτικὸ ἐκείνο ἀποτέλεσμα ποῦ παραμένει ὡς μόνιμον στοιχεῖον τῆς μορφώσεως τοῦ μαθητοῦ καὶ ὅταν ξεχασθῇ ἡ ὕλη μὲ τὴν ὁποίαν ἐκατεύχθη τὸ μόνιμον αὐτὸ διδασκτικὸν ἀποτέλεσμα. θά ἔπαινα μίαν παραβολὴν, ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ.

Διδάσκουμεν τὰ μαθηματικὰ σέ διαφόρους κύκλους στό Γυμνάσιον. Πάσαι ἐκ τῶν ἀποφοίτων τοῦ Γυμνασίου ποῦ διδάσκονται καὶ ἄλγεβρα καὶ τριγωνομετρία καὶ γεωμετρία ξεύρουν τὴν ὕλη αὐτῶν νά τὴν χρησιμοποιήσουν καὶ νά τὴν παρουσιάσουν εἰς τὴν ζωὴν. Νομίζω ἐλάχιστοι ἐκτός ἐκείνων οἱ ὁποῖοι σπουδάζουν μηχανικοί, μαθηματικοί καὶ λοιπ.έ. θά μπορούσε ὅμως νά διανοηθῇ κανεὶς καὶ νά πῇ, ἀφοῦ οἱ πολλοὶ δέν τὴν ξεύρουν τὴν ὕλη αὐτὴν, γιατί παιδεύονται τόσα χρόνια καὶ ἡ μαθηματικὴ ἀγωγή νά σταματήσῃ στήν πρακτικὴ ἀριθμητικὴ καὶ ὅτι μόνον τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς τὴν ὕλη τὴν κατέχουμε ὅλοι καὶ τὴν χρησιμοποιοῦμε;

Νομίζω ὅτι κανένας δέν ἐπρόβαλε τὸ ἐπιχείρημα αὐτό καὶ δέν εἶπε ὅτι γιὰ ἐκείνους ποῦ θά πᾶνε γιὰ παραπάνω εἶναι ὅτοπος σπατάλη χρόνου ἡ διδασκαλία τῆς Ἀλγέβρας καὶ τῆς Τριγωνομετρίας διότι δέν τὴν ξεύρουν.

Καὶ μία ἄλλη διευκρίνισις. Ἄλλο εἶναι τὸ θέμα πῶς ὁ ἐνῆλικος ὁ μέγας θά ἀσχοληθῇ μὲ τὰ ἀρχαῖα καίμενα γιὰ νά συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσίν του καὶ ἄλλο πῶς θά διδασκοῦν τὰ καίμενα στό ἑχολεῖον ποῦ ἐπιδιδάσκουν παιδευτικὸς σκοποὺς. Ὁ ἐνῆλικος εἴτε ἔμπορος εἶναι εἴτε γιατρός, εἴτε δικηγόρος, ποῦ θέλει νά διευρύνῃ τὴν πνευματικὴν του καλλιέργειαν δέν ἔχει τὸν χρόνο βεβαίως νά ἀσχολῇται μὲ τὸ πρῶτοτυπον καὶ θά πᾶρῃ τὰς μεταφράσεις, τὰς δοκίμους καὶ ἔχει καὶ τὴν ὀριμότητα τῆς ηλικίας καὶ μπορεῖ ἀπὸ ἐκεῖ αὐτός νά σταχυολογήσῃ καὶ νά ἐκμηθεύσῃ τὸν σκοπὸν του. Ἄλλο ὅμως εἶναι τὸ θέμα, στό ἑχολεῖον πῶς θά δοθοῦνε οἱ παιδευτικὲς ὕλεις, ὅπου ἐπιδιδάσκουμε ὀρισμένα παιδευτικὰ ἀποτελέσματα.

θά μοῦ ἐπιτροπῇ ἐκδόμῃ μία μικρά ἱστορικὴ ἀναδρομή, ἐπὶ θεμάτων βέβαια γνωστῶν εἰς τοὺς φιλολόγους, μὲ συγχωροῦν ποῦ θά εἶμαι κουραστικὸς ἀλλὰ ὅς τὰ ἀναπτύξωμεν.

Τὸ θέμα τῶν μεταφράσεων τῆς διδασκαλίας, Κύριοι συνάδελφοι, τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐκ μεταφράσεων, εἶναι νέο. Ἐχει ἐπανέλθῃ καὶ τὸ 1929, ἴσως καὶ παλαιότερα καὶ ἐπανέρχεται περιοδικῶς καὶ στήριζεται ἡ ἐμφάνισις τοῦ εἰς τὰ κρατήσαντα παλαιότερον εἰς τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν, φιλολογικὰ ρεύματα ἢ φιλολογικὰς στάσεις. Εἴχαμε δηλαδὴ εἰς τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν τὸν ὁρμητισμὸν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ τὸν ρεαλισμὸν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ὁ ὁρμητισμὸς ἀπέδιδε μεγλυτέραν ἀξίαν εἰς τὴν φόρμην εἰς τὴν μορφήν καὶ ὄχι εἰς τὸ περιεχόμενον, ἡ δὲ ἀπρόσπῃ ἐμφάνισις τοῦ ὁρμητισμοῦ ἦτο νὰ ἀσχολῆται ἀποιδευστικῶς μὲ τίς λέξεις, μὲ τὴν μορφήν καὶ νὰ παραγνωρίζῃ τελείως, ὄχι μόνον τὸν ἱστορικὸν τὸ ὕλην περιεχόμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀξιολογικόν. Ἐπὶ αὐτὴν τὴν κακὴν μορφήν ὁ ὁρμητισμὸς ἐπεκράτησε σὲ μᾶς κατὰ τὰ παλαιότερα χρόνια τοῦ αὐθηνικοῦ "χοσίου" ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀτυμωστῶν καὶ ἐξημίωσε διότι ἡσχολοῦμεθα μόνον μὲ τὰ λεξίδια καὶ ἔφερεν μίαν δυσμάναν εἰς τὸ μάθημα καὶ μίαν προκατάληψιν.

Ὁ ρεαλισμὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἀποδίδει μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ ὄχι εἰς τὴν μορφήν, ἐκεῖ ρίχνει τὸ κέντρον τοῦ βάρους. Ἡ ἀπρόσπῃ μάλιστα μορφή τοῦ ρεαλισμοῦ ἀποδίδει τὴν σημασίαν εἰς τὸ ἱστορικόν, εἰς τὸ συγκεκριμένον εἰς τὸ ὕλην περιεχόμενον καὶ ὄχι εἰς τὸ ἀξιολογικόν. Αὕτη ἡ τάσις ἐπεκράτησε μὲ περίοδο σὲ μᾶς καὶ θά ἐν υμείθεα οἱ φιλόλογοι πὺς εἴχαμε εἰδικὰ τετράδια νὰ γράφουμε ὅλον τὸν πολιτισμὸν τοῦ Ὀμήρου ποῦ συναντοῦμε, τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ δύο αὐτὲς τάσεις εἶναι καὶ εἰς τὴν κλασσικὴν φιλολογία καὶ ἰδίως παιδευτικῶς, εἶναι ξεπερασμένες σήμερα μετὰ τὰ συγγράμματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γέννηερ καὶ τῶν διαδόχων του. Πρῶτα-πρῶτα παρατηρήθη ὅτι εἰς τὸ ἔργον τῆς τέχνης καὶ ἰδιαίτερα εἰς τὸ ἔργον τῆς τέχνης τοῦ λόγου ὁ διαχωρισμὸς τῆς μορφῆς ἀπὸ τὸ περιεχόμενον εἶναι ὀδύνατος καὶ φθισανότος καὶ επομένως οὔτε ὁ ὁρμητισμὸς μπορεῖ νὰ ἀσχολῆται μόνον μὲ τὴν μορφήν, οὔτε ὁ ρεαλισμὸς μόνον μὲ τὸ περιεχόμενον.

Δεύτερον καὶ σημαντικώτερον: Πέραν τοῦ ὕλην περιεχομένου τοῦ ἱστορικοῦ, πέραν τῶν συγκεκριμένων ἱστορικῶν στοιχείων, ὑπάρχουν στὰ κλασσικὰ κείμενα, στοιχεῖα, δυνάμεις μὲ ἀξίαν ὑπερχρονικὴν, ὑπερῖστορικὴν. Εἶναι ἀποκρυσταλλωμένες δηλαδὴ στὰ κείμενα αὐτὰ, οἱ θεμελιώδεις ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ καὶ εἶναι ἀποκρυσταλλωμένες στὴν πρώτη τους δημιουργίαν καὶ κατὰ τὸν πλέον ἀριστοτεχνικὸν τρόπον. Ἡ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀξίων αὐτῶν ἡ ἐνεργητικὴ ἢ ὁποῖα τελεῖται μόνον διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ πρωτοτύπου κειμένου καὶ δὲν συντελεῖται διὰ τῶν μεταφράσεων, ἡ ἐνεργητικὴ βίωσις τῶν ἀξίων αὐτῶν στὰ κλασσικὰ κείμενα διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ πρωτοτύπου εἶναι ὕλη ποῦ φέρνει τὸ μόνιμον παιδευτικὸν ἀποτέλεσμα ποῦ παραμένει ὡς δεξιότης τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὅταν λησιμονήσωμεν τὰ κείμενα καὶ τὸ ὕλην περιεχόμενον τοὺς.

Δηλαδὴ τὰ κλασσικὰ κείμενα περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο μάθημα βοηθοῦν τὸν μαθητὴ νὰ ἀναπτύξῃ ἑναρμονία μὲ ὅλας ψυχικονευματικὰς τοὺς δυνάμεις, ὄχι μίαν εἰδικὴν ἰδεολογικὴν μορφήν. Καὶ τὸ λογιστικὸν καὶ τὸ θυμικὸν κατὰ τὴν ἀρχαίαν διαίρεσιν καὶ τὸ βουλευτικὸν καὶ νὰ ἀποβῇ κατὰ τὸ δυνατόν, μία ἰσορροπημένη καὶ ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Αὐτὸ τὸ παιδευτικὸ ἀποτέλεσμα σὲ πόση γενικότητα ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς καλλιτεργείας, μόνον τὰ κλασσικὰ κείμενα τὸ φέρνουνε, κατὰ κύριον λόγον, διδασκόμενα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἐκ τῆς ἐρμηνείας. Καὶ κατὰ ἄλλο ὁδόν.

Ἡ ἐργασία αὕτη τῆς ἐρμηνείας, τὸ παίξιμα αὐτὸ τῶν μαθητῶν, φέρνει καὶ ἐκεῖνο ποῦ λέμε ἰδεολογικὴν μόρφωσιν, τὴν ἐξύψωσιν ὀριζήτων δεξιοτήτων διανοητικῶν καὶ ἄλλων. Γι' αὐτὸν λοιπὸν τὸν Γενικὸν λόγον, τὸ ὅτι τὰ ἀρχαῖα κείμενα ποῦ ἀσκοῦν ἀνθρωπιστικὴν ἐπίδρασιν σὲ κάθε ἄνθρωπον, κάθε ἐποχῆς, χρησιμοποιοῦνται σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς, στὰ κλασσικὰ τοὺς σχολεῖα ὡς τὰ κατ' ἐξοχὴν κείμενα διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιδάσκεται καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀνθρωπιστικὴ Παιδεία ὑπεράνω λαῶν καὶ ἐθνῶν.

Γιὰ μᾶς ὅμως τοὺς Ἕλληνας ὑπάρχει καὶ ἕνας πρόσθετος λόγος. Οἱ Γάλλοι, οἱ Γερμανοὶ, οἱ Ἕσσοι, οἱ Ἑσπεριοὶ, οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Ἰσπανοὶ, ἔχουνε τὴν ναυτέραν ἰδικὴν τὴν κλασσικὴν λογοτεχνίαν, πολὺ ἀξιόλογον καὶ μὲ παιδευτικὸ περιεχόμενον καὶ μπορεῖ τὴν ἀγωγὴν τῶν μαθητῶν τοὺς

νά τήν πόνουν μέ τήν ίδιήν τους κλασσικήν λογοτεχνίαν. "Έχουν έναν Σαίξπηρ πού ἐπὶ τέλους εἶναι Αἰσχύλος, ὅς εἶναι καί ἕνα σκαλί πέρα κάτω. "Έχουν έναν Γκαῖτε, πού εἶναι κολοσσός, ἔχουν Κορνήλιον, ἔχουν Ραβίνα, ἔχουν Λέντε. Ἐμεῖς τί θά βάλουμε στήν θέση αὐτῶν;

Ἡ ἰδιότης μας λογοτεχνία εἶναι ἀξιολογός καί τήν ἀγαπῶμε, αἰ τήν τιμῶμε, ἀλλά τόσα χρόνια πού ἔχει διανύσῃ μικρά, μέν μᾶς ἔδωκε ἄδωκα κλασσικά κείμενα, ὥστε νά μπορούμε νά τά ἀντικαταστήσουμε ἐξ ολοκλήρου τά ἀρχαῖα. Γιὰ μᾶς λοιπόν ἡ ἀρχαία ἐλληνική γλῶσσα εἶναι ἡ κλασσική βάσις τῆς γλώσσας μας. Τά ἀρχαῖα κείμενα εἶναι τά μόνα κλασσικά κείμενα τῆς ἐθνικῆς μας γραμματείας. Ὁ ἀρχαῖος ἐλληνικός πολιτισμός εἶναι ἡ μόνη κλασσική φάσις, χωρίς νά παραγνωρίζουμε καί νά παραμελοῦμεν τίς ἄλλες τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας.

Ἐπομένως ἔχομεν ἕναν λόγόν παραπῶν νά μὴν παραμελοῦμεν τήν καλλιέργειαν αὐτῶν τῶν κλασσικῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, στό ἔχολοιτο, διότι ὁ παραμελήσεις στό ἔχολοιτο ἔχει ἐπιπτώσεις εἰς γενικότερον πτῶσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν.

Ὅστε ἡ μὴ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν στό Γυμνάσιον ἐκ τοῦ πρακτικοῦ καί συμπληρωματικῶς ἐκ τῶν μεταφράσεων, θά υποβιβάσῃ τήν στάθμην τῆς παιδευτικῆς ἐργασίας πού τελεῖται εἰς τόν τύπον αὐτόν τοῦ ἔχολοιτο. Ἀλλά καί ἂν θά τό παραβλέπαμεν αὐτό ἔχει μίαν ἄλλην ἐπίπτωσιν πλέον δυσμενῆ ἐπὶ τῆς στάθμης τῆς παιδείας πού προσφέρεται εἰς τό κυρίως Γυμνάσιον, δηλαδή εἰς τό Λύκειον. Καί ἰσχυρῶς διατί.

Τά τρία χρόνια πλέον κατὰ τὰ ὁποῖα θά διδάσκαται εἰς τό Λύκειον ἡ κλασσική Γραμματεία εἶναι ἀνεπαρκῆ, ὅχι μόνον δι' αὐτά καθ' αὐτά ἀλλά καί διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους : Διὰ τήν οὐσιαστικὴν εἰσαγωγὴν εἰς τό ἀξιολογικόν περιεχόμενον μιᾶς κλασσικῆς γραμματείας, ἀπαιτεῖται γλωσσικὴ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία, διὰ τό ἔχολοιτο ἐπιμελόμεν, ὅχι διὰ τοὺς μεγάλους, στήν γλῶσσαν τῶν κειμένων αὐτῶν, ἐνός διετούς κύκλου. Αὐτό τό ξέρουμε ἀπὸ τὴν πείρα μας. Ἐπομένως ἀπὸ τὰ τρία χρόνια, τὰ δύο, θέλετε τό ἕνα κατ' ἀνάγκην θά ἀφιερωθῇ εἰς τήν προπαρασκευαστικὴν αὐτὴν γλωσσικὴν εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν, καί ἐπομένως δὲν μένει πλέον χρόνος, διὰ τήν οὐσιαστικὴν ἐπαφὴν τῶν μαθητῶν πρὸς τό ἀξιολογικόν τὸνίζω καί ὅχι τό ἱστορικόν, τό ὑλικόν περιεχόμενον τῶν κειμένων.

Ἀλλά καί κατὰ ἄλλο ἄδωκα ποῖο σοβαρό. Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία γίνεται σὲ κατώτερες ἡλικίες. Στό Λύκειον ὁ ἑφηβὸς δὲν μπορεί νά καθῇσῃ νά μάθῃ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτὴν, τὴν ἀναγκαίαν προπαρασκευαστικὴν στήν ἀρχαία γλῶσσα. Ἡ εἰσαγωγὴ αὐτὴ πρέπει νά γίνῃ σὲ κατώτερο ἔχολοιτο, σὲ κατώτερη τάξη. Ἐπομένως οὐσιαστικῶς θά ἔχουν μίαν πτῶσιν σπουδῶν καί εἰς τό κυρίως δημόσιον καί εἰς τό Λύκειον. Ἐναντι αὐτῶν τῶν μειονεκτημάτων, κατὰ τὴν γνώμην μου πάντοτε, νομίζω ὅτι δὲν ἔχουμε τό ἀντιστάθμισμα τῶν ἀφελειῶν πού θά φέρουν ἡ ἐκ τῶν μεταφράσεων διδασκαλία τῶν ἀρχαίων κειμένων.

Θά μοῦ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νά πῶ καί μίαν..... νά θίξω ἕνα γενικότερον θέμα. Κύριοι Συνάδελφοι, εἰς τόν πολιτιστικόν ἀγῶνα, τῶν λαῶν τῶν σημερινῶν εἰς τὴν πολιτιστικὴν ἀμίλλαν, ἡμεῖς πού μπορούμε νά συναγωνισθοῦμε καί νά στηρίξουμε τὴν πολιτικὴν ἀλλά καί τὴν πολιτιστικὴν :

εἰς τόν Τεχνικόν πολιτισμόν ; Ὁ τεχνικός πολιτισμός, ὁ ὁποῖος σήμερον ἔχει καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν, εἶναι πολιτισμός ὅγκου καί μεγέθους καί ἀπαιτεῖ τεράστια χρηματικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἡμεῖς θά ἔχουμε γιὰ νά μπορούμε μέ αὐτά νά συναγωνισθοῦμε τοὺς λαοὺς τοὺς κολοσσούς. Δὲν ἱσχυρίζομε ὅτι πρέπει νά τὸν παραμελήσουμε ἢ ὅτι πρέπει νά εἴμαστε σ' αὐτόν ἡπαρχία καί ἀσυγχρόνιστοι. Κάθε ἄλλο. Λέω μόνον πού θά μπορούμε νά συναγωνισθοῦμε :

Ὁ κυρίως πνευματικὸς πολιτισμός, τὰ καθαρὰ δημιουργήματα τοῦ πνεύματος δὲν θέλουν δαπάνεσκαί ἐπὶ πλέον ἔχουμε ἡμεῖς τό χάρισμα νά τὰ ἔχουμε βιολογικὴν κληρονομίαν, στό αἷμα μας καί νά τὰ ἔχουμε διὰ μας κείμενα. Ἐπομένως εἰς ἕνα εὐρύτερον ἀνατένισμα τοῦ μέλλοντος προσηκτικὴ μας καί πολιτικὴ μας θά πρέπει νά εἶναι νά ἐξυψώσωμεν ἐκείνους τοὺς τομεῖς τῆς παιδείας καί μέ ἐκεῖνα τὰ μέσα, πού θά μπορούμε στέν καθαρῶς πνευματικὸν πολιτισμό, νά παρουσιάσουμε κατὰ πού νά μπορῇ νά συναγωνισθῇ κατὰ κόσμον τρόπον τοὺς εὐρωπαϊκούς. Καί ἴσως-ἴσως μάλιστα θά ἔπρεπε νά ἔχουμε ἐμμεταλλευθῇ ἀριστέες μεταβολές καί γεγονότα πού ἔγιναν εἰς τὴν Εὐρώπην γιὰ νά κατ'στήσουμε τὴν Ἑλλάδα κέντρον σπουδῶν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πολιτισμοῦ, στήν κλασσικὴν του μορφή. Καί πλέον συγκεκριμένα. Γιὰ νά μὴν ἔχουμε ἐδῶ κέντρα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν τῆς ἀρχαιολογίας, τῶν κλασσικῶν ἐλληνικῶν καί λατινικῶν γραμμάτων καί ἐκδοτικὰ μέσα πού τοὺς συγγραφεῖς αὐτοὺς νά τοὺς ἐκδίδωμεν στήν Ἑλ-

Λέδα καὶ νὰ τὰ στέλνουμε στὴν Ὁξφόρδη καὶ στὴν Δεϊφλ. Καὶ γιὰ νὰ μὴν κάνουμε ἐκεῖνο ποὺ κάνει ἡ Ἀμερική; Ὅπως αὐτὴ φέρνει τοὺς ἐπιστήμονας, τοὺς τεχνικοὺς καὶ τοὺς δίνει ὅλα τὰ μέσα καὶ φτιάχνει πυραύλους γιὰ τὴ Σελήνη, νὰ πάρουμε καὶ ἐμεῖς ὅλους τοὺς πνευματικούς ἐργάτες τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ θεωρητικοῦ, τοὺς Ἀρχαιολόγους, τοὺς Ἑλληνιστὰς, τοὺς Νομικοὺς νὰ τοὺς δώσουμε ὅλα τὰ μέσα νὰ ξεκινοῦν ἀπὸ τὴ χώρα μας. Καὶ νὰ δώσουμε ἀπέραντες υποτροφίες, νὰ ἔρχονται οἱ ξένοι ἐδῶ νὰ σπουδάζουν μετὰ πνευματικῶς ἀνθρωπιστικὰ γράμματα, τὸν καθάρως πνευματικὸν πολιτισμὸν, τίς κλασσικὲς σπουδές.

"Ἔτσι θὰ ἀποκοιτάσαμε καὶ μίαν ἐθνικὴν ἀκτινοβολία καὶ θὰ ἀποκόσμεν τὴν ἐθνικὴν μας προβολή καὶ τὴν προπαγάνδα, ὅσο δὲν μπορούμε νὰ τὴν ἀσπῆσουμε μὲ χίλιες Πρεσβεῖες καὶ χίλιους Πρεσβευτὰς.

Δὲν γνωρίζω ἐάν αὐτὰ εἶναι ρομαντισμός ἢ εἶναι ἔδωκα, ἀλλὰ τὰ εἶδ' καὶ τὰ εἰσάγονται. Δὲν νομίζω ὅτι ἔχω κάνει ἀνεκάλυψιν. Εἶναι χιλιοπαρητημένα. Νομίζω ὅμως ὅτι ὡς ἐκπαιδευτικοὶ εἶναι μέσα στὴν ἀποστολὴν μας καὶ τὴν γενικὴν αὐτὴ τοποθέτησιν τῶν ζητημάτων νὰ κάμωμεν.

"Ἐπενέρχομαι εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ Γυμνασίου καὶ παρατηρῶ ὅτι μὲ τὸν σκοπὸν ποὺ ὀρίζεται, ὅτι εἶναι συνέχεια τῆς ἐργασίας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, μὲ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτὸ τῶν μαθητῶν χωρὶς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις.

Ἡ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν, οὐχὶ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ ἐκ μεταφράσεων, ἡ παιδευτικὴ στάσις τοῦ Σχολείου αὐτοῦ καταβαίνει καὶ πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν καὶ τὸ ὀλιγότερον πρὸς τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν, ὅπως τὴ ἐγνωρίσαμεν ἕως τώρα.

"Ἀλλὰ ἐάν αὐτὸ συμβῇ, τὸ ὑπόλοιπον σκεῶς τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως, τὰ τρία ἔτη εἶναι μοναχὰ τοῦ ἀνεπαρκῆς τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως καὶ ἀποτελοῦν πλέον ἓνα Σχολεῖο ἀκροατηριακὸν καὶ ἀνάστη καὶ ἀνέμω νὰ ἐκκληρώσῃ τὸν παιδευτικὸν τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς τὸ κύριον Σχολεῖον τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως.

"Ἐρχομαι τώρα εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων τοῦ Λυκείου. Καθιεροῦνται τὰ εξῆς μαθήματα: Ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ γραμματεία, Νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματεία, Γερμανικὴ γλῶσσα (Γαλλικὴ ἢ Ἀγγλικὴ) Ἱστορία, μαθηματικὰ καὶ Κοσμογραφία, Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, εἰσαγωγὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν μετὰ στοιχείων ψυχολογίας, εἰσαγωγὴν εἰς τὴν κοινωνιολογίαν, ἡγωγὴν τοῦ πολίτου μετὰ στοιχείων δικαίου, στοιχεῖα οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, Ὑγιεινὴ καὶ Γυμναστικὴ, νοσηλευτικὴ καὶ Παιδοποιία διὰ τὰς μαθητέρας. Βασικὰ μαθήματα θεωροῦνται τὰ Ἀρχαία Ἑλληνικὰ, τὰ μαθηματικὰ, τὰ φυσικὰ, ἡ ἱστορία, ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα.

"Ὁ τύπος τοῦ Λυκείου εἶναι κατὰ τοὺς ἑκπ/κούς σκοποὺς καὶ τὸ πρόγραμμα μαθημάτων ἐνιαῖος, καταργουμένης τῆς διακρίσεως μεταξὺ Γυμνασίων θεωρητικῆς κατευθύνσεως καὶ Γυμνασίων προκτιτικῆς κατευθύνσεως.

"Ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου, τὴν μορφήν του καὶ τὸν τύπον του, παρατηρητέα τὰ ὁδολογεῖται.

"Ἀπὸ τὰ γνωστὰ μας μαθήματα δὲν διδάσκεται σὲ καμμιὰ τάξιν τὸ μάθημα τοῦ ἑξαδίου ποὺ νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο καὶ δὲν ἔρμουν οἱ τρεῖς πρώτες τάξεις γιὰ νὰ μὴν πῶ τῶν Τεχνικῶν, καὶ τὸ μάθημα τῆς Ὀδικῆς.

"Ἐπίσης τὸ μάθημα τῶν Λατινικῶν καθίσταται προαιρετικόν καὶ εἰσάγεται μὲ νέα σειρά μαθημάτων ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ εἴς πῶ ἀμέσως.

"Ὡς σταματήσαμε εἰς τὸ Μάθημα τῶν Λατινικῶν. Καὶ τὸ 1929 εἶχε γίνῃ προαιρετικόν. Προαιρετικόν παρ' ἡμῖν σημαίνει νὰ καταργηθῇ καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο εἰσῆχθῃ πάλι εἰς τὸ πρόγραμμα.

Νομίζω ὅτι τὸ μάθημα τῶν Λατινικῶν, ὅχι βεβαίως εἰς ὅλους τοὺς τύπους τῶν ἡλικιῶν καὶ γιὰ ὅλα τὰ παιδιὰ, ἀλλὰ εἰς ἓναν τύπον διὰ τὸν ὁποῖον θὰ εἴς πῶ μετὰ, εἶναι ὑποχρεωτικόν νὰ διδάσκεται ὡς μάθημα υποχρεωτικόν. "Ἡ ἐάν θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν μορφήν του προαιρετικόν, πρέπει νὰ καταστῇ υποχρεωτικόν διὰ τῆς εξῆς μορφῆς:

"Ὅσοι προορίζονται διὰ τὴν Νομικὴν, τὴν Φιλοσοφικὴν, τὴν Ψυχολογίαν πρέπει νὰ ἔχουν ἀναγκαστικὸν ἀπολυτήριον τοῦ τύπου Α' εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἐξετάζεται ὑποχρεωτικῶς καὶ τὸ μά-

θημα τῶν Λατινικῶν ὅποτε καθίσταται οὐσιαστικῶς ὑποχρεωτικὸ τὸ μάθημα γιὰ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν τῶν μαθητῶν.

Νομίζω δύο λόγια ἀκόμη ὅτι τὸ μάθημα αὐτὸ εἰς ἕναν ὀρισμένον κύκλον μαθητῶν, εἰς ἕναν ὀρισμένον τύπον διδασκαλίας πρέπει ὡπασθήποτε καὶ διδάσκηται διὰ τοὺς ἑξῆς ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ βασικοὺς λόγους.

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία εἶναι καὶ αὕτῃ ἀνθρωπιστικὰ γράμματα ὅπως καὶ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά. Καὶ ναίμεν ἑμεῖς ἔχουμε τὰ δικὰ σας εἰς τὴν κυρίαν θέσιν ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραγνωρίσωμεν καὶ τελείως τὰ λατινικά, ὑπὸ κάποια μέλιτα ἔποφιν, ὑπὸ ἔποφιν ἐνιασιλογιστὴν καὶ πειρασχημένης ἐκφράσεως λένει οἱ εἰδικοί ὅτι ἡ λατινὴ γλῶσσα κατὰ κάποιον τρόπον πλεονεκτηεῖ. Αὐτὲς βέβαια τίς ἀποχρώσεις δὲν μπορεί νὰ τίς συλλάβῃ ὁ μαθητής. Δεύτερον ἡ ὀρολογία εἰς πλείστας ἐπιστήμας καὶ θετικὰς εἶναι καὶ θὰ ἐξαικολουθῇ νὰ εἶναι λατινικὴ καὶ ἐπομένως ἀπαραίτητοι γνῶσεις εἶναι ἀπαραίτητοι. Τρίτον οἱ πλείστες σύγχρονοι εὐρωπαϊκὲς γλώσσαι εἶναι λατινογενεῖς, ἐπομένως οἱ γνῶσεις τῆς λατινικῆς διακολούθουν καὶ θεμελιώνουν τὴν σύγχρονη γλωσσολογία, ἂν ἡ γλωσσολογία αὕτῃ πρέπει νὰ ἔχῃ κάποιες ἀξιώσεις φιλολογικὰς καὶ νὰ μὴν εἶναι τοῦ τύπου τῆς γλωσσολογίας ποὺ ἔχουμε τὰ γυαροῦντα καὶ οἱ θυρωροὶ εἰς τὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα.

Τρίτον ὅμως καὶ σημαντικώτερον νομίζω ὅτι εἶναι τὸ ἑξῆς: Ἐμεῖς ἀνήκωμεν πολιτικῶς στὴν Δύση καὶ ἔχομεν συνδεθῇ καὶ μὲ τὴν κοινὴ ἀγορά. Στὴν Εὐρώπῃ δὲν ὑπάρχει διχόνοια ποὺ νὰ ὀδηγῇ στίς θεωρητικὰς ἐπιστήμας χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸ τὸ μάθημα τῶν λατινικῶν. Ἐάν λοιπὸν οἱ δικοὶ μας μαθηταὶ πάντε μὲ ἀπολυτήριον ποὺ δὲν ἔχει λατινικά θὰ ὑπάρξῃ κίνδυνος τὸ ἀπολυτήριο αὐτὸ νὰ μὴν εἶναι ἰσότιμον, εἴτε ὡς πρὸς ὅλα, εἴτε εἰδικῶς διὰ τὰς σχολὰς αὐτὰς. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὰ λατινικά θὰ πρέπει νὰ διδάσκωνται εἰς ἕναν τύπον διδασκαλίας, εἰς ἕναν κύκλον μαθητῶν ὡπασθήποτε καὶ ἰδίως δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι προσελκίζονται διὰ τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας καὶ δὴ διὰ τὴν Νομικὴν, τὴν Φιλολογίαν, καὶ τὴν Θεολογίαν. Αὐτὰ ὡς πρὸς τὰ παραλειπόμενα μαθήματα.

Ὡς πρὸς τὰ εἰσαγόμενα μαθήματα ἐπαναλαμβάνω εἶναι τὰ ἑξῆς: Εἰσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Διευρύνεται ὁρῶνς ὁ κύκλος τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς λογικῆς ποὺ διδάσκηται ἕως τώρα εἰς θέματα εἰσαγωγῆς στὴν φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίας φιλοσοφίας, ὅπως λέγει εἰς τὴν εἰσηγητικὴν ἐκθεσιν. Καὶ ἄλλοτε εἶχε εἰσαχθῇ αὐτὸ ὑπὸ τὴν μορφήν, ἐγκυκλοπαιδεῖα τῆς φιλοσοφίας.

Ὑπόθεσις τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης νομίζω ὅτι εἶναι κάποια ἐνημέρωσις ἀπαραίτητος στὴν σύγχρονη ζωὴ τοῦ παιδιοῦ, δὲν ξέρω ἂν θὰ εἶναι πολιτικὴ οἰκονομία ἢ δημοσιὰ οἰκονομία, αὐτὸ εἶναι λεπτομέρεια, καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ δικαίου μαζί μὲ τὴν πολιτικὴν ἀγωγήν ποὺ διδάσκηται ἐπίσης νομίζω ὅτι θὰ εἶναι χρήσιμα καὶ ἐπομένως εἶναι χρησιμὸς προσθήκη.

Ὡς πρὸς τὴν εἰσαγωγήν εἰς τὴν κοινωνιολογίαν νομίζω ὅτι μπορούμε νὰ ἔχαμε ἐπιφυλάξεις διότι ἡ κοινωνιολογία δὲν εἶναι ἀκόμη οὔτε ἡ ἴδια ὡς ἐπιστῆμη συντεταγμένη. Δὲν εὗρίσκετε ἕναν ὀρισμὸν τῆς κοινωνιολογίας εἰς τὸν ὁποῖον νὰ συμφωνοῦνε δύο κοινωνιολόγοι ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ διότι εἰς τὰ Πανεπιστήμια μας δὲν ἔχουμε οὔτε ἕδρας τῆς κοινωνιολογίας. Πῶς λοιπὸν θὰ βροῦμε παιδευτικὸ περιεχόμενον;

Ἀπὸ τὸ μάθημα αὐτὸ γιὰ νὰ καταλάβῃ χωρὶς πρὸς πρόγραμμα ὁ ὁποῖος, μπορεί νὰ εἶναι πολὺτιμος δι' ἄλλο μάθημα.

Γενικώτερα τώρα, μὲς θεώρησις ὅλου αὐτοῦ τοῦ προγράμματος νομίζω ὅτι ὀδηγεῖ εἰς τὴν διεισδύσιν, ὅτι τὰ τρία χρόνια εἶναι ὡπασθήποτε ἀνεπαρκῆ γιὰ νὰ συγκροτηθῇ ἕνα ολοκληρωμένο πρόγραμμα μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ μαθήματα. Καὶ πιστεύω ὅτι ὅταν ἐπιτελεσθῇ εἰς τὴν πρῶν νὰ γίνῃ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ, τότε θὰ παρουσιασθοῦν οἱ μεγάλες αὐτὲς δυσκολίες.

Ἀκόμη ὡς πρὸς τὰ νέα μαθήματα ποὺ εἰσάγονται τὰ ὁποῖα πλὴν τῆς κοινωνιολογίας θεωρῶ χρήσιμα καὶ ἀπαραίτητα, θὰ ὑπάρξουν πολλές δυσκολίες, διότι καὶ ἄλλοτε ἔχει δοκιμασθῇ. Μελέτω προβλέπεται ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης τάξεως τοῦ Λυκείου. Εἶναι ὀρισμοὶ οἱ μαθηταὶ μας στὴ σημερινὴ γενεὰ καὶ μὲ τὴν σημερινὴ παιδείαν ποὺ τοὺς παρέχουμε νὰ παρακολουθήσουν εἰσαγωγή στὴ φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ εἰς μετὰ ἔτοιμοι τὸ προσωπικόν νὰ τὰ διδάσκουμε αὐτὰ; Εἶναι προβλήματα ποὺ δημιουργοῦνται.

Ἀκόμη ὡς πρὸς τὸ Λύκειο ἐξεταστέον εἶναι τὸ ὅτι εἰσάγεται ἐνιαῖος τύπος σχολείου,

δέν υπάρχει διαχωρισμός καὶ ὁποίους. Καὶ ἔχει μὲν τὰ μαθήματα κατ'ἐπιλογὴν μὲ ἡδύμενας τὰς ὕρας τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ ὅπως λειτουργοῦν σήμερον τὰ σχολεῖα μας καὶ τίς προϋποθέσεις ποὺ ὁρῶνς βάζει γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν κατ'ἐπιλογὴν μαθημάτων θὰ περάσῃ πολὺς χρόνος γιὰ νὰ διδαχθοῦν.

Συζητητέον λοιπὸν εἶναι ἂν τὸ Γυμνάσιον, τὸ Λύκειον τὸ κυρίως Γυμνάσιον θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐνὸς τύπου ἢ χρειάζεται κάποιος διαχωρισμός κατὰ τὰ γνωστὰ μας παλαιότερον.

Ἡ θεωρητικὴ θεμελίωσις τοῦ ἐνιαίου αὐτοῦ Γυμνασίου εἶναι, ἔχει πειστικὰ ἐπιχειρήματα καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι σωστὴ εἶναι. αὐτὰ, ἀλλὰ ἐν τῇ πράξει νομίζω ὅτι ὁ διαχωρισμός αὐτός υπάρχει καὶ στὶς ἐπιστήμες καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ στὶς ἰδέαις τῶν παιδιῶν καὶ στὶς ἐπιτοίχιες καὶ ἐπαμένους,..... ἄλλωστε ἔξω ὅσο τουλάχιστον γνωρίζω υπάρχει ὁ διαχωρισμός αὐτός. Παλαιότερα στὸ γινώ μας Γυμνάσιο, αὐτὸ τὸ λέγαμε εἶναι μονοκλιδικό, εἶναι ἐνιαίου τύπου.

Τί ποιητέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τώρα γιὰ νὰ ἔχουμε καὶ ἔχουμε ἐποικοδομτικὸς προτάσεις. Νομίζω ὅτι τὸ θέμα λύεται ἐάν συνδυασθῇ μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς αὐξήσεως τῶν ἐτῶν φοιτήσεως εἰς τὴν Μέσων Παιδείας ἀπὸ 6 σὲ 7. Ἐάν δηλαδή τὸ Λύκειον γίνῃ 4ετὲς τότε εἶναι δυνατὸς δύο ἐπιμελεῖς κατὰ τὴν γνώμην μου διαρρυθμίσεις. Ἡ 1^η 3 χρόνια νὰ εἶναι ἐνιαίου τύπος Σχολείου, τὸ δὲ 4ον ἔτος νὰ εἶναι ἔτος ἐξειδικεύσεως καὶ τρόπον τινὸς προπαρασκευαστικόν διὰ τὰς ἀνωτάτας Σχολάς, ὅπως ἀκριβῶς ἐφαρμόζεται στὴ Γαλλίᾳ ποὺ ἡ τελευταία τάξις εἶναι τάξις φιλοσοφίας, τάξις μαθηματικῶν, τάξις φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἢ νὰ γίνῃ ἕνας διαχωρισμός ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ κλασσικόν Γυμνάσιον, ὅπως τὸ γνωρίζομεν καὶ εἰς τὸ Πρακτικόν.

Ἔχω κίμαι μίαν ἀτομικὴν ἀνέκδοκον, ἀλλὰ δὲν ξέρω ἂν εἶναι παραδεκτὴ ἀλλὰ οὕτε εἶναι καὶ ἐφαρμόσιμος. Ὅλα τὰ Γυμνάσια μας εἰς μέγιστον ἀριθμὸν σὲ μᾶς τὰ ὀνομάσαμε κλασσικὰ καὶ τὰ λέμε κλασσικὰ, καὶ ἔτσι ὅλες τὶς ἀδυναμίες τῶν Σχολείων μας τὴν ἐφορτάσαμεν εἰς τὸ κλασσικόν Γυμνάσιον. Δὲν ξέρω ἐάν δὲν θὰ ἦταν σκόπιμον καὶ ἐπιμελὲς διὰ τὴν Παιδείαν νὰ φτιάξουμε κλασσικὰ Γυμνάσια λίγα καὶ κατὰ τὸν τύπον ποὺ τὰ ἔχουν οἱ Ἑυρωπαῖοι, καὶ πραγματικῆς κατευθύνσεως λίγα καὶ κατὰ τὸν τύπον ποὺ τὰ ἔχουν οἱ Ἑυρωπαῖοι. Ἀπλοῦς εἰς τὰ κλασσικὰ Γυμνάσια θὰ γίνονται δεκτοὶ μόνον ἐπείνοι ποὺ ἔχουν ἰδιαιτέραν ἐπίδοσιν εἰς τὰ ἱστοροφιλολογικὰ μαθήματα καὶ στὰ Πρακτικὰ Λύκεια νὰ γίνονται δεκτοὶ ἐπείνοι ποὺ θὰ ἔχουν ἐπίδοσιν ἰδιαιτέρως ἀξιόλογον εἰς τὰ φυσικὰ καὶ στὰ μαθηματικά. Καὶ εἰς τὸν τρίτον τύπον Γυμνασίου εἰς μεγάλον ἀριθμὸν, τὸ ὁποῖον θὰ τὸν ὀνομάσουμε μὲ κάποιο ὄνομα, Μοντέρον, Πρακτικόν τὸ λέν οἱ ξένοι, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι μίαν σύνθεσις τῶν δύο αὐτῶν προγραμμάτων διὰ τὸν μεγάλον ἀριθμὸν τῶν παιδιῶν.

Διὰ νὰ ἀνακεφαλαιώσω τώρα τὰς παρατηρήσεις μου ἐπὶ τῆς διαρρυθμίσσεως τῶν Σχολείων Μέσης Ἑκπαίδευσης συμπεραίνω τὰ ἀκόλουθα: Ἡ βετὴς διάρκεια σπουδῶν εἶναι ἀνεπαρκὴς καὶ αὕτη καὶ αὕτη ἀλλὰ ἰδίως ἐάν προκρίνεται ἡ βετὴς αὕτη διάρκεια νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο τριετίες κίβλους. Ἐπομένως ἐπιβάλλεται ἡ αὐξήσις τῶν ἐτῶν φοιτήσεως εἰς τὴν Μέσων Παιδείαν ἀπὸ 6 εἰς 7. Τὸ θέμα εἶναι πόθεν θὰ ἐξοικονομηθῇ τὸ 7ον. Ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι καὶ πολλὲς προτάσεις, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σῶς ἀπασχολῶ με αὐτό.

Ἐφ' ὅσον ἡ διάρθρωσις θὰ εἶναι 7ετὴς θὰ ἔχουμε διάρθρωσιν εἰς δύο κύβλους. Ὁ πρῶτος κύβλος θὰ εἶναι τριετής, ἀνθρωπιστικῶς χαρακτήρος καὶ αὐτὸς μὲ εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις ἐλαφρὰς καὶ μὲ διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας ἐν τοῦ πρωτοτύπου, ἀπὸ τῆς πρώτης τάξεως καὶ συμπληρωματικῶς ἐν δοκίμων μεταφράσεων. Ὁ δεύτερος κύβλος θὰ εἶναι 4ετής, θὰ ἀποτελῇ τὴν ολοκλήρωσιν τῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν, οἱ ὅποιοι εἴτε ἀμέσως θὰ δοθοῦν εἰς τὰ ἐπαγγέλματα τὰ ἀνώτερα εἴτε, θὰ σπουδάζουν καὶ εἶναι δυνατόν ὁ διαχωρισμός νὰ γίνῃ, εἴτε μὲ ἐνιαῖον πρόγραμμα εἰς τὰς τρεῖς τάξεις καὶ τῶν ἐξειδικεύσεως, εἴτε μὲ διαχωρισμὸν τῆς πρακτικῆς καὶ κλασσικῆς κατευθύνσεως ἀπ' ἀρχῆς.

Νομίζω ὅτι ἡ διάρθρωσις αὕτη εἶναι ἡ πλέον ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰς ἀνάγκας μας καὶ εἶναι ἱσχυρὰ καὶ δυνατόν νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ αἶτημα τῆς κοινῆς ἀποδοχῆς, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ ὁ κίνδυνος τῶν μεταβολῶν τῆς διαρρυθμίσσεως καὶ τῶν προγραμμάτων αὐτῶν πολὺ συχνά.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ κύρια καὶ τὰ οὐσιώδη ποὺ εἶχα νὰ παρατηρήσω περὶ τῆς διαρρυθμίσσεως τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Ἑκπαίδευσης. Ἔχω σημειώσῃ ὅτι ἀνάλογες προτάσεις συναντοῦμε καὶ εἰς τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας, ἵσως ὅτ' ἐπὶ τέλος νὰ τὰ ἐπικυρώσῃ γιὰ νὰ μὴν σῶς νορῶσω τώρα περισσύτερον.

"Ένα ακόμη. Ός προς την ονομασίαν Γυμνάσιον καὶ Ἀδελφείον. Ὁ ὅρος Ἀδελφείον βέβαια εἶναι ὅρος εὐρωπαϊκός καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρεται, ἀλλὰ τὸ Γυμνάσιον, τὴν λέξιν Γυμνάσιον τὴν ζεῖ ὁ λαὸς μας ἀπὸ τὴν Τουρκοκρατίαν ἀκόμα καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ μετὰ τὴν ἑθνικὴ συνείδηση εἶναι ὁρισμένος τύπος ἑχολαίου, τὸ κυρίως Γυμνάσιον. Ἐκεῖνο ποῦ ξέρουμε ὡς τώρα Γυμνάσιον. Ἰσως ἡ μεταβολὴ αὐτὴ νὰ δημιουργήσῃ καὶ δυσμενεῖς ἐντυπώσεις καὶ κάποια σύγχισιν. Γι' αὐτὸ ἴσως χρησιμότερον θὰ ἦτο Γυμνάσιον νὰ ὀνομασθῇ ὁ δεύτερος κῆλος, αὐτὸς ποῦ ξέρουμε, ὁ δὲ πρῶτος κῆλος Προγυμνάσιον, ὁ ὁποῖος νομίζω ὅτι δὲν δείχνει καὶ κάποια ἐνόη-
τα παιδευτικὴ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἑχολείων ἢ ἐν δὲν ἀρέσῃ ὁ ὅρος Προγυμνάσιον, διότι ἔχει τὰ μειονεκτήματά του, Γυμνάσιον Ἀ' βαθμίδος, (ὡς εὐρεθῇ κάποια βαθμίδα). Πάντως Γυμνάσιον νὰ εἶναι ἐκεῖνο ποῦ ξέρει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς 150 καὶ πλέον χρόνια ὡς Γυμνάσιον, τὸν δεύτερον καὶ τὸν οὐσιαστικόν κῆλον τῆς Μέσης ἐκπαίδευσης.

Ός προς τὰ νυχτερινὰ Γυμνάσια. Ἡ ἡδιέρθρωσις γίνεται 3 καὶ 4 ἔτη ὅπως πρὶν. Νομίζω ἀπαραίτητον ὅτι πρέπει νὰ προστεθοῦν δύο λεπτομέρειες, ἀλλὰ οὐσιώδεις. Ἡ πρώτη λεπτομέρεια εἶναι νὰ καθορισθῇ στὸ νομοθέτημα ὅτι τὰ ἑσπερινὰ Γυμνάσια προορίζονται ἀποκλειστικῶς γιὰ τοὺς μαθητὰς οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται βιοποριστικῶς τὴν ἡμέραν καὶ μετὰ συν-
έπειαν τοῦτοι εὐχνοῦνται νὰ παρακολουθήσουν τὰ ἡμερήσια ἑχολεῖα. Καὶ θὰ εἴπω ἀπαραίτητον αὐτὸ διότι νομίζω ὅτι ἔγινε καὶ θέμα στὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας.

Πῆγε ἕνας γονεὺς καὶ εἶπε ἰκῦριοι τὸ Σύνταγμα μοῦ παρέχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλέξω τὸ ἑχολεῖο μου. Ἐγὼ θέλω νὰ πάω ἑσπερινό. Γιατί ἐσὺ μοῦ βάζεις ὅρον ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζομαι τὴν ἡμέρα. Καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρχε κάποιο κενὸ τοῦ ἡδμου, ἐδημιουργήθηκε τέτοιο θέμα καὶ ἐπειδὴ ξέρουμε ὅτι γίνεται κατάχρησις, ὅτι τὰ ἑσπερινὰ ἔγιναν συνήθως τὸ καταφύγιον τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν φυγοπόνων μαθητῶν τῆς ἡμέρας, νομίζω ὅτι χρησιμὸν εἶναι νὰ μὴ μὴ ρητὴ διατάξεις ποῦ νὰ ὀρίζῃ τὸν προορισμὸν τους.

Καὶ ἄλλ' σημεῖο ἀπαραίτητον, λεπτομερειακὰ βέβαια εἶναι αὐτὰ, ἀλλὰ εἴπαμε νὰ προσπα-
θήσουμε ἐποικοδομητικὰ νὰ κένουμε παρατηρήσεις, εἶναι ὅτι νὰ μὴ μὴ διατάξεις πάλι, ποῦ νὰ λέγῃ ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ φοίτησις εἰς τὰ ἑσπερινὰ ἑχολεῖα μαθητῶν ποῦ δὲν ἔχουν συμπλη-
ρώσῃ τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Αὐτὸ ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν Νομοθεσίαν. Ὑπάρχει μὴ διατάξεις στὴν ἐργατικὴ Νομοθεσίᾳ διεθνoῦς ἰσχύος καὶ λέει ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἐργασία ἢ ἐξερτημένη σὲ παιδιὰ ποῦ δὲν ἔχουν συμπληρώσῃ τὸ 14ον ἔτος.

Θὰ ἀποφύγουμε νὰ στέλνουμε τὰ μικρὰ παιδιὰ στὰ νυχτερινὰ ἑχολεῖα καὶ ξέρουμε πόσοι κινδυνοὶ τὰ παραμονεύουν ἐκεῖ πέρα.

"Ένα ἄλλο θέμα χωρὶς σημείωσιν ποῦ ἀφορᾷ τὴν Δημοτικὴν Παιδείαν ἀλλὰ ἐμέας καὶ τὴν Μέση Παιδεία. Εἶναι ἡ μὴ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς καθαιρεμένης στὸ Δημοτικὸ ἑχολεῖο. Εἰς τὸ Δημοτικὸ ἑχολεῖο, γιὰ νὰ μὴ σὰς διαβάσω διατάξεις, διδάσκεται καὶ πρακτικῶς καὶ θεωρητικῶς μόνον ἡ δημοτικὴ γλῶσσα εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ, εἰς δὲ τὰς δύο μεγαλύτερας τάξεις πο-
ρέχονται κείμενα τῆς καθαιρεμένης γι' νὰ λάβουν οἱ μαθηταὶ μίαν τρόπον τινα ἐκ βλαστήσεως ἐκπαίδευσιν μὲ τὰ κείμενα αὐτά. Πιστεύω πρῶτα-πρῶτα προκαταβολικῶς πτέπει νὰ ποῦμε ὅτι τὸ περι-
φημον γλωσσικὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ μᾶς ταλαιπωρῇ. Πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι παραμένει ξεπερα-
σμένο εἰς ὁξύτητα ἀλλὰ ἰδίως εἰς τὰ ἑχολεῖα δὲν πρέπει νὰ τίθεται μὲ ὁξύτητα καὶ μονομε-
ρῶς. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ μὴ διδασκαλία τῆς καθαιρεμένης, στίς δύο τελευταῖες τάξεις θὰ ἔχῃ τὰ ἐξῆς βασικὰ μειονεκτήματα.

1) Ὅτι στὸ Γυμνάσιον θὰ πρέπει νὰ καταβληθῇ μὴ μεγαλύτερη προσπάθεια γιὰ τὰ παιδιὰ ποῦ θὰ πῶνε στὸ Γυμνάσιο γιὰ τὴν γλωσσικὴν των κατάρτισιν.

2) Ἐνας μεγάλος ἀριθμὸς μαθητῶν καὶ τώρα ἀλλὰ καὶ ὅταν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ 9ετής ἐκπαίδευσις θὰ σταματήσῃ τὸ Δημοτικὸ ἑχολεῖο ἢ θὰ τραπῇ εἰς τὰ ἐπαγγελματικὰ ἑχολεῖα. Ὁ μεγάλος λοιπὸν αὐτὸς ἀριθμὸς μαθητῶν δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ αἰστανθῇ τὴν λειτουργίαν, τὰ εὐαγγέλια, τὰς ἐγκυκλίους τοῦ Κράτους, τοὺς λόγους τῶν πολιτικῶν, μετὰ τῶν ἄλλων τοὺς λόγους τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, οἱ ὁποῖοι εἶναι πλῆθος καὶ κεί-
μενα συγχρόνους ρεύσεως καὶ σπλῆς καὶ μικροπεριόδου καθαιρεμένης καὶ γενικὰ τὰ παι-
διὰ αὐτὰ θὰ εἶναι ἐλλειπῶς κατηχημένα γλωσσικῶς.

Ἐπὶ πλέον δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία ἰδίως τῶν γλωσσῶν ποῦ εἶναι συντεταγμένες, μορφωτικὲς καὶ παιδαγωγικὲς μίαν παιδαγωγικὴν ἐπίδρασιν μεγαλυτέραν καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν.

Ἰσως λοιπὸν θὰ ἦταν σκόπιμον μίαν πρότασιν ποῦ νὰ λέγῃ πάνω-κάτω ὅτι ὁρῶς καθιερώνεται ἡ ἰσοτιμία δημοτικῆς καὶ καθαρρευούσης, αὐτὰ δὲν εἶναι θέματα ποῦ μᾶς ἀπασχολοῦν, ποῦ νὰ λέγῃ ὅτι ἐς τὴν 4 τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ ποῦ ἀποτελοῦν μίαν ἐνότητα διδασκείται ἀποφασιστικῶς καὶ μόνον ἡ καθαρὴ δημοτικὴ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς.

Ἐπὶ 2 τάξεις ἐξακολουθεῖ νὰ συμπληρώνεται ἡ διδασκαλία τῆς Δημοτικῆς ἀλλὰ παραλλήλως διδάσκεται καὶ ἡ καθαρὰ, ἡ ἀπλή, ἡ μικροπερίοδος ἡ σύγχρονος κατὰ κάποιον συστηματικὸν τρόπον, ὥστε οἱ αὐτῶν νὰ μὴ εἶναι ἄμοιροι τῆς γλωσσικῆς αὐτῆς μορφῆς.

Πενικώτερα τώρα θὰ μπορούσαμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι μίαν καὶ ἐνταῖα ὑπὸ τὸν Ὀμηρὸν ἕως τὸν Παλαμᾶ καὶ σὺν Σεφέρη ἀλλὰ στὴν νεοελληνικὴ μορφή της παρουσιάζεται μὲ δύο μορφάς, τὴν μαρὴ τῆς δημοτικῆς καὶ λεγομένης καὶ τὴ μορφή τῆς καθαρρευούσης ποῦ ἡ καθε μίαν ἔχει τὰ ἰδιαίτερα προϊόντα της καὶ καλύπτει ἕνα ὁρισμένον τομὴα τῆς ἐθνικῆς, πνευματικῆς δημιουργίας. Καὶ ἐπομένως μονομερῆς ἀντίληψις ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης δὲν θὰ εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν σύγχρονον γλωσσικὴν πραγματικότητα.

Ποῖα ἄλλωστε ἐκ τῶν δύο γλωσσικῶν αὐτῶν μορφῶν θὰ δικαιωθῇ εἰς τὸ μέλλον καὶ θ' ἀποτελέσῃ τὴν μοναδικὴν γλωσσικὴν μορφή τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας εἶναι θέμα ποῦ νομίζω ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ προκαθορισθῇ μὲ νόμους καὶ μὲ διατάγματα καὶ μὲ ἀποφάσεις, ἀλλὰ εἶναι θέμα τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς γλωσσικῆς ἐξελεύσεως τοῦ ἔθνους, δεομένου ὅπως ἐξέρουμε ἡ γλῶσσα εἶναι φαινόμενο ζωντανὸ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πειραχθῇ καὶ νὰ προκαθορισθῇ ἀπὸ Νόμους καὶ ἀπὸ Διατάγματα.

Ἐρχομαι εἰς τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον. Εἶναι ἕνας θεσμός ὁ ὁποῖος ἔχει πλεονεκτήματα, ἀποτελεῖ πρόοδον, διέξοδον ἀπὸ ἐνα ἀδιέξοδον καὶ πρέπει νὰ χαιρετισθῇ μὲ ἱκανοποιήσιν. Ἡ κατὰ κάποιον τρόπον, ἀτομικὲς εἶπα πάντοτε σκέψεις ἐμφράζω, τὸ ἕγχοις τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, τῶν Πανεπιστημίων, οἱ ὁποῖες ὅπως ἐγίνοντο μέχρι τώρα γνωρίζουμε ποῖα μειονεκτήματα εἶχαν.

Ἄν βέβαια ἔχει κατὰ πολλοὺς πολλὰ μειονεκτήματα καὶ ἴσως σὴν ἄλλω λένε ποῦ ἐφαρμόζεται ἀπὸ χρόνους ἔρχισε ἐκεῖ νὰ διερωτῶνται μὲ τί θὰ τὸ ἀντικαταστήσουν.

Ἄν καθιερωθῇ 4ετής φοίτησις στὸν δεῦτερον κύκλον, στὸ Λύκειο, μάλιστα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐξειδικεύσεως τῆς τελευταίας τάξεως, ὁπότε πᾶν ἐξειδικευμένη αὐτὴ τάξις δὲν θὰ ἰδρυθῇ εἰς ὅλα τὰ Λύκεια τῆς ἡμέρας ἀλλὰ σὲ λίγα, ὁρισμένα ὅπου θὰ εἶναι δυνατόν καὶ ἀνόλογο προσωπικὸ νὰ τοποθετηθῇ καὶ ἐργασία διδακτικὴ ἀξιόλογος νὰ γίνῃ καὶ ἐξετάσεις ἐγγυημένες εἰς τὴν ἐπίδοσιν αὐτῇ ἡ λύσις, ἴσως καὶ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον δὲν θὰ ἐχρειάζετο διότι τότε, τὸ Ἀπολυτήριον ἐκεῖνο τοῦ Λυκείου μὲ τὴν 4τόξιν καὶ τὴν τελευταία ἐξειδικευμένη θὰ εἶχε ἀντίκρουμα πραγματικῆς μορφώσεως ὥστε νὰ γίνεταί δεκτὸ εἰς τὰ Πανεπιστήμια.

Πάντω νομίζω ὅτι ὅπως εἰσάγεται ἀποτελεῖ πρόοδον, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ὅτι ἀποφεύγουμε τὰ πολλὰ μειονεκτήματα τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων στὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως ἐγίνετο ἕως τώρα καὶ ὅτι ἐν μέρει ἀποδίδονται εἰς τοὺς ἐκπ/κοὺς λειτουργοὺς τὰ δικαιώματά των. Ἀλλ' ἐν μέρει καὶ ὅχι ἐξ ὁλοκλήρου διότι ἔχει ἀνόμα καὶ ἔθνους τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον. Ἐξ ὁλοκλήρου θὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς ἐκπ/κοὺς τῆς ἡμέρας τὰ δικαιώματά των, ὅταν θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ 4ετὲς Λύκειον μὲ τὴν ἐξειδικευμένην τάξιν, ὁπότε τὸ Ἀπολυτήριον τοῦ θὰ μπορῇ νὰ παρέχῃ δικαίωμα ἐγγραφῆς ἄνευ ἐξετάσεων εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς.

Ἄλλο θέμα ποῦ ἔχω σημειώσῃ εἶναι τὰ Σχολικὰ βιβλία. Ἡ καινομια ποῦ εἰσάγονται δι' αὐτῶν εἶναι ὅτι δύναται νὰ ἀνατεθῇ ἡ συγγραφή βιβλίων εἰς διακεκριμένα πρόσωπα ἄνευ διαγωνισμοῦ. Αὐτὸ ἐπαβλήθη ἴσως ἐκ τῆς ἀνάγκης, διότι οἱ διαγωνισμοὶ πολλὰς φορὰς δὲν ἔδιναν ἀποτέλεσμα, ἔχα καὶ πλεονεκτήματα ἐφ' ὅσον θὰ εὐρίσκειται εἰς καλὰ χέρια ἀλλὰ εἰς τὸ μέλλον δὲν εὐρεθῇ εἰς καλὰ χέρια περιλαβεῖ καὶ μειονεκτήματα καὶ κινδύνους καὶ ἔχουμε μίαν πεῖρα ποῦ συνεκροτήθη πρό ὀλίγου καιροῦ μίαν ἐπιτροπὴ κρίσεως Σχολικῶν βιβλίων.

Ἡ κρίσις καὶ ἡ ἐγκρίσις περιέρχεται εἰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς ποῦ συγροτοῦνται καὶ τοῦ-

τά, δέν ξέρω εάν εξακολουθή νά υπάρχει κάποιο δευτεροβάθμιο ὄργανο πού υπήρχε πρίν, εἰς τό ὅποῖον οἱ συγγραφεῖς ἠδύναντο νά καταφύγουν κατ' ἔφεσιν ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοβάθμιων ὑπηρεσιῶν. Ὁ κ. Παπαπαναγιώτου ἴσως νά μᾶς διαφωνήσῃ περισσότερο ἐπὶ τοῦ θέματος.

Διὰ τήν διαδικασίαν τῆς ἰδρύσεως τῶν Γυμνασίων καί Λυκείων εἰσάγεται νομίζω μία ἐπιτυχής καί ἐξαφελιστική καινοτομία, ὅτι γίνεται ἕνας Πίναξ πού ἰσχύει γιά ὀρισμένο χρόνον καί ἔτσι ἡ ἰδρύσις δέν γίνεται κάθε φορά καί ὑπό τήν πρῆσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Τώρα ὡς πρός τὰ ὄργανα πού συγκροτοῦν πῶς αὐτόν ἔχει Νομαρχιακῶς περιφερειακῶς ὑπηρεσίαν καί μία Κεντρική ὑπηρεσίαν αποτελουμένη κυρίως ἀπό ὑπαλλήλους τοῦ Ἰπουργείου. Ἡ ὀργανική σύνθεσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καθορίζεται ἐκαστοτε δι' ἀποφάσεων τῶν Ἰπουργῶν νομίζω, Συντονισμοῦ, Οἰκονομικῶν καί Παιδείας. Ἐχει τήν ἐξῆς ἑλλειψίν. Δέν λέει μέ ποῖα κριτήρια θά γίνῃ ἡ ὀργανική σύνθεσις καί ἐπομένως θά εἶναι τὰ κριτήρια τοῦ Λογιστηρίου. Τόσα λεφτά ἔχω, τόσας θέσεις ὥς κἄν. Νομίζω ὅτι εἶναι χρήσιμο καί ἀπαραίτητο νά προστεθῇ, συμπληρωθῇ ἡ διάταξις αὕτη, ὥστε νά λέγῃ ὅτι ἡ ὀργανική σύνθεσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Γυμνασίων καί τῶν Λυκείων καθορίζεται δι' αὐτῶν ἀποφάσεων, πού εἴπαμε πρίν, ῥῆσι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τάξεων καί τῶν ἡμερησίων ἐκαστοῦ Λυκείου, καί ὑπό τῶν ρητῶν ὅρων ὅτι οὐδέν ἡμίση θά ἔχη καθηγάς περισσότερους τοῦ ἀριθμοῦ, ὡς ποῦμε τῶν 40. Διότι εἰν δέν μᾶλλον ἡ προπρόθεσις αὕτη, ἡ ὅποια δέν υπάρχει ὅσον, τουλάχιστον ἔχω ἀντιληφθῇ στόν Νόμον, θά ἔχαμεν ενα μειονέκτημα.

Ἄλλο θέμα πού ἔχω σημειώσῃ εἶναι ἡ ταχύρυθμος ἐκπαίδευσις καθηγητῶν. Ὑπερθεῖν ἔχομεν ἀνάγκην Καθηγητῶν σέ ὀρισμένας εἰδικότητας, ἔχει συζητηθῇ τό θέμα, ἐπρόσθησαν διάφορες λύσεις. Ἐδῶ εἰσάγεται ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδευσις στή Πανεπιστήμια δι' αὐτῆς (καθημερινῆς) καθιερώσεως καί τρίτου εξαμήνου, κατ' Ἀκαδημαϊκόν ἔτος. Εἰν αὐτό τώρα μπορεῖ νά γίνῃ θά ἔχη δυσκολίες. Εἶναι θέμα τῶν ἀνεπιστημίων. Πιεῖν πού ἐπιθυμῶ ἐγώ νά τυνίσω καί γι' αὐτό τό ἐσημείωσα εἶναι ὅτι ἀπόφῃς δικῆς μας εἶναι, ὅτι κατὰ κανένα τρόπον δέν πρέπει τό διδακτικόν προσωπικόν τῶν Σχολείων Μέσης ἐκπ/σεως καί τῶν δύο, νά μὴν ἔχη σπουδῶν Πανεπιστημιακῶν, καί νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νά ὑπογραμμισθῇ αὐτό, διότι εἰς τήν τήν ἐισηγητικὴν ἐκθεσὶν διαφαίνεται σέ κάποιο σημεῖο ὅτι εἰς τό μέλλον εἰν αὐτό πού εἰσάγεται δι' αὐτοῦ Νόμου δέν καλύψῃ τὰς ἀνάγκας, μπορεῖ νά εἰσαχθῇ καί ἄλλο σύστημα ταχυρρυθμῶν ἐκπαιδεύσεως Καθηγητῶν Μέσης ἐκπ/σεως, δηλ. ἐκεῖνο πού καί ἄλλοτε ἔχει συζητηθῇ νά γίνουν ἰδιαίτερες Σχολές μέ διετῇ φοίτησιν καί νά γόλουν Καθηγητάς τῶν φυσικῶν ἢ τῶν Μαθηματικῶν πού ἔχομε ἀνάγκη. Νομίζω ὅτι ὡς βασικὴ ἀρχὴ πρὸς διαφύλαξιν τῆς στάθμης σπουδῶν τῆς Μέσης ἐκπ/σεως καί τοῦ κύρους καί τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, πρέπει νά τονισθῇ ὅτι τό διδακτικόν προσωπικόν τῶν Σχολείων Μέσης ἐκπ/σεως ἀμφότερων τῶν κύλων πρέπει νά ἔχη σπουδῶν σέ Πανεπιστήμιο, πλὴν τῶν εἰδικότητων ἐκεῖνων τῶν ὁλίγων γιά τίς ὁποῖες υπάρχουν εἰδικαὶ Σχολαί. Ἡ ΟΜΕ μάλιστα προσορεῖ ενα βῆμα καί εἰς τό θέμα αὐτό καί μᾶς ὑπερολογεῖ καί προτείνει καί εἰς Ἀκαδημία ἐπιστημῶν ἡμερησῆς γωνίης νά ἔχη 4ετῇ φοίτησιν καί νά ὀποτελέσῃ Πανεπιστημιακὴν Σχολήν, οἱ δὲ Καθηγηταί τῶν ἐκνημῶν, τῆς ἡμερησῆς, ἀντὶ νά προσλαμβάνονται μέ προαίρου διαγωνισμοῦ νά ἰδρυθῇ ενα μουσικόν ἴδρυμα, ενα ἰδιεὺς ἐξηρημένον ἀπὸ τό Πανεπιστήμιον, 3 4ετοῦς φοιτήσεως καί ἀπὸ αὐτό οἱ πτυχιούχοι αὐτοῦ τοῦ ἀνατέρ ο Μουσικοῦ ἰδρύματος νά διορίζονται Καθηγηταί τῆς Μουσικῆς εἰς τὰ Σχολαῖς Μέσης ἐκπ/σεως.

Ἄλλο σημεῖο, πού ἔχω σημειώσῃ εἶναι ἡ ὑπερωριακὴ διδασκαλία τῶν Καθηγητῶν. Πρὸς ἐξοικονόμωσιν ὡρῶν εἰς τὰ εἰδικὰ μαθήματα πού ἔχομεν ἑλλειψίν προσωπικοῦ, καθιερώσεται ὅτι σὺννται οἱ Καθηγηταί ἐπὶ ἰδιαίτερον ἀποζημιώσῃ νά διδάσκουν ὑπερωριακῶς ἐπὶ 12 ὥρας ἐβδομαδιαίως, πέραν τῶν υποχρεωτικῶν ὡρῶν πού θά καθωρισθοῦν δι' ἀποφάσεως.

Αὐτό νομίζω ὅτι εἶναι ὀρθόν μέτρον καί ἀποτελεῖ μίαν θεραπείαν ἀμέσων ἀναγκῶν πού δέν μποροῦν κατ' ἄλλων μέσων νά θεραπευθοῦν. Ἰσως χρησιμὸν θά εἶναι νά συμπληρωθῇ ἡ διάταξις αὕτη καί νά βῇ ενα ἀνώτερον ὄριον κατὰ τὸ ὅποῖον δικαιούνται, διότι ὅπως εἶναι τώρα πιθανόν νά δημιουργηθῇ ἡ παρεξήγησις ὅτι ὁ Καθηγητὴς θά ἔχη τίς υποχρεωτικὰς ὥρας 22-24, θά ἔχη τίς ὑπερωριακὰς τοῦ 12 σὲ Σχολαῖο του καί θά μπορεῖ νά πᾶρῃ, κατὰ κάποιον τρόπον εἰς ἰδιωτικὸν Σχολαῖο. Ἰσως νά διασαφηνισθῇ ὅτι τό σύνολον τῶν διδασκομένων ὁπωσδήποτε ὡρῶν, δέν μπορεῖ νά ὑπερβῇ ὁπωσδήποτε τὰς 36. Βέβαια τέτοια διατάξεις υπάρχουν.

σέ έναν άλλο Νόμο περί της συνθέσεως τοῦ Προσωπικοῦ τῶν ἱ Διωτικῶν Σχολείων, ἀλλὰ ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι νεωτέρα διάταξις, ἴσως νὰ εἶναι ἐπαρτήτων νὰ διετηρῇ τὸ θέμα αὐτὸ συμπληρουμένης τῆς διατάξεως καὶ ἐδῶ.

Ἔχω σημείωσιν ἐδῶ καὶ διὰ τὰς παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας. Βέβαια αὐτὸ εἶναι θέμα τοῦ δὲν ἀναφέρεται στὴ Μέση Παιδεία καὶ δὲν μᾶς ὁφείλει ἀφίστασθαι, ἀλλὰ ἐπιθυμῶ νὰ υπογραμμίσω τὴν διαβάθμισιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ἐν συγκρίσει μὲ τὴν διαβάθμισιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Μέσης ἐκπ/σεως, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπὶ ἐπιστημονικῆς Πανεπιστημιακῆς στάθμης, διότι καθιερώνεται μὴ μεγάλη διαφορὰ, ἡ ὁποία μᾶς θέτει εἰς μειονετικὴν μοῖραν.

Οἱ βαθμοὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, ποὺ ὀνομάζεται Παιδαγωγικὸς Κλάδος εἰς τὸν Ν. 3379 περί τοῦ Προσωπικοῦ Δημοσίας Ἑκπ/σεως, εἶναι οἱ ἑξῆς:

Εἰσαγωγικός ὁδός - Καθηγητὴς ἐπὶ βαθμῷ πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου
Πρωτοβάθμιος Καθηγητὴς Ἀκαδημίας ἐπὶ βαθμῷ βοηθοῦ Γυμνασιάρχου
ὑποδιευθυντὴς Ἀκαδημίας ἐπὶ βαθμῷ Γυμνασιάρχου
Δ/ντὴς Ἀκαδημίας ἐπὶ βαθμῷ ἐνικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ
Γεν. Διευθυντὴς ἐπὶ βαθμῷ Συμβούλου.

Ἡ ἐξέλιξις ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν εἶναι μετὰ 4ετῆ ὑπηρεσίαν. Ἐπομένως διορίζεται στὴν Ἀκαδημία ἓνα ἐπὶ βαθμῷ πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ. Σὲ 4 χρόνια γίνεται βοηθὸς Γυμνασιάρχου, βάζω τὸ μινιμόν, σὲ 8 χρόνια ὀνομάζεται ὑπ/ντὴς Ἀκαδημίας ἐπὶ βαθμῷ Γυμνασιάρχου, σὲ 12 χρόνια γίνεται Δ/ντὴς ἐπὶ βαθμῷ ἐνικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ καὶ σὲ 16 χρόνια γίνεται Σύμβουλος ἐπὶ βαθμῷ Συμβούλου.

Βλέπετε πόσον ταχύρυθμος εἶναι καὶ ἡ ἐξέλιξις ἡ βαθμολογικὴ καὶ πόσον μᾶς βάζει σὲ μειονετικὴν θέσιν, διότι αὐτὸς ὁ Δ/ντὴς παίρνει τὸν βαθμὸν τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ στὰ 12 χρόνια, σὲ τὸν κλάδον τὸν δικόν μας Ἐπιθεωρητὴ θὰ γίνῃ, τὸ ὀλιγώτερον, στὰ 20 χρόνια καὶ ἀπὸ προσφέρει πολὺ περισσότερες ὑπηρεσίες. Σημειῶ τὸν ὅτι τὰ προσόντα εἶναι μὲν διδακτικὰ Διπλῶμα καὶ σπουδὲς στὸ ἑξωτερικόν, ἀλλὰ ἀπαραίτητον πρῶτον δὲν εἶναι Πανεπιστημιακὸν Πτυχίον, εἰς καλὴς ἔχω ἀντιληφθῇ τίς διατάξεις καὶ δὲν σφαλῶ, ὅπερ σημαίνει ὅτι Δημοδιδάκταιοι οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὸ προσωπικόν τῶν Ἀκαδημιῶν μπορεῖ νὰ πῇ σὲ τὴν Γενεθὴ καὶ νὰ μάθουν τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ τὰ τέσσε καὶ νὰ πάρουν ἓνα δίπλωμα.....

Ὡς πρὸς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας ἐπιμένω ὅτι ἡ διαβάθμισις των καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἐξέλιξεως των εἶναι πολὺ ταχύτερος καὶ τῆς ἀντιστοίχου ἐξελίξεως τῶν ἐκπ/κῶν τῆς Μέσης ἐκπ/σεως καὶ μᾶς βάζει σὲ μειονετικὴν θέσιν. Ἀλλὰ ἀνεξαρτήτως τῆς συγκρίσεως πρὸς ἡμᾶς δὲν νομίζω ὅτι στὰ 12 χρόνια πρέπει νὰ ἐξελιχθῶν, νὰ ἀποκτήσουν καὶ αὐτοὶ τὴν κλίμα τῆς ἑδρας, τὴν ὀριμότητα τῆς ἡλικίας, νὰ παρουσιάσουν ἐργασίες καὶ μετὰ νὰ ἀνέλθουν στοὺς βαθμοὺς αὐτοὺς.

Καὶ ἐάν μὲν ἡ διάταξις αὕτη συνεδιόχετο μὲ τὴν μείωσιν τῶν Ἀκαδημιῶν, τότε θὰ κάναμε μὴ ἐπιλογή 15 Ἀνθρώπων θὰ τοὺς βροῦμε διακεκριμένους. Διὰ νὰ ἐπιδρομίσω θέλους 100 Ἀνθρώπων. Ὅταν λοιπὸν σὲ 100 δίνεις τέτοιους βαθμοὺς δὲν νομίζω ὅτι μπορεῖ νὰ βρῇ κανεὶς 10 διακεκριμένους ἐπιστήμονας, ὥστε πράγματι αὐτοὶ κατ'ἐξάίρεσιν τῆς γενικῆς ἱεραρχίας πρέπει νὰ ἐξελιχθῶν.

Αὐτὴ ἔχω σημείωσιν ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος τῆς Ὁργανώσεως τῆς Ἑκπ/σεως, γιὰ νὰ ολοκληρώσω τὴν εἰσαγγελίαν μου ἔχω ἐπισημάνῃ μερικὰ ἀκόμη νὰ παρατηρήσω.

Θὰ ἔχετε τὴν καλὴν ἐκτίμησιν νὰ ἔχετε ὑπομονήν, μολονότι ἀντιλαμβάνομαι ὅτι σὺς ἐπύρρεται. Θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ρέξω μὴ γρήγορη ματιά, θὰ εἶναι χιρσὸς, στὴν ὀργάνωσιν τῆς Παιδείας σὲ 2 μεσογειακὰς χώρας, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴ Γαλλίαν μέτε τις ὁποῖες καὶ γεωγραφικῶς καὶ πολιτιστικῶς κατὰ κάποιον τρόπον γειτονεύουμε.

Σύμφωνα μὲ ἓνα βιβλίον ποὺ ἔχω ὑπ' ὄφιν μου, περί τῆς ὀργάνωσεως τῆς Ἑκπ/σεως εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ διάρκεια τῶν σπουδῶν εἶναι 13 ἔτη καὶ ὄχι 12, ἐν παραπάνω, ἡ εἰσοδος εἶναι ἀπὸ τοῦ 5ου ἔτους συμπληρωμένου καὶ ὄχι ἀπὸ τοῦ 6ου, ἡ διάρκειαις δὲ ἔχει ὡς ἑξῆς: Τὸ στοιχειώδες Σχολεῖον εἶναι 5ετοῦς φοιτήσεως. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στοιχειώδους Σχολείου θεμελιούνται κατώτερα ἐπαγγελματικὰ Σχολεῖα, ἀγροτικὰ, ἐμπορικὰ, οἰκιστικῆς οἰκονομίας, ἐθνικὰ καὶ ναυτικὰ καὶ ἓνα μέσων Σχολεῖον, Γενικῆς μορφώσεως, ὡς τὸ ποῦ εἰς ἀνάλογον μὲ τὸ Γυμνάσιον, ὅπως καθιερώνεται

σέ μᾶς. Ἐπὶ τοῦ μέσου αὐτοῦ Ἐχολεῖου θεμελιωνόμαστε τὰ ἑξῆς Ἐχολεῖα. Τὸ Γυμνάσιον τὸ ὁποῖον ὁδηγεῖ εἰς τὰς Ἀνωτάτας Ἐχολάς 5ετοῦς φοιτήσεως. (3 καὶ 5 = 8 καὶ 5 = 13)

Τὸ Γυμνάσιον διαχωρίζεται σέ κλασσικόν, κατὰ τὴν ἔννοιαν ποῦ τὸ ἐννοοῦμεν καὶ ἑμεῖς καὶ σέ Πρακτικόν. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ 5ετοῦς τώρα θεμελιωνόμαστε καὶ μία σειρά μέσων ἐπαγγελματικῶν Ἐχολεῖων, τὰ ὁποῖα δὲν παραλείπουν καὶ τὴν Ἑνικήνμδρῶσιν, κατὶ ἀνάλογον μὲ τὸ Πρωτικόν Γυμνάσιον τὸ διὰ μᾶς. Αὐτὰ εἶναι τὰ κυρίως τεχνικὰ Ἐχολεῖα, γεωργικὰ, τεχνικὰ ἐμπορικὰ, ἐπαγγελματικὰ καὶ ναυτικὰ.

Ἐπὶ τοῦ μέσου αὐτοῦ Ἐχολεῖου τοῦ 5ετοῦς ἐπίσης θεμελιωνεται ἓνα Διδασκαλεῖο, ὅσοι πρόκειται νὰ εἰσέλθωσι διδάσκαλοι, δὲν τελειώνουν τὸ Γυμνάσιον ὅπως ἑμεῖς, ἀλλὰ ἀρχίζουν τὸν διαχωρισμὸν ἀπὸ ἐνσφίτερον καὶ ἓνα Ἐχολεῖον καλῶς Τεχνῶν, τὸ λένε αὐτοί.

Εἰ τὰ Πανεπιστήμια ποιά Ἐχολεῖα ὁδηγοῦν. Τὸ Γυμνάσιον, τὸ Κλασσικόν τῆς 5ετοῦς φοιτήσεως ὁδηγεῖ εἰς ὅλας τὰς Ἐχολάς τοῦ εἰδικευομένου διδασκαλεῖου καὶ τῆς Ἀνωτάτης πειθονῶν τεχνῶν. Τὸ Πρακτικόν ὁδηγεῖ καὶ αὐτὸ εἰς ὅλας τὰς Ἐχολάς πλὴν τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς, τῶν διδασκαλεῖων ποῦ εἶναι εἰδικευμένοι καὶ τῶν καλῶν Τεχνῶν.

Τ' ἄλλα ἐπαγγελματικὰ Ἐχολεῖα, ὁδηγεῖ τὸ καθένα στὴν ἀντίστοιχο ἀνωτέρα Ἐχολή, ὅπως εἶχαμε ἑμεῖς ὅτι ἡ Ἐμπορικὴ Ἐχολή ὁδηγοῦσε μόνον εἰς τὴν Ἀνωτέραν Ἐχολή Ἐμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.

Ἀ ν α κ ἔ φ α λ α ἰ ω σ ι ς. Ἡ ἐμπ/σις ὑποχρεωτικὴ ἀπὸ 6-14 αὕτη διανύεται στὸ 5ετὸς Δημοτικὸ Ἐχολεῖο καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ 3ετὸς μέσον Ἐχολεῖον, ἢ εἰς τὸ κατώτερον ἐπαγγελματικόν Ἐχολεῖον.

Τὸ Μέσον Ἐχολεῖον εἶναι γενικῆς μορφῆσεως δι' ὅλους τοὺς μαθητὰς, οἱ ὅποιοι προορίζονται διὰ περαιτέρω σπουδᾶς, εἴτε εἰς τὴν γενικὴν, εἴτε εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐμπ/σιν. εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς Ἐχολάς ὁδηγοῦν μόνον τὸ Γυμνάσιον, Κλασσικόν καὶ Πρακτικόν, καὶ εἰς ὑποτιθέμενας τεχνικὰς Ἐχολάς αἱ μέσαι ἐπαγγελματικαὶ Ἐχολαί. Ἡ διάρκεια τῆς φοιτήσεως εἶναι 13 ἔτη. Πίσταγωγή ἀπὸ τὸ 5ον ἔτος, τὸ Στοιχειώδες Ἐχολεῖον 5 ἔτη, τὸ μέσον 3 καὶ τὸ κυρίως Γυμνάσιον ποῦ ὁδηγεῖ εἰς ἀνωτέρας Ἐχολάς 5 ἔτη.

Αὐτὰ ὡς πρό τὴν διάρθρωσιν τῆς Παιδείας εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ὡς πρός τὴν διάρθρωσιν τῆς Παιδείας εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὡς ἡ διάρκεια τῶν σπουδῶν εἶναι 12 ἔτη ὅχι 13 ὅπως εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ εἰσόδος εἶναι ἀπὸ 6ον ἔτος καὶ ὅχι ἀπὸ τὸ 5ον. Ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις ἐδῶ εἶναι 10ετής, ἀπὸ 6-16 καὶ διανύεται τὸ Δημοτικόν Ἐχολεῖον καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς διαφόρους τύπους Ἐχολεῖων ἐπαγγελματικῆς ἢ γενικῆς μορφῆσεως.

Διάρθρωσις. Τὸ στοιχειώδες Ἐχολεῖο α' βαθμίδος εἶναι 5ετοῦς φοιτήσεως. Ἐπὶ τοῦ Ἐχολεῖου αὐτοῦ τώρα θεμελιωνόμαστε διάφοροι τύποι Ἐχολεῖων. Βραχυχρονίου ἐμπ/σεως καὶ μακροχρονίου ὕψ/σεως καὶ ἐπαγγελματικῆς καὶ γενικῆς καὶ μικτῆς.

Γενικῆς ὕψ/σεως. Ἀμέσως μετὰ τὸ Δημοτικὸ ἔχουμε ἓνα Ἐχολεῖο παρατηρήσεως, δύο ἐτῶν. Ὁ κύριος αὐτοῦ τῆς μορφῆσεως εἴτε 2ετής εἶναι εἴτε μονοετής σκοπὸν ἔχει νὰ παρακολουθῇ τὴν κρίσιν καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν παιδιῶν, γιὰ νὰ τοὺς δοθῇ ὁ περαιτέρω σχολικὸς προσανατολισμὸς. Ἐὰν θὰ πάη σὲ ἐπαγγελματικὸ Ἐχολεῖο, σὲ τεχνικὸ ἢ γενικῆς ὕψ/σεως.

Ἐκεῖνο ποῦ ἐνδιαφέρει ἐμᾶς εἶναι ὅτι ἡ Μέση Παιδεία ποῦ ἀντιστοιχεῖ στὴ δική μας Παιδεία, τὴν λένε μακροχρονίου ἐμπ/σεως, ἡ Μέση μετὰ τὸ 5ετὸς Ἐχολεῖο ἔχει 7 χρόνια, τὰ ὁποῖα διαρροῦνται σὲ 2 χρόνια τοῦ κύριου τοῦ προσανατολισμοῦ, σὲ ἄλλους διστεῖς χρόνους ὡς ποῦμε 3-4 τάξη φινὰ 5 καὶ ἡ τελευταία τάξις ποῦ δίνει τὸ πτυχιοπορεῖα εἶναι ἡ τάξις ἐξειδικεύσεως, καὶ ἡ ὁποία διαχωρίζεται σὲ 3 τύπους, στὴν τάξη κλασσικοῦ τύπου, στὴν τάξη τῶν μαθηματικῶν, καὶ στὴν τάξη τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Ἀπομένως καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν βλέπουμε ὅτι ἡ διάρκεια τῶν σπουδῶν τῆς Μέσης ἐμπ/σεως εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη.

(έλλαγή ταινίας, απωλέσθησαν λέξεις) διδάσκονται εἰς τὰς δύο τάξεις τοῦ κώλου παρατηρήσεως, τὸ κλασσικὸν τμήμα, διότι ὑπάρχει διαχωρισμός ἐκεῖ, εἰς τὰς τάξεις 3 καὶ 4 καὶ 4 καὶ 5. Δηλαδή σὲ 6 ἕως ἐδῶ.

Ὡς πρὸς τὴν τῆς ἐξειδικεύσεως εἶναι προαιρετικὸν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι καὶ μεθῆς δηλώνει μιὰ γλῶσσα κλασσικὴ ἢ νεωτέρα εἰς τὴν θέλη.

Ὡς πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά διδάσκονται εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην τάξιν εἰς τὸ εἰδικὸν κλασσικὸν τμήμα, ἐκεῖ τὰ κλασσικά τμήματα εἶναι διαφοροποιημένα σὲ δύο κλασσικὸν 1, Κλασσικὸν 2, νομίζω, καὶ εἰς τὴν 5ην καὶ τὴν 6ην. Δηλαδή σὲ 4 τάξεις ὅποσδήποτε συνέχεια κλασσικὴς υποχρεωτικῶς, εἰς δὲ τὴν 7ην τάξιν τῆς ἐξειδικεύσεως, εἴπαμε, ὁ μαθητὴς δηλώνει ποῖα κλασσικὴ γλῶσσα ἢ ποῖα νεωτέρα γλῶσσα θέλει.

Εἰς τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον σὲ μᾶς περιορίζεται μόνον σὲ Γυμνάσιον σὲ 3 τάξεις, διδάσκονται σὲ περισσότερες τάξεις καὶ ἡ Μουσικὴ ἐπίσης σὲ περισσότερες τάξεις.

Γενικὴ παρατήρηση εἶναι ὅτι μεγάλος διαχωρισμός ὑπάρχει στὴ Γαλλία στὰ Σχολεῖα τους. Πάρα πολλοὺς τύπους Σχολείων ἔχουν μέχρι σημείου τοῦ ἐμεῖς θὰ ζαλιζόμαστε. Καὶ σὲ διετεῖς κώλους ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν μαθημάτων κλπ.

Εἰς τὸ Καντόνι τῆς Γενεύης εὐρίσκεται ἐν ἐξελίξει μιὰ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρυθμῖς ἡ ὁποία παρεμβάλλει μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ κυρίως Γυμνασίου, ὅπως τὸ ἔχομεν ἐμεῖς, ἓνα τριετὴ κώλο προσανατολισμοῦ. Προσπαθοῦν ἐκεῖ μὲ ἀτομικοὺς σχολικοὺς φαιέντους, μὲ τίς παρατηρήσεις ἀπὸ τὴν 6η τοῦ Δημοτικοῦ μὲ συνεργασία ψυχολόγου κ.λ.π νὰ ἀνακαλύψουν νὰ διαγνώσουν κατὰ τὸ δυνατόν τίς κλίσεις καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν παιδιῶν καὶ νὰ τὰ κατὰτάξουν σὲ ἀνάλογο σχολικὸν τύπο.

Ἐκεῖνο ποῦ θέλω ἐπ' αὐτοῦ νὰ παρατηρήσω εἶναι ὅτι καὶ ἐδῶ ὑπάρχει διαχωρισμός. Μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς διαγνώσεως, ὠριμένα παιδιὰ ποῦ εἶναι θεωρητικοὶ τύποι πηγαίνουν σ' ἓνα τμήμα κλασσικὸ ποῦ ἔχει τὰ λατινικά ποῦ γι' αὐτοὺς εἶναι ὅ,τι γιὰ μᾶς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά σὲ 6 ἔτη. Ἀλλὰ παιδιὰ ποῦ ἔχουν κλίσεις πρὸς τὰ φυσικομαθηματικά, πηγαίνουν σὲ ἄλλο τμήμα, ὅς τὸ ποῦμε ἐπιστημονικόν, ποῦ ἔχει ὑψημένα τὰ φυσικομαθηματικά τὰ δὲ παιδιὰ ποῦ ἔχουν καθαρῶς πρακτικὴς κλίσεις καὶ ὅχι θεωρητικὴς πηγαίνουν σὲ ἓνα τμήμα ποῦ τὸ λένε Πρακτικὸ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁδηγοῦνται πρὸς τὰ πρακτικά ἐπαγγέλματα. Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ μεταβολὴ αὕτη ἔγινε μεγάλη προεργασία καὶ συνειργάσθη τὸ γραφεῖον ἐκπ/σεως τῆς Γενεύης οἱ ἐκπ/νὲς Ὀργανώσεις καὶ οἱ γονεῖς καὶ εὐρίσκεται ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐν ἐξελίξει.

Θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ αἰδῶμαι τὰρα νὰ παρουσιάσω ὠριμένους γνώμες ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ποῦ διετύπωσαν ἐκπ/νοὶ Ὀργανισμοί, ποῦ ἔχουν ἀρμοδιότητα νὰ διατυπώσουν γνώμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἡ ΟΛΜΕ, κατόπιν τῆς τελευταίας Γενικῆς Συνελεύσεως ἡ ὁποία ἡσχολήθη μὲ τὰ θέματα αὐτὰ διετύπωσε τὰ πορίσματά της, τὰ ὁποῖα ὑπέβαλεν ἀρμοδίως καὶ τὰ ἐξέδωκε εἰς ἓνα ἔντυπον ποῦ μᾶς τὸ ἔδωσε στὰ ὁποῖα λέει τὰ ἑξῆς κυρίως γιὰ τὰ θέματα ποῦ μᾶς ἀπασχολοῦν Διαβρέσεις τοῦ Γυμνασίου εἰς δύο κώλους: Ζητῆς κατώτερος καὶ 4ετῆς ἄνωτερος. Ὁ πρῶτος κώλος νὰ ὀνομάζεται Γυμνάσιον Α' βαθμίδος, ὁ δὲ δευτερός κώλος Γυμνάσιον Β' βαθμίδος ἢ ἀπλῶς Γυμνάσιον.

Διοικητικὴ ἐξάρτησις ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ Γυμνασίου Α' βαθμίδος ἐπὶ τοῦ Γυμνασίου Β' βαθμίδος πρὸς ἐξουδετέρωσιν ἀναποφεύκτων λειτουργικῶν ἀδυναμιῶν.

Ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα: Διδασκαλία τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν εἰς τὸ Γυμνάσιον Α' βαθμίδος, ἐν τοῦ πρωτοτύπου ἀπὸ τῆς 1ης τάξεως μετὰ διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ στοιχείων συντακτικοῦ καὶ ἐξ ἐγκριμένων δοκίμων μεταφράσεων.

Διδασκαλία τῶν Μαθηματικῶν ἀπὸ τῆς πρώτης τάξεως τοῦ Γυμνασίου, συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῆς πειραματικῆς διδασκαλίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐντέλησιν τῶν πορισμάτων τοῦ προσφύτου Συνεδρίου τῆς Μαθηματικῆς Ἑταιρείας.

Ἐπιμόρφωσις προσωπικοῦ: Ζητεῖ τὴν ἵδρυσιν προτύπων Σχολείων ποῦ εἶναι ἓνα θέμα ποῦ καὶ ἐμεῖς μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ, ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ διαγωνισμοῦ διὰ τὴν πρόσληψιν Καθηγητῶν τῆς Ὡδικῆς καὶ τὴν ἵδρυσιν ἀνεπιστημονικῆς Σχολῆς Μουσικῶν Σπουδῶν,

ὅπως ὅς· εἶπα καὶ πρὶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀσχολεῖται μὲ τὰ διοικητικὰ διὰ τὸν τρόπον ἐπιλογῆς τῶν Ἐπιθεωρητῶν Μέσης Ἑκπ/σεως, ἀλλὰ μὲ αὐτὰ τὰ θέματα θὰ ἀσχοληθοῦμε σὲ δεύτερο κεφάλαιο.

Ἡ Ἑλληνικὴ Μαθηματικὴ Ἑταιρεία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐκπ/κούς τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως καὶ μέχρι τινὸς διετεῖται ὑπὸ τὴν Προεδρείαν καὶ τὴν καθοδήγησιν Ἑκπ/κοῦ ὁ ὁποῖος ἐπὶ ἡμῶν σχεδὸν αἰῶνα ὑπηρέτησε εἰς τὴν Μέσων Παιδείαν τοῦ αἰωνήσ-του Νικολάου Μεγαλοποῦλου, ὁ ὁποῖος προσφάτως, ὅπως θὰ εἶδατε ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον.

Τὰ πορίσματά της, αὐτὰ ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὰ θέματα ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν λένε τὰ ἑξῆς: Τὸ Συνέδριον συμφωνεῖ ὅτι ἡ Παιδεία τοῦ Ἑθνους πρέπει νὰ εἶναι κατὰ πρῶτον λόγον ἀνθρωπιστικὴ, στηριζομένη εἰς τὸν ἐλληνοχριστιανικὸν πολιτικόν, ἐν παραλλήλῳ δὲ νὰ προετοιμάζῃ τὸν μαθητὴν διὰ τὴν περαιτέρω πνευματικὴν ἐπαγγελματικὴν του ἐξέλιξιν.

Τὸ Συνέδριον κατόπιν τῶν σχετικῶν εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεων αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν, ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Στοιχειώδης Ἑκπ/σις πρέπει νὰ εἶναι βετῆς. Ἡ Μέση Ἑκπ/σις ἐπίσης ἐξαετῆς διηρημένη εἰς δύο αὐτοτελεῖς κύκλους τριετείς, τὸ Προγυμνάσιον καὶ τὸ Γυμνάσιον ἢ Λύκειον. Ὁ πρῶτος κύκλος πρέπει νὰ καλύπτῃ τὴν ὕλην ὥστε οἱ μαθηταὶ ἐξερχόμενοι νὰ εἶναι ἱκανοὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀκολουθήσουν περαιτέρω γυμνασιακὰς σπουδὰς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀκολουθήσουν τεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς.

Ὁ δεύτερος κύκλος ζετοῦς φοιτήσεως νὰ εἶναι ἐνιαίου τύπου, ὑπὸ τὴν ἀπαράβατον προϋπόθεσιν ὅτι θὰ δημιουργηθῇ καὶ 4ον ἔτος εἰς τὸν κύκλον αὐτόν, ἡ προπαρασκευαστικὴ τάξις διὰ τὰς ἀνωτάτας Σχολὰς, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ φοιτήσουν ὑποχρεωτικῶς οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀκολουθήσουν σπουδὰς εἰς Ἀνώτατα Ἰδρύματα. Ἡ τάξις αὕτη θὰ εἶναι διηρημένη εἰς φιλολογικὴν κατευθύνσιν καὶ φυσικομαθηματικὴν. Εἰς τὰς κατευθύνσεις αὐτάς θὰ διδάσκουν τὰ οἰκεία μαθήματα εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Τὴν προϋπόθεσιν αὐτὴν (τῆς 4ης τάξεως) τὸ Συνέδριον θεωρεῖ ἀμετακλίνητον.

Τὸ Συνέδριον φρονεῖ ὅτι ὁ θεσμός τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου, ἐφ' ὅσον τὰ Σχολεῖα τῆς χώρας δὲν λειτουργοῦν ὁμοιομόρως θὰ ἐπιφέρῃ αὐτομάτως τὴν δημιουργίαν φροντιστηρίων εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπορρόφησιν Καθηγητῶν, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν ἀνάγκην ἔχει τούτων ἡ Ἑκπ/σις. Διὰ τοῦτο ἡ προτεινομένη προπαρασκευαστικὴ τάξις καὶ τὸ ἀπολυτήριόν της θεωροῦμεν ὡς Ἀκαδημαϊκόν, λυβεῖ τὸ ζήτημα.

Γενικὰ, τὸ Συνέδριον πιστεύει ὅτι διὰ τὴν ἐπιτυχὴν μίξις οἰασθήποτε μεταρρυθμίσεως, εἶναι ἀπαραίτητοι οἱ κάτωθι προϋποθέσεις. Νὰ λυθῇ ριζικῶς τὸ διδασκηριακὸν ζήτημα, ὥστε καθε Σχολεῖον νὰ διαθέτῃ ἴδιον καὶ ἐπαρκές διδασκηρίον καὶ εἰς ἑκάστον τμήμα νὰ μὴν ἐγγράφονται πλέον τῶν 40 μαθητῶν. Νὰ ὑπάρχῃ πλήρες προσωπικόν, ἀμοιβόμενον καὶ διαρκῶς μετεμπαιδευόμενον. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸ Συνέδριον ζητεῖ ἐξομοίωσιν τῶν ἐκπ/κῶν μὲ τοὺς Διδακτικοὺς. Νὰ δοθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ κατὰ τὴν συγγραφικὴν διδασκτικὴν ὑπευθύναν Βιβλίων ἀπαρατήτων διὰ τοὺς μαθητὰς ὡς καὶ βοηθητικῶν διὰ τοὺς καθηγητάς.

Τὰ ἐκάστοτε Διατάγματα τὰ ἀφορρὸντα εἰς τὴν μεταρρυθμίσιν τίθενται πρὸς τῆς φηρσεως τῶν ὑπ' ὄφιν τῶν ἀνωτάτων ἰδρυμάτων, τῶν ἐπιστημονικῶν Σωματείων, ὡς ἡ Ἑλληνικὴ Μαθηματικὴ Ἑταιρεία καὶ τῶν Συνδικαλιστικῶν Ὁργανώσεως, ὡς ἡ ΟΔΗΕ.

Τὸ Συνέδριον φρονεῖ ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν μεταρρυθμίσεων πρέπει νὰ γίνεταί προοδευτικῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλίζονται αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις τῆς πραγματοποιήσεως των. Νὰ συνταχθῇ νέον Β.Δ. περὶ ἐγγραφῶν ἐξετάσεων κλπ.

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀπόψεις τῆς Μαθηματικῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐμπροσπεῖ ἕναν ὁρισμένον τομέα ἐκπ/κῆς κοινῆς γνώμης.

Θά μοῦ ἐπιτραπῇ ἀκόμη πρὸς ἐνημέρωσιν νὰ ἀναφέρω καὶ τὰ ἑξῆς ἐπὶ τῶν ἐπιμέγων κυρίως θεμάτων τῆς Διδακτικῆς τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν καὶ τῶν λατινικῶν.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν ἐπὶ ὅλων τῶν θεμάτων ἡ φιλοσοφικὴ Σχολὴ ἐπέβαλε πρὸς τὸ Ἰνστιτούτον καὶ ἐδημοσίευσεν ἕνα ἐκτεταμένον καὶ λεπτομερές Ἰνδόνημα. Καὶ ναίμεν ἐπ' αὐτῶν ἐδημοσιουργήσαν ἀντιρρήσεις καὶ μποροῦν νὰ προβληθοῦν ἀντιλογίαι, ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Σχολὴ αὕτη ἐμπροσπεῖ ὁρισμένον πνευματικόν τομέα καὶ ἡ γνώμη της ἔχει ὁρισμένην θέσιν.

Ἐπίσης ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑπέβαλε σχετικὸν Ἰνδόνη-

Τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησιν τῆς διότι ἐπὶ τέλους ἐπῆρε τὴν θέσιν τοῦ τῆς ἀξιζει εἰς τὰ διαφέροντα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐλπίζει εἰς ἀναγέννησιν τῆς Παιδείας.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε, ἐπειδὴ αὐτὸ δὲν ξέρω ἂν περιῆλθε εἰς τὴν δημοσιότητα, ὀρισμένα μικρὰ χαρακτηριστικὰ κομμάτια νὰ σῶς διαβάσω.

Ἡ Σχολὴ ὑποθέτει ὅτι λόγοι δι' οὓς ἡ Κυβέρνησις ἤχθη εἰς τὴν ὁδοῦσιν νὰ καταργήσῃ τὰ κλασσικὰ καὶ πραιτικὰ μῆματα τῶν Γυμνασίων καὶ νὰ εἰσαγάγῃ ἐνιαῖον τύπον τοῦ Γυμνασίου εἶναι οἱ ἑξῆς : Ἡ χώρα χρειάζεται καὶ δύναται νὰ συντηρήσῃ ὀλίγας δεκάδας πραγματικῶν κλασσικῶν καὶ πραγματικῶν πρακτικῶν Γυμνασίων, πλήρως ἐξοπλισμένων διὰ Βιβλιοθηκῶν, Ἰσοπτικῶν μέσων καὶ ἐργαστηρίων, καὶ ἐπηρεαζομένων διὰ κατελλήλου ἐξειδικευμένου προσωπικοῦ, ἐνῶ ἔχει ἀνάγκην πολλῶν ἐπιστημονικῶν Σχολῶν Μέσης Παιδείας τύπου προοριζομένου διὰ τὴν μεγίστην πλειοψηφίαν τῶν μαθητῶν.

Ἐπὶ τοῦ Σημείου τούτου ἡ Σχολὴ κρίνει ὅτι ἡ μεταρρύθμισις δύναται ν' ἀποβῇ ὀφέλιμος, δεδομένου ὅτι προβλέπονται ὅραι μαθημάτων ἐπιλογῆς, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ γίνῃ δυνατόν κατ' αὐτὰς νὰ παρέχεται ὑψηλῆς στάθμης μόρφωσις. Εἴτε στὰ κλασσικὰ γράμματα, εἴτε στὰ μαθηματικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, εἰς μικρὸν ἀριθμὸν μαθητῶν ἐπιδηλοῦνται σχολικὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἔχοντων τὰ ἀπαιτούμενα πνευματικὰ προσόντα. Ἄν παρ' ἐλπίδα τοῦτο δὲν γίνῃ ἡ γίνῃ ἀνεπαρκὴς, ὑπάρχει φόβος ὅτι, οἱ μαθηταὶ οἱ ὅποιοι προορίζονται δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς πιεζόμενοι ὑπὸ τοῦ συναγωνισμοῦ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν των εἰς Ἀνώτερα ἱδρύματα καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, θὰ ἐξαικολουθήσουν νὰ καταφεύγουν εἰς Φροντιστήρια, πρὸς ζημίαν τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων.

Ἐπιπροσθέτως ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ ἀνωτέρου Γυμνασίου κύβληται ἡ Σχολὴ θεωρεῖ ὅτι ἐν ἐκ τῶν προαιρετικῶν μαθημάτων θὰ πρέπει νὰ εἶναι τὰ λατινικὰ. Ἄν ὑπῆρξεν ἄστοχος ἡ ὑποχρεωτικὴ διδασκαλία τῶν λατινικῶν εἰς πάντας μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἐπιδιδασκόμενου σκοποῦ τῆς αἰροθυμίας καὶ ἀντιδράσεως τῆς μεγίστης πλειοψηφίας τῶν μαθητῶν, θὰ εἶναι σφάλμα μέγα ὁ πλήρης ἐξοπλισμός των ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν Μέσῃ Παιδεῖαν. Οἱ μέλλοντες φοιτηταὶ τῶν θεωρητικῶν Σχολῶν θὰ εἶναι πάντεώς ἄγεστοι λατινικῶν κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, ὁ δὲ χρόνος τῶν Πανεπιστημιακῶν σπουδῶν δὲν θὰ ἐπαρῇ διὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν ἐπιμόρφωσιν τῆς γλώσσης πρὸς γνωρίμειαν τῆς λατινικῆς γραμματείας.

Ἰπὸς τούτου θὰ ἀνακύβουν δυσχέρειαι εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Ἀπολυτηρίων, πρὸς ἐγγραφὴν εἰς φιλοσοφικὰς, θεολογικὰς, καὶ ἄλλας Σχολὰς ἐνδεχομένως τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ πτυχιούχοι μας θὰ δυσκολεύονται περισσότερο παρὰ τώρα νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ἀξιώσεις μεταπτυχιακῶν σπουδῶν εἰς τὸ ἔξωτερικόν, ὅσῳς τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει Λατινικὰ. Ἐάν τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ καὶ τὰ λατινικὰ διδασκωνται καλῶς εἰς ὁμοιογενῆ ἀκροατήρια θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν πραγματικὴν κλασσικὴν παιδεῖαν μὲ ἐνεργητικὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὅλης Παιδείας.

Ἰδιαιτέρως προεκάλυψε συζήτησιν τὸ θέμα τῆς καταργήσεως τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν εἰς τὸ Προγυμνάσιον. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπεστηρίχθησαν δύο γνώμαι. Ἡτοί, ἡ γνώμη ἡ περιορισμένη εἰς τὰς Κυβερνητικὰς δηλώσεις καὶ ἡ γνώμη ὑπὲρ τῆς διαιτηρήσεως περὶ ἀλλήως πρὸς τὴν διὰ τῶν μεταφράσεων ἐργασίαν, ὀλιγοῦρου ἔστω (ἐργασίας) διδασκαλίας ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἐπὶ κατελλήλων κειμένων.

Ἡ Σχολὴ αἰσθάνεται τέλος τὴν ἀνάγκην νὰ διαδηλώσῃ τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τῆς ὅπως ἐξετάσῃ μετὰ πάσης προσοχῆς τὸ ἐπι/κὸν θέμα, συμβάλλουσα διὰ τῶν δυνάμεών της εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν καλυτέραν ρύθμισιν του καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ παρεσχεθῇ εἰς αὐτὴν ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαραίτητος ἐνημέρωσις καὶ εὐκαιρία.

Ἐπίσης ἡ Ἑνωσις Θεολόγων, ὅποια περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους της πολλοὺς ἐπι/κούς τῆς Μέσης ἐπι/σεως καὶ ἐπομένως ἀντιπροσωπεύει ἕνα τμήμα τῆς Κοινῆς γνώμης τῆς Μέσης Ἑπι/σεως εἰς τὸ ἐπίσημον περιοδικόν της "Τὸ Δελτίον" διαγράφει τὰς ἑξῆς θέσεις ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ μᾶς ἀπασχολοῦν.

Τὰ ὑπὲρ τῆς Παιδείας Μέτρα. Τὸ θερικὸν ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς Παιδείας συνεκίνησε καὶ τὸν ἐλληνικὸν λαόν καὶ τὸ ἐπι/κὸν σῶμα, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν θεολογικὸν κλάδον. Αἱ καλὰ διαθέσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παι-

δελας καὶ θρησκευμάτων εἶναι ἀναμφισβήτητον. Ἡ ἡμετέρας καθιέρωσις δωρεάν ἡμετέρας καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τῶν Ἑπ/κῶν ἐπεκροτήθη ἐκ μέρους τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος, ἀνεξαρτήτως νομιματικῆς τοποθετήσεως. Ἡ ἐξαγγελία ἀσπίδος τῆς ἀνοικοδομήσεως πολλῶν Σχολικῶν κτιρίων, ἱκανοποιεῖ τὰ μέγιστα σήμματα τῶν ἐλληνικῶν λαῶν. Ὑπάρχουν ὅμως πολλοὶ καὶ δικαιολογημένοι ἀντιρήσεις διὰ πλείστα ἐκ τῶν ἐξαγγελθέντων λοιπῶν μέτρων ὑπὲρ τῆς Παιδελας, διὰ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ θεολογικοῦ πλάδου, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐλληνικῆς ἡμετέρας καὶ χάριν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐλληνικῆς Πατρίδος.

Τινὰ δηλαδὴ ἐκ τῶν ἐξαγγελθέντων, μέτρων θὰ ὀδηγήσουν καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ πλῆστιν μας εἰς ἐθνικὴν καταστροφὴν. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν διαχειριζομένων σήμερον τὰ τῆς Παιδελας ἐπιθυμεῖ τοιοῦτον τι, ἐπομένως πρόκειται περὶ πεπλανημένης ὁδοῦ τὴν ὅποισιν ἀκολουθοῦν οἱ κατὰ πάντα ἐντιμώτατοι κύριοι ἀρμοδίιοι καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θὰ θελήσουν νὰ ἀπούσουν καὶ νὰ μελετήσουν καὶ τὰς ἡμετέρας κατωτέρω ἐντειθεμένας ἀποφάσεις.

Ἐν πρώτοις συμφωνοῦμεν μὲν μετὰ τὸν διαχωρισμὸν τοῦ Γυμνασίου εἰς δύο κύκλους, Κατώτερον καὶ Ἀνώτερον, διαφωνοῦμεν ὅμως ὡς πρὸς τὰ ἔτη διαρκείας τοῦ ἀνωτέρου κύκλου.

Ὁ πρῶτος κύκλος πρέπει νὰ εἶναι 3ετής, ὁ δευτέρος ἀπαρατήτως πρέπει νὰ εἶναι τὸ ὀλιγότερον 4ετής. Ἀμφότεροι δὲ οἱ κύκλοι δεόν νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Γυμνασιάρχου τοῦ πλησιέστερου Γυμνασίου.

Εἰς τὸν τριετὴ κατώτερον γυμνασιακὸν κύκλον δὲν πρέπει νὰ τοποθετοῦνται δημοδιδασκαλοὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, οὔτε νὰ δημιουργηθοῦν Καθηγηταὶ διετούς ἐπι/σεως, διότι οἱ Δημοδιδασκαλοὶ προσφέρουν μεγίστας μὲν ὑπηρεσίας στὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἑπ/κιν, ἐφ' ὅσον εὐρίσκονται εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἀλλὰ εἶναι διδασκαλοὶ πλάτους, ἐνῷ οἱ Ἀθηγηταὶ λόγῳ εἰδικεύσεως εἶναι διδασκαλοὶ βάθους. Ἐπομένως καὶ 3 καὶ 4ετῶν ἐάν γίνουν αἱ Παιδαγωγικαὶ Ἀκαδημίαι δὲν θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐτοιμάσουν δασκάλους Μέσης Ἑπ/σεως.

Αὐτὰ ἰσχύουν καὶ διὰ τοὺς Ἀθηγητὰς βραχείας ἐπι/σεως. Τὸ δημοτικὸν δύναται νὰ ἐπενδύσῃ καὶ νὰ γίνῃ 7ετής, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μετὰ τὸ Γυμνάσιον. Τὸ παιδί τὸ ὅποσον θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ Γυμνασιακὰς σπουδὰς, δεόν νὰ παραδίδεται εἰς χεῖρας τῶν Ἀθηγητῶν μετὰ ἐνδεικτικὸν τῆς 5ης τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτο δὲν μᾶς ἀπασχολήσει.

Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά Εἶναι τελείως ἀναρρόδεντον ἡ διατάξεις περὶ καταργήσεως τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν εἰς τὸ Προγυμνάσιον καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἐκ μεταφράσεων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δεχθῶμεν τὰς εὐρωπαϊκὰς σπουδὰς ἐκ μεταφράσεων. Οὔτε θὰ κατοστή δυνατόν εἰς τὸν ἀνώτερον γυμνασιακὸν κύκλον καὶ τετραετὴς ἐάν γίνῃ νὰ γνωρίσουν οἱ μαθηταὶ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά χωρὶς νὰ ἔχῃ προηγηθῇ προπαιδεύσεις στὸ Γυμνάσιον, οὕτως ὥστε νὰ κατέχουν οἱ μαθηταὶ εἰς τινα βαθμὸν τὸ γλωσσικὸν ὄργανον, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ μελετήσουν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς στὸ Γυμνάσιον.

Εἰς τὸ θέμα καταργήσεως τῶν Ἀστικῶν, ἡ θέσις μας εἶναι ἐπὶσης διάφορος τῆς ἐξαγγελθείσης. Τὰ Ἀστικά δὲν πρέπει νὰ καταργηθοῦν διότι ἀποτελοῦν ἀναμφισβήτητως τὸ ἕτερον σκέλος τῆς ἀνθρωπιστικῆς Παιδελας καὶ εἶναι ἀπαραίτητα δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι θὰ ἀκολουθήσουν θεωρητικὰς ἐπιστήμας.

Καθαρεύουσα καὶ Δημοτικὴ Δὲν εἴμεθα ἀντίπαλοι τῆς Δημοτικῆς γλώσσης. Εὐχαρίστως τὴν ἀσπόμεν τὴν ἀναγιγνώσκωμεν, τὴν ὁμιλοῦμεν καὶ τὴν γράφωμεν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει, ἀνάγκη διδασκαλίας δημοτικῆς στὰ Σχολεῖα. Τὴν Δημοτικὴν τὴν γνωρίζει ὁ μαθητὴς ἀπὸ τὴν οἰκογενεῖάν του, ἀπὸ τὰς συναναστροφάς του, ἀπὸ τὰ γράμματα τῶν λογοτεχνῶν, ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Αὐτὸ ἄλλωστε σημαίνει δημοτικὴ γλῶσσα. Εἶναι ἀκατανόητον νὰ θεωρητὰ ἀπαραίτητον νὰ διδάσκωμεν εἰς τὸ Σχολεῖον τὴν λέξιν " τουλουμοτύρι " ἢ τὸ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατέχουν τὰ σήματα τῆς μορφώσεως τῆς διανοήσεως εἰς τὴν δημοτικὴν μεταφράζεται ὅτι ἡ Ἀθηναῖοι κατέχουν τὰ σήματα τῆς μόρφωσης καὶ τῆς διανοήσεως.

Προσπάθεια διδασκαλίας τῆς Δημοτικῆς γλώσσης διὰ γραμματικῆς καὶ γραμματικῶν ἀσκήσεων σημαίνει λαβύρινθο, σημαίνει μείωσιν τῆς διδασκαλίας τῆς καθαρευούσης, ἥτις ἀποτελεῖ μοναδικὸν τρόπον ἐκπαίδευστος τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων.

Ὁ παραγωνισμὸς τῆς καθαρευούσης, ἥδη στήν ἰσοτιμίαν τῆς μετὰ τὴν δημοτικὴν σημαίνει ἀγραμματοσύνην.

Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, ὡς θεολόγοι νὰ ὁμιλῶμεν τὴν γλῶσσα τῆς εἰληρινεῖας χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος. Ὑποφιαζόμεθα, φοβούμεθα, εἴμεθα βέβαιοι πὺς ὁ θετῆς ὑποχρεωτικὸς κύβλος σπουδῶν θὰ δώσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὸν ζετῆ κατώτερον λεγόμεν γυμνασιακὸν κύβλον εἰς χεῖρας τῶν συναδέλφων, τῆς προεφηβικῆς ἡλικίας, ἥτοι τῶν δημοδιδασκάλων.

Αὐτὸ τὸ φοβούμεθα καὶ τὸ διατυπώνομεν ὡς παράγονον μὲ ὅλον τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον κ. Πρωθυπουργὸν καὶ πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας Ὑπουργόν. Τοῦτο θὰ εἶναι τὸ μεγαλύτερον πλῆγμα τῆς Μέσης Παιδείας, τοῦ κομποῦ δηλαδὴ τῆς ὅλης ἐπι/σεως. Εἴμεθα δὲ εἰσιμοὶ, ἐάν κληθῶμεν, νὰ ἀναπτύξωμεν λεπτομερῶς καὶ διὰ πεισι-κῶν ἐπιχειρημάτων, πάσας τὰς ἀνωτέρω ἐντεθείσας ἀποφεις. Πιστεύομεν ὅτι ἡ φωνὴ μας θὰ ἀκουσθῇ.

Ἀκόμη θὰ ἤθελα νὰ θέσω ὑπ' ὄφιν σας κυρίως ὡς πρὸς τὰ ἐπίδικα θέματα τῆς θέσεως τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν καὶ τῶν λατινικῶν, ὅτι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν προσφάτως, εἰς τρεῖς συνεχεῖς συνεδρίας, ἔγινε μία σοβαρωτάτη καὶ πράγματι ἐπὶ ἀνωτάτου ἐπιπέδου συζήτησις καὶ ἐξετέθησαν ἀποφεις καὶ πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ τὰς ἔχωμεν ὑπ' ὄφιν.

ἤμιλησαν οἱ Ἀκαδημαῖκοι Τριανταφυλλόπουλος, Τσάτσος, Θεοδωρακοπούλος, Καρούζος, Σπύσης, Πρατούτης, Νελῆς Καλιτσουναῖος καὶ Σταματῆος καὶ ὅλοι ἀνεπιφυλάκτως ἐπαινέσαν τὴν μεγάλην ὀξίαν τῶν ἀνθρωπιστικῶν γραμμάτων διὰ τὴν Παιδείαν γενικῶς καὶ τὴν ἐθνικὴν σημασίαν τῶν δι' ἡμᾶς καὶ τὰς ἐπιπτώσεις ποὺ θὰ ἔχῃ ἡ τυχὸν μείωσις τῆς θέσεως τῶν ἀνθρωπιστικῶν γραμμάτων εἰς τὰ ἑλληνικὰ Σχολεῖα.

Ὅσον οἱ ὁμιλῆς εἶναι περίφημοι, τοῦ Τσάτσου μάλιστα εἶναι κλασσικὸν κείμενον ποὺ ἐάν δέν διατελούσαμεν ὑπὸ καθυστροφῆς κοπῶσεως, ἡ πρόθεσις μου θὰ ἦταν νὰ σᾶς τὸ διαβάσω, ἀλλὰ εἶναι πολὺ, θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ ὅμως νὰ διαβάσω ἀποσπᾶματα ἐπὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἀρχαιολόγου Καρούζου, ὁ ὁποῖος δέν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα ἐκείνων ποὺ διακατέχονται ἀπὸ κάποιο εἶδος προγονοπληξίας.

" Ὅσο κυρίως ἀπὸ τὰ ἐξαγγελθέντα ἐν γενικότητι μέτρα προεβλέσαν εἰς τοὺς κύβλους μας ἀνησυχίας ἢ ἀπορίας.

1) Ὁ περιορισμὸς τοῦ χρόνου διδασκαλίας τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν καὶ

2) Ἡ προτεινομένη εἰς ἀντιστάθμισμα εὐρεῖα χρήσις τῶν μεταφράσεων.

Εἰς τὸ πρῶτον θέμα θὰ εἶμαι σύντομος, ἐπειδὴ τοῦτο συνδέεται καὶ μὲ παιδαγωγικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα δέν κατέχω καλῶς. Πρπετίνεται, ἂν τὰ δημοσιεύματα εἶναι ἀκριβῆ, νὰ καταργηθῇ εἰς τὸν πρῶτον ζετῆ κύβλον τῆς Μέσης Παιδείας, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ, ἡ ὁποία θὰ διδασκίται μόνον εἰς τὸν δεῦτερον ζετῆ κύβλον, νὰ καταργηθοῦν δὲ τελείως τὰ λατινικὰ καὶ τοῦτο χάριν ὑποθέτω τῶν Τεχνικῶν καὶ ἄλλων γνώσεων τὰς ὁποίας χρειάζεται ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος.

Δεχόμενος ἀνεπιφυλάκτως ὡς εἰληρινῇ τὴν βεβαίωσιν τῶν εἰσηγητῶν τοῦ μέτρου ὅτι θε-μάλιον τῆς ἀγωγῆς θεωροῦν καὶ θέλουν τὴν ἀνθρωπιστικὴν Παιδείαν ὅπως καὶ ἐγώ, πιστεῶ ἐν τοῦτοις ὅτι ἡ μεταρρύθμισις αὕτη δέν ἐξυπηρετεῖ τὸν κοινὸν μας σκοπόν.

Ἐν πρώτοις νομίζω ὅτι καμμία γενικὴς βελτίωσις δέν θὰ εἶναι δυνατὴ ἄνευ τῆς προσθήκῃ καὶ 4ου ἔτους εἰς τὸν δεῦτερον κύβλον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν εἰς μόνον τὸν δεῦτερον κύβλον θὰ εἶναι ἀνεπαρκής. Πιστεύω ὅτι στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἑλλη-νικῆς πρέπει νὰ διδάσκωνται καὶ εἰς τὸν πρῶτον ζετῆ κύβλον. Ὅσους θὰ μεταβοῦν εἰς τὸν δεῦτερον κύβλον θὰ τοὺς εὐκολύνει, πολὺ ἡ προετοιμασία αὕτη. Ἄλλοι θὰ ὀφελήθωσιν πολλοπλῶς διότι θὰ διευρύνουν τὸν πνευματικὸν τὸν ορίζοντα καὶ συγκρίνοντες τὴν σημερινὴν γλῶσσαν μὲ τὴν παλαιότεραν φάσιν τῆς θὰ κατανοήσουν καλότερα καὶ τὴν συγγένειαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἰ-διομορφίαν τῆς σημερινῆς ζωντανῆς γλώσσης, θὰ ἀποκτήσωσιν δὲ αὐστηροτέρας ἀπαιτήσεις καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν τῶν ἑκφρασιν.

Δέχομαι λοιπὸν τὰ διγλωσσαι κείμενα εἰς τὸν πρῶτον τριετῆ κύβλον ἀλλὰ τὸ ἀντίκρουμα μεταφράσεως καὶ πρωτοτύπου δέν θὰ ὀφελῇσιν ἄνευ παραλλήλου διδασκαλίας στοιχείων τῆς ἀρ-χαίας γλώσσης.

" Ἄν ἡ δευτέρα βαθμὶς τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν χωρισθῇ ὡς γίνεται εἰς ὅλην τὴν Εὐρώ-

πην, εἰς κλασσικὸν καὶ εἰς θετικὸν Γυμνάσιον, διὰ τοὺς φοιτῶντας εἰς τὸ δευτέρου τοῦτο, ἔλθῃ πλέον ἢ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας. Εἰς τὸ κλασσικὸν ὅμως 4ετὲς Γυμνάσιον πρέπει τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ νὰ διδάσκονται ἐντατικώτερα καὶ εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν, ὅπως ὅποτε δὲ ἄλλὰ ὀλιγώτερον καὶ τὰ λατινικὰ.

Ὡς πρὸς τὰ τελευταῖα φρονῶ ὅτι 4 ἔτη σπουδῆς ἡμποροῦν νὰ ἰσοφαρῇσιν τὰ 5 πού ἐγνωρίζαμεν ἑμείς. Προϊπόθεσις ὅμως τοιαύτης ἐντατικῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κλασσικῶν γυμνασίων ἀναγκάζως θὰ ἐλαττωθῇ. "

Καὶ τὸ συμπέρασμα. (Ὁμιλεῖ μετὰ περὶ τῆς ἀξίας τῶν μεταφράσεων καὶ τῆς ὠφελιμότητος αὐτῶν) θέλω νὰ τελειώσω μὲ ἐν κήρυγμα αἰσιοδοξίας περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν. Δὲν μὲ κἀμουν ὀλιγόπιστον αἱ σημεριναὶ περιπέτειαι τὰς ὁποίας θαρρῶ ὡς παροδικὰς καὶ θανατιζόμεναι νὰ ἀντιμεταπισθεῖν. Γνωρίζομεν ὅτι καὶ παλαιότερον τὰς υπέστησαν, μετὰ τοὺς δύο αἰῶνας τῆς Ἀναγεννήσεως τὸν 15ον καὶ τὸν 16ον ἡ σταθμὴ τῆς μελέτης τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν ἀνέστη καὶ τῆς λατινικῆς ἔπεσον καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην μετὰ τὸν 17ον καὶ 18ον αἰῶνα ἀπιστεύτως χαμηλὰ. Μόνον δὲ ὁ 19ον αἰὼν τὰς ἀνύψωσεν εἰς τὴν θέσιν τὴν ὅπου ἐκινετο γινώσκον καὶ διὰ τὴν ὁποίαν καμαρώνομεν. Αὐτὰ τὰ ἀναμφισβήτητα γεγονότα μᾶς ἀναμνησθεῖν εἰς ὅρατον καὶ πολὺ ἀξιανέγνωστον ἄρθρον τοῦ ὁ δῆνας, ἕνας συγγραφεὺς, δημοσιευθέν τὸ 1955. Πιστεύω ὅτι αἱ κλασσικαὶ γλώσσαι δὲν εἶναι πλέον ἀπλὰ ἱστορικὰ γεγονότα, διότι ἰδὼς ἡ ἱστορία τοὺς ἔχει προσδώσῃ ἀναγκαιότητα, ἀνάλογον μὲ ἐκείνην τῶν φυσικῶν φαινομένων περὶ τῶν ὁποίων, ὁ Σενέκας λέει τὸ περίφημον "Πάθουν ἄλλα δὲν χάνονται" ἢ ἀκόμη καλύτερα ἰσχύει καὶ δι' αὐτὰς ἐκεῖνο πού λέγει ὁ ἐλληνικὸς λαὸς διὰ τὴν γῆν μετὰ ἀπὸ καὶ σεισμῶν. "Τρέμει μὰ δὲν βουλιάζει."

Ἀνάλογα καὶ πολὺ ἀξιόλογα ἔχουν πῇ καὶ οἱ ἄλλοι καὶ χρήσιμον θὰ ἦτο κατὰ κάποιον τρόπον νὰ ἐλάμβαναν ὅλοι γνώσιν ἄλλα δὲν ἔχουν περιέλθῃ εἰς εὐρείαν δημοσιότητα. Μία ἐφημερίδα τὰ ἐδημοσίευσε καὶ ἔχω κρατήσῃ ἐγὼ ἀποκόμματα.

Ἀνάλογα ὑπομνήματα ἢ θέσεις ἔχουν ὑποβάλῃ ἢ Ἱερὰ Σύνοδος, ἢ Θεολογικὴ Σχολὴ ἕνα ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, νομίζω δὲ καὶ ἡ Ἑνωσις Θεολογικῶν, ἄλλα αὐτῶν δὲν ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου τὰ κεῖμενα καὶ ἐπομένως δὲν μπορῶ νὰ παρουσιάσω ὁποῖαι.

Ἐπίσης χρήσιμον θὰ εἶναι νὰ ἐγίνετο μίαι ἀναδρομὴ πρὸς τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν, καὶ θὰ ἔβλεπε τις ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τί ἀπὸ τὰ πορίσματα αὐτὰ ἔχει παραληφθῇ ἐδῶ καὶ τί ὄχι. Ἐνα γενικὸν συμπέρασμα ἐκ τῆς συγκρίσεως πού ἐπαίει εἶναι ὅτι πολλὰς θέσεις τοῦ σχεδίου αὐτοῦ εἶχα ἢ ἀρκετὰ θέσεις πού ὑπεστηρίχθησαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Παιδείας καὶ ὄχι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ἀπὸ πλειοψηφίαν σχετικὴν ἢ ἀπόλυτον καὶ περιελήφθησαν εἰς προτάσεις.

Κύριοι Συνάδελφοι, τελειῶναι τὸ πρῶτον μέρος τῆς εἰσηγήσεώς μου, πού ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Παιδείας.

Τὸ θέμα εἶναι σοβαρότατον καὶ θὰ πρέπει, ὅπως εἶπα καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ ἐπίγνωσιν τῆς εὐθύνης μας καὶ τῆς θέσεώς μας ὡς ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς Παιδείας, χωρὶς προκατάληψιν, χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος καὶ χωρὶς ὑπολογισμὸν καὶ σκοπιμότητα νὰ εἴπωμεν τὴν ἀντικειμενικὴν πλίστιν μας καὶ γνώμην μας ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Ἐπειδὴ καὶ ἑσεῖς καὶ ἐγὼ ἔχομεν κουρασθῇ θὰ ποῦ ἐπιτραπῇ νὰ προτείνω νὰ κάνουμε ἕνα μικρὸ διάλειμμα καὶ μετὰ νὰ συμπληρώσω τὴν κατατοπιστικὴν εἰσήγησίν μου ἐπὶ τοῦ δευτέρου μέρους πού ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ λίγα στοιχεῖα καὶ δὲν θὰ σ' ἐπασχολῇ πολὺ, ἀλλὰ θεωρῶ ἀπαραίτητον τὸ μικρὸ αὐτὸ διάλειμμα καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σᾶς. Εὐχαριστῶ πολὺ πού με ἀκούσατε μὲ τόσῃ

Πρὸ ὀλίγου ἐλήφθη τὸ ἔξῃς τηλ/μα ἐκ μέρους τοῦ συναδέλφου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Παν. Πλαγιανῆ ἐκ Ἀγίου Βασιλείου. "Ἐνωσιν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Νέσης Ἐπι/σεως, Α' Γυμνάσιον Θηλέων, ὁδὸς Ἀδριανοῦ Ἀθῆνας. ΠΡΕΒΑΙΟΥΜΕΝ ΑΝΥΨΙΝ ΠΡΟΣΚΛΗ ΣΩΣΕ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΡΟΒΑΡΟΥ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΝΤΕΣ ΑΔΥΝΑΤΟΥΜΕΝ ΛΑΒΟΜΕΝ ΜΕΡΟΣ ΜΕΤΑ ΥΠΟΛΙΠΗ ΝΟΜΟ

ΣΧΕΔΙΟΥ 35/ΕΤΙΣ ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΜΕΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΥΠΕΧΟΥΝΩΝ ΗΓΕΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΜΕΣΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝ ΜΕΤ' ΕΠΙΣΤΑΤΟΥΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗΝ ΠΡΟΑΓΙΣΙΝ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ ΕΘΝΟΥΣ ΠΕΠΟΙΘΗΝΕΙΣ ΗΜΩΝ ΕΠΙ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΕΙΝΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ :

§ 1) 8/ΕΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΠΟ ΗΛΙΚΙΑΣ 5ου ΕΤΟΥΣ ΜΕ ΤΡΟΠΗΝ ΠΡΟΣ ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 6ην ΤΑΞΙΝ*

2) ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΕΙΣ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΙ

3) 3/ΕΤΕΣ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΡΙΕΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟΕΤΕΣ ΛΥΚΕΙΩΝ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΑΝΩΤΑΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΕΚ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΕΝΟΠΟΙΕΙ 9/ΕΤΗΝ ΦΟΙΤΗΣΙΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙ ΔΙΑΛΥΤΙΚΩΣ ΣΤΑΘΜΗΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΕΙ ΔΙΕΙΣΔΥΣΙΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΣΑΝ ΔΙ' ΑΥΣΙΝ ΤΟΥΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΡΩΤΩΝ ΚΥΚΛΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ ΒΕΛΤΙΟΥΜΕΝΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥΤΩΝ) ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΚ ΠΡΟΤΟΤΥΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΕΙΣ ΚΛΟΝΙΣΜΟΝ ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΓΕΝΩΝ ΕΠΙ ΜΕΓΙΣΤΗ ΒΟΗΘΙΚΗ ΧΙΝΙΑ + ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΚΑ ΔΗΚΕΤΕΡΩΝ ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΟΝΟΕΤΕΣ ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ + ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠ/Κ Η ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ 20/ΜΕΛΕΣ ΔΙΗΡΜΕΝΩΝ ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ ΜΟΝΩΝ ΕΚ ΚΛΑΟΥ - ΕΚΛΕΓΟΝΤΑΙ ΥΠΟ ΔΟΜΕΤΑΡΧΙΑΣ ΠΑΝΗ ΔΥΟ ΔΙΕΤΩΝ - ΓΕΝΙΚΟΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΑΙ ΠΡΟΑΓΓΕΛΑΙ ΕΙΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥΣ ΕΚΠ/ΚΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥΣ ΜΟΝΩΝ ΕΚ ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΩΝ ΑΝΩ ΟΡΙΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ - ΑΝΑΜΙΣΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΠΡΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΘΩΝ ΩΣ ΑΚΡΩΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ - ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ ΒΕΛΤΙΟΥΜΕΝΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΝ ΒΑΡΕΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ - ΑΝΑΜΕΝΟΝΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΣΑΣ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΣΟΦΗΝΑΡΗΝ ΣΤΑΣΙΝ ΠΡΟΣ ΣΟΦΗΝΑΡΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑΤΡΑΧΤΗΡΗΝ ΜΕΤΑ ΣΥΝΔΕΛΦΙΚΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ ΠΛΑΤΙΑΝΑΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (Γενικός 'Επιθεωρητής)

κ. Πρόεδρος Κύριοι Συνάδελφοι, πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ δευτέρου κεφαλαίου τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐκπ/σεως, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ κλείω τὰς πο-
ροτηρήσεις ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους καὶ οὐσιωδεστέρου μὲ ἀναικούνωσιν τῆς ὁμιλίας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Καθηγητοῦ Ὑστάτου, διότι πρόκειται πρᾶγματι περὶ ἡλαστικοῦ κειμένου καὶ ὅπως εἶδα εἰς τὸ διῶλεμμα δὲν τὸ ἔχετε ὅλοι ὑπ' ὄψιν σας καὶ ἀξίζει.

Τονίζω ὅτι ὅλα τὰ κείμενα αὐτὰ εἶναι ἀξιόλογα πρᾶγματι ἡλαστικά ὅξια τῆς Ἀκαδημίας τὸ ἓνα καλὺτερον ἐπὶ τ' ἄλλο.

Ἐδίδεσκα πρὶν τοῦ κ. Καρούζου χαρακτηριστικὰ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπὸ τοὺς προσδευτι-
κούς Ἀκαδημαῖκούς καὶ ἔχει σημασίαν ἡ γνώμη του ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Αὐτὸ τοῦ κ. Τριανταφ-
φυλοπούλου εἶναι ἓνας ὕμνος πρὸς τὰ λατινικὰ καὶ πρὸς τὴν ἀναγκαιότητα τῶν λατινικῶν τοῦ Σχέου εἶναι ἀναλυτικὴ, εἶναι τῆς εἰδικότητός του, τοῦ κ. Πρωτοῦτου ἐπίσης ἄλλὰ ἓνα μόνον κείμενον νὰ παρακολουθήσωμεν.

Μοῦ διέφυγε κατὰ. Ἡ Ἑταιρεία Ἑλλήνων φιλολόγων ἐξέδωκε εἰδικὸν ὕμνον ἐπὶ τῶν
θεμάτων αὐτῶν, τὸ ὅπο ἴον εἶναι ἀνάλογον καὶ πρὸς τὰς θέσεις ποὺ ἔχει, πᾶσι παλαιότερον
καὶ πρὸς ὅσα ἡ ταπεινότης μου εἶχε τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἐνθέσῃ καὶ πρὸς ὅσα οἱ Κύριοι Ἀκα-
δημαῖκοι ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ λέγουσιν. Δὲν ἔχω δυστυχῶς τὸ κείμενον νὰ σᾶς το διαβάσω
ἀλλὰ ἐφ' ὅσον ἐγινέετε νὰ τὸ ἐνωσιματώσωμεν εἰς τὰ Πρακτικὰ, διότι ἓνα μέρος τῶν Ἐπιθεω-
ρητῶν, οἱ φιλόλογοι ποὺ εἴμαστε καὶ μέλη τῆς Ἑταιρείας μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως.
Ἐπίσης θὰ παρακαλέσω καὶ τῆς Ἑνώσεως Φυσικῶν νὰ ἔχουμε ἂν ὑπάρχῃ τέτοιο κείμενον.

Ὅστε εἰς τὰ ἀνασπινδέντα κείμενα ἐγινέει ἡ Συνέλευσις νὰ καταχωρηθοῦν καὶ ἡ
ἀνακοίνωσις τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων καὶ τὸ σχετικὸν Ὑπόμνημα τῆς Ἑνώσεως
Φυσικῶν.

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας καλεῖται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἐπὶ τῆς ἐπισήμως ἐξαγγελθεί-
σης ἀποφάσεως τῆς Κυβερνήσεως, νὰ καταθέσῃ Νομοσχέδιον δι' οὗ ἀφ' ἐνός καταργεῖται πλῆρως
ἡ διδασκαλία τῶν λατινικῶν εἰς τὴν Μέσῃν αἰδέαν καὶ ἀφ' ἑτέρου περιορίζεται ἡ διδασκα-
λία τῆς Ἀρχαίας ἐλληνικῆς εἰς τὸν δεύτερον ἔσθῃ κυκλῶν αὐτῆς.

Ὅρθως ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα διότι ἡ Ἀκαδημία ἐπὶ τοιοῦτων ἐπιβεβῶς πνευματικῶν θεμά-
των ἔχει χρέος νὰ ἀποφαίνεται γνώμης καὶ ὁρθῶς ἀνεκινήθη πρὸ τῆς καταθέσεως τῶν σχετικῶν

Ποροσχεδίων διότι τότε θα είναι ματαία πλέον κάθε ενέργεια αυτής.

Είναι εν πρώτοις απαραίτητος ὁ ἐντοπισμός τοῦ θέματος. Δέν συζητοῦμεν τὴν ἐκπ/σὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Αὐτό εἶναι ζήτημα πολὺ γενικώτερον, τὸ ὁποῖον σήμερον δέν μᾶς ἀπασχολεῖ. Δέν συζητοῦμεν ἐπίσης τὸ γλωσσικὸν ζήτημα τὸ ὁποῖον καὶ σήμερα μὴ γίνεται μετ' αὐτὸ συζητούμενον. Τὸ ζήτημα μᾶς εἶναι ποῖαν θέαν πρέπει νὰ καταλάβουν αἱ βασικαὶ γλώσσαι εἰς τὴν μέσσην Παιδείαν γενικῶς καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον εἰδικώτερον.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιληφθῶν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὅλῳ προπαντὸς οἱ νέοι, τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἀκριβῶς στὴν ἐποχὴν, ἣ ὁποία ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν τεχνικῶν προόδων, κινδυνεύει νὰ τετρατίσῃ τὴν πνευματικὴν ἐνότητα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἐπιβάλλεται ἡ ἀμειωμένη ἐπικοινωνία μετ' αὐτὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος ἐπλάσσε τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἐνότητα καὶ τῆς προσέδωκε ὀργανικὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν.

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἐνότης ἐνσαρκιοῦται κατὰ τὸν πλέον ἀπτόν τρόπον εἰς τὸν καλλιεργούμενον λόγον καὶ περαιτέρω εἰς τὸ γλωσσικὸν ὄργανον διὰ τοῦ ὁποῖου οὗτος σαρκιοῦται καὶ μεταδίδεται.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκτὸς ἀπὸ τὰ συστήματα τῶν μαθηματικῶν συμβόλων, μόνον διὰ τοῦ γλωσσικοῦ συνειρητοῦ ἐκφράζει τὰ διανοήματά του. Διὰ τοῦ αὐτοῦ συνειρητοῦ κατὰ τὸν τρόπον συντιθέμενον ἐκφράζει καὶ τὰ συναισθήματά του. Ἡ πνευματικὴ του ποιότης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκτικότητα νὰ χρησιμοποιῇ τὰ ὄργανα αὐτὰ ὅλῳ καὶ τὰ ὄργανα αὐτὰ τὰ ὁποῖα πᾶν ὁ ἄνθρωπος διαπλάσσει, πρέπει νὰ εἶναι κατὰλληλα διὰ τὴν ἐκφράσιν ὅλων τῶν διανοημάτων καὶ τῶν αἰσθημάτων του.

Αἱ κλασσικαὶ γλώσσαι εἶναι διὰ τοὺς ἄνθρώπους, τουλάχιστον τοὺς ἀνήκοντες εἰς τὸν Δυτικὸν πολιτικόν, τὸ τελειότερον ὄργανον ἐκφράσεως. Ἡ μελέτη των μᾶς διδάσκει τοὺς βασικοὺς ἐκφραστικοὺς τρόπους τῶν λεπτότερων διανοημάτων. Αἱ γλώσσαι ὅμως αὗται δέν μᾶς ἀποδίδουν μόνον εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐκφράσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν καθαρώτερον καὶ ἀκριβέστερον σχηματισμόν, αὐτῆς ταύτης τῆς σκέψεώς μας. Αἱ μορφαὶ τῶν γλωσσῶν αὐτῶν ἀποτελοῦν σχεδὸν λογικὰς κατηγορίας. Εἶναι σχήματα διανοημάτων ἀποκρυσταλλωμένα, διανοημάτων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ βῆρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Τὴν γνώμην τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν τὴν θέλομεν ἐπομ.ένως 1) διότι ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερον μέσον καλλιέργειας τῆς σκέψεως καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ὅπως εἶπε εἰς ἄλλην ἐνκαιρίαν ὁ συνάδελφος κ. Κορέλλης, αἱ κλασσικαὶ σπουδαὶ ἀποσκοποῦν εἰς τὴν δομὴν τοῦ σκελετοῦ ὡς τὸ σκελετογενεὶς οὗ θεμελιούται ἡ ἐσωτερικὴ ἀρμονία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ λόγου καὶ ἡ πειθαρχία τῆς γνώσεως (καὶ ὁ Κορέλλης εἶναι γιὰ τὸν καὶ λέει αὐτὰ τὰ πράγματα), καὶ ἐπάγεται ὅτι ἡ ἑλλειψὶς δημιουργικῆς πνοῆς μεταξὺ τῶν νέων, ὁφείλεται εἰς τὴν ἑλλειψιν αὐστηρᾶς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς γνώσεως, ἕνεκα τῆς ἀπειθαρχίας, μεθ' ἧς εἶναι ἐντεταγμένα τὰ γνωστικά αὐτῶν στοιχεῖα. Αὐτὴν τὴν ἀπειθαρχίαν καταπολεμεῖ ἡ μελέτη τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῶν μετ' αὐστηρᾶς ἀκριβολογίας διατυπωμένων κλασσικῶν κειμένων.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τὰ ὅσα οὐσιωδέστατα προσδοκῶμεν ἀπὸ τὴν ἐκμάθησιν τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν δέν τὰ παρέχουν αἱ μεταφράσεις. Ἐν πρώτοις τίποτε δέν μεταφράζεται ἀπολύτως, ὅταν μάλιστα ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται μετάφρασις, δέν ἐδοκίμασε τὴν συνεχῆ πνευματικὴν ἐπεξεργασίαν πολλῶν αἰώνων καὶ πολλῶν συγγραφέων, ἡ μετάφρασις μόλις ἀποτελεῖ κατὰ προσέγγισιν ἀπόδουον τοῦ πρωτοτύπου.

Ἀλλὰ καὶ αὗται αἱ κατὰ προσέγγισιν μεταφράσεις εἶναι σπάνια. Πρέπει νὰ εἶναι λογοτεχνήματα ἴδια διὰ νὰ μὴν προδίδουν τὸ πρωτότυπον. Τὴν πνευματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς σκέψεως δέν προσφέρουν, παρὰ κατὰ ἐν ἐλάχιστον ποσοστὸν, ἐάν τὰ συγκρίνωμεν μετ' αὐτὰ μεγάλα κλασσικά κείμενα.

Μετ' αὐτὰ δέν θέλομεν νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὴν αὐτοτελὴν ἀξίαν καὶ χρησιμότητα τῶν καλῶν μεταφράσεων καὶ οὐδόλως ἀντιτιθέμεθα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καλῶν μεταφράσεων εἴτε παρὰ ἄλλῳ πρὸς τὸ πρωτότυπον, εἴτε ἀσχετῶς πρὸς αὐτό. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τὴν παντελῆ ἀγνοίαν τῶν ἀρχαίων κειμένων προτιμῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν ἑστώ καὶ μεταφράσεων, ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι διὰ τῶν δέν ἀντικαθίσταται τὸ, πρωτότυπον, ὅτι ὅλα ὀφελεῖται τις ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὅλα ἢ ὀλιγότερα ἀπὸ τὰς μεταφράσεις.

Ἐάν ὅμως κάποτε ἡ σημερινὴ τεχνικὴ διὰ τῆς πλημμυρίδος τῆς καὶ εἰς τὰς ἐχο-

λεῖτα παρέσυρε ἢ περιώριζε τὴν διδασκαλίαν τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας τοῦ κόσμου, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ τελευταία χώρα, ὅπου αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ συμβῇ εἶναι ἡ Ἑλλάς. Ἡμεῖς πέραν τοῦ ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντος βασικοῦ λόγου, ἔχομεν καὶ εἰδικούς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν νὰ ἀντιστῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν φοιτῶν τῆς κλασσικῆς παιδείας.

Ὡς πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά 1) τὰ ἀρχαῖα δὲν εἶναι ξένη γλῶσσα, εἶναι ἡ γλῶσσα μας, εἶναι ἡ ρίζα τῆς σημερινῆς μορφῆς της, ἔχει τὴν ἰδίαν ψυχὴν, τὸν ἴδιον ἐσωτερικὸν ρυθμόν. Εἶναι ἀπέναντος πηγὴ πρὸς ἐμπλουτισμόν, πρὸς ἐκλέπτισιν, πρὸς ἀποκρυστάλλωσιν τῆς σημερινῆς μας γλώσσης. Ὅσοι δὲν γνωρίζουν καλὰ ἀρχαῖα, δὲν ἔμπορουν νὰ γράβουν καὶ καλὴν δημοτικὴν. Λόγοι ἐθνικοί, πολιτικοί ἐπιβάλλουν νὰ διατηρήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν στανότερον δεσμόν μετὰ τὸν θυσσαυρὸν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ κύριον ἔρισμα τῆς ἱστορικῆς, δηλ. τῆς ἐθνικῆς μας συνειδήσεως καὶ ὁ ὁποῖος παρὰ τὰ νεώτερα ἐπιτεύγματα τῆς φυλῆς, ἀποτελεῖ τὸν μέγιστον τίτλον, βάζει τοῦ ὁποῖου διεδικοῦμεν τὸν σεβασμὸν τῶν ἄλλων Ἑθνῶν καὶ τοὺς ἐμπνέομεν καὶ ἡμεῖς οὐ σύγχρονοι ἐμπιστοσύνη. Τὸ μέγα αὐτὸ παρελθὸν μας ἐξαικολουεῖ νὰ εἶναι καὶ μέγα ὑποστήλωμα διὰ τὸ μέλλον μας.

Ὡς πρὸς τὰ λατινικά. Τὰ λατινικά εἶναι ὁ κυριώτερος δεσμός μας μετὰ τὴν Δύσιν. Δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ δυνάμεθα ν' κυνηγοῦμεν, ὡς διανοούμενοι, μετὰ τῶν διανοουμένων τῆς Δύσεως καὶ νὰ εἴμεθα ἴσμοι λατινικῶν. Τὰ λατινικά εἶναι ἀναγκαῖα εἰς πλείστον ἐπιστημονικοὺς κλάδους καὶ δι' ἀμείνους ἀπόμνη οἱ ὁποῖοι δὲν φιλοδοξοῦν νὰ γίνουν ὁλοκληρωμένοι εἰς τὴν θεωρητικὴν ἔρευναν ἐπιστήμονες.

Ἡ λατινὴ ἐκφράζει τὸ ρωμαϊκὸν ἦθος καὶ περισσότερον ἴσως ἀπὸ τὸ ἦθος τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν πρέπει ἐρεῖς λαὸς κοινωνικὸς, ἀπειθαρχος καὶ πολιτικῶς ἥσυχος νὰ ἐμπορευώμεν καὶ ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸν ἦθος, ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴν πολιτικὴν καὶ ἰδίᾳ νομικὴν σκέψιν καὶ συνεπῶς καὶ ἀπὸ τὸ γλωσσικὸν μέτωλλον εἰς τὸ ὁποῖον πάντα τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ἐχαράχθησαν διὰ τοὺς αἰῶνες.

Τὰ λατινικά τέλος ἀποτελοῦν τὴν ὑποδομὴν, ὅχι μόνον τῶν λεγομένων λατινικῶν γλωσσῶν ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ τῆς ομάδος τῶν γερμανικῶν γλωσσῶν. Ἡ ἐκμάθησις τῶν λατινικῶν ὅχι μόνον διευκολύνει τὴν στοιχειώδη ἐκμάθησιν τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἀλλὰ εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐμβάθισιν εἰς τὰς νεωτέρας αὐτὰς γλώσσας.

Τούτων δοθέντων φρονούμεν ὅτι, 1) τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά πρέπει νὰ διδάσκωνται καὶ δὴ ἡ ἀπλὴ ἀπτική διὰλεκτος καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Εὐαγγελίων καὶ εἰς τὸν πρῶτον τριετὴ κύκλον τῆς Μέσης Παιδείας. Ἐφ' ὅσον θὰ διδάσκηται ἡ ἀρχαία γραμματικὴ καὶ τὸ συντακτικὸν ἰδιαίτερα διδασκαλίᾳ τῆς καθάρσεως, δὲν χρειάζεται. Αὐτονοεῖται ὅτι δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀναγιγνώσκωνται αἱ μεταφράσεις, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν καλὰί, κυρίως πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῶν διδασκομένων καί μόνον. Δὲν πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ περιορισθῶν αἱ ὥραι διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων, οὔτε στὸν πρῶτον οὔτε εἰς τὸν δεῦτερον κύκλον.

Τὰ λατινικά πρέπει νὰ διδάσκωνται εἰς ὁλοκληρὸν τὸν δεῦτερον κύκλον τῶν Γυμνασίων ὃν θὰ ἠθέλωμεν 4ετῆ. Ἐμφανίζει ἴσως τὴν ορίαν τῆς παρούσης συζητήσεως ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν Μέσων Σχολείων εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διδάσκωνται αἱ κλασσικαὶ γλώσσαι. Καθ' ἡμᾶς πάντως, ἀπόμνη καὶ ἂν ὁ πρῶτος κύκλος εἶναι κοινὸς δι' ὁλοκληρὸν τὴν παιδείαν εἶναι ἐπιβεβλημένη εἰς αὐτὸν κατὰ τὰ ἀνωτέρω διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν, χωρὶς μείωσιν τῶν ὥρων διδασκαλίας των.

Εἰς τὸν δεῦτερον κύκλον ὅπου θὰ ὑπάρξουν διαχωρισμοὶ εἶναι σκόπιμον νὰ διαχωρισθῶν τὰ ὑμνάσια ἀπὸ τὰ ἄλλα μέσα Σχολείᾳ καὶ σκόπιμον νὰ γίνων καὶ περαιτέρω διαχωρισμοὶ ἐντὸς τῶν Γυμνασίων χωρὶς ὅμως νὰ λείψῃ ἡ διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀπὸ ὅλα τὰ Σχολείᾳ Μέσης καὶ ἡ διδασκαλίᾳ τῶν λατινικῶν ἀπὸ ὅλα τὰ Γυμνάσια.

Εἰς τὰς ὥρας διδασκαλίας ἀσφαλῶς εἶναι δυνατὰ διαφοροποιήσεις. "

- Καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ μετὰ τὸν γνωστὸν χειρισμὸν τοῦ ἀμύλου καὶ ὁ κ. Θεοδωροπόπουλος καὶ οἱ ἄλλοι ἐπικεκοί ὁμιλεῖσι τῆς Ἀναδημίας.

Τό δεύτερο μέρος τοῦ θέματος μας εἶναι ἡ Διοίκησις τῆς Παιδείας καί περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς ἐπὶ μέρους θέματα : θά προσπαθήσω καί πάσαν δυνατὴν συντομίαν νά τὰ θίξω.

Ὡς πρὸς τὸ Ἑποπτικὸν προσωπικὸν τῆς Ἑπι/σεως, τοὺς Ἐπιθεωρητάς δηλαδὴ καί τῆς Στοιχειώδους καί τῆς Μέσης Ἑπι/σεως, εἰσάγεται μία νέα διαδικασία ἡ ὁποία περιλαμβάνει στοιχεῖα καί καλὰ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν πρὸδον καί προαγωγὴν τοῦ θέματος ἀλλὰ καί μερικὰ διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νά ἔχωμεν σοβαρὰς ἐπιφυλάξεις, διότι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔχομεν καί ἕνα προσωπικὸν κλαδικὸν ἐνδιαφέρον.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὰ καλὰ στοιχεῖα. Γίνεται σύνταξις Πινάκων προαπτέων. Νομίζω ὅτι εἶναι μία πρὸδος διότι οἱ Πίνακες θά γίνουν ἐφέπαξ θά ἰσχύσουν δι' ὀρισμένον χρόνον καί δέν θά κρίνονται ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὅποτε εἰσχωροῦν μέσα καί προσωπικά θέματα καί ἰδιοτελείαι.

Ἐν τῶν πινάκων αὐτῶν θά συμπληροῦνται αἱ κεναὶ θέσεις, οἱ δὲ διοριζόμενοι θά ἀποῦσιν μαθήματα εἰδικῆς ἐπιμορφώσεως εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον διὰ τὸ ὅποσον θά σῶς πῶ εὐθὺς ἀμέσως ἐπὶ ἕνα τρίμηνον καί ἐν συνεχείᾳ θά ἀποστέλλωνται ἐπὶ ἄλλο ἕνα τρίμηνον εἰς τὴν ἐσπερίαν ἔρως ἐμπλουτισμὸν τῆς ἐμπειρίας των περὶ τοῦ τί γίνεται εἰς τὴν ἐσπερίαν. Νομίζω ὅτι καί τὰ τρία αὐτὰ σημεῖα εἶναι ικανοποιητικὰ καί ἀποτελοῦν ἕτοι μίαν προώθησιν ἐπὶ τῷ βελτίῳ τοῦ θέματος.

Υπάρχουν ὅμως καί τὰ ἀδιόλουθα σημεῖα τὰ ὁποῖα θά ἐπισημάνω καί διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νά ἔχωμεν ζωηρὰς ἐπιφυλάξεις.

Πρῶτον- πρῶτα εἰς τὸν βαθμὸν διὰ τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ δέν προάγονται ὅπως μέχρι τοῦδε μόνον οἱ Γυμνασιάρχαι μετὰ ὀρισμένην ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καί βοηθοὶ Γυμνασιάρχαι, ἐφ' ὅσον ἔχουν διδακτορικὸν δίπλωμα.

Νομίζω ὅτι αὐτὸ θά πρέπει νά ἀποκρουσθῇ διότι τὸ ἔργον τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ εἶναι ἔργον ὁδηγητικόν, ἐποπτικόν, διοικητικόν, δηλ. ἔργον ἐπαφῆς καί συμπεριφορᾶς καί διοικήσεως ἀνθρώπων, ἡ δὲ ἐμπειρία τοῦ Γυμνασιάρχου εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ νά ἀσκήσῃ ὁ ἐπιθεωρητὴς ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον του.

Τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα μόνον αὐτὸ, πιθανόν νά ἔχῃ σημασίαν καί νά δίδῃ προσόντα διὰ τὴν εἰδίκευσιν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καί εἰς ἕναν κλάδον εἰδικεύσεως ἐπιστημονικόν, ἀλλὰ προκειμένου περὶ καταλήψεως ἡγετινῆς θέσεως τῆς Παιδείας δέν εἶναι δυνατόν μόνον αὐτὸ νά ἀποτελέσῃ καίριον κριτήριον. Τὸ κριτήριον θά εἶναι ἡ εὐδόκιμος, ἡ ἀποδοτικὴ ἐκπαδευτικὴ ὑπηρεσία εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς καί ἰδιαιτέρως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Γυμνασιάρχου. Ἐπομένως ἡ προώθησις ἐπιθεωρητῶν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ βοηθοῦ Γυμνασιάρχου νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ μειονέκτημα καί θά πρέπει νά ἀποκρουσθῇ ἀπὸ τὴν ἔνωσιν μας.

Δεύτερον- τριτὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νά ἔχωμεν ἐπιφυλάξεις εἶναι τὸ Συμβούλιον Ἐπιλογῆς. Τὸν πέναντι αὐτὸν τὸν κάνει ἕνα εἰδικὸν Συμβούλιον ἐπιλογῆς 3 ὁμελῆς εἰς τὸ ὅποσον μετέχουν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσώπων ποὺ εἶναι ὑπερτακτά, δύο Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, δύο λόγιοι λογοτέχναι καί ὁ Διευθυντὴς τῆς οἰκείας διευθύνσεως μετὰ δι-καλάματος γνώμης ἀνεξαρτήτως φήρου. Δηλαδὴ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Συμβουλίου τὴν ἔχουν πρόσωπα τελείως ἄσχετα μὲ τὴν ἐπι/σιν καί τὰ ὁποῖα δέν ἔχουν ζῆσιν τὰ θέματα τῆς Παιδείας οὔτε τὰ πρόσωπα, οὔτε τὰ πράγματα καί δέν εἶναι δυνατόν νά κρίνουν.

Καί εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς ἐπιλογῆς προβλέπεται νά καλοῦνται καί οἱ ὑποψήφιοι νά τοὺς γνωρίζῃ τὸ Συμβούλιον κατὰ κάποιον τρόπον καί κατ' ὄψιν, ἴσως καί νά συζητῇ μαζί τους.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ καίριον σημεῖον εἶναι ὅτι ἡ σύνθεσις τοῦ Συμβουλίου αὐτὴ δέν παρέχει ἐχέγγυα ἐπιλογῆς τῶν πράγματι ικανῶν νά προωθηθοῦν εἰς ἡγετινὰ στελέχη τῆς Ἑπι/σεως καί δέν εἶναι δυνατόν τὸ Συμβούλιον αὐτὸ ἐπιλογῆς νά γίνῃ ἐπὶ ὁδοῦ. Ἐκεῖνο τὸ Συμβούλιον τὸ ὅποσον θά πρέπει νά κάνει τὴν ἐπιλογὴν τῶν πρὸς προαγωγὴν εἰς τὰς θέσεις τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν ἀλλὰ καί νά κρίνῃ τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς νομίζω ὅτι πρέπει νά εἶναι μόνιμον ὄργανον, δηλ. ὅχι Συμβούλιον συντιθέμενον κατὰ περίπτωσιν καί θά σῶς πῶ τί μειονεκτήματα ἔχει, ἀλλὰ συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ πρόσωπα κατέχοντα ἀντιθέτως ὁργανικὰς θέσεις καί ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς θά γίνῃ τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον ὅπως τὸ ἔχει ὁ Νόμος νομίζω ὅτι Συμβούλιον ἐπιλογῆς διὰ τὴν θέσιν καί τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, ἀλλὰ καί ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον ἐν συνεχείᾳ διὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς, πρέπει νά εἶναι τὸ τμήμα Μέσης ἐπι/σεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτοῦ-

του αποτελούμενον από μονίμους "υμβούλους κατέχοντας τὰς θέσεις τὰς ἀντιστοιχούσας εἰς τὸ "Ινστιτούτου πρὸς τὴν Μῆσιν "Εμπ/σιν. Εάν δὲν θὰ γίνῃ τὸ "Ινστιτούτο ἔτσι ἢ θὰ γίνῃ μία ἀνασυγκρότησις τοῦ "Εμπ/κοῦ Συμβουλίου, ἐπ' αὐτοῦ θὰ σῶς πῶ παρακάτω ὁρισμένες σκέψεις, πάλι τὴν ἐπιλογὴν τῶν Γυμνασιαρχῶν διὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν θέσιν τοῦ "Επιθεωρητοῦ καὶ υπηρεσιακόν Συμβούλιον διὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Γενικοὺς "Επιθεωρητὰς πρέπει νὰ εἶναι τὸ κρῖμα Μῆσης "Εμπ/σεως τοῦ "Ανωτάτου "Εμπ/κοῦ Συμβουλίου. Ἀγλαδὴ καὶ τὸ Συμβούλιον "Επιλογῆς καὶ τὸ "Υπηρεσιακόν καὶ Παιδαρχικόν Συμβούλιον τῶν ἐνικῶν "Επιθεωρητῶν πρέπει νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα κατέχοντα ὀργανικὰς καὶ μονίμους ἀνωτέρας θέσεις καὶ ὄχι ἀπὸ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μίαν ἔκτακτον σύνθεσιν συμβουλίου κατὰ περίπτωσιν συμπληρώσεως θέσεως.

Αὐτὰ ποὺ εἶπα ὡς πρὸς τὸ Συμβούλιον "Επιλογῆς ἐκ προλαβόντος εἶπα καὶ ὡς πρὸς τὸ "Υπηρεσιακόν Συμβούλιον διότι "Υπηρεσιακόν Συμβούλιον διὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ "Επιθεωρητὰς ὅπως καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἐμπ/κοὺς εἶναι ἓνα κεντρικόν "Υπηρεσιακόν Συμβούλιον τὸ ὁποῖον συγκροτεῖται κατ' ἔτος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο Συμβούλους τοῦ "Ινστιτούτου ἀπὸ Πάρεδρον ἓνα ἢ δύο τοῦ "Ινστιτούτου, δὲν ἐνθυμῶμαι καλῶς, καὶ ἀπὸ Διευθυντὰς τοῦ "Υπουργείου Παιδείας. Γενικότερα ἡ συγκρότησις υπηρεσιακῶν "υμβουλίων κατὰ περίπτωσιν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων περιλαμβάνει μειονεκτήματα βασικά καὶ δὲν ἀποτελεῖ πρόδον εἰς τὴν διοίκησιν τῆς "Εμπ/σεως ἀλλὰ ἀποτελεῖ ὀπισθοδρομήσιν. Διότι τὰ συντιθέμενα δι' ὑπουργικῶν ἀποφάσεων κατὰ περίπτωσιν "Υπηρεσιακὰ Συμβούλια ἀποτελούμενα ἀπὸ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἴτε δὲν κατέχουν ἀνωτέρας ὀργανικὰς θέσεις, εἴτε δὲν εἶναι μόνιμα εἰς τὸ Συμβούλιον αὐτὸ ἄλλὰ τοποθετοῦνται ἀπὸ τοὺς "Υπουργοὺς ἐκάστοτε, περιλαμβάνω δύο βασικά μειονεκτήματα ἢ τοιαύτη σύνθεσις τῶν υπηρεσιακῶν Συμβουλίων.

- 1) Καλλιεργεῖ μεταξὺ τῶν "Εμπ/κῶν κάποιοι ἀ κάποιοι πολιτικαντισμόν, κάποιοι ἀνφοίτησιν εἰς τοὺς προδολάμους τῶν Πολιτικῶν διὰ νὰ μποῦμε στὰ Συμβούλια αὐτὰ καὶ
- 2) Λόγω τῆς τοιαύτης τῶν συνθέσεως, καθιστᾷ τὰ Συμβούλια αὐτὰ ὑποχείριον τῆς ἐκάστοτε διαθέσεως τῶν "Υπουργῶν.

Αἱ ναίμεν σήμερον ἐναρμόδιότητος τὸ "Υπουργεῖον μας διοικεῖται ἀπὸ περιωπῆς καὶ φιλοδοξεῖ καὶ ἐπιτυγχάνει πράγματι ἀντικειμενικὴν καὶ χρηστὴν διοίκησιν ἀλλὰ οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ ἐφ' ὅσον νομοθετηθῶν θὰ ὑπάρξουν καὶ διὰ τὴν συνέχειαν καὶ δὲν εἴμαστε καθόλου βέβαιοι ὅτι πάντοτε τὸ "Υπουργεῖον τῆς Παιδείας θὰ διευθύνεται κατ' ἀντικειμενικὸν τρόπον.

Ἐπομένως ὡς πρὸς τὰ σημεῖα αὐτὰ ἔχομεν μειονεκτήματα τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ ἀποκρουσθῶν. Ἐπίσης τίθεται ὅριον ἡλικίας, τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, διότι διὰ τὴν ἀνωτάτην αὐτὴν θέσιν χρειάζεται καὶ ἡ ὀριμότης τῆς ἡλικίας καὶ ἡ συσσώρευσις μιᾶς μεγάλης ἐμπειρίας. Ὑστερα οἱ "Εμπ/κοὶ διοριζόμεθα καὶ ἀργὰ καὶ ἂν μᾶς βάλουν ὡς ὅριον ἡλικίας τὸ 55 ὅπως νομίζω ἔχει ὁ Νόμος ἀποκλείονται ὅλα τὰ ἡγικὰ στελέχη καὶ, ἀνεβαίνου ἀπὸ κάτω ἀνδρὶμα στελέχη.

Εάν νομίζωμεν διὰ νὰ μὴν εἴμαστε... διὰ νὰ ἔχομεν καὶ κάποια συνεπαφὴ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Νόμου ὅτι πρέπει νὰ μὴν εἶναι ὅριον ἡλικίας θὰ πρέπει νὰ βάλωμεν ἓνα μεγάλο ὅριον ἡλικίας, ἄς ποῦμε τὸ 60ον διότι πᾶνω ἀπὸ 60 ἄς τερματίσῃ κανεὶς τὴν σταδιοδρομίαν του, διότι μὲ τὴν 35ετίαν καὶ μὲ τὸ 65 ἔδν ἔχει καὶ πολὺ περιθώριον. Ἀλλὰ τὸ 55ον νομίζω ὅτι εἶναι λίγο. ἔχει καὶ τὸ εἰς μειονέκτημα. Ψυχολογικῶς ἄλλὰ καὶ διοικητικῶς.

Ἐδῶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν Γυμνασιαρχῶν θὰ ἔχη περᾶση τὰ 55, ὥπου νὰ φύγουν λοιπὸν αὐτοὶ οἱ Γυμνασιάρχαι εἴτε μὲ τὴν 65ετίαν, εἴτε μὲ τὴν 35ετίαν θὰ ἐπιθεωροῦνται ἀπὸ "Επιθεωρητὰς οἱ ὁποῖοι ἂν γίνοντε μὲ τὸ ὅριον ἡλικίας 55 θὰ εἶναι νεώτεροί των, θὰ τοὺς εἶχαν καθηγητὰς καὶ τὸ πρῶτον ἐνέχει καὶ κάποια ψυχολογικὴν ἀντίθεσιν καὶ ἀντινομίαν.

Ἀκόμη μειονέκτημα λεκτομερικὸν εἶναι ὅτι κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου "Επιλογῆς, ὅπως καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ "Υπηρεσιακοῦ "υμβουλίου ἔνστασιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι κάνουν στὸν "Υπουργόν καὶ ὁ "Υπουργὸς κρίνει εἰς βᾶσιμος ἢ ὄχι ἡ ἔνστασις νὰ κἀν ἀναπομπὴν εἰς τὸ αὐτὸ Συμβούλιον ἐνισχυμένον μὲ δύο μέλη ἀκόμη. Καὶ αὐτὸ νομίζω, ὅτι εἶναι μειονέκτημα. θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓνα δευτεροβάθμιον "Υπηρεσιακόν Συμβούλιον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ γίνεταί ἡ ἔνστασις τῶν ἐνδιαφερομένων ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν διοίκησιν.

Επί του θέματος αυτού έχω ήδη σημείωση, αυξάνεται ο αριθμός των Γενικών Επιθεωρητών του Κλάδου 3 εις 60. Τώρα ο μεγάλος πολλαπλασιασμός του αριθμού δεν ξέρω αν φέρνει καί υψώνει το ύψος του θεσμού, διότι υπ' όποιν στενώς επαγγελματική αποκτούμε θέσεις, αλλά όσο περισσότερες είναι οι θέσεις αυτές, τόσο διευρύνεται η ανάγκη από την όποιαν πρέπει να γίνει επιλογή των προτάων αυτών καί η στάση.

Βέβαια όταν έχουμε να δούμε 10 ανθρώπους τους βρίσκουμε εύκολότερα μέσους 500. Όταν πρέπει να διαλέξουμε 100 από τους 500 θα είναι δυσκολότερον.

Ένα άλλο σημείον που καθιερώνεται καί νομίζω ότι είναι πρόδος είναι ότι καθιερώνονται θέσεις Γενικών Επιθεωρητών του κλάδου 5, δηλ. των εθνικών, της πόλεως καί των βέων γλωσσών. Αυτοί όπως ξέρουμε τεματίζουν την σταδιοδρομίαν τους εις τον βαθμόν του βοηθού Γυμνασιάρχου. Καθιερώνονται τώρα θέσεις Επιθεωρητών επί βαθμῷ Γυμνασιάρχου. Νομίζω ότι καλόν είναι αυτό να υπάρχουν καί ειδικοί Επιθεωρηταί καί άσφαλώς είναι άξιον να επικροτηθῇ. Αλλά έχει μίαν πρόσθετον διάταξιν η οποία είναι ελαττωματική καί δεν νομίζω ότι εξιμνρεται τίποτα. Έως όπου να φ. γίνει η διαδικασία της μονίμου συμπλήρώσεως των θέσεων αυτών καί είναι πιθανόν να βραδύνη η διαδικασία διότι δεν ξέρω αν στους κλάδους αυτούς υπάρχουν σήμερα τυπικώς καί ουσιαστικώς προσοντούχοι διά να καταλάβουν τας θέσεις αυτές, έως όπου να γίνει η διαδικασία της μονίμου συμπλήρώσεως των νέων αυτών θέσεων επιθεωρητών διόρίζονται προσωρινοί αναπληρωταί Επιθεωρητών από τον Παιδαγωγικόν κλάδον των Παιδαγωγικόν Αναδομητών, η νομίζω άλλοι ειδικοί επιστήμονες.

Αυτό τό μέτρον τό όποϊον υπό την μορφήν της προσωρινότητας μπορεί να γίνει καί μόνιμον, νομίζω ότι είναι έντελώς άσκοπον διότι τό μέν όδηγητικόν έργον επί των Καθηγητών αυτών, οι προσωρινοί αυτοί αναπληρωταί δεν θα μπορούν να τό κάνουν καί διότι είναι προσωρινοί καί διότι δεν έχουν άρμοδιότητα. Τό Εποπτικόν, τό Ελεγκτικόν, τό Διοικητικόν, καλώς τό άσκοϋν οι Έντικοί Επιθεωρηταί μέχρι σήμερα καί δύνανται να τό άσκοϋν έν συνεχείᾳ κατὰ τον αυτόν τρόπον έως όπου να συμπληρωθούν αι θέσεις αυτές από τους μονίμους επιθεωρητάς.

Αυτά επί της παραγράφου, τό Εποπτικόν προσωπικόν της Έπι/σεως, καί ιδιαιτέρως επί των θεμάτων τά όποια αναφέρονται εις τους Γενικούς Επιθεωρητάς.

Έρχομαι τώρα εις ένα άλλο βασικό θέμα, τό Παιδαγωγικόν Ινστιτούτο.

Ίδρύεται ένας νέος θεσμός, ένα νέον ίδρυμα ως Κρατική Υπηρεσία έξαρταμένη από τό Υπουργείον της Αιδείας υπό τον τίτλον Παιδαγωγικόν Ινστιτούτο καί με τας εξής άρμοδιότητας εις τά όποιας παρακαλώ να προσέξωμεν.

1. Θα έχη έργον επιστημονικόν, έρευνητικόν τό Ινστιτούτον αυτό. Θα είναι δηλαδή Κέντρον Μελετών των προβλημάτων της Παιδείας των παιδαγωγικών, των διοικητικών προβλημάτων της Παιδείας.

2. Θα έχη έργον εκπαιδευτικόν, υπό την έννοιαν της έπι/σεως του προσωπικού όλων των βαθμίδων καί της στοιχειώδους καί της Μέσης καί της Επαγγελματικής. Δηλαδή εις την άρμοδιότητά του αυτήν αντικαθιστά τό Διφασματέιον Μέσης Έπι/σεως, την μεταπαιδεύσιν των δημοσιδασκάλων εις τά δύο Πανεπιστήμια καί την έπι/σιν των Καθηγητών Τεχνικής Έπι/σεως, διά τους όποιους έχει ίδρυθῇ προσφάτως μία Νέα Σχολή.

Έχομεν λοιπόν έργον έρευνητικόν, επιστημονικόν καί έργον εκπαιδευτικόν, μεταπαιδευτικόν. Έχει ακόμη έργον γνωμοδοτικόν. Επί όλων των περιπτώσεων που έως τώρα έγνωμοδοτεί τό γνωμοδοτικόν τμήμα του 'επ' Ακουτέτου Έπι/μοϋ Συμβουλίου υπό τας διαφόρους του μορφάς, θα γνωμοδοτεί τώρα τό Παιδαγωγικόν αυτό Ινστιτούτον.

Περαιτέρω έχει έργον εποπτικόν επί της λειτουργίας των Σχολείων όλων των βαθμίδων καί ειδικότερον έργον εποπτικόν καί εκπαιδευτικόν επί του Εποπτικού προσωπικού της Έπι/σεως δηλ. επί των Επιθεωρητών καί ενικών Επιθεωρητών της Στοιχειώδους Έπι/σεως καί Μέσης Έπι/σεως. Πέραν τούτου θα άκούη καί έργον διοικητικόν, υπό την εξής μορφήν:

Μέλη του θα μετέχουν καί θα προεδρεύουν εις τά Υπηρεσιακά Κεντρικά Συμβόλια καί της Δημοτικής καί της Μέσης καί της Επαγγελματικής Έπι/σεως.

Ακόμη θα είναι διοικητικόν καί πειθαρχικόν Συμβόλιον διά τους Διευθυντάς των Παιδα-

γυμνῶν Ἀκαδημιῶν καὶ διὰ τοὺς εἰσηγητὰς καὶ διὰ τοὺς Προέδρους καὶ τοὺς Παρέδρους τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐπομένως ἔχομεν ἔργον ἐπιστημονικὸν ἑρευνητικὸν, ἔργον ἐπικαιδευτικὸν διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν, ἔργον γυμνοδοτικὸν ὅπως εἶχε τὸ Ἀνώτατον ἐμπ/κὸν Συμβούλιον, ἔργον ἐποπτικὸν καὶ ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν Σχολείων καὶ ἐπὶ τοῦ ἑποπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Παιδείας καὶ ἔργον διοικητικόν.

Διὰ τὴν συγκεντρώσιν τοῦ Ἰνστιτούτου αὐτὰς τὰς ἀρμοδιότητας καταργοῦνται δύο παλαιοὶ θεσμοί. Τὸ Διδασκαλεῖον Μέσης Ἑμπ/σεως καὶ τὸ Ἑμπ/κὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὰς μορφὰς ὑπὸ τὰς ὁποίας τὸ ἐγνωρίζαμε ἀπὸ τοῦ 1914 ἕως τώρα.

Νομίζω ὅτι ἡ συγκεντρώσις εἰς ἓνα Ἰδρυμα τῶσαν ἀρμοδιότητων θὰ ὀδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς ἀποτυχίαν τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ, διότι ὁ συγκεντρωτικὸς αὐτὸς πολλῶν ἀρμοδιότητων στὰ Κεντρικὰ Ἰδρύματα ἐκ πεύρας γνωρίζομεν, ὅτι δημιουργεῖ χαλαρότητα καὶ ἄλλα μειονεκτήματα εἰς τὴν Διοίκησιν.

Ἐπὶ πλεον καταργεῖ θεσμοὺς παλαιούς ὅπως τὸ Διδασκαλεῖον καὶ τὸ Ἀνώτατον Ἑμπ/κὸν Συμβούλιον γιὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἀφιερώσω εἰδικὸν λόγον καὶ δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀποτυχόντες ὥστε νὰ ὀδηγηθῶμε εἰς τὴν κατάργησίν των.

Ἡ ἴδρυσις ἐνὸς Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἦταν ἀνάγκη στὴ χώρα μας, ὑπὸ πόσαν ὅμως ἔννοιαν; Κατὰ τὴν γνώμην μου τὴν προσωπικὴν πάντοτε ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνω δὲν διακρίνεται τὸ ἑλάνθον. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν νὰ εἶναι ἓνα κέντρον καὶ Παιδαγωγικῶν ἐρευνῶν, μὲ ἐπιστήμονας Διδάκτορας καὶ μετεκπαιδευομένους, νὰ μελετᾷ τὰ παιδολογικὰ θέματα ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὴν σωματοψυχικὴν ἐξέλιξιν τοῦ παιδὸς καὶ τὰ παιδαγωγικὰ θέματα ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὰ προγράμματα, εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῆς Ἑμπ/σεως εἰς τὴν διδασκίαν τῶν μαθητῶν καὶ γενικῶς εἰς ὅλα τὰ κροῖατα ἐπεῖνα ποὺ εἶναι θέματα τῆς Παιδαγωγικῆς, νάνω μίαν διαίρεσιν παιδολογία καὶ παιδαγωγική.

Διὰ τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ θὰ καθίστατο δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ καὶ μίαν ἑλληνικὴν Παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην ποὺ δὲν τὴν ἔχομε ἕως τώρα. Τὸ ὕλινόν καὶ τὴν παρατηρήσεις τῆς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητά, ἀπὸ τὰ ἑλληνόπουλα καὶ τὰ ἑλληνικὰ Σχολεῖα θὰ ἐρχόταν ὁ παιδαγωγὸς ὁ θεωρητικὸς ὁ Καθηγητὴς νὰ διαμορφώσῃ μίαν ἑλληνικὴν παιδαγωγικὴν ὥστε νὰ μὴ λέμε διαρκῶς τί γίνεται ἔξω τί ἔκαμε ὁ Ράιν, ὁ Κλαπορέν, ὁ .....

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν θέσιν αὐτὴν ἡ ἴδρυσις ἐνὸς παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου μὲ ὅλα τὰ μέσα εἶναι ἀπαράιτητος καὶ ἐπιβεβλημένη. Οἱ ἄλλοι τομεῖς τῆς ἀρμοδιότητος του πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκηθοῦν ἐπαρκετέστερα. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἡ Μετεκπαίδευσις, ποὺ εἶναι βασικὴ. Νομίζω ὅτι τὸ Διδασκαλεῖον Μέσης Ἑμπ/σεως δὲν ἔχει ἀποτύχει εἰς τὴν ἀποστολὴν του ἀλλὰ ἔχει προσφέρει σὲ πολυτίμους ὑπηρεσίας καὶ τὸ ἐνδοξασμὸν ἑπιστήμονες διακρινόμενοι καὶ ὅτι οἱ μετεκπαιδευόμενοι τοῦ Διδασκαλεῖου Μέσης Ἑμπ/σεως φέρουν οὐσιαστικὰ στοιχεῖα μετεκπαιδεύσεως πολὺ καλῶτερα ἀπὸ μερικὰ ποὺ μᾶς φέρουνε ἀπὸ τὰ τέσσερ τῆς ἑνεῦσης καὶ τῆς Λυκείων καὶ τῶν Βρυξελλῶν πολλὰς φορές. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἀνασυγκροτοῦμενον ριζικῶς τὸ διδασκαλεῖον Μέσης Ἑμπ/σεως μὲ θέσεις διδασκόντων ὁργανισμῶν, μὲ νέο Ὀργανισμὸν νὰ καλύψῃ πλήρως τὰς ἀνάγκας τῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν Καθηγητῶν τοῦ Διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Μέσης Ἑμπ/σεως. Καὶ ἡ μετεκπαίδευσις αὕτη μπορεῖ κατεπείγει νὰ λάβῃ τὰς εἰς μορφάς.

Μίαν βραχεῖαν μετεκπαίδευσιν δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὑστεροῦν διδασκτικῶς ἢ ἔχουν καποίαν ἀνάγκην ἐνισχύσεως τῶν ἐπιστημονικῶν βάσεων, μίαν ταχύρρυθμὴν μετεκπαίδευσιν πρὸς ἐνημέρωσιν εἰς τὰς νέας προόδους τῆς ἐπιστήμης, τὰ σεμινάρια ὅπως λέμε μὲ ξένον ὄρον καὶ μίαν κάπως μακροτέραν καὶ συστηματικὴν μετεκπαίδευσιν, δι' ἐκείνους ποὺ θ' ἀποτελέσουν ἐν συνεχείᾳ ἡγετικὰ στελέχη τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπειδὴ μάλιστα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπ/κῶν τῆς Μέσης τώρα εἶναι πολὺ μεγαλύτερος παρὰ προπολεμικῶς καὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύθη τὸ Διδασκαλεῖο γιὰ νὰ καλύψῃ σχετικὰς ἀνάγκας, εἶναι δυνατόν καὶ ἐπιβάλλεται ἵσως νὰ ἰδρυθῇ καὶ δεῦτερον Διδασκαλεῖον Μέσης Ἑμπ/σεως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην οὕτως ὥστε νὰ μετεκπαιδεύονται ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι Καθηγηταὶ καὶ μὲ ταχύτερον ρυθμὸν καὶ νὰ ἔχομεν καὶ δύο Κέντρα μετεκπαιδεύσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Μέσης Ἑμπ/σεως.

ὡς πρὸς τὴν μετεκπαιδεύσιν τῶν Δημοδιδασκάλων νομίζω ὅτι ὁ θεσμός τῶν μετεκπαιδεύσεων εἰς τὰ δύο Πανεπιστήμια ἔχει ἐπιτύχη, διότι ὅλα τὰ ἀξιόλογα στελέχη ποὺ ἔχει ἡ ἐμπειρία στοιχειώδους, τὰ ἡγετικά εἶναι μετεκπαιδευθέντες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἂν ὁ θεσμός αὐτός δέν κρίνεται ἐπιτυχόν ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τῆς Δημοτικῆς καὶ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ὡς γίνῃ Διδασκαλεῖον μετεκπαιδεύσεως τῆς Στοιχειώδους ἐμπ/σεως ἢ κάποιος ἄλλος θεσμός, πάντως ἡ συγκέντρωσις τῆς ἀρμοδιότητος καὶ τῆς μετεκπαιδεύσεως τοῦ Διδασκاليοῦ προσωπικοῦ ὅλων τῶν βαθμίδων εἰς τὸ Ἰνστιτούτον εἶναι νομίζω μειονέκτημα ποὺ θὰ δυσχεράνῃ τὴν λειτουργίαν του γιὰ τὴν ἀπόδοσιν του.

ὡς πρὸς τὸ γναιοδοτικόν, τὸ ἐποπτικόν καὶ ἐν μέρει τὸ Διοικητικόν ἔργον. Νομίζω ὅτι αὐτὸ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἀσκήται ἀπὸ ἓνα Ἀνώτατον νόμιμον Συμβούλιον Ἐμπ/τῶν, τὸ ὁποῖον νὰ καταστή ὁ Ἄρειος Πάγος τῆς Ἐμπ/σεως. Τὸ ἐμπ/κὸν Συμβούλιον προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν αὐτοτέλειαν τῆς ἐμπ/σεως καὶ ὑπῆρξαν ἐποχαί ποὺ εἶλε τούργησε λαμπρότατα καὶ ἦταν πρόγματι ὁ Ἄρειος Πάγος τῆς Ἐμπ/σεως.

Ἐάν εἰς τὰς ἡμέρας μας παρατηρήθῃ μία κόμψις τοῦ κῆρους καὶ τῆς περιωπῆς τοῦ Συμβουλίου νομίζω ὅτι δέν εὐθύνεται ὁ θεσμός ἀλλὰ εὐθύνονται κάποιοι ἄλλοι καὶ αὐτοὶ εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ Πολιτικὴ, ἡ ὁποία ἠθέτησε τὸ ἐμπ/κὸν Συμβούλιον ὑποχείριον εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου. χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος τὰ πρόσωπα ποὺ εἰς τὴν ἐποχὴν μας κατέχουν τὰς θέσεις τοῦ Συμβουλίου τὰ ὁποῖα δέν ἔδειξαν τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως, τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ δείξουν.

Γνωρίζομεν ὅλοι ὅτι ἡ κόμψις τοῦ Συμβουλίου ἄρχισε ἀπὸ τὴν στιγμήν ποὺ ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Ἀντιπρόεδροι δέν ἐξελέγοντο πλέον ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Συμβούλιον, ἀλλὰ διακρίνοντο ἀπὸ τὸν Ὑπουργό. Ὅταν ἔγινε αὕτη ἡ μεταβολή, τὸ Ἐμπ/κὸ Συμβούλιο ὕφειλε νὰ προβάλῃ μιάν σθεναράν ἀντίστασιν, νὰ μεταλλάξῃ τὸν θεσμόν αὐτόν, νὰ προβάλῃ ενα βέτο. Ὅχι μόνον δέν ἐγένετο αὐτὸ, ἀλλὰ παρατηρήθῃ κάποιος διαγκωνισμός τῶν προσώπων εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ Ὑπουργείου, ποῖός νὰ χρισθῇ Πρόεδρος καὶ Ἀντιπρόεδρος, ποῖός νὰ πάρῃ τὴν Γενικὴν Διευθύνσιν ποῖός νὰ διορισθῇ στὸ ΑΣΔΕ, ποὺ ἔχει μέλλον καὶ νὰ μὴν μείνῃ στὸ ΑΣΣΕ ποὺ εἶναι γναιοδοτικόν καὶ τὸ θεωροῦσαν ὡς ἀρχεῖον. Ἐάν ὅμως λέγω ἐφταίεσαν τὰ πρόσωπα, ὁ θεσμός μπορεῖ ἀναδιοργανοῦμενος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν παλαιάν περιωπὴν ποὺ εἶχε.

Βλέπω ὡς ἐξῆς, τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Συμβουλίου. Ἰσως οἱ σκέψεις μου αὐτὲς εἶναι οὐτοπία, ἐφ' ὅσον ευρισκόμεθα πρὸ συγκεκριμένων ἀποφάσεων, πρὸ τετελεσμένων γεγονότων, ἀλλὰ νομίζω ὅτι δέν βλάπτει νὰ ἐκθέσωμεν τὰς σκέψεις μας. Τὸ Συμβούλιον πρέπει νὰ ἀποτελῇται ν' ἀνασυγκροτηθῇ καὶ νὰ ἀποτελῇται μόνον ἀπὸ μόνιμα μέλη, εἰς τὰς θέσεις τῶν ὁποίων θὰ προωθοῦνται φυσιολογικῶς ἐμπ/κῆς τῆς καριέρας καὶ ὅχι ἀπ' ἔξω ἐλεγκτικωτικῶς καὶ ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, τὰς θέσεις Νέσης Ἐμπ/σεως πρέπει νὰ τίς καταλαμβάνουσι κατὰ προαγωγὴν, οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταί. Ἔτσι καὶ τὸ κῆρος καὶ ἡ στέγη τοῦ Συμβουλίου θὰ ὑψωθῇ μὲ τὴν πολυτίμην ἐμπειρίαν τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ ὁ θεσμός τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πάλι θὰ ὑψωθῇ, διότι καθε φιλόδοξος καὶ ἄξιος ἐμπ/κός θὰ ἔβρῃ ὅτι θὰ πρέπει νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸν βαθμὸν αὐτόν γιὰ νὰ γίνῃ Σύμβουλος. Αὐτὸ εἶναι καὶ φυσικόν καὶ αὐτονόητον εἰς ὅλους τοὺς κλάδους καὶ μόνον σέ μᾶς δέν παρατηρεῖται.

Στὸ στρατὸ Κύριοι Συνάδελφοι, ὑπάρχουν οἱ στρατιωτικῆς ἰδιοφυΐας, καταξέδδες, Δουσιμνίδες καὶ λοιπὰ δέν συνέβη ὅπως ποτὲ νὰ πάρουν ἓναν λοχαγὸ ἢ ἓναν Ταγματάρχην νὰ τὸν κάνουν Διοικητὴν τοῦ Στάματος Ἐπτατοῦ, Ἐπτατοῦ. Ἐπέρασε ὑπ' ὅλους τοὺς βαθμοὺς. Μπορεῖ νὰ τοὺς ἐπέρασε μὲ συντημώτερον χρόνον, τὸ ἴδιον στὴ δικαιοσύνη, δέν πῆραν ποτὲ ἓναν Εἰρηνοδίκην ἢ ἓνα Πρωτοδίκην νὰ τὸν κάνουν Ἀρειοπαγίτην, τὸ ἴδιο καὶ στὴν ἄλλη Διοίκησιν. Δέν κἄνουν κανένα γραμματεῖα ἢ Εἰρηνητὴ Γενικὴ Διευθυντὴ. Ἐπομένως ἂν θέλουν νὰ ὑψώσουν τὸ Συμβούλιον θὰ πρέπει τὰς θέσεις αὐτὰς νὰ τίς καταλαμβάνουν τῆς καριέρας ἐμπ/κοὶ κατὰ φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν. Ἐπιλεγόμενοι μεταξὺ ἐκείνων ποὺ διεκρίθησαν κατὰ τὴν μακράν ἐμπ/κὴν των ὑπηρεσίαν, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν των κατάρτισιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσιακὴν των ἐπίδοσιν δι' ὅλας τὰς ἄλλας τὰς ἰκανότητας, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς μιάν ἡγετικὴν θέσιν.

Αἱ θέσεις τοῦ Προέδρου καὶ τῶν δύο Ἀντιπροέδρων, διὰ νὰ διασφαλισθῇ ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ θεσμοῦ πρέπει νὰ εἶναι ὀργανικαὶ καὶ μόνιμοι ἐφ' ὅπως συμπληροῦμενοι, ὅπως στὸν Ἄρειον

Πάγο, ούτως ώστε να μην παρατηρηθῇ εἰς ἐποχὴν κήρυξης διαγωνισμῶς ποιὸς θὰ γίνῃ Πρόεδρος ἀλλὰ ὁ Πρόεδρος νὰ ἔχῃ ἐναντι τῶν Συμβούλων καὶ κάποιο κύρος, νὰ εἶναι καὶ Διοικητικὸς Προϊστάμενος, διότι ὅλοι πρέπει νὰ ἔχουνε καὶ κάποιον Προϊστάμενον καὶ κατὰ παρέδουςιν πρέπει νὰ εἶναι ὁἰκονομικότερος, διότι ἄλλως διαμαρτύρονται οἱ ἄλλοι.

Νομίζω ἐπίσης ὅτι ἡ διαίρεσις εἰς γνυμοδοτικὸν καὶ διοικητικὸν δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν ὃ τὰ διοικητικὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς πλήρους διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως. Εἶναι δυνατόν τὸ Συμβούλιον νὰ διαιρεθῇ εἰς Τμήματα, ὅπως ὁ "Ἀρειος Πάγος. Τμήμα Α' θὰ ἀσχολῆται μὲ τὰς υποθέσεις τῆς δημοτικῆς, Τμήμα Β' μὲ τὰς υποθέσεις τῆς Γενικῆς Μέσης, Τμήμα Γ' μὲ τὰς υποθέσεις τῆς στοιχειώδους. Καὶ ἡ τοποθέτησις εἰς τὰ τμήματα νὰ μὴ γίνεταί δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ εἴτε διὰ τοῦ Προέδρου, εἴτε διὰ πληρώσεως, εἴτε καὶ διὰ κάποιου ἄλλου τρόπου. Πάντως ἐάν τὸ Συμβούλιον ἀνασυγκροτηθῇ κατὰ κάποιον τρόπον μὲ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐάν ἐκ τοῦ κανονισμοῦ του ἐπιλαμβάνεται αὐτοδυνάμει τῶν θεμάτων, ποῦ εἶναι ἡ δικαιοδοσία του καὶ ὅχι μὲ ἐρωτήματα καὶ κατὰ παραγγελίαν τοῦ Ὑπουργοῦ, νομίζω ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθῇ σιγὰ-σιγὰ τὸ Συμβούλιον εἰς ἕνα ἀνώτατον ὄργανον τῆς Ἐπι/σεως Ἐποπτικόν, ὀδηγητικόν, ἑλεγκτικόν καὶ Διοικητικόν ἐν μέρει, τελείως ἀνεξάρτητον ἐκ τῶν πολιτικῶν ἐπαρτάσεων, δηλ. νὰ γίνῃ ὅπως ἦταν στὸν καλὸν καιρὸ ὁ "Ἀρειος Πάγος τῆς Ἐπι/σεως.

Εφ' ὅσον θὰ λάβῃ τὸ Συμβούλιον αὐτὴν τὴν μορφήν τὰ ἔργα τοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ ἐποπτικόν καὶ τὸ γνυμοδοτικόν εἶναι δυνατόν νὰ ἀσχοῦνται ἀπὸ τὸ ἐκπ/κὸν Συμβούλιον.

Θὰ ἤθελα καὶ τὸ ἐξῆς ἀιῶμα πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόψεών μου νὰ ὑπογραμμίσω. Τὸ Ἰνστιτούτο θὰ εἶναι ἡ συγχέντρωσις τοῦ ὕλικου, θὰ εἶναι τὸ ἐρευνητικόν, ἐπιστημονικόν ὄργανον θὰ κίνη μὲ ἐργασίαν ποῦ κάνουν εἰς τὴν ιστορικὴν ἐπιστήμην οἱ ιστοριοδίφαι, θὰ ἔρῃ ὅμως ἀπὸ πάντα ἕνας εποπτικὸς νοῦς, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν μεγάλην πείραν τῆς ἐπι/σεως ὁ ὁποῖος θὰ παραλάβῃ αὐτὸ τὸ ἐρευνητικόν ἔργον, θὰ παραλάβῃ τὴν δουλειὰ τοῦ φυσιοδίφου, καὶ θὰ κίνη τὴν ιστορικὴν σύνθεσιν. Αὐτὸ νομίζω, μόνον τὸ ἐκπ/κὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν μορφήν ποῦ εἶπα μπορεῖ νὰ τὸ κίνη καὶ ὅτι τὸ Ἰνστιτούτο, τὸ ὁποῖον θὰ ταυρίζεται μὲ τὸν φυσιοδίφην καὶ μὲ τὸν ιστορικὸν θὰ ταυτίζεται μὲ τοὺς ἐρευνητὰς καὶ μὲ τοὺς ἀσχοῦντας εποπτικόν, καὶ ἐρευνητικόν καὶ διοικητικόν ἔργον.

Αὐτὰ ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου. Πρέπει ὅμως νὰ σταθοῦμε λίγον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ καθ' ὃν τρόπον ἐνδεδειγμένον παρατηρήσεις καὶ διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημικῶν.

Εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον προβλέπονται εἰσηγηταί, Πρόεδροι καὶ Σύμβουλοι. Εἰσηγηταὶ διορίζονται ἐπὶ βαθμῇ πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ μετὰ 4ετῇ ἐκπ/κὴν ὑπηρεσίαν καὶ κατόπιν διαγωνισμοῦ. Μετὰ 800 ἔτη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Εἰσηγητοῦ, δηλ. μετὰ 6 χρόνια συνόλου ὑπηρεσίας παίρνουν τὸν βαθμὸν βοηθοῦ Γυμνασιάρχου. Μετὰ 5 ἔτη δηλαδή σὲ 11 ἐν συνόλῳ ἔτη παίρνουν (παρεμβάλλεται συζήτησις) τὸν Βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ καὶ γίνονται Πρόεδροι.

Οἱ Πρόεδροι εἰσάγονται ἄνευ διαγωνισμοῦ μετὰ 10ετῇ ὑπηρεσίαν, δηλ. μετὰ 10ετῇ ὑπηρεσίαν ἕνας ἐκπ/κός γίνεται Πρόεδρος καὶ παίρνει ἁμέσως τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Μετὰ 3ετῇ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ Προέδρου μετατάσσονται εἰς θέσεις Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι στὰ 13 χρόνια δὲν ἔχουν μόνον τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, ἀλλὰ μετατάσσονται καὶ εἰς θέσεις Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν. Καὶ ἐπομένως εἶναι δυνατόν διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς νὰ κατολισθάνουν τὰς θέσεις τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν διαρκῶς οἱ Πρόεδροι καὶ νὰ γίνεταί ἀνανέωσις τῶν ἀρ' ἔδρων.

Οἱ Πρόεδροι μετὰ 5 ἔτη δηλαδή σὲ 15 συνολικὰ ἔτη, γίνονται Σύμβουλοι ἔχοντας τὸν βαθμὸν τοῦ Συμβούλου, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν βαθμὸν τῶν εἰδικῶν θέσεων Β', δηλ. τὸν κατωτὸν βαθμὸ Ἐκπ/κοῦ Συμβούλου.

Ἐπομένως καὶ ἡ ἐσωτερικὴ σταδιοδρομία καὶ ἡ ἐξέλιξις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου αὐτοῦ παρουσιάζει μίαν πλεονεκτικὴν μεταχείρισιν, μειωτικὴν διὰ τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐπι/σεως καὶ ἐπιπλυνθον ἡγάκη ἀπὸ μὲς παίρνει τὴς θέσεις διὰ τῆς διόδου αὐτῆς, διὰ τοῦ παραθύρου αὐτοῦ. Αὐτὰ ὡς πρὸς τὰς ἀρμοδιότητας καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ὡς πρὸς τὴν κατάρτησιν τοῦ Διδακτορικοῦ Μέσης Ἐκπ/σεως καὶ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπ/κοῦ Συμβουλίου.

ὡς πρὸς τὰ κεντρικὰ ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια. Ὡς τώρα κεντρικὸν ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον ἀποτελεῖτο ἀπό μόνον ἑκατοὺς συμβούλους. Παλαιότερα μέλιστα ἦσαν μόνιμον τμήμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου μετὰ μεγαλύτεραν ἀνεξαρτησίαν. Τελευταία συγκροτεῖται τὸ ΑΣΔΗΠ δηλ. μὲν δι' ἀποφάσεις τοῦ Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ ἀπομένει κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἑκπ/κοῦ Συμβουλίου. Τώρα καθιερῶνται 3 κεντρικὰ ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια. Ἐνα διὰ τὴν δημοτικὴν, ἓνα διὰ τὴν Μέση καὶ ἓνα διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν. Τὸ τῆς Μέσης ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο νομίζω Συμβούλους, ἓναν Πάρεδρον, ἓναν ἀποσπῶμενον Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν καὶ τοὺς Διευθυντάς, τοῦ Ὑπουργείου καὶ τὸν Αἰρετόν. Ἡ θητεία του εἶναι μονοετής, ἐπομένως κάθε χρόνον ἀνασυγκροτεῖται δι' ἀποφάσεων τὸ Συμβούλιον αὐτὸ καὶ μπαίνουν μελὴ ὁριζόμενα διὰ τῆς ὑπουργικῆς ἀποφάσεως. Αὐτὸ τὸ Κεντρικὸ Ὑπηρεσιακὸ Συμβούλιον εἶναι καὶ ὑπηρεσιακὸ Συμβούλιον καὶ διὰ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν δηλ. καὶ γιὰ μᾶς τοὺς Ἐπιθεωρητάς. Γενικώτερα ἡ σύνθεσις ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων δι' Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων καὶ ἐπὶ ὠρισμένη θητεία καὶ ἀπὸ πρόσωπα τὰ ὁποῖα δὲν κατέχουν μόνιμω τὴν θέσιν τοῦ Συμβούλου, ἀποτελεῖ ὅχι ἀπλῶς μειονέκτημα ἀλλὰ ὀπισθοδρόμῃσιν καὶ ἀπώλειαν κεντημένων ἔναντι τῆς καταστάσεως ποὺ ἐπιπραποῦσε εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς ἑκπ/σεως παλαιότερα. Παλαιότερα δηλαδὴ τὸ ἑκπ/κὸν Συμβούλιον, ἓνα τμήμα του χωρὶς νὰ ὁρίζεται ποῖοι ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν καὶ χωρὶς νὰ ἐπεμβαίνει ἀσπουσε αὐτεπαγγέλτως καὶ τὴν Διοίκησιν.

Τώρα αὐτοὶ ποὺ θὰ ἀσποῦν τὴν Διοίκησιν θὰ ὁρίζονται ἐκαστοτε δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως καὶ ἀντικαθίστανται ποῖο εἶναι τὸ μειονέκτημα αὐτὸ, ἐπρόλαβα καὶ τὸ εἶπα πρὶν. Ἀπικαλεῖται τὸ Νομοσχέδιον τὸν ὑπαλληλικὸν Κώδικα καὶ πράγματι ἔτσι συμβαίνει στὸν ὑπαλληλικὸν Κώδικα. Ἀλλὰ ὁ ὑπαλληλικὸς Κώδικας συνετάχθη μετὰ μέτρα ὅχι τῶν ἐκπ/κῶν ἀλλὰ τῶν Διοικητικῶν ὑπαλλήλων τῶν Ὑπουργείων. Εἰς τὰ Ὑπουργεῖα πρὸ τοῦ Κώδικος ὑπῆρχε χειροτέρα καταστάσεις, ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἔννοια, ὅτι προκειμένου νὰ γίνῃ στὴν α' ἢ στὴν β' περίπτωσιν προαγωγή ἢ καὶ λοιπὰ τότε συγκροτοῦσε ὁ Ὑπουργὸς τὸ Συμβούλιον ὅπως ἤθελε. Τώρα εἶναι μία πρόδος τὸ ὅτι τὸ Συμβούλιον τὸ συγκροτεῖ μιά φορά ἐπὶ ὠρισμένη θητεία. Ἐμεῖς ὅμως οἱ ἐκπ/κοὶ εἴχαμε ξεπεράσει τὸν Κώδικα, εἴχαμε προσωρῆσει ποῖο πολὺ, ἐπὶ τῇ βελτίῳ ποῖο πολὺ, ἀλλὰ εἴχαμε δικὸν μᾶς ἀνεξάρτητο ἐκπ/κὸν Συμβούλιο ἀπὸ μόνιμα μέλη, μετὰ ὁργανικὰς θέσεις τὰ ὁποῖα δὲν τὰ ὥριζε ὁ Ὑπουργός, οὔτε τὰ διέτασσε ὁ Ὑπουργός.

Καὶ ὁ Κώδιξ ἀποτελεῖ ὀπισθοδρόμῃσιν γιὰ μᾶς καὶ πολὺ περισσότερο, ὅπως συντίθενται τώρα τὰ συμβούλια αὐτὰ ἀποτελοῦν ὀπισθοδρόμῃσιν.

Ὡς πρὸς τὰ περιφερειακὰ ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια, τὸ Νομοθέτημα αὐτὸ προβλέπει ὅτι θὰ γίνῃ ἓνα διάταγμα ἀνάλογο μετὰ ἐκείνο τὸ γνωστὸ τοῦ 1953 καὶ ἐπομένως μπορεῖ στὸ διάταγμα αὐτὸ νὰ γίνῃ καὶ μία ἀπομείντως καὶ ἡ σύνθεσις τῶν Συμβουλίων ὡς καλὴ καὶ ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀμερόληπτου καὶ χρηστῆς διοικήσεως.

Γενικώτερα τώρα ἐπὶ τῆς Διοικήσεως τῆς ἑκπ/σεως ἤθελα νὰ κῆναι τὰς ἐξῆς γενικὰς παρατηρήσεις. Αἰετὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἀνεξάρτητος, ἀμερόληπτος καὶ ἀντικειμενικὴ Διοίκησις εἰς τοὺς ἐκπ/κοὺς θὰ πρέπη τὰ ὅργανα ποὺ ἀσποῦν τὴν Διοίκησιν αὐτὴν νὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν μόνιμα, πάντως δὲ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις τὰς ἐκαστοτε τῆς πολιτικῆς διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου. Θὰ πρέπη δηλαδὴ ὡς γενικὴ ἀρχὴ νὰ ζητηθῇ καὶ βὰ καθιερωθῇ ἡ αὐτοτέλεια, ἡ αὐτονομία τῆς Διοικήσεως τοῦ κλάδου, ὅπως ἰσχύει εἰς τοὺς δικαστικοὺς, ὅπου τὴν Διοίκησιν, τὰ ὑπηρεσιακὰ συμβούλια τὰ ἀποτελοῦνε ὠρισμένα τμήματα τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς τὰ ὁποῖα δὲν μπορεῖ ὁ Ὑπουργός Δικαιοσύνης νὰ ἐπέμβῃ, οὔτε ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν των, οὔτε ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις των. Δὲν παραγνωρίζω ὅτι ἐκεῖνοι ὁμαρτύνονται εἰς τὴν ἰσοβιότητα ποὺ τοὺς παρέχει τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι καὶ ἐμεῖς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχωμεν βελτίωσιν, νὰ ἐπιτύχωμεν ἐπάνοδον εἰς ἐκεῖνα ποὺ εἴχαμε πράγματι, διότι ὅλοι ἐνθυμούμεθα καὶ περισσότερο οἱ παλαιότεροι ὅτι ἄς βάλω μὲ στρογγυλὴ χρονολογία γύρω στὰ 1930, τὸ ὄνομα τοῦ ἐκπ/κὸν Συμβουλίου καὶ ὡς γνωμοδοτικὸν καὶ ὡς Διοικητικὸν ἐλειτουργοῦσε μετὰ πλήρη ἀνεξαρτησίαν καὶ χωρὶς τὴν ἐπέμβασιν τῆς πολιτικῆς.

Καὶ ἔχομεν μέλιστα παραδείγματα ὅτι τὸ Συμβούλιον ἐκεῖνο ποὺ ἀποτελεῖτο κατὰ σύμπτωσιν ἴσως, κατὰ πλειοψηφίαν ἀπὸ ἐκπ/κοὺς ποὺ ἦσαν ὡς πολῖται προσκεῖμενοι εἰς τὴν τότε Κυβέρνησιν, ἔχομεν ὡς παράδειγμα ὅτι τὸ Συμβούλιον ἐκεῖνο ἀπέκρουσε ἐπεμβάσεις καὶ προτάσεις ἐπὶ τῇ ἰσχυροτάτῃ Κυβερνήσεως καὶ μὲς μεγάλης Κυβερνητικῆς προσωπικότητος τοῦ ἑ-

λευθερίου Βενιζέλου κατά την τετραετίαν 1928-32 ενώ τα πλείστα μέλη του Συμβουλίου ήσαν ως πολίται θαυμασταί καί φίλοι πολιτικοί του Βενιζέλου, διότι τούς έτραβούσε ή αντίνοβολία της μεγαλοφυίας του πολιτικού αυτού άνδρος.

Λέγω λοιπόν ως γενική παρατήρηση για να αποκτήση ή Παιδεία αντικειμενικήν ανεξάρτητον καί χρηστήν διοίκησιν θα πρέπει να επανέλθωμεν εις την βασικήν αρχήν της αυτονομίας καί της αυτοτελείας μέ λεπτομερειακήν εφαρμογήν, πλήρη αποκέντρωσιν ώστε τά κεντρικά όργανα να μην βαρύνονται μέ πολλά διοικητικά καθήκοντα καί την ύπαρξιν ενός μονίμου εκπαιδευτικού Συμβουλίου μέ οργανικάς θέσεις, τό οποίον να μην εξαρτάται από τας ενάστας διαθέσεις του Υπουργού. Εάν τώρα αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθή ή όχι αυτό είναι άλλο θέμα. Θα ήθελα επειδή τά προβλήματα της παιδείας τά αίσθάνομαι καί παθαίνω γι' αυτά, δέν ξέρω αν είμαι ρομαντικός ή ανεδαφικός, θα ήθελα να επισημάνω έναν κίνδυνον πού δέν τόν έχουνε προσέξει οι Έκπ/κοί.

Στήν διαρκή πράξη της διοικήσεως υπό την έξής έννοίαν, ότι συνηθίζουμε όλοι να επιδιώκουμε την δουλειά μας, διά της πλαγίας οδού καί διά των πλαγίων μέσων αδιαφορούντες εάν αυτό θα είναι εις βάρος συναδάφιν μας καί θα είναι έδικον καί όταν αυτό συνεχισθή κινδυνεύουμε να φθάσουμε σε ένα κατρακύλισμα φαυλότητος καί έμφυλίου ακόμα έσωτερικού πολέμου των έκπ/κων. Ποιός θα πάρη την δίκην θέση. Κινητοποιεί ό καθένας χίλια μέσα, κυρίως για τούς άλλους βαθμούς. Τι γίνεται μέ τίς θέσεις των Γυμνασιαρχών στην Αθήνα, ή ποιός θα μπη στον πίνακα πρώτος, εάν είναι κατ'είρον ή όχι.

Πολυότιοι ούτε διανοούμεθα εάν να προσφύγουμε εις παρεμβασίν μέσων μή υπηρεσιακών. Τώρα κοντεύει σχεδόν να γίνει κοινή συνείδησις εις τούς έκπ/κούς ότι αν δέν κινητοποιήσουν αυτά δέν κάνουν τίποτα. Φοβούμαι λοιπόν ότι εάν συνεχισθή ή κατ'είρων αυτή θα έχουμε ένα τέτοιο κατρακύλισμα πού θα μεταπέση ή Διοίκησις της παιδείας σε πλήρη φαυλότητα παρά τας άγαστάς διαθέσεις της πολιτικής διευθύνσεως του Υπουργείου καί αυτό θα έχη επιπτώσεις καί επιδράσεις, όχι μόνον στο κύρος μας καί στην θέση μας στην Κοινωνία καί στους μαθητάς αλλά καί στο παιδευτικό μας έργο.

Διότι όταν ή έκπ/κή μας συνείδησις εις ένα τομέα χαλαρωθή καί συνηθίσουμε ότι αυτό θεμιτόν να τό επιδείξουμε θα χαλαρωθή καί στον παιδευτικό τομέα. Θεμιτόν είναι να μην κάνουμε καί την δουλειά μας την παιδευτική όπως την υπαγορεύει τό καθήκον μας τό έκπ/κό καί η συνείδησις μας ως έκπ/κων καί ως Ελλήνων.

Κυριοί Συνάδελφοι, τελειώνω μέ αυτό. Ειρήσθαι πολύ ή όμιλία μου καί σάς εύχόμουν αλλά ελπίζω ότι θα ήσαν κάποις ενημερωτικά καί ενδιαφέροντα καί διασκευαστικά αυτά πού σάς είπα.

Επιτρέψατέ μου μίαν προσωπικήν έξομολόγησιν. Τά θέματα της Παιδείας τά ζώ καί τά νοιώθω μέσα μου μέ ένταση καί όταν ακόμα πλανώμαι διατελώ πάντοτε για την Παιδεία καί μέ καλή πίστη πέραν πάσης ίδιοτελείας καί πάσης προσωπικής επιδιώξεως.

Υπό τό πνεύμα αυτό έγινενε καί ή όμιλία μου (Χειροκροτήματα)

Αρχίζει ή σημερινή συνεδρία μας. Θα γίνει συζήτησις επί του δευτέρου θέματος της ήμερησίας διατάξεως καί επί του οποίου χθές είχατε την καλωσύνη να αποδεσπετε γενική είσαγγελίαν του κ. Προέδρου.

Παρακαλώ τούς κ. Συνάδελφους να λάβουν τόν λόγο καί να εκθέσουν καί αυτοί τας απόψεις των.

κ. Δαβέτας Τό όλον θέμα της Παιδείας είναι πολύπλοκον, τσών πού δέν νομίζω ότι μέσα σε μία ήμερα ή σε δύο είναι δυνατόν να συζητηθή καί να ληφθούν μαρικαί αποφάσεις. Αν πάση περιπτώσει αφού έτσι έρχεται, διότι καί η Πολιτεία τό επέσκευσε τό θέμα αυτό.

Όπως πολύ όρθως ελέχθη από τόν κ. Πρόεδρο είναι θέμα τό οποίον έπρεπε να συζητηθή επ'άρμετόν χρόνον, να τό χωνέψη ό έκπ/κός κόσμος κυρίως καί κατόπιν να τό χωνέψη καί ή Κοινωνία καί κατόπιν σταδιακά να αρχίσω ή εφαρμογή καί να έβλεπε κανείς αν κατά την σταδιακήν αυτήν εφαρμογήν ήτο δυνατόν να επιτύχη ένα τέτοιο σύστημα.

Ἐγὼ δὲν θά μιλήσω τώρα γενικῶς ἐδῶ, γιατί βέβαια δὲν μᾶς ἐπιτρέπει καὶ ὁ χρόνος, (συζητήσεις μὴ ἀκουμένους)

Θά ἤθελα σέ ὠριμένα σημεῖα ἀπὸ τὴν μαρὰ μου πείρα κι' ἐγὼ διότι ἐπὶ 16 ἔτη Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς βέβαια δὲν περιωρίσθην εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ἐποπτικόν, ἀλλὰ πισεῖφατε μὲ ἀποσχολοῦσε πάρα πολὺ τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας καὶ ἰδιαιτέρως, ἐπειδὴ ἔζησε καὶ ἐπὶ μίαν ζετίαν ἔξω καὶ εἶδα πόση μεγάλη σημασίᾳ ἔχει ὁ τύπος, δηλαδὴ τὸ ἔμβλημα τῆς Παιδείας καὶ πόση μεγάλη σημασία ἔχει τὸ ἐσωτερικόν τῆς Παιδείας, δηλ. αὐτὴ καθ'αυτὴ ἡ Παιδεία. Ἐπειδὴ ἔζησα ἔξω καὶ εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθῶ καὶ τὰ δημοτικὰ ὁμοῖα Σχολεῖα, παρατήρησα ὅτι ἔχει τόση μεγάλη σημασία ὥστε ἔκμα μερικὲς ἀντιφάσεις, ἔτσι σοβαρές, λέν : " γιατί οἱ Ἀμερικανόπαιδες, ὡς ποῦμε, εἶναι σοφοὶ εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, ἰδίως εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἄσοφοι ἀλλὰ εἶναι σοφοί, ὅχι διότι ἔχουν δασκάλους δυνατοὺς, ὅχι διότι γίνονται τὰ μαθήματα μὲ τὸν α' ἢ β' τρόπον, ἀλλὰ γιατί ἔχουνε ἄριστα διδασκῆτριά, ἄριστα καὶ ἄφθονα τὰ ἐποπτικὰ μέσα. Δημοτικὸ Σχολεῖο τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ἐργαστήριον τῆς φυσικῆς καὶ χημείας πού δὲν τὸ ἔχει τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Τότε κατὰ λαβὰ πόση μεγάλη σημασία ἔχει αὐτὸ τὸ θέμα.

Διότι ὅταν μπαίνει, κανεὶς σ' ἐνα διδασκῆτριον, τὸ ὅποιον εἶναι σὺν σταύλος, διότι τέτοιους σταύλους συνήντησα στὴ μαρὰ μου αὐτὴ ὑπηρεσία τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνεταί μάθημα μέσα σέ τέτοιους σταύλους. Ἐάν ὅμως ἐμπαινε κανεὶς σέ ἐνα διδασκῆτριον συγχρονισμένον, μὲ ὅλα τὰ μέσα, πλούσια βέβαια ἐπεβόλλετο καὶ εἰς τὸν διδασκόμενον καὶ εἰς τὸν διδασκόμενον.

Γι' αὐτὸ εἶπα ὅτι ἔχει μεγίστην σημασίαν τὸ πρόβλημα αὐτό. Κάνουν μίαν μεταρρύθμισιν Ἀρσὺ δὲν ἔχουμε δημιουργήσει αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις πῶς τολμοῦμε νὰ κάνουμε μίαν μεταρρύθμισιν ; Διότι σὰς βεβαίω ὅτι ἂν υποθέσωμεν ὅτι ἡ μεταρρύθμισις αὐτὴ εἶναι τελεία θά ἀποτύχη ἐν τῶν λόγων αὐτῶν.

Τώρα τὸ σημεῖον τὸ ὅποιον εἶναι σοβαρὸν, ὅχι βέβαια ὁ Γόρδιος δεσμός, ἀλλὰ εἶναι ἐνα σημεῖον σοβαρὸ καὶ πολὺ δύσκολο. Τὸ ζήτημα πῶς θά γίνῃ ἀναδιάρθρωσις τῆς Παιδείας, δηλαδὴ πῶς θά σταθῇ ἡ Παιδεία μὲ τοὺς κλάδους τῆς στοιχειώδους, τῆς Μέσης καὶ τῆς ἡνωτάτης. Ἐμᾶς μᾶς ἐνδιαφέρει βέβαια ἡ Μέση.

Θά μοῦ ἐπιτρέψῃ ἀπὸ πείρα κι' αὐτὸ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ εἰς τὸ ἔξωτερικόν, νὰ σὰς θέσω ὑπ' ὄφιν μίαν ταπεινὴν γνῶμην. Πῶς θεωρῶ ὅτι θά μπορούσε νὰ σταθῇ τὸ Γυμνάσιο καλύτερα καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς διαθέσεις ὅχι μόνον τῆς πολιτείας ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν διδασκόμενων. Θά ἤθελα μίαν κιμωλία γιὰ νὰ χαράξω ἐν συντομίᾳ ἐνα διάγραμμα.

Γίνεται λόγος ἂν πρέπει νὰ εἶναι ὅξιο ἢ βτάξιο τὸ δημοτικὸ σχολεῖο, ἂν ἡ Μέση ἔμπροσθεν πρέπει νὰ εἶναι βτάξιως διηρημένη σέ δύο κύκλους καὶ λοιπὰ. Νομίζω πῶς ὅλοι ἔχετε παρατηρήσῃ τὸ ἐξῆς : Αὐτὰ τὰ πράγματα λέγονται καὶ γίνονται καὶ ἐφαρμόζονται ἐν τῶν ἰδυνόντων ὁμοιομένων ἀπὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν Παιδείαν ὅλων παραμεινουμένων ἀπὸ συνδικαλιστικὰς ὀργανώσεις πού ὑπάρχουν καὶ στὴν δημοτικὴ καὶ στὴ Μέση.

Δηλαδὴ ἡ Παιδεία ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι στὰ χέρια τῶν συνδικαλιστῶν οἱ ὅποιοι συνδικαλισταὶ ἐπιβάλλουν τὰς ἀντιφάσεις ταν. Ἰσως αὐτὸ πού λέω εἶναι τρομερὸ ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἂν τὸ σκεφθῆτε καλὰ θά δῆτε ὅτι ὅλες οἱ μεταρρυθμίσεις πού ἔγιναν ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἔγιναν μὲ τῶν τὰς ἀξιώσεις τὰς ὁποίας ἔχει ὁ κλάδος εἴτε εἰς τὴν στοιχειώδη, εἴτε εἰς τὴν Μέσην, διὰ τὴν τύχην τοῦ ἑκπαιδευτικοῦ. Καὶ τὸ ἀποδεικνύω ἁπλῶς.

Γιατί ἡμποδίσθη ἡ Μέση Παιδεία νὰ παίρῃ τὸ καὶ δῶν ἀπὸ τὴν 4ῃ τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Ἐχορήγησαν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν τὸ παιδί αὐτὸ νὰ μορφωθῇ καθ' ὅν τρόπον θέλουμε νὰ μορφωθῇ ἐν τὸ πάροιν ἀπὸ τὴν 4ῃ τάξιν ; "Ὀχι. Ἐχορήγη ἡ Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις ὅτι θά χάσῃ τοὺς δασκάλους καὶ κατάρθων καὶ ἐπέτυχῃ νὰ διαλύσῃ τὸ βτάξιον Γυμνάσιον. Καὶ θά ἐνθυμεῖσθε ὅλοι ὅτι τὸ βτάξιον Γυμνάσιον ἔβγαλε ἄριστους μαθητὰς. Διότι τὸ πῆρα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν δασκάλων ἀπὸ τὴν 4ῃ τάξιν τὸ παιδί αὐτό. Τώρα λέγω τὸ ἐξῆς. Τὸ βτάξιον δημοτικὸ Σχολεῖο ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄφιν ὅτι ἡ φοίτησις εἶναι ὑποχρεωτική, διότι τὴν κάναμε καὶ ὑποχρεωτικὴ τὴν φοίτησιν καὶ δὲν τὴν ἔχουμε ἐξαετῇ τὴν ἔχουμε θετῇ, τὸ ἐξατάξιον δημοτικὸ Σχολεῖον θά προσκρούσῃ πάλι σήμερον, μὲ τὴν

9ετή αυτή φοίτηση στην άρνηση των δημοδιδασκάλων. Έάν λέγαμε δηλαδή ότι εμείς κάνουμε 9ετή την υποχρεωτική φοίτηση, ο 9ετής κατώτερος κύβλος του Γυμνασίου θα είναι κύβλος γυμνασιακός. Θα απαγορευθῇ ἡ εἴσοδος ἐκεῖ ἔστω καὶ ἑνὸς δημοδιδασκάλου. Αὐτὸ δὲν τὸ λέμε. Καὶ καθὼς ἀκούσαμε τὸν Ὑπουργὸ ὁμιλοῦντα εἰς τὴν Νάυπακτο, ἔφησε νὰ ἐννοηθῇ ὅτι στὸν κατώτερο αὐτὸ κύβλο θὰ διορίσῃ διδασκάλους. Διότι θὰ τὸν ἀναγκάσῃ ἡ κατάστασις ἡ ἐκπ/κή, αἱ ἀνάγκαι τοῦ θὰ παρουσιάζωνται καὶ ἐκεῖ θὰ διορίσῃ δημοδιδασκάλους, τὴν στιγμή τοῦ ἔχουμε τόσους ἀδιορίστους.

Βέβαια αὐτὸ τὸ εἶπε σὲ ἓνα τραπέζι, ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ εἶπε τυχαίως. Αὐτὸ θὰ εἶναι κά-
ποιο βαθύτερο σχέδιο. Έάν ἐκάρμαμεν ἐθνικὴ πολιτικὴ, δὲν θὰ καθόμαστε νὰ δοῦμε τί συμφέρει
στοὺς δασκάλους, τί συμφέρει στοὺς Καθηγητὰς, διότι αὐτὸ γίνεται. Βεσημανόμαστε ἐμεῖς ἀλ-
λὰ δὲν μᾶς συμφέρει νὰ περιορισθῇ τὸ Γυμνάσιο στὰ 3 χρόνια τοῦ Λυκείου καὶ δὲν μᾶς συμφέ-
ρει 9ετὲς κατώτερο τῆς α' βαθμίδος νὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἀνάλυτικὸ πρόγραμμα, τὸ, α' ἢ τὸ β' δὲν
ξέρω τί μπορεῖ νὰ προκύπτῃ. Σκεπτόμεθα καὶ ἐμεῖς κάπως σὰν ὑπάλληλοι, σκεπτόμεθα τὸ μέλλον.
"Αν καταργήσῃ τὰ ἑλληνικὰ, τὰ ἀρχαῖα ἢ τὰ λατινικὰ ὀφείλω νὰ τὸ πῶ καθαρά καὶ ἔσας θὰ
τὸ βεβαιώσετε ὅτι θὰ μειωθῇ ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ..... (παρεμβάλλεται συζή-
τησις) "Ἄλλο ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγω αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ ἄλλο ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ὑποστη-
ρίξω. "Ἦθελε δηλαδὴ μὲ αὐτὰ τοῦ εἶπα νὰ καταλήξω στὸ ἔξης: Συνήθως ἡ ἐκπ/κή μεταρρυθμίσις
ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ἀπ' ὅσα ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τὴν μακρὰν μου ὑπηρεσίαν, δὲν ἔγινε ἐπὶ τῇ
βάσει ἐθνικῶν κριτηρίων, βέβαια αὐτὰ λεγόμενα ἐθνικὰ κριτήρια τῆς ἐποχῆς, δηλαδὴ ἐκεῖνα
τὰ ὁποῖα συγκεντρώνουν τὰ ἰδεώδη τῆς ἐποχῆς μπαίνουν μέσα. Βρίσκονται νὰ τοῦμε κάπου δε-
ξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀλλὰ ὁλοκληρωμένη μεταρρυθμίσις μὲ ἐθνικὰ κριτήρια δὲν ἔχει γίνῃ ἐδῶ.

Γι' αὐτὸ τὸν λόγον λοιπὸν ἔκαμα μίαν μελέτην καὶ μάλιστα εἶχα σκοπὸ νὰ τὴν στείλω γιὰ
τί τὴν ἔχω γράψῃ, ἀλλὰ τὸ ἀπέφυγα αὐτὸ τὸ πρῶμα γιὰτὶ ξέρω ὅτι ποτὲ δὲν γίνεται τίποτα
μὲ αὐτὰ. Ἀρκετὸν ἔχω καταλήξῃ στὸ ἔξης σημεῖο, Γνώμῃ δική μου ταπεινὴ. Έάν δηλαδὴ ἐκ-
μαμεν τὴν ἐξῆς ἀναδιάρθρωσιν τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς Μέσης (Ἀναγράφει ἐπὶ πλυνκός ἡ 1η
ἢ 2α, ἢ 3η, ἢ 4η, ἢ 5η) ἡ φοίτησις νὰ μὴν εἶναι 9ετὲς υποχρεωτικὴ ἀλλὰ 8ετὲς εἶναι ὑ-
πὲρ ἀρκετῇ. Τὸ παιδί θὰ μὴν στὸ δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ θὰ τραβῇ αὐτὸν τὸν δρόμον. Εἶναι
δρόμος υποχρεωτικὸς, καὶ αὐτὸς ὁ δρόμος υποχρεωτικὸς καὶ αὐτὸς ὁ δρόμος υποχρεωτικὸς.
"Αν θὰ πάρῃ αὐτὸν τὸν δρόμον, εἶναι ὁ δρόμος τῆς στοιχειώδους ἐκπ/σεως, ἔάν θὰ πάρῃ ἐκεῖ-
νο τὸν δρόμον ἀπὸ τὸν 5ον πρὸς τὰ δεξιὰ, εἶναι ὁ δρόμος τῆς Μέσης ἐκπ/σεως. Ἐδῶ θὰ σταθῇ,
διότι ἐδῶ εἶναι υποχρεωτικὴ. Ποῦ θὲς νὰ πᾶς, ἐγὼ σὲ υποχρεῶ νὰ φοιτήσῃς 8 χρόνια. Λοι-
πὸν θὰ τελειώσῃς ὅπωςδήποτε τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο, μὰ θέλω νὰ πᾶω στὸ Γυμνάσιο.

- Νὰ πᾶς στὸ Γυμνάσιο δὲν σὲ ἐμποδίζω. Ἐδῶ ὅμως ὅταν θὰ πάρῃς τὸν δεξιὸν κλάδον γιὰ νὰ πᾶς
στὸ Γυμνάσιο θὰ κάμῃς ἐξετάσεις σκληρὰς. Θὰ περάσῃς αὐτὸν τὸν κύβλον, ποῦ εἶναι υποχρεω-
τικὸς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἐσὺ ὁ ὁποῖος θέλεις νὰ μορφωθῇς θὰ περάσῃς στὸ Γυμνάσιο, μὲ
4 τάξεις, ὅχι μὲ 3. "Όταν σήμερὰ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ἔρχεται στὸν κόσμον ὑπὸ ὅλως διαφορετι-
κὴς συνθήκας ἀπ' ὅρει ἤρχετο πρὸ 100 ἐτῶν, ἔρχεται δηλαδὴ ὅπως λέν οἱ ψυχολόγοι ἐτοιμασμέ-
νη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, τὸ λέν καὶ οἱ Παιδαγωγοί, δὲν εἶναι ἐπιβεβλημένο τὸ Γυμνάσιο μὲ τὸ
ἄφθονον αὐτὸ ὑλικὸ ποῦ ἔχει συσσωρεύσῃ ἡ νεώτερά ἐπιστήμη, αἱ νεώτεραι φυσικομαθηματικαὶ
ἐπιστήμαι, δὲν εἶναι δυνατόν..... ἔχει δὲν εἶναι δυνατόν. Εἴμαστε υποχρεωμένοι νὰ πιστέ-
ψωμεν ὅτι τὸ Γυμνάσιον δὲν εἶναι δυνατόν μέσα σὲ 3 χρόνια νὰ προσφέρῃ αὐτὸ τὸ ἄπειρον ὑ-
λικόν, ποῦ ἐπανήλθεν σήμερα ἐνώπιόν μας, ἀπὸ φυσικῆς, μαθητικῆς ἀπόψεως, θετικῶν ἐπιστημῶν,
νὰ τὸ προσφέρῃ μέσα σὲ 3 χρόνια. Εἶναι ἀδύνατον αὐτὸ τὸ πρῶμα. Μὴν κολασεῖσθε.

"Όσοι ἔζησαν ἔξω καὶ ἐσπούθησαν στὸ Ἑξωτερικόν, ἰδίως τὰ τελευταῖα χρόνια θὰ εἶδεν
πόσο ἄφθονον εἶναι αὐτὸ τὸ ὑλικόν, μάλιστα μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε ἔχουν καταργηθῇ
ὅλα σχεδὸν τὰ μαθήματα. Ἐπὶν Ἀμερικὴν υποχρεωτικὰ μαθήματα εἶναι τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ φυ-
σικομαθηματικά, τίποτ' ἄλλο. Τὰ ἄλλα εἶναι προαιρετικὰ μαθήματα. "Όπως καὶ, τώρα μᾶς κάνουν
προαιρετικὰ μαθήματα. Εἶναι ξέρετε ἀντιγραφή αὐτοῦ σχεδίου. Καὶ νέαν καὶ τὴν χριστιανικὴν
ἠθικὴν, προαιρετικὸ μάθημα, ἔάν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι προαιρετικὸ ἓνα φιλοσοφικὸ μάθημα,
ποῦ μᾶς χρειάζεται καὶ ἀπὸ φιλολογικῆς καὶ ἀπὸ θεολογικῆς καὶ ἀπὸ ἀνθρωπιστικῆς πλευρᾶς,
καὶ φιλοσοφικῆς. Λοιπὸν τὸ κάνουν προαιρετικόν. Τί θὰ συμβῇ;

"Ό,τι συμβαίνει στὴν Ἀμερικὴ. Ὑποχρεωτικὰ εἶναι τὰ Ἀγγλικά καὶ τὰ φυσικομαθηματικὰ
καὶ ναὶ. Μὲ αὐτὰ τὰ δύο μαθήματα ἢ τὰ τρία. Μὰ θὰ πάρῃς καὶ προαιρετικὰ. Ποιὸς ὅμως θὰ πᾶ-
ρῃ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ καταστήσῃ ἀνάδυνον τὴν ἐργασίαν τοῦ.

Τί νομίζετε παρετήρησα. ἡαῖρουννε γραφομηχανὴ τὰ περισσότερα παιδιὰ καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ

αποφύγη τήν ιστορία, τήν Γεωγραφία.

"Εγινε μία συγκέντρωση από όλες τās ἐθνικότητας καί μās ἄφησαν ἐλευθέρους νά υποβάλωμεν ἐρωτήσεις. Σημώθημα λοιπόν κι ἐγώ καί λέω σέ ἕναν Ἀμερικανό φοιτητή.

- Μπορεῖτε νά μοῦ δείξετε τήν Ἑλλάδα ; ἡ σφαῖρα μπροστά στήν ἔδρα τοῦ Καθηγητοῦ, ἔφαξε 1ο λεπτό, ἕνα τέταρτο ἐστῆθη ἀδύνατον .

- Δέν ὑπάρχει Ἑλλάς.

- Κα δέν ἔχουμες ὅτι ὑπάρχει Ἑλλάς ;

Καί ὅλ' αὐτά γιατί δέν ξέρει Γεωγραφία. Ἐρώτησα ἕναν ἄλλο νά μοῦ πῇ γιά τόν Μέγα Ἀλέξανδρο, ἄν ἔχη αἰοῦσα τό ὄνομα.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι γνωστή μόνον στόν ἐπιστημονικό κόσμον. Πάλιστα ὑπάρχει καί μία φράσις " Ἡ Ἑλλάς κατέχει τήν πρώτην θέσιν " αἰονόητοι ἐπιστήμονα πλησιάζετε καί τοῦ πῆτε ὅτι εἶσατε Ἑλλην, Καθηγητής Πανεπιστημίου νά εἶναι, ὁ Ἀϊνστάιν νά εἶναι τόν ὁποῖον ἐπληρώσατε, θά βγάλη τό καπέλο του.

Καί γι' αὐτό ὑπάρχει ἕνας ὄρος, γιά τό δυνατό πνεῦμα, τό φιλοσοφικό πού ἔχει ὁ Ἑλλην ὑπάρχει ἕνας ὄρος στό λεξιλόγιο, στήν φρασιολογία τῶν ἐπιστημῶν " Αὐτό εἶναι ἑλληνικό γιά μένα " ὁδηγῶ εἶναι τόσο φιλοσοφημένο, πού δέν μπορῶ νά τό καταλάβω. Στόν κύκλον αὐτόν εἶναι γνωστή ἡ Ἑλλάς, στόν κόσμον ὅμως τόν πολύ εἶναι ἄγνωστη.

Οἱ ἀμερικανόπαιδες ἐντός ἀπό τήν Ἀμερική κανένα ἄλλο κράτος δέν ξέρουν καί ἐκτός ἀπό τήν φτωχή ιστορία πού ἔχει ἡ Ἀμερική, διότι τί ιστορία ἔχει ἡ Ἀμερική ;

Φροντίζει μέ κάτι ἰδιόρρυθμες πέτρες νά φτιάξη ἀρχαιολογία .

Ὁ Ἴφεν λέει : Εἶναι ἄθλιος καί δυστυχέστατος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θά χάσῃ τήν ιστορία διό τό ἔνδοξο παρελθόν τῶν προγόνων του . Αὐτοί ὅμως δέν ἐνδιαφέρονται γιά καμμιά ιστορία, τήν Ἀμερική ὅμως τήν ξέρουν καλά . Καί αὐτό γιατί δέν καλλιεργεῖται στά ἑχολαῖα τό μάθημα εἶναι ἀπό τά προαιρετικά.

Ἐγώ ὀμιλῶ γιά τήν Ἀμερική, γιά μιὰ χώρα ἡ ὁποία μās ἔχει ἐπιβληθῇ, διότι αὐτήν τήν στιγμήν πού ὀμιλῶ, ἐδῶ εἰς τήν Ἑλλάδα καί ὁ ὀμιλῶν καί οἱ ἀκούοντες, οἱ πάντες, οἱ ζῶντες ἐν Ἑλλάδι, ἀκολουθοῦν τόν ἀμερικανικόν πολιτισμόν. Παρακολουθεῖτε όλες τίς ἐκδηλώσεις καί θά ὁρίτε ὅτι κυριαρχεῖ ἐδῶ ὁ ἀμερικανικός πολιτισμός.

Εἶμαι ἀπολύτως σύμφωνος καί πρόσθετα ἕνα σημεῖο πού εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος γιὰς ὅτι γιατί καίμε νά ζητήσουμε παιδαγωγικές ἀντιλήψεις ἀπό τοὺς ξένους καί δέν καίμε νά δημιουργήσουμε ἑμεῖς παιδαγωγικές ἀντιλήψεις . Τί ἔχουμε πᾶσι ; Ἐσσημασιώμαστε καί φεόγουμε στό ἑλαιο-ρινό. Καί καλῶς, διότι ὅταν βλέπει κανεῖς καί τό πνεῦμα ἐκεῖνο, ἔρχεται ἐδῶ καί κάπως καταστολάζει σέ μιὰ ἄποψη, ὅλα αὐτό εἶναι τό ἴσον ;

Κύριοι, ἐμεῖς ἔχομεν ἀνεξαντλήτους τās πηγές καί ἀπό παιδαγωγικῆς καί ἀπό ἐπιστημονικῆς ἀπόφως . Ἄν τās φέρωμεν εἰς τήν ἐπιφάνειαν, εἰς τήν ζωήν, νομίζω ὅτι μπορούμε νά δημιουργήσουμε μιάν ἀρετηρίαν ἐδῶ εἰς τήν Ἑλλάδα. Αὐτό δέν τό προσέχουμε ποτέ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ ταπεινή μου γνώμη, διό τήν ἀναδιάρθρωσιν τῶν ἑχολαῖων εἶναι σῶτη. Σκεφθῆτε δέ ὅτι θεραπεύει καί τās ἀνάγκας τās προσωπικῆς καί πρωτίτως τās τεχνικῆς ἀνάγκας. Διότι αὐτό τό ἑχολαῖο ζητᾶμε ἐμεῖς, τό 7ετές. Θά μοῦ πῆτε: Καλά ἀπό ποῖο χρόνο θά πᾶ τό παιδί, θά γίνη 13ετῆς ἡ φοίτησις, "Ὀχι.

Δέν τήν θεωρῶ 13ετῆ, ἐφ' ὅσον θά φύγῃ ἀπό τήν 5η, Παύρου ὁπλοδὴ μιὰ τάξη καί τήν πηγαίνω στήν Μέση ὥμπ/σιν. Κανονικῶς εἶναι 12ετῆς, ὅπως καί τώρα καί ἀνυπόμονος, διότι δέν κἰνω καμμιά προσθήκη, δέν ἐπιβάλλω 13η πού βέβαια προκαλεῖ ἀντιρρήσεις. "Ἐτσι μὰ ὑτόν τόν τρόπον θά μπορούμε νά ἔχουμε μιάν ἐκπαίδευσιν ικανοποιούσαν τὰ ἐθνικά μας αἰτήματα καί τὰ ἰσλαμικά μας. Θά πῆτε τώρα τό εἶξ : Ἀπό τό 50 ἔως θά ἔσσηρωθῶνε 30.000 ἄνθρωποι καί θά σᾶς πῶνε : Δέν σᾶς ἐπιτρέπουμε νά πάρετε τὰ παιδιά.

Ἐδῶ εἶναι πού διαφωνῶ μέ τόν κ. Πρόεδρο καί παρακαλῶ τόν κ. Πρόεδρο νά μέ διαφεύσῃ, ἄν δέν σκέπτονται καί αὐτόν τόν τρόπον.

κ. Πρόεδρος.

Ἐμεῖς πάντως δέν σκεπτόμεθα ἔτσι .....

κ. Δαβέτας

Βέβαια ἐμεῖς ὡς γυνικοὶ ἑπιθεωρηταὶ ποτέ δέν θάδανουμε στό ἐπίπεδο νά σκεπτό-

μεθα ὁπλῶς ὡς συνδικαιολογούμενοι ἐμπ/κοί. Εἴμεθα πάντοτε ἀνώτεροι, ὑπῆρξαμε ἀνώτεροι σέ ὅλα τὰ σημεῖα. ἔβλεπα πόσην ἀξίαν ἔχουν αἱ μελέται μας, ὅλα καί εἰς τὰ ἔργα μας ἀνέμεινε. Εἰς τὰ ἔργα μας φαίνεται ὅτι εἴμεθα ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἐκράτησαμε τὴν ὑπηρεσιακὴν συνείδησιν ὑψηλά, παρ' ὅλον ὅτι μᾶς τὴν ἐξύλωση κατὰ διαστήματα πολλοί.

Λοιπὸν ἔτσι νομίζω ὅτι μπορούσε νὰ γίνῃ. Ἐάν βέβαια σ' αὐτὴν τὴν προσπάθειαν μπορούσε νὰ γίνῃ καὶ ἄλλο, δὲν βλέπω τὸν λόγον γιατί νὰ δυσανασχετήσουν. Διότι κύριε, σοῦ κἄνω βιβλίο τὸ δημοτικὸ Σχολεῖο. Ἐκεῖ μέσα θὰ μπάσης περισσότερο ὑλικὸ ἔμφυχο. Γιατί διαφωνεῖς. Τί σέ νοιάζει ἐσένη τί θέλω νὰ τὸ κἄνω ἢν τὸ πῶρω ἀπὸ σένα. Ἐγὼ ἐπιτέλους, εἶμαι τὸ Κράτος, εἶμαι τὸ ἔθνος, εἶμαι ἡ Παλὰς, ἡ ὁποία σιέπτομαι κῶπως ἐθνικῶς.

"Ἔτσι θὰ μπορούσε σὲ 7 χρόνια νὰ ὁλοκληρωθῇ ἓνα πρόγραμμα τεράστιο καὶ νὰ ἀφομοιωθῇ ἓνα ἀπειρον ὑλικὸν τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται σήμερα, γιὰ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρμόδιοι ἐδῶ νὰ μᾶς ποῦνε, πόσο εἶναι αὐτὸ τὸ ὑλικό. Ἀλλὰ εἶναι τόσο ἀπείρο πού εἶναι ἐδύνατον νὰ ἀφομοιωθῇ. "Οχι στὸ Γυμνάσιο, ἀλλὰ καὶ στὸ Πανεπιστήμιον εἶναι ἀδύνατον. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο λοιπὸν τὸ Γυμνάσιον, ἐννοῶ τὸ Λύκειον, πρέπει νὰ ἔχῃ 4 τῶναις.

Τί θὰ συμβῇ τώρα ἀπ' ἐκεῖ καὶ πέρα. Δὲν ἔχουμε ἀπ' ἐκεῖ καὶ πέρα, οὔτε προπαρασκευαστικόν ἔτος γιὰ τὸ Πανεπιστήμιον, οὔτε ἐξετάσεις. Νὰ καταργηθοῦν οἱ ἐξετάσεις. Τί τίς θέλουμε τίς ἐξετάσεις. Καὶ θὰ μοῦ πῆτε αὐτὸ εἶναι ἐπαναστατικόν. "Ας κἄνουμε ἐδῶ ἐπαναστασι.

Καὶ ἐπ' αὐτοῦ δύο λόγια ἔχω νὰ σᾶς πῶ. Ἀνεγράψην κατὰ τὸ ἔτος 1929-30 εἰς τὸ Α' ἔτος τῆς Νομικῆς ἁγολῆς καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὸ 4ον ἔτος. "Όταν ἀνεγράψην ἐδῶ εἰς τὴν Νομικὴν ἁγολὴν ἔφερα ἀριθμὸν εἰδικοῦ Μητρώου 4501, δηλ. στὸ πρῶτο ἔτος εἴμασθε 4501 σπουδασταί. Πόσοι νομίζετε ὅτι εἴμασθε στὸ 4ο ἔτος; 750 φοιτηταί. Τί ἔγιναν οἱ ὑπόλοιποι; ἔφυγαν, δὲν μπορούσαν νὰ παρακολουθήσουν. Τί σέ τρομάζει λοιπὸν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

Νὰ ἀνοίξῃ τίς πόρτες διὰ πλάτα καὶ νὰ ἀφήσῃ τὸ παιδί νὰ πάῃ ἐκεῖ πού ἔχει διάθεσι. Δὲν μπορείς ἐσύ νὰ τοῦ βρῇς τὴν διάθεσι τοῦ παιδιοῦ. Ἐσύ κἄνεις γιὰ μαθηματικὸς, ἐσύ γιὰ φιλόλογος, ἐσύ γιὰ θεολόγος. "Όσα νὰ τοῦ πῶ ἐγὼ, καὶ ὅσα τέσσε νὰ κἄμω ἐκεῖνο πού ξερεῖ αὐτὸ καὶ ἔχει στὴν ψυχὴ του δὲν μπορῶ ἐγὼ νὰ τὸ διαγνώσω ποτέ.

Νέ συγχαρεῖτε εἶμαι ἐπαναστατικὸς σ' αὐτὸ σημεῖο. Ν' ἀφήσῃ τὸ παιδί νὰ πάῃ στὴν Σχολὴ πού θέλει καὶ θὰ δῇτε ὅτι ἡ ἴδια κατὰστασις θὰ ὑπάρξῃ. "Αν σήμερα μιὰ Σχολὴ βγάξῃ 200, τῶσους θὰ βγάξῃ καὶ τότε. "Ας γίνουν αὐστηρότερες οἱ ἐξετάσεις, ὅπως γίνονται στὴν Ἀμερικῇ. Στὸ Πανεπιστήμιον Καλλιφρονίας πού ἐπιστρέφην, ἐκεῖ πού διεσπείσθη διὰ πρώτην φορὰ τὸ ἄτομον, ἐκεῖ λοιπὸν μοῦ ἔλεγον τὸ ἔξης: Ἐμπεῖσαν 30.000 φοιτηταί στὸ Πανεπιστήμιον αὐτό. Μετὰ μιαν δεκαετίαν 400 βγήσαν ἀπὸ ἐκεῖ. Αὐτὲς οἱ χιλιάδες τί ἔγιναν; Ἀπλῶς δὲν μπόρεσαν νὰ παρακολουθήσουν καὶ ἔφυγαν. Ὑπάρχει βέβαια καὶ ἡ δυνατότης ἐργασίας ἐκεῖ. Αὐτοὶ δὲν τὸ φοβοῦνται, ἐμεῖς φοβοῦμεθα καὶ βάζουμε ἐξετάσεις. Ἔλασθε σίγουροι ὅτι μέ τὸν τρόπον αὐτὸν φθάνουμε σὲ σημεῖον πού θὰ εἶναι εὐχάριστο ἀπὸ ἐθνικῆς, ἀλλὰ καὶ ψυχολογικῆς καὶ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως; Ἐγὼ δὲν εἶμαι βεβαιωμένος. Ἐνῶ ἐάν ἀφήσουμε τὸ παιδί ἐλεύθερο νὰ πάῃ σὲ ὅποια Σχολὴ θέλει, τότε θὰ δῇτε τί ὠρεῖα ἀποτελέσματα θὰ ἔχουμε. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ ὡς τὸ τέλος ἡ κληδὼρα αὐτὴ, ἡ ὁποία μᾶς θορυβεῖ.

Νὰ καθιερωθῇ αὐστηρὰ ἐξετάσεις καὶ νὰ νοιώσουν καλὰ ἐκεῖνοι πού θὰ μποῦν στὸ Πανεπιστήμιον ὅτι πρέπει νὰ βγοῦν ἐπιστήμονες καὶ ἢν δὲν εἶναι ἱκανοὶ θὰ ἀναγκασθοῦν νὰ ἀποσυρθοῦν. Κι' ἔτσι θὰ γίνῃ ἡ ἐπιλογὴ ἐκείνων πού λέγει ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἔχουμε τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς. Διότι ἡ σφραγὶς τῆς δωρεᾶς δὲν διαγιγνώσκεται εὐκόλα, ποῖος τὴν ἔχει.

Τώρα θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Πρόεδρος νὰ πῶ καὶ 2-3 λόγια γιὰ τὸ θέμα τῶν κειμένων. Φαίνεται ὅτι περισσότερον τὸ ἔχουν ἀντιληφθῇ τὸ θέμα αὐτὸ οἱ μὴ φιλόλογοι καὶ θεολόγοι παρὰ οἱ φιλόλογοι. Κύριε Πρόεδρε, ἔχω 16 χρόνια, ἔχω ἐπιθεωρῆσαι πολλοὺς φιλόλογους σὲ ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταί δὲν ὑπῆρχον ἐδῶ εἰς τὰς περιφερείας. Ξέρετε λοιπὸν τί παρτήρησα; Ἡ κρίσις πού ἐδημιουργήθη περὶ τὰ κείμενα ὀφείλεται εἰς τὴν ἀπροθυμίαν τῶν διδασκόντων τὰ κείμενα στὰ Γυμνάσια. Μὴν κοιτᾶτε πού οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταί καὶ οἱ Γυμνασιάρχαι, οἱ ὁποῖοι βρόχοι, ἔγω παρακαλῶ τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς νὰ μοῦ ποῦν πότε ὅταν εἴσαν Γυμνασιάρχαι, οἱ φιλόλογοι εἶχαν φαντασιὰ εἰς τὸ κείμενον.

Ἀντιθέτως χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε, δηλ. δι' ἐνός παραθύρου εἶχε εἰσαχθῇ ἡ μετάφρασις καὶ

δέν είχε είσραχθῇ ἡ μεταφράσις ὡς βοηθητική, ἀλλὰ διὰ νά καταργήσῃ τό κείμενον. Καί εἶχε καταργηθῇ οὐσιαστικῶς τό κείμενον. Ποίος ἡσχολεῖτο μέ τό κείμενο ; Δυστυχῶς αὐτό συμβαίνει.

Πείσατε αὐτούς πού διδάσκουμε νά ἔχουν φανατισμό εἰς τό κείμενον καί ἀπό τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὁφείλω νά ὁμολογήσω ὅτι ὅσοι θεολόγοι ἔχουνε πάρει στά χέρια τους τό μάθημα τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν, ἔχουν μεγάλο φανατισμό, διότι σέβονται τό κείμενον.

Ποίος εἶχε τήν ἰδέα νά σπουδάσουμε τοὺς χρυσοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς μας, τοὺς κλασσικοὺς μας νά τοὺς σπουδάζουμε ἀπό μεταφράσεις ; Θά γνωρίζει ὁ κ. Παπαπαναγιώτου, διότι αὐτός πρέπει νά γνωρίζῃ αὐτό πού θά σῶς εἶπω. Ὅταν Ἰπουργός Παιδείας ἦτο ὁ κ. ερωνασιόπουλος, ἐνόησε μία γενική συνέλευση, νά ἐπιστρατευθῶμεν ἐναντίον τῶν πορισμάτων τῆς Παιδείας, διότι βλέπαμε μερικά πράγματα, τὰ ὁποῖα δέν μᾶς ἱκονοποιοῦσαν. διότι καταργοῦσε τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἐπιστήμης καί τήν ἱστορίαν. Βέβαια ἐμμέσως μέ κάποια λεπτότητα, ἀφ' οὗ ἐμείνανε τίς ὥρες. διότι μάθημα τό ὁποῖον ἦτο διδασκόμενον, λένε οἱ διδασκτικοί, δέν διδάσκεται.

Ὅταν λοιπόν ἐπῆγα στήν Γενικήν Συνέλευσιν ἐπετέθη κατὰ τῶν πορισμάτων. Εἰς κἀκεῖσε σέ ἀπολογία ὁ Ἰπουργός ἐμμέσως, ἐν εἰσαγωγῇ στοῦ Συμβουλίου, διότι εἶπα αὐτό, καί αὐτό.

- Τά εἶπα, ἐλλά δέν τά εἶπα ὡς Γενικός Ἐπιθεωρητής, τά εἶπα ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Θεολόγων, ὁ συνδικαλιζόμενος, εἶχα δικαίωμα καί εἶχα καθήκον νά τό πῶ, καί νά ἐνεργήσω καί νά συνεχίσω τήν ἐνέργειάν μου.

- Λέει δέν εἶναι ἔτσι πού τό λέτε διότι δέν ἔχετε χάσει τήν ἰδιότητα τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ.

- Καί νη τήν στιγμή τήν εἰσαχάσῃ. Καί μοῦ λέει ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἰπουργός

- "Ἄν νομίζετε ὅτι μπορείτε νά διατηρήσετε τά κείμενα, εἰστε πολύ γελασμένοι. Γιατί ποτέ δέν ἔμαθαν τά παιδιά μου ἀρχαῖα ἐλληνικά. Οὔτε τά ἔμαθα, οὔτε πρόκειται νά τά μάθουν. Δέν μπορείτε οἱ σῆς νά ἐμποδίσετε ἕναν ροῦν ὁ ὁποῖος ἔρχεται.

- Ποίος εἶναι ὁ ροῦς, κ. Ἰπουργέ;

- Αὐτός ὁ ροῦς τῶν μεταφράσεων. Μόνον ἔτσι θά σπουδάσουμε τόν πολιτισμό.

- Ὅστε μέ τὰς μεταφράσεις μπορείτε νά σπουδάσετε τόν πολιτισμό; Ἱστορία θά κάνετε τίπ' ἄλλο.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει πιαστήκαμε καί εὐτυχῶς πού ἔπεσε καί γλύτωκε τό Συμβούλιον.

Βλέπετε λοιπόν ὅτι πάντοτε, ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ..... (συνέχεται)

Εἰς τήν Ἐσχολή πού ἐσπουδάσα στήν Ἀμερική, σέ μία θεολογική Ἐσχολή, ἔχει μία παράδοση. "Ἄν δέν παράσῃ ὁ σπουδαστής ἀπό τήν ἐλληνική γραμματική καί ἀπό τό κείμενον δέν μπορεί νά προχωρήσῃ στίς πρυδές. Γι' αὐτό ἐξετάζεται πρῶτα σ' αὐτό. Ἀπέτυχς, πᾶσι τό δίπλωμα, τό ἔλασε. Ὅστε ἐκεῖνος κάνει μία τέτοια δουλειά καί ἐγώ θέλω νά καταργήσω τά κείμενα ; Ἐχω δέν μίαν γραμματικήν, ἐνέδοθεῖσαν ἀπό εναν Στούαρτ θεολόγο, σῶς βεβαίῳ ὅτι δέν ἀφήνει κανένα ομοεινόν σημείο, πού ἀφήνουν οἱ διπλές μας γραμματικές

Ἐλέχθη ὅτι δίπλα ἀπὸ τὴν μετάφραση θὰ ὑπάρχη τὸ κείμενον. Αὐτὸ εἶναι ποῦ θὰ καταργήσῃ τελείως τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά. Αἱ ἅμα ὑπάρχη τὸ κείμενο θὰ τὸ διαβάσουν; "Οχι, γιατί αὐνὰ ἔχω ἓνα τριαντάφυλλο καὶ νὰ γυρίξω νὰ ἔχη τὴν δύναμη τοῦ Τριαντάφυλλου τὸ κείμενο. Νὰ ὁσφραίνεται τὸ παιδί καὶ νὰ λέῃ καλὰ ἔχω τὴν μετάφραση, τί ὠραῖο πρᾶγμα εἶναι αὐτό. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπόμνη συμῆ καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα τέτοιο παιδί καὶ νὰ ὁσφρανθῇ, τότε θὰ γυρίσῃ νὰ πᾶν πρὸς τὰ ἐκεῖ, δὲν θὰ τοῦ ἀρέσῃ ἡ μετάφρασις.

"Όταν ἦταν Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἰπουργείου ὁ κ. Γαργούλης, εἶχα παρακλήσῃ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ μᾶθημα τῆς 3ης τάξεως τὴν ερμηνείαν περικοπῶν Παλαιᾶς καὶ Καινῆς διαθήκης νὰ εἰσαγάγῃ καὶ κείμενα ἀπὸ τοὺς Πατέρες. Τὸ πάλαι ἐπὶ μίαν πενταετίαν χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσω. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος τὸ χάνεφε καὶ λέει: Ὡστό εἶναι αὐτὸ ποῦ λές γιατί νὰ σοῦ πῶ ἀπὸ ποιᾶς πλευρᾶς. Ἐμεῖς παλεύουμε γιὰ τὰ κείμενα, ὠφέλεια ἔχουμε ὅλοι. Λέω νὰ μπάσουμε μερικὲς περικοπές ἀπὸ τοὺς κλασσικοὺς Πατέρες, τοὺς δυνατοὺς Πατέρας, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸ μπάσουμε. Χρὶς ὅλα τὰ νομίσματα εἶναι 250 μᾶθηματα, ἀλλὰ σὲ ὅσα θὰ χρειάζεται νὰ ἐμπεδοθῇ ἡ ὕλη. Αἰφνης ὁμιλεῖ περὶ φόνου. Ἐπειδὴ μοῦ χρειάζεται τὸ θέμα εὐτὸ ὅς τοῦ ἐμπεδώσω μὲ μίαν περικοπήν τοῦ Χρυσόστομου, τί λέει γιὰ τὸν φόνο καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Ἐπὶ τελευταῖο ὑπάρχουν στὸ τέλος ὀρισμέναν περικοπῶν, ὑπάρχουν καὶ περικοπαὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες τίς ἐκκλησιαστικᾶς.

Τί ἔχει παρατηρηθῇ, δὲν τὸ διδάσκουν οἱ θεολόγοι, διότι ἔτσι πετάχτηκε αὐτοῦ μέσα καὶ ἔλεγε κάποιος, " Δὲν πειράζει ὅς τὸ βλέπει μὲ τὸ μάτι " Νὰ πῶς θὰ τὸ δῇ μὲ τὸ μάτι. Νὰ τὸ διδάξῃ ὁ θεολόγος. Ἀφοῦ ἐμπήκω πρὸς ἐμπεδωσὴν τὸ μάτι δὲν ἐμπεδώνει ἔτσι. Ἀπὸ τὸν Πίνιακα μπορεῖ νὰ ἐμπεδώσῃ ἂν διδάσκω μαθηματικά. Δὲν τὸ διδάσκουν δὲν ἔχουνε τὸν χρόνον καὶ ἂν ἔχουν τὸν χρόνον τί κάνουν. Τὸ διαβάζει μὲ φόρα. Τὸ ἀκούσατε τί λέει; " Καὶ δὲν τὰ παιδιὰ " καὶ βγαίνουν ἔξω. Ἀλλὰ τί εἶπε ὁ Χρυσόστομος οὔτε ἐγὼ δὲν κατάλαβα.

Λοιπὸν νὰ μὴν φύγουμε ἀπὸ τὰ κείμενα. Νὰ μείνῃ τὸ κείμενο καὶ ὅχι νὰ μειωθῇ ἢ νὰ μείνῃ τὸ κείμενο καὶ νὰ ἔχουμε καὶ μεταφράσεις. Αὐτὸ εἶναι ζήτημα τῶν φιλολόγων. Ἄν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχω μίαν μετάφραση ἣ οποῖα δὲν θὰ ἔχη βέβαια τὸ βάρος τοῦ κειμένου ἀλλὰ τέλος πάντων θὰ ἔχη κάποιο βάρος καὶ εὐτῇ, ἂν σήμερον μπορῶ νὰ τὸ ἔχω αὐτὸ τόπρᾶγμα. Ἀλλὰ τὸ ἔχω, ὅς τὸ ἔχω, δὲν βλέπει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἂν ἔρχεται παραλλήλως, ἂν ἔρχεται νὰ υποβοηθήσῃ. Διότι καὶ ὁ χρόνος κατὰ τὸν ὅποιον προσφέρεται τὸ ὑλικὸν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν εἶναι περιορισμένος καὶ φυσικὰ θὰ χρειασθῇ καὶ μερικὰ λεπτά νὰ διαθέσω γιὰ νὰ διαβάσω, ἀπὸ τὴν μετάφραση, νὰ ὁλοκληρώσω ἓνα κεφάλαιο, μία μεγάλη ἐνότητα. Αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν τὸ συζητῶ, εἶναι ζήτημα φιλολόγων, ἀλλὰ ἔχω νὰ παρατηρήσω καὶ νὰ τονίσω ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ οὔτε νὰ σκεφθοῦμε καθόλου κατάργησιν τοῦ κειμένου τῶν κλασσικῶν συγγραφέων.

Αὐτὸ θὰ ἐποτελέσῃ μίαν πώσιν τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ "ἔθνους ὁλοκληροῦ. Ἔτσι τὸ πιστεύω ἐγὼ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀπόμνη γιὰ νὰ τελειώσω ἡμεῖς τοῦτο. Μὲ τὴν μεταρρύθμισιν αὐτὴν ποῦ κάνουμε, καλλιεργοῦμε ἢ μᾶλλον ἐνισχύουμε τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, γιατί λέμε ὅτι ζοῦμε σὲ ἓναν αἵωνα πυρηνικῆς φυσικῆς. Ποῦ εἶναι ὁ αἰὼν αὐτός; Φαίνεται στὴν μεταρρύθμιση; "Οχι. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι δὲν εἶναι τόσο μελετημένη ἡ μεταρρύθμισις ἀπ' ὅλες τὰς πλευρές, διότι ἔπρεπε νὰ πάρουν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, τὸ ἐπιστημονικόν. Ποιὸ εἶναι; εἶν' αὐτό. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα νὰ δώσουμε μέσα στὰ ἑχολεῖα καὶ δώσε το ἐν τῶν πρώτων καὶ κατόπιν ἄρχισε ἀπὸ ἐκεῖ ἂν οἰκοδομήσῃ τὴν μεταρρύθμιση. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν φαίνεται πούθενά. Ποῦ εἶναι ἡ πυρηνικὴ φυσικὴ; Πόσες ὥρες διαθέτετε καὶ ποῦ εἶναι τὰ μέσα ποῦ ἔχετε. Δὲν θὰ τὰ ἔχῃς ποτέ αὐτὰ τὰ μέσα.

Λοιπὸν αὐτὰ τὰ ὀλίγα ὅπάνω στὰ δύο αὐτὰ σημεῖα εἶχα νὰ σᾶς πῶ. Βέβαια εἶναι πολλὰ πέρα πολλὰ γιὰ τὰ ὅποια θὰ μπορούσε νὰ διαθέσῃ πολὺ χρόνον κανεὶς, ἀλλὰ θεωρῶ τέλος πάντων ὅτι αὐτὰ τὰ δύο εἶναι βασικὰ σημεῖα.

Τὸ πρῶτο εἶναι διότι ἐγὼ πιστεύω ὅπως εἶπα, ὅτι ἔάν τὸ ἑχολεῖο ἀπὸ διδασκηρικῆς ἀπόψεως πληροῦ ὅλους τοὺς ὅρους καὶ ἐμπλουτισθῇ μὲ τὸ ἀπαραίτητο ὑλικόν, τὸ ἐποπτικόν, νομίζω πῶς ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα μπορεῖ νὰ γίνῃ κάποιος λόγος. Ὅταν αὐτὰ τὰ πρᾶγματα δὲν τὰ ἔχουμε, πῶς νὰ κάνουμε μεταρρύθμιση. Μὲ συγχωρεῖτε.

κ. Πρόεδρος "Ὅσα μᾶς εἶπε ὁ κ. Λαβέτας ἦσαν πολὺ διακριτικὰ καὶ ἰδίως εἰς τὰ σημεῖα τὰ

ὅποια συνδέονται με ἀτομικὰ του βιῶματα ποὺ ἔχουν ἰδιαιτέρην ἀξίαν.

Θὰ ἤθελα μίαν παρατήρησιν, ὡς πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῆς Παιδείας. Νομίζω ὅτι τὸ σχέδιο τοῦ θά ἦτο τὸ καλὺτερον δυνατόν, ἐάν μπορούσε νὰ ἐφαρμοσθῇ, διότι λύει πολλὰς δυσκολίας καὶ πολλὰ προβλήματα. Ἀλλὰ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προσκρούει εἰς δύο βασικὰς δυσκολίας καὶ γιὰ τὺτό ἡ ἐπιδύξις του, διὰ τὸ παρὸν ἴσως, καθίσταται οὕτοια.

Ἡ πρώτη βασικὴ δυσκολία εἶναι ὅτι ἡ δημιουργία παραλλήλων τάξεων διότι ἐδῶ εἶναι τὸ πρόβλημα στοιχειώδους καὶ Μέσης ἐκπ/σεως προϋποθέτει τὴν διάθεσιν δαπανῶν πλέον τῶν διατεθειμένων σήμερον, ποὺ τὸ κρέτος δὲν ξεύρουμε ἂν εἶναι διατεθειμένον νὰ τίς ἀύξησῃ.

Ἡ δευτέρα δυσκολία εἶναι ἐκείνη ποὺ τὴν ἐπεσήμανε ὁ κ. Δαβέτας καὶ ποὺ εἶναι ἡ ἀρχή, ὡς πρὸς ὠρισμένα σημεῖα εἶχα μερικὸς δισταγμούς, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι ἡ πραγματικότης.

Ἡ δημιουργία παραλλήλων τάξεων δημοτικῆς καὶ Μέσης ἐκπ/σεως ἀποκρούεται μετὰ πείσμα-τος ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς στοιχειώδους ἐκπ/σεως καὶ γιὰτὶ νὰ μὴν τὸ ποῦμε, φοβοῦνται τὴν σὺγκρισιν ἐν τῇ παραλλήλῳ αὐτῇ λειτουργίᾳ τάξεων.

Γι' αὐτὸ καὶ ὅταν τὰ παιδιὰ τὰ παήναμε ἀπὸ τὴν 4ην τοῦ Δημοτικοῦ ἓνα μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἐνῶ λειτουργοῦσε τὸ ἐπαγγελματικὸ Γυμνάσιον, εἶχαμε τὰς διαμαρτυρίας καὶ αἱ δύο τάξεις ποὺ λειτουργοῦσαν παραλλήλως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ εἶχαν ἀτροφίαν. Καὶ ἐάν προσέξωμε τὴν εἰσηγητικὴν ἐκθέσιν αὐτὸ τονίζει, ἡ δημιουργία παραλλήλων τάξεων ἐκτὸς τῶν προσθέτων δαπανῶν ποὺ απαιτεῖ θὰ ἔχῃ τὸ μειονέκτημα ὅτι αἱ τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Λυκείου αἱ παραλλήλοι θὰ ἀτροφίσουν.

Πάντως ἀτομικῶς πιστεύω ὅτι ἡ διάρθρωσις αὕτη ἂν μπορούσε νὰ ἐφαρμοσθῇ θὰ ἦταν ἡ κορυφαία λύσις εἰς τὸ εἰδικὸν πρόβλημα τῆς διάρθρωσεως τῆς ἐργασιαίας Παιδείας. Τὴν γνώμην δὲ αὐτὴν τοῦ κ. Δαβέτα, καὶ τὸ λέω αὐτὸ ὅχι διὰ νὰ μειώσω τὴν ἀξίαν τῆς προτάσεώς του, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὴν ἐνισχύσω, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι καὶ πολὺ ποιοὶ ἔγνωροι ἀπὸ ἐμᾶς τὴν ἔχουν διατυπώσῃ, ἐπομένως εἶναι πρότασις ἐκπαιδευτικὴ, ἡ ὁποία θεμελιούται καλῶς καὶ εἰς ἐπιχειρήματα καὶ εἰς τὸ κῆρον ἐκείνων ποὺ τὴν προτείνουν, ἀλλὰ προσκρούει ὅπως εἶπα ἡ ἐφαρμογὴ τῆς εἰς τὰς δυσκολίας ποὺ εἶπα.

Κύριοι Συνάδελφοι, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, τὸν ὅποτον εἶδαμε ὅπως στὴν Θεσσαλονίκην, ἔκανε μίαν διαπίστωσιν ὅτι μολονότι εἴμαστε ἐν ὄψει μιᾶς μεταρρυθμίσεως, μιᾶς μεγάλης μεταρρυθμίσεως, κανένας ἀπὸ τοὺς ἐκπ/νοὺς, ὅταν τοῦ εἶπα ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε ἐρωτήσῃ τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς καὶ τοὺς Γυμνασιάρχας, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀκολουθήσῃ τίς γνώμες των, ἀλλὰ απλῶς νὰ ἔχῃ μεγαλυτέραν πείραν, διεπίστωσε ὅτι, ἐνῶ εὐρισκόμεθα σὲ μίαν μεταρρύθμιση, ἐν τούτοις κανένα δὲν τοῦ υπέβαλε κανένα ὑπόμνημα ἢ κατ' ἄλλο, πλὴν αἰτημάτων, τὰ ὅποια τοῦ υπεβλήθησαν κατ' ἐπανόληψιν.

Τοῦ εἶπα, ὅτι ὡς πρὸς τὴν μεταρρύθμιση, δὲν ἦταν δυνατόν νὰ γνωρίζουν οἱ ἐκπ/κοίτι-ποτα διότι αὐτὰ ἔγιναν πολὺ κρυφὰ καὶ ὅτι ἐπερίμεναν νὰ δοῦν ποιὰς εἶναι αἱ ἐρχέες γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ συζητήσουν. Καὶ μάλιστα εἶπα ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν κατ' ἄλλο, ἀλλὰ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς δέντ' ἐπληροφορήθη.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Συνεδρίασις μας αὕτη, ἡ σύσκεψις μας αὕτη ἔχει σκοπὸ νὰ μελετήσῃ τὴν πλῆσιν ποὺ ἔγινε γνωστὸς ὁ σκοπὸς τῆς μεταρρυθμίσεως, νὰ μελετήσῃ ὅλη τὴν μεταρρύθμιση, ἡ ὁποία, προτείνεται καὶ ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι πολὺ σημαντικὴ καὶ διὰ τὴν ἐκπαίδευση καὶ διὰ τὸν Ὑπουργὸ καὶ γιὰ μᾶς οἱ ὅποιοι νομίζουμε ὅτι θὰ τὴν παραδώσουμε ἐργότερα σὲ ἄλλια χέρια, τὰ ὅποια μποροῦν νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸ ἔθνος.

Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι ὀφείλομε νὰ συγκαρῶμε τὸν πρόεδρό μας, ὁ ὁποῖος ἔκανε χθὲς μίαν ἐξαντλητικὴν ἀνάλυσιν καὶ μίαν μεγάλην εἰσαγωγὴν, ἡ ὁποία ἐκράτησε ὀλόκληρη τὴν προεὶνή συνεδρίασιν καὶ ἡ ὁποία ἦταν ἀρκετὸ λαττωριστικὴ γιὰ ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν γνωρίζουν τὰ πράγματα τῆς Μέσης ἐκπ/σεως, διότι ἡ σύσκεψις μας αὕτη δὲν ἔχει νομίζω σκοπὸν νὰ καταταπί-σῃ ὁ ένας τὸν ἄλλον, διότι ὅλοι μας ζοῦμε ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας τὰ ἴδια ζητήματα, ἀλλὰ νὰ μπορέσουμε νὰ δείξουμε εἰς τοὺς ἑξῆς τῆς ἐκπ/σεως ὅτι γνωρίζουμε πολὺ καλὰ τὰ ζητήματά μας, ὅτι τὰ σκεπτόμεθα καὶ ὅτι εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ χαράξουμε καὶ ἑμεῖς μίαν γραμμὴν ἢ νὰ ποῦμε γνώμες, οἱ ὁποῖες εἶναι τουλάχιστον ἀπὸ τὴν τεχνικὴν τοὺς πλευρὰ σεβαστέες.

Τό υπό φήσαν Νομοσχέδιο, εισέρχεται άμέσως διότι δέν θέλω νά καταλάβω πολύ μεγάλο χρόνο, έχει δύο μεγάλα χαρακτηριστικά, τά οποία όφείλει κανείς νά τά χειροκροτήσῃ.

1. Είναι ἡ δωρεάν Παιδεία, όπως εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος καί

2. Ἡ επέκτασις τῆς υποχρεωτικῆς φοιτήσεως.

Ἡ δωρεάν Παιδεία θά δώσῃ τήν εὐχέρειαν στά παιδιά μας νά παρακολουθήσουν τό Σχολεῖο ἡ ἐπιμνημονεύσις τῆς υποχρεωτικῆς ἐμπ/σεως θά τοῦς δώσῃ τήν εὐκαιρία νά πλουτίσουν τίς γνώσεις των, νά ἐνσωματωθοῦν εἰς τό σύνολον καί νά ἐξετάσουν βαθύτερα τά προβλήματα, εἰσεῖ-
να τά ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν στό δημοτικό Σχολεῖο.

Εἶναι μία μεγάλη κατάντησις, τήν ὁποῖαν ὀφείλουμε νά ἐξάσῃμεν, καί νά χειροκροτή-
σοῦμε.

Ἔσῃ ἄφορᾷ ὅμως τήν Μέση ἐμπ/ση ἔτσι, ὅπως διαρθρώνεται ὑπάρχουν μερικές ἀντιρρή-
σεις καί δευτέρες γνώμες, οἱ ὁποῖες νομίζω ὅτι πρέπει νά ἀκουσθοῦν καί νά τίς λάβῃ κανείς
υπ' ὄφιν. Βέβαια ἀκολουθεῖ τό ἐπὶ φήσοις Νομοσχέδιον τά πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας.

Ἀλλά ἡ Ἐπιτροπή Παιδείας δέν εἶχε ἀνθρώπους τῆς πράξεως μέσα της. Εἶχε ἀνθρώπους
θεωρητικούς; εἶχε ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετώπιζαν κατὰ διαφορετικό τρόπο τά προβλήμα-
τα ἀπό ὅ,τι τά ἀντιμετωπίζουμε ἐμεῖς. Εἶχε τήν ἔννοιαν δημιουργίας μιᾶς νέας νομοθε-
σίας εἰς τήν ἐμπ/σιν, ἀλλά τά ζητήματα αὐτά ἀπό τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεως των μέχρι τῆς
πραγματοποιήσεως των ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἔχουν πολλές δυσκολίες καί δημιουργοῦν μί ἄ μεγάλη
ἀπόστασις, τήν ὁποῖαν δέν μπορεῖ νά τήν καλύψῃ κανένας ἀπό θεωρητικῆς ἀπόψεως.

Ἐάν δοῦμε τό σημερινό Νομοσχέδιο θά δοῦμε ὅτι γίνεται μία κομὴ εἰς τήν μέση Ἐμπ/
σιν μέ τήν δικαιολογίαν ὅτι τό Γυμνάσιον ἕως τώρα ἦταν μονολιθικόν. Πρῶτη φορά εἰσάγεται
ἡ ἔννοια μονολιθικοῦ μέ τήν ἔννοιαν τοῦ ἐνιαίου. Διότι μονολιθικόν ὅταν λέγαμε μέχρι πρό
ὀλίγου καιροῦ, πρό τῆς ἐμφανίσεως τῶν Νομοσχεδίων, ἐννοοῦσαμε μόνον τυπικόν. Αὕτη ἦταν ἡ
ἔννοια. Ἀπλοδῇ ἐννοοῦσαμε ὅτι εἰς τήν μέσην ἐμπ/σιν ὑπάρχει μόνον ἓνας τύπος Σχολείου, τόν
ὁποῖον ὠνομάσαμε μονολιθικόν. Νομίζω ὅτι καί αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια Κύριε Πρόεδρε.

Σήμερα εἰσάγεται τό ζήτημα τοῦ μονολιθικοῦ, ἀλλά δέν εἴμαστε μόνον ἡ χώρα ἡ ὁποία ἔ-
χουμε μονολιθική Μέση Ἐμπ/ση, ἔχουμε καί μονολιθική Στοιχειώδη ἐμπ/ση. Ἐάν αὐτό θεωρῆται
μειονέκτημα, πρέπει νά περιλάβουμε καί τήν Γερμανίαν, ἡ ὁποία ἔχει ὁτάξιον Μέση Ἐμπ/ση,
τήν Ἀγγλίαν, ὁποία ἔχει 5-7 χρόνια, πρέπει νά περιλάβουμε καί τό Βέλγιο, τό ὁποῖον ἔχει
6 χρόνια καί ἄλλες διάφορες χώρες, ἔξω ἀπό τήν Εὐρωπαϊκή κοινότητα ἡ ἔξω ἀπό τήν Εὐρώπη,
χώρες ἀπλοδῇ οἱ ὁποῖες ἔχουν μίαν παράδοσιν καί μίαν βιομηχανίαν καί στένονται καλᾶ ἢ μάλ-
λον εἶναι πρότυπα τῆς συγχρόνου οἰκονομίας καί τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ Μέση Ἐμπ/σις σέ μᾶς τώρα θά διαιρῆται εἰς Γυμνάσιον καί Λύκειον, ὡς γνωστόν, καί
τό μὲν Γυμνάσιον θά ἔχῃ ἰδιαιτέρον κοινωνικόν καί παιδευτικόν σκοπόν. Τόν κοινωνικόν σκο-
πόν τόν ἀναγνωρίζω, ὅπως νομίζουμε ὅτι ὅλα τά παιδιά πρέπει νά περάσουν ὑπό ενα κοινὸ τῆς
στοιχειώδους ἐμπ/σεως, ἄσχετα ἂν διαρκῇ 6 χρόνια ἢ 3 γιὰ νά ἀποκτήσουν ενα κοινὸ πνεῦμα,
αὐτό τό ἀναγνωρίζω, μολονότι δέν ὑπάρχει ὁ συγκεκριμένος κοινωνικὸς σκοπός, οὔτε εἰς τήν
εἰσηγητικὴν ἐκθεσιν, οὔτε εἰς τόν Νόμον.

ἔχει ὅμως ἓναν παιδευτικόν σκοπόν. Ὁ παιδευτικὸς σκοπός ἔρχεται ὡς ἑξῆς: Τί ζητεῖ-
ται ἀπλοδῇ ἀπὸ τόν παιδευτικόν σκοπόν; Νομίζω ἀπὸ τήν εἰσηγητικὴν ἐκθεσιν ὅτι ζητεῖ νά
συμροτήσῃ τό πνεῦμα τῶν παιδιῶν. Ἀλλά εἶναι δυνατόν μέσα σέ 3 χρόνια νά δώσῃ ἔστω καί
στοιχειώδως τήν ἀντίληψιν τῆς φύσεως τοῦ μαθηματικοῦ νόμου, τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν,
καί γενικῶς νά προαγάγῃ τήν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Σχολικῶν αὐτῶν.... τῆς σχολικῆς
αὐτῆς ἡλικίας; Νομίζω ὅτι ὑπάρχουν πολλές δυσκολίες. 1) Εἶναι ἡ δυσκολία τῆς ἐφηβικῆς
ἡλικίας. Ἡ ἡλικία 13 καί 14 ἔτων. ἔχει ὀρισμένα χαρακτηριστικά, τά ὁποῖα εἶναι πρῶτον
ἐλλειψίς κριτικῆς καί ἀφαιρετικῆς ικανότητος. Δεύτερον ενα περιπετειώδες τό ὁποῖον ὑπάρ-
χει καί ἀκόμα ὑπάρχει ἡ μηχανικὴ μνήμη ἡ ὁποία μέ τήν πάροδο τῶν ἔτων τείνει νά μετατρα-
πῇ εἰς λογικὴν μνήμην. Ἀπλοδῇ τό 13 καί τό 14, τό ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ εἰς τήν πρώτην καί
τήν δευτέραν Γυμνασίον ἔχει ἰδιαιτέρα ψυχολογικά χαρακτηριστικά. Τό 15ον ἔχει ἄλλα ψυχολο-
γικά χαρακτηριστικά, εἶναι λίγο μεταβατικόν καί πλησιάζουν περισσότερο πρὸς τήν ἐφηβικὴν
ἡλικίαν, παρὰ πρὸς τήν προεφηβικὴν ἡλικίαν. Καί αὐτά τά λέγω, διότι καί ἡ εἰσηγητικὴ ἐκθε-

εις επικαλείται την ψυχολογίαν του παιδιού.

Είς την εισηγητικήν έκθεσιν λέγεται ότι δέν έδιναν αι μέχρι τουδε 3 πρώτες τάξεις ουσιαστικά προσόντα. Ουσιαστικά προσόντα εξαρτάται πώς λέγεται. Έάν έννοούν ουσιαστικά προσόντα διά την ζωήν, έμεϊς όφείλουμε νά δηλώσουμε ότι από της άπόφωσ της είδικότητος δέν έξυπηρετούμε την ζωή. Έμεϊς είμαστε ένα παιδαγωγόν σχολείον, τό όποϊον έχει σκοπόν νά άναπτύξη τάς πνευματικές δυνάμεις καί νά έφοδιάση φυσικά τά παιδιά μέ ωριμαζόμενες γνώσεις. Έάν λέγεται ότι δέν δίδουμε ουσιαστικά προσόντα, αυτό είναι άληθές, αλλά νομίζετε ότι θά δοθούν τώρα ουσιαστικά προσόντα μέσα σέ μία τριετία καί όπως έχει διαρθρωθή τό πρόγραμμα; Αμφιβάλω. Διότι τό ίδιο περίπου λέγεται καί γιά τό άνώτερον Λύκειον, ότι ζητούν έργασίαν. Βεβαίως δικαίωμα των άποφοίτων είναι νά ζητούν έργασίαν, αλλά αυτό δέν σημαίνει ότι έμεϊς είς τό Λύκειον θά τους κατάρτισουμε έτσι, ώστε νά είναι είς θέσιν νά πιάσουν οποιαδήποτε έργασίαν. Βρισκό το όποϊον επίσης παρουσιάζεται είς τό Νομοσχέδιον, είναι τό ότι δέν αναφέρεται καθόλου ή προετοιμασία διά τό Πανεπιστήμιον. Τό άγνωστό τελείως. Έως τώρα όλα αι μεταρρυθμίσεις άνέφεραν πάντοτε ότι τό Γυμνάσιον ήταν καί μία προετοιμασία διά τό Πανεπιστήμιον. Σήμερα δέν αναφέρεται καθόλου αυτό τό, πράγμα.

(Αυτή εκ του άμφοτέρου μή άκουομένη)

Καί ζητείται νά καταστούν ικανοί διά την ζωήν καί ικανοί νά άσχοληθούν μέ ό,τιδήποτε θέλουν άρκεϊ νά έχουν τό συναίσθημα του άνθρώπου, άρκεϊ νά πιστεύουν είς τό "Έθνος των, νά έχουν έξελιγμένες τίς πνευματικές των δυνάμεις καί νά είναι έφοδιασμένοι μέ γνώσεις. Από της άπόφωσ αυτής είμαστε είς θέσιν νά προσφέρουμε εκείνο τό όποϊον μάς ζητεί τό Κράτος.

Επίσης είμαστε είς θέσιν νά προετοιμάσιμεν καί διά τό Πανεπιστήμιον. Αλλά εδώ ζητούνται άλλα πράγματα καί ιδιαιτερώς δέν αναφέρεται τό Πανεπιστήμιον, τό όποϊον ύπολογίζεται ένας άλλος θεσμός, ό θεσμός του Ακαδημαϊκού πτυχίου, ό όποϊος κλονίζει την έκπαισιν την Μέσην, ως θεσμόν. Δέν υπάρχει πλέον θεσμός της Μέσης έκπαισεως καί αυτό θά τό δίγει είς όλόκληρον την διαδρομήν του Νομοσχεδίου, τό όποϊον δέν κάνει διάκρισιν μεταξύ Καθηγητών καί Δημοδιδασκάλων, αλλά εμπλώς τους αναφέρει όλους ως διδασκάλους καί φυσικά τελει φαίνεται είς την ίσοπέδωσιν, είς την παραχώρησιν του τίτλου Τίτσερ(διδάσκαλος).

Είναι κα' αυτό μία διάπίστωσις την όποιαν όφείλουμε νά την κάνουμε.

Είς την Α' Βασιίδα λέγεται ότι πρέπει ή κατεύθυνσις του νά είναι χουμανιστική. Αυτή την έκφραση χρησιμοποιεί, ότι ο σκοπός είναι χουμανιστικός. Αλλά διερωτάται κανείς, ποία είναι τά μέσα τά όποια θά χρησιμοποιήσιν αυτό τό Σχολείο γιά νά δώσιν την χουμανιστικήν μόρφωσιν; Είναι άλήθεια ότι χουμανιστική μόρφωσις μπορεί νά δοθή καί μέ τά τεχνικά μαθήματα όταν πάρουν την καλλιτεχνικήν τους μορφή, δίδεται καί αυτή ή κατεύθυνσις, αλλά χουμανιστική κατεύθυνσις είναι κυρίως ή κατεύθυνσις ή όποια προέρχεται από τά κείμενα καί χωρίς τά κείμενα δέν είναι δυνατόν νά εκπληρωθή ή απαιτήσις αυτή του Νομοσχεδίου.

Βέβαια εισάγεται ή λέξις προσπέλασις, νά προσπελάσιν τόν άρχαϊόν πολιτισμόν. Έάν πάρουμε εκείνη την έκφρασιν όπως την χρησιμοποιούν σήμερα οι στρατιωτικοί σημαίνει βαδίζω νά συναντήσω τόν έχθρόν υπό τά βλήματα του πυροβολικού του. Έάν πράγματι ή μεταφορά αυτή είναι τέτοια, δηλ. οι τρόφιμοι του Α' κύκλου θά πλησιάζουν σέ τόσo μεγάλη άπόσταση, τότε μάλιστα, θά είναι δηλ. είς πολύ μεγάλην άπόστασιν από τόν πραγματικόν άνθρωπισμόν.

Έάν όμως πραγματικά θέλει νά δώσιν χουμανιστικήν μόρφωσιν τότε δέν υπάρχει κανένα άλλο μέσον εκτός από τά κείμενα. Καί ή χουμανιστική μόρφωσις είναι κείμενα.

Βεβαια εισάγεται ό θεσμός της άρχαίας γραμματείας, αλλά θά ήθελα νά έρωτήσω τό εξής: Είναι δυνατόν νά διδασχθί ή Γαλλική Φιλολογία από μεταφράσεις καί κατόπιν νά γίνη μία συνοπτική είκων της έξελίξεως της Γαλλικής Φιλολογίας; Έάν ήταν αυτό δυνατόν δέχομαι ότι κα' εδώ θά μπορούσε νά γίνη ή γνώσις των χουμανιστικών κειμένων από μετάφραση καί κατόπιν νά δώσουμε μίαν περίληψιν της έξελίξεώς της. Αλλά αυτό δέν είναι δυνατόν διότι βάσις είναι ή γλώσσα. Τώρα τίθεται τό εξής ζήτημα:

"Έγινε σωστά ή τομή είς τόν πρώτον καί τόν δεύτερον κύκλον; Έγώ Νομίζω, όχι. Δέν έμελετήθησαν καλώς τά στατιστικά δεδομένα. Τά στατιστικά δεδομένα τά όποια αναφέρει ή εισηγητική έκθεσις άρχίζουν από το 1943 καί έξισινούνται έως τό 1961. Κοιτάξτε, Κύριοι,

τί έχει συμβῆ. Ἀπό τὴν ἐποχὴ τῆς κατοχῆς καὶ πέρα, ἔχουν ἰδρυθῇ εἰς ὅλα τὰ μέρει, αὐτὸ γνωρίζετε, παραρτήματα, καὶ τὰ παραρτήματα αὐτὰ συνήθως εἶχαν 3 τάξεις, ἔτσι νομίζω ὅτι ἦταν. Ἐπομένως ἐφοιτοῦσαν οἱ μαθηταὶ ἐκεῖ καὶ πραγματικὰ ὑπάρχει μεταξύ τῶν ἐτῶν 48 καὶ 60, ἓνα ἄνοιγμα μεταξύ τῶν 3 αὐτῶν τάξεων, ἀλλὰ ἐάν υποθεθῇ ὅτι δὲν ὑπῆρχαν τὰ παραρτήματα, ὁ περιορισμὸς θὰ ἦταν κανονικὸς καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μελέτη εἰς τὸ σύνολον, ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡμελέτη εἰς γυμνάσια περιοχῶν, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν καὶ φυσικὰ τότε θὰ παρουσιάζεται ἓνα κανονικὸ ἄνοιγμα, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀποχωροῦντας καὶ διότι δὲν μποροῦν νὰ προσαρμολογῶν, εἴτε διότι δὲν μποροῦν νὰ ἀποδώσουν, εἴτε καὶ δι' ἄλλους μικροτέρους λόγους.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι δὲν ἔγινε ἐξετάσεις τῶν στατιστικῶν δεδομένων ὅπως ἔπρεπε.

Ἡ ψυχολογία ὅμως, ὅπως εἴπαμε τοῦ προετοίμου λέει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ συμπεριληφθῇ ὁ 15ετής μέσα μέσα εἰς τὴν προέφηβον. Περιλαμβάνεται καὶ αὐτὸς μέσα εἰς τὸν προέφηβον, ἀλλὰ ἀρχίζει νὰ δημιουργηθῇ μία ἄλλη κατάστασις, ἡ ὁποία δὲν εὐνοεῖ τὴν ὑπαρξίν καθόλου τῶν πραγμάτων. Ποῦ θὰ γίνῃ ἡ μόρφωσις; Δὲν νομίζω σὶ προκύπτει ἀπὸ τὰ στατιστικὰ αὐτὰ δεδομένα ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ὑπαρξίς τῶν Προγυμνασίων, νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς ἄλλους λόγους. Ἐπειτὰ ἔχουμε τὸν Β' κύκλον.

Ὁ Β' κύκλος περιλαμβάνει τὰ παιδιὰ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. Εἰς τὰ παιδιὰ αὐτά, ἡ μεγάλη διαφορὰ μας εἶναι ὅτι δίδονται τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ καὶ πραγματικὴ χουμινιστικὴ μόρφωσις. Ὅπως εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος, δὲν φθάνουν, διότι 2 ἔτη διὰ νὰ εἰσαχθῶν εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ εἰς τὸ συντακτικόν. Ἐγὼ νομίζω ὅτι δὲν φθάνουν οὔτε τὰ 2 ἔτη, νομίζω σὶ χρειάζονται 3 ἔτη. Ἀλλὰ ἂς υποθέσωμεν ὅτι χρειάζονται 2 ἔτη, θὰ μοῦ ποῦν ὅτι ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς καθαιρευούσης εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν ὠρισμένες λέξεις. Σφάλμα αὐτό, διότι ἡ γλῶσσα δὲν ἐξετάζεται κατὰ τὴν ἀνὰδρομον φορὰν, πάντοτε ἐξετάζεται ἀπὸ τῆς ρίζης πρὸς τὸ σημερινόν καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ σημερινόν πρὸς τῆς ρίζης. Μία βασικὴ ἀρχή. Ἐπειτα μᾶς κατηγοροῦν ὅτι δὲν ἔμαθον ἕως τώρα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ τὰ παιδιὰ μας, ἐπομένως τί τὰ θέλουμε αὐτὰ τὰ πράγματα.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Πρόεδρος, μολονότι τὸ ἔθιξε χθὲς νὰ κἀνω κάπως ἀναλυτικώτερη ....

Τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἕως τὸ τέλος τοῦ 14ου αἰῶνος, ἦταν ἡ κυρία τροφή, μετὰ τὰ λατινικὰ εἰς τὴν Εὐρώπῃ, γιὰ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ μορφωθῶν. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 18ου σὲ ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος εἶναι ὁ Λούμπολτ, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι τὸ ἀνθρωπιστικόν ἰδεώδες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτόμου καὶ εἰς τὴν μείωσιν του μέσα εἰς τὸ σύνολον.

Αὕτῃ εἶναι ἡ βάση τῆς ἀνθρωπιστικῆς μορφώσεως. Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἡ φιλολογία πῆρε μίαν μεγάλην ἔκτασιν, καὶ ἐνῶ προηγουμένως μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Λούμπολτ καὶ ἀργότερα, ἐδεωροῦσαν τὰ κείμενα τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ λατινικὰ, ὡς υποδειγματικὰ, διὰ τὸ ἦθος, διὰ τὸ συναίσθημα καὶ διὰ τὴν λογίαν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία ἔπαυσε πλέον νὰ εἶναι ἐπιστήμη καὶ μετετάχθη εἰς πνευματικὴν ἐπιστήμην, ἱστορικὴν ἐπιστήμην δηλαδὴ, ἄλλαξε τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διότι δὲν εἶναι δυνατόν ποτε τὸ Γυμνάσιον νὰ μὴν παρακολουθῇ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ὅπως εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος, εἰσαγάγαμεν τὸν ἱστορικὸν μέσα. Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως αὐτὸ δὲν ἱκανοποιῦσε τὸ Γυμνάσιον, διότι δὲν μπορούσε νὰ θεωρηθῇ τὸ Γυμνάσιον σὰν ἓνα Σ. ο. λ. εἰς τὸ ὁποῖον παρέχει ἱστορικὰς γνώσεις ξερὰς, ὅπως εἶπε ὁ κ. Δαβέτας, οἱ ὁποῖοι δὲν βοηθοῦν σὲ τίποτε ἀπολύτως, ἀλλὰ στεροῦν τοὺς νέους ἀπὸ τὴν πρωτοτυπίαν καὶ ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ζωῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ παρουσιάσθημε ἡ θεωρία τοῦ Γκοίτε, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζουμε τῆς ρίζης μας καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγον πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ. Καὶ ἐν τῷ μεταξύ ὅπως θυμόμαστε ὅλοι μας, τὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστώτα τὰ ὁποῖα δὲν ἤθελαν καθόλου τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτομικοῦ πνεύματος, ἔβλεπον ἐναντίον τῶν ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν, διότι ἤθελαν νὰ μορφώσουν ὅπως νοῦμερα τὰ ὁποῖα νὰ κινοῦνται εἰς τὰς κατευθύνσεις των.

Καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ θέμα. Ὅτι ὅσα Κρήτη δὲν πέρασαν ἀπὸ τὸ ὀλοκληρωτικὸ καθεστὼς ἐτρέβησαν τὸν δρόμον τους. Ὅσα ὅμως ὑπέστησαν αὐτὴν τὴν ἐπίδρασιν ἔχασαν τὸν ἑαυτὸν τους. Ἐπὶ τὸν πόλεμον ἄρχισε νὰ γίνεται συζήτησις ὡς ἑξῆς: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατόν μὲ ὅσα μέσα καὶ ἂν ἔχουμε νὰ τὸν κἀνουμε, νὰ τὸν ἀλλάξωμε; Καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατόν νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν φύσιν διότι πολλοὶ ἐπίστευαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ εὐρίσκεται πάντοτε εἰς

διαφωνίαν με τὴν φύσιν, καὶ εἰς δεχθούμε πάλι ὅτι ἐπηρεάζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ γίνεται ἀτομικότης, εἶναι δυνατόν αἱ κλασσικαὶ γλώσσες νὰ ἐπιδράσουν τόσο πολὺ καὶ νὰ μεταβάλουν τὴν σύστασιν τοῦ καὶ τὴν ἀντίληψίν του. Πολλοί, ὅπως εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος, εἶπαν ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχουμε κείμενα καὶ πράγματι, κείμενα τοῦ 18ου καὶ τοῦ 19ου αἰῶνος, στὴν Εὐρώπῃ, σὲ μερικὰ ἔθνη δηλαδὴ, εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ ἀνθρωπιστικὰς ἰδέας.

Ἀλλὰ δὲν ἐξετάσθηκε τὸ ζήτημα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἄλλοιως, ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως. Εἶπαν τὸ εἰς: Ποῖον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκπαιδεύει; Ἐκπαιδεύει ἡ φυσικὴ διότι μᾶς ἀναγκάζει νὰ παρακολουθήσουμε τίς σκέψεις τῶν διαφόρων επιστημῶν κλπ. νὰ δοῦμε πῶς αὐτοὶ κατέβησαν εἰς τὴν... εἰς ὠρισμένα συμπεράσματα καὶ νὰ γνωρίσουμε τὴν φύσιν. Μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ μαθηματικά, τὰ ὁποῖα ἔχουν μίαν λεπτὴν διατύπωσιν, συνδέουν τὸ ὅλον κλπ. Βέβαια μᾶς χρειάζονται. Ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά, τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς χρειάζεται; Εἶπαν λοιπὸν τὸ εἰς: Δημοσίνα παιδαγωγικὴν ἔχει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ὡς προανακαλεῖ τὴν σκέψιν, ὡς θέμα προκαλεῖ τὴν θέλησιν, διεγείρει τὴν θέλησιν καὶ ὡς ἰδέα συμβάλλει εἰς τὴν ταυτοποίησιν τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δώσουμε ἡμεῖς ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῆς φιλολογίας εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δώσουμε καὶ ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν φυσικῶν επιστημῶν, θὰ δώσουμε ὠρισμένα πράγματα, οὕτε πρόκειται νὰ κάνουμε φιλολόγους τὴν στιγμὴν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς μας πρόκειται νὰ γίνουν μαθηματικοὶ φυσικοὶ, νομικοὶ κλπ. Ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χρειάζεται; Χρειάζονται ὠρισμένα προβλήματα ἐνώπιον τῶν ὁποίων θὰ τεθῇ ὁ μαθητής.

Ὁ μαθητής παραβάλλει τὸ ἐγὼ του μετὰ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον διαφορώνεται. Ὅταν δηλαδὴ κάνει σύγκρισιν τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ ἄλλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει δώσει καὶ αὐτὸς διλαδὴ, λύσιν εἰς τὰ προβλήματα αὐτὰ.

Τί θὰ κάνουμε λοιπὸν μετὰ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά. θὰ δώσουμε 15, 20, 30 προβλήματα ἐνώπιον τῶν ὁποίων θὰ τεθῇ ὁ μαθητής καὶ θὰ εἶ, πῶς αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος διεπίστωσε τὸ πρόβλημα καὶ πῶς τὸ ἐσκέφθη καὶ ποῖαν λύσιν ἔδωκε εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἐκτὸς τούτου συμβαίνει καὶ κατὰ ἄλλο. Ὅτι οἱ ἀρχαῖες, οἱ κλασσικὲς αὐτὲς γλώσσες ἔχουν μίαν συνθετικὴν διατύπωσιν, τὴν καλυπτομένην διατύπωσιν, ἔχουν μίαν σαφήνειαν καὶ μίαν ἀκρίβειαν. Αὐτὴν τὴν ἀκρίβειαν καὶ αὐτὴν τὴν σαφήνειαν πρέπει νὰ τὴν κατανοήσῃ ὁ μαθητής καὶ δὲν φθάνει αὐτό, εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα.

Τὸ δεύτερον βῆμα πρέπει, ..εἶναι νὰ διατυπώσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα. Καὶ διὰ νὰ τὰ διατυπώσῃ, διότι μετὰ τὸν λόγο ἐσχωρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ ἄλλα ὄντα καὶ μπορούμε νὰ ἔχουμε σκέψεις ἄλλὰ δὲν ἔχουμε ἀντικειμενικὸν λόγο, εἰάν δὲν τὰ ἐκφράσουμε αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ μελετήσῃ τὴν γλῶσσαν τὴν δικήν του, νὰ σκαρβῇ τοὺς τρόπους μετὰ τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ἐπομένως καταλήγει εἰς μίαν ἐργασίαν παραγωγικὴν, δημιουργικὴν, ἄνευ προηγουμένου.

Ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖον πρέπει προηγουμένως νὰ μάθῃ τὴ λέξιν καὶ νὰ τὴν μάθῃ, νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου, ποῖαν ἀξίαν ἔχει ἐν σχέσει μετὰ τίς ἄλλες λέξεις τῆς ἰδίας προτάσεως, ποῖαν σκέψιν ἔχει ἡ πρότασις αὐτὴ καὶ ἐξηρητημένη καὶ ἀνεξέρετη μετὰ τίς ἄλλες προτάσεις καὶ ποῖον νόημα ἀποδίδει μία περίοδος καὶ ποῖαν θέσιν ἔχει ἡ περίοδος μέσα εἰς τὸ γενικὸν νόημα. Πρέπει δηλαδὴ νὰ μάνῃ μίαν μελέτην ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ μὴ χάνεται εἰς λεπτομέρειας. Νὰ μὴν παρσύρεται ἀπὸ ἐνα ἐπὶ μέρους πρᾶγμα καὶ νὰ χάνῃ τὴν εἰκόνα τοῦ συνόλου, ὥστε αὐριο μεθαύριο νὰ παρσύρεται ἀπὸ ὁποιοδήποτε.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ φθάσουμε σ' αὐτὸ σημεῖον καὶ νὰ ἔχῃ ἀπόδοσιν αὐτὴ ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία εἶναι καθαρῶς πνευματικὴ καὶ δημιουργικὴ, χρειάζομαστε, ἐπισήσεις, ἀριθμὸς, διδάσεις, πρόσωπον κλπ. ὅ,τι ἀπαραίτητως χρειάζεται διὰ νὰ εἰσέλθωμεν μέσα εἰς τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον πολλές φορές πρόβει ὁλόκληρον τὸ νόημα, μέσα σὲ μία χαρακτηριστικὴ λέξιν.

Ὅλη ἡ ἐργασία αὐτὴ ἡ πνευματικὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀπὸ μετάφρασιν. Μόνον ἀπὸ τὸ κείμενον καὶ μόνον εἰς περιωρισμένον ἀριθμὸν θεμάτων καὶ γιὰ ὑπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά εἶναι ἐναντίον τῆς μεγάλης ἐκτάσεως καὶ γι' αὐτὸ περιωρίζεται εἰς ὀλίγα πράγματα καὶ εἶναι ἀκριβὲς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος χθὲς ὅτι μᾶς μένει ἡγεσίς τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τὴν ὁποῖαν ἔχουμε ἀποκομίσῃ ἄσχετα εἰάν τὸ ἀντιλαμβανόμεθα ἢ ὄχι καὶ εἰάν εἰς μεγαλύτεραν ἢ λιγνὴν διαβάζοντας ἀρχαῖα κείμενα νομίζουμε ὅτι συναντοῦμε σημερινὰ προβλήματα τοῦ κόσμου. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἔννοια τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν.

Ἐάν ὅμως εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ μαθητὴς ἔχει μνήμην καὶ δέν τὴν χρησιμοποιοῦμεν, δηλ. τοῦ Α' κύκλου, ἀλλὰ προσπαθοῦμε νὰ δώσουμε ἱστορικὲς γνώσεις, οἱ ὁποῖες ἀποξηραίνουσι τὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ προσπαθοῦμε νὰ δώσουμε τίς γνώσεις αὐτές οἱ ὁποῖες εἶναι προετοιμασία διὰ τὴν κατανόησιν τῶν κειμένων εἰς ἕνα ἄλλον ἀνώτερον κύκλον, καταλήγουμε εἰς τὸ ἐξῆς γεγονός.

Ἐπειδὴ δέν ἔχουν ἀφαιρετικὴ ἰκανότητα, δέν μποροῦμε νὰ διδάξουμε εἰς τὸ σύνολον, τὸ περιεχόμενον τῶν μεταφράσεων, ἀλλὰ δέν μποροῦμε νὰ διδάξουμε καὶ τὰ ἀρχαῖα κείμενα, λόγω περιορισμένης προπαρασκευῆς, ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μηδαιμνόν καὶ γιὰ τίς δύο περιπτώσεις. Ἐπομένως δέν εἶναι δυνατόν νὰ γίνεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Προχωρῶ ἀκόμα περισσότερο, ἔχει ἕνα κοινωνικὸν σκοπὸν, εἶπαμε, ὁ Α' κύκλος, καὶ ὅμως ἀπὸ τὸν πρῶτον κύκλον θὰ περάσῃ εἰς τὸν Β', θὰ περάσῃ καὶ θὰ εἶναι οἱ ἐξετάσεις αὐστηρές.

Θὰ ποῦμε, μὴπως καταλήξουμε εἰς ἕνα περιορισμένον ἀριθμὸν μαθητῶν τοῦ Λυκείου, τὸ φοβοῦμαι πολὺ, διότι ἡ ἐξέτασις, πρέπει νὰ υποθέσωμεν ὅτι θὰ γίνῃ εἰς τὰ Μαθηματικὰ καὶ εἰς τὰ φυσικὰ καὶ εἰς ἄλλο παρακλῶ; εἰς μίαν ἔκθεσιν ἢ ὑποία θὰ μπορῇ νὰ γραφῇ καὶ εἰς τὴν δημοτικὴν, ἐγὼ εἶμαι δημοτικιστής, καὶ εἰς τὴν καθαρὴν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ μαθητὴς προτιμᾷ τὴν ἐλάττωσαν ἀντίστασιν, θὰ τὴν γράφῃ μετὰ τὴν δημοτικὴν καὶ ἐπομένως νομίζω ὅτι τὰ 3 αὐτὰ χρόνια τῆς ἀσχολίας μετὰ τὴν καθαρὴν δέν θὰ ἔχουν καμμίαν σημασίαν. Καθαρεύουσα γλῶσσα δέν ὑπάρχει. Εἰς τὸ ἐπιβήθησαν Νομοσχέδιον παρουσιάζονται τρεῖς γλῶσσες, ἡ Δημοτικὴ, αὕτη εἶναι ἡ γλῶσσα μας, ὅτι καὶ νὰ κάνουμε μετὰ αὐτὴν συνεννοούμεθα, μετὰ αὐτὴν ἐκφράζουμε τὸν ἑαυτὸν μας, σ' αὐτὴν ἔχει γραφῇ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς σημερινῆς λογοτεχνίας, ὅ,τι καὶ νὰ κάνουμε ἡ ἀποθήκη μας ἐπίσης τοῦ νέου λεξιλογίου καὶ τῆς γλώσσης μας καὶ τῆς συγκροτήσεώς μας, εἶναι ἡ ἀρχαία γλῶσσα. Διὰ τί εἶμαι υποχρεωμένος ἐπὶ μίαν τριετίαν νὰ ἀσχοληθῶ μετὰ τὴν καθαρὴν, γιὰ νὰ κατανοήσω ὁρθῶς τὸν Κορνήλιον καὶ τὸν Παπαδιαμάντη ἢ ὁποιοῦνδήποτε ἄλλον θέλετε, καὶ δέν ἀσχολοῦμε μετὰ τὸ μεῖζον τοῦ εἶναι ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ τὸ συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, τὸ ὅποσον θὰ μοῦ ὀδῶσιν τὸ κλειδί δι' ὅλες τίς ἐποχάς τῆς ἑλληνικῆς ἐξελίξεως.

Διὰ τί δηλ. αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δέν μπορῶ νὰ τὸ ἐννοήσω. Καὶ ἔχει φυσικὰ τὴν εὐχέρεια ὁ μαθητὴς νὰ διατυπώσῃ τίς γνώμας του ὅπως θέλει εἰς τὴν τὴν καθαρὴν ἢ εἰς τὴν δημοτικὴν, ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως γιὰ νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἔλαττον, τὸ ὅποσον δέν πρόκειται ἄλλωστε νὰ τὸ διαπλατύνω εἰς τὴν Β' βαθμίδα τῆς Μέσης ἐκπ/σεως.

Τὸ βετέες Γυμνάσιον τοῦ Α' κύκλου εἶναι υποχρεωτικόν. Ὅταν λέγεται ὅτι ἡ φοίτησις εἶναι υποχρεωτικὴ φυσικὰ θὰ εἰσέρχεται χωρὶς ἐξετάσεις. Ἀπλῶς στὴν πραγματικότητά εἶναι μίαν ἐπιμνημονεύσιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ ἡ ἐπιμνημονεύσις αὕτη, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξῃ καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγον, μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ταχεῖς παρασκευὴ ἀκριβῶς γιὰ νὰ διδάξουν εἰς αὐτὸν τὸν τύπον, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ εἶναι θαυμάσια προοδευτικὸς καὶ ὁ ὁποῖος ἐπιμνημονεύει τὴν υποχρεωτικὴν ἐκπ/σιν.

Ἀλλὰ ἡ ἐκπ/σις καὶ τὸ ἔθνος δέν στηρίζεται μόνον εἰς τὸ σύνολον, θέλει νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διακρίνονται, αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι ὅπως εἶπε ὁ κ. Δαβέτας, μᾶλλον ὅπως ἐπανελάβε ὁ κ. Δαβέτας μετὰ τὰ λόγια τοῦ Πρωθυπουργοῦ μας καὶ Ἰπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἔχουν τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς. Ἐπομένως ποῦ θὰ στηριχθοῦμε; εἰς τὴν μονολιθικὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔθνους ἢ θὰ στηριχθοῦμε εἰς ἕνα ὑψηλότερον ἐπίπεδον, ἔστω μονολιθικόν μετὰ χρησιμοποίησιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς;

Ἐάν βέβαια ἡ μεταρρύθμισις εἶχε ἕνα τύπον κλασσικόν, ὁ ὁποῖος νὰ ὀδηγῇ εἰς τὸ Γυμνάσιον μετὰ ἄλλα μέτρα καὶ ἕνα ἄλλον ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιμνημονεύει τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον, τὸ πρᾶγμα θὰ ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶχε λυθῇ. Ἐάν π.χ. ὅπως κάνουν οἱ Γάλλοι εἶχαμε τὸ κλασσικόν τμήμα καὶ τὸ ἄλλο ὅπως θέλετε πῆστε το σύγχρονον, ἢ μοντέρνο ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο, τότε τὸ πρᾶγμα ἐλύετο καὶ ἐλύετο κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον, διότι ἐδίδετο τὴν εὐχέρειαν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς προτιμώμενους ἀπὸ τὴν φύσιν ἀνθρώπους νὰ παρουσιάσουν τίς ἰκανότητές των.

Ἐάν πάλι ἀπὸ ἄλλης ὁδοῦ εἰπάμε ὅτι, Κύριοι ἐμὲς μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ ποῦμε ἡ ἐνίαθα συγκρότησις τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ θὰ ἔρθῃ εἰς κατὰ ἄλλα.

Τὸ 1922 καὶ μετὰ ὅταν ὁ ἑλληνισμὸς ἐκλείσθηκε στὰ σύνορα τῆς ἐλευθέρως ἑλλάδος διεκηρύξαμε ὅτι δέν ἔχουμε ἀπαιτήσεις πλεον ἔθνικας. Ἦταν μία πολιτικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐάν ἐλέγαμε καὶ σήμερον ὅτι δέν ἔχουμε ἀπαιτήσεις ἐμφανίσεως ἐνώπιον ἄλλων λαῶν καὶ ὅτι δέν μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ συναγωνισμὸς καὶ ἡ ἐπιδιδῶνίς μας, τότε πολὺ σαστὰ θὰ μπορούσαμε νὰ τραβήξουμε

εἰς ἓνα τέτοιο σχολεῖο. Ἀλλὰ σήμερον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐδήλωσε ὅτι ἔχουμε τὸν χώρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινῆς ἀγορᾶς, ἔχουμε τὸν χώρον τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνατολῆς, ἐπομένως μὲ ποῖα μέσα θὰ συναγωνισθοῦμε εἰς τὸν χώρον τουλάχιστον τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνατολῆς ἢ καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινότητος; Εἶναι ἓνα δύσκολο πρόβλημα, διότι οἱ δὲν θὰ ἔρχονται μόνον ἐφοδιασμένοι μὲ τὰ μαθηματικά ἢ τὰ φυσικά ἐάν υποθέσωμεν ὅτι μόνον μὲ αὐτὰ θέλουν νὰ ἐπιβληθῶν, ἀλλὰ θὰ ἔρχονται ἐφοδιασμένοι καὶ μὲ μίαν ἄλλην γεύσιν μὲ ἓνα λεπτότερον πνεῦμα, μὲ μίαν ἱκανότητα νὰ συλλαμβάνουν τὴν σκέψιν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἐδατυπῶν τὴν σκέψιν τοὺς μὲ σαφῆναιαν. θὰ ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ παρουσιάζουν τὰ προβλήματα, κατὰ τρόπον διαφορετικόν, διότι ἔμαθον εἰς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά νὰ μελετοῦν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λέγει ὁ συγγραφεὺς, νὰ βρίσκουν μίαν λύσιν τὴν ὅποιον δίδει ἐκεῖνος καὶ συγχρόνως νὰ τὴν θέτουν ὑπὸ τὴν κρίσιν των καὶ νὰ διαπιστώνουν ἐάν πραγματικῇ εἶναι ἡ λύσις αὐτῇ ἢ δὲν τοὺς ταιριάζει ἢ πῶς ἄλλοιως μποροῦν νὰ τὴν ἐννοήσωσιν, ἢ πῶς ἄλλοιως θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἡ λύσις αὐτῇ. Ἐπομένως, νομίζω, ὅτι ἀκριβῶς οἱ αὐτοὺς τοὺς λόγους θάπρεπε νὰ ὑπάρχη καὶ ὁ ἄλλος τύπος. Μὴν μοῦ πῆτε ὅτι εἶναι ζήτημα χρημάτων. Ὅταν θέλομε ὁ τύπος αὐτός νὰ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνεξάρτητος, αὐτὸ εἶναι ὑπόθεσις τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, τὴν ὅποιαν ἔμελλε δὲν θέλομε νὰ καταπολεμήσωμε, ἀντιθέτως θέλομε νὰ βοθηήσωμε καὶ θέλομε νὰ θέσωμε ὑπ' ὄφιν τῆς τῆν πείρα τὴν ὅποιαν ἔχουμε καὶ τίς σκέψεις οἱ ὅποιες προέρχονται ἀπὸ τὴν πείρα.

Ἐάν ἡ ὑπαρξὶς ἰδιαιτέρου τύπου προϋποθέτει τὴν ἀχρήστευσιν ἑνὸς καθηγητοῦ εἰς τοὺς 3 τοῦ πρώτου τύπου, διότι ὅταν θὰ ἔχη ἀρχεῖο, ὅταν θὰ ἔχη τὴν διεύθυνσιν, ὅταν θὰ ἔχη ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀχρηστεύεται ἓνας καθηγητὴς, τότε δὲν μπορούσαμε νὰ ἔχουμε εἶναι δηλοδὴ τόσα μεγάλῃ ἡ δαπάνη, ὥστε νὰ μὴν μπορούμε νὰ ἔχουμε καὶ ἓναν παράλληλον τύπο; καὶ συγχρόνως θὰ διαπιστώνομε καὶ κἄτι ἄλλο. Ποῖα εἶναι ἡ προτίμησις τοῦ κόσμου μέσα εἰς μίαν δημοκρατικὴν χώραν, διότι καὶ ὁ πολίτης ἔχει τὰ δικαιώματά του. Διότι εἶναι ἐνδεχόμενον καὶ νὰ κἄνουν κλασσικά βιβλία Γυμνάσια. Τί θὰ κἄνῃ τὸ κράτος τότε; ὅταν ἓνας γονεὺς π.χ. ἐπιθυμεῖ νὰ δώσῃ μίαν μόρφωσιν κλασσικὴν ἐξ ἀπολῶν ὀνύχων εἰς τὸ παιδί τοῦ, τί θὰ γίνῃ; λοιπὸν ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς δευτέρου τύπου Ἀβελιῶδους, τὸ ὅποιον νὰ ἐξυπηρετεῖ καὶ τὴν ἀτομικότητα καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν προικισμένων καὶ τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν ἀλλὰ προπάντων τὴν σύνθεσιν μὲ τὴν ἱστορίαν.

Δὲν εἶμαι ὑπὲρ τῆς ἀξίσεως ἐπὶ φοιτήσεως. Νομίζω ὅτι τὰ 12 ἔτη μᾶς ἐξυπηρετοῦν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὅσοι πρόκειται νὰ κἄνῃ εἰς τὸ Λύκειον, πρέπει νὰ ἔχουν περάσῃ ἀπὸ ἓνα ἰδιαιτέρο τύπο Προγυμνασίου, Γυμνασίου, ὁ ὁποῖος νὰ τοὺς δύνῃ ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ εὐδοκμήσωσιν.

Εἰς τὸ Λύκειον εἰσάγονται μαθήματα κατ' ἐπιλογὴν. Δὲν τὸ ἔχουμε σκεφθῇ καλὰ τὸ πρῆγμα. Ὅπως εἶπε ὁ κ. Δαβέτας ὑπάρχουν καὶ σὲ ἄλλες χώρες, ἐκτός ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὑπάρχουν κατ' ἐπιλογὴν μαθήματα, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐξ ὁλοκλήρου κατ' ἐπιλογὴν μαθήματα. Ἀπλοδὴ δὲν διαλέγω, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ παρακολουθήσω 5 ὥρες φυσικά καὶ κατόπιν νὰ παρακολουθήσω 2 ὥρες ἄλλα πᾶσι φυσικά, αὐτὸ δὲν ὑπάρχει. Αὐτὸ εἰσάγεται διὰ πρώτην φορὰν ἐδῶ. Γιατί;

Ξέρετε ἀπὸ τίς τάξεις ὅτι παιδιὰ τὰ ὅποια φοιτοῦν εἰς τὰ φροντιστήρια, αὐτὰ ἀδιαφοροῦν μέσα εἰς τὴν τάξιν, διότι αὐτὰ τὰ ξέρουν περισσύτερον, ἐπομένως σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ δὲν ἐπιδρᾷ παιδευτικῶς τὸ σχολεῖον.

Ἐάν ἐφαρμοσθῇ αὐτὸ τὸ πρῆγμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ σχολεῖον μέχρι τοῦ ποσοστοῦ αὐτοῦ ἐκεῖν οἱ ὅποιοι θὰ ἔχουν κατ' ἐπιλογὴν μαθήματα δὲν θὰ ἐπιδρᾷ παιδευτικῶς. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἓνα ἄλλο ζήτημα. Τί θὰ διδᾷ ἀκωνται, θὰ διδάσκωνται περισσότερα κεφάλαια; Ἐάν θὰ διδάσκωνται περισσότερα κεφάλαια τότε φυσικά δὲν θὰ ἔχουν κανένα ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοινῶς διδασκόμενα, ἐάν δὲ ἀσκήσεις πρὸς λύσιν εἴτε φυσικὰς εἴτε μαθηματικὰς, εἴτε καὶ θέμα ἀρχαῖο ἑλληνικόν, τότε σημαίνει ὅτι δὲν κἄνουμε τίποτα, διότι αὐτὰ τὰ πράγματα οὔτε οἱ ἀσκήσεις, οὔτε τὰ θέματα, οὔτε ὅτιδήποτε εἶναι δυνατόν νὰ εὐνοήσωσιν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτόμου.

Ἐπειτα μᾶς μιλάνε γιὰ μεταφράσεις καὶ τίθεται ὁρος "δόκιμος μεταφράσις" τί σημαίνει δόκιμος μεταφράσις; Δόκιμος μεταφράσις εἶναι κατὰ τὴν ἀντιλήψιν ἐκεῖνου ὁποῖος τὸ κρίνει. Ἄχω ὑπ' ὄφιν μου μίαν ὥραια μεταφράσιν, τὴν ὅποιον δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ, ὅλοι μᾶς ἔχουμε περάσῃ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶναι ἡ μεταφράσις τῶν Μηδικῶν ἀπὸ τὸν Πλαχόγιάννη-Κοσιᾶ, τότε ὅταν ἐφημεροδύσαν οἱ πρώτες μεταφράσεις. Πρῶτον δὲν ἀποδίδει καλὰ τὰ πράγματα καὶ ἦταν ἓνας καλὸς σὺνδυασμός, Πλαχογιάννης λογοτέχνης καὶ φιλόλογος καὶ ἓνας διακεκριμένος ἐπίσης φιλόλογος ὁ Κοσιᾶς. Δὲν ἀποδίδει καλὰ τὰ πράγματα διότι καὶ σφάλματα

κάνει και κόβει τις προτάσεις και δεν έχει τίποτα να κάνει. Εάν λοιπόν σκεφθώμεν, εγώ δηλ. την έδίδαξα κατ'επανάληψιν, τί κάνει εκεί, πέρα θά δώ ότι μπαίνει μέσα, λέει διάβασε, ή διαβάσει από το σπίτι, λέγεται ή περίληψις, επεξηγούνται μερικά πράγματα και το πρόβλημα δεν τίθεται, διότι το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπισθῇ ἐξ ολοκλήρου. Δεν φθάνουν αυτά τα πράγματα διότι πρέπει να μπαί μέσα εἰς τὸν Ἡρόδοτο μία κοσμοθεωρία ἢ ὁποῖα ὑπάρχει ἢ τοῦ ταρχώδους τῆς θεότητος, ἡ ὁποῖα δὲν ἀνέχεται τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου γὰρ ξεπεράσῃ ὥσπερ να ὅρια, ὁπότε καταλήγει εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπαμε προηγουμένως, ὅτι ὁ μαθητὴς θά τερτῇ ἐνώπιον ὁρισμένων προβλημάτων ὅπως τὰ εἶπαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν τὰ πράγματα αὐτά, σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐποχῆς καὶ θά δώσῃ αὐτὸς τὴν λύσιν τοῦ θά τὰ σκεφθῇ καὶ ὅχι νὰ γνωρίσῃ τὸ ἱστορικὸν μέρος τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει καὶ καμμίαν σημασίαν, δεδομένου ὅτι ἡ μετάφρασις δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ πράγματα.

Εγώ καὶ κατὰ ἄλλο μίαν ἄλλην μετάφρασιν. Θά θέλαμε νὰ δώσουμε τὴν ὁδοσειὰ καὶ μᾶς εἶχαν εἰσαγάγῃ τὴν ὁδοσειὰν τοῦ Ἑσπεριώτη. Ἡ ὁδοσειὰ τοῦ Ἑσπεριώτη ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἰδιοματισμούς καὶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ περνάμε τὰ παιδιὰ εἰς τοὺς ἰδιοματισμούς γὰρ νὰ τοὺς δαξοῦμε τί εἶναι κάπως ἡ μετάφρασις αὐτῇ. Καὶ γι' αὐτὸν τὴν λόγον ἀναγκασθήκαμε νὰ τὴν βγάλουμε καὶ νὰ χρησιμοποιήσουμε τοῦ Οἰκονομίδου μετάφρασιν. Δὲν εἶναι εὐκόλουν Κύριοι.

Μὴν νομίζετε ὅτι εἰς τὸ ἡμιτοκὸν Σχολεῖον, ποὺ δίδομεν μίαν περίληψιν τῆς ὁδοσειᾶς ὅτι δίνουμε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτικοῦ. Αὐτὰ οἱ ἄμερικανοὶ τὰ λένε Περιλήψεις ἄλλὰ καμικὲς. Λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἔρχομαι τώρα εἰς τὰ ἑσπερινὰ γυμνάσια. Τὰ ἑσπερινὰ Γυμνάσια ὅπως τὰ εἶδαμε, Κύριοι Ταγματάρχῃ θυμᾶστε ὅτι δὲν προσδρίζονται γὰρ παιδιὰ τὰ ὁποῖα ἐργάζονται κατὰ τὴν ἐφηβικὴν τοὺς ἡλικίαν ἐξοντωτικῶς καὶ κατόπιν πηγαίνουν. Τὰ ἑσπερινὰ Γυμνάσια ἔχουν μίαν ἄλλην ὕψην.

Λέμε, δὲν μπόρεσες νὰ βγάλῃς τὸ Γυμνάσιον μέχρι τῆς ἐποχῆς ποὺ πῆγες στὸ Στρατό, μετὰ τὸ 20ον ἔτος διὰ διαφόρους λόγους, δὲν μπορῶ νὰ καταβασθῶ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ἢ ὁποῖα ὁρισμῶς αὐξάνει καὶ μεγαλύνουν τὰ κόστητά της, ἔχει πνευμονικὰ καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, δὲν μπορῶ νὰ τὴν καταβάλω μὲ μίαν ἑσπερινὴν ἐργασίαν. Θέλω τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς προικισμένους μὲ κάποια πεῖρα τῆς ζωῆς, μετὰ τὸ 20ον ἔτος, ὁπότε τὰ ἔχουν περιορίσῃ εἰς ἐναντὶ ἀριθμὸν 4 τάξεων μόνον, διότι εὐκολώτερον ἀντιλαμβάνονται αὐτοὶ τὰ πράγματα καὶ μὲ μίαν προπαιδεσίαν 6 μηνῶν διὰ νὰ μὴδὲν καὶ ἐκείνοι ἄλλὰ καὶ οἱ ἐκπαιδευταὶ τῶν ἐάν ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ παρακολουθήσουν αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ἐάν τοὺς συμφέρει νὰ χάσουν ὅλη τοὺς τὴν ἡμέραν εἰς μίαν ἐργασίαν, ἢ ὁποῖα θά ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ πρῶν στὸ ἐπαγγελματίους καὶ θά τελειώσῃ τὸ βρῆμα εἰς τὸ Σχολεῖον.

Τὸ ζήτημα τῆς καθαρρεύσεως ἔχει μίαν ἰδιαιτέραν σημασίαν. Νομίζω ὅτι ἡ καθαρεύουσα δὲν ὑπάρχει ὡς γλῶσσα. Εἶναι μία γλῶσσα ἡ ὁποῖα ἀκολουθεῖ περισσότερο τὴν Γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας καὶ μερικὰ ἀντακτικὰ τῆς ἀρχαίας, ἡ δὲ τὰ περισσότερα ἀντακτικὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν Δημοτικὴν. Ἐπειτα εἰς τὴν καθαρεύουσαν ὑπάρχει μίς πολὺ μεγάλη ἐλαστικότητα νὰ φθάσῃ κανεὶς μέχρις ἀπλουστεύσεως ἢ νὰ μὴν φθάσῃ ἢ νὰ παρουσιάσῃ κάπως συνθετικὰ τὰ πράγματα. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ γράφει. Δὲν νομίζω ὅτι εἰς τὴν τὴν πρῶτην μπορεῖ νὰ διδαχθῇ ἡ καθαρεύουσα διὰ τὸν ἐξῆς λόγον. Εάν υποθέσωμεν ὅτι διδασκίεται ἡ Δημοτικὴ εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ κατόπιν ἐρχόμεθα εἰς τὴν καθαρεύουσαν. Βλέπετε ὅτι βάζει τὴν καθαρεύουσα. Ἐμφανίζει ὅτι αἰσθάνεται ὁ Νομοθέτης ἀναγκάσει τὴν διδασκαλίαν τῆς καθαρεύσεως τὴν ὁποῖαν ἀπὸ τῆς δύο τελευταίας τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὴν μεταφέρει εἰς τὸ ῥογυμνάσιον, τὴν αἰσθάνεται ἀναγκαῖα, δηλ. αἰσθάνεται ὅτι τὸ Σχολεῖον αὐτὸ ἀνῆκει περισσότερο, εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπ/σιν, ἄσχετα τώρα ἐάν μπορῇ νὰ ἐξοικονομηθῇ μὲ τὸ προωπικὸν τὸ ὁποῖον ἔχει, καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς διδάσκει αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅτι ἀνῆκει εἰς τὴν Στοιχειώδη. Δὲν θά ἐχωμεν καμμίαν ἀντίρρησην ἐμεῖς, ὅπως σκεπτόμεθα τὸ ζήτημα ἐκπ/κῶς καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀποφύσεως λέμε, ὅτι ἐάν μᾶς κόνετε ἐμᾶς τὸν παράλληλον τύπον, δώστε το ὁποῦδήποτε θέλετε, δὲν ἔχουμε καμμίαν ἀπαίτησιν. Ἐμῶς μᾶς ἐνδιαφέρει πῶς θά διαμορφωθῶν καλύτερα οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ προικισμένοι, οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ σπουδάζουν περὶ αὐτῶν. Εάν, θά ἔρθῃ καὶ ὀλίγον εἰς τὸ ζήτημα τοῦ κ. Λαβρέτα, ποὺ πρέπει νὰ προσεχθῇ ἀπὸ τῆς στατιστικῆς.

Θά δῆτε εἰς τὴν πρώτην τάξην τοῦ Γυμνασίου τοῦ δικοῦ μας, μέσα εἰς τὴν στατιστικὴν, ὑπάρχει ἐνας τεράστιος ἀριθμὸς παιδιῶν. Οἱ Γάλλοι τὸ ἀντελήφθησαν πολὺ καλῶς τὸ ζήτημα καὶ

Έναναν αυτήν την προπαρασκευαστικήν τάξιν, ώστε να δοῦν ποῦ θά πάη ὁ καθένας. θά πάη εἰς τὸ κλασσικόν, ἢ θά πάη εἰς τὸ μοντέρνο; Ἰκέπτετε ἡ διαρροή ἀπὸ τήν πρώτην τάξιν εἶναι τεραστίαν ποῦ σημαίνει ὅτι τὰ παιδιά δέν ἔχουν αἰόμα καταλάβῃ ποῦ πρέπει νά πῶνε, καί γι' αὐτό ἀρχίζει αὐτή ἡ διαρροή. Νομίζω ὅτι ἡ μελέτη δέν ἔχει γίνα, δέν εἶναι πολύ καλή τῶν στατιστικῶν δεδομένων. Ἀπλάθῃ παρουσιάζεται ενα μεγάλο ἄνοιγμα, τὸ ὁποῖον ὁ μελετητής τῆς στατιστικῆς ἔπρεπε νά τὸ προσέξῃ.

Λοιπὸν εἰς τὴν ἐμπ/σιν αὐτὴν νομίζω ὅτι δέν ἔχει κανέναν λόγον ἡ καθαρεύουσα. ἔχει λόγον ἡ καθαρεύουσα ὡς προέκτασις τοῦ Ἀνωτάτου Σχολείου. Ὡς γλῶσσα ὅμως Μέσης ἐμπ/σεως ἔτσι εἶναι κατασκευασμένα τὰ πράγματα, ὅχι διότι ἐμεῖς κάνουμε θεωρίες, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι καί εἰς τὴν πραγματικότητά κατασκευασμένα τὰ ἐλληνικά πράγματα.

Γιὰ μᾶς τίθεται τὸ ζήτημα τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀπὸ τὴν ὁποίαν θά σχηματίσῃ καί τὴν καθαρεύουσαν τοῦ ὁ μαθητῆς, ὅπως γίνεται ἄλλωστε καί μέχρι σήμερα.

Τώρα ἔρχεται τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Πτυχίον. τὸ Ἀκαδημαϊκὸν αὐτὸ Πτυχίον ὅπως εἶπα δέν ζητᾷ περισσότερα πράγματα. Ἐάν ζητοῦσε π.χ. περισσότερα πράγματα, τότε θά κατελήγαμε εἰς τὰ φροντιστήρια, θά πηγαιναν δικαιολογημένα στὰ φροντιστήρια. Ἀλλὰ εἶναι σκοπὸς ἴσως νά δημιουργήσουμε τὸ 7ον ἔτος τῆς ἐμπ/σεως διὰ τῶν φροντιστηρίων; Ἐπομένως ἡ ἐξέτασις αὐτὴ θά περιορισθῇ εἰς ὅ,τι πραγματικῶς διδασκείται εἰς τὸ Γυμνάσιον. Καί εἶναι ἀρκετὸ αὐτὸ τὸ πρῶμα, διότι εἶναι παρόλογον οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου νά ζητοῦν πράγματα, διὰ νά εἰσαγάγουν πρὸς φοιτητάς των, τὰ ὁποῖα τότε ἐδιδάχθησαν. (Συζητήσεις)

Ἐάν συνέβαινε ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν Γαλλίαν μὲ τὸ Πρωτοδικεῖον, ἐκεῖνος ποῦ ποῦ παίρνει τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς καί τοῦ Πανεπιστημίου καί τῆς ἁγολῆς, τότε τὸ πρῶμα θά ἦταν διαφορετικόν. Ἀλλὰ ἐδῶ δέν τοὺς λέγει ὅτι ἐάν ἀποκτήσετε τὸ Πτυχίον αὐτὸ ὅτι μπορείτε νά εἰσέλθετε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὔτε σὺς λέγει ὅτι μπορείτε νά εἰσέλθετε εἰς τὴν Σχολὴν τῆς ἐκλογῆς σας. Ἐπομένως τί εἶναι; Εἶναι μία μεταφορὰ τῶν ἐξετάσεων ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια εἰς ἄλλα πράγματα. Ἐγὼ θά μπορούσα νά συμφωνήσω καί ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου θά ἔπρεπε νά κάνουν τὴν ἐκλογὴν τῶν μαθητῶν των, διότι αὐτοὶ ἄλλωστε εἶναι καί οἱ υπεύθυνοι, ἐνῷ σήμερα θά μᾶς λένε ἐσεῖς μᾶς τοὺς στείλατε. (Συζητήσεις).....

Δέν ὑπάρχουν κριτήρια ἀλλὰ σὺς λέω τώρα ὅτι συμβαίνει καί τὸ εἴξης: Ὅτι τώρα πᾶν νά προσδιορισθῶν μὲ μεγίστην ἀκριβείαν τὰ κριτήρια. Ἀπλάθῃ εἰς μίαν μαθηματικὴν ἐξέτασιν θά εἴσθε ὑποχρεωμένοι νά ἀπολογησθε αὐτὸν τὸν δρόμον, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τρόπον εἴσθε βέβαιος ὅτι ἐξετάσετε καί τὴν μαθηματικὴν σκέψιν; Βέβαια ὁ συντομώτερος δρόμος εἶναι καί μία μαθηματικὴ σκέψιν (Συζητήσεις μὴ ἀκούσιμην)

Ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι ὁ θεσμός τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Πτυχίου καί μάλιστα ἔτσι μὲ τὸν προσδιορισμὸν τῶν κριτηρίων ὅπως τίθεται κατελήγει εἰς μίαν.....εἰς ἓναν ἡλεκτρονικὸν ἐγκέφαλον. Ἐπειδὴ δέν εἶναι δυνατόν νά βάλουμε τὸ γραπτόν εἰς ἓναν ἡλεκτρονικὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸν διορθώσῃ μὲ τὰ κριτήρια αὐτά, ...(ἀλλαγὴ ταινίας)

Ὁ ταχύρρυθμος σχηματισμὸς καθηγητῶν ἐγὼ νομίζω ὅτι ἔχει σκοπὸν νά τακτοποιηθῇ τὸ προσωπικὸν τῆς Α' βαθμίδας, διότι νομίζω ὅτι θά χρησιμοποιηθῶν δημοδιδασκαλοὶ, οἱ ὁποῖοι μὲ μίαν ταχύρρυθμον ἐμπ/σιν, ὅπως υπολογίζουν θά γίνουν ἱκανοὶ νά διδάσκουν εἰς αὐτὰ τὰ τμήματα τοῦ Προγυμνασίου.

Βέβαια δέν ἔχομεν καμμίαν ὀντίρρῃσιν, δέν θίγει τὴν ἐμπ/σιν αὐτὸ τὸ πρῶμα, εἰς πρᾶγμα γίνα, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπαρξίν παραλλήλου τύπου, ὁποῖος θά προετοιμάζῃ διὰ τὸ Αὐταίον. Ἐάν ὅμως πρόκειται αὐτὸ νά γίνη γενικῶς εἰς τὴν βαθμίδα αὐτὴν τὴν πρώτην, κατελήγαμε εἰς τὸ ζήτημα τῶν διδασκάλων τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων, τοὺς ὁποῖους θά θυμᾶστε, οἱ ὁποῖοι ἐξετοπίσθησαν ἀπὸ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ 1929. Ἐνῷ λοιπὸν ἀπεμαρτυρήσαν τότε, τώρα ξαναπειστροφέουμε οἰκαιοθελῶς εἰς αὐτὴν τὴν λύσιν. Νομίζω ὅτι δέν ἐξυπηρετεῖ τὰ πράγματα.

Ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Γυμνασίου, τῆς Μέσης ἐμπ/σεως εἶναι χυμουνιστικῶς δέν ὑπάρχει ἀκριβολία. Ὡς τὴν προπαιδείαν εἰς αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικά δέν θά ἔχομεν οὔτε σκέψιν ἐπιστημονικὴν, οὔτε διατύπωσιν.

Ἐρχομαι εἰς τὸ θέμα τῆς Διοικήσεως τῆς ἐμπ/σεως. Ἐπείναι τὸ ὁποῖον κάνει ἐντύπωσιν εἶναι τὸ ὅτι οἱ ἐνικοὶ ἐπιθεωρηταὶ ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἓνα γραφεῖον Γ', τὸ ὁποῖον δη-

μιουργείται και το όποιο θα χειρίζεται τα προσωπικά τους ζητήματα και φυσικά τα θέματα ο-
λοκληρώου της έπι/σεως, διότι οι μεσολαβούντες μεταξύ της Πολιτικής ηγεσίας και της Έπι/σεως
είναι οι Γενικοί Έπιθεωρητές. Λοιπόν αυτόι συσσωρεύονται εἰς ἓνα γραφεῖον Γ' ἄγνωστον ἀπὸ
ποιὸν θὰ διευθύνεται, καὶ ἂν αὐτὸς θὰ ἔχη μίαν κατάρτισιν νὰ μπορῇ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς
Γενικοὺς Έπιθεωρητὰς, διότι οἱ Γενικοὶ Έπιθεωρηταὶ δὲν εἶναι μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι
παρουσιάζουν στατιστικὰ δελτία κλπ. ἐρμηνεύουν τὰ πράγματα, μεταφέρουν διάφορα πράγματα καὶ
δὲν ξέρουμε πῶς θὰ εἶναι. Πάντως προκύπτει μία ἀδιαφορία γιὰ τοὺς Γενικοὺς Έπιθεωρητὰς.
Καὶ αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία προέρχεται ἀπὸ τὸ Γραφεῖον αὐτὸ εἰς τὸ ὁποῖον συσσωρεύονται. Ἀλλὰ
καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐπιλέγονται οἱ Γενικοὶ Έπιθεωρηταὶ δὲν εἶναι ἐνδεσβεγμένος.

Μετέχει ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου. Τί νὰ κἀν ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου;
Ἐάν λέγατε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ἐπι/κοῦ, ὁ ὁποῖος ἔκανε 20 χρόνια στὴν Ἑπιτίδευση, τὸ-
λος πάντων θὰ ἔλεγε ὅτι ἀποτελεῖ τὸν σύνδεσμον τῆς Ἀναστάσης καὶ τῆς Μέσης ἐπι/σεως. Ἀλλὰ
μοῦ πῆτε ὅτι δύο λογοτέχναι θὰ μεταάχουν διὰ νὰ κρίνουν τὸν Φυσικόν ἢ καὶ τὸν Φιλολόγον,
ἢ καὶ τὸν Μαθηματικόν ἢ καὶ τὸν Θεολόγον, τὸ βρῖσκω ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν οὐσίαν. Τί νὰ δη-
δηλᾷ, ἔάν εἶναι ἀράϊος. Δὲν μποροῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ Έπι/σις εἶ-
ναι ἐπάγγελμα, ὅπως ἐπάγγελμα εἶναι τοῦ Δικαστοῦ, δὲν..... εἶναι ὁ δικαστὴς Νομικὸς ἀλλὰ
εἶναι καὶ ἐπαγγελματίας καὶ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ ἓνα πρῶγμα, νὰ τὸ σκεφθῇ καὶ νὰ δημιουργήσῃ
δικαστικὴν συνείδησιν, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπον εἶναι καὶ ἡ Έπι/σις. Εἶναι ἐπάγγελμα τὸ ὁ-
ποῖον συνδέεται καὶ μὲ τὴν πείραν, μὲ τὴν μελέτην μὲ ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῆς Έπι/σεως.

Ἐάν λοιπὸν πρόκειται νὰ γίνεταί ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοian ἡ ἐπιλογή τῶν Γενικῶν ἐπιθεωρητῶν
ἀσφαλῶς καὶ ἀήγουμε, εἰς διαπιστώσεις, καὶ οἷοις θὰ εἶναι τραγικὴς ὑστερα ἀπὸ λίγο.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος τρόπος. Ὁ τρόπος ὁ μὴ δόκιμος. Εἶναι ὁ τρόπος ἐκεῖνος
τὸν ὁποῖον ἀνέπτυξε χθὲς ὁ κ. Πρόεδρος, τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ τοῦ Παρέδρου. Καὶ νομίζω, ὅτι ὁ
κ. Πρόεδρος, δὲν ἐτόνισε ἓνα πρῶγμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει. Ἀπὸ μίαν ἐπι/κὴν ὑπηρεσίαν χωρὶς νὰ
κἀν διακρίσιν μεταξὺ δημοσίας καὶ Ἰδιωτικῆς, καὶ ἔχει ἰδιωτικὸν σημασίαν, Κύριοι, αὐτὸ
τὸ πρῶγμα. Ἐγὼ παίρνοντας τὸ δῖπλωμα μου θὰ ἐπιζητῶ νὰ κἀν μίαν ἐνέσιμον διατριβήν, ἀλ-
λὰ ὅταν θεωρηθῇ ὡς ποσὸν ἡ ἐνέσιμος διατριβὴ καὶ ἔχουμε ἄνθρωπους ἐπι/κοὺς οἱ ὁποῖοι καὶ
φιλότιμοι εἶναι καὶ ἱκανοὶ καὶ θέλουν νὰ ἐξελιχθῶν δὲν θὰ στραφῶν πρὸς τὸν σχηματισμὸν
μῆς ἐνείμου διατριβῆς; ἀσφαλῶς θὰ στραφῶν. Ἐάν λοιπὸν ἔχουμε πῶς χρόνον 50 τέτοιους
πέστε μου ποιά ἔχολή εἶναι δυνατόν νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τίς 50 αἰτήσεις διδακτορικῶν διατρι-
βῶν. Γνωστὸν ὅτι εἶναι 1, 2, 5, 10, ἓνας Καθηγητὴς 1 θέλετε νὰ πάρετε 2 δὲν φθάνουν.

Ἐπομένως ποιοὶ θὰ πηγαίνουν; θὰ πηγαίνουν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι συνδέονται, ἢ ἐκεῖνοι οἱ
ὁποῖοι ἔχουν τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς. Μολονότι ἡ ἐνέσιμος διατριβὴ δὲν εἶναι σφραγὶς δω-
ρεᾶς, εἶναι μία ἐργατικὴ καὶ μία ἀρσιώσις, εἰς αὐτὴν τὸ ὁποῖον δὲν καθορίζει
τίποτα τὸ μελλοντικόν. Εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅταν ρωτήσαμε τοὺς Γενικοὺς Έπιθεωρητὰς, οἱ ὁ-
ποῖοι ἀποτελοῦν καὶ τὸ Έπι/κὸν Συμβούλιον, εἶναι οἱ ὁποῖοι πηγαίνουν στὰ ἔχολα καὶ ἔρ-
χονται καὶ συζητοῦν τὰ προβλήματα τους, ἔάν ἔχουν διδακτορικὸν δῖπλωμα μᾶς εἶπαν ὄχι.
Ὁ αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα, τὸ σπουδαῖο εἶναι ἡ εὐδόκιμος ἐξέλιξις εἰς τὸ ἔχολον. Ἐάν
ἔχη καὶ τὸ διδακτορικὸν βεβαίως εἶναι ἀκόμα καλύτερα, ἀλλὰ δὲν σημαίνει τίποτα.

Λοιπὸν προσέξτε τί θὰ γίνῃ εἰς τὴν πραγματικότητα, νὰ τὸ ἀνελύσω. Θὰ γένη ἀπὸ τὸ Πα-
νεπιστήμιον, θὰ πηγαίνω σ' ἓνα οἰοδήποτε ἔχολο, θὰ ἀναλαμβάνω 4, 6 ὥρας διδασκαλίας, θὰ
σχηματίσω τὴν διατριβήν μου, θὰ παίρνω μετὰ 4ετίας μίαν βεβαίωσιν ἀπὸ τὸν Έπιθεωρητὴν ὅτι
μὲ διόρισε εἰς αὐτὸ τὸ ἔχολο, μὴ βεβαίωσιν τοῦ ἔχολου ὅτι ἐβίβα καὶ μάλιστα εὐδοκί-
μος καὶ μὲ τὸ διδακτορικὸν δῖπλωμα θὰ πηγαίνω νὰ ζητήσω μίαν ἀράϊαν θέσιν εἰς τὸ Κέντρον
τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξίν μου. Διερωτῶμαι, Κύριοι.

Ποιοὶ θὰ πάνε στὶς Ἐπαρχίας, καὶ ποιοὶ θὰ πάνε στὴν Ἀθηναίαν Έπι/σιν; Ἐάν τις ὁ-
πὸ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν φιλοδοξίαν ἢ ἀπὸ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἱκανότητες ἢ τέλος
πάντων ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι εὐκολώτερα μποροῦν νὰ ἐξελιχθῶν. Ἄν ἂν μὲν παρ-
μείνουν καὶ 5 χρόνια εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Παρέδρου, τότε ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ υποδείξουν
καὶ τὴν θέσιν, τὴν ὁποῖαν ζητοῦν νὰ καταλάβουν, διότι μπαίνουν μέσα εἰς τὸν Πίνακα τῶν Γε-
νικῶν Έπιθεωρητῶν ἔξω σειράς. Σκεφθῆτε, Κύριοι, τί σημαίνει Έπιθεωρητὴς καὶ ποῖαν κατάρτι-
σιν θὰ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί.

*Επιθεώρησις σημαίνει, ικανότητα νά χωρίζη ὅ,τι διότι ἡ ὕλη εἶναι ἐκείνη ἢ ὅποια διαμορφώνει τὸν ἄνθρωπον. Νά εἰσέρχεται μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, νά χωρίζη τὰ φυσιολογικά, τὰ παιδαγωγικά προβλήματα γιὰ νά μπορέσῃ νά παρακολουθήσῃ καὶ νά καθοδηγήσῃ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐργάζονται εἰς τὸ Σχολεῖον.

*Ἐάν λοιπὸν σχηματισθῇ ἔστω καὶ μικρὸς ἀριθμὸς ἀτόμων οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἔχουν πείραν τοῦ Σχολείου, φαντάζεσθε εἰς ποιὸν σημεῖον θὰ εὐρεθῇ ἡ Μέση ἐκπ/σις καὶ θὰ φαντάζεσθε ἐάν θὰ κατορθώσῃ νά βρῇσκη ἄνθρώπους, οἱ ὅποιοι θὰ θέλουν νά πῶνε εἰς τὴν περιφέρειαν καὶ νά ἐξελιχθοῦν. Γίνεται δηλαδὴ εἷς διαχωρισμὸς καὶ τῆς μὲν Ἰδιωτικῆς Ἑκπ/σεως εὐρίσκονται εἰς πολὺ μειωμένην θέσιν, διότι δὲν μποροῦν νά σχηματίσουν διατριβὴν, ἢ καὶ ἂν σχηματίσουν διατριβὴν ἔξω θὰ τοῦ δώσουμε τὴν βεβαίωσιν ὅτι εὐδοκίμως ἐδίδασκεν, διότι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔχουν ἀποσιωπῇ κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τὴν διατριβὴν καὶ ὅχι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σχολείου.

Σκεφθῆτε λοιπὸν τί ἀναστάσεις προέρχεται ἀπὸ τὴν κατὰστασιν αὐτήν.
(Συζητήσεις μὴ ἀκουόμενες)

Συνεδρὸς ἐκ τοῦ ἐκπροσβίου Πολὺ φοβοῦμαι, Κύριοι, ὅτι καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐδόξαμεν ἔκτασιν, ἥς μὴν τὴν ὀνομάζω κουραστικὴν, τούλῃσιντον ἄσκοπον, καὶ εἰς τὴν συζητήσιν δὲν ἐδόξαμεν πρακτικὴν μορφήν.

Βλέπω ὅτι ἀπὸ χθὲς ἀγωνιζόμεθα νά πιάσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους περὶ θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποῖον οὐδεμίαν διαφωνίαν ἔχομεν, ἔτσι θέλω νά πιστεύω, γιὰ ζητήματα γιὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νά πείσωμε τοὺς ἄλλους, κυρίως τοὺς ἀρροδούς.

Νομίζω ὅτι ἡ χθεσινὴ εἰσήγησις τοῦ κ. Προέδρου ἂν καὶ ἐκείνη ἦτο μικρά καὶ κόπως θεωρητικὴ, θὰ ἦτο δυνατόν νά χρησιμεύσῃ ὡς βάσις διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν προτάσεών μας, ἐάν δὲν ὑπῆρχε διαφωνία μεταξὺ μας καὶ νομίζω ἐπίσης ὅτι θὰ ἔπρεπε νά συζητήσωμεν ἐπὶ θεμάτων περὶ τῶν ὁποῖων διαφωνοῦμεν ἡμεῖς μεταξὺ μας. Διότι ἐάν ὁ καθένας ἀπὸ ἡμῶν ὁμιλήσῃ ἐπὶ ὅρας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποῖων δὲν ὑπάρχει οὐδεμίαν διαφωνίαν, νομίζω ὅτι δὲν θὰ τελειώσωμεν οὔτε ὡς τὸ Σάββατο, οὔτε καὶ τὴν ἐρχομένην εὐτέραν.

Νομίζω, ἐπαναλαμβάνω ὅτι θὰ ἔπρεπε ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Προέδρου, ἡ ὅποια θὰ εἶχεν τὴν θέσιν καὶ προτάσεως, ἐάν εἶχομεν διαφωνίαν ἐπ' αὐτῶν μόνον νά συζητήσωμεν, διότι οὔτε διὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον διαφωνοῦμεν, μόνον μία διαφωνία ὑπάρχει τοῦ κ. Παντζουράνη, ἡ ὅποια ἔπρεπε νά συζητηθῇ, οὔτε ἐπὶ τῆς διαρθρώσεως τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως διαφωνοῦμεν, οὔτε ἐπὶ τοῦ τρόπου Διοικήσεως τῆς Μέσης Παιδείας, γενικῶς.

Ἐπομένως, γιὰ νά συζητοῦμε ἐπὶ πραγμάτων καὶ θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποῖων δὲν διαφωνοῦμεν ἔάν τις θὰ διαφωνοῦσε μπορούσε νά πῇ τὴν ἂποφιν του, νά συζητήσωμεν αὐτὴν τὴν πρότασιν ἢ ὅποια θὰ εἶναι διάφορος ἀπὸ τῆς προτάσεως τῶν ἄλλων. Ἡ συγχορευτὴ διὰ τὴν διαισθητὴν ἀλλὰ ἔτσι νομίζω. Νομίζω ὅτι μπορούσαμε νά μὴν ἐπεκτείνωμεν τόσο τὴν συζήτησιν ἀλλὰ νά περιορισθοῦμε εἰς προτάσεις, εἰς ἀποφάσεις καὶ νά συζητήσωμε μόνον ἐπὶ διαφωνιῶν.

κ. Πρόεδρος θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Χαλιάσος νά διαφωνήσω πρὸς τὴν ἂποφιν του, διότι τὰ θέματα ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν εἶναι τόσο σοβαρά, ἀλλὰ καὶ ἡ θέσις μας εἶναι τόσο ὑπεσθύνος, οὕτως ὥστε ἐπιβάλλεται ἐξωδικὴ συζήτησις. Ἀσφαλῶς ἕκαστος ἡμῶν κατέχει τὰ θέματα αὐτά καὶ ἡ συζήτησις δὲν ἔχει σκοπὸν νά ἐνημερώσῃ ἢ νά πείσῃ ἡμᾶς. Ἐπίσης πιθανόντα ἂν μὴ ἀσφαλῶς εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι ἐπὶ τῶν γενικῶν γραμμῶν, ἀλλὰ πρέπει αἱ ἀπόψεις μας νά παρουσιασθοῦν μελετημέναι καὶ μετὰ διεξωδικήν συζήτησιν διὰ νά πισθοῦν καὶ οἱ ἀρροδοὶ καὶ οἱ τρίτοι καὶ ἡ κοινὴ γνώμη, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἡ ἔνστασις τῶν ἑνικῶν Ἐκπαιδευτητῶν, τῆς ἡγεσίας δηλαδὴ τῆς Ἑκπ/σεως πρέπει νά παρουσιάσῃ ἀπόψεις πρᾶγματι ἀξίας καὶ τοῦ θέματος καὶ τῆς θέσεως τῆς.

Νομίζω ὅτι οἱ ἔως τώρα ὁμιληταὶ προσέθεσαν ἐξωδολογὰ πράγματα καὶ μολανότι φυσικῶς εἶναι νά ἐπειγόμεθα νά τελειώσωμε, αἱ ὁμιλίαι τῶν ὑπῆρξαν χρήσιμοι καὶ ἀπαραίτητοι.

ἔχω λοιπὸν τὴν γνώμην ὅτι θὰ πρέπει νά κάνουμε μίαν μικρὰν θυσίαν στὸν χρόνον νά συνεχισθοῦν εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνακτότου ἐπιπέδου, ποὺ διεξάγονται ἔως τώρα.

οί συζητήσεις μας για να φθάσουμε εις αποτελέσματα αξία και της σοβαρότητας του θέματος που μᾶς απασχολεῖ και τῆς θέσεώς μας. Εἰς τὸ τέλος τῶν συζητήσεων τὸ Προεδρεῖον θὰ ετοιμάσῃ ἀριωμένες βραχυλογικὰς προτάσεις που θὰ τίς θέσῃ ὑπὸ τὴν ἐγκρίσιν τῆς Συνελεύσεως.

Θὰ παρακαλέσω λοιπὸν νὰ κἀναιεν τὴν θυσίαν αὐτὴν, ἀξίζει νὰ διωθέσῃμεν λίγον χρόνον, καὶ θὰ παρακαλέσω καὶ ἀτομικῶς τὸν κ. Καλλιόου νὰ προσπαθήσῃ νὰ τωτοποιήσῃ τὴν ἐπείγουσαν ἐργασίαν που τὸν τραβᾷ εἰς τὸ γραφεῖον του καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ὅπως καὶ ὅλοι μας, οὕτως ὥστε εἰς τὴν ὑποβολὴν τῶν προτάσεων πρὸς ἔγκρισιν ἀπὸ τὴν Συνέλευσίν μας, νὰ εἴμεθα παρόντες, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεροι.

(Φωνὴ ἐκ τοῦ ἀεροσπηρίου μὴ ἀκουομένη)

κ. Πρόεδρος (συνεχίζει) Νὰ σῶς ἀπαντήσω ἀμέσως. Τὰς συζητήσεις μας πέραν τῶν πορισμάτων που θὰ εἶναι βραχυλογικὰ κατ' ἀνάγκην καὶ λακωνικὰ, νομίζω, σιέφης μου εἶναι καὶ εἶναι τὴν ἐγκρίσιν ἢ συνέλευσιν θὰ πρέπει νὰ παρουσιάσωμεν καὶ εἰς ἓνα ἰδιαίτερον τεύχος, εἰς ἓνα ἰδιαίτερον φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελῇ καὶ ἀνάσῃ καὶ δικαιολογησὶν τῶν πορισμάτων μας καὶ ἀπομένως ἐφ' ὅσον ἡ Συνέλευσις τὸ θεωρήσῃ ἀπαραίτητον, καὶ ἐμφερὲς θὰ δημοσιευθῶν. Γιατὶ νὰ μὴν δημοσιευθῶν;

Ἐξ' ἄλλου Κύριε Συνάδελφε, εἶναι τόσο μεγάλο τὸ θέμα τῆς Παιδείας που νομίζω ὅτι ἀξίζει νὰ θυσιάσωμεν 2 ἡμέρας καὶ νὰ θυσιάσωμεν καὶ τὴν ἡμέραν μας καὶ νὰ κουρασθῶμε. Διανοητικὰ μὴν ἀπασχολούμεθα καὶ νὰ μὴν λέμε ὅτι εἴμεθα ἡγεσία τῆς Ἑπ/σεως. Ἐγὼ σιέφης ὑποβάλλω καὶ ἐπὶ παντός θέματος θὰ ἀποφασίσῃ ἡ συνέλευσις ὡς κυρίαρχον ὄργανον. Διότι δὲν διεκδικῶ οὔτε τὸ ὀλίσθητον, οὔτε καὶ καμμίαν εὐρύτεραν δικαιοδοσίαν ἔναντι τῆς Συνελεύσεως. Εἶμαι ἰπλὸς ὁ Συντονιστὴς ὅλης αὐτῆς τῆς ἐργασίας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, νομίζω Κύριοι Συνάδελφοι, τὸ νὰ παρασχεθῇ ἡ δυνατότης στὸ καθένα μας νὰ ἀνσπύξῃ κατὰ τὰς ἀπόψεις του καὶ χρησίμωσιν εἶναι καὶ ἀπαραίτητον. Ἄλλωστε καὶ πλῆθον συγκριμένων, νομίζω ὅτι ὅσα ὁ κ. Μαντζουράνης, ὁ ὁποῖος ὡς εἰδικὸς θὰ μᾶς πῇ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ πλέον ἐπιμαρὸν καὶ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν κλασσικῶν γραμμάτων, μολονότι προσεπρόσθηκα ἐγὼ νὰ θίξω ὅλες τὰς πλευρὰς ἐν τούτοις προσέφερε καὶ νῦν καὶ ἐτιμολογὰ καὶ ἐνισχυτικὰ πράγματα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ Συνέλευσις συμφωνεῖ μὲ τὸν ρυθμὸν αὐτὸν;

Τέλος πάντων παρακαλοῦνται οἱ ὁμιληταὶ νὰ εἶναι πλῆθον σύντομοι, ἄλλωστε φυσικὸν εἶναι διότι εἶναι πρῶτοι ὁμιληταί. Ἀφήστε νὰ ἐξελιχθῶν τὰ πράγματα φυσιολογικὰ καὶ ὁμαλά. Πηγαίνουμε πολὺ καλὰ, Κύριοι συνάδελφοι, καὶ μπορούμε νῦν ὑπερήφανοι.

Λέγω προκαταβολικῶς κατὰ που ἤθελα νὰ πῶ πρὸς τὸ τέλος, ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῶν θεμάτων καὶ ἡ συζήτησις μας διεξάγεται πρᾶγματι ἐπὶ ἀνωτάτου ἐπιπέδου, ὅπως ἀξίζει εἰς τὴν θέσιν μας καὶ εἰς τὴν εὐδυνίαν που ἔχουμε. Ἐκ' αὐτοῦ νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἡ διαίτησις μου ἐπισφαλὴ ἀλλὰ θὰ εἶδα ὅλοι σύμφωνοι. Ἄς προχωρήσωμε λοιπὸν.

κ. Μαντζουράνης (συνεχίζει) Ἐγὼ τελειῶ. ἔχετε βέβαια δίκαιον. Δὲν μπορείτε νὰ μὲ ἀνέχεσθε ἀλλὰ ἤθελα νὰ συμπληρώσω μερικὰ πράγματα πρὸς ὅσα δὲν ἦσαν δυνατόν ὅλα νὰ τὰ πῇ ὁ κ. Πρόεδρος, διότι ὅταν τὰ ἔλεγε ὅλα θὰ εἴχαμε καὶ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν καὶ καὶ διότι ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος λόγος. Δὲν πρέπει νὰ δώσωμεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἤθελαμε ἐδῶ πέρα καὶ ἔχομεν τὸ κοινὸν πνεῦμα καὶ ἀποφασίζουμε σύντομα, ἐπιδέτωμε ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ξέρουμε καὶ διότι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πῶς ἀπὸ ἐμένα, οἱ ὁποῖοι θὰ συμπληρώσουν καὶ θὰ ποῦν τίς ἀπόψεις των. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Ὅπως ἐγὼ δὲν ἐπανέλαβα τίποτα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος. Συνεφώνησα μαζί του ἀλλὰ ἔκανα μίαν διασκέδαση. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ μᾶθῃ ὁ κόσμος ὅτι δὲν τὰ συζητοῦμε τὰ ζητήματα διότι ἔτσι θέλουμε, ἀλλὰ διότι ἔχουμε λόγους νὰ τὰ συζητοῦμε.

Ἔρχουμαι λοιπὸν εἰς τὸ τελευταῖον σημεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ παιδαγωγικὸν ἴνστιτούτο. Βέβαια εἶναι μία πρόεδρος ἢ ὑπαρξίς τοῦ παιδαγωγικοῦ ἴνστιτούτου. Βάλλεται ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον. Δὲν ξέρω γιατί βάλλεται, διότι φοβοῦνται ἵσως μὴν τυχὸν περιορισθῶν τὰ ἐπιστημονικὰ δικαιώματά τους δηλ. οἱ ἀναζητήσεις. Αὐτὸ δὲν νομίζω ὅτι περιορίζει τὸ δικαίωμά τους.

Επείναι μπορούν να κάνουν φιλολογικά συνέχεια έναν υπολογισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Μπορούν να κάνουν παιδολογικές έρευνες, μπορούν να κάνουν φιλοσοφία, ό,τιδήποτε θέλουν μπορούν να κάνουν και έμεις ως μέση εκπαίδευσης θα πάρουμε τα πορίσματά τους. Και άλλο τό ένα και άλλο τό άλλο. Έμεις θα κάνουμε μίαν πρακτικοποίηση των πορισμάτων των με τό Παιδαγωγικό Ινστιτούτον και είς τό Ινστιτούτον αυτό δίδονται πολλές αρμοδιότητες, μόνον κατά τούτον νομίζω ότι δεν εξυπηρετηθή ο σκοπός της εκπ/σεως. Διότι με 15 ανθρώπους στη Μέση Εκπ/σιν, με 8, διότι οι άλλοι έφ' όσον οι Σύμβουλοι πρέπει να έχουν 15ετή υπηρεσίαν την οποίαν θεωρώ πολύ μικρά, διότι νομίζω ότι η θέσις αυτή, όπως είπα, ό κ. Πρόεδρος πρέπει να καταλαμβάνεται δι' εξαίρεσης, όπως γίνεται σε όλα τα Κράτη και σε όλες τις υπηρεσίες, δεν είναι δυνατόν 15 άνθρωποι εκπαικουρούμενοι γραφιοκρατικώς από άλλους να ανταποκριθούν είς τό πολύπλοκον θέμα της παρακολούθησης των νεωτέρων έρευνών επί επιδείξεων. Τήν συγκρότησιν ενός Οργανισμού ο οποίος θα επιμορφώνη ή θα προμορφώνη, τήν πρακτικοποίησιν όλων αυτών των πραγμάτων τήν παραχρήν οδηγίων, τήν διοίκησιν και όλ' αυτά τα πράγματα, μολονότι βλέπω και όλες οι αποφάσεις δεν είναι υποχρεωτικές διά τόν Υπουργόν.

Η αλήθεια είναι εκείνη την οποίαν είπα, ό κ. Πρόεδρος χθές, ότι θα έπρεπε να διατηρηθή τό επι/κό Συμβούλιο, αλλά κύριε Πρόεδρε ήμάρτησε και επομένως οι θεσμοί πλέον δεν επανέρχονται, όπως δεν επανέρχεται ένα Σύνταγμα είς τήν ζωήν, όταν γίνει μία Επανάστασις. Τό Σύνταγμα αυτό περνάει είς τήν ιστορίαν.

Όρθως νομίζω ότι γίνεται η σκέψις αυτή, αλλά νομίζω ότι τόσες αρμοδιότητες που έχουν δοθή είναι άδύνατον να πραγματοποιηθούν από ένα μικρόν αριθμόν.

Και 50 να μου βάλουν πάλι δεν ικανοποιούμαι διότι δεν έχω μίαν ώριμην συγκρότησιν, τήν συγκρότησιν εκείνην η οποία απαιτείται για να δημιουργηθή ολόκληρη αυτή η κίνησις τήν οποίαν αναθέτει τό Νομοσχέδιον είς τό Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Νομίζω ότι είναι βέβαια μία πρόδοσις ο σχηματισμός αυτού του επιτελικού όργανου και του έρευνητικού και του καθοδηγητικού, αλλά δεν νομίζω ότι μπορεί να ανταποκριθή σ' ένα τόσο μεγάλο έργο, δεδομένου μάλιστα ότι ζητείται 15ετής υπηρεσία, δηλ. μπορεί να μόν είναι κανείς και επι/κός. Δεν όμιλεϊ περί δημοσίας Υπηρεσίας, ίσως να μόν είναι και Γυμνασιάρχης, ίσως να μόν μπορεί να ένοήση κανείς τα πράγματα και να νομίζω ότι έτσι πρέπει να γίνεται, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι δυνατόν να είναι έτσι.

Τό τελευταίο ζήτημα είναι η μόρφωσις των καθηγητών. Θα περιορισθούμε είς τό δόγμα με τό όποιον έρχονται οι Καθηγηταί να διορισθουν είς τήν Μέσην Εκπ/σιν, ή θα ζητήσουμε να περάσουν από μίαν προπαιδευσιν;

Και πόσης διάρκειας θα είναι αυτή η προπαιδευσις; Δεν μπορεί φυσικά να είναι μικρότερα από ένα αναθηματικό έτος, αλλά μπορεί να είναι και δύο. Είναι ανάγκη τό Κρέτος από της απόφασις αυτής να χρηματοδοτησιν επί τό Ίδρυμα, τό όποιον θα τους μετακινάδευη και τους ίδους για να μπορούν να παρακολουθήσουν αυτήν τήν εκπ/σιν. Είναι ανάγκη η εκπ/σις αυτή να πάρη έναν πρακτικόν χαρακτήρα, αλλά όχι μόνον έναν πρακτικόν χαρακτήρα, να ταδούν και ώριμνα πράγματα.

Δεν υπάρχει καν ένιαδον πνεύμα είς τήν εκπ/σιν εν σχέσει με τους Καθηγητάς οι όποιοι προέρχονται από τό Πανεπιστήμιον της Θεσσαλονίκης και τό Πανεπιστήμιον των Αθηνών. Οι μέν Θεσσαλονίκης δεν έχουν καμμίαν ιδέα περί Παιδαγωγικών, έδω έχουν κάποια ιδέαν, αλλά η έδρα αυτή μπορεί να παραμείνη ως θεωρητική έδρα. Η πρῶξις είναι τελείως διαφορετική.

Έρχομαι και σ' ένα άλλο ζήτημα. Δεν είναι δυνατόν να πρόαγεται κανείς είς πρωτοβάθμιον ή ή είς βοηθόν Γυμνασιάρχου και να μόν έχη υποστή μίαν προμόρφωσιν. Να ξέρη, δηλαδή τί νέα καθήκοντα του ανατίθενται και ποιές απαιτήσεις έχει. Η επιμόρφωσις τώρα η οποία διαρκεί ένα μικρό χρονικό διάστημα, ούτε είναι δυνατόν να γίνεται κανείς από βοηθός Γυμνασιάρχου χωρίς προηγουμένως να έχη χρηματίση Υποδιευθυντής ενός Γυμνασίου, έστω για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Θα μου πητε ότι αυτά είναι ζητήματα των Βασιλικών διαταγμάτων, αλλά μέσα είς όλο τό επιλήψισιν Νομοσχέδιον δεν βλέπεται τό πνεύμα ένεϊνο τό όποιον είναι έναντιωτικόν της Διοικήσεως της Εκπ/σεως.

Κύριοι σάς εύχουρα, αναγνωρίζω, θέλω να σας παρουσιάσω τα πράγματα έτσι όπως με τήν αντίληψιν τη δική μου, λίγο έκτενώς, όχι βέβαια διότι όμιλώ σε ανθρώπους, οι όποιοι δεν τά ξέρουν, έντιθέτως τί ξέρετε και καλύτερα από μένα, αλλά διότι θέλω να συμπληρωθή η ώραία εισήγησις του κ. Προέδρου, με τόν όποιον δεν διεφάνησε είς τίποτε παρά μόνον είς μικρά

ζητήματα.

κ. Πρόεδρος 'Επί του πρώτου μέρους, του εισαγωγικού της όμιλλας του κ. Μαντζουράνη, μου δίδεται η ευκαιρία να παρασχω μίαν απαραίτητον πληροφορίαν και μίαν διευκρίνισιν.

Είπε ο κ. Μαντζουράνης ότι ο κ. Υπουργός της Παιδείας, είπε εις την Θεσ/νίαν ότι όλο επαγγελματικά θέματα μου παρουσιάζατε, η Ένωσις δέν ένεφάνισε θέματα αναφερόμενα στην Παιδαίον, θέματα έμπ/να. Στο σημεϊον αυτό είναι η απαραίτητος διευκρίνισις προς ενημέρωσιν ας.

Είχαμε στην αρχή με τον κ. Υπουργό μίαν μακροτάτην συνεύταξιν. Είχε την καλωσύνη, μās δέχθηκε επί πολύ ώρα καθιστούς και του άναπτύξαμε, έν άνέσει και λεπτομερώς τά θέματα που άσπασχολούν την Ένωσίν μας διηρημένα εις δύο μεγάλα κεφάλαια. Είς τά γενικά έμπ/να και εις τά επαγγελματικά.

Τό συμπέρασμα της συνεντεύξεως με τον κ. Υπουργόν ήτο ότι δια τά επαγγελματικά να υποβάλαμεν άμέσως επί μέρους υπομνήματα, δια δέ τά γενικά έμπ/νά αντί να του υποβάλαμεν ένα γενικόν υπόμνημα όπως ήταν η δική μας σκέψις και όπως του έπρετειναμε, τά όποϊον θά περιελάχε πολλά θέματα και θά ήταν μεγάλο και τά Υπομνήματα αυτά μπαίνουν στα συρτάρια και δέν διαβάζονται, να επανέλθωμεν κατά περίπτωσιν και όταν όρισμένα υπό τά ενικά θέματα θά είναι εις την επικαιρότητα να υποβάλαμεν τās άπόψεις μας με σύντομα υπομνήματα.

Και κατά την αυτήν συνέντευξιν και κατά επομένην που είχαμε με τον κ. Υπουργό έδηλώσαμε, ότι η Ένωσις μας τίθεται εις την διάθεσιν της υπηρεσίας του Υπουργείου, για να χρησιμοποίησιν την πείραν της εις την μελέτην των έμπ/νων μέτρων που άσπασχολούν τό Υπουργείον. Δέν έγινετο χήσις της προσφοράς μας αυτής. Η Ένωσις δέν έπλήθη ποτέ, ούτε ήρωτήθη κατά τό προκατασκευαστικόν στάδιον των μελετών των μέτρων που επαρουσιάζοσθουν από την Κυβέρνησιν.

Βέβαια εν συνεχείā δέν μπορούσε η Ένωσις να πάη να πη, πάρτε μας κι' έμάς ή ρωτήστε μας. Έκίναμε την προσφοράν, επανειλημμένως και μετά ορτυκόττος. Όρισμένα μέλη της Ένώσεως έχρησιμοποίησαν εις Επιτροπās, ίσως και μερικά ή τίς να είναι και εκ των στενωτέρων συνεργατών του Υπουργείου, άλλ' αυτό όχι υπό την διότιητα του μέλους της Ένώσεως, αλλά υπό την προαπικήν ιδιότητα και εκτίμησιν του κληθέντος εις τās Επιτροπās και εις συνεργασίον.

Επομένως σύμφωνα με την γενικήν αυτήν άρχήν μās έθεσε ο κ. Υπουργός, έπεριμέναμε να παρουσιάσοιιν θέματα έμπ/ναί συγκεκριμένα και κατά περίπτωσιν και τότε να τά εμφανίσαμεν. Μετά τās γενικάς δηλώσεις της Κυβερνήσεως, πρό του Πάσχα, που ούτε είχαν γενικός γραμμάς της μελετωμένης έμπ/νης μεταρρυθμίσεως, έσκέφθμεν να κάνωμεν μίαν έργασίαν και να παρουσιάσωμεν άπόψεις, αλλά πρώτον η έργασία αυτή έπρεπε να στηριχθί εις γνώμην Συνελεύσεως την όποϊαν έκαλέσαν και έκρατείθη, αλλά δεύτερον και βαϊκότερον, η έργασία αυτή έπρεπε να στηρίζεται συγκεκριμένον σχέδιον μεταρρυθμιστικόν της διοικήσεως, διότι μπορούσε να μās λαχθί, όπως έλαχθη εις την φιλοσοφικήν Εχολήν, άφού δέν είδατε τί θά παρουσιάσωμεν, πώς έμφέρεται γνώμην εκ των προτέρων και μάλιστα πώς κάνετε κριτική.

Επεριμέναμεν λοιπόν τό σχέδιον τό συγκεκριμένον της Κυβερνήσεως και υπεβάλαμεν αναφοράν πρύν δοθί αυτό, πρύν μάλλον αυτό μεταβληθί εις η μοσχέδιον και εις όριστικήν άπόφασιν και κατετεθί εις την Βουλήν να μās δοθί αντίτυπον ή να δοθί εις την δημότητα, ώστε να καλέσωμεν άμέσως Έπισκοπον γενικήν συνέλευσιν να συζητήσωμεν επ' αυτού του συγκεκριμένου, όπου κατά την όρθήν άποψιν του κ. Υφυπουργού και να υποβάλαμεν τās άπόψεις μας.

Τό σχέδιον αυτό δέν μās έδόθη, ούτε έδημοσιεύθη, ούτε σέ μās ούτε εις την ΟΛΜΕ ή όποια με ανολόγους ένεργείας και όχλησεις έκανε και την όποϊαν ίσως η Διοίκησις να υπολογίση περισσότερο, διότι στηρίζεται και εις έναν μεγάλον αριθμόν έμπ/νων.

Μία σιγή άσφαλείας έκρατείτο περί τό σχέδιον αυτό και έγινέτο γνωστό και εις ήμās και εις την ΟΛΜΕ και εις τό εύρύτερον κοινόν όταν κατετέθη ως Νομοσχέδιον εις την Έπιτροπήν έξουσιοδοτήσεως. Μόλις κατετέθη αυτό έκαλέσωμεν την συνέλευσιν και αυτό μās άσπασχολεί σήμερα και θά παρουσιάσωμεν τās άπόψεις μας.

Αυτήν την εξήγησιν θέλω να δώσω. Επίσης θά ήθελα να αναφερθί για λίγο και πάλιν εις τά περίσματα της Έπιτροπής Παιδείας, αλλά και πάλιν έπιφυλάσσομαι στο τέλος, έν υπάρξη χρόνος για να μίν γίνη αυτό εις βέρος του χρόνου που θά διατεθθίά τοις όμιλητάς.

κ. Σταυροπούλου Όπως πολύ όρθως είπεν ό κ. Πρόεδρος χθές, έχει φορτωθή μέ πολλές αρμοδιότητες, έρευνητικό, έποικτικό, έτοιμητικό κλπ. Πώς θά μωρέσει όλ' αυτά τά πράγματα νά τά φέρη είς πέρας.

Τό Πάσχα μέ τούς έτοιμούς της Ερμούρας είχαμε όργανώση μίαν έπιδρομή στην 'Ιταλία. Ήπήγαμε καί στην Ρώμη καί έθεωρήσαμε σκόπιμον νά πάμε νά δούμε καί τό Πανεπιστήμιον της Ρώμης. Ήπήγαμε καί είδαμε μίαν όλοκληρον πόλιν. Κάθε Σχολή πλαισιένεται μέ ενα σωρό 'Ινστιτούτα, τά πάντα όπλισμένα μέ όλα τά σύγχρονα μέσα έρεύνης. Έπιστό εδρες ή φιλοσοφική Σχολή, έμείς είχαμε 19-20 καί οι περισσότερες είναι κενές. Δέν θά μπορούσε αυτό τό 'Ινστιτούτο της έπιστημονικής έρεύνης νά γίνεται στό 'ανεπιστήμιον, που έχει καί την εύθύνην νά προπαρασκευάζη έπιστημονικώς τούς αποφοίτους του Πανεπιστημίου; θά ήθελα νά πώ ότι δέν θά μωρέσει τό 'Ινστιτούτο νά φέρη είς πέρας την αποστολήν την οποίαν του δίδουν.

κ. Μαντζουράνης.

Όμολογουμένως συμφωνώ μέ την γνώμη του συναδέφου Σταυροπούλου ότι δέν θά μωρέσει νά φέρη είς πέρας την αποστολήν του, η οποία είναι τόσο πολύπλοκη. Δέν νομίζω όμως ότι μωρεί νά υπαχθή είς τό 'ανεπιστήμιον, διότι τό 'ανεπιστήμιον κάνει καθαρά έπιστημονική καί έννύ τά ζητήματα της Μέσης Έκπαίσεως, πηγαζουν μέν από την έπιστημονικήν έρευναν, αλλά έχουν ιδιότυπον χαρακτήρα καί πρακτικών πολλές φορές τόν όποιον δέν μωρεί νά αντιληφθή τό Πανεπιστήμιον. Από της απόψεως αυτής, νομίζω ότι πρέπει νά υπάρχει ένα ιδιαίτερο όργανο μελέτης, μέ την διαφοράν ότι δέν νομίζω πως η συγκρότησίς του, έτσι όπως παρουσιάζεται σήμερα, θά φέρη άγαθά αποτελέσματα.

Ευρίσκωμαι υπό τών επιρρασιών της προτάσεως του κ. Χαλιόσου καί θά είμαι συντομώτατος. Βέβαια, πρώτα-πρώτα για τό ζήτημα του ενιαίου Σχολείου, ενιαίου τύπου Σχολείου, θά ήθελα νά πώ δύο λόγια.

Τόσον ό κ. Πρόεδρος όσον καί ό Μαντζουράνης, κυρίως υπεστήριζαν ότι ό καθορισμός είς τά Κομμάτια τύπου ενιαίου παρουσιάζει έλαττώματα, αν κατάλαβα καλά. Προσπαθώ νομίζω ότι τό νά είναι ένα είδος Σχολείου είς την Μέση Έκπαίση, είναι προτέρημα καί πρέπει νά χαρούμε γι' αυτό. Κυρίως σκέπτομαι ως εξής: Οι μαθηταί που πηγαίνουν στό κλασσικό Γυμνάσιο τώρα στερούνται τών άγαθών της επιδράσεως τών μαθημάτων τών φυσικομαθηματικών. Είναι τόσο περιορισμένα, ώστε τά παιδιά αυτά δέν δέχονται την επίδρασιν την άγαθήν τών μαθημάτων αυτών, άλλ' αντιθέτως καί οι μαθηταί που πάνε στό Πρακτικό Λύκειο, στερούνται της ώρας έπιδράσεως τών ανθρωπιστικών μαθημάτων καί ως θυμηθώ εδώ, αυτό που ό Καίζενμπεργκ, ένας μεγάλος φυσικός είπε για τόν Ηπλάγκ, ότι διακρίνει μέσα στό έργο του Ηπλάγκ ζει ο Καίζενμπεργκ την επίδρασιν της μελέτης του Πλάτωνος. Ο Καίζενμπεργκ, όπως ίσως γνωρίζετε, είχε πατέρα Καθηγητήν 'Ανεπιστημίου Φιλόλογο. Ίσως νά ήξερε καί τά ελληνικά καί άκριβώς βρίσκει ότι ή θεωρία του Πλάγκ είναι, τρόπον τινα, προϊόν της επιδράσεως του Πλάτωνος. Καί πολλά άλλα θά μπορούσε νά πώ κανένας, ότι τά παιδιά του Πρακτικού Λυκείου στερούνται άπ' αυτής της πλερας τών άγαθών της ανθρωπιστικής Παιδείας.

Γι' αυτό λοιπόν στό ζήτημα του ενιαίου τύπου Σχολείου έγώ θά έλεγα, ως γνώμη μου, νά τ χαίρεσθαιμε αυτό ως επιτυχίαν. Αν μου επιτρέπεται θά πώ ότι τό έφήρμοσα αυτό όταν ήμουν Διευθυντής Σπουδών στην Σχολή Αναβρύτων. Εκεί είχα την εύκαιρίαν, την εύχέρειαν μύλλον ως έν του μεγάλου άριθμού ώρών καθ' έβδομέδα που μπορούσα νάχω στό πρόγραμμα. Έπειδή επέτρεποντο περιουλίσεις άπ' του 'Ορολογίου - Αναλυτικού προγράμματος.

Ήταν 7 καί ήμέραν ώραι διδασκαλίας, άφαιρέσατε 3 για την γυμναστική, είχα άριετές ώρες. Έφήρμοσα στις άνώτερες τάξεις τό εξής πρόγραμμα:

Ελληνικά : 8 ώρες στό κλασσικό Γυμνάσιο, 8 σέ όλα τά τμήματα

Φυσική : 5 ώρες έλεγα στό Πρακτικό Λύκειο ή 6, 6 έφήρμοσα κι' έγώ καί ήταν ένα ώραιο ύποσχολείο.

Τώρα στό ζήτημα τών Αρχαίων καί τών Λατινικών έγώ δέν μωρώ νά πώ πολλά πράγματα, δέν είναι της ειδιώτητός μου καί διαστάν νά άμφέρω γνώμης, οι όποιες θά ήταν όχι πολύ καλά θεμελιωμένες. Βέβαια νοιώθω κι' έγώ τούς φόβους του κ. Προέδρου για τό ζήτημα του περιορισμού τών ώρών διδασκαλίας τών κειμένων ως καί της ελληνικής γραμματικής είς τόν Α'

τύπον της Μέσης Εκπ/σεως, δηλαδή εις τὸ Γυμνάσιον. Δὲν ξέρω ὅμως ἂν οἱ φόβοι ποὺ ἐξέφρασε ὁ κ. Πρόεδρος, νομίζω καὶ ὁ κ. Μαντζουράνης γιὰ τὸ ζήτημα τῶν Λατινικῶν καὶ κυρίως θὰ ὑπεστήριζα τὴν ἕσφιν ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἑλληνικὴ γραμματεία εἰς τὴν ἑρχαίαν εἶναι τόσον πλούσια, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐπιζητούμεν ἀνθρωπιστικὴν μόρφωσιν διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς λατινικῆς γραμματείας, ἐνῶ ἀντίθετα εἰς τὰ ἑχολεῖα τῆς Εὐρώπης, αὐτὸ ἔχει κάποια ἰδιαίτερη σημασία, ὅχι διότι ἡ γλῶσσα τῶν μόνον κατὰγεται ἀπὸ τὴν λατινικὴν, ἀλλὰ διότι πολλὰ τὰ νοιώθουν ἀπὸ τὴν λατινικὴν, τρόπον τινα διατύπωσιν καὶ φιλοσοφίαν.

Ἐμεῖς μπορούμε νὰ ποῦμε ὅ ἀπὸ μηχανῆς θεός, ἐκεῖνοι θὰ τὸ ποῦν..... καὶ θὰ τὸ νοιώσουν ποῖο καλὸ, ἐνῶ γιὰ μᾶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν λατινικὴν λογοτεχνίαν. Ἡ τοπικότης τοῦ μαθήματος τῶν λατινικῶν εἰς τὰ προαιρετικὰ μαθήματα τοῦ ἀνωτέρου κύκλου, νομίζω ὅτι εἶναι ἐπιτυχής. Αὐτὸ βέβαια εἶναι μιὰ προσωπικὴ μου γνώμη.

Ἀντίθετα, χωρὶς νὰ ἐκφράσω γνώμην, γιὰτὶ δὲν θεωρῶ τὸν ἑαυτὸν μου κατ'ἀλλήλῳ, νοιώθω τοὺς φόβους αὐτοὺς τοῦ κ. Προέδρου, τοῦ περιορισμοῦ δηλ. τῆς διδασκαλίας τῶν καμμένων εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Γιὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον. Τὸ θεωρῶ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν αὐτὸ ποὺ ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ καὶ θὰ θεσπίσῃ. Ὅπως τὸ διατύπωσε ὁ κ. Μαντζουράνης δὲν με βρίσκει σύμφωνο, διότι μιὰ ἐπιτυχία αἰδῶμαι εἶναι ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς κρίσεως τῶν ἱκανῶν μαθητῶν γιὰ νὰ φοιτήσουν στὸ Πανεπιστήμιον μπαίνουν καὶ ἐμεῖς οἱ Καθηγηταὶ τῆς Μέσης Εκπ/σεως. Τὸ ἂν μετῶχουν καὶ Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ τὸ θεωρήσουμε κάποια δυσκολία εἰς τὸ ἔργον μας, ἀλλὰ ὥστε ἕνα ἀπερίττον κύρος εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν καὶ ἂν κἀντι μὴν μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς γιὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον, εἶναι ἀκριβῶς πῶς θὰ ὑπάρκῃ τρόπος νὰ τὸ ἀπαλλάξωμεν, νὰ ἀπαλλάξωμεν τοὺς μέλλοντας νὰ διαγωνισθοῦν ἀπὸ φόρτον ὕλης, διότι εἶναι φόβος νὰ μὴν ζητήσωμε νὰ ἐλέγξωμε τὰς ἱκανότητας τῶν μαθητῶν ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀφήσωμε νὰ πνιγθοῦν μέσα στὸ βάρος ὕλης πρὸς ἀπομνημόνευσιν.

Ἐκεῖνο ποὺ εἶδα στὸ τεῦχος ποὺ εἶχε χθὲς ὁ κ. Πρόεδρος γιὰ τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Γαλλίας, ἐκεῖ οἱ μαθηταὶ διαγωνίζονται, οἱ ὑπαφῆριοι πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου ἐπὶ ὀλίγων θεμάτων γιὰ κάθε γλῶσσαν, διότι ὑπάρχει ἡ ἐξέτασις ἡ προματουάρ, ὅπως τὴν λένε οἱ Γάλλοι, ποὺ μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ἀντιστοιχεῖ στὴς δικὲς μας ἀπολυτήριες ἐξετάσεις.

Δίδει τὸ παιδί τὸν ἱσθμὸν καὶ παίρνει τὸ χαρτί, τὸ ἀπολυτήριόν του. ἔχει ἤδη ὑποστῇ μίαν πρώτην ἐξέτασιν, επομένως θὰ ἔπρεπε στὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον, νὰ ποῦν ὀλίγα θέματα σὰν νὰ λέγαμ ἀπὸ τὴν φυσικὴ 4,5 μεγάλα κεφάλαια ἐπὶ τῆς φυσικῆς, π.χ. περὶ ἡλεκτρικῶν καὶ μαγνητικῶν πεδίων. Δὲν ἔλεγα ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴν γραμματείαν καὶ συγκεκριμένον ἀπὸ τὸν Πλάτωνα ἢ καὶ νὰ μὴν πελαγώνουν τὰ παιδιὰ σὲ πολὺ ὕλη καὶ δὲν μποροῦν, καὶ ἐμεῖς δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ἐλέγξωμε εἰς ἱκανότητες τῶν παιδιῶν.

Πόντως εἶναι σπουδαία ἡ θέσις αὐτοῦ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου.

Τώρα γιὰ τὸν τετρὺ κύκλόν Εκπ/σεως Καθηγητῶν, τὸ μόνον ποὺ θὰ ἔλεγα εἶναι ὅτι δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ὅπως τὸ ἀντελήφθη ὁ κ. Μαντζουράνης. Πρόκειται περὶ .... δὲν πρόκειται περὶ παραγωγῆς Καθηγητῶν ἐκ τῶν Πανεπιστημίων, ἂν μπορῶ νὰ χρησιμοποιήσω αὐτὴν τὴν φράσιν, εἰς συντομότερον πραγματικῶν χρόνον, ἀλλὰ πρόκειται περὶ χρησιμοποίησιν θερινῶν ἐξαμηνίων ἢ συντομότερον πραγματικῶν χρόνον, ὅπου οἱ φοιτηταὶ, ποὺ θὰ πάρουν τὸ δίπλωμα καθηγητικῶν Σχολῶν, θὰ ἀκούσουν ὅλα τὰ μαθήματα σὲ ὅλην τὴν ἔκτασιν, μόνον ποὺ θὰ εἶναι σὲ χρόνον μικρότερον τῶν 4 ἐτῶν, ἐνῶ θὰ εἶναι πραγματικῶς ἡ ἴδια ὕλη.

Ἀφοῦ ἀποκλεισθῇ ἡ ἡμιτελὴς προπαρασκευὴ τῶν Καθηγητῶν, νὰ ποῦν ὅτι ἡ χρησιμοποίησις θερινῶν ἐξαμηνίων, τὸ πολὺ νὰ γίνῃ γιὰ τὰ 4-5 χρόνια. Νὰ ζητήσωμε ἕνα χρονικὸν ὅριον νὰ γίνῃ. Γιὰτὶ ὅσον καὶ νάναι ἡ χρησιμοποίησις τῶν θερινῶν ἐξαμηνίων δὲν εἶναι πράγματι πολὺ ἐπιτυχής.

Τὸ παιδί θὰ ξεκουραθῇ τὸ καλοκαίρι, θὰ διαβάσῃ ὥστε καὶ παραπάνω, θὰ τοῦ δημιουργηθοῦν προβλήματα γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος καὶ ἡ ὕψις ἰσχύων, δημιουργεῖ καλύτερους ὅρους Πανεπιστημιακῆς μορφώσεως.

Ἐκεῖνο ποὺ ἐτόνισε ὁ κ. Πρόεδρος καὶ ὁ κ. Μαντζουράνης εἶναι τὸ θέμα τῆς ἐπιλογῆς τῶν Γενικῶν Ἀπολυτηρίων. Ἐπίσης τὰ ἄλλα θέματα περὶ παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου στὰ ὁποῖα συντόμως θὰ πῶ δύο λόγια.

Μέ' δ' αὖτε εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος γιὰ τὸ πῶς θὰ ἐπιλέγωνται οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταί, θὰ ἔλα-
γα καὶ τὸ ἑξῆς: ὅτι καὶ αὕτη ἡ διάταξις ποὺ ἐτοιμάζεται, τὸ νὰ μπορέσουν οἱ ἐργ/κοί (σήμερον)
Συμβουλοὶ, εἰάν θέλουν, καταργουμένου τοῦ Συμβουλίου, νὰ ἔρθουν εἰς θέσεις ἐνικῶν Ἐπι-
θεωρητῶν καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ προσέξουμε, νομίζω.

Ἐάν βέβαια πρόκειται περὶ παλαιῶν συμβούλων ποὺ ἔζησαν τὰ προβλήματα τῆς Παιδείας,
μέσα στὸ Συμβούλιον, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς τῶν περὶ αὐτὸ νομίζω αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ χαροῦμε
νὰ ρθῶντε, ποὺ δὲν θὰ δεχθῶντε οἱ ἴδιοι νὰ ἔρθουν, ἀλλὰ μᾶς τιμᾷ ἰδιαιτέρως. Ἐάν ὅμως
πρόκειται περὶ ἐμπ/κῶν Συμβούλων, οἱ ὅποιοι δὲν διετέλεσαν οὔτε ἴαν Γυμνασιάρχαι, δὲν ξέρω
ἂν δὲν υποτιμᾷ τὸν κλάδον μας, τὸ νὰ τοὺς ποῦν, ὥς κάνουμε Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς, ἐπει-
δὴ καταργεῖται τὸ Συμβούλιον. Ἀπλῶς λέγω μίαν σκέψιν καὶ ἴσως νὰ εἶναι καὶ λίγο λεπτό τὸ
θέμα, εἰάν δὲν βρισκεται ὅτι ἔχει κάποια βάσιν ἔσχαστε, ὅτι τὸ εἶπα.

Τὸ ζήτημα τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, νομίζω ὅτι εἰδικῶς γιὰ τὴν σχέσιν του μὲ τὸ
Πανεπιστήμιον ὅτι θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἂν υπάρχῃ τμημα ἔρευνῶν, μέσα στὸ Παιδαγωγι-
κὸ Ἰνστιτούτο, αὐτὸ θὰ δόσῃ τὴν πρόσθην ἔλπιν γιὰ μίαν σύνθεσιν εἰς τὸν κλάδον τῆς Παιδαγω-
γικῆς.

Δὲν νομίζω ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον πρέπει νὰ φιλοδοξῇ καὶ οὔτε ἡμεῖς νὰ τὸ δεχθῶμε οἱ
ἔρευνες παιδαγωγικῆς εἵδους νὰ γίνωνται μόνον στὸ Πανεπιστήμιον, διότι ἐπεὶνὸ διαδέχεται,
γιὰ πειραματισμὸ μόνον τὸ Πειραματικὸ Σχολεῖο, Δημοτικὸ καὶ Γυμνάσιον, ἐνῶ ἐδῶ θὰ βγοῦν οἱ
ἔρευνες ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν Σχολείων καὶ θὰ δόσῃ ἔτσι τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον τὸ ὑψι-
κόν διὰ σύνθεσιν ἐπιστημονικῆς εἵδους, δηλαδὴ θὰ τὸ περιορίσῃ μὲ τὸ σεισμολογικὸν ἄς ποῦ-
με Ἰνστιτούτο ποὺ καταγράφει στὸ σεισμολογικὸν δελτίον, ὅλους τοὺς σεισμούς χωρὶς νὰ ἀναζη-
τῇ οὔτε αἰτίας, οὔτε ἄλλα θέματα.

Ὅμως ἔρχεται ὁ ἐπιστήμων σεισμολόγος, παίρνει τὸ ὑλικὸ αὐτὸ καὶ κάνει αὐτὸς μίαν
σύνθεσιν. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ μέσα στὸ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτούτο. Ἄς τὴν πάρῃ καὶ ὁ Κα-
θηγητὴς Πανεπιστημίου, τὰ στατιστικὰ δεδομένα δηλ. τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ἄς
κἀμὴ καὶ αὐτὸς μίαν σύνθεσιν.

Ἡ ἔρευνα στὸ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτούτο εἶναι μὲ ἐπιτυχία. Τώρα γιὰ τὰ ἄλλα τὰ θέματα
ἂν εἶναι ἄνομοια, ἄνομοιου εἴδους τμήματα μέσα, ἀφήνω καὶ δέχομαι ὅσα εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος.

Ἀκόμα θὰ ἔλεγα μίαν γενικὴν σκέψιν, τὴν ἑξῆς: θὰ γίνῃ συζητήσεις ἐδῶ καὶ θὰ καταλήξου-
με σὲ ὁρισμένα συμπεράσματα γιὰ νὰ προβοῦμε σὲ ὁρισμένους ἐνεργείας. Δὲν ξέρω εἰάν μίαν κρι-
τικὴ τῶν Νομοσχεδίων, ὅπως μᾶς παρουσιάζονται αὐστηρά καὶ μὲ πνεῦμα ἀντιδικίας σὲ λεπτομέ-
ρειες θάνατο ἐποικιοδομητικὴ καὶ ἀποδοτικὴ γιὰ τὴν προσπάθειάν μας.

Μήπως θάπρεπε νὰ οὔμε τὰς γνώμας μας ἐπὶ ὁρισμένων ζητημάτων ἀλλὰ νὰ ἐπιμείνωμεν
εἰς τὴν λύσιν τῶν σπουδαιότερων, γιὰ νὰ πῶ εἰς παραδείγμα, ὥς ποῦμε μπορούμε νὰ ποῦμε διὰ τὴν
ὑπερῶν Παιδείαν, αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ κ. Πρόεδρος ἀλλὰ δὲν εἶναι θέμα ποὺ διαφωνοῦμε, ἐνῶ ἀντι-
θετὰ ἂν ἡ Συνέλευσις πῇ κ.χ. τοποθέτησιν, ἂν θέλετε νὰ πῶ μέσα στὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τοῦ
πρώτου κύκλου τῆς Πέσης ἐπι/σεως κατεμένων ἀρχαίων ἐλληνικῶν καὶ τὸ θεωρήσωμεν αὐτὸ σπου-
δαῖον, ἐπεὶ νὰ ἐπιμείνωμεν περισσοτέρως. Ἐπὶ ἄλλα νὰ ποῦμε απλῶς τὴν γνώμην γιὰτὶ ἔχουμε καὶ
μίαν ἱστορικὴν εὐθύνην ἀπέναντι τῆς Παιδείας γενικῶς καὶ τῶν ἄλλων Ἐπιθεωρητῶν ποὺ θὰ μᾶς
διαδεχθῶν. Θὰ ποῦν ἑσεῖς τί ἐκώματε ἐκείνην τὴν ἐποχὴν; Ἡμεῖς θὰ ποῦμε ὅτι θέσαμε αὐτὰ
τὰ ζητήματα, ἄλλο εἰάν ἐπιμείνωμεν ἐπὶ ἐκείνων τὰ ὅποια κυρίως ἔχουν μεγαλύτερη σπουδαιότη-
τα. Εὐχαριστῶ πολύ.

Κύριοι Συνάδελφοι, ὅλοι μας γνωρίζουμε ὅτι αἱ μεταρρυθμίσεις ἐπιβάλλ-
ονται ἀπὸ ρεύματα τῆς ἐποχῆς καὶ ἀπὸ ἀναστατώσεις παγκόσμιες, ὅπως εἶναι οἱ πόλεμοι, καὶ
οἱ ὅποιοι μᾶς δημιουργοῦν νέον τρόπον ζωῆς καὶ ἀπὸ ἄλλες αἰτίαι μεγάλης.

Κάτι τέτοια αἰτία ἐπέβαλον καὶ τὴν μεταρρύθμισιν τὴν σημερινήν, ἀλλὰ ἔχω τὴν γνώμην
ὅτι δὲν εἴμασταν φτασμένοι στὸ σημεῖον ἐκεῖνο ποὺ θάπρεπε νὰ ἔχουμε φθάσῃ μεταπολεμικῶς
γιὰ νὰ μπορούσαμε νὰ ἐφαρμόσωμε, νὰ ἐπιβάλωμε μίαν μεταρρύθμισιν, τόσο μεγάλη καὶ τόσο πλα-
τεῖα. Διότι δυστυχῶς ἡμεῖς μεταπολεμικῶς, ὅχι μόνον βήματα δὲν κάνουμε μπροστὰ, στήν αι-
δέα μας ἀλλὰ ἀντίθετα ὅλο καὶ πίσω πηγαίνομε ἐν συνεχείᾳ. Διότι ἡ ἔλλειψις διδαστηρίου
ἢ ἔλλειψις προσωπικοῦ, ἢ ἔλλειψις ἐποπτικῶν μέσων κ.λ.π. ὅλ' αὐτὰ συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὀ-
πισθοδρομῶν ἐν συνεχείᾳ ἢ αἰδέα στήν ἡσυχίαν μας. Ἐπομένως δὲν εἴχαμε φθάσῃ ἀκριβῶς στὸ

σημείο εκείνο που θάπρεπε να πούμε ότι φτάσαμε εκεί πέρα και από δω και πέρα ως προχωρήσουμε παραπάνω, να επιβάλουμε αυτήν την μεταρρύθμιση, την όποια την επιβάλλει βέβαια, το ρεύμα της εποχής και το όποιο δεν μπορεί να μας αφήσει με τα παλιά σχολεία, τους παλιούς τύπους των σχολείων, με τα παλιά αναλυτικά προγράμματα.

Και ως έπαι τουτού η πλατειά αυτή μεταρρύθμιση την όποια οπότε να επιβάλλουμε, δεν ξέρω αν θα μας δώσει τα αποτελέσματα τα όποια προσδοκά και ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως, ο όποιος τή εξέγγειλε και από ραδιοφώνου και σε επί μέρος ομιλίας.

Διότι πολύ φοβούμαι ότι αντί να επιτύχουμε την ύψωση της πνευματικής στάθμης εις την παιδείαν θα επιτύχουμε το αντίθετον αποτέλεσμα. Η δωρεάν παιδεία από την μία μεριά πολύ ωραία και δεκτή από όλον το λαόν, διότι έτσι περνάει να γίνεται σε Κράτη δημοκρατικά, ή ανευ εξετάσεων εισαγωγή των παιδιών μας σε σχολεία τα όποια δεν παίρνουν τους μαθητές αυτού, που μας παρουσιάζονται και τους όποιους δεχόμεθα κατόπιν εξετάσεων.

Τό προσηκόν το έλλειψες, το όποιον έχουμε, δεδομένου ότι σήμερα παρουσιάζονται όπως είχα την ευκαιρία να πληροφορηθώ σε μίαν συνεδρίαν την όποια είχαμε κάνει, ήταν και ο κ. Ταγματάρχης εκεί ότι έχουν περίπου 15.000 κενές ώρες μόνον στα γυμνασιαστικά.

Δεν ξέρω εάν ολ' αυτά τα κενά θα μωρέσουν να βελτιωθούν ή μάλλον θα επιταθούν περισσότερο με την νέαν κατάσταση η οποία δημιουργείται με όλα αυτά τα μέτρα. Γι' αυτόν τον λόγον την ήθελα την μεταρρύθμιση, και ήταν καιρός να επιβληθώ αλλά την ήθελα λίγο ποιά περιορισμένη, την ήθελα σταδιακά και την ήθελα κατά κάποιον πειραματικόν τρόπον να γίνει έδω στην "ατρίδα μας". Ήμεϊς παραδείγματι οι Μαθηματικοί, φροντίζουμε να εισαγάγουμε την διδασκαλίαν των μοντέρνων μαθηματικών στην Κέσην εκπ/σιν, αλλά δεν πρόσεχε όμως να επιβάλουμε την διδασκαλίαν σε όλα τα σχολεία, παρά κάνουμε πείραμα, τώρα είναι το 3ον έτος που πειραματιζόμεθα άκριτως άπάνω σ' αυτό το ζήτημα, και όταν είδαμε ότι στο πρώτον έτος πήγαν καλά τα παιδιά, είδαμε ότι τα παιδιά μας έχουν την ικανότητα να κατανοήσουν τις καινούργιες έννοιες και τον νέον συμβολισμόν και να τα αφομοιώσουν όλ' αυτά, προχωρήσαμε στο δεύτερο, φροντίσαμε και βγάλαμε ένα βιβλίο, το όποιον το διαβάσαμε πολλοί μαθηματικοί και είδαμε αν το βιβλίο αυτό είναι τέκτοποιημένο απ' όλες τις πλευρές και αν είναι γραμμένο σε γλώσσα που πρέπει, εάν οι άσκήσεις τις όποιες περιέχει είναι αι κατάλληλες, προχωρήσαμε στο δεύτερον έτος κατ' αυτόν τον τρόπον και τώρα πούμε στο τρίτον. Γίνεται πραγματικώς πείραμα για να δούμε αν μπορώ ή τι το καινούργιο να πιάση έδω στην "ατρίδα μας".

Ένας τέτοιος πειραματισμός θάπρεπε να γίνει προκειμένου να εφαρμόσουν την μεγάλη αυτήν μεταρρύθμιση. Ήμεϊς το καιρό έδω στην πατρίδα μας είναι ότι αι μεταρρυθμίσεις δεν είναι απλ' αγγαγμένες των πολιτικών και κομματικών πολλές φορές έλαττηκόν και το συναισθηματισμού προς ώριμμένες τάξεις, και επιβάλλονται, πολλές φορές αυτές οι μεταρρυθμίσεις, όχι όπως θα έπρεπε και εις την μορφήν που θα έπρεπε να επιβληθούν και να δημιουργηθούν, παρά επιβάλλονται εκ των κάτω και καμιά φορά από ανθρώπους οι όποιοι έχουν το δικό τους συμφέροντα.

Γι' αυτό βλέπετε σήμερα λέμε, θάχουμε δτάξιο δημοτικό σχολείο, τριτάξιο Γυμνάσιο, τριτάξιο λύκειο κλπ. και όλοι μας θέλουμε ένα Αΐσιον 4τάξιον και αυτό το αίτημα γίνεται γναστόν απ' όλους τους εκπ/κούς της Κέσης Παιδείας και από τους Ακαδημητάς της Ανωτάτης Εκπ/σεως, προβάλλεται το αίτημα αυτό. Αλλά δυστυχώς δεν μπορούμε να τό επιβάλουμε, διότι κάποιος άλλος λόγος υπάρχει, κάποια πίεσις, μιá μεγάλη μάζα μπορεί να επιβάλει το συμφέροντά της, και τις επιδιώξεις της, ενώ έμεϊς θ' δεν μπορούμε να επιβάλουμε αυτό που πρέπει να γίνει και συμφέρει. Διότι έτσι πρέπει να βλέπουμε τις μεταρρυθμίσεις. Κιá μεταρρυθμίσεις είναι καλή όταν καλή όταν είναι απλ' αγγαγμένη από τέτοια ταπεινά έλατήρια, πολιτικών βλέψεων συμφερόντων, συναισθηματισμού και αποβλέπει για το γενικόν συμφέρον του Έθνους. Τότε είναι άξια.

Λοιπόν μς καθορίζουν αυτήν την διάρθρωσιν της Παιδείας όπως είπαμε. Θέλουν πολλοί να γίνει 3τάξιον το δημοτικό σχολείο, καλός όρθως. Πολλοί συνάδελφοι είπαν πως αν γίνει 3τάξιο δημοτικό σχολείο θα συμβή εκείνο που συνέβη άλλοτε, που έμεϊς οι παλαιοί το είχαμε και το γε είχαμε δτάξιο δημοτικό και παίρναν τα παιδιά από το ελληνικό σχολείο και μπορώ να πω ότι ή 5η και ή 6η άπεγυμνωτο τελείως, διότι όλα τα παιδιά από την 4η τάξη μς ήρχοντο στο ελληνικό σχολείο. Τό ίδιο θα συνέβαινε και τώρα.

Θά μπορούσε να γίνει κάτι άλλο έχω την γνώμην. Δεδομένου ότι έμεϊς οι Έλληνες είμεθα Μεσογειακός λαός και αι ψυχολογικαί λειτουργίαι των παιδιών μας ξυπνούν λίγο ποιά νωρίς θα

μπορούσαμε αντί να παίρνουν τα παιδιά από το δόν Έτος της ηλικίας των, στο δημοτικό να τα παίρναμε από το 5ο, εάν δεν θέλαμε να σέχουν έναν χρόνον ολόκληρο ο οποίος είναι μεγάλη ζημιά, όπως τουλάχιστον Έτσι την προβάλλουν οι μεγάλοι, να τα παίρναμε έναν χρόνο ποιο νωρίς τα παιδιά αυτά, όπως και πολλά άλλα Κράτη στην άδση έχουν το μέτρο αυτό και να προχωρούν τα παιδιά σε δόν Δημοτικό σχολείον, από το 5ο Έτος & και κατόπι τα παιδιά αυτά να τα παίρνουμε ποιο νωρίς έμεϊς και να μπορούμε να έχουμε την 7η τάξη, την οποία θέλουμε και την οποία την θεωρούμε όλοι μας απαραίτητη. Αύτη η τακτική θα μπορούσε μού φαίνεται εδώ στην πατρίδα μας να εφαρμοσθή, διότι τόν λόγον ποδός σής άνεφερα.

Αυτό είχα να πω διότι την διόρθωσιν της Παιδείας. Τώρα διότι το 'Ακαδημαϊκόν δόγμα, το οποίο επεβλήθη βέβαια έπ' των πραγμάτων, όλοι σας ξέρετε και έχετε ήδη τις καταστάσεις αυτές, ότι τα παιδιά μας από την 4η τάξη αρχινοούσαν την είδμευμένην μόρφωσιν. Πόλις έρχοταν το παιδί στην 4η τάξη αρχινοούσε τα φροντιστήριά του. "Έβαζε πλήρη γιά να γίνει μηχανικός ; Παιδαγωγική, φυσική, χημεία, τα άλλα 'Ιστορία, θρησκευτική κλπ. ήσαν άμελητά ποδός της και μόλις μετά βίας ποδόςαν έπ' είναι δυνατόν να πάρουν την βόσιν. Πολλά δε έξ' αυτών ξέρουμε ότι κατέφευγον και στα νυκτερινά σχολεία ποδός ήσαν ποιο έλαφρά ή εξέτασις έκει κατέαι άπειτήσις όλιγότεραι γιά να έχουν όλον τόν καιρό να εργάζωνται άριβός άπέναν σ' αυτά τα μόδματα.

"Ήθελε το παιδί να γίνει φιλόλογος, δικηγόρος, θεολόγος, μεγαλύτερη άπασχόλη στα κλάσιν με μόδματα (έλληνική, αρχαία κλπ.) ήθελε να γίνει γιατρός Χημεία, βιολογία και τέτοια. "Έτσι λοιπόν από την 4η τάξη αρχινοούσε ή είδμευμένη μόρφωσις των παιδιών μας είς βάρος της γενικής μορφώσεως, ή οποία όλοι ξέρετε και όλοι το άναγνωρίζετε και περισσότερο έγώ ποδός είμαι ένας πολλός έπι/μός ότι είναι έμεινη, ποδός μός έδημιούργησε τόν πυρήνα της όλης μας μορφώσεως άπέναν στόν οποίον στηρίχθηκε ή εξέλιξις μας ή πνευματική, αρχίζουν λοιπόν τα παιδιά να παραμελούν την γενικήν μόρφωσιν και ως έπ' τούτου δέν έδμιουργείτο είς τόν φυκινόν κόσμον τοϋ παιδιού ή ολόκληραμένη στοιχειώδης άνθρωπιστική μόρφωσις και άνθρωπιστική θεωρία. "Αποτέλεσμα αύτης της καταστάσεως το ζούμε όλοι μας. Πήγαινε το παιδί στο Πολυτεχνείο και έβγαινε από το Πολυτεχνείο, αλλά την έπαύριον ποδός ρέχονταν στη δουλειά είχε την όδρια τοϋ τελευταίου έργολάβου. "Ήταν έτοιμος οίανδήποτε κατέχρησιν, κλοπήν να πράξη, άριβε μονάχα να πλουτίσει και να δημιουργηθή.

"Έβγαινε γιατρός, και συνέβαινε, όπως πολλές φορές συνέβη να έρθουν στο σπίτι μου και να μού πούν : Καλέστε τόν γιατρό είναι άρρωστος ο τάδε " . "Η πρώτη έρώτησις τοϋ γιατροϋ ήταν ; Είναι ασφαλισμένος ; Και έπ' του λέγαμε, άπαντούσε. "Αυστηρός δέν έχω καιρό, να έρθω τώρα θα έρθω άργότερα " ή άλλος θα έλεγε " Είναι ασφαλισμένος ; " "Όχι τοϋ λέγαμε " "Έρχομαι άμέσως " αύτη είναι συμπεριφορά γιατροϋ.

Πέφτετε στα χέρια τοϋ δικηγόρου, ο δικηγόρος είναι έκείνος να σής άπομυζήση τελείως και να σής καταστρέψη και γιά την παραμικρή ύπόθεση.

Ο έπι/μός, τούς βλέπουμε ότι είναι έπι/μοί πός θα άνεβοϋν γρήγορα, πός θα πάρουν περισσότερα τα λεφτά και πός θα δουλέφουν λιγότερο. Αυτό είναι τα αποτελέσματα της είδμευμένης αύτης μορφώσεως, την οποία παίρνουν τα παιδιά μας από το Γυμνάσιον με το να μην έχουμε άριβός το 'Ακαδημαϊκόν δόγμα.

"Έτσι με το 'Ακαδημαϊκόν δόγμα θα τα άναγκάσουμε να γυρίσουν πίσω στις Γυμνασιακές σους σπουδές, μάλιστα εάν εφαρμοσθή και το μέτρον να λαμβάνεται υπ' όφιν ο βαθμός τοϋ ένδεικτικού της 5ης και τοϋ 'Απολυτηρίου της 6ης κατά την εξέτασιν, θα τα κένουμε ποιο πολύ να έπιμένουν πίσω στις γυμνασιακές σπουδές κα' Έτσι θα μπορούμε να τούς δόσουμε την γενικήν έμεινην μόρφωσιν, την οποία προϋποθέτει ή ολόκληραμένη άνθρωπιστική πομοθεωρία. Κα' θα δημιουργήσουμε άνδράπους με συναισθηματικόν, με συναισθηματικόν κόσμον, άνδράπους άριβός όπως είχαμε έπ' τούτ' έμεϊς και είμαι βέβαιος ότι έπ' ή "ατρίδα μας κατέδωκε γιά διοτηρηθή σε δύσκολας στιγμές έκει όφείλεται. Σ' αύτην την άναπερότητα την φυκινήν την οποία μός έδμιουργούσε ή μόρφωσις ή γενική ποδός μός έδιναν τα σχολεία έμεινα ποδός είχαμε έμεϊς τότε.

Λοιπόν, ήσαν καιρός πιά να άναγκάσουμε τα παιδιά αυτά να γυρίσουν στην γυμνασιακήν μόρφωσιν. Αλλάς άφήσω αύτην την πλευράν. Κάτι άλλο. "Η είδμευμένη αύτη μόρφωσις κατηνάλανε μέαν τεραστίαν πνευματικήν ενέργειαν των παιδιών, ή οποία την έπαύριον της έπιτυχίας των έρίπτετο είς το κενόν, διότι άπολύτως τίποτα δέν έπρόκειτο το παιδί να χρησιμοποιήση

ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσκησιολογίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀσχολεῖτο ἐν συνεχείᾳ γιὰ τὴν γυμνασιεὶς τοῦ σπουδῆς καὶ ἔμπαινε τὸ παιδί στὸ Πανεπιστήμιον ἢ στὸ Πολυτεχνεῖον κουρασμένο πνευματικῶς τελείως, χωρὶς πνευματικὴ αἰχμίδα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχη τὸ παιδί αὐτὸ γιὰ νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς ἐπιστήμων ἕνας καλὸς ἐρευνητὴς στὴν ἐπιστήμη. Ἄλλη ζημιώσις αὐτῆς, τερραστία. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ὥρδαια ἡ μεγάλη εἶναι ὅτι τὰ παιδιὰ γυρίζουν στοὺς φυσικοὺς ἐξεταστὲς των καὶ νὰ πάρουμε πιά τὰ παιδιὰ νὰ τὰ ἐξετάζουμε μὲ τοὺς γρίφους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πολλὰς φορές εἶναι ἐσφαλμένοι, τελείως, εἶχαν τὴν θέσιν τῆς ἀδικοιολογίας διὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν, διὰ παύσαν νὰ ἐξετάζωνται πάλιν στὴν φόρμα αὐτὴν καὶ νὰ τοὺς δημιουργηθῇ αὐτὴ ἡ τερραστία νευρωτικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐν μέρει ἀποδίδω καὶ τὸν σημερινὸν τετυμωμένον.

Πάρετε τὸ παιδί ἀπὸ τὴν 5ῃ τάξῃ εἶναι ἀνήσυχος, τί θὰ γίνῃ, ποῦ θὰ πάῃ, γίνεται νευρωτικὸς. Ἀπ' αὐτὴν τὴν πλευρὰ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι εἶναι πολὺ χρήσιμος ὁ θεσμός αὐτός, τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ διπλώματος. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸν δεχθούμε. Βέβαια ὁ θεσμός αὐτός θὰ μᾶς παρουσιάσῃ πολλὰ ἐλαττώματα στὴν πρῶτη ἐφαρμογῇ του διότι εἴμαστε τελείως ἄπειροι καὶ ἴσως νὰ δημιουργηθῇ καὶ κάποιον σκῆλο. Δὲν ξέρω ἂν θὰ μπορέσουμε νὰ προσελάμεν καὶ τὸ ἀδιάρητον τῶν ἐξετάσεων, πλήρως. Πάντως κατεβλήθη ἡ σχετικὴ προσπάθεια στὸν τομέα αὐτό.

Αὐτὸ ἔχω νὰ πῶ γιὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸ διπλῶμα.

Τώρα γιὰ τὸ ζήτημα τῆς παραγίσεως τῶν ἀρχαίων ἀλληγιῶν. Στὸ Ἀβελιόνα τοῦ Γυμνασίου καὶ ἐγὼ ομολογῶ ὅτι μὲ φόβο τὴν βλέπω καὶ δὲν θὰ τὸ ἤθελα αὐτὸ τὸ πράγμα, διότι παρ' ὅλον ποὺ εἶμαι μαθηματικὸς καὶ πάλι ὅς τονίζω, κύριοι, ὅτι τὸ ἀνέβασμά μου τὸ ὀφείλω ἀκριβῶς στοὺς καλούς μου μαθητὰς, τὸν Ἀστεράκη καὶ τὸν Λατρινίου, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἔδωσαν πραγματικῶς μὲ κλασσικὴ μὲθοδον ἀκριβῆ μεγάλη καὶ μ' ἔπαινε ἐμεῖς ποὺ νὰ μπορῶ σὲ δύσκολες στιγμὲς νὰ ἀνταπεξέλθω καὶ κατὰ τὸν ταχύτερον τρόπον καὶ ρυθμῶν. Δὲν, εἶναι αὐτὸ νὰ φύγουν τελείως τὰ ἀλληγιῶν ἀπὸ τὸ προγυμνάσιο. Βέβαια θὰ μπορούσε, ἐπειδὴ αἱ ἱστοίαι τῆς, ὅπως δημιουργοῦνται, τελευτῶν ἐπιβιβάζουν νὰ μειωθῇ ἡ διδασκαλία τους κατὰ τι, διότι οἱ αὐτοὶ σὲ φαντάζομαι θὰ δέχοντο ὅτι μεταπολεμικῶς αἱ θετικαὶ ἐπιστῆμαι ἔχουν δημιουργηθῇ τόσα ἐπιτεύγματα καὶ ἔχουν πλουτισθῇ τὸν πολιτικόν μας μὲ τόσα στοιχεῖα, ποὺ βέβαια τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα πρέπει νὰ διελόγη τὰ καινοὶγια αὐτὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ εἶναι ἀνδραπίνως ἀδύνατον ἕνα παιδικὸ μυαλὸ νὰ μπορέσῃ νὰ συγριπθῇ ὅλ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ σημερινοῦ πολιτικοῦ.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ πᾶνουμε μερικὲς ἐπιπτώσεις. Ἡμεῖς οἱ μαθηματικοὶ ἐπὶ παραδεχόμεθα ἄρχισαμε καὶ σιμπερμαστέ πολλὰ κεφάλαια ἀπὸ τὴν κλασσικὴ μαθηματικὴ ἐπιστήμη νὰ τὰ παραλείψουμε, γιὰτὶ δὲν τὰ βλέπουμε καὶ τόσο ἀπαραίτητα. Κοιτάζουμε νὰ μειώσουμε τὴν ὕλην τῶν κλασσικῶν μαθηματικῶν διὰ νὰ δώκαμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ βάλουμε καὶ μοντέρνα μαθηματικὰ καὶ τὸν μοντέρνο συμβολισμόν. Ἀσφαλῶς τὴν ἰδίαν τακτικὴν ἀπολουροῦν σήμερ καὶ οἱ φυσικοί.

Τὴν ἰδίαν τακτικὴν, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει καὶ οἱ φιλόλογοι νὰ ἀπολουθῶσιν στὸ ζήτημα αὐτό. Ὅχι ἐξοστρακισμόν, γιὰ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἀλλὰ ἔχουμε φιλολόγους φτασμένους μὲ χρόνια υπηρεσίας ποὺ ξέρουν πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ ἐλάττωσις τῆς ὕλης, οὕτως ὥστε νὰ δώκαμεν τὴν εὐκαιρίαν στὸ παιδί νὰ πᾶρῃ ὅλ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτικοῦ βέβαια καὶ τοῦ κλασσικοῦ καὶ τοῦ σημερινοῦ μας. Εἰς πρέπει νὰ κατετείνῃ ἡ προσπάθεια μας.

Τώρα γιὰ τὰ λατινικὰ βέβαι καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ μῆν' ὡς μᾶθημα στὸ Λύκειον, ἔστω καὶ ὡς προαιρετικόν, ἀλλὰ στὸ Προγυμνάσιον, ἔχω τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔχει τὴν θέσιν τοῦ μᾶθημα αὐτό, διότι τὸ Προγυμνάσιον ἔχει δημιουργηθῇ διὰ τὸν ἐξῆς λόγον.

Ὅλοι σὺς ξέρετε ὅτι ἡ μεγαλύτερη διαρροὴ στὰ γυμνάσια μὲς παρουσιάζεται 1ον, 2ον 3ον ἔτος. Λοιπὸν ἐσπείρη τὸ Ἰπουργεῖον πῶς θὰ ἦτο δυνατόν αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς νὰ τοὺς ἐφοδιῇ μὲ ἕνα χαρτὶ ποὺ νὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολουθῶσιν οπουδὲς σὲ τεχνικὰς ἐχολὰς εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπ/σιν καὶ νὰ μὴν ρίχνωνται τελείως ξεκρέμαστοι μέσα στὴν κοινωνία.

Εἰς ὅποσον περὶ ὁ διχαρμός ὁ ὁποῖος ἔγινε καὶ ἡ δημιουργία τῆς προβαθμίδος αὐτῆς ποὺ ἔγινε καὶ γιὰ τὸ μᾶς λέει ὅτι θέλουμε αὐτηγὰρ ἐξέτασιν στὸ Λύκειο. Πολὺ ὀρθῶς. Πρέπει ἐκεῖ νὰ πᾶνε παιδιὰ, τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ γίνουν πνευματικοὶ ἄνθρωποι, παιδιὰ ποὺ δὲν ἔχουν διάθεσιν νὰ κουρασθῶν δὲν πρέπει νὰ ἀνεβοῦν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα. Αὐτὴν τὴν τακτικὴν τὴν συνιστοῦσε καὶ εἰς τοὺς συλλεξιάρχους μου. Τοὺς ἔλεγα ὅτι δὲν θέλω νὰ δίδετε χαρτὶ σὲ παιδί ποὺ δὲν θέλει νὰ ἐξαιολογηθῇ θεωρητικὸς κλάδους μαθηματικῶν, ὀλγεβρα καὶ γεωμετρία.

Βάβαι ένα παιδί που παροβόλαει προσπόθεια, ναί αυτό νά τὸ βοηθήσω ἀλλὰ σὲ ἀδικοφύρους μεθι-
τὸς δὲν πρέπει νά τοὺς δίνουμε τὴν εὐχέρεια νά ἀναβαίνουν παρὰ πάντα, γιατί μᾶς δημιουργοῦν
ζητήματα. Ὁ κύριος σκοπὸς εἶναι αὐτός. Πά ἐροδιασθεῖν αὐτὰ μ' ἓνα χαρτί καί νά μπορούν νά
πῶνε σὲ μιὰ ἐπαγγελματικὴ σχολή καί νά μὴν ρίχνωνται μέσα στὴν ποινικὴ, σὲ εὐρὸ περιβι-
λον, χωρὶς κανένα ἐφ'όδιο. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος.

Γιὰ τὸ Ἰνστιτούτο κα' ἐγὼ θὰ ἤθελα νά γίνῃ τὸ Ἰνστιτούτο, μιὰ μεταρρυθμιστικὴ εἶναι,
ἀλλὰ θέλω νά ἔχῃ ἡθικὰ ἐρίσματα, δηλ. δὲν θέλω νά ὑπάρχῃ καμία πολιτικὴ σκοπιμότης ἢ καί
κομματικὴ σκοπιμότης. Θέλω νά γίνῃ ἀπάνω στίς ἀρχές τίς ὁποῖες ὁ ἀειμνηστὸς ἀνὴρ Βενιζέ-
λος ἔκαμε τότε τὸ ἐμπ/κὸν Συμβούλιον καί τοὺς εἶπε ὅτι " σὲς θέλω νά εἶσθε ἀνεξάρτητοι καί
νά μὴν ἐπηρεάζεσθε ἀπὸ κανέναν καί ἐγὼ ἂν σὲς μιλήσω δὲν θὰ μὲ ἀκούσετε " καί ἔβρω ὅτι καί-
ποτε ἐπενέβη ὁ βενιζέλος διὰ καποιον καί δὲν εἰσακουσθή, καί συνεχάρη τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμ-
βουλίου. Τὸ συμβούλιον πρέπει νά εἶναι ἀδιάρρηκτον, ἀνώτερον, αὐτοτελές, μὲ πραγματικὴ αὐτο-
τέλεια ὅχι ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον, διότι ὁ θεσμός ποὺ ἐπεκρίθησε τὴν τελευταίαν ὁ
Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου νά γίνετα καί Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας,
δημιουργεῖ ἓναν μεσάζοντα μεταξὺ Ὑπουργείου καί Συμβουλίου, δημιουργεῖ τὸν φορτὰ τὸν ἀ-
πόκειν τοῦ Ὑπουργείου πρὸς τὸ Συμβούλιον.

"Ἔτσι τὸ ἤθελα τὸ Ἰνστιτούτο. Βάβαι εἶναι φορτισμένο μὲ πολλὰς ἐξουσιοδοτήσεις ποὺ
δὲν ἔβρω ἂν θὰ ἀνταπεξέλαθα. Ἰσως μελλοντικῶς, ὅταν δοῦν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ἕνας τέτοιος
Ὀργανισμὸς νά ἀνταπεξέλαθῃ σὲ ὅλες τίς ἐπιδημίες αὐτὲς καί σ' ὅλους τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁ-
ποῖους ἔθεσαν, ἴσως νά τροποποιηθῇ ἡ κατάστασις. Ἀλλὰ ἐκεῖνο, ποὺ ἤθελα ἦταν νά στηρίζε-
ται ἀπάνω σὲ ἡθικὰ ἐρίσματα. Αὐτὰ εἶχα νά πῶ

κ. Πρόεδρος.

Ἦτα σημειώσις ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἡλικίαν τῆς εἰσόδου τῶν μεθητῶν εἰς τὸ στοι-
χειώδες σχολεῖο, ποὺ εἶναι βασικόν, διότι ἐξοικονομεῖται τὸ ἔτος ποὺ ζητοῦμε νά προσταθῇ
στὸν δεύτερον κῶλον τοῦ Γυμνασίου.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν καί εἰς ἄλλας ἀσφαλῆς χώρας, ἀλλὰ ἀναφέρω τὴν Ἰταλίαν, διότι εἶναι
Παραγειατὴ χώρα ὅπως καί ἐμεῖς καί μὲ τὰς αὐτὰς περίπου πληματολογικὰς συνθήκας, ἰδίως ἡ πό-
τιος Ἰταλία. Ἡ Ἰταλία μπορεῖ νά πῇ ὅτι θὰ ἐδυσκολεβότο νά τὸ εἰσαγάγῃ. Εἰς τὴν Ἰταλίαν
λοιπὸν λέγω, ὅτι πηγαίνουν ἀπὸ τὸ 50 ἔτος. Ἀλλὰ ἐάν ἐπρόσεξα καλὰ καί σὲ διέταγμα, τὸ
Προσχέδιον αὐτὸ γίνεται ἄφρονως μισθὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεξυλύνσιν αὐτὴν. Ἦσα σὲ μιὰ παρένθε-
ση, ἂν ἐπρόσεξα καλὰ, λέγει ὅτι εἰσάγονται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖο τὰ παιδιά ποὺ τὸν
ἑπταμήτριον ἔχουν συμπληρώσῃ 5 καί μισθὸν ὅχι τὸ βῶν ποὺ ζητοῦσε ἡ παλαιὰ Προνοσία, ὅπου
εἶναι μισθὸν βῆμα νά κερδίσουν τὸ ἔτος αὐτὸ καί νά φθάσωμε εἰς τὴν λύσιν ποὺ προτείνουμε

Τὴν κατεβλήσαν τοῦ βήματος τὴν προκείμεσαν τ' αὐτὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τοῦ κ. Δου-
νίου, γύρω κυρίως ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ φυλικκοῦ πολιτικοῦ τὸν ὁποῖον ἐπεκαλέσθη εἰς ὅσα προη-
γουμένως μᾶς εἶπε.

Κύριοι συνάδελφοι, εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὅταν τὸ ἀνθρώπινον ἐπὶληψε νά ἀπενίσῃ τὸ θεῖον
καί νά ἀνακαθῇ μέχρις αὐτοῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ αἰδέα εἶχε μίαν ἄλλην βῆαν καί ἀπέβλε-
πε περισσότερο εἰς τὸν φυσικομαθικὸν πολιτικὸν τοῦ ἀτόμου. Εἶναι γνωστὸν ἐπίσης ὅτι ὁ
αὐτὴν τὴν Παιδείαν προέβλεπεν ἐκεῖνος ὁ ἰδεολογικὸς τύπος τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐν ταυτῇ
καί πολιτικῇ καί ὁπλίτικῇ. ἔλεγε καλλιεργημένον τὸ καλλισθητικὸν συναίσθημα, ἀλλὰ καί τὸ ὑγιὲς
αὐτοῦ συναίσθημα. Ἐπέρασαν χρόνια ἀπὸ τότε, ἀλλ' ὅσον οἱ ποινικὲς καί ἡ Παιδεία ἦτο φυσικὸν
νά μεταβληθῇ. Ἀλλὰ βασικὸν θέμα εἰς τὴν Παιδείαν παρέμεινεν ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρωπιστι-
κοῦ θέματος τοῦ ἀτόμου καί τοῦ ἐνδογενεοῦς πολιτικοῦ. Καί οἱ ἔβροι τοὺς ὁποῖους ἐπανεπιτη-
μένως ἐπεκαλέσθημεν εἰς τὴν Συνέλευσίν μας αὐτὴν, ἐκρίθησαν ὡς βῆαν σὲ σχολεῖον, αὐτὸ τὸ
θέμα καί ἐάν ἐπρόχρησαν εἰς τὰ ἄλλα ζητήματα τὰ ὁ ποῖα συνιστοῦν τὴν Παιδείαν, ὡς βασικὸν
τοῦς θέμα ἐπεκρίθη καί ἐξοικονομεῖ νά εἶναι τὸ θέμα τοῦ ὑγειοῦς αὐτοῦ συναίσθηματος τοῦ
παιδιοῦ καί ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν πλευρὰν ὅχι τῶν γνώσεων, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πλευ-
ρὰ τοῦ φυσικοῦ πολιτικοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπεκαλέσθη καί ὁ κ. Δουνίου προηγουμένως.

Ἦμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐμπ/κοί, οἱ ὁποῖοι γαλουχοῦμεν τὸ πνευματικὸν γένος τῶν προγόνων μας

νομίζω ότι έχουμε απολουθήσει περισσότερο το γράμμα και όχι το πνεύμα αυτής της προγονικής παιδείας, με συνέπεια εις το σχολείο μας να λαμβάνουμε περισσότερα παιδονομικά μέτρα διὰ τὴν ἀγωγήν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ, παρὰ τὰ μέτρα ἐκείνα, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἐπιμεληθῶσαν ἀπὸ τὸν φυσικὸν πολιτικόν, τὸν ἀνθρωπισμὸν ἀπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν καὶ ὅχι ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν γνώσεων, αἱ ὁποῖαι παρέχονται ἀπὸ τὸ σύγχρονο σχολείο.

Βεβαίως γνωρίζω ὅτι ὑπῆρξαν πολλὰ τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα ἀνέκοθαν τὴν προσοδὸν μας αὐτὴν, καὶ μέσα σ' αὐτὰ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ μνημονεύσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μεθητῶν, τὴν ἑλλειψὶν διδαστηρίων, τὴν ἀπασχόλησιν τῶν διευθυντῶν τῶν σχολείων μὲ τὸς πολλὰς ἄλλας θέματα καὶ τὴν γραμματεῖαν, τὴν ὁποῖαν ἔσπευ μέγα σὺ σχολείο καὶ ἀνάμα θὰ μπορούσε νὰ εἴη κανεὶς μὲ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποῖαν ἔσπευ ἡ κοινωνία ἐπέβη μας. Εἶναι ὅμως γνωστὸν ὅτι ἡ κοινωνία κἀποτε ὅταν μᾶς ἔρανε τὸ παιδί εἰς τὸ σχολείο μᾶς τὸ παρέδιδε διὰ τὸ κἀνοῦμε ἀνθρώπου καὶ ὅταν ἔλαγε ὁ γονεὺς ἀνθρώπου, δὲν ἐννοῦσε νὰ τοῦ δώσουμε γνώσεις, ἐννοῦσε νὰ τὸ καλλιεργήσουμε ἀπὸ ἀπόφους φυσικῆς μορφῆς.

Σήμερα ὁ ἴδιος πατέρας φέρνει τὸ παιδί καὶ ζητεῖ ἀπὸ μᾶς νὰ τοῦ δώσουμε ἀπολυτήριο. Ἡ διαφορὰ αὐτῶν τῶν δύο ἀντιλήψεων εἶναι νομίζω σαφής, ἄλλὰ καὶ ἐκείνα ἡ ἀντιλήψις ὅτι ἡ Παιδεία εἶναι παντοδύναμος καὶ μπορεί νὰ συμπληρώσῃ τὰ πένθε ἐκείνα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀληθινὴ οἰκονομία παρέχει εἰς τὸ παιδί.

Σήμερα ἡ οἰκονομία γνωρίζομεν ὅτι ἐλάχιστα ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ, διότι διαμορφώσαν συνθήκες τέτοιες, ὥστε νὰ μὴν μὴν μὴν νὰ ἀσχοληθῇ ὅπως ἡ πολιτεία οἰκονομία. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ προέκυψε ἕνα ἐξαιρετικὸν διαφοροποιητικὸν τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸν ὁποῖον προήλθεν ἕνα διαφοροποιητικὸν ἦθος. Καὶ τὸ ἦθος τὸ σημερινὸν τῶν παιδιῶν μας δὲν νομίζω ὅτι ἔχει κανέναν ἀπὸ μᾶς εὐχαριστημένον, ὅταν ἀναλογισθούμε, τὸ τίς συμβαίνει σὺ σχολείο μας καὶ πόσα ἀπὸ τῆς πλευρῆς αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ εἴμεθα καθυστερημένοι.

Κὴν παίρνουμε τὴν μεγάλη ἁσυνία κέντρα, ὅπου τὸ παιδί ἐρομοιεύεται μὲ τὸ κοσμοπολιτικὸν αὐτὸ περιβάλλον σὺ ὁποῖον ὁρίζοι, ἄλλὰ καὶ ἐκεῖ πάλι σ' αὐτὸ τὸ παιδί θὰ μπορούσαμε νὰ βροῦμε πλευρὲς τέτοιες, αἱ ὁποῖες κἀκεῖ ἄλλο παρὰ μᾶς ἐκπονεοῦν. Πᾶσον λοιπὸν ἀπὸ τὸν πολιτικὸν τὸν πνευματικὸν καὶ τὸν ὁποῖον ἀσχολοῦμεθα θὰ πρέπει, νομίζω τὸ σχολείο νὰ ἀσχολεθῇ καὶ μὲ τὸν ἐθισμὸν αὐτὸν δηλ. μὲ τὸν φυσικὸν πολιτικὸν τοῦ ἀτόμου καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ὑπὸ κρῖσιν Κοινοβόλιον δὲν βλέπω νὰ ὑπάρχῃ ἡ βέβαιος ἐκείνη ἐπὶ τῆς ὁποῖας θὰ μπορούσε ἕνας τέτοιος πολιτικὸς νὰ στηριχθῇ.

Ἐποδοθήσαν ἑρᾶτα πράγματα γύρω ἀπὸ τὸν τρόπον ποῦ θὰ διαρρυθμῇ ἡ μελλοῦσα Παιδεία ἡ ἑλληνική, ἄλλὰ τὸ βασικὸν ἐκεῖνο σημείον εἰς τὸ ὁποῖον ἐστηρίχθη ὁ ἄρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτικὸς, δὲν διαφαίνεται, θὰ μοῦ πῆτε ὅτι εἶναι κάποια συνθήκη, διότι ὅταν ἀποκτήσουμε διδαστήρια, μικρὸν ἀριθμὸν εἰς τὰς τάξεις, ὅταν, ὅταν, θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸ θὰ προκύβῃ καὶ αὐτὸ, ἄλλὰ νομίζω ὅτι βασικὸν θέμα εἶναι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τὰ σχολικὰ, ὁ σχολικὸς βίος, τὸν ὁποῖον σήμερα τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον τὸν ἔχει ἀποστερηθῇ. Δὲν ὑπάρχουν ἔθιμα σχολικὰ, δὲν ὑπάρχει σχολικὸς βίος, καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ Γυμνασιάρχης τείνει νὰ τὸν πραγματοποιήσῃ ἀντικειμενικῶς χιλιάδες ἀντιξοότητες, ποῦ σὺ τέλος παραιτεῖται. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ εἶναι νὰ συναντῶμε ἕνα προσῆλο μὲ μεθητὰς, οἱ ὁποῖοι κἀκεῖ ἄλλο παρὰ μᾶς ἐκπονεοῦν ἀπὸ πλευρῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ ἀπὸ πλευρῆς ἀποσοφιστικῆς.

Ἐγὼ εἶμαι Γυμναστής, τὰ πράγματα τὰ βλέπω ἀπὸ τὴν μορφήν ἐκείνην, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὁμιλῶ σήμερα καὶ μὲ ἀπασχολεῖ, σοβαρῶς τὸ θέμα, ποῦ πηγαινέι τὸ ἑλληνόπουλο σήμερα καὶ πῶς θὰ διαμορφωθῇ τὸ ἑλληνόπουλο τῆς αὔριο. Πρέπει νὰ γυμνασθῶμε· σήμερα πολὺς φυσικὸς ἐκπαιδευτικὸς γιὰ τὰ πράγματα τὰ κοινωνικὰ ἢ τὰ διεθνῆ ἔχουν ἀρχίσῃ νὰ ἐπιδ. οὖν ἀνησυχαστικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ παιδιοῦ τοῦ δικοῦ μας. Αὐτὸ εἶναι ἕνα πρῶτον τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ καὶ εἰς τὴν μεταρτίμειν αὐτῇ θὰ πρέπει νὰ βρεθῇ κάποιος τρόπος καὶ τὸ μέγα ἐκείνα, ὥστε νὰ ἀνταχαιτῶν κἀποῦν κατῆγορον, τὸν ὁποῖον ἔχουμε πᾶρα.

Ἐάν αὐτὸ τὸ πρῶτον, μὴν νὰ πῇ κανεὶς, δὲν μπορούμε νὰ τὸ ἀποφύγουμε διότι βρεσθ. μεθε μέγα σὺ μὲν ἀποδοφείρα, σὺ εἶναι κἀκεῖ, τὸ ὁποῖον, προσδοκᾷτε, εἴτε τὸ θάλομε, εἴτε ὅχι, νομίζω ὅτι ἐμεῖς ἔχουμε κἀποῖο προηγούμεν, κἀποῖα κἀποῖα, ἡ ὁποῖα μπορεί νὰ διαμορφωθῇ μὲν ἄλλην μορφήν εἰς τὸ σχολείο τὸ ἑλληνικὸ καὶ πρὸς τὴν πλευρὴν αὐτὴν νομίζω ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκπαιδ. θὰ πρέπει νὰ ἀπασχοληθῶν σοβαρῶς.

Αὐτὸ τὸ δεύτερον μᾶς ἔχει ἐκνευλωμένως ἀπασχολήσῃ καὶ εἰς τὸν κλάδον τὸν ἑκπαιδευτικόν τὸν

δυνάμει μου αλλά και γενικότερα και επανεπισημειώνω άνωθεν τον κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως, και τους Καθηγητές του Πανεπιστημίου, και τους κ.κ. Υπουργούς να μην μονομιάσουν την κατάσταση στην Ελληνική της εκπαιδευτική ηλικία, αλλά δέν ανευρέθησαν τα μέτρα εκείνα, με τα οποία θα πρέπει να αναχαιτίζαμε αυτόν τον κατήγορον, αυτήν την μορφήν την όποιαν έχει πάρει η εκπαιδευτική νεότης σε μας.

Ποιείω λοιπόν ότι μέσα σ' όλα αυτά τα πράγματα, μέσα σ' αυτήν την επανάσταση την Ήκη/κήν ένα από τα βασικά αίτια, τις βασικές γραμμές θα ήταν επίκλη ή όποια θα μπορούσε να δημιουργήσει των έδωκόν τον σχολικόν, έκ του όποιου θα προήκυε τόπος, για να πιστέψουμε στο τέλος ότι το ήθος έκ του έθνους έχει την επανύλη, ήθική δέ καλείται εκ του έθελουσάι.

Τό δεύτερον θέμα το όποτον θα ήθελα να θέσω θα ήταν έναν έντελώς θέμα είδεικόν του Γυμναστικού κλάδου. Δημιουργείται μετά το έκη/κόν συμβούλιον, ή μάλλον έν συνεχεία και είς αντίκρουστας τούτου, Παιδαγωγικόν Ίνστιτούτον και ένώ έμπροσθεν δια μέλαν φορόν όνομα ένας κλάδος άλλωστε ο όποτος υπερβαίνει τους χιλίους υπαλλήλους να έπιστεφείται έμπροσθεν είς το Παιδαγωγικόν αυτό Ίνστιτούτον. Ένας κλάδος ο όποτος έστράφηκε από το 1896 μέχρι σήμερα είς το πλευρόν της έκη/σεως και συνέβαλε τόσο πολύ και είς την έγερσιν και είς την έκη/σιν και έν τούτοις ο κλάδος αυτός σήμερα ο όποτος ~~έπαιξε~~ και είς άριθμόν αλλά και είς συγκρότησιν, ο κλάδος αυτός δέν έχει έμπροσθεν είς το Συμβούλιον. Ποιείω ότι είς τας έπιδημίες της Έκδοσης μας θα μπορούσε να περιληφθή από το αίτημα αυτό έφ' όσον όλοι οι άλλοι κλάδοι έμπροσθεν είς το Παιδαγωγικόν Ίνστιτούτον.

Διότι τα άλλα θέματα δέν νομίζω πως υπάρχει, αντίρρησης και δέν θα ήθελα να ασχοληθώ, διότι ο κ. Πρόεδρος και οι προλαλήσαντες τα έτοποθέτησαν είς βέβαιον, ώστε θά μην υπάρχουν αντίρρησης, διότι είναι κοινή όλων μας ή πίστις επί του τρόπου, επί του όποιου θα πρέπει να διαρρυθμίση ή ελληνική έκη/σις. Λίγες εύχαριστώ.

Κύριοι Συνάδελφοι, έν πρώτοις αίτιόθεναι την υποχρέωσιν να εύχαριστήσω τον κ. Πρόεδρον δια την έμπεριστατημένην και διακριτικην κριτικήν άνάλυσιν των υπό κρίσιν Νομοσχεδίων, των υπό έψησιν Νομοσχεδίων.

Καί καιρούς έγιναν βεβαίως μεταρρυθμίσεις έκη/και, αλλά έν θέλω να όμιλήσω δια τις τελευταίες μεταρρυθμίσεις που έγιναν το 1959, ως προς το ζήτημα της τεχνικής έκη/σεως νομίζω πως οι αυτές ήσαν βεβαιωμένες, διότι ούτε για το διδακτικόν προσωπικό έλήφθη φροντίς, ποιοι θα διδάσκουν, ούτε για τον έργαστηριακό έξοπλισμό, ούτε κών για ένδεικν πρόγραμμα δέν υπήρχε ουσιαστικό πρόγραμμα το τί θα διδάσκουν οι Καθηγηταί, έτσι τουλάχιστον άντελήφθη έδωκε έμια είς την Τεχνικήν Εσχολήν Κορίνθου, που Διευθυντής της ήτο ο κ. Νουμμερσίτης, Γυμνασιάρχης του θηλέων. Το πρόγραμμα παρά τας επανεπισημειώνας άναφοράς του δέν είχε φάσιν ούτε τον Άπρίλιον. Λοιπόν όρρώς είπαμε οί κύριοι συνάδελφοι προηγουμένως, ότι θα έπρεπε αυτά τα ζητήματα, οι μεταρρυθμίσεις δηλ. να είναι προϊόν μελέτης και πειραματισμού.

Έμεϊς εύχόμεθα ή Κυβέρνησις να έπιτύχη είς το έργον της, διότι και ο κ. Πρωθυπουργός είναι φίλος της Παιδείας, άγαπή τους έκη/κούς και έχει όσην κατή καιρούς έξετάσεις ότι θέλει να πόνε τα έκη/κα ζητήματα μπροστά αλλά και διότι διαφαίνεται μέσα είς το υπό έψησιν Νομοσχέδιον, μία έπιθυμία της Κυβερνήσεως να διορθωθούν τα έκη/κα ζητήματα.

Έν πολλοίς τα έκη/κα Νομοσχέδια μάλλον είναι καλά. Ας μιλήσω πρώτα για το ζήτημα της ταχυρόδμου έκη/σεως Κθηγητών. Θα διαφωνήσω με τον κ. Τσιρολάκη, διότι θεωρητικώς μπορεί να φαίνεται δυνατή ή ταχύροδμος έκη/σις Καθηγητών αλλά στην πράξιν είναι αδύνατον, αυτά τα πράγματα, διότι φαντασθήτε ότι Καθηγητής της φυσικής στο Πανεπιστήμιο είναι ο κ. Αλεξόπουλος, μοναδικός, ένώ παλαιότερα ήσαν δύο. Τώρα αυτός ο άνδρας θα διδάσκη επί 12 μήνες ; Είναι αδύνατον, θα κουρασθή. Έκτός αυτού και οι διδασκόμενοι δέν θα μπορούσαν να άνταποκριθουν είς τας προσδοκίας και του έαυτού των και της Πολιτείας, ως προς την έκη/σιν των. Καί έπιδιμη περισσότερον φοβόμαι αυτό το ζήτημα, δεδομένου ότι παρατηρούμεν ότι είς τα Νομοσχέδια εισάγεται ή τριετής έκη/σις των δημόδιδασκάλων είς τας Παιδαγωγικές Ακαδημίας και σήμερα στον είδωλο του έτόμου να θέλουμε να βγάλουμε Καθηγητές σε 2 χρόνια, ένώ έως σήμερα θα χρειάζωντο και 5 χρόνια. Έπισημαίνουμε λοιπόν τα λίγα άσθενή σημεία των Νομοσχεδίων. Έκείνο που δέν ξέρουμε είναι τί θα γίνει είς τα διατάγματα κατόπιν της φηρίσεως και

πολλές ώρες διδασκαλίας θά υπέρχουν στο διάφορα μαθήματα. Λέει στο 1932 ότι κανονίσθη η φυσική της 5ης τάξεως του Γυμνασίου 3 ώρες, δύο φυσική και μία χημεία. Ήνευνο ήταν το σπύσμα του Ήπει/νοῦ Συμβουλίου, εἰς τό ὁποῖον ἐπέσε τότε, ἐνὶ πολυπλοκώτερον ἦσαν 3 φυσική 1 χημεία. Τότε μέ τό ἐνιαῖο Γυμνάσιο, τό ὁποῖον παρ' ὅλον ὅτι εἶμαι φυσικός δέν τό ἀποκρούω νομίζω ὅπως θά ἐπρεπε σ' αὐτό νά γίνα μία ἐπαύξησις τῶν ὁρῶν τῶν φυσικῶν, δεδομένου ὅτι καί τό φυσικά μαθήματα ἔχουν τήν μαθηματικήν ἐξέλιαν, ἐάν βέβαια ὅπως πιστεύομεν διανοητικῶν εἶναι. Ήνευνο τό ὁποῖον ἔχει αἰώνιον ἐξέλιαν, δεδομένου ὅτι ἡ πρώτη θεωρία ἦταν θεωρία περί τῆς γῆς καί ἀναπεύχθη εἰς τήν οἰκόναν.

Θά μοῦ ἐπιτρέψουν οἱ φιλολόγοι καὶ διδάσκαλοι νά ὑπερβάλω καί εἰς τό ζήτημα τό γλωσσικό, εἰς περίον ὅχι αἰδιδόν. Ήνευνο τό ὁποῖον μοῦ εἶναι εὐχάριστον ἀπό γλωσσικῆς ἀπόψεως εἶναι ..... εἰσαγῶν ἐλευθέρως κατὰ τήν διδασκαλίαν καί τήν χρησιμοποίησιν τῆς καθαρῆς οὐσίας καί τῆς δημοτικῆς .

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἐκτελεζέτο ἀποδικοπομπῆς τῶν, ἐκείνος ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιοῦσε τήν δημοτικὴν γλῶσσαν. "Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν οὗτοῦ ἐπὶ τῶν ὁποῖος εἶπε ὅτι καὶ ἐν τῇ δημοτικῇ γλῶσσῃ εἶναι ἐθνική γλῶσσα " καί ἀπὸ τότε ἐστρατεύσαν οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ἀντιρρήσεις καί ὁ πόλεμος ὁ ὁποῖος ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν δύο γλωσσῶν, ἔβρουμα δὲ ὅτι ἔφτασε καί ἡ ἐπιτροπὴ συντάξεως γραμματικῆς δημοτικῆς γλῶσσης, ἕτερο ἐάν εἶναι καλή. Αὐτό εἶναι ἕτερο ζήτημα .

Γιὰ μένα ὁ δημοτικισμός σημαίνει ὅχι μόνον γλωσσικὴν νεωτερικὴν ἢ ἀναγνώρισιν τῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ καί σαφήνειαν εἰς τὰς ἐκφράσεις μας, οὕτως ὥστε νά μὴς καταλαβῶν καί ὁ μαθητὴς ἀλλὰ καί ὁ λαός. Ἐπομένως ὁ δημοτικισμός πρέπει νά συντελέσῃ μᾶλλον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ λαοῦ μας, τοῦ "ἔθνους μας. Δέν χρειάζεται βέβαια νά σῶς πῶ ὅτι ὑπάρχουν συγγράμματα στήν καθαρὴν, τὰ ὁποῖα εἶναι σφαιρικά, ὡς παραδείγμα φέρω τὴν Παιδαγωγικήν καί τὴν Διδακτικήν τοῦ Ἐξαρχοπούλου, ὅπως ὑπάρχουν συγγράμματα στή δημοτικὴν τὰ ὁποῖα εἶναι δυσνόητα, ἄλλο αὐτό τό ζήτημα.

"Ἐκταλείδων τὴν γυμνὴν ἐγὼ ὅτι μέ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς καθαρῆς οὐσίας καί τῆς δημοτικῆς καί ὅπως ἴσους ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως πέρει στήν ἐνικήν Συνέλευσιν τῶν λειτουργῶν ἡμεῖς Ήπει/σεως, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς καθαρῆς οὐσίας καί τῆς δημοτικῆς θά φθάσωμε στό τέλος νά γίνεταί χρησιμοποίησις μόνον τῆς δημοτικῆς.

Ἀφ' ἐνός λοιπὸν ἡ χρησιμοποίησις ὅπως θά φθάσωμε τῆς δημοτικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ καλή διδασκαλία τῆς ἀρχαίας γλῶσσης θά συντελέσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, τῆς μορφώσεως τοῦ ἐλλήνοπαίδος καί κατ' ἐνέργειαν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, διότι ὅπως εἶχα διαβάσει πρὸ καιροῦ τῆς ἡμετέρας κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀπὸ τῆς θεσσαλονίκης, ἰδίως τοῦ ἡγετονί, εἶπε ὅτι ἡμεῖς χρησιμοποιοῦμε εἰς τὸ διδακτικὸν χρησιμοποιοῦμεν τὴν δημοτικὴν. Πιστεύω δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ὅταν ὁ μαθητὴς διδαχθῇ τὴν ἀρχαία γλῶσσαν καί τὴν δημοτικὴν, θά εἶναι εὐκλεὲς εἰς αὐτόν νά χρησιμοποιοῦται, νά δύναται νά χρησιμοποιοῦται καί τὴν καθαρὴν καί νά τὴν κατανοῇ.

Ήνευνο λοιπὸν ποῦ δέν εἶναι ἔγνωστον σὲ μένα εἶναι ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα εἶναι φτωχή, ἀλλὰ εἶναι ὁμιλική, ὅπως ὁμιλικὴ γλῶσσα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἦσαν καί ἡ ἀρχαία. Ήνευνο λοιπὸν ποῦ μὴς ἐπιβάλλεται εἶναι ὅτι ἐν τῇ δημοτικῇ γλῶσσῃ εἶναι φτωχὴ θά πῶς λέξεις ἀπὸ τὴν ἀρχαία, ὅσες τῆς χρειάζονται καί δέν θά φθάσωμε βέβαια στοὺς ἐμπροσθολογισμούς, τὴν διὰ τὸν γλωσσολόγον, οἱ ὁποῖοι θέλουν νά φθάσουν καί ἐπιστημονικῶς ὅρους ἀντιλογιστικούς ὅπως π.χ. ἐπειδὴ ὁ κῆμος λέγει τὴν γωνία ἀγωνί ὁ θάλλωνας ἔρπειαν τό τρίγωνο τριέλωνο καί τό τετράγωνο τεσσαρόγωνο κλπ.

Πιστεύω λοιπὸν ὅτι εἶναι ἀνόητη νά ἀρχίσωμε τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας γλῶσσης καί εἰς τὴν Α' βαθμίδα τοῦ Ἐχολείου. Μὲ διδαχθῇ δηλ. καί ἐκεῖ ἡ ἀρχαία γλῶσσα καί μάλιστα ἐν τοῦ πρωτοτύπου ὅχι ἐν μεταφράσει . Αἱ μεταφράσεις μπορεῖ νά χρησιμοποιοῦν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις δηλ. σὺν Ἀλφειὸν εἰς τὰς εἰς τῆς περιπτώσεις : Ἐπειδὴ δέν φθάνει ὁ καιρὸς νά διδῶν ἕνα δῶμα ἀρχαίῳ ὁ Καθηγητὴς διδιδῶν τμήματα ἐν τοῦ πρωτοτύπου καί τμήματα ἐν μεταφράσει . Ἀλλὰ στίς κατώτερες τάξεις πρέπει νά γίνεταί πλήρης καί συστηματικὴ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας γλῶσσης. Ἐγὼ δὲ θά ἔλεγα τό εἰς : Γιὰ νά θεραπεύσωμεν τὴν ἀνόητην τῆς διδασκαλίας τῆς καθαρῆς οὐσίας καί δημοτικῆς εἰς τὸ δημοτικὸν Ἐχολεῖον μῆπως θά ἐπρεπε μῆπως καὶ τὴν 5ην τοῦ δημοτικοῦ Ἐχολείου νά διδασκῆται ἡ ἀρχαία γλῶσσα, οὕτως ὥστε τό παιδί νά ἐννοῇ

τὸ εὐαγγέλιον καὶ τοὺς διαφόρους ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους.

Ἐπιστηαίνο κα' ἐπὶ τὴν ἀνάγκην μαζὶ με' τὸν κ. Πρόεδρον, ὅτι πρέπει νὰ γίνουν ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ἀλλήνων συγγραμμάτων. Τὰ ἔχω πρὶ πολυτέτερα καὶ σὺ Ἰπουργεῖο καὶ σὲ φίλους Καθηγητὰς Πανεπιστημίου, ἀλλὰ τοὺς εἶδα νὰ τοὺς κατέχευη κάποια φοβία, ὅτι τὰ καίμενα τὰ ἀρχαῖα θέλουν ἐξέλκεσθαι, καὶ διορθώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν χρόνον ἥλκ. Πάντως ὁμως πρέπει νὰ γίνῃ σ' αὐτὸ τ' σημεῖον διότι πρέπει νὰ ἐκδοθοῦν οἱ ἀρχαῖοι ἀλλήνες συγγραφεῖς.

Καὶ παραπετόντος αὐτοῦ λέγω ὅτι ἐγὼ ὡς Ἐπιθεωρητὴς ἐργάζομαι καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν νὰ βοηθοῦν τὸ γλωσσικὸν καὶ τοὺς παραπλοῦσα νὰ κάνουν ἐπιμελοῦσθαι τῶν διαφόρων λέξεων. Δὲν οὕτως ἀποκρίσκειν ὅτι εἰς τοὺς φυσικοὺς ποὺ ἐρώτησα τί πᾶσι νὰ πῇ πεντηκοστὸς δόξαμις δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τὸ ἐξηγήσουν καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ἵστε λοιπὸν πιστεύω ὅτι πρέπει καὶ ἀπὸ τῆς Πρώτης ταξείας τοῦ Ἀ' κολίου τοῦ Γυμνασίου, νὰ ἀρχίσῃ ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης ἐπιβοηθουμένη καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Καθηγητὰς. Ἐρώτησα Καθηγητικοὺς σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα γιατί, λέγεται ἡμέτερον, δὲν τὸ ἐξέρανεν. Γιατί χρειάζεται ἀνάγκαις γραμματικῆς.

Ἵστε σὲ ὅλα τὰ μαθήματα πρέπει νὰ γίνεται διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης.

Ἐπιστηαίνο ποὺ θὰ ἤθελα ἀπὸ τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτο, ἂν εἶναι δυνατόν, εἶναι ὅτι θὰ πρέπει νὰ φροντισθῇ διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν Καθηγητῶν ἀπὸ Παιδαγωγικῆς καὶ Διδακτικῆς ἀπόψεως. Ἐπίσης πρέπει νὰ γίνῃ 1' Ἀσχέτως τῆς διετούς φοιτήσεως σήμερον σὺ Διδακτικὸν Μέσης ἐκπ/σεως δὲποτε νὰ γίνεται μὲς ταχυτάτη παιδαγωγικὴ καὶ διδακτικὴ μόρφωσις τῶν Καθηγητῶν, ἡ ὁποία νὰ διαρκεῖ 2 τὸ πολὺ μῆνες. Αὐτὴν τὴν διδακτικὴν καὶ παιδαγωγικὴν κατάρτισιν μπορεῖ νὰ τὴν ζητοῦμε καὶ ἀπὸ τοῦδεσμο νεοδιοριζομένους Καθηγητὰς, οἱ ὁποῖοι ἀσχέτως τοῦ ποῦ θὰ τοποθετηθοῦν πρέπει ὅμα τῷ διορισμῷ των νὰ καθίσουν 2-3 μῆνες στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ ἀνοίξουν εἰδικὰ μαθήματα σὺ Διδακτικὸν Μέσης ἐκπ/σεως καὶ κατόπιν νὰ πᾶνε σὺ Σχολεῖα. Ἀφ' ὅπου ἀπὸ τοῦ 1931 ποὺ εἶχε ἐκδοθῇ σ' ἐνὶ βιβλιαρίῳ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου, εἶχε μὲς στὴν τελευταία σελίδα τὸ εἶπες : Ἰπέσχετο τὸ Ἰπουργεῖον Παιδείας καὶ τὸ Ἐκπ/κὸν Συμβούλιον νὰ βγάλῃ συντόμως καθοδηγητικὰ βιβλία γιὰ νὰ καθοδηγήτῃ τοὺς Καθηγητὰς ὡς πρὸς τὴν διδακτικὴν, τὰ ὁποῖα ὅποτε ἔγιναν. Γιατί ἐξέρετε ὅτι πιστεύω κα' ἐγὼ ποὺ βλέπω μέσα σὲς βιβλιοθήκας τὰ βιβλία με' ἄνομα τὰ φίλλα, θὰ ἤθελα τὸ Ἰπουργεῖον νὰ βγάλῃ " Παιδαγωγικὴ " μέσα σὲ 50 σελίδες " Διδακτικὴ " μέσα σὲ 50 σελίδες καὶ νὰ πῇ σὺς Καθηγητὰς. Αὐτὸ εἶναι τὸ μὲνουμεν τῶν ἀπαιτήσεων μας, ὅσους ἂν θέλατε νὰ προσαρθεῖτε καὶ πᾶσαν αὐτὴν αὐτὴν θὰ εἶναι εὐπρόσδεκτον ἀπὸ μένα καὶ οἱ Ἐπιθεωρηταὶ ποὺ θὰ σὺς ἐπιθεωρήσουν θὰ τὸ ἐκτιμῶσιν καὶ θὰ σὺς βάλουν δεξιότερα ἀπ' ὅ, τι πρέπει. Ἐπίσης δὲν ἔχουμε 5-18 Καθηγητὰς οἱ ὁποῖοι ἔχουν τάσιν πρὸς ἐξέλιξιν καὶ παρουσιάζονται ἐπαγγελματικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἡμέτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, αὐτοὶ εὐχαρίστως νὰ καλοῦνται νὰ πηγαίνουν σὺ Διδακτικὸν Μέσης ἐκπ/σεως ἢ σὲ ὅποιο ἄλλο τὸ ἀντικειμενικὸν μαλλονταῖος διὰ νὰ χρησιμεύουν αὐτοὶ ὡς καθοδηγηταὶ τῶν ἄλλων καὶ γιὰ νὰ γίνουν οἱ μαλλονταῖοι Γυμνασιάρχαι καὶ Ἐπιθεωρηταὶ τῶν Σχολείων.

Αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ὅπως σὲ διαφόρους ἄλλους κλάδους ὑπάρχουν διάφοροι Σχολεῖς.

Τὰ ἄλλα αὐτὰ διότι κατὰ καιροὺς παρετήρησα ὅτι ἐποῦντο πρὸς φοιτήσαν εἰς τὰ Διδακτικὰ Μέσης ἐκπ/σεως καὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἦσαν πολὺ χαμηλὰ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς.

Πάντως ἐν καταστάσει συμφορᾷ με' τὸν κ. Πεντεζουράνη ὅτι γλώσσα καθαρῶς δὲν ὑπάρχει.

Ἰ Γλώσσας ποὺ ζήσαντες εἶναι ἡ ἀρχαία καὶ ἡ δημοτικὴ. Εὐχαριστῶ πολὺ.

(Συζητήσεις μὴ ἀκουόμενες)

κ. Πρόεδρος

ἔχω διατυπωμένο ἓνα καίμενο συντόμων προτάσεων, τὸ ὁποῖον θὰ θέλω ὑπ' ὄφιν σας πρὸς ἔγγραφιν ὅταν κηρυχθῇ παρεκκλήσις ἡ συζήτης. Λοιπὸν κλείνω τὴν συζήτησιν με' τὴν ἀνάγνωσιν καίμενων τοῦ κ. Παπακωνσταντίνου, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται μὲν εἰς τὸ θέμα τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νέων Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ ἔχουν γενικότερον πνευματικὸν ἐνδιαφέρον καὶ λογοικόν, ὥστε νομίζω πᾶς θὰ εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος νὰ κλείσῃ ἡ συζήτης μας.

Ἄλλὰ θὰ ἐπανέρωμ σὺ Ἀρχαῖα. Χάρηκα γιὰ τὴν ἀξίησιν τῶν λέων, ἀλλὰ λυπήθηκα ποὺ ἔγινε με' τὴν ἐλάττωσιν τῶν Ἀρχαίων καὶ νὰ γιατί. Γιατί τὸ βλέπω καὶ τὸ νοιῶμαι σὺν ἡμῖν τοσημὸν

νὰ στενέφουν τὸν χῆρον ὅπου ὁ Ὀμηρος μᾶς παρουσιάζει ἕναν ἡρωϊκὸν ἥρωα μὲ τόνους θοο-
πρεπεῖς καὶ ρυθμὸς ἐκπεριωχὸς, μὲ τὴν ποιεὶς μεγαλειότη ἐξαρση, ὅπου ὁ πρωτόγονος Ἰδεω-
λιστὴς Πλάτων, στέκεται ὀρθίως, ἀνυψώνοντας συνεχῶς καὶ παντοῦ τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων,
ὅπου ὁ ἔνθεος μυσταγωγὸς Πυθαγόρας διὰ χειραγωγῆς στὸ νὰ ἀνακαλύψουμε τὸ ἔξο καὶ νὰ ζήσου-
με κατὰ τὸ θέλημα του. Ὅπου ὁ βαθυνούστατος Ἀναξαγόρας ἐπορεύεται ὅτι :

Ὅπου ὁ Δημόκριτος κρατεῖ στὸ χεῖρ του τὴν συνταγὴ γιὰ τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια, ὅπου ὁ σοφί-
τερος τῶν θνητῶν καὶ πρωτομάστορας τῆς ἀλήθειας ὁ Πλάτων, στρέφει τὸν προβολέα τῆς ἐρεῖ-
νης πρὸς τὸν ἑαυ ἡῶμον καὶ δημιουργεῖ τὴν ἡδονή, ὅπου ὁ περιλάλητος Πτολεμαῖος θαρραλέ-
ναι τὴν ἐπιστήμην, ὅπου ὁ Δημοσθένης κινεῖ τὴν ρητορικὴ τέχνη καὶ κερκαλὸν, ὅπου ὁ Θου-
κυδίδης παραδίδει στοὺς αἰῶνες τὸ τέλειο σχέδιο τῆς ἀληθινῆς ἱστορίας, ὅπου οἱ τραγικοὶ
ἀναβάζουν τὴν πόλη πρὸς τοὺς Γαλαῖας, ὅπου ἀκούγεται ἀπὸ τὰ βῆθη τῶν αἰῶνων ἡ ἡλικιω-
νὴ προσευχὴ τοῦ Πλάτωνος φαιδρου.

"

καὶ τέλος ὅπου ἀπὸ τοὺς προδρόμους αὐτοὺς τοὺς προχριστιανικοὺς προπαρασκευάζεται τὸ ἔδαφος
διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Θεανθρώπου.

25 συναπτὰ χρόνια ἐδίδεξα ἡμεῖς ἑλληνικῶς, στὴς δύο τελευταῖες τάξεις τῶν Γυμνασίων καὶ
ἔδωκα καὶ λέγω ὅτι εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ αὐξησης τῶν ἡμεῶν ἑλληνικῶν, τὸ ὀλιγότερον σὲ 6
ἔτη, ὅχι ὅμως σὲ βῆρος τῶν ἀρχαίων. Μπορεῖ νὰ εἶμαι ρομαντικός, μπορεῖ νὰ εἶμαι ὄνειρο-
παρμένος, μπορεῖ ἀνίμω νὰ εἶμαι χιμαίρικος καὶ ἀπροσδόκητος ἀλλὰ νομίζω ὅτι μὲ τὴν περι-
ηχητὴ τῶν ἀρχαίων, ἀφαιρεῖται κατὰ ἀπὸ τὴν πανανθρώπινη ψυχὴ, κατὰ ἀπὸ τὰ φηλοπῆταχα φτερεῖ
τοῦ αἰῶνιου λόγου. Νομίζω ἡ ταπεινότητά μου, παρὰ ἄλλην τὴν ἐκτίμησιν ποὺ τρέφει πρὸς τοὺς
ἀντιπρονοοῦντας προσηλικὴ καὶ ἀνεγνωρίζει τὰ πνεύματά τους ὅτι βλέπει στὸν ὕμνο καὶ τὸν
ἔθιμον της, τὸν ἱερότερον ἡμέτερον νὰ φεύγῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἡλαστικούς καὶ νὰ κατωδύναται
βαρύνοντας πρὸς ἡμῶς ἀπὸ τῆς ὀμιλητικῆς εὐρωπαϊκῆς χώρας στὴν ὁποία παρέχει σεβαστὸ τὸ
Βασίλειον τῶν ἰδεῶν του καὶ ὅπου παροτρύνεται ἀνέπαρη ἡ πίστις στὰ μεγάλα διδόμενα τῆς
ἀρχαιότητος, μὲ τὰ ὁποῖα ὑψώνονται καὶ συνανυψώνονται πρὸς τὸ ὕψιστον οἱ ἄνθρωποι καὶ
οἱ λαοί.

Γενεῖς, αἰῶνες σὲ αἰῶνα ὕψαναν τὴν ἀμείαντη καὶ πεντακίδεκτη δόξην γιὰ τὴν προβολὴ
τῶν Πλατωνικῶν ἰδεῶν. Ἡ αὐτὴς ἀπατεῖχθη ὁ ὑγιής ἰδεολογικὸς ὀπισθομῶς τῶν νῦν. Ἡμεῖς στὴν
ἱερὴ Κολυμβήθρα αὐτῶν τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῆς θαλάσσης διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἔβραχνισθησαν
ὅλοι οἱ πρωτόγονοι λαοί, ἀνακαινίσθησαν ἡθικῶς, ἰσχυρίσθησαν αἰσθητικῶς, κατεργασθησαν γλωσσικῶς
καὶ ἔγιναν ἀπὸ λυγροὶ λαοὶ πολιτισμένοι.

Ὅλοι αὐτοί, ἀπὸ πίστη στὸ ἀθένητο Ἀρχαῖο πνεῦμα τιμοῦν τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικῶς. Ἡμεῖς
τώρα ποὺ ἔδωκα ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐπέλεξαν τὸ ἀνθρώπινο εἶδος καὶ ἐξέλεξαν τὸν πλε-
τῆνι μας μὲ σοφία καὶ ἐξαρση, γιὰτὶ δένουμε μὲ ἀφορμὴ παρεξηγήσεως ; Γιὰτὶ ἐποτολῶμε
ἡμεῖς ποὺ δὲν εἶναι τίποτα οὐσιαστικῶς ἀλλὰ ποὺ μᾶς ἐνθάρσει στοὺς ἔθνους καὶ στὸν ἕξω ἐλ-
νισμό ; Γιὰτὶ νὰ ἐμφανίζομαστε καὶ νὰ ἐπιδεικνύμεστε ὡς ἀσεβοῦντες, τὴν στιγμή ποὺ ὁ,τι προη-
μετοποιήθηκε ἀποφασίστηκε ἀπὸ κολλή πίστην καὶ ἁγνὴν προσέλευση καὶ μετὰ μὲ τὸσον ἐπιμωχὴ
προσπάθεια ;

Γιὰτὶ νὰ ἐμφανίζουμε καὶ νὰ σπεύδουμε σὲ σὺγκρουση τῶν ἰδεολογιῶν καὶ τὴν
δύναμις σεβερὸν λόγον, τὴν στιγμή ποὺ μπορούμε νὰ συνοδοιπορήσουμε καὶ σὲ ἐποχὴ ποὺ πλῆθος
ἀπὸ προβλήματα περιμένουν τὴ λύση τους καὶ ἡ Παῖδεία τὴν ἀνύρθωσιν της ;

Οἱ μηχανεὶ φτερίζουν τοὺς ἀνθρώπους, ἢ οἱ ἄνθρωποι τῆς μηχανῆς ;

Οἱ μηχανεὶ εἶναι πρόδοος ἀλλὰ οἱ ἰδέες εἶναι πολιτικαί. Ὅταν ὑποσταλῇ ἡ σημαία
τῶν ἰδεῶν τὴν ὁποιομένην ; Συρρετὸς ἀπὸ ἀποφράγματα, ἡγέτη ἀπὸ θηρία, στρατιῶς ἀπὸ ρομπότ
ἀσφαλιστικῆς ἀπορρίματα, ἢ οὐχί ;

"Λαὶ λοιπὸν, σχῆμα τῶς καρόλας. "

Τὸ κείμενον εἶναι γραμμένον εἰς ἄλλην ἐποχὴν καὶ δι᾿ ἄλλην εὐκαιρίαν ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἔχει
τὴν δόξιν του.

«Περασιόταται τήν συζήτησιν τοῦ δευτέρου καί θεμελιώδους θέματος καί νομίζω ὅτι μπο-
ροῦμε νά εἰμαστε ὅλοι ἐκπαιδευμένοι, διότι ἡ συζήτησις αὐτή πρόκειται ἐνταυτίσθαι ἐπὶ ἐπιστη-
μονικοῦ καί ἐπὶ ἀνταύτου ἐκπαίδου, καί ὑπὸ ἑποφιν ἐπιστημοσύνης καί ὑπὸ ἑποφιν ἐκπαιδευτι-
κοῦ ἔργου. Ἡ δὲ τὸν κ. Γεν. Γραμματέα βάζει τῆς εἰσαγγελίας καί τῶν λαχθέντων. ἔχουμεν διατυπώ-
σει μερικὰς ἀνέσεις μὲ γενικότητες καί βραχυλογικὰς, κατὰ τὸ δυνατόν, ποὺ τίς θέτομεν κατὰ
Κεφάλαια ὑπὸ τὴν ἑγερσίαν σας, ὡς προτάσεις ἢ ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως.

Τίς διαβάζει κατὰ Κεφάλαια καί δι' ἑκαστον θά ἐγερῇ ἢ ν' ἀλευσῇ ἂν τίς ἐγερῶμεν
ἢ τίς ἀπορρίπτωμεν διὰ νά μὴν ἐπανέλθωμεν εἰς οὐσιαστικὴν συζήτησιν.

« Ἡ Γενική Συνέλευσις τῶν κομμουνιστῶν μελῶν τῆς ἑνὸς Γενικῆς Ἐπιθεωρητῆς Μείσης Ἐκπα-
δεύσεως, μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου καί διεξοδικήν συζήτησιν ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Νομο-
σχεδίου, περὶ ὀργανώσεως καί διοικήσεως τῆς Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποφύεται ὡς ἀπο-
λοδογῇ :

(Πρότασις ἐκ τοῦ ἀπορριπτέου μὴ ἀκουσμένη)

— ἔχω ὑπ' ὄψιν νά κἀνω τὴν ἐξῆς τροποποίησιν :

« Ἡ Γενική Συνέλευσις τῶν κομμουνιστῶν μελῶν τῆς ἑνὸς Γενικῆς Ἐπιθεωρητῆς Μείσης Ἐκπα-
δεύσεως, μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου καί διεξοδικήν συζήτησιν ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Νομο-
σχεδίου " Περὶ ὀργανώσεως καί διοικήσεως τῆς Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως " ἔχουσα δὲ ὑπ' ὄψιν καί
τὰς ἀλλοδαπὰς τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῶν ὁποίων καλοῦνται πάντες οἱ ἀρχιεῖς
νά συνεσφύρουσιν ἐπιμεθομιετικῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν Νομοσχεδίων, ἀποφύεται
ὡς ἀπολοδογῇ :

— ἀλλοδαπὴ ἡ οὐσία τῆς προσθήκης εἶναι ὅτι στηρίζομεθα καί εἰς τὴν ἀπόφασιν καί εἰς τὴν ἀφω-
σιν τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως .

(Συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἑνῆς προσθήκης)

« Α- ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ .

Ἀλ' λειτουργικὰ ὁδοναμῆται τῶν ἑχολείων Μείσης ἐκπαιδεύσεως περισσότερον εἰς τὴν ἑλ-
λειψὴν τῶν ἀπαραίτητων μέσων διὰ τὴν ἄρτιαν λειτουργίαν αὐτῶν καί ὀλιγότερον εἰς τὴν ἑλ-
τιμωρικὴν διαδράμωσιν ἢ εἰς τὰ μετωνατηρήματα τῶν προγραμμάτων. Αἰεὶ τοῦτο πῶς προσπαθεῖται
πρὸς βελτίωσιν τῆς κρατοσύνης ἐν τῇ Μείσῃ Παιδείᾳ καταστάσεως διὰ νά εἶχῃ ἐλπίδες ἐπιτυχίας
πρὸς νά θεμελιωθῇ ἐπὶ τῆς χορηγήσεως ὅλων τῶν ἀπαραίτητων μέσων διὰ τὴν ἄρτιαν λειτουρ-
γίαν τῶν ἑχολείων μὲ παράλληλον μελέτην τῶν ἐπιβαλλομένων μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν διαδράμ-
ωσιν καί εἰς τὰ προγράμματα .

Ἐκ τῆς πέρας τῶν ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων κατ' ἑμὴν καί εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, προκύπτει
ὅτι πῶς προσπαθεῖται πρὸς ἐκπαιδευτικὴν μεταρρυθμίωσιν, πρὸς νά στηρίζεται εἰς τὰς ἀπολοδο-
γὰς θεμελιώδεις προϋποθέσεις :

Ἡ μεταρρυθμίσις πρὸς νά θεμελιωθῇ ἐλληνικὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνέσεις, νά προσκαμύζεται
πρὸς τὴν ἀλλοδαπήν παράδοσιν καί τὴν σύγχρονον ἀλλοδαπήν πραγματικότητα καί νά ἀνταποκρί-
νεται εἰς γενικὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀποδοχήν, ὥστε νά ἀπορροφῶνται αἱ συχνὰ καί μὴ ἀπολύτως
ἐπιβεβαιωμέναι μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν
ἑχολείων καί ἐπὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς Παιδείας .

Θά ἦτο μάλιστα ἔργον ἐθνοφυλὰς ἂν τὰ ἐνωλοδοκώμεθα ἐν τῇ Κυβερνήσει τῆς χώρας ἐθνικὰ
κέντρα ἐχέρου καί ἐξήρμοζον τὴν νῦν εἰς τὰς θεμελιώδεις γραμμὰς ἐκπαιδευτικὴν πολιτικὴν, διὰ
μὴν τοῦλάχιστον ὀφείλουν .

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μεταρρυθμίσεως πρὸς νά εἶναι σταδιακή, καμωσμένη εἰς σειρὰν ἐπὶ
ἐκείνη δὲ ὅσοις ἀπὸ τῆς νῆς ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ἐξασφαλίζονται ὅλα αἱ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν
ἐπιτυχίαν τῆς προϋποθέσεις .

Ἡ μεταρρυθμίσις πρὸς νά εἶναι πλήρως μελετημένη ὑπὸ ἑποφιν ἐκπαιδευτικῶν, οἰκονομικῶν
καί ὀργανωτικῶν .

— ὁλοκλήρως ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ εἰσαγωγικοῦ εἶναι ἡ εἰσαγωγή τοῦ τῆς συνεληγομένου,

είναι ή παραγ. 1 λειτουργικώς άδυναμείται, τώ είπαμε έγκρίνεται καί ή παράγραφος 2 ποιός προϋποθέσεις γενικώς πρέπει νά ύπάρχουν δια τήν έπιτυχίαν μιας είσι/κής μεταρρυθμίσεως.

Εόμφοι : "Εγκρίνεται :

" B- ORGANISATION DE LA FORMATION

"Η παροχή διαρκών αιδεας καί ή αύξησις τών έτών ύποχρεωτικής φοίτησεως τών έλληνοποιδων δέον νά χαιρετισθήν με ένθουσιασμόν, ώς μέτρα εύεργετικά δια τήν ύψωσιν τής πολιτιστικής στάσεως του λαού καί τήν πρόοδον του "έθνους ήμίν.

"Η βετής φοίτησις έν τή Νέση Παίδεα είναι τελείως άνεπαρκής δια τήν επίτευξιν τών σκοπών αύτής καί τήν πλήρη άνάπτυξιν έξυγκρουομένων προγραμμάτων ίδις έάν πρόκειται νά διαρθρωθή ή φοίτησις αύτη είς δύο άντελείς κήλους. "Επιβάλλεται όθεν όπως ή φοίτησις τών μαθητών έν τή Νέση αιδεας είναι 7ετής καί διαρθρωθή είς δύο έπολληλους κήλους έν τών όποιων ο πρώτος 3ετής καί ο δεύτερος 4ετής.

"Ο πρώτος κήλος δέ είναι τό Προγυμνάσιον ή τό Γυμνάσιον Α' βαθμίδος, ο δεύτερος κήλος δέ είναι τό κυρίως Γυμνάσιον. "Η όνομασία του Γυμνασίου τούτου έχει ριζώση είς τήν συνείδησιν του έλληνοποιδ λαού καθ'όλον τόν έλευθερον βίον τής νεωτέρας "Ελλάδος καί δέν είναι σκόπιμος ή άλλαγή αύτής. "Αρμότεροι οί κήλοι ούτοι δέ είναι Σχολεία γενικής μορφώσεως κατέ βάσιν άνθρωπιστικήν υπό τήν έννοίαν τών διαλαμβανόμενων είς τό άρθρον 16 του έλληνοποιδ συντάγματος, (που έχει μέν διατύπωσιν ότι ή "αιδεα άσπείται βέσει τών ίδειωδών του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού).

"Η είσαγωγή είς τόν πρώτον κήλον δέ γίνεται κατόπιν είσαγγελίας έξετέσεων ή δέ διδασκαλία τής αρχαίας έλληνικής γραμματοείας έν αύτῳ δέ γίνεται έπὶ τής πρώτης τάξεως έν του πρώτου και συμπληρωματικώς μόνον έν δοκίμων μεταφράσεων

("επί παρατηρήσεως συνόδου δια τήν ύποχρεωτικήν φοίτησιν ο κ. Πρόεδρος έπαντῷ)

- "Η ύποχρεωτική φοίτησις πέραν του σταδίου δημοτικού Σχολείου διανύεται κατό τό Νομοσχέδιον εἴτε έν τῷ Γυμνασίῳ, Α' κήλου, εἴτε είς κατώτερον τεχνικόν Γυμνάσιον, δηλ. είς επαγγελματικήν είσι/σιν ή οποία καθιερώνεται παραλληλως καί θεμελιώνεται επί του σταδίου Δημοτικού Σχολείου. Τώρα τό ότι πρέπει κήποιο είδος είσιτηρίων έξετέσεων νά γίνεται, τό θεωρήσαμεν όλοι άπαραίτητον καί τό βρήκαμε ως βασικόν μειονέκτημα.

- Τά 3 έτη τής ύποχρεωτικής είσι/σεως δέν είναι ύποχρεωτικόν νά διενυθῶν έν τή Νέση είσι/σει από όλους τους μαθητάς έν τῷ Α' κήλῳ. Μπορεῖ νά διενυθῶν καί έν τή επαγγελματική . Μπορεῖ νά γίνα παραλληλως καί δημιουργία άλλου κήλου όπως έγένετο έδῶ συζητήσις τής δημοτικής είσι/σεως.

(παρατηρήσεις έν του άιροστηρίου μή άκουδμεναι)

- "Υπάρχει λόγος, ο μαθητής που δέν δέ κριθῇ ότι έχει πρόσ τό παρόν τά στοιχειώδη προσόντα νά μη σὺδ Προγυμνάσιῳ δέ ύποχρεωτῇ νά έπαναλάβῃ τά μαθήματα τής 6ης τάξεως του Δημοτικού ή νά τροπή πρόσ τήν επαγγελματικήν σχολήν. Λιότι είς τά τῆνα Σχολεία, όπως είπαμε, έχουνε αὐτόν τύπον του μέσου Σχολείου καί που γίνονται όεκοί οί μαθηταί ένεν είσι/τηρίων έξετέσεων ένεπ σχηματίζεται από τήν τελευταία τάξη του δημοτικού άτομικός Σχολικός φάκελλος, γίνονται παρατηρήσεις τών γονέων, του διδασκάλου, έν συνεχείς του ψυχολόγου, του παιδαγωγού καί βγαίνει ένα άρίσμα περί τών κλίσεων καί τών δυνατότητων του μαθητού αυτού καί τοποθετείται ο μαθητής αὐτός, εἴτε πρόσ τήν επαγγελματικήν είσι/σιν, εἴτε σὺδ Α' ή Β' ή Γ' του μέσου Σχολείου, εἴτε σὺδ Β' εἴτε σὺδ Γ' . "Υπάρχει κάποιος άλλος τρόπος έπιλογής. "Ενῶ έμεῖς δέν έχουμε τίποτα .

- " (συζητείται ή διατύπωσις έκφράσεως μιας παραγράφου καί διορθώνεται)

- Λοιπόν έπαναλαμβάνω " "Η είσαγωγή είς τόν πρώτον κήλον δέ γίνεται κατόπιν δοκιμασίας άποσημοδότης είς τόν άποηλεισμόν τών καθυστερημένων , ή δέ ιδεα..... "

(Συνεχίζεται η συζήτησις επί του ίδιου θέματος τής διατύπωσης)

"Όσοι καταλήγομεν: " ή είσαγωγή είς τόν Α' κήλον δέ γίνεται κατόπιν δοκιμασίας, άποσημοδότης τών άποηλεισμένων τών μη δυναμένων νά παρακολουθήσωσι περαιτέρω γενικήν μόρφωσιν, ή δέ διδασκαλία τής αρχαίας έλληνικής γραμματοείας έν αύτῳ καθγίνεται από τής 1ης τάξεως έν του πρώτου και συμπληρωματικώς μόνον έν δοκίμων μεταφράσεων, διότι τούτο επιβάλλουν λόγοι

(διαγράφονται αὖ δύο τελευταίες λέξεις καὶ ἀντικαθίστανται " ἐπιβάλλεται ἐν λόγων παιδευτικῶν, ψυχολογιῶν καὶ ἐθνικῶν "

- Λοιπὸν προχωροῦμεν. Λοιπὸν ἐπαναλαμβάνω διὰ τὴν καταγραφὴν τοῦ εἰς τὸ μαθητοδελφικόν.

" Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸν πρῶτον κῆλον θὰ γίνεταί κατόπιν δοκιμασίας ἀποσκοποῦσης εἰς τὸν ἀπομεινόν τῶν μὴ δυναμένων νὰ συνεχίσουν περαιτέρω γενικὴν μόρφωσιν, ἡ δὲ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γραμματικῆς ἐν αὐτῷ, θὰ γίνεταί ἀπὸ τῆς πρώτης τάξεως ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καὶ συμπληρωματικῶς μόνον ἐκ δοκίμων μεταφράσεων. Τοῦτο ἐπιβάλλεται ἐκ λόγων ψυχολογιῶν, παιδευτικῶν καὶ ἐθνικῶν "

" Δι' 3 πρώτας τάξεις τοῦ Γυμνασίου (Γυμνάσιον ὀνομάζουμε τὸν Β' κῆλον ἡμεῖς) θὰ ἔχουν ἐνιαῖον πρόγραμμα, ἡ δὲ 4η θὰ εἶναι τῆς ἐξειδικευόμενης παρέχουσα τίτλον ὁδηγοῦντα εἰς τὰς ἀνωτέρας ἑσχολὰς κατὰ τὰς προϋποθέσεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν τῷ γαλλικῷ ἐκπ/κῳ συστήματι.

" Ἡ τῆς αὐτῆς τῆς ἐξειδικευόμενης θὰ λειτουργῇ εἰς ὀλίγα σχετικῶς ἑσχολαῖα μὲ ἐπιλεκτὸν προσωπικόν, τὸ δὲ ἀπολυτήριον τῆς χορηγοῦμενον μετὰ αὐστηρῆς ἐξετάσεως θὰ παρέχῃ τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς ἀνωτέρας ἑσχολὰς "

- Ἐξήγησέ, ἡ τῆς αὐτῆς διὰ νὰ παρέχῃ τὸ δικαίωμα, εἰσαγωγῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας ἑσχολὰς χωρὶς πλῆθον, πλὴν ἀκαδημαϊκῶν ἀπολυτηρίων, χωρὶς ἄλλας εἰσιτηρίους ἐξετάσεις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐδρωθῇ σὲ ὅλα τὰ ἑσχολαῖα, ἀλλὰ σὲ ὀρισμένα ἑσχολαῖα καὶ σὲ ὀρισμένα κέντρα, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ἐπανδρωθῇ μὲ προσωπικὴ κατελλήλη διὰ τὴν τάξιν αὐτὴν καὶ νὰ μπορῇ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀνάλογον ἰσχὺν τὸ ἀπολυτήριον τῆς. Π.χ. Μπορεῖ νὰ κένουμε 300 Γυμνάσια καὶ καθὲς Νομὸς νὰ ἔχῃ πολλὰ Γυμνάσια, ὅσα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν ἀριθμὸν. Ἡ σκέψις μου εἶναι σὲ καθὲς Γυμνάσιον νὰ μὴν μᾶλλον ἢ τῆς αὐτῆς, διότι τότε θὰ καταβῇ ἡ στάθμη καὶ δὲν μᾶς ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὄψιν τοῦ ἀπολυτηρίου χωρὶς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις.

(Συζητήσας ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω θέματος)

- Ἐάν θέσωμεν ὡς βέβαιον ὅτι ἡ τῆς αὐτῆς θὰ λειτουργῇ καὶ θὰ ἰσχύῃ εἰς ὅλα ἀνεξαρτήτως τὰ ἑσχολαῖα, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν, θὰ ἔχουμε τόσα πολλὰ ἑσχολαῖα μὲ τὴν τάξιν αὐτὴν ποῦ θὰ μᾶς ποῦν ὅτι κέρταται, δὲν σὲς ἀναγνωρίζομεν τὸ ἀπολυτήριον αὐτό. Ἐκτός ἐάν δοχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει ὁλίγος νὰ γίνῃ τοιαύτη ἀναγνωρίζουσα καὶ ἀρκέως τῆς λειτουργίας τῆς ἐκπ/σεως, οὕτως ὥστε καὶ τὸ τελευταῖον Γυμνάσιον νὰ λειτουργῇ ὑποδειγματικῶς καὶ νὰ μπορῇ νὰ ὁδηγῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐδῶ ἡ σκέψις μας εἶναι, τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἀπολυτήριον νὰ ἔχῃ μεταβατικὴν ἰσχύν, γιὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ἕναν βαθμὸν λειτουργίας τῶν ἑσχολῶν κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε τὸ ἀπολυτήριον αὐτὸ τὸ τελευταῖον νὰ ἔχῃ κύρος καὶ νὰ δέλῃ τὴν δυνατότητα εἰσαγωγῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας ἑσχολὰς χωρὶς νὰ χρειάζεται νὰ πῶμε πλὴν σὲ εἰς κέντρον νὰ δοθῶμεν γενικῶς ἐξετάσεις εἴτε εἰσιτηρίους ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφήν, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἀπολυτηρίου.

(Ἐκ τοῦ ἀμφοτερίου, σύνεδρος μὴ ἀκούμενος)

- Δὲν ἔχω ἀντίρρησην νὰ διαγράψω τὸ ἐπιδεικνὸν σημεῖον καὶ νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς : " Ἡ τῆς αὐτῆς τῆς ἐξειδικευόμενης θὰ λειτουργῇ μὲ ἐπιλεκτὸν προσωπικόν, τὸ δὲ ἀπολυτήριον τῆς, χορηγοῦμενον ἰλ.π....."

(Ἐκ τοῦ ἀμφοτερίου, σύνεδρος μὴ ἀκούμενος)

- Εἰς συγχωρεῖτε δὲν ἔγινε ἀντιληπτὸ τὸ θέμα. Γιὰ νὰ πῶ καλεῖς στὸ Πανεπιστήμιον πρέπει νὰ τελειώσῃ καὶ τῆς 4 τάξεις τοῦ Γυμνασίου δηλ. καὶ τὴν τελευταίαν τῆς ἐξειδικευόμενης. Τὸ ποῦ θὰ τὴν τελειώσῃ εἶναι ἄλλο θέμα. Πάντως δὲν ὑπάρχει θέμα ἀπὸ τῆς 3 τάξεις νὰ πῶ καλεῖς πορὶν.

- Ἄς τὸ ἀρῇσωμεν ἔτσι γενικῶς. Δὲν νομοθετοῦμεν. Ἄς μὴν μπαίνουμε σὲ λεπτομέρειες γιὰτὶ θὰ χόσωμε τὸ σύνολον. Ἄρα τὸ πῶς θὰ γίνῃ εἶναι μὲ λεπτομέρειας. Ἡ οὐσία ἡ δική μας εἶναι, ὅτι θέλωμε ἀπὸ τὸν Β' κῆλον, ὅτι εἰς 3 τάξεις θὰ ἀποτελοῦν ἐνιαῖον τύπον ἑσχολαίου καὶ ἡ τελευταία θὰ εἶναι ἐξειδικευόμενης. Ποῦ θὰ γίνῃ αὐτὴ ὡς τὸ ἀρῇσωμεν ἔτσι.

(Σύνεδρος μὴ ἀκούμενος) (Διολογικῇ συζητήσας)

- Λοιπὸν διαβέβη γιὰ τὸν δευτέρον κῆλον πάλι " Δι' 3 πρώτας τάξεις τοῦ Γυμνασίου θὰ ἔχουν

ένταξον πρόγραμμα, ἡ δὲ 4η θὰ εἶναι τῆς ἐξειδικεύσεως, παρέχουσα τίτλον, ὁδηγοῦντα εἰς τὰς ἀναπτύξεις Σχολῆς, κατὰ τὰς πραγματοποιητέας ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐν τῷ Γαλλικῷ ἐκπ/κῷ συστήματι. "Ἡ τῆς αὐτῆς τῆς ἐξειδικεύσεως θὰ λειτούργη μετ' ἐπιλεκτικὸν προαπαιτῶν, τὸ δὲ ἀπολυτήριον τῆς χορηγοῦμενον μετ' ἀσπληνῆς ἐξετέλλεται θὰ παρέχη τὸ διπλῶμα ἐγγραφῆς, εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦσας ἀναπτύξεις Σχολῆς, ἔνθεν ἄλλον ἐξετέλλεται "

" Τὸ μάθημα τῶν λατινικῶν πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸν τοιαύτου διὰ τοὺς μαθητὰς οἱ ὅποιοι θὰ ἀπολυθῶσιν ὑν σπουδὰς εἰς τὰς Νομικὰς, τὰς Φιλοσοφικὰς, τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς "

(Διαιλογικὴ συζήτηση συνέδριον)

- Προαιρετικὸν ὅπως τὸ ἔχει τὸ διόταγμα, χωρὶς ἄλλας ἐπιπτώσεις, πρὸς τὰς ἐπὶ, σημαίνει κατεργασίαν, δὲν θὰ πᾶν κανεὶς. "Ἐν τῷ ἀνόμενῳ προαιρετικὸν καὶ ἔλαττ' εἰς τὸ ἀπολυτήριον τῆς ἀπολυτήριον τύπου Α' καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν Νομικὴν, Φιλοσοφικὴν, Θεολογικὴν ἐξετέλλεται καὶ τὸ μάθημα τῶν λατινικῶν, τὸτε τὸ προαιρετικὸν θὰ εἴνετο ἀμέσως ὑποχρεωτικὸν δι' αὐτοὺς.

- Ποιῶν ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς συνελεύσεως εἶναι νὰ μείνῃ ὅπως ἔχει ἡ διατάξεις. Τὸ μάθημα τῶν λατινικῶν πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸν, τοιαύτου διὰ τοὺς μαθητὰς, οἱ ὅποιοι θὰ ἀπολυθῶσιν σπουδὰς θεωρητικὰς. Τὴν λεπτομέρειαν δὲν τὴν καθορίζουμε. Γενικῶς ἀρχὴς θέ-
τομον

(Διαιλογικὴ συζήτηση συνέδριον)

- Θὰ παρακαλέσω νὰ μένατε διότι ὁ, τι λέει τὸ διόταγμα τετέλεσται, δὲν πρόκειται νὰ τὸ ἀ-
λάξετε τώρα. Ἐπομένως μπορεῖται νὰ πῶτε καὶ τὸ ἀπόγευμα καὶ αὐριο.

Καὶ σταθερὴ νὰ αἶς διαβάσω, τὸ ἔχω πρόχειρον " Τὰ διδασκόμενα εἰς τὸ Γυμνάσιον μαθήματα εἶναι
Θρησκευτικὰ, Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Γραμματεῖα, νῆα Ἑλληνικὰ ἱστορ. Βασικὰ μαθήματα εἶναι :
Νῆα Ἑλληνικὰ, μαθηματικὰ, φυσικὰ, ἱστορία καὶ βίβλη γλῶσσαι. "

"Ἐπὶ πλέον εἰς τοὺς αὐτοὺς καὶ θάβει εἰς τὸ Γυμνάσιον, τὸ παιδευτικὸν ἔργον τῶν μαθη-
τῶν πρέπει νὰ εἶναι, θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν κατὰ τὰς ὁδηγίας τῆς Χριστιανικῆς θρη-
σκείας καὶ Ἑθνικῆς καὶ ἡθικῆς ἡ διαπαιδαγώγησις αὐτῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεῖ
ματος τῆς χώρας. Ἐπὶν Α' κῆλο. Τώρα θὰ αἶς διαβάσω τὸν Β' κῆλο.

" Τὰ διδασκόμενα εἰς τὸ Λύκειον μαθήματα εἶναι : Θρησκευτικὰ, Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ γλῶσσαι καὶ
Γραμματεῖα, Νῆα Ἑλληνικὰ γλῶσσαι ἱστορ. Βασικὰ μαθήματα θεωροῦνται : Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ, τὰ
Νῆα Ἑλληνικὰ, τὰ Μαθηματικὰ, ἡ ἱστορία, τὰ φυσικὰ καὶ ἡ βίβλη γλῶσσαι. "

Ποιὸ καὶ ἔχει μαθήματα κατ' ἐπιλογὴν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρῶν καὶ ὡς μόνον προαι-
ρετικὸν μάθημα, τὸ ποιεῖται συγκεκριμένως, εἶναι τὰ λατινικὰ. Πάντως τὰ θρησκευτικὰ κατεργάζονται
τὴν θέαν καὶ κατεῖχον καὶ εἰς τὸ πολυαίτερον πρόγραμμα, δὲν ἐπὶ καμμία μεταβολῇ ἐπὶ τῇ
κεντρῷ, ὥστε νὰ προβλεπῶν θέαν ἀμύνης.

Ἐμεῖς τώρα στὸ θέμα τῆς ἐγκρίσεως προτάσεων τῆς συνελεύσεως. Αἱ προτάσεις εἶναι συντα-
ταγμένα ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐξετέλλεται ἀναλυτικῶς στὴν ὁμιλίαν σας καὶ ἐπο-
μένως τυγχάνουν τῆς ἐγκρίσεώς σας.

("Ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου δυνάμεως μὴ ἀκούοντες)

-Προχωρῶ εἰς ἄλλη παράγραφον τοῦ αὐτοῦ θέματος. " Ἀπαραίτητον εἶναι νὰ διδασκῶνται τὸ σχό-
διον καὶ εἰς τὰς 3 πρώτας τάξεις τοῦ Γυμνασίου, ἡ δὲ μουσικὴ εἰς τὰς δύο πρώτας. "

"Ὅπως εἶπα καὶ εἰς τὴν εἰσήγησίν μου τὰ Τεχνικὰ διδασκόνται μόνον στὸν κατώτερον κῆ-
λον, διεργάζονται τελείως ἐπὶ τὸν ὑπέρτερον κῆλον. Ὁ κῆλος ὅμως τοῦ Σχεδίου καὶ παιδευ-
τικῇ ὁδῇ ἔχει καὶ πρακτικῶς ἀπαραίτητος εἶναι καὶ δὲν ἀρνοῦν τὰς 3 ἔτη. Θὰ πρέπει νὰ διδύ-
σονται καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὥστε στὰς 3 ἢ ὅν θέλετε στὰς 2. Ἐπίσης νομίζω καὶ ἡ Γαλλικὴ,
δὲν ὀφείλουν τὰς 3 χρόνους, ἀλλὰ 1 ἢ 2 τάξεις μπορεῖ νὰ διδύσονται.

Βέβαια δὲν θὰ χωρῇ τὸ πρόγραμμα καὶ τὰ περιένοφον αὐτῷ.

"Ὅστε ἐπαναλαμβάνω " Ἀπαραίτητον εἶναι νὰ διδύσονται τὸ σχόδιον καὶ εἰς τὰς 3 πρώτας τῶ-
ξεως τοῦ Γυμνασίου, ἡ δὲ Μουσικὴ εἰς τὰς 2 πρώτας. "

" Ὡς πρὸς τὰς εἰσαγόμενα νῆα μαθήματα, φιλοσοφικὰ, εἰσαγωγὴ εἰς τὴν κοινωνιολογίαν, ἀγωγή

τοῦ πολίτου μετὰ στοιχείων δικαίου, στοιχεῖα οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἐφιστᾶται ἡ προσοχή ἐπὶ τῶν δυσκολειῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ παρουσιαστοῦν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, ὑπὸ ἑποφιν παιδευτικὴν ὑπὸ ἑποφιν παιδευτικὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τούτων τουλάχιστον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτη τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἐμφαζόνται ἐμφερβολαί, ὡς πρὸς τὴν παιδευτικὴν ἀξίαν τοῦ μαθήματος τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν."

- Τώρα αὐτὸ παίρνει καὶ συζήτηση. Θέλετε νὰ τὸ διαγράψουμε, θέλετε νὰ τὸ ἀρῶμε. Πιερὶς θὰ ἀντιπροσέχει μετὰ πραγματικότητας, διότι εἶναι νὰ πολλὰ μαθήματα ἂν εἶναι ἐξουσίας, καὶ μάλιστα προβλέπει ἐπὶ τὴν πρώτη τάξη τοῦ Γυμνασίου νὰ διδασκάνται καὶ θὰ δημιουργηθοῦν δυσκολίες. Προχωρῶ.

" Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὸ Γυμνάσιον θὰ γίνετα δι' αὐστηρῆς ἐπιλογῆς, κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἐξετάσεων "

" Ὡς πρὸς τὴν ἐπερινεῖ Γυμνάσια καὶ Προγυμνάσια, ἐπιβάλλεται νὰ καθιερωθῇ νομοθετικῶς, ὅτι ταῦτα προσορίζονται μόνον διὰ τοὺς μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται κατὰ τὴν ἡμέραν βιοποριστικῶς καὶ δὲν δύνανται συνεπεῖς τούτου νὰ φοιτῶσι εἰς ἡμερήσια Σχολεῖα καὶ ὅτι ἀπογορεύεται ἡ φοίτησις εἰς, πλεονεχῆ Σχολεῖα μαθητῶν μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των "

- " Ἐπὶ τὸ ὅριον αὐτὸ διότι εἶναι διότι τῆς ἐργατικῆς Νομοθεσίας κεκυραμένη διὰ διότι αὐτὴν ἀναγκάζει. Αὐτὸ τὸ ὅριον ἔχουν βάλῃ "

(Διαλογικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἐνυποβίου θέματος)

- Πά νάναμε τὸ ἑξῆς: Πά βάλουμε τὸ 15ον ποὺ σημεῖται μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴν φοίτησιν. Ὡς 9 = 15. θὰ βάλουμε λοιπὸν τοῦ 15ου ἔτους."

Προχωρῶ τώρα εἰς ἕνα ἄλλο θέμα καὶ παρακαλῶ προσέξαιτε περισσότερο, διότι πιθανὸν νὰ μὴν εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ὑμῶν.

" Διὰ τὴν ὀρθωτέραν γλωσσικὴν κατάρτισιν τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τὸσον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θὰ φοιτῶσι εἰς Σχολεῖα Νέας ἡλικίας ἢ εἰς ἐπαγγελματικὰ τοιαῦτα, ὅσον (Διακρίνεται ὁ κ. Πρόεδρος καὶ γίνεται συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος ὁρίου ἡλικίας διὰ τὴν ἐπερινεῖ Σχολεῖα. - Συνεχίζει)..... καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θάρεχθον εἰς τὴν βιοποριστικὴν ἀνάγκην μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν των ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἐπιβάλλεται ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς συγχρόνου ἀπὸ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ μικροπεριόδου καθαραιότητος εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὁμιλητικῆς, διότι πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπορροήσας νὰ μὴ εἶναι εἰς θέαν γλωσσικῶς μὲν μερὶς ἀλλοτινῶν νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ κατανόη τῆς ἑλληνικῆς, τὴν θέαν λειτουργία, τὰς ἐγγραφὰς τοῦ Κράτους, τὰ συμφωνητικὰ καὶ τὰ ἀμφόβια, τὰ κώδικες ἑθέρου καὶ τὰ σάβια τῶν ἐφημερίδων, τοὺς λόγους τῶν Πολιτικῶν κλπ. "

(Συνεδρὸς ἐκ τοῦ ἀμεσοπρὸς μὴ ἐκουσίως)

- Δὲν λείπει θὰ διδαχθῇ, θὰ διδῶνται καίματα. Ὅπως τὸ λέει εἶναι εὖ νὰ μὴν διδῶνται. Καίματα γλωσσικῆς μορφῆς, ἡ ὁποία δὲν εἶναι κατηνοητὴ, διότι δὲν εἶναι μητρικὴ γλῶσσα, ἔνθεν μετὰ γραμματικῆς καὶ συντακτικῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν γλωσσικὴν αὐτὴν μορφή εἶναι εὖ νὰ μὴν διδῶνται.

Τὸ θέμα τίθεται διὰ τὴν μερίδα τῶν παιδιῶν αὐτῶν, ποὺ 1) δὲν θὰ πῶν στὴν Νέαν ἡλικίαν ἢ ἄλλῃ θὰ πῶν στὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ 2) δὲν θὰ πῶν πονομῶν, διότι ἡ 9ετῆς ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν ἔρχεται νὰ ἐφαρμόζεται καὶ δὲν θὰ ἐφαρμόσθῃ τώρα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀποφοίτους, θὰ ἐφαρμόσθῃ κατὰ περιοχὰς καὶ κατὰ ἔτη. Ἐπομένως μὲν 10ετῶν θὰ ἔχουν ἀποφοίτους τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἔχουν ἄλλην Παιδείαν.

- " Ἐγὼ θὰ εἶς προσέξαιτε ἕνα συστηματικὸν ἔρῳν, διότι τὸ ἔρῳν 107 τοῦ συνε/τος ὁρίζει τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους. Δὲν νοεῖται λοιπὸν ἕνα Σχολεῖον ἐστὼς φοιτητικῶς αὐτοτελὲς νὰ μὴν διδασκάνται κατὰ τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους, οὔτε νομίζω ὅτι μπορεῖ νὰ μὴν μὴν διδασκάνται κατὰ τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, διότι τὸ ἐξετάσαμε ἡμεῖς τὸ θέμα αὐτὸ ὑπὸ ἐντυπωσιαστικὴν ἑποφιν καὶ σκοπὸν καὶ ἔνθεν προαναγγέλλω.

"Όταν λοιπόν δεχόμεθα και επικυρυνώμεν ότι η γλώσσα του δημοτικού σχολείου θα είναι κυρίως η δημοτική, που πλησιάζει την μητρική, ότι στα 4 πρώτα χρόνια θα διδάσκεται αποκλειστικά η δημοτική, ότι στα 2 επόμενα χρόνια θα συνεχίζεται η διδασκαλία της Δημοτικής.....

— Έγώ δὲν έχω καμμία αντίρρηση να το διαγράψουμε, διότι δὲν μὲ διακρίνει φανατισμὸν καὶ μονομέρεια σ' αὐτά.

(Διδακτική συζήτηση)

Προχωρούμεν σὲ ἄλλο θέμα. " Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον εἶναι θεμελιὸς χρήσιμος διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων εἰς τὰς Ἀνωτέρας Σχολὰς, αἵτινες ὑπὸ τὴν σημερινὴν τὴν μορφήν παρουσιάζουσι πλεῖστα μειονεκτήματα καὶ διὰ τὴν μεταβατικὴν πορείαν μέχρι τῆς καθιερώσεως τοῦ ἀπολυτηρίου τῆς τῆς ἐξαιδικώσεως τοῦ 4αξίου Γυμνασίου περὶ αὐτῶν "

" Ἡ ὀργανικὴ σύνθεσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Προγυμνασίων καὶ τῶν Γυμνασίων, δέον νὰ καθιερωθῇ ὡς ἐν τῷ Νομοσχέδιῳ κατὰ σχολικὸν ἔτος, ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν λειτουργησάντων κατὰ τὸ προηγούμενον σχολικὸν ἔτος τμημάτων τῶν καὶ ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον ὅτι οὐδὲν τμήμα πλεόνους τῶν 40. "

— Λέει τὸ διάταγμα ὁρίζεται δι' ἀποφάσεων, ἀλλὰ δὲν βάζει αὐτὴ τὴν οὐσιώδη λεπτομέρειαν, ὅτι δὲν μπορεί καμμιὰ τῶν νὰ ἔχη πᾶνω ἀπὸ 40.

" Ὡς πρὸς τὴν ταχέως μὲν εἰσι/σιν τῶν Καθηγητῶν ὀριζόμενων εἰδικότητων, πρέπει νὰ τοῦτο ὡς ἀμεταῖστος βῆσις καὶ διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ μέλλον, ὅτι τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν Σχολείων ἔσσης ἐπι/σεως ἀμφοτέρων τῶν κλάδων θὰ ἔχη ἀπαρατήτως ἐπι/σιν Πανεπιστημιακῆς σπουδῆς "

— Προσβάτομεν τὴν λέξη " πλήρη " ὅπου θὰ πηγαινὴ καλύτερα.

" Ἡ ἀντιμετώπισις ἐλλειψέως Καθηγητῶν ὀριζόμενων εἰδικότητων διὰ τὴν καθιερώσεως ὑπερρωστικῆς διδασκαλίας τῶν υπηρετούντων ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ εἶναι μέτρον ἐπιτυχές. Πρέπει ὅμως νὰ συμπληρωθῇ σχετικῇ διάταξις τοῦ Νομοσχεδίου, ὥστε νὰ ὁρίζεται ὁ αὐτὸς ὅτι οὐδεὶς τῶν διδασκόντων δύναται νὰ διδάσκη συνολικῶς ἐπὶ διδακτικῆς ὕρας εβδομαδιαίως πλεόνους τῶν 36 "

(Ἐνδεὶς ἐκ τοῦ ἀπορτηρίου προτείνει τροποποίησιν)

— Ἐκτροποιοίηθ' ἔτσι, σύμφωνα ; Τελειώνει τὸ κεφάλαιον " περὶ ὀργανώσεως τῆς ἐπι/σεως καὶ μπαίνουμε στὸ κεφάλαιο " περὶ Διοικήσεως " .

— Γιὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία δὲν περιλάβα

" Ἡ σύνταξις Πενθῶν προαχθέν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, ἡ βραχεία μετακίνησης τῶν προαχθέντων εἰς εἰδικὸν Λεμνάριον παρὰ τῷ Ἀιδογαγιῶ Ἰνστιτούτῳ καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἀποστολὴ αὐτῶν ἐπὶ 3μηνον εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν εἶναι μέτρα λίαν ἐπιτυχῆ, τὰ ὅποια θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ θεσμοῦ.

" Ἡ προαγωγὴ εἰς τὴν θέσιν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ πρέπει νὰ γίνεταί μόνον ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Γυμνασιάρχου καὶ οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ βοηθοῦ Γυμνασιάρχου, διότι ἡ ἐμπειρία, ἡ ἀποκτομένη ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἔργου τοῦ Γυμνασιάρχου εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκθεσιν τοῦ ἔργου τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

Συμβούλιον ἐπιλογῆς διὰ τὸν Πίνακα τῶν προαχθέντων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ πρέπει νὰ εἶναι τὸ τμήμα ἔσσης ἐπι/σεως τοῦ Ἀνωτάτου Ἐπι/μοῦ Συμβουλίου, ἢ τὸ τμήμα ἔσσης ἐπι/σεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἀποτελούμενον ἀποκλειστικῶς ἐκ Συμβούλων, προερχομένων ἐκ τῆς ἔσσης ἐπι/σεως καὶ ἔνευ τῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτὸ Παρέδρων, ἐφ' ὅσον τελικῶς θὰ θεσπισθῇ ὁ θεσμὸς τοῦ Ἀιδογαγιῶ Ἰνστιτούτου, ὅφ' ἣν μορφήν ἐμφανίζεται εἰς τὸ Νομοσχέδιον.

" Ὁποσδήποτε ἀποκρούεται διαφρήδην ἡ συγκρότησις ἐκτίκτου συμβουλίου ἐπιλογῆς καὶ δὴ μὲ συμμετοχῇ εἰς αὐτὸ προαχθέντων ἐξ ἑνὸς πρὸς τὴν ἔσσην ἐπι/σιν, ὡς εἶναι οἱ Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ οἱ λογιτέχναι, τῶν ὁποίων τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ Συμβούλιον ἐπιλογῆς προβλέπει τὸ Νομο-

σχεδίου.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν καὶ διὰ τὸ Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ διοικητικὴν καὶ παιδαγωγικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν

ἑνὸς ἡλικίας πέραν τοῦ ὁποῖου δὲν θὰ ἐπιτρέπεται ἡ προσυγῆ Γυμνασιάρχου εἰς τὴν βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, πρέπει νὰ ὑπὸσθῃ τὸ ὄχιον ἀντὶ τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ Νομοσχεδίου 55ου.

Ἡ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ Ἐπιθεωρητῶν τοῦ Κλάδου 5 (διοικητικῆς καὶ γίνεται διολογικῆς συστάσεως ἐπὶ τοῦ ὁριζήσεως τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν).....(συνεχίζεται) εἶναι μέτρον ἵκταν ἐπιτυχὲς καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ποιοτικῆς στάσεως τῆς διδασκαλικῆς ἐργασίας τῆς ἐπιτελουμένης ὑπὸ τῶν Ἐκθηγητῶν τοῦ Κλάδου τούτου. Ὁ διορισμὸς ὅμως προσωρινῶν ἀναπληρωτῶν τῶν Ἐπιθεωρητῶν τούτων καὶ δὴ προερχομένων οὐχὲν ἐκ τῶν ἐν τῇ Μῆσῃ ἐμπ/σει λειτουργῶν, δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς ἐμπ/κὴν ἀνάγκην.

Ἔξοχι τοῦ διορισμοῦ τῶν μονίμων Ἐπιθεωρητῶν τοῦ κλάδου 5, τὴν ἔσφαλιν, τὴν ἐπαπτεῖαν ἐπὶ τῶν Ἐκθηγητῶν τοῦ κλάδου τούτου, δύνανται νὰ ἀσκήσιν, ὡς μέχρι τοῦδε, οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ καὶ δὴ ἀνευ προσθέτου οἰκονομικῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ Κράτους "

" Ἡ ἀνάθεσις εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ἔργου ἐπιστημονικοῦ ἐρευνητικοῦ, γυμνοδοτικού, ἐκπαιδευτικοῦ, ἐποπτικοῦ, διοικητικοῦ καὶ Παιδαγωγικοῦ, δηλαδὴ ἔργου τῶσον ποικίλου καὶ πολυσχιδοῦς θὰ καταστήσῃ τὸν ν.ν. τούτου θεσμὸν, διοριζόμενον καὶ διοικητικὸν καὶ θὰ ὡδηγήσῃ εἰς ἀποτυχίας, μὲ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἑμπ/σεως.

Ἐπὶ πλέον συνεπάρχει τὴν κατάρτησιν πολλῶν θεσμῶν μὲ ἰστορικὴν πολυτέμνην ὑπηρεσίαν πρὸς τὴν ἑμπ/σιν, ὡς εἶναι τὸ Διδασικολεῖον Μῆσης ἑμπ/σεως καὶ τὸ Ἀνώτερον ἑμπ/κὸν Συμβούλιον.

Ἡ ἴδρυσις Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Κέντρου Παιδολογικῶν καὶ Παιδαγωγικῶν Ἑρευνῶν καὶ μελετῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος καὶ ἐπιβεβλημένη. Ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἰνστιτούτου πολλὰς λειτουργοῦντες, δύνανται νὰ θεμελιωθῇ, σὺν τῇ χρόνῳ Ἑλληνικῇ Παιδαγωγικῇ Ἐπιστήμῃ στηριζομένη εἰς εὐρωπαϊκὰ δεδομένα.

Ἡ μεταπαιδευσις καὶ ἐπιμόρφωσις τῶν ἑμπ/κῶν λειτουργῶν Μῆσης ἑμπ/σεως ὅλων τῶν εἰδικότητων εἴτε βραχεῖς διαρκείας, εἴτε μακροτέρως, δύνανται νὰ ἐπιτυγχάνονται εἰς τὸ Διδασικολεῖον Μῆσης ἑμπ/σεως κατὰλληλως ἀναδιοργανωμένοι. Δεδομένης δὲ τῆς αἰσθητικῆς ἀσκήσεως τοῦ ἑριθμοῦ τῶν λειτουργῶν Μῆσης ἑμπ/σεως, ἐπιβάλλεται ἡ ἴδρυσις καὶ δευτέρου Διδασικολεῖου Μῆσης ἑμπ/σεως ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τὸ γυμνοδοτικόν, τὸ διοικητικόν καὶ τὸ ἐποπτικόν ἔργον ἐπὶ τῆς ἑμπ/σεως δύνανται νὰ ἀσκήσῃ τὸ Ἀνώτερον ἑμπ/κὸν Συμβούλιον, ριζικῶς ἀναδιοργανωόμενον καὶ ἀποκαθιστάμενον εἰς τὴν παλαιάν του αἴγλην, ὥστε νὰ καταστή τούτο ὡς ἦτο ἕλκοντες ὁ Ἀρειὸς Πόρος τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁποιοδήποτε ὅμως εἴτε θεσπισθῇ τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον καὶ ὡς γυμνοδοτικόν, ἐποπτικόν καὶ διοικητικὸν ὄργανον, εἴτε ἀναδιοργανωθῇ τὸ Ἀνώτερον ἑμπ/κὸν Συμβούλιον, ὡς ἀνωτέρω, τὰς θέσεις τῶν Συμβούλων, τὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὴν Μῆσιν ἑμπ/σιν πρέπει νὰ καταλαμβάνωσιν κατὰ προσυγῆν Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ Μῆσης ἑμπ/σεως διακριθέντες κατὰ τὴν ἐμπ/κὴν σταδιοδρομίαν των καὶ δὴ ἐν τῇ θέσει τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ μεταξὺ τῶν συναδελφῶν των καὶ προσυνεγνόντες ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἑμπ/σιν. Τούτο εἶναι σύμφωνον καὶ πρὸς τὰς ὡς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ὑποληθικοῦ Κώδικος καὶ πρὸς τὰ ἰσχύοντα εἰς ἕτερος ἀναλόγους κρατικὰς ὑπηρεσίας, ὅπως ὁ Ἀρειὸς Πόρος, τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας, ὁ Ἐκπαιδευτικὸς κλπ. "

(Διολογικῆς συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω Κεφαλαίου)

- Προσποιεῖται ἡ παράγραφος, γίνονται διαγραφαί.....

- Λοιπὸν προστίθεται εἰς τὴν παράγραφον αὐτήν ἡ οὐσιαστικὴ προσθήκη, ὅτι οἱ διοριζόμενοι, οἱ ὑπὸ διορισμὸν πρὶν ἀναλάβουν τὰ διδασκικὰ των καθήκοντα πρέπει νὰ υποστοῦν μίαν ὀλιγόμηνον ..... Ἀφήστε θὰ τὸ συνάδω.

" Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐξελέγει τῶν Ἐκθηγητῶν καὶ τῶν παρδεδότων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, παρατηρεῖται ἰδιαιτέρα εὐνοϊκὴ μεταχειρίσις θάτουσε εἰς μειονεκτικὴν θέσιν τοὺς ἐμπ/κούς λειτουργοὺς τῆς Μῆσης ἑμπ/σεως. Ἰδίως ὅμως ἀποπροδομέν διαρκήσιν τὴν διὰ τῆς μεταπαιδεύσεως μορφώσιν τῶν Παρδόνων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς ὁργανικὰς θέσεις γενικῶν Ἐπιθεω-

ρητών διότι πούτο καί κατεπείχεται πεκτημένων δικαιωμάτων εξελίξεως των εν τη Μέση Ήπει/σει λειτουργούν αποτελεῖ καί δέν δύναται ν' ἀπορῇ ἐπαρκές διά τήν Ήπει/σιν.

Τίς θέσκει τῶν εἰσηγητῶν καί τῶν Παρέδρων παρ' τῆς Ήπει/σος Ἰνστιτούτου πρέπει νά καταλαμβάνουν ἐπι/κοι προερχόμενοι ἐκ τῆς Δημοσίας Μέσης Ήπει/σεως, πεκτημένοι τὰ ἀπαραίτητα προσόντα (εἶναι αὐτονόητον) "

" Πρὸς ἐπίτευξιν χρηστῆς διοικ'σεως ἐν τῇ Ήπει/σει ἐπιβάλλεται ἡ κατεδρασεὶς ἐν τῇ Διοικήσει τῆς Ήπει/σεως τῶν Γενικῶν ἑργῶν τῆς αὐτοτελείας, ὡς αὕτη ἱσχύει ἐν τῇ δικαιούσῃ καί τῆς ἀποκεντρώσεως. Πρὸς τοῦτο τὸ Κεντρικὸν Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον πρέπει νά ἀποτελῇται μόνον ἐκ μόνιμου Συμβουλίου, νὰ ἔχῃ ἀρμοδιότητας περιοριζομένης εἰς ὅλγα οὐσιασθὲν ἀντικείμενα καί νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν ἀντικειμένων του αὐτεπαγγέλτως καί ἔνευ τῶν παρεμβάσεων τῆς Διοικήσεως. "

" Ἡ Συνέλευσις ἐξουσιοδοτεῖ τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως νά ὑποβάλῃ τὰ πορίσματα ταῦτα πρὸς τὸν Ἐξοχίστην Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καί Ὑπουργὸν Ἑθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμῶν κ. Γεώργιον Παπανδρέου, εἰς τὸν κ. Ὑφυπουργὸν Ἑθνικῆς Παιδείας καί εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων "

" Θέλετε νὰ τὸ βάλουμε ἔτσι ; " Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων ἢ μᾶλλον εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἑθνικῆς Παιδείας, εἰς τὸν Γεν. Γραμματεῖα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καί εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων "

- Ἡ γνώμη μου ἡ προσωπική εἶναι νὰ τὸ ὑποβάλωμεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καί νὰ ἀρῶμεν μακρὸν πέρασμα χρόνου, νὰ μὴ διαρροῇ εἰς τὰς ἐφημερίδας, διότι τὰ παραλαμβάνουν καί δὲ κόπον ἀντιπολιτευσιν καί δὲ θεωροῦν ὅτι εἶναι αἰχμή.

"Ὅταν θὰ ἐπὶκεῖται ἡ δημοσιεύσις ἢ ἡ συζήτησις εἰς τὴν Ἑπιτροπὴν, θὰ τὸ ἐπιβάλλωμεν εἰς τὴν Βουλὴν καί τὴν ἐπιδροῖν τὴν ἑννοῶ μὲ τὴν ἔγκρισίν σας ἐπισημῶς μὲ ἔγγραφον καί ἀντίτυπον εἰς τὸ Προεδρεῖον, ὅλῃ καί πολλὰ ἀντίτυπα ἐάν θέλετε εἰς τὰ μέλη τῆς Βουλῆς. Τότε τὸ δίνουμε καί στὴς ἐφημερίδας, διότι ἢ ἔτσι ἢ ἄλλοιως θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν δημοσιότητα. Ἐπειδὴ αὐτὲς τίς ἡμέρες εἶναι σὲ ὀξύτητα.

- Ὅταν λέμε στὴν Βουλὴ, ἐμπροσποῦνται ὅλοι. Πά μὴ ἀνακατάνουμε θέματα δύναμενα νὰ ὑποκαίνται σὲ παρεξηγήσεις. Ἰσχοῦσαμε νὰ ποῦμε καί εἰς τοὺς πρῆν Ὑπουργοὺς Παιδείας ὅλῃ τὸ τεντ'νομε πολύ.

"Ἐδὼ παίρνουμε τὸν Ὑπουργόν τῆς Παιδείας, ποὺ συμβαίνει νὰ εἶναι καί Πρόεδρος, τὸν Ὑφυπουργόν, τὸν Γενικὸν Γραμματεῖα, ποὺ εἶναι τεχνικὸς Σύμβουλος καί τὴν Βουλὴν.

Στὸ τέλος ἔχουμε τὸ εἶπῃ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ συζητήσῃ μετὰ προκαταβολικῶς :

" Ἐξουσιοδοτεῖ ἡ Συνέλευσις τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως νά δημοσιεύσῃ εἰς ἴδιον φυλλάδιον τὰ Πρακτικὰ τῆς παρούσης Συνελεύσεως, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς συζητήσεις καί τὰς ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ θέματος "

- Ἐάν θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, θὰ δημοσιεύσωμε ἀποσπάσματα χωρὶς τὴν ἐσπερικὴν διεξαγωγὴν τῶν ἑργασῶν αὐτῶν. Αὐτὸ θὰ γράψῃ στὰ Πρακτικὰ, πόσοι εἴμαστε, θὰ ἔχωμεν ἀπάρεια, πῶς διεξήχθησαν αἱ συζητήσεις. Τὸ δημοσίευμα θὰ περιλαμβάνῃ μόνον τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τῶν συζητήσεων ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἐπι/κὸ πρόβλημα .-

Κύριοι Συνάδελφοι, τελειώνωμεν καί τὸ θέμα αὐτό. Πέστε μετὰ διατάξιν νὰ τὴν παρεμβάλλωμεν.

κ. Συνάεδρος (προτείνει προσθήκην) Ἡ κατ'ἀνάθεσιν συγγραφὴ Ἑλληνικῶν Βιβλίων δέν ἐξυπηρετεῖ τὴν Μέσῃ Ήπει/σιν, διότι ἡ συγγραφή τῶν Βιβλίων αὐτῶν αποτελεῖ συνάρτησιν πολλῶν παραγόντων, τοὺς ὁποῖους ὁ ἀναθέτων δέν εἶναι πολλὰ εἰς θέσιν ν

(Διελογικὴ συζήτης ἐπὶ τοῦ ἑνω σημείου)

- κ. Πρόεδρος Κύριοι, νὰ γράφω στὰ Πρακτικὰ αἱ ἀπόψεις καί τὰ ἐκτεθέντα ἀπὸ τὸν κ. Καντζουράνη καί νὰ τὸ παρακείμενον εἰς τὰ πορίσματα, ἄλλοιφει χρόνου πρὸς μελέτην καί διατύπωσιν.

Ἐτελειώσαμεν τὸ δεῦτερον θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως καί νομίζω ὅτι ἐπικτελέσωμεν ἔνε

πολύ χρήσιμον Έργον καί διέ τήν επέκταξιν τοῦ Έργου αὐτοῦ ὑπῆρξεν πολὺτιμος ἡ συμβολή ὅλων τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως γιὰ τήν ὁποίαν καί ἐκφράζω θερμῶς εὐχαριστίας.

Έχομεν ἕν συνεχές καί τρίτον θέμα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει. Θά μοῦ ἐπιστραφῇ νά σῶς ἀποσχολήσω μόνον διὰ 5 λεπτά καί νά τελειώσωμεν καί διότι μερικὰ πράγματα πρέπει νά ἔχωμεν τήν γνώμην σας καί γιὰ νά μὴν περιορισθῇ εἰς μόνον τὸ ἐκπαιδευτικόν θέμα ἡ Συνέλευσίς μας.

Έχομεν τρίτον θέμα 2 "Επαγγελματικά" • Ὡς πρὸς τὰ ἐπαγγελματικά, δύο σημεῖα θά παρουσιασθῇ ἀνάγκη νά ἀντιμετωπίζωμεν καί νά ἔχωμεν τήν γνώμην σας •

Καί τήν καθιέρωσιν νέου μεθολογίου καί ἡ ΟΑΜΕ ἔχει προτείνει ὑποτιθέμενος ὁποῖαι καί ἐμεῖς θά παραστή ἀνάγκη νά κατοχυρώσωμεν τήν θέσιν μας ἐν τῷ νέῳ μεθολογίῳ. Διό γενικῶς ἀρκῶς νομίζω ὅτι πρέπει νά τηρήσωμεν ἐάν ἔχωμεν τήν ἐξουσιοδότησιν σας καί περαιτέρω τὸς λεπτομερεῖας νά τὸς χειρισθῇ τὸ Συμβούλιον.

1. Ὅτι οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ ἀνήκουν εἰς τήν κατηγορίαν τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπ/νῶν, τῶν Ἀνωτάτων Κρατικῶν Λειτουργῶν καί εἰς αὐτὴν πρέπει νά ἐξακολουθήσουν νά ἀνήκουν, ἀποκρουσμένης τυχόν ἀπόψεως ὅτι μπορεῖ νά καθιερωθῇ μία βαθμὶς δι' αὐτούς, μεταξὺ τῶν Ἀνωτέρων καί τῶν Ἀνωτάτων.

2. Ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Γυμνασιάρχου πρέπει νά ἀπέχωμεν 1, πλήρη βαθμὸν • Ἐπομένως ὅταν θά γίνῃ τὸ μεθολογίον καί θά δοθῇ εἰς τὸν Γυμνασιάρχον ὁ αἰσοδοῦντος βαθμὸς, πιθανόν νά ὀνομασθῇ Διευθυντὴς Α', οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ θά πρέπει νά ἔχουν ἕνα πλήρη βαθμὸν ἔνω τοῦ β Γυμνασιάρχου καί πάντοτε νά ἀνήκουν εἰς τήν κατηγορίαν τῶν Ἀνωτάτων Κρατικῶν Λειτουργῶν.

Δεύτερον θέμα ποῦ θέλει συζητησῇ, ἀλλὰ ἐξουσιοδοτήσατε τὸ Συμβούλιον καί μπορεῖ ἰδιωτικῶς νά τὰ ξαναποῦμε, εἶναι ὅτι θά παρουσιασθῇ ἀνάγκη νά ἀντιμετωπίσῃ ἡ Διοίκησις τὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως τῶν Γραφείων, τῶν ἐνικῶν Ἐπιθεωρήσεων ποῦ ἀποκοῦν Διοικήται.

Εἶναι ἕνα θέμα ποῦ δὲν προφθάνουμε νά τὸ συζητήσατε, ἐξουσιοδοτήσατε τὸ Συμβούλιον καί συνεννοούμενοι καί ἐμεῖς ἰδιωτικῶς μὲ τοὺς ἐν Ἀθήναις νά προτείνωμεν λύσεις.

Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἐπαγγελματικά θέματα, τὰ ὅποια εἶναι ἐπικερτῇ, ἔχουν περιληφθῇ εἰς ἕνα ὑπόμνημα ποῦ ἔχομε ἐνεργήσῃ καί ὑπεβάλωμεν ὁμοδύως, ἡ Συνέλευσις ἐξουσιοδοτεῖ τὸ Συμβούλιον νά χειρισθῇ τὰ θέματα αὐτὰ μὲ προσπῶθειαν περαιτέρω προωθήσεως τῶν πρὸς λύσεις.

(Ἐννεόρος ἐκ τοῦ Ἀιροσταθίου)

- Πρ. θά σῶς ἀπαντήσω ἀμέσως • Ἐπρόσεξα τὸν φόβον αὐτῶν καί σὲ μὲνα ἤρθε καί ἐπρόσεξα τὸ Διάταγμα περὶ ὕψους ποῦ ἔχει ἕνα ἄρθρον καί λέγει ὅτι " αἱ θέσεις τῶν Γενικῶν Διευθυντῶν τῶν Ὑπουργείων καί τῶν Ἀνακληρωτῶν, καθὼς καί αἱ ἀντίστοιχοι θέσεις τῶν ἀποκεντρουμένων Ὑπηρεσιῶν, μεταβάλλονται εἰς θέσεις ἐπὶ θητείας ἀλλὰ διευκρίνησα καί μόνος μου καί δι' ἄλλων ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νά ὑπέλθουν οἱ Ἐκπ/κοὶ εἰς τήν διάταξιν αὐτήν, διότι τὸ προηγουμένον ἄρθρον ὁμιλεῖ περὶ Γενικῶν Διευθυντῶν τοῦ Ὑπουργείου καί περὶ ἄλλων Κρατικῶν Λειτουργῶν μὲ ἰδίαν διαβάθμισιν ἀλλὰ μὲ ἀντίστοιχον βαθμὸν.

Ἐδῶ, στὸ ἐπὶ θητείας, ὁρίζεται ὀνομαστικῶς καί περιοριστικῶς. Αἱ θέσεις τῶν Γενικῶν Διευθυντῶν τῶν Ὑπουργείων καί τῶν ἀνακληρωτῶν αὐτῶν καί τῶν ἀποκεντρουμένων ὑπηρεσιῶν. Δὲν ἔχει τήν περὶ ἄνωθεν ποῦ ἔχει τὸ προηγουμένον ἄρθρον, καθὼς καί αἱ θέσεις τῶν ἀντιστοιχῶν βαθμῶν τῶν κλάδων ποῦ ἔχουν ἰδίαν διαβάθμισιν.

Καί νομίζω .....

Κύριοι Συνδεδεμένοι, τελειώνουμε. Εὐχαριστῶ καί διὰ τοὺς κόπους σας καί διὰ τήν συμβολήν σας, λήθεται ἡ Συνεδρία καί τελειώνει ἡ Συνέλευσίς μας καί σῶς εὐχομαι καλὸ Κλοκαῖρι καί καλὴ ἀντάμωσις.

(1964 - 1966)

Σχέδιον Ν. Διατάγματος
Περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Συμβουλίου Διοικήσεως
τῆς Ἑκπαιδεύσεως

Ἄρθρον 1ον

Διὰ τὴν ἐποπτείαν καὶ διοίκησιν τῆς Γενικῆς καὶ Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαιδεύσεως συνιστᾶται κατὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἀνωτάτον Συμβούλιον Διοικήσεως τῆς Ἑκπαιδεύσεως, δηλούμενον ἐν τοῖς ἐπομένοις διὰ τῶν ἀρχικῶν ΑΣΔΕ, καὶ ἀποτελούμενον ἐκ δέκα τακτικῶν μελῶν καὶ τῶν δύο αἰρετῶν Ἑκπαιδευτικῶν Συμβούλων τῆς Στοιχειώδους καὶ Μέσης Ἑκπαιδεύσεως.

Ἄρθρον 2ον

1. Τακτικὰ μέλη τοῦ ΑΣΔΕ διορίζονται ἐπὶ βαθμῇ τῆς κατηγορίας Β' τῶν εἰδικῶν θέσεων καὶ μισθῷ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου:

α) Ἕξ ἐκ τῶν μονίμων συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου διατελέσαντες τακτικὰ μέλη τοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 37 τοῦ Ν.Α. 3971/1959 Ἀνωτάτου Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῶν εἰδικοτήτων Εἰδικῆς τῆς Στοιχειώδους Ἑκπαιδεύσεως, Φιλολόγου, Μαθηματικοῦ, Θεολόγου καὶ Φυσικοῦ.

β) Ἕξ ἐκ τῶν Φιλολόγων Γενικῶν ~~Επιθεωρητῶν~~ Ἐπιθεωρητῶν τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως ἔχων δεκαετὴ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

γ) Δύο ἐκ τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς πρωτοβαθμίου Ἑκπαιδεύσεως, ἔχοντες δεκαπενταετὴ τουλάχιστον ὑπηρεσίαν Ἐπιθεωρητοῦ καὶ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Στοιχειώδους Ἑκπαιδεύσεως, ἔξ ἧς πενταετὴ τουλάχιστον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

δ) Ἕξ ἐκ τῶν Γενικῶν Διευθυντῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ἔχων δεκαετὴ τουλάχιστον ὑπηρεσίαν Διευθυντοῦ καὶ Γενικοῦ Διευθυντοῦ.

2. Τὰ τακτικὰ μέλη διορίζονται διὰ Β.Δ/τος, ἐκδιδομένου μερίμνη τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, κατόπιν πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

3. Αἱ κενούμεναι θέσεις Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου συνεπεῖα διορισμοῦ εἰς θέσεις τακτικῶν μελῶν τοῦ ΑΣΔΕ, καταργοῦνται ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τούτων.

4. Τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ ΑΣΔΕ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ συγκρότησιν διορίζονται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, αἱ δὲ ἐν τῷ μέλλοντι κενούμεναι θέσεις πληροῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν ~~ἐξ~~ τρόπον διὰ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν ἢ Γενικῶν Διευθυντῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, προτάσει τριπλασίου ἀριθμοῦ τῶν κενῶν θέσεων ὑπὸ τοῦ ΑΣΔΕ

"Αρθρον 3ον

Τό ΑΣΔΕ διαιρείται, εἰς Τμήματα: α) Στοιχειώδους, β) Μέσης καί γ) Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαιδεύσεως, συνεδριάζει δέ ἐν ὁλομελείᾳ καί κατὰ τμήματα, Διὰ τήν σύνθεσιν τριμελοῦς τουλάχιστον τμήματος τῆς Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαιδεύσεως ἀποσπᾶται ἐπὶ θητεία ἐνός ἔτους εἰς Ἑπιθεωρητῆς ἢ Γενικός Ἑπιθεωρητῆς Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαιδεύσεως. Δι' Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως δημοσιευθεσομένης εἰς τήν Ἑφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως θέλουσι ρυθμισθῇ τὰ τῆς σφυνθέσεως τῶν Τμημάτων καί τὰ ἔργα αὐτῶν, τὰ τῆς προεδρίας τῆς ὁλομελείας καί τῶν τμημάτων, τὰ τῶν ἐνστάσεων, ὡς καί πᾶσα ἄλλη λεπτομέρεια ἀναφερομένη εἰς τήν σύνθεσιν, ὀργάνωσιν καί λειτουργίαν αὐτοῦ.

"Αρθρον 4ον

Καταργοῦνται:

α) Τό κατὰ τήν παράγραφον 7 τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ Ν.Δ/τος 4379/64 Ὑπηρεσιακόν Συμβούλιον, ὡς καί β) τὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 18 καί 27 τοῦ αὐτοῦ Ν.Δ/τος (4379/64) Συμβούλια Ἑπιλογῆς τοῦ Ἑποπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἑκπαιδεύσεως καί Κεντρικά Ὑπηρεσιακά Συμβούλια Ἑκπαιδεύσεως, τό δέ ἔργον των περιέρχεται εἰς τὰ ἀρμόδια Τμήματα τοῦ ΑΣΔΕ. Αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ κατὰ τήν παράγραφον 7 τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ Ν.Δ/τος 4379/64 Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου περιέρχονται εἰς τό Τμήμα Στοιχειώδους Ἑκπαιδεύσεως.

"Αρθρον 5ον

Κατὰ τήν πρώτην συγκρότησιν τοῦ ΑΣΔΕ ἀντί τῶν ἐν ἄρθρῳ 2 παραγρ. γ προβλεπομένων Γενικῶν Ἑπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ Ἑκπαιδεύσεως δύνανται νά διορισθῶσι καί Ἑπιθεωρηταί ἔχοντες δεκαετῇ τουλάχιστον ὕπηρεσίαν εἰς τήν θέσιν ταύτην.

Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἠγνοήθησαν κατὰ τήν συγκρότησιν τῶν θύσταμένων σήμερον Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων τῆς Ἑκπαιδεύσεως διότι κλειστοῦνται ἐν συμβούλιον καί παρόδον τοῦ παιδαγωγικοῦ ἱνστιτούτου, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὅλοῦ διδάσκαλοι ἢ καθηγηταί ἐδωτικῶν σχολείων ἢ ἐπάλληλοι ἔλυναν πρὸς τήν ἑκπαιδευτικὴν ἀπαιτείαν στεροβρεῖ καί τῆς πλέον στοιχειώδους διοικητικῆς κείρας.

Ἐχόντες δὲ μὲν ὁρῶντες αὐτοὺς συνήθως δι' ὅλους τοὺς ἑκπαιδευτικούς τίτλους ἀποδιδόν ἢ ἀντιστοιχοῦν πρὸς αὐτοὺς τίτλους ἔλυναν παιδαγωγικῶν σχολείων καί διδασκαλῶν κείραν ἀντελῶς ἐλλείπουσαν ἢ ἀνεπαρκῆ διὰ τήν μὲν πρῶτην κριτικῆς ἀντιλήψεως καί ὁμοίων ἀποκρίσεων καί κατὰ τῶν ἑλόντων τῶν διοικητικῶν ζητημάτων, ἀλλήλους οὐτοι νά ἀποκρίνουν ἀπὸ τῆς ἀπαιτήσεως ἀποκρίσεως τὸ ἔργον τῶν ἀποκρίσεων καί

Είσηγητική Έκθεσις
ἐπὶ τοῦ σχεδίου Ν.Α. περὶ συστάσεως ΑΣΔΕ

Πρὸς
τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος

Ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἔχει διαπιστωθῇ ἡ ἀνάγκη τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ Γνωμοδοτικοῦ ἀπὸ τοῦ Διοικητικόν ἔργον τῶν Ἀνωτάτων Συλλογικῶν Ὁργάνων τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἔκφρασιν δὲ τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης ἀποτελοῦν τὰ Νομοθετήματα τῶν ἐτῶν 1929-1932 διὰ τῶν ὁποίων ιδρύθη ἰδιαίτερον Ἐκπαιδευτικόν Διοικητικόν Συμβούλιον κεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες Α.Ν. 767/1937 καὶ 2180/1940.

Σήμερον εἶναι κατ'ἐξοχὴν αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως ἰδίου Ἀνωτάτου Συμβουλίου Διοικήσεως τῆς Ἐκπαιδεύσεως διὰ δύο κυρίως λόγους. Πρῶτον διότι ἡ ἀπασχόλησις τῶν αὐτῶν προσώπων εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρος Ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων καὶ ἐν ταυτῷ εἰς τὴν διοίκησιν καὶ ἐποπτεῖαν τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν παρακολούθησιν καὶ διενέργειαν τῶν ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν τῶν δεκάδων χιλιάδων λειτουργῶν αὐτῆς, συνεπάγεται κατ'ἀνάγκην τὴν πλημμυλῇ ἐκτέλεσιν ἀμφοτέρων τῶν ὡς ἄνω ἔργων. Δεύτερον διότι δὲν συμπίπτουν ἀπολύτως τὰ πρόσοντα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐπιτυχῇ ἀσκήσιν ἐκάστου τῶν ἔργων τούτων. Εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ πρὸς τοῦτο ἀρκετὴ ἡ εἰδικὴ ἐπιστημονικὴ καὶ παιδαγωγικὴ κατάρτισις. Εἰς τὴν δευτέραν ὅμως περίπτωσιν προσαπαιτεῖται, πλὴν τῆς καταρτίσεως ταύτης καὶ πολυμερὴς ὀργανωτικὴ καὶ διοικητικὴ ἱκανότης, ὁξεῖα κριτικὴ ἀντίληψις καὶ βαθεῖα γνῶσις τῶν Ἐκπαιδευτικῶν καὶ διοικητικῶν ζητημάτων, ἐρειδομένη κυρίως ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πολυχρονίου ἀσκήσεως ἐποπτικῶν καὶ διοικητικῶν καθηκόντων.

Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἠγνοήθησαν κατὰ τὴν συγκρότησιν τῶν ὑφισταμένων σήμερον Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων τῆς Ἐκπαιδεύσεως διότι πλασιοῦνται ἐκ συμβούλων καὶ παρέδρων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἅπλοῖ διδάσκαλοι ἢ καθηγηταὶ ἰδιωτικῶν σχολείων ἢ ὑπάλληλοι ξένων πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν ὑπηρεσιῶν στερούμενοι καὶ τῆς πλέον στοιχειώδους διοικητικῆς πείρας.

Ἐχοντες ὡς μόνα ἑφόδια τοὺς συνήθεις δι' ὅλους τοὺς Ἐκπαιδευτικούς τίτλους σπουδῶν ἢ ἀντιστοίχους πρὸς αὐτοὺς τίτλους ξένων παιδαγωγικῶν σχολῶν καὶ διδακτικὴν πεῖραν ἐντελῶς ἐλλείπουσαν ἢ ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν μόρφωσιν κριτικῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀσφαλῶν πεποιθήσεων καὶ περὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν διδακτικῶν ζητημάτων, ἐκλήθησαν οὗτοι νὰ ἀσκήσουν ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης σκοπιᾶς τὸ ἔργον τῶν ἐποπτῶν καὶ

κριτῶν τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως, νά κρίνῃσι δη-
λαδὴ τὴν ἀπόδοσιν καὶ τὴν ὑπηρεσιακὴν ἱκανότητα τῶν προηγουμένων
αὐτῶν ³⁻⁴ βαθμούς ἱεραρχικῶς, προΐσταμένων των καὶ νά αποφασίσῃσι
περὶ τῆς προαγωγῆς ἢ μὴ αὐτῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐπιλογῆς τῶν καταλ-
λήλων διὰ τὰς θέσεις Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν.

Εἰς τὴν ἄρσιν τῶν μειονεκτημάτων τούτων ἀποβλέπει τὸ τιθέμενον
ὑπὸ τὴν φῆφον ὑμῶν σχέδιον Ν.Δ.

Διὰ τῶν ἄρθρ. 1-5 αὐτοῦ προβλέπεται ἡ σύστασις Ἀνωτάτου Συμβουλίου
τῆς Ἐκπαιδεύσεως προοριζομένου ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν χει-
ρισμὸν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐποπτεῖαν καὶ διοίκησιν τῆς ἐκ-
παιδεύσεως ζητημάτων.

Διὰ τοῦ ἐν ἄρθρῳ 2 καθορισμοῦ τῶν προσόντων τῶν μελλόντων νά ἀ-
ποτελέσωσι τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τούτου προβλέπεται ἡ
χρησιμοποίησις Ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων δεδοκιμασμένης ἱκανότητος,
πείρας, ἐπιστημονικῆς καὶ διοικητικῆς ἀντιλήψεως, ὅπως ἐπίσης δέξ-
εται ἡ προσήκουσα σημασία διὰ τὴν χρησιμοποίησιν Γενικῶν Ἐπιθεω-
ρητῶν καὶ Γενικῶν Διευθυντῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ἐχόντων μακρὰν
εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν. Οὕτω συγκροτεῖται ἐν Ἀνώτατον διοικητικόν
ὄργανον ἐξ ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν, ἥτοι Ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων,
Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν Διευθυντῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδη-
μίας, ἐχόντων πολυμερῆ διοικητικὴν πεῖραν, κριτικὴν ἀντίληψιν καὶ
ἐν πολλοῖς γνῶσιν ἐξ ἀμέσου ἀντίληψεως περὶ προσώπων καὶ πραγμά-
των, ὥστε νά δύνανται νά προβαίνωσιν ἐκ τῆς ὁρθῆς ἀξιολόγησιν τῶν
ἱκανοτήτων καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν κρινομένων ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν ὁρ-
θὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀνακυπτόντων διοικητικῆς φύσεως ζητημάτων.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξ ἄλλου τὸ ἀξίωμα τοῦ μέλους τοῦ ΑΣΔΕ
παρέχεται κατὰ ~~ἀναγκαστικὴν~~ κανονικὴν ἱεραρχικὴν ἐξέλιξιν εἰς τοὺς
διακριθέντας εἰς ὅλας βαθμίδας τῆς ἐκπαιδευτικῆς λειτουργίας καὶ
διοικήσεως ὡς ἐπιστέγασμα καὶ ἐπιβράβευσις τῆς λαμπρᾶς σταδιοδρο-
μίας των. Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο παρέχει ἰδιαίτερον κύρος εἰς τοὺς
φορεῖς τοῦ ἀξιώματος τούτου καὶ ἐμπεδώνει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν
κρινομένων ἐκπαιδευτικῶν παντός βαθμοῦ πρὸς τὴν κρίσιν αὐτῶν.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 ρυθμίζονται τὰ τῆς διαιρέσεως τοῦ Συμβουλίου
εἰς τρία τμήματα, ὡς καὶ ἡσυχασεῖς καὶ λειτουργίᾳ αὐτοῦ ἣτις θέλει
ρυθμισθῇ δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 4 προβλέπεται κατάργησις τῶν θέσεων τῶν Συμβούλων
τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, οἱ ὅποιοι ἤθελον διορισθῇ εἰς θέ-
σεις τακτικῶν μελῶν τοῦ ΑΣΔΕ. Διὰ τῆς καταργήσεως ταύτης οὐδεμία
οὐσιαστικὴ μεταβολὴ ἐπέρχεται εἰς τὸ πολυμερές Παιδαγωγικόν Ἰνστι-
τούτον, ἀλλ' ἀπλῶς τερματίζεται ἡ ἐπικρατοῦσα ἀνώμαλος κατάστασις,
διότι καὶ σήμερον τὰ ἐκ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου μέλη τῶν
Ἑπηρεσιακῶν Συμβουλίων δέν μετέχουν τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ
τελοῦντα ἐν ἀποσπᾶσει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας των εἰς τὰ

Ἑπηρεσιανὰ Συμβούλια.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 5 προβλέπεται ἡ δυνατότης διορισμοῦ Ἐπιθεωρητῶν ἀντὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμίου ἐκπαιδεύσεως, διότι ἐκ τῶν τελευταίων μόνον δύο εὐρίσκονται σήμερον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

Σχέδιον Ν. Διατάγματος

Περί επιλογής 'Επιθεωρητών καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν
Πρωτοβαθμίου καὶ Δευτεροβαθμίου ἑκπαιδεύσεως.

Ἄρθρον 1ον

Πρόσληψις ἐπὶ θητεία 'Επιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν

Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μετὰ γνώμην τοῦ ΑΣΔΕ προτείνοντος τριπλάσιον ἀριθμὸν ὑποψηφίων, δύνανται νὰ προσλαμβάνωνται ἐπὶ τριετείᾳ θητεία εἰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις 'Επιθεωρητῶν πρωτοβαθμίου ἑκπαιδεύσεως ἢ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν πρωτοβαθμίου καὶ δευτεροβαθμίου ἑκπαιδεύσεως εὐδοκιμήσαντες 'Επιθεωρηταὶ ἢ Γενικοὶ 'Επιθεωρηταὶ τοῦ ἀντιστοίχου κλάδου ἀπολυθέντες βάσει τοῦ Ν.Δ/τος 4352/1964, ἐφ' ὅσον δὲν κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ Νόμου 1811/1951 ὁρίου ἡλικίας διὰ τὴν ἔξοδόν των ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω προσλαμβανόμενων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ 1/5 τοῦ συνόλου τῶν ὀργανικῶν θέσεων.

Ἄρθρον 2ον

Διαδικασία ἐπιλογῆς 'Επιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν

Ἡ διαδικασία διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ὑποψηφίων 'Επιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν πρωτοβαθμίου καὶ δευτεροβαθμίου ἑκπαιδεύσεως ὁρίζεται ὡς κατωθί:

1. Ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας, ὀριζομένης ἐκάστοτε δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, καλοῦνται ὅπως ὑποβάλωσι σχετικὰς αἰτήσεις οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα διὰ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως 'Επιθεωρητοῦ πρωτοβαθμίου ἢ Γενικοῦ 'Επιθεωρητοῦ πρωτοβαθμίου καὶ δευτεροβαθμίου ἑκπαιδεύσεως.

Αἱ αἰτήσεις αὗται ὑποβάλλονται κατὰ περίπτωσιν διὰ τῶν ἀρμοδίων 'Επιθεωρητῶν ἢ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν, οἱ ὅποιοι διαβιβάζουσι τὰς αἰτήσεις ταύτας μεθ' ὁλοκληρίου τοῦ ἀτομικοῦ φακέλου τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τῆς ἀρμοδίας Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὸ οἰκεῖον Τμήμα τοῦ ΑΣΔΕ, ὅπερ λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα περὶ τοῦ ἡθους, τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀφοσιώσεως τῶν ὑποψηφίων εἰς τὰς συνιστώσας τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τοῦ ἑθνικοῦ ἁξίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σταδιοδρομίας των, ὡς καὶ περὶ τῆς διδακτικῆς καὶ διοικητικῆς ἱκανότητος, τῆς ἐπιστημονικῆς συγκροτήσεως, τῆς δραστηριότητος καὶ ἀποδόσεώς των, ἀποφαινεται

περί της καταλληλότητας ή μη αυτών δια τας αίτουμένας υπ' αυτών θέσεις. Οί κρινόμενοι ως συγκεντρούντες τὰ πρὸς τοῦτο τυπικά καὶ οὐσιαστικά προσόντα καλοῦνται καὶ παρουσίᾳ τῶν μελῶν τοῦ ἀρμοδίου Τμήματος τοῦ ΑΣΔΕ προβαίνουν εἰς ἐπιθεώρησιν ἐνὸς σχολείου καὶ συντάσσουσι σχετικὴν ἐκθέσιν ἐπιθεωρήσεως, εἰς τὴν ὅπου ἀνὰ ἄνδρα περιέχεται καὶ κριτικὴ μὲν διδασκαλίας, τῆς εἰδικότητος τοῦ ὑποψηφίου προκειμένου περὶ ἐπιλογῆς Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Μέσης.

Ἐν συνεχείᾳ οὗτοι ἐμφανίζονται ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου τμήματος τοῦ ΑΣΔΕ, ἵνα τοῦτο μορφώσῃ πληρεστέραν καὶ ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως γνώμην περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἐν γένει συγκροτήσεως αὐτῶν.

Τὸ γραπτὸν τῆς ὥς ἄνω ἐκθέσεως βαθμολογεῖται ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος, ἵνα βαθμολογῶν ὡσαύτως καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀτομικοῦ φακέλου, ὡς καὶ τὰ συναγόμενα ἐκ τῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ ὑποψηφίου διὰ τῆς κλίμακος 1-20 δι' ἐκάστην τῶν τριῶν τοῦτων περιπτώσεων.

Ἐπιτυχόντες θεωροῦνται οἱ συγκεντρούντες συνολικὸν βαθμὸν 180 μονάδων τουλάχιστον, οἱ ὅποιοι καὶ ἐντάσσονται εἰς τοὺς σχετικοὺς πίνακας ἐπιτυχόντων κατὰ σειράν προτεραιότητος καθοριζομένην ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν βαθμῶν τοῦς ὅπου ἐλάβον παρ' ἐκάστου τῶν βαθμολογησάντων.

Οἱ τελικῶς ἐκλεγόμενοι λαμβάνουσιν τὴν ὑπὸ τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Ν.Δ. 4379/1964 εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν μερὲς τοῦ ΑΣΔΕ, παρὰ τοῦ ὅπου καὶ ὀργανοῦνται τὰ πρὸς τοῦτο μαθήματα.

2. Ἡ ἀρξαμένη καὶ μὴ τελειωθεῖσα διαδικασία διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν

Ἐπιθεωρητῶν, ὡς καὶ τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ καὶ δευτεροβαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως καταργεῖται. Οἱ μετασχόντες εἰς τὸν κατὰ τὸ ἔτος 1963 διενεργηθέντα διαγωνισμόν διὰ τὴν κατάληψιν θέσεως Ἐπιθεωρητοῦ πρωτοβαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως δικαιοῦνται ὅπως ὑπαβάλωσιν αἰτήσεις καὶ κριθῶσι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου.

Ἐπίσης δικαιοῦνται ὅπως ὑπαβάλωσιν αἰτήσεις καὶ κριθῶσι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου καὶ οἱ τεθέντες ὑπὸ κρίσιν κατὰ τὴν καταργουμένην διὰ τοῦ παρόντος διαδικασίαν, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἀρχικῆς αἰτήσεως τῶν ἐκείνην τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα καὶ δὲν εἶχον ὑπερβῇ τὸ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Ν.Δ. 4379/1964 ὅριον ἡλικίας πρὸς διορισμόν.

3. Αι ένστάσεις υποβάλλονται εις την αρμόδιαν Διεύθυνσιν του Ύπουργείου έντρος άνατρεπτικής προθεσμίας καθοριζομένης δι' ύπουργικής αποφάσεως, δημοσιευομένης εις την Έφημερίδα της Κυβερνήσεως. Διαβιβαζόμεναι αύται υπό του Ύπουργού μετά των παρατηρήσεων αυτού εκδίδονται υπό του οίκερου τμήματος, εις τβ όποιον συμμετέχουν καί οι πρόεδροι των δύο άλλων τμημάτων.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ Έκθεση

ἐπὶ τοῦ σχεδίου Ν.Α. περὶ ἐπιλογῆς Ἐπιθεωρητῶν καὶ
Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Πρωτοβαθμοῦ καὶ Δευτεροβαθμοῦ
Ἐκπαιδεύσεως.

Εἰς τὰ λειτουργήσαντα διὰ τοῦ καταργουμένου ἄρθρου 18 τοῦ Ν.Α. 4379/1964 Συμβουλία Ἐπιλογῆς Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ καὶ δευτεροβαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως μετεῖχον σύμβουλοι καὶ πᾶρεδροι τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἄνευ ἐμπειρίας τινὸς διὰ τὴν ἐπέλυσιν τοῦ σοβαρωτάτου τοῦτου προβλήματος ἐπιλογῆς τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Προσετέθησαν εἰς τὰ μέλη ταῦτα καὶ πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, τὰ ὅποια ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὁποίας δικαιοῦνται διὰ τὸ λογοτεχνικὸν ἔργον των, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κρίνουν τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὑποψηφίων εἰς τὸ ἐντελῶς ἐξειδικευμένον ἐκπαιδευτικὸν ἔργον καὶ τὴν ἱκανότητα αὐτῶν πρὸς ἄσκησιν διοικητικῶν ἀρμοδιοτήτων.

Ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως ταύτης ἀποτελεῖ ἡ ^{τῶ}πρωφανὴς διὰ τὰ χρονικὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκπαιδεύσεως κατακραυγὴ, ἡ ὁποία ἠγέρθη κατὰ τῶν κα-
ταρτισθέντων ὑπὸ τῶν Συμβουλῶν τοῦτων πινάκων διορισθέντων εἰς θέσεις Ἐπιθεωρητῶν ἢ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν, ὡς καὶ ἡ πλήρης ἀποτελμάτωσις τοῦ ζητήματος, τὸ ὅποτον ἀποτελεῖ ἡσυχίατον θέμα διὰ τὴν Ἐκπαιδεύσιν.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ τιθεμένου ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν σχεδίου Ν.Α. καθορίζεται ἡ διαδικασία διὰ τὴν ἐπιλογὴν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως καὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ καὶ δευτεροβαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως. Διὰ τῆς διαδικασίας ταύτης παρέχεται ἡ δυνατότης, ὅπως παραλλήλως πρὸς τὴν ἀποτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀτομικοῦ φακέλου, ἐλέγχεται ἡ συγκρότησις τῆς προσωπικότητος τῶν ὑποψηφίων καὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῶν διὰ ὅσο ἐπὶ πλέον στοιχείων, ἥτοι διὰ τῆς συνεντεύξεως ὑποχρεωτικῆς πραγματοποιουμένης καὶ διὰ τῆς συντάξεως γραπτῆς ἐκθέσεως ἐπιθεωρήσεως σχολείου καὶ διδάσκοντος.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 παρέχεται ἡ εὐχέρεια προσλήψεως ἐπὶ τριετὲς θητείας εἰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις, Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ καὶ δευτεροβαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως, μὴ δυναμένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὁρτω προσλαμβανομένων νὰ ὑπερβῇ τὸ ἐν πέμπτῳ τοῦ συνόλου τῶν ὁργανικῶν θέσεων.

Ἡ διάταξις αὕτη ἐτέθη πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δημιουργήσεως καταστάσεως συνεπείρ τῶν τεραστίων κενῶν, ἅτινα ἐδημιουργήθησαν εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως κατόπιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Ν.Δ. 4352/1964. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ τῶν 200 θέσεων Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως περισσότεραι τῶν 120 παραμένουσι κεναί, ἐκ τῶν 14 θέσεων Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν πρωτοβαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως εἰς οὐδεμίαν εὐρίσκεται Γενικός Ἐπιθεωρητής καὶ ἔναντι 64 θέσεων Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν δευτεροβαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως εὐρίσκονται ἐν ὑπηρεσίᾳ μόνον 12 Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταί. Τὰ κενὰ ταῦτα θὰ ἀρξήσονται περισσότερον μετὰ τὴν 30ην Ἰουνίου λόγῳ τῆς υποχρεωτικῆς ἐξόδου ἱκανοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἄλλων ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως. Εἶναι ^{γνωστὸν οὐ δύχεσθαι αἱ δόξαι καὶ σοφοὶ οἱ ἄνθρωποι διὰ τῶν ἐργασίαν} τῶν μεγάλων ἀριθμῶν δεδοκιμασμένης ἱκανότητος καὶ πείρας ἡγετικῶν στελεχῶν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν κενῶν τούτων. Οὕτε εἶναι ἐπιτρεπτόν νὰ γένῃ ἡ ἐπιλογή τούτων κατὰ τρόπον βεβιασμένον. Ἀντιθέτως ἐπιβάλλεται ὅπως ἡ ἐπιλογή αὕτη ἐνεργηθῇ μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ κατόπιν πολυπλευροῦ ἐξετάσεως τῶν ὑπηρεσιακῶν καὶ ἄλλων στοιχείων τῶν ὑποψηφίων, τὴν ὅποیان πρέπει νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ προβλεπομένη ἐκ τοῦ Νόμου ἐπιμόρφωσις αὐτῶν διὰ τὰ νέα τῶν καθηκόντων. Διὰ τὴν τελεσίωσιν ὅμως τῆς ἀνωτέρω διαδικασίας ἀπαιτεῖται μακρὸς χρόνος, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν νὰ παραμείνῃ ἀκέφαλος ἡ ἐκπαίδευσις, ὅε ἄλλους καὶ μετὰ τὴν ολοκλήρωσιν τῆς διαδικασίας, ἄνευ τοῦ μέτρου τούτου τῆς ἐπὶ θητείας συμπληρώσεως ἑνὸς ἀριθμοῦ κενῶν θέσεων, ὁλοκληρὸς σχεδὸν ἡ ἡγεσία τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ περὶήρχετο εἰς χεῖρας ἀδανῶν προσώπων, τὰ ὅποια, λόγῳ ἑλλείψεως διοικητικῆς πείρας καὶ καθοδηγήσεως ὑπὸ ἐμπειροπέρων, μετὰ δυσκολίας θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰ νέα καθήκοντά των. Ἀντιθέτως ἡ παρούσα τῶν παλαιότερων θὰ εἶναι ἐνδεργетική καὶ διὰ τούτου νέους Ἐπιθεωρητάς, διότι θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καθοδήγησιν των εἰς τὸ διοικητικὸν καὶ ἐποπτικὸν ἔργον των κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς σταδιοδρομίας των, ἐκ' ὧφέλῃς αὐτῶν τε καὶ τῆς ἐκπαίδευσιν.

(αναφορά στον υπορχό
Μπαλάνο)

[= Δ. Μπαλάνος υπ. Παιδείας
στην κυβέρνηση Π. Βούλγαρη
1945]

Εκπαιδευτικό Τμήμα

Μετά τον πόλεμο

Ἐπὶ ξενικῆς κατοχῆς αἱ δοσφόροι κυβερνήσεις ἀκετόληψαν νέαν τροποποίησιν διὰ τῆς ὁποίας τὸ ὡς ἄνω πενταμελὲς Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον διηρῦνθη εἰς ἑνδεκαμελὲς.

μόνον

Οἱ πλεῖστοι τούτων ἀνεσώθησαν ἀπὸ τῆν τάξιν τῶν συνταξιούχων εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο ὡς τερματίσαντες τὴν ἐπαγγελματικὴν τὴν σταδιοδρομίαν, χωρὶς παντάπασιν νὰ διακριθῶν ποτέ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἄλλοι δὲ καὶ δοσίλογοι ὄντες ἀκόμη τόσον διὰ τὴν συμπεριφορὰν τὴν διὰ τὴν περίοδον τῆς 4ης Αὐγούστου, ὅσον καὶ διὰ τὴν συμπεριφορὰν τὴν κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς.

Πρό της κατστάσεως αυτής εὑρεθεῖσαι ἐλεύθεραι καὶ συναπῶς ἐκ πῆ θεοσίλογοι
Κυβερνήσεις τῆς ἡῆ ἐλευθερίας πατριδος μας προέβησαν εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ
ἐπὶ κατοχῆς διὰ τοῦ ΝΔ1755)1942 συγκροτηθέντος ἀνευυανάνγκης τινός ὑπηρεσιακῆς
συμβουλίου καὶ ἔθρυσαν διὰ τοῦ Νόμου 54)1944 καὶ τοῦ συμπληρώσαντος τοῦτον Νό-
μου 158)1945 τὸ ἐλεύθερον πλεόν' Εκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἡῆ ἐργάζετα
καὶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλει τὸ χάος, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἡ
παιδεία ἔπειτα ἀπὸ μακρόν χρόνον ἀναβάλλου διοικήσεως τόσον ἐπὶ δικτατορίας ὅσον
καὶ ἐπὶ κατοχῆς.

καί ἐπὶ κατοχῆς.
οὐ χ' ἦτον ὁμοίως ἐξ ἀβλεψίας κατὰ τὴν διάρθρωσιν τοῦ σχετικοῦ Νόμου 54 & 158 καί δι' ὅλους τυπικοὺς λόγους τὸ νομ. θεῆγμα τοῦτο παρουσιάζει τρωτὸν σημεῖον ἀπὸ καθαρῶς νομικῆς διατυπώσεως καί οὕτως οἱ ἐνδιαφερόμενοι μόνον διὰ τὰ ἄτομα τῶν καί τόσον ἀνωμάλως διορισθέντες τέως ἐκπαιδευτικοὶ σύμβουλοι, ἐκπεφειλμένοι μὲν οἱ καί ἐκμεταλλευόμενοι τὴν τυπικὴν αὐτὴν παράλειψιν, ἥτις ἐγκρίνεται εἰς τὸ ὅτι οἱ ἐλεύθεροι νόμοι 54 & 158 εἰς ἀναφέρουσι ρητῶς, ὅτι καταργεῖται ὁ ἀμειωμένος Νόμος 1755/1942, προσέφυγον εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας ὅπερ καὶ εὐαγγέλιον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως ἐξέδωκεν ἀποφασίαν ὑπὲρ αὐτῶν, μολονότι ὁ Νόμος 1755 ὡς νομοθετηθεὶς ἀνευ λόγου καί ἀνάγκης τινὸς ἐπὶ κατοχῆς ἔδει νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος.

ὡς ἐκ τούτου, διὰ νὰ μὴ ἴδωμεν ἐπανερχομένους εἰς τὴν ἀνωτάτην ὑπηρεσίαν τῆς
ἐκπαιδεύσεως ἄνθρωπους διορισθέντας ἐπὶ Τσολάκογλου καὶ Λογοθετόπουλου, ἀποκεκο-
μένους δὲ τοὺς διορισθέντας ὑπὸ ἐλευθέρου καὶ ἐλληνικοῦ πλεόν κράτους, δεόν νὰ
καταργηθῇ διὰ νέας συντακτικῆς πράξεως ὁ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἄκυρος ἐκεῖνος Νόμος τῆς
κατοχῆς νὰ ἀποματαιωθῇ δὲ τὸ ἡθικόν καὶ εἰκαίον, τὸ ὁποῖον κινευνεύει ἐκ τῆς
ἀνω ἀβλεψίας κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Νόμου.

Εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν ὁ εκπαιδευτικὸς κόσμος θὰ ἐξηγήαντικύβη το
παράδοξον καὶ νᾶ ἀνῆθικον, νᾶ να θριαμβεύουν δηλονότι τὰ ἔργα καὶ νομοθετήματα
τῶν Τσολάκογλου καὶ Λογοθετοπούλου, να καταρρακῶννται δὲ τὰ ἔργα τῶν ἐλευθέρων
κυβερνήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Σύμβουλοι Νόμου ~~1755~~ Κατοχής άπομακρυνόμενοι
διὰ τοῦ Νόμου 158/1945.

1. Παροδμητοίου Κωνσταντίνος, συνταξιοῦχος Γυμνασιάρχης, συγχωριανός καί συμπατριῆς τοῦ Τοσλάνογλου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου καί ἀνασυρθεὶς ἐν τῇ συντάξεως διορίσθη σύμβουλος, ἡλικίας 64 ἐτῶν.
2. Γιαντῆς Χαρίλαος, συνταξιοῦχος καθηγητῆς Θεολογίας, ἐτῶν 64 καί ἐξ μηνῶν, φίλος τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Λούβαρη, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου διορίσθη σύμβουλος ἐπὶ Κατοχῆς.
3. Σμουτερόπουλος, συνταξιοῦχος, ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος, παρῆλιξ, διορισθεὶς ἐπὶ Κατοχῆς.
4. Βασιλοπούλος Νικόλαος, Γενικός Ἐπιθ/τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Ἐκὶ δικτατορίας ἀνώτερος ἐκπαιδευτικὸς τῆς Ε.Ο.Ν., κληθεὶς εἰς ἀπολογία ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου ἔφθασε εἰς αὐτὸ μετὰ τῆς ἀπολογίας του, διορισθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ σύμβουλος ΚΧ ἐνεργείᾳ, τοῦ ἐξαδέλφου του Βασιλοπούλου, ἀρχηγοῦ τότε (ἐπὶ Κατοχῆς) τῆς Ἀστυνομίας.
5. Σουγλέρης, διδάκτωρ τῶν Φυσικῶν, Γενικός Ἐπιθ/τῆς τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως χωρὶς ἐκπαιδευτικὴν τινα δρῶσιν Διορίσθη ἐπὶ Κατοχῆς σύμβουλος, ἐτῶν 64.
6. Καλλιὰς, σύμβουλος ἐπὶ δικτατορίας, ἐξυμνήσας εἰς σύγγραμμα τὸν φασισμόν καί τὸν Μουσολίνι καί ἐξομοίωσας τὸν Λογοθέτην εἰς ἄρθρον τοῦ περιοδικοῦ "Ἑρμῆς" πρὸς τὸν Ἰωάν. Κοποδίστριαν, διατηρήθη καί ἐπὶ Κατοχῆς σύμβουλος.
7. Γεδεών Σοφία, διορισθεῖσα σύμβουλος ἐπὶ δικτατορίας, ἐνῶ εἶχε ἐν τῇ παιδείᾳ τὸν βαθμὸν τοῦ Εἰσηγητοῦ καί διατηρηθεῖσα ἐπὶ Κατοχῆς.

Πάντες ἀμείλικτοι ἐχθροὶ τοῦ δημοτισμοῦ.

Περὶ τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἑλευθέρου Κράτους διὰ τοῦ Ν.54/1944 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν.158/1945, κατήργησε τὸ διὰ τοῦ Ν.Δ/τος 1755/1942 ἐπὶ Κατοχῆς συγκροτηθέν ἑκπαιδευτικὸν Συμβούλιον καὶ ἱδρύσεν ἀντ' αὐτοῦ νέον Ἑκπαιδευτικὸν Συμβούλιον διὰ τῆς συνθ' ἑσέως τοῦ ὁποίου ἤθελεν ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀνασυγκρότησις τῆς παιδείας ἐπὶ βάσεων νέων ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τῶν δημιουργηθεῖσιν μεταπολεμικῶν συνθηκῶν.

Ἵνα κατανοηθῇ ἡ σημασία τῆς γενομένης ἀνασυγκροτήσεως εἶναι ἀνάγκη δι' ὀλίγων νὰ ἐκτεθῇ ἡ δημιουργηθεῖσα κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1936 μέχρι σήμερον ἐν τῇ ἑκπαιδεύσει κατὰστάσις.

Ἐπὶ δικτατορίας, ὡς εἶναι γνωστόν, κατεβλήθη μὲν εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τοῦ δημοσίου βίου συστηματικὴ προσπάθεια πρὸς ρύθμισιν τῶν ὑπηρεσιῶν κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Κράτους τοῦ φασιστικοῦ συστήματος, ἰδιαιτέρως δὲ ἐν τῇ ἑκπαιδεύσει διὰ τῆς Β.Ο.Ν. ἐπεξητήθη ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν ν' ὡν κατὰ τρόπον ἐξυπηρετοῦντα τοὺς σκοποὺς τῆς δικτατορίας.

Ἡ ὅλη σχολικὴ ἐργασία ὑφίστατο τὴν συστηματικὴν καὶ ὁλοκληρὴν ἐπίδρασιν τῆς Β.Ο.Ν.

Οἱ μαθηταὶ ἔξοφον τῶν χειρῶν τῶν ὑπευθύνων καὶ φυσικῶν προστατῶν των, εἶνα δὲ στοιχεῖα, στελέχη τῆς Β.Ο.Ν. οὐχὶ ἀνεπιλήπτου πολλὰκις ἠθικῆς, ἐπεμβαίνοντα ἐρρυθμιῶν καὶ κατηύθυνον κατὰ τὰς θελήσεις των τὰ ἑκπαιδευτικὰ ζητήματα καὶ τὴν σχολικὴν ἐν γένει ζωὴν.

Συνετοὶ γονεῖς μετ' ἑκπαιδευτικῶν, ὁσῶκις ἐπέδωξαν νὰ ἀντιδρῶσιν εἰς τὴν συντελουμένην ἀντιπαιδαγωγικὴν ταύτην ἐργασίαν, κατεφρονήθησαν ἢ καὶ ἐδιώχθησαν.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς κρατούσης ὀλιγαρχίας πολλῶν αἱ συνειδήσεις ἐφθάρησαν καὶ ὅχι ὀλίγοι ἀνάτατοι ἑκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ἐγένοντο ὄργανα τῆς Β.Ο.Ν., ἀφοῦ καὶ γενικοὶ ἑπιθεωρηταὶ καὶ καθηγηταὶ πανεπιστημίου μετὰ τὴν σταλὴν τῆς Β.Ο.Ν. ματεῖχον ἐορταστικῶν ἐμφανίσεων καὶ πανηγυρικῶν παρελάσεων τῆς Β.Ο.Ν. καὶ συνετέλουν ἐνεργῶς εἰς τὴν ὅλην δοῶσιν δι' ἐγκυκλίων, καταλλήλων ὁδηγικῶν καὶ συγγραφεῶν ἀκόμη. Οὕτω ἑκπαιδευτικὸς σύμβουλος ἔγραφεν ὅτι ὁ Κουσελνί ηῖτο ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος πολιτικὸς, γενικὸς δὲ ἐπὶ τῆς ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀπηγορεύετο ἡ διδασκαλία εἰς τὰ γυμνάσια αὐτοῦ τοῦ ἐπιτα-

φίλου τοῦ Περιηλέους (ῥ.ῥ.), διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐξυμνεῖτο διὰ αὐτοῦ ἡ δημιουργία τῆς δημοκρατίας τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐξημιούτο ἡ προσέθεσις πρὸς δημιουργίαν τοῦ τρίτου πολιτισμοῦ τῆς δικτατορίας.

Ἐπὶ Κατοχῆς ἡ παιδεία ἐδιδασκάζοντο, ὅσον οὐ μείζων ἄλλη δημοσία λειτουργία.

Ὅσα διδασκῶντα δὲν εἶχον καταληφθῇ κατὰ τὴν ἐπιστράτευσιν ὑπὸ ξένων ὑπηρεσιῶν, κατελήφθησαν ἤδη ὑπὸ τῶν ξένων στρατευμάτων.

Τὰ σχολεῖα ἐκλείοντο ἢ, ἢν τινα ἐλειτουργήσαν, ἐλειτουργήσαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ξένων κυριάρχων. Ἡ ἐπαφὴ κέντρου καὶ περιφερειῶν σχεδὸν ἔλλειπεν, ἐφημερεύετο δὲ ἀνασταχοῦ κοιμιλία διατίξεων.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μὲ τὴν συγγέντησιν πληθώρας μαθητῶν ἐπεκράτησε κατ' ἑξοχὴν ἀταξία καὶ ἀναρχία.

ὑπὸ τὴν πίεσιν ἐνδιαφερομένων ἐξεδίδοντο συνεχῶς διαταγαί, καὶ ἃς διεξήγοντο ἐξετάσεις κατὰ πᾶσαν περίοδον τοῦ ἔτους.

Ἀναπηροὶ πολέμου, ἀστυνομικοί, χωροφύλακες καὶ ἄλλοι ἰδιῶται παρήλινες ἐλάμβανον ἀπολυτήριον γυμνασίου χωρὶς νὰ φοιτήσωσιν εἰς γυμνασιακὴν τινα τάξιν, ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλοι παρήλινες διατινόμενοι ὅτι πρὸ τῶν -πολλῶν δόξα καὶ πλεον-διέκοφαν λόγῳ νόσου τὴν φοίτησιν, ἢ ὅτι διέμειναν ἐπὶ ἔτη εἰς τὸ ἑωτερινόν.

Οὕτω ἡ δημοσία παιδεία κατ' οὐσίαν δὲν ὑφίστατο καὶ ἐν τῇ κρατούσῃ ἀναταστασίῃ ἡ ἔκδοσις ἀπολυτηρίων ἀπέβη ἀντιμετρεμένην κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ὁσμίντου ἐμπορίου κατὰ τρόπον προηλέσαντα πολλῶν τὴν ἐπέμβασιν καὶ αὐτῆς τῆς ἀναστατικῆς ἀρχῆς.

Καί, ἐνῷ ἐσχόλαζεν ἡ παιδεία, πλῆθος προσωπικῶν πόρων ἐρρῶμιζεν τὰ τῆς διοικήσεως καὶ ὁργανώσεως τῆς ἀνυπάρχοντος παιδείας κατ' ὅλην τὴν χώραν, τῆς ὁποίας τὰ ὅρια, ὅσα ἔλεγέ τις, ὅτι ἐν τῇ ἀντιλήψει τῶν ἰθύνοντων ἐτοποθετοῦντο μέχρι Μενιδίου.

Ἐγένοντο οὕτω μετατάξεις λειτουργῶν ἀποσκοποῦσαι μόνον εἰς τὴν ἀναρρίχσιν φίλων εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς, βαθμολογικαί προαγωγαί ἀνατρέπουσαι τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν, ἀνασυγκροτήσεις κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν ἄνευ λόγου, ἀποσπᾶσεις ἀτελείωται λειτουργῶν, δι' ὧν ἡρμώθησαν τὰ σχολεῖα τῶν ἐπαρχικῶν.

Ἐπὶ πλέον ἐπεχειρήθησαν καὶ νῦν μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν X ὀργάνωσιν τῶν ἀνυπάρχοντων σχολείων τῆς χώρας, ἐνῶ ἀκόμη δὲν ἡ τωροῦσα, νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἐπὶ δικτατορίας ἀποφασισθεῖσα καὶ ἀναστασώσασα τὴν ἐκπαίδευσιν μεταρρύθμισις.

Τῷ 1937 ἐγένετο μεταρρύθμισις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ὡς καὶ τῆς διοικήσεως τῆς παιδείας. Τῷ 1939 νῆα μεταρρυθμίσεις ἀπεφασίσθη μὴ ἐφαρμοσθεῖσα ὁλοκληρωτικῶς λόγῳ τοῦ πολέμου.

Τῷ 1942 νῆα μεταρρυθμίσεις ἐπηύξησε τὴν ὑπάρχουσαν ἀνωμαλίαν καὶ σύγχυσιν, ἐφ' ὅσον οὔτε ἀναλυτικὰ προγράμματα ἐγκαιρῶς συνετάχθησαν, οὔτε ἀντίστοιχα διδακτικὰ βιβλία διὰ τῆς νῆας τάξεις τῶν Γυμνασίων νέου τύπου ἐξεδόθησαν.

Τ' ἀνωτέρω συνετέλεσαν, ὥστε πραγματικῇ ἀτασθαλίᾳ νὰ διακρίνῃ σήμερον τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, τὴν τ. κ. τοποθεσίαν τοῦ ὅπου ἔθεώρησε κύριον μέλημα ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἀπελευθερωθέντος Κράτους ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ὁργανώσεως νέου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου.

Εἰς τοῦτο διετηρήθησαν τέσσαρες σύμβουλοι ἐκ τῶν διορισθέντων ἐπὶ Κατοχῆς, ἀπεμακρύνθησαν δὲ ἑκτά, οἵτινες προσέφυγον εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας ἐκινησθέντες τὴν προστασίαν τῆς μονιμότητος, ἐφ' ὅσον πάντες οἱ νόμοι τῆς Κατοχῆς ἐθεωρήθησαν ἔγνηροι.

Οὕτω διὰ τυπικοῦς λόγους δὲ ἔπρεπε νὰ παραχωρηθῶν, αἱ θέσεις εἰς τοὺς συμβούλους τῆς Κατοχῆς τοῦ Ν.Δ./τος 1755, ἀπὸ τοῦς διορισθέντας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἐλευθέρου Κράτους διὰ τοῦ νόμου 54 καὶ 158.

Εὐτυχῶς ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 31 πράξεως εἰδέται ἡ εὐχέρεια εἰς τὸν διακρινόμενον διὰ τὴν εὐθύτητα καὶ ἀντιμοιότητα Ἰπουργὸν Κύριον Ἠπαλάνον, νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ ἀποκρίσιν εἰς τὴν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν περιωπὴν τοῦ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν δοσιλόγων μελῶν του.

(Παιδαγωγικό Ύψος του)

Σχέδιο ΝΔ περί
παραργίσεως του
Παιδαγωγικού Ύψους

[Παραργίθηκε 5/5/1967]

Σχέδιον Ν. Διατάγματος

Περὶ καταργήσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου

Ἄρθρον 1ον

1. Τὸ διὰ τῶν ἁρθρῶν 21, 22 καὶ 23 τοῦ Ν.Δ. 4379/1964

ἰδρυθέν Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον καταργεῖται.

2. Οἱ ὑπηρετοῦντες κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ παρόντος Σύμβουλοι καὶ Παρεδροὶ τοῦ καταργουμένου Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπολύονται διὰ κατάρτησιν θέσεως. Οὗτοι, ἐφ' ὅσον ὑποβάλλωσι σχετικὴν αἴτησιν ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος διορίζονται ἄνευ ἄλλης διαδικασίας εἰς κενὰς ἢ κενωθησομένας θέσεις ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν διὰ τὰς ὁποίας κέκτονται τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ὀριζόμενα προσόντα καὶ ἐπὶ τῷ βαθμῷ τῶν ὁποίων ἐκέκτοντο πρὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ὡς Συμβούλων ἢ Παρέδρων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἄρθρον 2ον

Πρὸς μελέτην ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὰ προγράμματα καὶ τὰς μεθόδους διδασκαλίας, τὰ διδακτικὰ βιβλία, τὰ ἐποπτικὰ μέσα, τὴν ἐν γένει ὁργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἐκπαίδευσως, τὴν ἐπιμόρφωσιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν μελέτην παντὸς ἄλλου ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος ὄνταται νῦν συγκροτῶνται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας ἐπιτροπαὶ ἐκ λειτουργῶν παντὸς βαθμοῦ τῆς πρωτοβαθμίου, δευτεροβαθμίου καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως ἀποσπώμενων ἐκ τῶν ὁργανικῶν των θέσεων, ἐξ ἐπιστημόνων καὶ ἄλλων προσώπων, λαμβανομένων ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων, ἐκ τῶν ὑπηρετοῦντων εἰς τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου, ὡς καὶ ἐκ τῶν διδασκόντων εἰς Ἀνωτάτας Σχολάς.

Ἡ Χρονικὴ διάρκεια τῆς λειτουργίας τῶν ἐπιτροπῶν τούτων, ὡς καὶ ἡ καταβλητέα εἰς τὰ μέλη αὐτῶν ἀποζημίωσις ὀρίζεται ἐκάστοτε διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Οἰκονομικῶν.

Οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀποσπώμενοι, ἐφ' ὅσον ἀνήκουν εἰς τὸ διδακτικὸν ἢ ἐποπτικὸν προσωπικὸν τῆς πρωτοβαθμίου, δευτεροβαθμίου καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως ἀναπληροῦνται διὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀποσπασεώς των διὰ προσωρινῶν ἀναπληρωτῶν ὀριζομένων κατὰ τὰς περὶ διορισμοῦ τῶν ἀναπληρωτῶν τούτων ἰσχυοῦσας διατάξεις.

Είσηγητική Έκθεσις
ἐπὶ τοῦ σχεδίου Ν.Δ. περὶ καταργήσεως
τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου

Πρὸς

τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος

Τὸ διὰ τῶν ἁρθρῶν 21, 22 καὶ 23 τοῦ Ν.Δ. 4379/1964 συσταθέν Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον, ἔργον τοῦ ὁποῖου ὠρέσθη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν σχετιζομένων μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ζητημάτων καὶ ἡ μετεκπαίδευσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ καθοδήγησις τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν ὀρθὴν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου του, ὡς καὶ ἡ εὐρεῖα συμμετοχὴ τῶν μελῶν του εἰς τὰ Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια, δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς ὁποῖους ἱδρύθη.

Ἦτο τοῦτο ἐπόμενον, διότι ἡ μὲν συστηματικὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἡ μετεκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν ἔργον δημοσίας ὑπηρεσίας ἀλλὰ πανεπιστημιακῶν ἰδρυμάτων, ἡ δὲ καθοδήγησις τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως δύναται νὰ γένη κυρίως ὑπὸ ἡγετικῶν στελεχῶν, κατεχόντων πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ παιδαγωγικῆς τῶν καταρτίσεως καὶ πλουσίαν πεῖραν καὶ διοικητικὴν ἀντίληψιν, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται κυρίως διὰ τῆς μακροχρονίου ἀσκήσεως ἐποπτείας καὶ διοικήσεως ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει.

Ἀπαιτεῖται δηλαδή προσόντα τὰ ὅποια δὲν περιελήφθησαν μεταξὺ τῶν καθορισθέντων διὰ τὰς θέσεις τῶν μελῶν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἐξ ἄλλου ἡ μελέτη τῶν ἀνακυπτόντων κατὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰδικωτέρων θεμάτων, εἶναι δυνατόν νὰ γένη ἀσυγκρίτως ἐπιτυχέστερον παρ' ἐπιτροπῶν συγκροτουμένων ἐκάστοτε δι' Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ἐκ τῶν ἀρμοδιωτέρων πρὸς τοῦτο ἐκπαιδευτικῶν, ἐπιστημόνων ὡς καὶ ἄλλων προσώπων, λαμβανομένων ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τῆς διοικήσεως.

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἀπόδοσις τοῦ πολυμελοῦς τούτου σώματος, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἀσήμαντος, ἤγαγον τὴν διοίκησιν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως θέσῃ ὑπ' ὅφιν ὑμῶν τὸ ὑπὸ κρίσιν σχέδιον Ν.Δ./τος.

Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ διατάγματος τούτου ἀφ' ἑνὸς μὲν καταργεῖται τὸ

Παιδαγωγικόν Ἰνστιτούτον παρεχομένης εἰς τὴν διοίκησιν τῆς εὐχερείας πρὸς συγκροτησὶν ἐπιτροπῶν διὰ τὴν μελέτην παντός θέματος σχετιζομένου πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν, ὅσας ἀνακύπτουσι τοιαῦτα θέματα, ἐκ τῶν πλέον ἁρμοδίων πρὸς τοῦτο προσώπων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπέρχεται σημαντικὴ οἰκονομία.

Ἡ λύσις αὕτη ἀνταποκρίνεται σήμερον πρὸς τὰς πλέον συγχρόνους ἀντιλήψεις ἐπὶ παρομοίων περιπτώσεων, ἀπεδεύχθη δὲ καὶ ἡ περισσότερον ἀποτελεσματικῇ.

Περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου

1. - Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 141401/5-11-64 προκηρύξεώς του, δημοσιευθείσης εἰς τὰς ἡμερήσιās ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν, προέκηρυξε τὴν πλήρωσιν 20 θέσεων Συμβούλων (τοῦ συνόλου τῶν θέσεων) καὶ 5 θέσεων Παρέδρων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν. 4379/64 (Φ.Ε.Κ. 132Α/24-10-64) καὶ ἐκέλευσε τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα δικαιολογητικά .
2. - Τὸ Ὑπουργικόν Συμβούλιον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6/21-1-65 πράξεώς του ἐπέλεξε μεταξὺ τῶν ὑποβαλόντων αἵτησιν καὶ δικαιολογητικά , ὡς ἑνωτέρω, καὶ διώρισε ὡς Συμβούλους διὰ τὸ τμήμα Μέσης Ἐπικαιδεύσεως 3 φιλόλογους (τοὺς Ἀλ. Καρανικόλαν, Γενικόν Ἐπιθεωρητὴν Μέσης Ἐπικαιδεύσεως , Κων. Συριόπουλον , καθηγητὴν Γυμνασίου , Δημ. Μάνον, καθηγητὴν Γυμνασίου (Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου Ψυχικοῦ Ἀθηνῶν), 2 Φυσικοὺς (τοὺς Ἀναστ. Πάγκαλον, μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ Κων. Ἀσημακόπουλον , Γυμνασιάρχην) , 2 Μαθηματικοὺς (τοὺς Γεράσιμον Λεγάτον, ὑφηγητὴν Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Γεράσιμον Θεοδωράκην , τμηματάρχην παρὰ τῇ Γενικῇ Στατιστικῇ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κράτους) καὶ 1 Θεολόγον (τὸν Ἀντώνιον Μπαϊραντάρην, διδάκτορα τῆς Θεολογίας). Ὡσαύτως τὸ Ὑπουργικόν Συμβούλιον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5/21-1-65 πράξεώς του ἀπέσπασέν ἐκ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἑσσαλονίκης τὸν τακτικόν καθηγητὴν αὐτῆς Ἰω. Κακριδὴν καὶ ὥρισεν αὐτόν ὡς καθ' ὑπέρβασιν μέλος καὶ Πρόεδρον τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἐπὶ τριετὴ θητεία, διώρισε δὲ ὡς μέλος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καθ' ὑπέρβασιν καὶ ἀντιπρόεδρον αὐτοῦ τὸν ὁμότιμον καθηγητὴν τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν Νικόλαον Κρητικόν , κατειλημμένον ἤδη ὑπὸ τοῦ ὅριου ἡλικίας τῶν καθηγητῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν.
3. - Ἐκ τῶν ὑπηρετούντων τότε 6 μελῶν τοῦ καταργουμένου διὰ τοῦ Ν. 4379/64 (ἄρθρον 24) Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου διωρίσθη εἰς τὸ Παιδαγωγικόν Ἰνστιτούτον μόνον 1 , ὁ Φυσικὸς Ἀναστ. Πάγκαλος, οἱ δὲ ἄλλοι 5 (2 Φιλόλογοι, οἱ Χριστ. Θεοδωρόπουλος καὶ Νίκη Ἀντωνιάδη , 1 Μαθηματικὸς, ὁ Ν. Μπάριος ; 1 Θεολόγος, ὁ Κων. Κούρκουλας καὶ 1 Οἰκονομολόγος, ὁ Γ. Κανῆς), ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐπιλέξωσι μεταξὺ ἀπολύσεως καὶ ἀποδοχῆς θέσεως Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐπικαιδεύσεως συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ Ν. 4379/64, τὰ μέλη ταῦτα τοῦ Α.Ε.Σ. ἐδέχθησαν μὲν κατ' ἀνάγκην τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, προσέφυγον ὅμως ἀμέσως εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐκτελέσεως κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6/21-1-65 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δι' ἧς ἐγένετο ἡ πρώτη σύνθεσις τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ συνεπληρώθησαν εἰς τὸ τμήμα Μέσης Ἐπικαιδεύσεως ἐκ τῶν 10 θέσεων Συμβούλων αἱ 8 .

4. - Τό 'Υπουργείον Παιδείας διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 22202/16-2-65 προκη-
ρξέως τοῦ, στηριζομένης εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν. 4379/
64 καὶ δημοσιευθείσης εἰς ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν προεκήρυξε τὴν πλή-
ρωσιν τῶν 2 ὑπόλοιπων θέσεων Συμβούλων τοῦ τμήματος Μέσης Ἑκπαιδεύ-
σεως, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία Φιλολόγου, καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἐνδιαφερο-
μένους νὰ ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα δικαιολογητικά. Τό Παιδαγωγικόν Ἰν-
στιτούτον διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 26/3-5-65 πράξεως τῆς ὀλομελείας αὐτοῦ
ἐπέλεξε μεταξύ τῶν ὑποψηφίων διά τὴν θέσιν τοῦ Φιλολόγου τὸν Νικόλ.
Παπανικολάου, Γυμνασιάρχην, Δ/ντὴν Μέσης Ἑκπαιδεύσεως παρὰ τῇ
'Υπουργείῳ Παιδείας, καὶ προέτεινε τὸν διορισμὸν αὐτοῦ. Καὶ πράγμα-
τι διωρίσθη οὗτος ὡς Σύμβουλος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου διά
Β.Δ. δημοσιευθέντος εἰς Φ.Ε.Κ. 177 Γ/31-5-65.
5. - Τό Συμβούλιον Ἐπικρατείας διά τῶν ὑπ' ἀριθ. 1133/66, 1134/66,
1135/66, 1136/66 καὶ 1137/66 ἀποφάσεων τοῦ ἐδέχθη τὰς προσφυγὰς
τῶν μελῶν τοῦ Α.Ε.Σ. τῶν μὴ διορισθέντων εἰς τὸ Παιδαγωγικόν Ἰνστι-
τούτον, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐν παραγράφῳ 3, κηρῦξαν ὡς ἀντισυνταγματι-
κὸν τὸν μὴ διορισμὸν αὐτῶν εἰς τὸ Παιδαγωγικόν Ἰνστιτούτον, ἐφ'
ὅσον τοῦτο εἰμαικρατική ὑπηρεσία ἀντικαταστήσασα τὸ καταργούμενον
'Ανώτατον Ἑκπαιδευτικόν Συμβούλιον εἰς ὅλας τὰς ἀρμοδιότητας καὶ
τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, καὶ ἀκυρῶσαν τὴν ὑπ' ἀριθ. 6/21-1-65 ἀπόφασιν τοῦ
'Υπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τὰς εἰς αὐτὴν στηριχθείσας ἐν συνεχείᾳ
ἐχρηστικὰς διοικητικὰς πράξεις ἥτοι Β.Δ. 1/2-2-65, Φ.Ε.Κ. 50 Γ/65,
ὑπ' ἀριθ. 17199/6-2-65 πρᾶξιν Γεν. Γραμματέως Ὑπ. Παιδείας.
6. - Μετὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ὁ Ν.
Παπανικολάου ἐξερχόμενος ὑποχρεωτικῶς τῆς ὑπηρεσίας τὴν 5-7-1965
κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων περὶ 35ετίας, (Ν.Δ. Φ.Ε.Κ.
. . . .), διά νὰ διασφαλίσῃ τὴν σύνταξιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Συμβούλου
καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν καταστρατήγησιν τῶν ὡς ἄνω ἀποφάσεων τοῦ Συμ-
βουλίου Ἐπικρατείας, ὑπέβαλε παραίτησιν τὴν 5-5-66, ἣτις ἐγένε-
το ἀμέσως δεκτὴ διά Β.Δ. ἐκδοθέντος τὴν 6-5-66, ἥτοι τὴν ἐπομένην
τῆς υποβολῆς τῆς παραίτησεώς του καὶ δημοσιευθέντος εἰς Φ.Ε.Κ. 170Γ/
11-5-66. Ἡ ἐνέργεια ὅμως αὕτη τῆς διοικήσεως περὶ ἀποδοχῆς τῆς
παραίτησεως τοῦ Ν. Παπανικολάου εἶναι οὐ μόνον ἡθικῶς διαβλητὴ ἀλ-
λὰ καὶ παράνομος, δι' ὃ καὶ τὸ σχετικὸν Β.Δ. εἶναι ἀκυρωτέον. Διό-
τι ὁ Παπανικολάου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰν-
στιτούτου μεταξύ πολλῶν ἄλλων ὑποψηφίων, ἡ σύνθεσις ὅμως τῆς ὀλο-
μελείας ταύτης κατέστη νομιμῶς πλημμελὴς κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἀπο-
φάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, δι' ὧν ἀποκαθίστανται ὡς Συμ-
βουλοι τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ τῆς πρώτης συνθέσεως

αὐτοῦ τὰ ὡς ἄνω 5 μέλη τοῦ Α.Ε.Σ. εἶναι ἀκόμη πλημμελὲς νομιμῶς ἡ σύν-
θεσις τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, δι' ἧς ἐξελέγη ὁ Παπανικολάου,
καὶ διότι μετεῖχεν εἰς αὐτὴν ὁ ἀντιπρόεδρος Ν. Κρητικὸς, παρανόμως διω-
ρισθεὶς μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς ἀπο-
φαίνονται ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ Σ.Ε. Ὅτι δὲ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀποδο-
χῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ Παπανικολάου ἐνυπάρχει δόλος ἀποδεικνύεται ἐκ
τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ Β.Δ. τῆς ἀποδοχῆς παραιτήσεως του ἐξεδόθη τὴν ἐπο-
μένην τῆς ὑποβολῆς αὐτῆς καὶ ἐδημοσιεύθη μετὰ 5 ἡμέρας, ἥτοι ἐξεδόθη καὶ
ἐδημοσιεύθη μὲ ταχύτητα πρωτοφανῇ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν διοίκησιν.

Κατὰ ταῦτα ἡ διοίκησις ὀφείλει νὰ ἀκυρώσῃ τὰ Β.Δ. περὶ ἀποδο-
χῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ Ν. Παπανικολάου (Φ.Ε.Κ. 170 Γ/11-5-66) καὶ τοῦ
διορισμοῦ του ὡς Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου (Φ.Ε.Κ. 177Γ/
31-5-65) εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατεί-
ας καὶ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τῆς χρηστῆς διοικήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἂν
δέν πράξῃ τοῦτο αὐτεπαγγέλτως καὶ οἰκιοθελῶς ἡ διοίκησις, θὰ ἀναγκασ-
θῇ νὰ τὸ πράξῃ, διότι οἱ ἔχοντες ἔννομον συμφέρον θὰ προσφύγουν κατὰ
τῆς παραλείψεως ταύτης πρὸς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ θὰ ἐπιτύχουν
τὴν ἀκύρωσιν τῶν ἐν λόγῳ Β.Δ. δι' ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

Μὲ τὴν αὐτὴν πλημμελὴ συνθεσιν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου
ἐξελέγησαν καὶ διωρίσθησαν ἡμέτεροι τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου 2 Μα-
θηματικοὶ καὶ 1 Φιλολόγος. Καὶ τούτων ὁ διορισμὸς εἶναι ἀκυρωτέος.

7. - Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας
τὰ ἀποκατασταθέντα δι' αὐτῶν ὡς ἄνω μέλη τοῦ Α.Ε.Σ. ἐνετάχθησαν εἰς τὸ
Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ὑπὸ τῆς Διοικήσεως ὡς ἀκολούθως: Ὁ Μαθημα-
τικὸς Μάρκας εἰς τὴν θέσιν τοῦ Μαθηματικοῦ Λεγάτου ἀπολυομένου, ὁ Θεο-
λόγος Κούρκουλας εἰς τὴν θέσιν τοῦ θεολόγου Μπαϊρακτάρη ἀπολυομένου καὶ
οἱ Φιλολόγοι Θεοδωράτος καὶ Ἀντωνανίδης εἰς τὴν κενωθεῖσαν διὰ τῆς
παραιτήσεως τοῦ Παπανικολάου θέσιν καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Παπανικολάου ἀπο-
λυομένου. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἔνταξις τῶν Φιλολόγων εἶναι ἡθικῶς διαβλητὴ
καὶ ἀποτελεῖ κατὰ στρατήγησιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.
Διότι οὗτοι διὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἀποκαθίσταν-
ται ἀπὸ τῆς πρώτης συνθέσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ δεόν νὰ
καταλάβωσι τὰς δύο πρώτας θέσεις ἀπολυομένων, ἀντὶ ἐνός, δύο ἐκ τῶν
τριῶν πρώτων διορισθέντων: Καρανικόλα, Μάνου, Συριοπούλου. Διὰ τὴν
πλήρωσιν δὲ τῆς τετάρτης θέσεως Φιλολόγου δεόν νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ.
22202/6-2-65 προκήρυξις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἀκυρουμένης τῆς ἐκλο-
γῆς τοῦ Παπανικολάου λόγῳ πλήμμελούς συνθέσεως τῆς ὁλομελείας τοῦ Παι-
δαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἥτις ἐξέλεξεν αὐτόν ὡς ἀνωτέρω. Τοῦτο ἐπιβάλ-

λεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ τῶν
Πανόνων τῆς χρηστῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἴσης μεταχειρίσεως τῶν πολιτῶν.
Διότι διὰ τῆς ἐφαρμοσθείσης ἤδη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τακτικῆς κατὰ τὴν
ρῦθμιν τῶν ζητημάτων, περὶ ὧν τὸ παρὸν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων νομιμῶν
καὶ ἡθικῶν μειονεκτημάτων, τυγχάνουσιν ἀνίσου μεταχειρίσεως καὶ ἀδικοῦν-
ται οἱ ὑποβαλόντες, μετὰ τοῦ Παπανικολάου αἵτησιν καὶ δικαιολογητικὰ,
εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 22202/16-2-65 προκηρύξεως. Οὗτοι δὲ θὰ
ἀναγκασθῶσι νὰ προσφύγῃσιν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας μὲ ἀποτέλεσμα
νὰ δημιουργηθῶσι νέαι ἀκυρότητες καὶ νέα ἀναταραχὴ καὶ σάλος εἰς τὴν
Ἐκπαίδευσιν.

Kas āpos Ačbradar

~~to vāc Pūguma vāc vāc~~

Kaklīdz gūda nepodē. Dabij-
pals «tēpi, apjauvēs lī' krotē
Pūriņ un iorūyomūg gūm
un ovolos run špūalot
krotē Pūriņ».

Kas lā vāpēdov lāvā
1) tē ca lī' krotē dāvriņ gūm
drotē la vāpēdov dāvriņ
la pūp-forta, lā pūp oī
vāpēdov lāvāvā un dā-
vriņ, ~~lāvāvā~~ gūm, mūg
~~ca lī' apjauvēs lāvāvā~~
dāvriņ. A' pūmūv mūg v
pūp mūg apjauvēs la vāpēdov
lāvāvā apjauvēs mūg,
vāpēdov vāpēdov mūg-
pūp mūg mūg mūg pūp mūg

huziq nei d' 'ör, omoro-
rmon da xum lionar
proula, op. memaly
epx5

2) Supporjuki vopam
op1 pora lwi idudurox-won
app ~~nei~~ er ppor nei lwi vuz
paw usz twoklor hoxor
uz vco febedar, p^a in wop-
prianorlayis woxa addion
uz etkaiq ondico, lo
di ^{propodoti} op1 aento duxlo
~~oosior quw eppoi aawira~~
~~appodotulul~~ oxhoxuon p'
hu twoklu dachua, nei
da opian in anpoxz ~~appo~~
op1 xoxu app oxhoxon
prower opoxuon in 'upadon

opparvopar avolator curat
 hinc ~~hinc~~ ~~hinc~~ ~~hinc~~
~~corporum corporum~~ ~~hinc~~
 voo hoo ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 na ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 dyne hoo ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 h' de ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 pua ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 voo ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 avo h' ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 h' ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 avo ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 dyne ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 volulo ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 gura ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~
 3) h' ~~hoo~~ ~~hoo~~ ~~hoo~~

15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

(pelabog' tō opengas, cordy
 poma c'moluly m. y.) co
 dē' lu opuducopon dē'
 conōō eogolov upoyyā
 To kupa lolo d' ēn lo
 pōov liz opolucio lo
 dē' opyū nappu opōn
 ol loralu m opoyos rā
 Ruok d'luu vopcoā
 hark tō d'aroluyio
 d' opūka oion Ruok
 upos. Morov vachalov
 d' d'uyovpna, ias oale
 vāpfs

Up' d' opōnka
~~luu opyū d' vāpfs~~
 vā vāpfs d'opu vach
 hōis gna ē lu d' d'ū
 hōis gna ē lu d' d'ū

[illegible]

~~14' unu baba~~ ^{de lui} ~~si natu~~
guor lu wi apor la dala
la apuor ~~la baba~~
la Armon the boyer ~~trou~~
dacia un geor, ~~la~~
un dur ciobu la coor
Curlanga & la depe la
tridig

Apa mi e kordar de
bana a' ^{de lui} ~~ap~~ ^{de lui}
alyar un boyodora lu
un aola pbrar effor
coro de la unu de
alyar apu e' ydar, de
cu, unu la boyor
Cronobluor. Apole
unlu de boyor, de
suprapuor vaporuor

η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας
η υπομονη της ολιγομελειας

Της υπομονης ολιγομελειας
ιδιος ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας
ολιγομελειας ολιγομελειας ολιγομελειας

Κωνσταντος Τριανταφυλλιδου

For to Major 4379

καταβολή τεινών εν μέτρω των ελπίστων καλόντων δωδεκά-
 ημω ~~ως~~ των κατὰ τήσων οικονομικών έξόδων. Αι εν
 μέτρω των ελπίστων παύλιν καταβολαί ωσούν θα χρη-
 σιμωσούνται αλκυονίδων δια τήν μετ'ημιν αρμόδιαν,
 εν τώ άρθε 3 πρώτω να προσέδω και διατάξη προ-
 βλεπόμεν ιδιαιτέραι μετρώσει δια βουδνήματα τα δ-
 ωντα θα αναρτάνται ως άρθεσιν οικονομικών αλκυ-
 νίδων να αλκυονίδων τα παρθε των εν τα οργάνω
 κατὰ τώ 6^{ον} έχοντων έτος. Αλλ' είναι ο μόνος λόγος
 δύναμιν να έλασσετον την παραλλουν την άσχε-
 τήν εορτήσας.

[illegible]

μαθηρία δὲν ἀπαρτῇ. ὅσον διδάσκονται καὶ πῶς
 γίνονται διανοητικῶν ἀπὸ μεταφραστικῶν, τὸ σχετικὸν
 μαθηρία δὲν θεωρεῖται μαθηρία γίνῃ γλώσσῃ ἀλλὰ
 ἐκτελεσθῇ εἰς τὸ μαθηρία τῆς γλώσσῃς ἢν ἀρξῇ
 ὁ μαθητής. εἶναι ὡρομένη ὁ οὐκ εἶναι τὴν διανοητικὴν τὸν
 ποιοτικὸν μαθησιακὸν. ἐκτελεσθῇ δὲ αὐτὸς νὰ κατεργασθῇ ὁ
 νόμος εἶναι τῇ Συναρτατικῇ προόδῃ.
 § 2. εἰσάγεται ἡ διάκρισις τῶν μαθησιακῶν εἰς βασικὰ
 καὶ μη βασικὰ. ὁ ὅρος βασικὰ εἶναι ἀκριβὴς, καὶ μετα-
 φραστικῶς εἰς τὰ εἰρηστικὰ τὸν ὅρον basique καὶ ὡρομένη
 παρατηροῦν ὅτι δύναται νὰ συμπληρωθῇ εἰς τὸν χαρακ-
 τερικὸν αὐτὸν ἀποστροφικῶς ὡρομένην μαθησιακῶν ὅσον
 π.χ τῶν ὁροσυντακτικῶν. ὡρομένη νὰ γίνῃ εἰς πρὸς
 πρὸς τὸν καὶ τὸν βασικὸν ἢ διανοητικὸν
 μαθησιακῶν. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι χαρακτῆρες δὲν συμ-
 πλεονάζουν εἰς τὰ καὶ πῶς τῶν νόμων ἀλλ' εἰς
 τὰ καὶ πῶς τῶν βασικῶν μαθησιακῶν.
 Καταργεῖται τὸ μαθηρία τῇ ποστικῇ ἀρξῇ καὶ αὐτὸ
 αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀποφραγμα καὶ Στοιχεῖα τοῦ
 ἀποφραγματικῶν ποστικῶν. καὶ αὐτὸν εἰς τὸν
 εἰσάγεται εἰς διανοητικὸν ἀποφραγματικὸν τῶν μαθη-
 ρικῶν καὶ πῶς πῶς ποστικῶν ἀρξῇ.
 εἰς βασικὰ εἰς τὸν ποστικὸν ὡρομένη νὰ διδάσκονται
 ὡρομένη νὰ πῶς τὸ πῶς νὰ πῶς. Δὲν
 ἀρξῇ νὰ γίνῃ ποστικῶν ἀλλὰ νὰ ἀποφραγματικῶν

Ἐπειδὴ τὴν χρεὼσιν διδασκόμενα δὲ προαφαιροῦν διδόναι- ^{15.6} 6
σιν καὶ οὐ γινώσκουσιν. ~~ἔπειτα~~ εἶναι δυνατόν να' οὐκ ἔστιν-
ἰσχυρὸν αὖ τὴν μεθοδολογίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ
αὖ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ διδασκαλία τῶν ἐν ἑαυτῇ μεθυσ-
τῶν ἐν μέρῳ μὴ παιδαγωγικῶς πορευομένη διδασκα-
λίαν δὲ (ὡς προβλεπεται ἐν τῷ ἀρ. 10 παρ. 9) δὲ
ἀποβῆναι ἀναρπᾶς.

Ἀρθρ. 13. Ὁ δόγμας τῶν Ἀναδικαίμων Ἀποδοτικῶν ἐστὶ
οὐκ ἀποδῆναι κατὰ καὶ οὐκ ἔστιν περὶ τῶν ἐν ταύτῃ
ἡγεμονίαν.
Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν ἐστὶν ἐπὶ τῇ
ἐκτέλεσιν τῆς μεθυστικῆς ἐκτέλεσιν εἶναι ἀναρπᾶς,
ἔστιν να' ἀποδοτῆς ἐβδόμη ταύτῃ αὖ τὰ συμπεράσματα
αὐτῶν αὐτοῦ ἐν τῇ δυνάμει ἀναρπᾶς τῇ ἐκτέλεσιν τῶν
δὲ ἐπὶ τῇ δυνάμει ἀναρπᾶς αὖ τὰ συμπεράσματα
Σχολῶν καὶ τὰ παραπομπὰ

Ἀρθρ. 14. Ἡ δυνάμει ἀναρπᾶς τῶν καδυστῶν εἶναι
μέγιστον ἐ' δυνάμει δὲ ἀποβῆναι ἐκτέλεσιν αὖ αὐτῶν
τῶν καδυστῶν τῇ ἐν μέρῳ αὐτῶν ἀναρπᾶς
ἐκτέλεσιν.
Ἐπὶ μὲν οὖν ἡγεμονίαν μέγιστον εἶναι ἢ ἀναρπᾶς τῶν
ἐκτέλεσιν ἀναρπᾶς

Ἀρθρ. 15 καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἐκτέλεσιν τῶν καδυστῶν
διὰ τὴν ἀποδοτικὴν ἐκτέλεσιν ἀναρπᾶς
ἐκτέλεσιν τῇ καὶ αὐτῇ ἐκτέλεσιν τῶν ἀποδοτικῶν
τῶν συμπερασμάτων δὲ ἀποβῆναι ἀναρπᾶς να' ἀναρπᾶς

7 η' μέγιστοι ἦν ἐμφανέων οἱ σπουδαῖαι αἱ τὰς παιδείας

Ἀρθρον 10 - εἰς τὸ Πεδίωμα τῶν π. Ἀκαδημιῶν πρὸς τὴν
να' ἐπαλλομένην ὁ ἀριθμὸς τῶν ψυχολογικῶν καὶ τῶν
καὶ να' προσελθὴν τὸ μάθημα Ἑρμηνείας ἀρχαίων
ἐλληνικῶν κειμένων λογιστικῶν καὶ μαθηματικῶν
ἀποφασιστικῶν. Ἀντὶ Παιδαγωγία να' γραφῇ Ἑρμηνεία
καὶ κειμένων ἐκ τῆς Παιδείας ἐκλογικῶν. Ἀντὶ Στοιχείων
τῶν Ἀριθμ. ἀποφασιστικῶν να' γραφῇ ἀποφασιστικὴ Ἀγωγή καὶ να'
προσέλθῃ καὶ τὸ μάθημα τῆς Ἑκπαίδευσης τοῦ γένους
(Βεβαίως Κανὼν).

Ἀρθρον 18. πρὸς εἰσφορὰν τοῦ ἐπιστήμιου προσώπου τῶν
ἐργαζομένων δεῖν εἶναι ἀνάγκη να' γνωμοδοτοῦν « καὶ δὲ οἱ
ἀνδρες τῶν γραμμάτων »

Ἀρθρον 20. τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον πρέπει να'
διαμορφωθῇ αἰς καθεστὸς ἐπιστημονικῶν ^{ἔργων} καὶ τῶν α-
ποφασιστικῶν

1= να' μετὰ τὰς ἐνδιαφερόντας τῶν ἀναφορῶν τῆς
πρὸς τὴν ~~ἐκ~~ Παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης προβλεπόμενα.

2= να' ἀρτιπρὸς σειράς παιδαγωγικῶν μεθόδων,
διακρίσεων καὶ συσχετισμῶν.

3= να' ἔχῃ εἰς τὴν ἐνέργειάν του ἐξειδικασμένα
ἐργαζόμενα παιδαγωγικῶν ἐργασιῶν καὶ μελετητικῶν
ἐπιστημονικῶν λειτουργιῶν.

4= Να' ενδοχ' υπερεδυνα' και ελνα ενωαδενικαν
ενυπερδυνα'

Εδ' ~~α~~ παιδ' ενολιτων δειν δα' ε'χη αδερικαν διαδρην
ει τα' διοικητικα' και ενοικια' ενοικιοι και
ενεργειαι του νουρργου, αιτιναι δα' ε'ιναι α'ναλ-
ογικαι ει τα' χρεα' του ενωαδενικου
Συμβουλιου

5= Το' προσωπον του παιδ' ενολιτων δα' παρβα-
νεται ει τον πανεπιστημιου αδερικαν και
ε'χει α'νελικαν ενωαδενικαν διαδρην και ε'νο-
ικια' του πανεπιστημιου ε'χει και τον
ενωαδενικον Συμβουλιον. Η' ε'νοικια' δα'
πληκει δε' α'λλοιωθεν διαδρην εις παροικια-
ν α'ναλ' και δε'κα.

Η'δερα 23- ~~Η'δερα~~ Δειν ε'ιναι δεδωδ να' καλα γυνη' ο'χι
α'λλ' Μελιναδενικου του Ανδροδιδου καδ' εις
τα' πανεπιστημια ο'χι το' Διδασκαλειον του
Μελου ενωαδενικου, δεομαι' ο'χι να' ε'χει ε'να-
σαν α'λλοιωθεν ε'να' ε'νοικια'.

Παρατηρη'ω ο'χι το' δεομαι' αιτιναι δα' ε'ιναι
δυνατον να' ε'δενουν καδ' ενωαδενικου του ε'δενου-
σομενου παιδ' ενολιτων και α'λλον τιπον ε'δεν-
ικα, του δεδωδ η' ε'νοικια' να' δομασθη' εις

Παρατηρη'ω δεο' τα' ν'ν' δια' ε'νοικια'.

9

Δια' τὴν Διοικητικὴν τῆς ἑνωμένης ἀντιθέσεως ὑπερ-
 λυμὰ ἀπολαύματα ὁ δρόμος τῆς Διοικητικῆς Συμ-
 βουλῆς ἀναρτῶμεν ἐπὶ τῆς ἑνωμένης ἀπο-
 θέσεως τῆς ἐπιλογιστικῆς ποσότητος καὶ ἡδονῆς
 δομησάμεν ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ τῆς ἀντιθέσεως.

Ἡ δὲ τῇ Νόμον 4379 ἐκδομένη τῆς Διοικητικῆς τῆς
 ἑνωμένης καὶ ἀπολαύσεως εἶναι καὶ εὐχέλεια
 πρὸς κοινὰ ἀντιθέσεως παρὰ.

Εἶναι δὲ καὶ παρὰ τὸν δόκον κατὰ τὴν τοῦ
 τῆς ἐπιλογιστικῆς ἐπιλογιστικῆς δια' τὰ ἀντι-
 κατεστην ἀντὶ τῆς ἀντιθέσεως τῆς ἀπολαύσεως
 ἀπολαύσεως τῆς.

Κε

2. προσωπική, διότι τὴν διδάσκον, εἶναι δαδανκρά εἰς ἐδ-
μεν καλαομένη διδάσκοντες καὶ ἀπομνηστικὰς σχετικὰς ἀρχαίαν
καὶ οὐκ ἐν.

Καὶ τὴν ἑξῆς ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἔκδοσις πρὸς τὴν ἐν τῇ Δημοκρατίᾳ
ἀπορροήσαν ἐκταταὶ διὰ τὴν παιδείαν. ὅς οὐκ ἐστὶν ἐν Νο-
μοθεσίᾳ οὐκ ἐστὶν ἐκπαιδευτικὴ. Ἐφαρμόζον τὴν μὲν μὲν
ἐκταταὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ διδασκαλίας εἰς ὅλα τὰ μαθήματα αὐ-
ταὶ ἐκπαιδεύει πρὸς ἐκπαιδεύον. ὅς δὲ γινώσκοντες ἔργον
καὶ τὴν διδασκαλίαν διδασκῶν ἢ διδασκῶν καὶ διδασκῶν
καὶ πρὸς πρὸς ἀρχὴν οὐκ ἐστὶν πρὸς τὰς διδασκαλίας τὸν καὶ
βοθῶν καὶ ἐκπαιδεύον

εἶναι αὐτὴν ἐκπαιδευτικὴν ἔκδοσιν ἀπορροήσαντες ἔργον πρὸς
ἐκπαιδεύον τὴν Κελευστικὴν καὶ ἐκπαιδεύον καὶ ἐκπαιδεύον
ἐκπαιδεύον καὶ ἀπορροήσαντες ἐν οὐκ ἐστὶν καὶ τὰς διδ-
νομενὰς. εἰς τὴν καὶ τὴν τὸν ἀπορροήσαντες ἐκπαιδεύον
οὐκ ἐστὶν ἐκπαιδεύον.

ὅς οὐκ ἐστὶν ἐν Νομοθεσίᾳ οὐκ ἐστὶν διὰ τὴν
ἐκπαιδεύον ἐκπαιδεύοντες - ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες καὶ
καὶ ἐκπαιδεύοντες τὴν ἐκπαιδεύοντες - ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες
ἀντὶ τὴν οὐκ ἐστὶν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν
τὸν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν
ἐκπαιδεύοντες καὶ ἐκπαιδεύοντες. ὅς οὐκ ἐστὶν οὐκ ἐστὶν
τὸν οὐκ ἐστὶν - διὰ τὴν οὐκ ἐστὶν τὸν οὐκ ἐστὶν ἐκπαιδεύον
ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες καὶ ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες
ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες, οὐκ ἐστὶν διὰ τὴν οὐκ ἐστὶν
καὶ ἐκπαιδεύοντες διὰ τὴν οὐκ ἐστὶν καὶ τὰς διδασκαλίας τὴν
ἐκπαιδεύοντες καὶ ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες ἐκπαιδεύοντες

3

Τὸ θεολογικὸν μέρος ἔδωκεν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία
ἐννοεῖται εἶναι τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις καὶ οὐκ ἐκκλησιαστικὰς
ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις. Προσέχουσιν οὖν διὰ τοῦτο
ἐκκλησιαστικὰ ἀποφάσεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Τὰ ἐκκλησιαστικά = ἐκκλησιαστικά καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ τὰ
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά. Μόνο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ
ἐκκλησιαστικῇ ἐκκλησίᾳ αἱ αὐτὲς ἐκκλησιαστικὴς ἀποφάσεις

ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἀποφάσεις καὶ ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά.

Καὶ ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά

Καὶ ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά

ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά

ὡς ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά
ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά ἐκκλησιαστικά

Εἰς τὴν
ἐκκλησίαν

ἀποδοχὴν δὲ ἢ χώραν εἰς τὴν ἐκδοτὰν εἰσδόντων
δίδωμι ἢ ἀρχαὶ ἐδιδούσαν γυνώσκουσα καὶ κατὰ
τὴν αἰσάν τοι ἀρχαίων ἐδιδούσαν ἀντίποινα
~~ἀντίποινα~~

92 Τὸ εἰσαγόμενον διὰ τῶν ἀρχαίων Νομοσχέδων
ἐκδομένων οὐλοῦσα ἔχει δὲ ἀποβὴν ἐκβεβῆς
διὰ τὴν ἀποκατακινὴν καὶ ἐκδοτικὴν ἀποκρίσιν
τῆς χώρας

Τὸ Νομοσχέδιον ~~ἐκδομένη~~ παλαιότερα τὴν γυνώσκουσαν
ἐκδοτὴν τῆς νόμου γυνώσκουσα πρὸς τὴν ἀποκατακινὴν ἀποδοχὴν
ἀφαιρῶν τὴν νόμον εἶναι ἀπὸ τὴν ἐκδοτὴν ἰσοδοχῶν
~~ἐκδομένη~~ ἡ νεότερα ἐκδοτὴ ἀποδοχὴν δὲ τοῦ νόμου
ἀντικρίσιν τὴν ἐκδοτὴν τὴν καὶ τὴν ἀντικρίσιν τὴν, ἀπὸ τῆς
ἐκδοτὴς ἀποκατακινὴς τὴν ἀποδοχὴν ἀπὸ τὴν ἐκδο-
τὴν ἀρχαίων. Ἀπὸ τῆς ἀντικρίσιν καὶ τὰ ἀντικρίσιν
τὰ ἀντικρίσιν ἀπὸ τῆς ἀντικρίσιν καὶ ἀντικρίσιν οἱ νόμοι, ἐκδο-
τὴν καὶ ἀντικρίσιν εἰς τὰ ἀντικρίσιν τὴν δὲ τὰ καὶ καὶ ἀντικρίσιν
ἀντικρίσιν τὴν ἀντικρίσιν ἀπὸ τὴν ἀντικρίσιν τὴν
ἀντικρίσιν ἢ ἀντικρίσιν εἰς τὴν ἀρχαίων τὴν ἀποδοχὴν.
Ἄλλα καὶ ἀπὸ ἀντικρίσιν ἀντικρίσιν τὰ Νομοσχέδια δὲ
ἀντικρίσιν ἀντικρίσιν.

Δὲν ~~ἀντικρίσιν~~ ἀντικρίσιν τὴν ἀντικρίσιν ἀπο-
δοχὴν καὶ ἀντικρίσιν ἀπὸ τῆς ἀντικρίσιν τὴν καὶ
ἀντικρίσιν καὶ ἀντικρίσιν εἰς τὴν ἀντικρίσιν ἀπὸ
τὴν ἀντικρίσιν τὴν ἀντικρίσιν τὴν

Норсарабан

6. În sectorul de la 6' Reducerea ~~de~~ Edificiilor
 Evoluția artificială și în moduri. Fără de la

1st Kibukhla kabaṛaṭ šəwəbərənānī šəṛān
2nd Məlūwəṭṭānāy šəṛān šəwəbərənānī šəṛān

12 Kaddabynay id lar bulanggr

Q2: Δεγμένης ποσότητας και οφειλόμενης

5- Na' ellyhar na' va' kelian debi las' elodory van
dorendlar na' didaxepelur.

1. Αποτίμηση αποτελεσμάτων δια τα κατασκευαστικά μέτρα που έχουν ληφθεί για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων αποτελεσμάτων αποκατάστασης Κόστα, Αρνα
και οργανισμών, το εργαστήριο αποκατάστασης τα αποτελέσματα είναι
κατά την αποτίμηση από την Επιτροπή Ευρωπαϊκής Ενωσης

betur (læd. 97-99) kallaðir la' ívalexora ávallaða Quwa-
doleka' Euphorbia sau' ptericabafur uar' aðilar la'
demodidurafur af la' pldu la' kaidagexiaoi involutor-
nafi' af la' apearloxar Euphorbia kvur la' Quwandoxys

[illegible]

~~the~~ To understand prior and current indicators of

απολογισμός κατασκευαστικά το δασύον εσφίγγει τρέχον
οργάνον συμφορών και αδιαφοριών. Είς ταίχας
ήλεκτρικας χάλας τον δούλου ήλεκτροποι βλάπτουν συν-
ταξ όλο και λεπτοί νοτίοι.

1- Νοτίοιτα καθαρά εσωτερικών ήρεμων. Είς αυτά
γίνονται πόροι ήρεμοι. ~~Α~~ Διαφορές εις νοτίοιτα δια-
φέρουσα εις διαφοράς εσωτερικών ήρεμων. (βλ. βασίλειον ήρεμων)

2- Παιδαγωγικά νοτίοιτα. Είναι καθαρά εσωτερικών
ήρεμων. Αίτια ήσαν εις κείνους ομοίαν των εις ήρεμων
εσωτερικών και ομοίαν των εις παιδαγωγικά και
διδασκαλικά ήρεμων και εις καθόλου άλλα ήρεμων
εις τον άνομιαν άγνων και διδασκαλίας ήρεμων

και ευαγγελισμός. Συνέχων εις καθόλου τον νοτίοιτα
τον ήρεμον εις πόροι ήρεμων. Παιδαγωγικά
ήρεμων εις τον νοτίοιτα εις τον ήρεμον ήρεμων
ήρεμων. Παιδαγωγικά νοτίοιτα ήρεμων
κατά το 1912 ο Εδουάρδ Claparède και Pierre Bovet
εις ήρεμον εις ήρεμον και νοτίοιτα Jean Jacques
Rousseau. Απο τον 1948 το νοτίοιτα τον ήρεμον
και νοτίοιτα τον ήρεμον εις ήρεμον.

Κατά το 1946 ήρεμον εις ήρεμον και εις ήρεμον
ήρεμων τον Fried Schuader νοτίοιτα ήρεμων
παιδαγωγικά. Απο τον 1919 ήρεμον εις ήρεμον νοτίοι-
τα τον εις ήρεμον ήρεμον

Αίς ήρεμον ήρεμον και ήρεμον και ήρεμον εις ήρεμον
ήρεμον εις τον νοτίοιτα ήρεμον ήρεμον ήρεμον
εις ήρεμον ήρεμον ήρεμον εις ήρεμον ήρεμον
ήρεμον ήρεμον ήρεμον εις ήρεμον ήρεμον
ήρεμον ήρεμον ήρεμον εις ήρεμον ήρεμον
ήρεμον ήρεμον ήρεμον εις ήρεμον ήρεμον

δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ κορυβαίου ἐπιταφίσας. Ἄν αὖτις
 εἰ ἀποβῇ τῶν βραβευμένων βέλτερον δὲ ἔργον οὐκ ἔχον
 εἰ τοῦ διαγωνισμοῦ ἀποβῇ συγγραφεύς.

Τὰ χροῖστα δὲ διδάσκοντα βέλτερα εἶναι τὰ ἐν
 πειρασμοῖς καὶ συγγραφεύς γὰρ τὸ βέλτερον
 ἐν αὐτῷ τῷ βίῳ τῇ νεότητι τῶν να-
 δῶν τῇ γαλήνῃ, τοῖς ἀνέγκαιστοις δεύροις
 αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνέγκαιστοις ἀπονοῦν ἐνα-
 στασι εἰς αὐτοὺς ἐκτακτικῶν λόγων.

ΤΟ ΨΕΥΔΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΩΝ

I

Ἡ "δωρεάν" παιδεία εἶναι ἀναγκαστικὴ ἐργασία
 τὰ χροῖστα αὖτις εἶναι ἀναγκαστικὰ. Δωρεάν
 εἰ μὴ τὸν πειρασμόν ἀναγκαστικῶς καὶ ἐκτακτικῶς
 καλεσθεὶς εἰς ἀνταγωνισμὸν δι' οὗ καλεσθεὶς
 δὲ ἴσῃ ἔργον ἀναγκαστικῶς.

Ἐνταῦθα τοῦτο δὲ ἀναγκαστικῶς ἀναγκαστικῶς
 ἀναγκαστικῶς εἰς ἀνταγωνισμὸν, οὐκ ἔστιν ἀναγκαστικῶς
 καὶ οὕτως, διδάσκον ἀπονοῦν, κοινὰ καὶ
 ἀπονοῦν παρακαλοῦν ἐκτακτικῶς.

II

Ἡ ἐνταῦθα διακῆρα τῇ ἐκτακτικῶς εἶναι
 ἀναγκαστικῶς. Ἐκτακτικῶς αὖτις παρακαλοῦν
 διὰ τοῦ δωρεάν οὐκ ἔστιν ἀναγκαστικῶς
 ἀπονοῦν εἰς αὐτοὺς ἀναγκαστικῶς καὶ ἐκτακτικῶς
 οὐκ (ἐκτακτικῶς ἀναγκαστικῶς καὶ
 διδάσκοντα)

Διά να πραγματοποιηθεί η σχεδιασμένη μετασέ-
δουση απαιτείται

1= Να προοριζούν στη τή δίδακτορ προνομιού
των 7500 μαθητών της τάξης 13 χιλιάδ.

νέων προνομιού ώστε να έχουν δι' ονόμα

στη τή τμήμα. Δίδας 20000.

Τούτο σημαίνει ήχοι μαθητών

ωρίων στα 13 χιλ. 300 εκατομ. ==

Απαιτείται να προοριζούν 5 χιλιάδ. ατόμων

Μαθητών στην τάξη 260000

Με την προνομιού των τμήμα-

ατόμ. μαθητών στα

1000000

400000

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΓΕΛΘΕΝΤΩΝ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΠΡΟΣ
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1964

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΓΕΛΘΕΝΤΩΝ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΠΡΟΣ
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΓΕΛΘΕΝΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΠΡΟΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πρὸς
τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνελθοῦσα ἐκτάκτως εἰς ἐπανειλημμένης συνεδρίας ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐξαγγελλθέντων ὡς μελετωμένων μέτρων πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, ὡς ταῦτα ἀνεκοινώθησαν ἐπισήμως διὰ τοῦ τύπου καὶ ἐν τῇ Παν/κῇ Συγκλήτῳ, κατέληξεν ὁμοφώνως ἀπὸ τῆς μελέτης αὐτῶν καὶ τῆς περὶ αὐτῶν συζητήσεως εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα, τὰ ὅποια ἔχει τὴν τιμὴν καὶ αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἐπιστημονικὴν γνώμην τῆς Σχολῆς, ἐπιφυλασσομένη ν' ἀναθεωρήσῃ ἢ συμπληρώσῃ ταῦτα μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν Νομοσχεδίων.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἣ Σχολὴ ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλῃ ἐπίσης εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν παράκλησιν, ὅπως, εὐαρεστουμένη λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ σ υ ν η μ ε ν ο ν ὑπόμνημα αὐτῆς τοῦ ἔτους 1958 πρὸς τὴν τότε Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ περὶ Παιδείας», τὸ δημοσιευθὲν ἐν παραρτήματι τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπετηρίδος τοῦ ἔτους 1958, διότι ἐξ αὐτοῦ καταφαίνεται, ὅτι τὸ θέμα τῆς παιδείας ἀπασχόλησε καὶ τότε τὴν Σχολήν, ὡς ἐπιστημονικὸν σῶμα. Τὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ κατέληξεν αὕτη, ὡς καὶ ἡ ὅλη ἐξαγγελθεῖσα τότε ἀναμόρφωσις τῆς Παιδείας, παρέμειναν ἀπραγματοποίητα.

Ἡ κατ' ἐπιστήμην καὶ ἀπὸ μακρᾶς ἐκπαιδευτικῆς πείρας γνώμη τῆς Σχολῆς ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ἐξαγγελλθέντων μέτρων εἶναι ἡ ἑξῆς:

1. Ἡ Σχολὴ ὁμοφώνως ἐκδηλοῖ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς διὰ τὸ ἐντονον ἐνδιαφέρον τῆς Πολιτείας ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν ἐξαγγελθεῖσαν πρόθεσιν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως προέλθῃ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν καὶ ἰδιαίτερα διὰ τὴν γενομένην πραγματοποιήσιν τινῶν ἐξ αὐτῶν, ὡς ἡ παροχὴ δωρεὰν Παιδείας, ἀσχέτως τῶν διὰ τὸ θέμα τοῦτο ἐπιφυλάξεων, ὡς πρὸς τὴν μορφήν καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ὑποτροφιῶν, πάντων δὲ μάλιστα τὴν σημαντικὴν αὔξησιν τοῦ διὰ τὴν Παιδείαν ποσοστοῦ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἡ Σχολὴ θεωρεῖ καθήκον της νὰ ἐξάρη καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, ὑπὲρ ἑκπαλαί ἐπιδεικνύει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πάντων τῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἰδιαίτερος ἐνδιαφερόντων ζητημάτων. Ἀναμνηστικῶς δὲ ἐπίσης καὶ τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ὑπὲρ ἐπεδείξατο ὁ νῦν κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τότε Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων διὰ τὴν Θεολογικὴν Σχολήν.

2. Ἡ ἀπασχόλησις τῆς Σχολῆς ἡμῶν περὶ τὸ θέμα τῆς Παιδείας εἶναι ἀποτελεσματικῶς κοινῆς ἐπιθυμίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας συνδιαφλέγεται αὕτη μετὰ τῆς Πολιτείας περὶ τὸ κοινὸν μέγα ἀντικείμενον, τὴν ἐθνικὴν Παιδείαν, διότι αὕτη εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν παράγων πρὸς ἐξοπλισμὸν τῆς νεότητος εἰς γνώσεις καὶ πρὸς ἠθικὴν διάπλασιν αὐτῆς ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. οὗτος, ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν χώρῳ ἔχων τὴν κοιτίδα καὶ τὴν πατρίδα, ἀποτελεῖ ἅμα τὸ εἰς ὑψηλὰς πνευματικὰς ἀξίας ἀνεξάντλητον κεφάλαιον τοῦ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην πολιτισμοῦ.

Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας σκοπὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας εἶναι α) ὅπως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, καταστήσῃ αὕτη τοὺς Ἕλληνας καὶ τὰς Ἑλληνίδας ἱκανοὺς καὶ ἱκανὰς διὰ τὰς ἐπιδόσεις καὶ ἀνάγκας τοῦ βίου, ἐξοπλίζουσα αὐτοὺς καὶ ἐκείνας διὰ τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητων γνώσεων καὶ β) νὰ διαπλάσῃ ἀξίους τοῦ Ἑθνικοῦ πολίτου καὶ κατ' ὅλου εἰπεῖν «ἀνθρώπους», ἐν τῇ οὐσιαστικῇ ἀξιολογικῇ πληρότητι τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως, πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς διακεκριμένους, ἱκανοὺς πρὸς ἐξυπηρέτησιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ συνόλου τοῦ ἔθνους, πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν.

Ὁ ἀμφισκελὴς ἐνιαῦος σκοπὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐν Ἑλλάδι οἰκειότατος πρὸς τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν, διότι τὸ κύριον γινώρισμα αὐτῆς εἶναι ἡ πνευματικότης καὶ ἡ ροπή πρὸς τὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ τῆς ζωῆς. Ἡ «Ἑλλάς—Χώρα» ἀντέσχεν εἰς τὰς δοκιμασίας τῶν αἰώνων χάρις εἰς τὴν «Ἑλλάδα Ἰδέαν» καὶ ὡς «Ἑλλάς—Ἰδέα» ἔσχεν ἑκπαλαί οἰκουμένην ἀκτινοβολίαν καὶ ὑπόληψιν.

3. Ἡ κατ' ἡμᾶς Σχολὴ ἐθεώρησε καὶ ὑποχρέωσιν αὐτῆς νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ φλέγοντος θέματος γνώμην αὐτῆς, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἵνα ὑποβοηθήσῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον της, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοὺς ἐξῆς εἰδικωτέρους λόγους, οἵτινες καὶ συνιστῶσι τὴν δικαίωσιν τῆς ἀποστολῆς της, ἥτοι: α) διότι εἰδικῶς αὕτη εἶναι ἐμπεισιτεμένη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τοῦ Ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ

β) διότι προσφέρει εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν λειτουργοὺς διδάσκοντας οὐ μόνον θεολογικά, ἀλλὰ καὶ φιλολογικά καὶ ἱστορικά μαθήματα καὶ ἔχοντας ὡς κύριον ἔργον τὴν ἠθικοθησκευτικὴν καὶ τὴν καθόλου Ἑλληνοχριστιανικὴν διάπλασιν τῶν τροφίμων τῶν σχολείων.

Συνελόντι εἰπεῖν, ἡ Σχολὴ ἡμῶν εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν καλλιεργοῦσα τὰς ἀξίας τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τὰς ὁποίας διὰ τῶν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν ἀποφοίτων της, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, μεταλαμπαδεύει εἰς τὴν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ὁρθοδοξίαν· ἡ δὲ μακρὰ ἐκπαιδευτικὴ πεῖρα τῶν μελῶν τῆς Σχολῆς εἶναι δι' αὐτὴν πολύτιμος σύμβουλος εἰς προβλήματα Παιδείας, ἰδίᾳ πρὸς χάραξιν κατευθυντηρίων γραμμῶν.

4. Ἡ πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς Παιδείας συμπαρτυρεῖ τῇ περὶ αὐτῆς διαπιστώσει τῆς κοινῆς γνώμης, ὅτι ἡ Παιδεία νοσεῖ δι' ὃ καὶ κοινὴ εἶναι ἡ ἀνακούφισις διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς προσπάθειαν.

5. Ὡς πρὸς τὰ πρακτέα, ἡ Σχολὴ ἐν πρώτοις συμμερίζεται τὴν νοσταλγίαν τῆς παλαιᾶς διαρθρώσεως τῆς Παιδείας εἰς τρεῖς κύκλους μὲ κεντρικὸν κύκλον τὸ τριετές Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἢ Σχολαρχεῖον, ἀληθινῶς πυρῆνα ἀληθοῦς ποτε μορφώσεως, δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας, τόσον τῶν ἀστικῶν κέντρων, ὅσον καὶ πρὸ πάντων τῆς ὑπαίθρου, ὅπου ἐλειτούργουν τὰ Σχολεῖα ταῦτα εἰς μέγιστον ἀριθμὸν.

Πρὸς τοὺς ἀποφοίτους τοῦ παλαιοῦ Σχολαρχείου εἶναι ζήτημα ἐὰν δύνανται νὰ συγκριθῶσι πολλοὶ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῶν σημερινῶν Γυμνασίων.

Μετὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς νοσταλγίας ταύτης χωροῦμεν εἰς τὰ ἐπὶ μέρους καίρια θέματα τῆς Παιδείας:

α'. Θεμελιώδους σημασίας θὰ ᾔτο ἡ μέριμνα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν ἢ σπουδαστῶν ἐκάστης τάξεως ἐν τοῖς πάσης φύσεως σχολείοις πάντων τῶν κύκλων τῆς Ἐκπαίδευσιν εἰς τὸ πᾶν τεσσάρων, ὡς καὶ ἡ ἀπόκτησις ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ κτιρίων καὶ ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας, ὑπὲρ πάντα δὲ ταῦτα ἡ ἐπ' ἀνδρωσὶς ὅλων τῶν σχολείων δι' ἐπαρκοῦς, καλῶς κατηρτισμένους καὶ ἐμπνευσμένους προσωπικοῦ, καλῶς ἀμειβομένου. Ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπαγγελίας ταύτης τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἀποτελεῖ μεγίστην προσφορὰν εἰς τὴν Παιδείαν.

β'. Κοινὴ συνείδησις ἔχει καταστή ἡ ἀνάγκη, ὅπως ὑπάρξῃ «Γυμνάσιον» ἐν τῇ πληρότητι καὶ βαρύτητι τοῦ θεσμοῦ τούτου.

Πραγματικὸν δὲ Γυμνάσιον τότε μόνον θὰ ὑπάρξῃ, ὅταν θὰ καταστῶσιν ἀφ' ἐαυτῶν περιτταὶ αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις τῶν πτυχιούχων τοῦ Γυμνασίου διὰ τὰς ἀνωτάτας Σχολάς.

Ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, ὅτι τὸ κύριον σῶμα, τὸν κορμὸν τῆς τρικύκλου Παιδείας ἀποτελεῖ τὸ Γυμνάσιον, ὅπου καὶ ἡ ρίζα τῆς βαρυτάτης νόσου τῆς σημερινῆς Παιδείας, αἱ ἐπιπτώσεις τῆς ὁποίας, βαρύνουν τὴν τε δημοτικὴν καὶ τὴν ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν.

Ἄλλ' ἐνῶ τόσον μεγάλη εἶναι τοῦ Γυμνασίου ἡ σημασία, διὰ τῆς ἀκουμένης ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἀποσπᾶται τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, πίπτοντας τοῦ βάρους ἐπὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσιν.

Ἡ Σχολὴ ἡμῶν κατανοεῖ πλήρως καὶ συμμερίζεται κατ' ἀρχὴν τὴν ἐπι-

θυμίας της Κυβερνήσεως, όπως ή υποχρεωτική λαϊκή παιδεία παρασχεθῇ ἀφθονωτέρα διὰ τῆς οἰονεὶ προεκτάσεως τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου εἰς 9 ἔτη.

Ἄλλ' ἐν πρώτοις, ἀμφιβάλλομεν βασιμῶς ἐὰν τὸ ἰδεῶδες τοῦτο εἶναι ἐπιτευκτόν, ἐὰν δηλαδὴ ὁ λαὸς μας θὰ δεχθῇ ἀπασχόλησιν τῶν τέκνων του ἐν τῷ Σχολείῳ μέχρι καὶ τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας των πρὸς σπουδὴν ἐγκύκλιον μόνον, ἄνευ συναποκτήσεως καὶ στοιχειωδῶν τεχνικῶν ἱκανοτήτων, δυναμένων νὰ ἱκανώσωσι τὸ παιδί τοῦ λαοῦ πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀνακούφισιν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του· διότι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα τὸ παιδί τοῦ λαοῦ, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ μέσας καὶ ἀνωτέρας σπουδᾶς, θέλει ἐν τούτοις νὰ ἐργασθῇ καὶ πρέπει νὰ ἐργασθῇ.

Ἐφ' ἐτέρου, τὸ μελετώμενον τριετὲς Γυμνάσιον (Λύκειον) εἶναι ἀνεπαρκές-στατον πρὸς ὄντως γυμνασιακὴν μόρφωσιν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀντενδεδίκνυται ἀπολύτως ή ὑπερτροφία τῆς δημο-
τικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς βάρος τῆς Μέσης· ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς Μέσης Παιδείας ἐρεῖδεται ή ἀνωτέρα καὶ ή ἀνωτάτη.

Ἀντὶ τοῦ ἐξαγγελθέντος σχεδίου ή Σχολή, κατόπιν ἐμπεριστατωμένης μελέτης τοῦ θέματος μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ λεπτομερειῶν, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ προτείνῃ τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα:

1. Μετὰ φοίτησιν εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἐξαετῇ, οἱ μὴ θέλοντες πε-
ραιτέρω σπουδᾶς νὰ λαμβάνωσιν ἀπολυτήριον αὐτοῦ.

2. α'. Οἱ ἐπιθυμοῦντες κατωτέραν ἐπαγγελματικὴν τεχνικὴν κατάρτισιν νὰ δύνανται ἀπὸ τῆς στ' Τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νὰ εἰσέρχωνται ἄνευ ἐξετάσεων εἰς κατωτέρας ἐπαγγελματικὰς τεχνικὰς Σχολὰς διετούς ἢ τριετούς φοιτήσεως (σύνολον φοι-
τήσεως: ἑννέα ἔτη, ἥτοι 6 εἰς τὸ Δημοτικὸν καὶ 2 ἢ 3 εἰς τεχνικὴν κατωτέραν Σχολήν), ὥστε καὶ τῆς λαϊκῆς Παιδείας νὰ μετέχουν καὶ τεχνικὰ ἐφόδια νὰ ἀπο-
κτοῦν πρὸς ἄμεσον ἐργασίαν διὰ τῆς ἐν ταῖς τεχνικαῖς Σχολαῖς ἀξιοποιή-
σεως τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς ἐννεαετούς σπουδῆς των.

2. β'. Ἐξ ἄλλου οἱ ἐπιθυμοῦντες καὶ κρινόμενοι ἱκανοὶ νὰ προωθηθῶσι πρὸς τὴν Μέσῃν Ἐκπαιδεύσιν νὰ δύνανται μετὰ τὴν λήψιν τοῦ ἐνδεικτικοῦ τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, κατόπιν αὐστηρᾶς εἰσιτηρίου ἐξετάσεως, νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν πρῶτον τριετῆ κύκλον τῆς ἐγκυκλίου Μέσης Παιδείας. 3) Δι' ὅσους θέλουν περαιτέρω σπουδᾶς, μετὰ τὸ τριετὲς Σχολεῖον Μέσης ἐγκυκλίου Παιδείας (τύπου παλαιοῦ Σχολαρχείου) ή Μέση Παιδεία νὰ διακλα-
δίζηται: ἐνθεν μὲν εἰς τετραετὲς Γυμνάσιον, ἐτέρωθεν δὲ εἰς Σχολὰς Μέσης ἐπαγγελματικῆς τεχνικῆς ἐκπαι-
δεύσεως τετραετούς φοιτήσεως.

Ἡ ἀπὸ τοῦ τριετοῦς Σχολείου Μέσης ἐγκυκλίου Παιδείας εἰσοδος εἰς τὸ τετραετὲς Γυμνάσιον ἢ εἰς τετραετῇ Μέσῃν ἐπαγγελματικὴν τεχνικὴν Σχολήν

νὰ γίνηται κατόπιν αὐστηρῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων·

γ'. Καθ' ἅπασαν τὴν ἑκτασιν τῆς Παιδείας πρέπει νὰ ἐφαπλοῦνται αἱ ἀξίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τὸ μὲν διδασκόμεναι, τὸ δ' ἅμα καὶ καθιστάμεναι βίωμα τῶν σπουδαζόντων. Δι' αὐτῶν καταρτίζεται ὁ παῖς, οὐχὶ μόνον ὡς Ἕλληνας ἢ ὡς Ἑλληνίς, ἀλλὰ καὶ βασικώτερον: ὡς ἄνθρωπος, διότι αἱ ἀξίαι τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι αἱ μόναι ἀληθεῖς ἀνθρωπιστικαὶ ἀξίαι.

Ἀεῖποτε ἐτονίσθη καὶ ὑπὸ διαπρεπῶν ξένων· ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐν μέσαις Ἀθήναις, εἰς τρεῖς εὐκαιρίας, ἥτοι εἰς τὴν διεθνῇ Συνέλευσιν τῶν μελῶν τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Ἰδρυματος», εἰς τὴν διεθνῇ συγκέντρωσιν τῆς οὕτω κληθεί-
σης «Συναντήσεως τῶν Ἀθηναίων» ἀλλὰ καὶ εἰς ὁμιλίαν, ὁργανωθείσαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἐκθέσεως Βυζαντινῆς Τέχνης—Τέχνης Εὐρωπαϊκῆς. Διαπρεπέ-
στατοι ξένοι ἐπιστήμονες ὅχι μόνον κλασσικοί, ἀλλὰ καὶ τεχνικοί, διεκέρυξαν ἀνεπιφυλάκτως, ὅτι ἄνευ κλασσικῆς μορφώσεως εἰς τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, οὔτε Πολιτισμὸς δύναται νὰ ὑπάρχῃ οὔτε τεχνικὴ πρόοδος, διότι ἄνευ τοῦ παράγοντος «ἄνθρωπος» ἐπέρχεται ἀποθηρίωσις καὶ καταστροφή· ὁ παράγων «ἄνθρωπος» ὅταν ὄντως ἄνθρωπος ᾖ, εἶναι ὁ ἀξιοποιῶν καὶ τὰς τεχνικὰς προόδους ἐπ' ἀγαθῷ καὶ οὐχὶ ἐπὶ κακῷ τῶν συνανθρώπων του.

Ἐὰν οἱ ξένοι ὑπογραμμίσουσιν τοῦτο, κατὰ μέζονα λόγον ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ διακρινόμεθα κατ' ἐξοχὴν εἰς Παιδείαν, διεμποτιζομένην κατ' ὅλον αὐτῆς τὸ πλάτος καὶ βάθος διὰ τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἀξιῶν τοῦ μόνου ἀνθρω-
πιστικοῦ Πολιτισμοῦ, τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ.

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη καθίσταται ἐπιτακτικώτερα σήμερον, λόγῳ τοῦ κινδύνου ἀφελληνισμοῦ, ἥτοι ἀποχρωματισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς συνειδήσεως καὶ ζωῆς διὰ τῆς ἐντόνου ἀναστροφῆς μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν, μάλιστα δὲ διὰ τῆς ἐντάξεώς μας εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινὴν ἀγοράν.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι, μετὰ τοὺς δύο τελευταίους πολέμους, ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεται εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς Ἑθνικῆς παρα-
δόσεως, ἀπὸ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τῶν Ἑθνικῶν ἰδανικῶν. Ὁ ἀποχρωματισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ ἡ διάβρωσις τῶν ἀρχῶν αὐτῆς συντελεῖται ὅχι καὶ τόσον βραδέως, πάντοτε δὲ ἀσφαλῶς.

Τοῦ κακοῦ τούτου πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἔγκαιρος ἀνάσχεσις, πρὶν ἢ ὁ Ἕλληνας κινδυνεύσῃ νὰ καταστῇ ἀσυγκίνητος εἴτε ἀδιάφορος διὰ τὴν ἑθνικὴν του κληρο-
νομίαν καὶ περιουσίαν, ἥτοι διὰ τὰς ἑθνικὰς παραδόσεις.

Ἡ Ἱστορία διδάσκει, ὅτι μικρὰ καὶ ἀδύναμα ἔθνη ἐπέζησαν βαρυντάτων δοκιμασιῶν, χάρις εἰς τὴν ψυχικὴν των εὐρωστίαν, τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰ ἰσχυρὰ των ψυχικὰ κύτταρα, πλήρη οὐσίας τῶν ἑθνικῶν των παραδόσεων· ἀντι-
στρόφως ἔθνη ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα, ξενωθέντα τοῦ ψυχικοῦ πλούτου τῶν ἑθνικῶν

των παραδόσεων, ήτοι τής έσωτάτης ούσίας του χυμού των άξιων των, συνερρικνώθησαν, έμαράνθησαν και έξέλιπον από του χάριτος τής υδρογείου.

Τούτο και μόνον άρκει, ίνα καταδείξη τόν μέγαν κίνδυνον και τό μέγα χρέος διά τήν Έλλάδα τής σήμερον.

δ'. Και ήδη όρθούται αύτομάτως τό έρώτημα: Πώς θα συγκρατηθώ τό έθνος εις τās παραδόσεις του γηγενούς Έλληνοχριστιανικού του Πολιτισμού, διά νά εξασφαλίση ού μόνον τήν επιβίωσιν του και τήν συνέχισιν τής κληρονομίας του, αλλά και τήν πρόοδόν του και επικράτησιν του εις τόν άγώνα τής άμίλλης μεταξύ των Έθνων χωρίς νά χάση τήν διεθνώς άνεγνωρισμένην ήγετικήν του θέσιν ως κορυφαίου πνευματικού Έθνους;

Εις τό έρώτημα τούτο μία άπάντησις ύπάρχει: Όφείλει τό Έθνος νά άντλή τήν μόρφωσιν του από τους πνευματικούς θησαυρούς του. Και μία μόνον ύπάρχει πρὸς τούτο όδός, ήτοι μοναδικόν μέσον προσπελάσεως και οικειώσεως των πνευματικών θησαυρών: ή Έλληνική γλώσσα.

Τό Έθνος έχει τήν γλώσσάν του, τήν κατ' ούσίαν μίαν γλώσσάν του από των άρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, τήν Έλληνικήν.

Η μία αύτη γλώσσα έχει τόσον άπροσμέτρητον πλούτον, ώστε ξένοι γλώσσαι άδυνατούσι νά εκφράσωσιν όρους και έννοιās με ιδιϊκās των λέξεις και χρησιμοποιοῦσι πλήθος έλληνικῶν λέξεων με ξένην γραφήν.

Άλλ' έχει ή Έλληνική γλώσσα και άξιοθαυμάστους δυνατότητας προσαρμογής πρὸς τās διαφόρους ανάγκας και περιστάσεις, χάριν αὐτῶν εκδηλουμένη υπό δύο κυρίως τύπους σήμερον: ως άπλή καθαρεύουσα καί ως καθαρά δημοτική.

Αμφότεραι είναι μορφαι μιᾶς και τής αὐτῆς γλώσσης, ήτις πειθαρχεῖ εις μίαν Γραμματικήν και εις έν Συντακτικόν.

Δέν πρέπει δέ νά παροῶται ή μεγίστη επίδρασις, ήν άσκει ή πειθαρχία τής γλώσσης εις τήν Γραμματικήν τής άρχαίας γλώσσης ή άλλως ειπεῖν, ή πειθαρχημένη Γραμματική τής άρχαίας Γλώσσης, εις τήν διαμόρφωσιν του χαρακτήρος του ανθρώπου και τήν όλην αὐτοῦ πνευματικήν πειθάρχησιν και συγκρότησιν.

Από του ένιαίου τής Έλληνικῆς γλώσσης και τής Γραμματικῆς της εξηγείται και τούτο, ότι: οί κατέχοντες τήν Γραμματικήν ταύτην, Γραμματικήν τής άρχαίας γλώσσης, κατέχουσιν ού μόνον τās κλεῖδας πλήρους κατανόησης των κειμένων οῦας δήποτε έποχῆς, αλλά και τήν δυνατότητα νά είναι άριστοι δημοτικισταί.

Αντιστρόφως: οί άγνοοῦντες τό μοναδικόν τούτο όργανον προσπελάσεως πρὸς τās πάσης έποχῆς Έλληνικά κείμενα, είναι έν πολλοῖς άκατάληπτοι εις όσα λέγουσι και γράφουσι.

Η Μέση Παιδεία όφείλει νά καταστήση τους Έλληνας ικανούς νά κι-

νώνται ελευθέρως, άνευ τῆς βοήθειας μεταφράσεων, νά τὰ πάσης έποχῆς Έλληνικά κείμενα, κλασσικά και χριστιανικά, άρα και εις τὰ νεοελληνικά κείμενα, εκ των όποίων τὰ άξιολογώτατα διέπονται από τους κανόνες τής ένιαίας Έλληνικῆς γλώσσης και τής Γραμματικῆς της, μόνον δέ τὰ άλλως άδόκιμα είναι άκατάληπτοι εκδηλώσεις, πλήρει πνευματικῆς άναρχίας και συγχύσεως, άπρόσιτα εις τόν μέσον άνθρωπον του λαοῦ, χάριν του όποίου δῆθεν προσφέρονται.

Όλόκληρος ό πνευματικός θησαυρός του Έθνους, ό Έλληνοχριστιανικός, συμπεριλαμβανομένης και τής Καινῆς Διαθήκης και τής Χριστιανικῆς Γραμματείας και Ύμνολογίας είναι, δυστυχῶς και σήμερον εισέτι, δυσπρόσιτος εις τόν μέσον Έλληνα, οῖονει έγκεκλεισμένος εις θησαυροφυλάκιον έν Έλλάδι, του όποίου τās κλεῖδας κατέχουσι όλίγοι σχετικῶς παρ' ήμιν, ένῳ οί πλείστοι των ξένων ενασμενίζονται νά τās αποκτῶσι διά τής κλασσικῆς Παιδείας εγκυαυόμενοι επί τούτω.

Δέν χρειάζονται πλείονα, ίνα έν συμπεράσματι υπογραμμισθῇ, ότι μία ὄντως άναμόρφωσις τής παιδείας εις ὄντως Παιδείαν πρέπει νά αποδώσῃ εις πάντας τους Έλληνας τό μέσον προσπελάσεως πρὸς τους θησαυρούς των.

Κατόπιν των άνωτέρω, ή καθ' ήμās Σχολή προτείνει συγκεκριμένως ως πρὸς τήν γλώσσαν τὰ εξής:

1. Εις τās α'-δ' τάξεις του δημοτικού Σχολείου, όπου τό παιδί πρέπει κυρίως νά εξοικειωθῇ πρὸς παραστάσεις τής ζωῆς και του περιβάλλοντος: προσφορά τής διδασκαλίας εις τό εὐπρεπές, άπλοῦν άνευ λεξιπλάσιων και άπαράδεκτων ιδιωματοισμῶν νεοελληνικόν ιδίωμα τῆς γλώσσης, άνευ Γραμματικῆς.

2. Εις τās ε' και στ' τάξεις του Δημοτικού: άπλή καθαρεύουσα μετὰ στοιχείων τῆς καθαρεύουσης γλώσσης και διδασκαλία άπλῶν λογοτεχνικῶν κειμένων τόσον εις άπλήν καθαρεύουσιν, ὅσον και των άρίστων εκ των εις τό δημοτικόν ιδίωμα τῆς γλώσσης (διηγήματα, ποιήματα κλπ) γεγραμμένων.

3. Έν τῷ Μέσῳ τριετεί Σχολείῳ εγκυκλίου Παιδείας: ή καθαρεύουσα μετὰ τῆς κλασσικῆς Γραμματικῆς και εύκόλων κειμένων εις τήν άρχαίαν γλώσσιν. θεματικαί άσκήσεις τροπῆς του λόγου από του άρχαίου εις τό νέον ιδίωμα και τάνάπαλιν, εκθέσεις εις τήν άπλήν καθαρεύουσιν πρὸς άσκησιν εις τήν διατύπωσιν των έννοιῶν.

Εκ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, πεζῆς και έμμέτρου, τὰ δοκιμώτερα και διδακτικώτερα.

4. Έν τῷ Γυμνασίῳ: Ανακεφαλαίωσις και συνέχεια τῆς μιᾶς ένιαίας κλασσικῆς Γραμματικῆς: άρχαῖα κείμενα (αποκλειομένης τῆς χρήσεως μετα-

φράσεων ἐν τῷ Σχολείῳ) κλασσικὰ καὶ χριστιανικὰ πατερικὰ· ἀσκήσεις θεματικὰ καὶ δι' ἐκθέσεων πρὸς μὶαν ὕφους.

Ἐντύπων ἴσως προκαλεῖ ἡ ἔμφρασις, μετὰ τῆς ὁποίας κατὰ πλειοψηφίαν ἡ καθ' ἡμᾶς Σχολὴ ἀποκλείει τὰς μεταφράσεις.

Ὅντως θεωροῦμεν τὴν ἐπίσημον χρῆσιν τούτων εἰς τὴν Παιδείαν ὡς ἐκδυναμιτισμὸν αὐτῆς, διασπῶντα τὴν συνέχειαν τοῦ παρόντος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μὲ ἄκρως ἐπιβλαβεῖς συνεπείας διὰ τὴν πνευματικὴν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἑθνους.

Κατ' ἀρχὴν οὐδεμία μετάφρασις ἀποδίδει τὸ πρωτότυπον· ἀλλὰ προκείμενον περὶ κλασσικῶν κειμένων, ἡ συνολικὴ μοναδικὴ τῶν ἰδιοτυπία, ἡ συντομία τοῦ λόγου, ἡ εὐστοχία τῶν ὅρων, ἡ πυκνότης τοῦ εἰς οὐσίαν περιεχομένου, τὸ πολὺ ἐν τῷ ὀλίγῳ, ἡ ἐπιγραμματικότης τῶν ἀξιολογικῶν ἀποφθευγμάτων, τὸ κάλλος τῆς τέχνης καὶ τοῦ ὕφους, ἡ καθ' ὅλου αἰσθητικὴ ἐντύπωσις, ἡ λεπτότης τῶν ἐννοιῶν, ἡ εὐγένεια καὶ ὁ πλοῦτος τῶν ἀξιῶν, ταῦτα πάντα κωνιορτοποιοῦνται καὶ ἐξανεμίζονται εἰς πᾶσαν μετάφρασιν, ἐνῶ συγχρόνως ὑπὸ τὴν μεταφραστικὴν ἐνίοτε ἀτεχνίαν ἀπόλλυνται καὶ τὸ πλήρες νόημα καὶ αἱ λεπτεπίλεπτοι ἀποχρώσεις αὐτοῦ καὶ ἡ ὅλη φωτεινὴ ἀκτινοβολία τοῦ πνευματικοῦ ἀριστουργήματος· στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων εἰσχωροῦσι καὶ διηθοῦνται εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ Ἑλληνος καὶ ριζώνουσιν αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι τοῦ Ἑθνους—ἀξίαι πνευματικῆς συνεπείας καὶ πειθαρχίας, ἀρμονίας, κάλλους καὶ ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς ὄντως «ἄνθρωπον», διαμορφοῦσαι ἅμα καὶ τὸ ἦθος τοῦ.

Τὰ ἀνωτέρω οὐσιώδη θετικὰ ταῦτα στοιχεῖα τῶν κλασσικῶν κειμένων μετασχηματίζονται κακοτέχνως διὰ τῶν μεταφράσεων εἰς ἀρνητικά· ἀλλὰ καὶ ἄλλως αἱ μεταφράσεις ὑποθάλλουσι τὴν τάσιν τῆς μαθητικῆς ὁκνηρίας πρὸς ἥσσανα προσπάθειαν, ἥτις πάντως ἀντεδείκνυται διὰ σπουδαστὰς Ἑλλήνας.

Ὑπάρχουν οἱ ἐνιστάμενοι, ὅτι ἡ μετάφρασις διευκολύνει τὴν ταχυτέραν ἐκμάθησιν τοῦ περιεχομένου ἐνὸς κειμένου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ, ἐνῶ μέρος μόνον τούτου προλαμβάνει τὸ Σχολεῖον νὰ διδάξῃ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

Ἡ ἐνστάσις αὕτη δὲν εὐσταθεῖ, διότι δὲν ὑπάρχουσι μεταφράσεις, πρὸς τοιαύτην συγκρότησιν τοῦ σπουδαστοῦ εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον ἐνὸς ἀρχαίου κειμένου.

Ἀντὶ τούτων, θὰ ἡδύνατο ὑπὸ Ἀνωτάτων Ἰδρυμάτων, ὡς ἡ Ἀκαδημία, νὰ συνταχθῶσι δόκιμοι ἐλεύθεροι ἀποδόσεις ἀρχαίων κειμένων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν (καὶ τοῦ λαοῦ γενικώτερον), κατ' οἶκον πάντως καὶ αὐταὶ χρησιμοποιούμεναι, οὐχὶ ὡς κείμενα διδακτικὰ ἀντὶ τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν.

ε'. Ἡ Σχολὴ ἡμῶν ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐκαιρίας, ἵνα διατυπώσῃ τὴν σοβαρὰν αὐτῆς ἐπιφύλαξιν διὰ τὴν ἀπὸ τῆς Παιδείας ἀποκοσμοράκισιν τῆς

Λατινικῆς γλώσσης, ἥτις εἶναι ὅχι μόνον τὸ μοναδικὸν μέσον προσπελάσεως δυτικῶν κλασσικῶν καὶ σπουδαιωτάτων πατερικῶν καὶ λοιπῶν χριστιανικῶν κειμένων, πλουσίαν εἰς θησαυροὺς πνευματικῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ καὶ μέσον προσπελάσεως καὶ οἰκειώσεως τῶν συγχρόνων Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν κατὰ τὸ πλεῖστον τέκνων τῆς Λατινικῆς, ἐτι δὲ καὶ θησαυροφυλάκιον ἐπιστημονικῶν ὅρων, διεθνῶς χρησιμοποιουμένων ἐν ταῖς θεωρητικαῖς καὶ θετικαῖς ἐπιστήμαις· εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν Θεολογικὴν ἐπιστήμην ἢ γινώσκεις τῆς Λατινικῆς εἶναι ἀπαραίτητος, διότι ἀξιόλογον μέρος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματείας εἶναι γεγραμμένον εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν.

Ἐπὶ τούτοις ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν κοινὴν ἀγορὰν ἀναδενκνύει ἐτι περισσώτερον τὴν πρὸς τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀντινομίαν τῆς καταργήσεως τῆς Λατινικῆς γλώσσης, διότι ἡ Ἑλλὰς παρουσιάζεται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιδιώκουσα τὴν σύνδεσιν μετὰ τῆς Δύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποκόπτουσα ἡ ἰδίᾳ τὰς ρίζας, ἃς αὕτη ἔχει ἤδη κοινὰς μετὰ τῆς Δύσεως.

Ἀσφαλῶς δὲ ὁ ἐξοβελισμὸς τῆς Λατινικῆς ἀπὸ τοῦ κλασσικοῦ Γυμνασίου θὰ ἔχῃ σὺν ἄλλοις, ὡς συνέπειαν καὶ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν ἀποφοίτων τοῦ ἡμετέρου Γυμνασίου ἀπὸ τῶν ξένων Πανεπιστημίων.

Γ'. Ἡ καθ' ἡμᾶς Σχολή, ὡς Θεολογικὴ Σχολή, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἐπικαλεσθῇ ἰδιαίτερος τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀρτιωτέραν θρησκευτικὴν κατάρτισιν τῶν τροφίμων τῆς Παιδείας, ἀπολήγουσαν καὶ εἰς ἡθικὴν κατάρτισιν αὐτῶν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀξιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀγάπης ἐπ' ἀγαθῶ τῶν συνανθρώπων.

Ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα, τὸ Σχολεῖον, ἕνεκα διαφορῶν λόγων, δὲν καταρτίζει, ὡς θὰ ἔδει, ἐπαρκῶς τὴν νεότητα εἰς τὴν γνῶσιν τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον ἄριστοι ἐπιστήμονες νὰ μὴ γνωρίζουν τὰ τῆς Θρησκείας, εἰς ἣν ἀνήκουν, νὰ θρησκεύωσι δέ, ὅπως καὶ ὁ λαὸς κατὰ παράδοσιν καὶ οὐχὶ κατ' ἐπίγνωσιν.

Ἀλλὰ παρατηρεῖται καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ Παιδείᾳ ἐπιτυγχάνεται δυστυχῶς, ὡς μὴ ὥφελε, μονομερὴς ἐν πολλοῖς ἡ ὑπερφόρτισις τοῦ νοῦ διὰ γνώσεων, πολλάκις ἀνωφελῶν διὰ τὴν ζωὴν, ἐνῶ ταυτοχρόνως παραμελεῖται ὁ ψυχικὸς παράγων, ὁ ἔσω ἄνθρωπος· ἐπιδιώκεται διανοητικὴ ὑπερτροφία ἄνευ ἀνησυχίας διὰ τὴν ψυχικὴν ἀτροφίαν μετὰ τῶν γνωστῶν εἰς πάντας δυσχερῶν ἀποτελεσμάτων.

Πρέπει λοιπὸν ἐν νέᾳ ἐκπαιδευτικῇ μεταρρυθμίσει νὰ εὑρεθῇ ὅπως δήποτε τρόπος πλήρους θρησκευτικῆς καὶ ἡθικῆς κατάρτισεως τῶν νέων διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν καὶ λοιπῶν φρονηματιστικῶν μαθημάτων.

Ζ'. Ἐδηλώθη ἐν τέλει, ὅτι ἡ μελετωμένη ἐκπαιδευτικὴ μεταρρυθμισὶς ἀποβλέπει καὶ εἰς τὴν ἐπιμόρφωσιν δι' Ἰνστιτούτων (ὁρθότερον Ἰδρυμάτων).

Ὁρθὸν κατ' ἀρχὴν τὸ μέτρον τῆς ἐπιμορφώσεως, ἀλλὰ τὰ Ἰνστιτοῦτα ταῦτα δύνανται νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν πρέπουσαν ἐπιμόρφωσιν κατ' εἰδικότητα μόνον ἐὰν λειτουργῶσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῷ Πολυτεχνεῖῳ, ἅτινα καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιστημῶν παρακολουθοῦσι καὶ προσωπικὸν κῦρος ἔχουσι (κατόπιν ἐλέγχου) πρὸς ἐξειδίκευσιν τῶν ἐπιμορφουμένων καὶ τὰ καθόλου μέσα διαθέτουσιν εἰς πληρεστέραν ὁργάνωσιν πρὸς ἀποτελεσματικὴν προσφορὰν.

Τὸ ἐπιστημονικὸν περιβάλλον, τὰ μέσα διδασκαλίας καὶ τὸ ἐμψυχὸν ὑλικὸν εὐρίσκονται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ Πολυτεχνεῖον, ὅπου μορφοῦνται οἱ φορεῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐνῶ εἰς Ἰνστιτοῦτα, ἐξ ὑπαρχῆς ἰδρυόμενα, ἅπαντες οὗτοι οἱ μορφωτικοὶ παράγοντες εἶναι δυσχερὲς νὰ συνεξασφαλίσωσι καὶ δημιουργοῦσι πλεῖστα νέα προβλήματα.

Συνεπῶς, ἀντὶ τῆς ἰδρύσεως νέων ἐπιμορφωτικῶν Κέντρων, ἐνδείκνυται ἡ διὰ παντὸς μέσου ἐνίσχυσις τῶν ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, ὅπου, λόγῳ μακρᾶς παραδόσεως, ὑφίστανται ἤδη αἱ ἀπαραίτητοι δι' ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν καὶ ἐπιμόρφωσιν προϋποθέσεις.

6. Κατακλείουσα τὴν παροῦσαν ἔχθουσιν ἡ καθ' ἡμᾶς Θεολογικὴ Σχολὴ ἔχει τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν, νὰ ὑπογραμμίσῃ, ὅτι ἡ ἰδική μας, ἡ ἐν Ἑλλάδι Παιδεία, ἡ Ἑθνικὴ μας Παιδεία, ἔχει τὸ ὑψηλὸν προνόμιον νὰ ἀναγνωρίζεται οἰκουμενικῶς, ἅμα δὲ καὶ νὰ εἶναι ὄντως ἡ δ ι ε ν ἡ ς Π α ι δ ε ί α.

Πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο προνόμιον ἀντιπαρατίθεται τὸ χρέος ὅπως ἡ Ἑλλάς διὰ πάντων αὐτῆς τῶν τέκνων κρατήσῃ τὴν σημαίαν ταύτην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7ῇ Ἰουλίου 1964

Ὁ Προκοσμήτωρ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1963 - 1964

ΑΘΗΝΑΙ
1964

•

Ἀποστέλλεται μετ' ἐξαιρετικῆς τιμῆς
ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν.

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΑΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1963 - 1964

ΑΘΗΝΑΙ
1964

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν συζητήσασα κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτῆς τῆς 18^{ης} Μαρτίου, 13^{ης}, 15^{ης} καὶ 20^{ης} Ἀπριλίου ἐ.ξ., τὰς περὶ τῆς Στοιχειώδους καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐξαγγελθείσας ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ θεωρήσασα ὅτι αὗται ἀποτελοῦν μίαν ὄντως ἐπαναστατικὴν, ὡς ἐχαράκτηρίσθη αὕτη, μεταρρύθμισιν, ἣτις θὰ ἔχῃ ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς καθόλου Ἑθνικῆς Παιδείας, ἐνόμισε χρὸς αὐτῆς νὰ εἴπῃ ἐν τοῖς ἐπομένοις τὴν περὶ τούτων γνώμην της, ἀφοῦ πρῶτον μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς χαιρετίσῃ τὴν ἀγαθὴν ὑπὲρ τῆς Παιδείας προαίρεσιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν. Διότι θεωρεῖ πρᾶξιν ἄκρως Ἑθνικὴν τὴν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως διάθεσιν σημαντικοῦ ποσοστοῦ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ πρώτη γενικὴ μὲν ἀλλὰ θεμελιώδους σημασίας παρατήρησις, ἣτις πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ τῶν ἐξαγγελθέντων κυβερνητικῶν μέτρων, εἶναι ὅτι καὶ τώρα, ὅπως καὶ εἰς πάσας τὰς γενομένας μεταπολεμικῶς προσπαθείας τῶν κατὰ καιροὺς κυβερνήσεων ὑπὲρ τῆς Παιδείας, διαπιστοῦται ὅτι ἐνῶ τὸ γενικὸν αἶτημα εἶναι ἡ συμπλήρωσις τῶν ὑπαρχουσῶν ἀφαντάστως μεγάλων ἐλλείψεων εἰς τὸν ὅλον ἐκπαιδευτικὸν ὀργανισμὸν τῆς χώρας, τὰ ἐκάστοτε λαμβανόμενα μέτρα ἀναφέρονται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος, ὡς ἐὰν αἰτία τῆς κακοδαιμονίας τῆς ἐκπαιδεύσεως ἦσαν οὐχὶ αἱ ἐλλείψεις αὐτῆς ἀλλὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα.

Διότι γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν καὶ εἰς πάσας αὐτῆς τὰς βαθμίδας παρουσιάζει ἐλλείψεις τεραστίας ἐκτάσεως, διὰ ταύτας δὲ τὰς ἐλλείψεις ἀκούονται καθημερινῶς καὶ ἐκ

πάσης Ἑλληνικῆς περιοχῆς δίκαιαι καὶ ἐντονώταται διαμαρτυρίαι. Πρόκειται δι' ἐλλείψεις εἰς διδασκάλους καὶ καθηγητάς, ἐλλείψεις εἰς σχολικὰ κτήρια καὶ μέσα διδασκαλίας, δι' ἀδυναμίαν ἐπομένως ἀρτίας διδασκαλίας τοῦ ἤδη καθ' ἑαυτὸ ἀνεπαρκοῦς ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ἰδίᾳ εἰς τὰ Γυμνάσια.

Πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τῶν ὑπευθύνων, ἡ δὲ διάθεσις τοῦ ἀναγκαιοῦντος ποσοστοῦ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀξίζει νὰ χαιρετισθῇ ὡς τὸ θεμελιώδες μέτρον ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως ταύτης.

Ἡ Σχολὴ ἐλπίζει ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς μορφῆς, εἰς ἣν θὰ καταλήξῃ μετὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν ἡ νέα διάρθρωσις τῆς στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἡ παρεχομένη εἰς αὐτὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις θὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον λυσιτελῆς, ὑπηρετοῦσα τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῆς Παιδείας. Διότι ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἡ χορήγησις τῶν μέσων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Παιδείας, κυρίως διὰ τὴν εὐρύτεραν διάδοσιν αὐτῆς, εἶναι συνδεδεμένη κατ' ἀνάγκην καὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴν πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων μαθητῶν, ἀλλ' ὅμως εἶναι ὀρθὸν νὰ γίνεταί διάκρισις μεταξὺ τῆς κοινωνικῆς ταύτης ὑπὲρ τῶν μαθητῶν προνοίας, ἣτις εἶναι ἔμμεσος ἐνίσχυσις τῆς Παιδείας καὶ τῆς ἀμέσου ἐνισχύσεως τῆς Παιδείας, δι' ἧς κυρίως θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀνόρθωσις αὐτῆς.

Ἡ Σχολὴ διαπιστώνει ὅτι, κατὰ τὰς γενομένας ἀνακοινώσεις, τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς νέας ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς ἀποτελεῖ ἡ μεταρρύθμισις τῆς Παιδείας, ἣτις παρουσιάζεται ὡς ἐν πείραμα ἀρχίζον σήμερον τὸ πρῶτον, εἰς ὄργανισμὸν δὲ ἀσθενικὸν κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν, ὃ ὅποιος οὕτω διαλύεται, ἵνα ἀνασυντεθῇ ἐξ ὑπαρχῆς. Εἶναι φανερόν ὅ ἐκ τοῦ πειράματος κίνδυνος!

Ἡ Σχολὴ πρὶν προχωρήσῃ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐξαγγελθέντων μέτρων θεωρεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τοῦ γεγονότος, τὸ ὅποιον βεβαίως οὐχὶ τώρα διὰ πρῶτην φορὰν παρατηρεῖται — τώρα ὁλοκληρώνεται — ὅτι αἴτημα γενικὸν τοῦ λαοῦ ἦτο ἡ παροχὴ ἀρτίας ἐκπαιδεύσεως καὶ ὅχι ἡ ἐπαναστατικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὴν ἄρθρωσιν τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, κατὰ τρόπον δὲ προκαλοῦντα τὸν ἀσφυκτικὸν περιορισμὸν τῆς κλασσικῆς Παι-

δείας, ἣτις εἶναι ἡ « Ἑλληνικὴ Παιδεία » ἐν τῇ ἀδιακόπῳ αὐτῆς ἐνότητι. Ἡ τοιαύτη μεταρρύθμισις εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀποτελεῖ ἀπὸ μακροῦ χρόνου αἴτημα ὠρισμένης μερίδος ἀνθρώπων — οὐχὶ δὲ τοῦ Ἑθνους.

Ὁ πολιτικὸς τῆς Παιδείας, ὁ ἐπιθυμῶν καὶ ἔχων τὰ μέσα ἵνα συμπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἐκπαιδεύσεως, θὰ διαπιστώσῃ εὐκόλως ὅτι αὗται προέρχονται ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς διαδόσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς ὅλον καὶ εὐρύτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ μὲ ρυθμὸν δὲ δυσπαρακολούθητον. Ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σχολείων γίνεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μὲ ρυθμὸν πρὸς τὸν ὅποιον οὔτε ἡ ἀνέγερσις διδασκητῶν οὔτε ἡ ἐπ' ἀνδρῶσις τούτων δύναται νὰ ἀνταποκριθῇ. Τὴν τοιαύτην κατὰ πλάτος εὗρυνσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἦτο ἀδύνατον νὰ παρακολουθήσῃ, ἄνευ γενναίας ὑπὲρ αὐτῆς χορηγίας, ἀνάλογος ἀρτιότητος.

Διὰ τῆς ἐπιφερομένης νῦν ἀλλαγῆς εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα παρέχεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ κακοδαιμονία τῆς ἐκπαιδεύσεως ὀφείλεται ὅχι εἰς τὸ πλῆθος τῶν πραγματικῶν αὐτῆς ἐλλείψεων, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐξ αἰτίας τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς οὐσιαστικῶς ἀνύπαρκτον σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ Σχολὴ νομίζει ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν ἐξαγγελθέντων μέτρων εἶναι ἄκρως ἀντίθετα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, ἐπὶ τούτων δὲ θεωρεῖ ὑποχρέωσιν αὐτῆς νὰ ὁμιλήσῃ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν προκατόχων Κυβερνήσεων ἔπραξε (Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τόμ. 9, 1958-1959, σελ. 561 κέ.).

Θὰ ὁμιλήσῃ δὲ καὶ τώρα περιοριζομένη εἰς τὰ μέτρα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν μέσην ἐκπαιδεύσιν καὶ τὴν δημιουργουμένην νέαν αὐτῆς σχέσιν πρὸς τὴν στοιχειώδη.

Κυρίως ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία θεμελιώνει τὴν Παιδείαν ἐν τῇ γενικῇ αὐτῆς ἐννοίᾳ. Διότι ἐν τῇ μέσῃ ταύτῃ βαθμίδι τῆς ἐκπαιδεύσεως παύει ἡ δογματικὴ παροχὴ τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς τὴν καθημερι-

νήν ζώην καὶ ὁ μαθητὴς διδάσκειται νὰ ἀναζητῇ τὸν λόγον τῶν «πραγμάτων», τὰ ὅποια προσφέρονται εἰς αὐτὸν ὡς γνῶσις τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν θεμελιώνονται — πρέπει τοῦλάχιστον νὰ θεμελιώνονται — αἱ Ἀξίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἀνθρώπου. Διὰ τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς διαδόσεως τῆς μέσης κυρίως ἐκπαιδεύσεως ἐνὸς λαοῦ μετρεῖται ἡ ὅλη αὐτοῦ πνευματικὴ ἀνάπτυξις. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ἐπαγγελματικὴ καὶ ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις, ἀπαραίτητοι καὶ χρησιμώτατοι εἰς τὸ ἔθνος, δὲν ἐκπληρώνουν τὸν σκοπὸν, ὅστις πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ Γυμνασίου. Ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν βαθμὸν τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους, τοῦτο εἶναι τὸ Γυμνάσιον.

Ἡ ἀντίθεσις τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς πρὸς τὴν εἰς δύο τριετῆς κύκλους διαίρεσιν τοῦ σημερινοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου εἶναι ἀπόλυτος, διότι ὁ δευτερος, ἀνώτερος κύκλος μὲ τὰς τρεῖς μόνον τάξεις αὐτοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον οὐσιαστικῶς περιορίζεται τὸ Γυμνάσιον, εἶναι ἀπολύτως ἀνεπαρκὴς διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν προορισμὸν του.

Ὁ τριετὴς οὗτος γυμνασιακὸς κύκλος προϋποθέτει ἀναγκαστικῶς περιορισμὸν τῆς διδακτέας ὕλης, μολονότι εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ ἡ σήμερον ἐκ τοῦ προγράμματος — θεωρητικῶς δηλαδὴ μόνον — ὀριζομένη εἰς τὸ Γυμνάσιον ὕλη εἶναι ἀνεπαρκὴς καὶ δὲν διδάσκεται πλήρης καίτοι τὸ Γυμνάσιον εἶναι ἑξαετές. Τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν τριῶν ἐτῶν ἀναγνωρίζουν καὶ αἱ κυβερνητικαὶ ἀνακοινώσεις, ἐφ' ὅσον ἐν αὐταῖς γίνεται λόγος περὶ «ἐντατικῆς διδασκαλίας» ἣτις ὅμως, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, δὲν ἀποτελεῖ μέθοδον διδακτικὴν παρὰ μόνον εἰς περιστάσεις ἐκτάκτου ἀνάγκης.

Ἀλλ' ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη εἶναι τοσοῦτον μεγαλυτέρα, καθ' ὅσον ὁ κατώτερος — τριετὴς ἐπίσης — γυμνασιακὸς κύκλος δὲν ἀποτελεῖ γυμνασιακὴν προβαθμίδα, ἀλλὰ ἀνώτερον Δημοτικὸν Σχολεῖον ἢτοι σχολεῖον τῆς καθ' ἡμερῖν ζωῆς, ὅπως ἔχει ἤδη χαρακτηρηθῇ, σχολεῖον ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ λείπῃ ὁ χαρακτήρ τῆς κλασσικῆς παιδείας ἢτοι ὁ ἀνθρωπιστικὸς σκοπός. Τοῦτο εἶναι προφανές, ἀφοῦ τὰ μὲν ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα θὰ διδάσκονται μόνον ἐκ μεταφράσεων, θὰ λείπουν δὲ τὰ Λατινικά. Οὕτω δὲν θὰ εἶναι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει σχολεῖον μέσης ἐκπαιδεύσεως ἢτοι ἐγκυκλίου παι-

δείας. Ὁ σκοπὸς του θὰ εἶναι διάφορος τοῦ σκοποῦ τοῦ Γυμνασίου. Θὰ εἶναι κυρίως προέκτασις τῆς στοιχειώδους παιδείας καὶ ὄχι σχολεῖον μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Τὸν χαρακτήρα τοῦ «Προγυμνασίου» τούτου μαρτυρεῖ ἐπίσης σαφῶς ἡ ἐξαγγελθεῖσα κατάργησις τῶν εἰσαγωγικῶν ἑξατάσεων διὰ τὴν ἐγγραφὴν εἰς αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἑξαετοῦς δημοτικοῦ ἀποφοίτησιν.

Ποῦ κεῖται ἡ τομὴ μεταξὺ στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, καθίσταται φανερόν διὰ τῆς μεταθέσεως τῶν εἰσαγωγικῶν ἑξατάσεων ἀπὸ τοῦ κατωτέρου εἰς τὸν ἀνώτερον κύκλον τοῦ Γυμνασίου, αἵτινες οὕτω ἀπαιτοῦνται τώρα διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ὄχι εἰς τὴν πρώτην ἀλλὰ εἰς τὴν τετάρτην τάξιν τοῦ σημερινοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὐσιαστικῶς θὰ ἀρχίσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ μέση ἐκπαίδευσις.

Οὕτω ἀπὸ τῆς σημερινῆς Μέσης Παιδείας ἀφαιρεῖται ἀκριβῶς τὸ ἥμισυ ἢτοι τὰ τρία πρῶτα αὐτῆς ἔτη, τὰ ὅποια προστίθενται ἀνεξαιρέτως διὰ πάντας τοὺς Ἑλληνόπαιδας εἰς τὸ ἑξαετὲς Δημοτικόν.

Τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται ἀνάπτυξις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως εἰς βάρος τῆς Μέσης. Τὸ Προγυμνάσιον τὸ διεκδικεῖ ἤδη ἡ Στοιχειώδης Ἐκπαίδευσις πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ Λαϊκοῦ Σχολείου. Οὕτω ὅμως ἡ μέση ἐκπαίδευσις ἀσφυκτικῶς περιοριζομένη νοθεύεται ἀνεπανορθώτως. Ἴσως θὰ εὕρῃ διέξοδον ἔξω τῶν πλαισίων τῆς Ἑθνικῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἔνθα αὕτη δὲν θὰ παρέχεται δωρεὰν (ιδιωτικὴ ἐκπαίδευσις - ἑξωτερικόν).

Ἡ διαπίστωσις αὕτη γεννᾷ εἰς τὴν Σχολὴν τὸν φόβον ὅτι «τέλος» τῶν νέων μέτρων εἶναι, ἵνα οἱ σκοποὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως γίνωνται οἱ κύριοι, ἀν μὴ οἱ μοναδικοὶ σκοποὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Διότι τοῦτο θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Προγυμνασίου, τὸ ὁποῖον θὰ διαδοθῇ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φοίτησις δὲν θὰ ὑπόκειται εἰς μεγάλην αὐστηρότητα, ἐνῶ καὶ τὰ ἔτη φοιτήσεως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γυμνασίων τοῦ ἀνωτέρου κύκλου θὰ εἶναι λίαν περιορισμένα.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὅπερ ἀποδεικνύει ὀπισθοδρόμησιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐφιστᾷ ἡ Σχολὴ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τῶν

ὑπευθύνων. Ὁ περιορισμὸς τῆς Μέσης Παιδείας εἶναι περιορισμὸς τοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντος τῶν Ἑλλήνων.

Πρὸς τὸ θέμα τοῦτο στενότατα συνδέεται καὶ ἡ ὁμοῦ μετὰ τῶν μέτρων περὶ στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐξαγγελθεῖσα ἀπόφασις περὶ ἰδρύσεως Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς ἐπίπεδον πανεπιστημιακόν, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀνατεθῇ ἡ θεωρητικὴ καὶ ἡ πρακτικὴ διευθύνσις τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας. Πρόκειται περὶ σφοδροτάτου πλήγματος κατὰ τῆς ἀνωτάτης Παιδείας, ἰδιαιτέρως τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀποσπᾶται ἡ παιδαγωγικὴ καθοδήγησις τῶν καθηγητῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῆς ὁποίας οὕτω αἱ κατευθύνσεις συντάσσονται πρὸς τὰς τῆς στοιχειώδους. Διότι τὸ παιδαγωγικὸν τοῦτο Ἰνστιτούτον θὰ εἶναι μία πανεπιστημιακῆς βαθμίδος, ἀνωτέρα Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία, ἡ ὁποία θὰ κατευθύνῃ τοὺς σκοποὺς τῆς ὅλης ἐκπαιδεύσεως.

Ἐὰν τὴν περὶ Παιδείας θεωρίαν ἀναγνωρίξῃ τὸ Κράτος ὡς ἐπιστήμην, δὲν δικαιούται νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον. Διότι οὕτω προσβάλλεται ἡ ἔννοια τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ συνένωσις Θεωρίας καὶ Διοικήσεως εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Ἰδρυμα περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ μειώνει τὰς ἀπαιτήσεις περὶ σπουδῶν καὶ συγγραμμάτων, αἵτινες διεθνῶς ἀπαιτοῦνται διὰ πανεπιστημιακὴν καθηγεσίαν. Τέλος ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ ἀλλάσῃ ἐκάστοτε ἡ κατεύθυνσις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ Σχολὴ πιστεύει οὕτω ὅτι ἡ ἰδρυσις τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἶναι μία ἀκόμη προσπάθεια πρὸς κατίσχυσιν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως εἰς βάρος τῆς Μέσης.

Θεωρεῖ περαιτέρω ἡ Σχολὴ ὅτι ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν στελεχῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸ ἰδρυόμενον τοῦτο Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ἀντιστρατεύεται πλήρως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὀρθῶς ἐπιβαλλομένης ἐπιμορφώσεως ταύτης. Διότι ἡ ἰδρυσις τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου σημαίνει ὅτι τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς ἐπιμορφώσεως πίπτει ἀποκλειστικῶς καὶ ἐπὶ μόνῃς τῆς παιδαγωγικῆς καταρτίσεως — ὅχι ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπαρκειᾶς τῶν καθηγητῶν, πρᾶγμα, ὅπερ πρέπει νὰ εἶναι τὸ πρῶτιστον μέλημα πάσης προспа-

θείας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ παιδαγωγικὴ ἱκανότης τοῦ διδάσκοντος εἶναι βεβαίως ἀπαραίτητος, ἀλλὰ ἡ δυσπαρακολούθητος σήμερον ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστήμης ἐπιβάλλει ἵνα, περισσότερον ἢ ὡς τοῦ « πῶς », ἐνδιαφερθῶμεν διὰ τὸ « τί » πρέπει νὰ διδάσκεται. Τὸ πρόβλημα ὅμως τοῦτο πολὺ περισσότερον ἢ εἰς τὸν παιδαγωγικὸν ἀνήκει εἰς τὸν ἐπιστήμονα, ὅστις γνωρίζει τὰ πράγματα.

Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων πρέπει νὰ εἶναι κατὰ κύριον λόγον ἐπιμόρφωσις εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, νὰ εἶναι εὐρυνσις τοῦ ἐπιστημονικοῦ τοῦ ὀρίζοντος μετὰ τὴν ἐπὶ ἔτη ἀπομόνωσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν σημαντικωτέρων προόδων τῆς ἐπιστήμης κτλ., πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ γίνουν παρὰ μόνον εἰς τὰς οἰκείας Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων, τῶν τε δύο ὑπαρχόντων καὶ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου τὰ ὁποῖα καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἰδρυθοῦν, ἐὰν ὑπάρχουν αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις, καὶ ὅχι εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον, ἔνθα ἡ ἀπασχόλησις μὲ τὴν *τεχνικὴν* τῆς μεταδόσεως τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας ἔχουν οἱ καθηγηταὶ θὰ ἀπομακρύνῃ μᾶλλον ἀντὶ νὰ πλησιάσῃ τούτους πρὸς τὴν ἐπιστήμην των.

Τὸ θέμα τοῦτο ἡ Σχολὴ θεωρεῖ ὡς ἰδιαιτέρας σημασίας διὰ τὴν ὅλην ἀνάπτυξιν καὶ τὸ μέλλον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει, ἥτις κινδυνεύει νὰ χάσῃ παρ' ἡμῖν τὸν θεωρητικόν, ἄξιον δηλαδὴ τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἐλευθέρως σκεπτομένου ἀνθρώπου, χαρακτηριστικῆς. Τὸ παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον θὰ ἐσήμαινεν τὴν κατάργησιν τῆς Φιλοσοφικῆς καὶ τῶν ἄλλων καθηγητικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων, ὡς Σχολῶν μορφώσεως καθηγητῶν.

Ἡ οὕτως ἐπιχειρουμένη ἀποκλειστικὴ τοποθέτησις τοῦ κέντρου τοῦ βάρους εἰς τὴν παιδαγωγικὴν κατάρτισιν τῶν καθηγητῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐγκλείει τὸν κίνδυνον πτώσεως τῆς στάθμης τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς χώρας. Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τῶν Γυμνασίων μας θὰ κατέλθῃ ἀπελπιστικῶς.

Ἡ ἐξαγγελθεῖσα ἀπόφασις περὶ *μορφώσεως στελεχῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐντὸς συντόμου χρονικοῦ διαστήματος* εἶναι ἡ χαρακτηριστικωτέρα ἀπόδειξις τοῦ ἀνωτέρω ἰσχυρισμοῦ. Εἶναι δύσκολον νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς, πῶς εἶναι δυνατόν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ

γεμίση ἡ Μέση ἐκπαίδευσις μὲ ἡμιμαθεῖς καθηγητάς, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ ὁμιλῶμεν περὶ ἀνορθώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ μήπως ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἀνωτέρα στάθμη τοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις θὰ διδαχθῇ διὰ τοῦ νέου συστήματος θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν προοδευτικῶν μέτρων ἥτοι τῆς καταργήσεως τῶν Λατινικῶν, τοῦ περιορισμοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἰς τὰ τρία τελευταῖα μόνον γυμνασιακὰ ἔτη καὶ τῆς διδασκαλίας τούτων διὰ μεταφράσεων εἰς τὰ τρία πρῶτα ἔτη καὶ ἐπὶ τούτοις τῆς ἰσοτιμίας τῆς δημοτικῆς πρὸς τὴν καθαρεύουσαν;

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος πάντοτε καὶ τὸ νεώτερον Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἠσθάνθη τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον *ἐνότητά αὐτοῦ ὡς μίαν αὐταπόδεικτον πραγματικότητα*, ἐπὶ ταύτης δὲ ἐθεμελίωσε τὴν ὑπαρξίν του.

Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ἡμῶν, βάσις τοῦ ὁποῖου εἶναι ἡ ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ συνείδησις, ἀντιλαμβάνεται ὁλόκληρον τὴν « Ἱστορίαν » τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς τὸ ἀδιάσπαστον « βᾶθος » ὅπερ στηρίζει τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα ὡς ἐκδήλωσιν πολιτισμοῦ καὶ ζωῆς.

Τὴν ἐνότητα ταύτην διακόπτει τὸ νέον σύστημα διὰ τῆς θεμελιώσεως ὁλοκλήρου ἐννεατοῦς κύκλου ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῶν *λαϊκῶν* μόνον ριζῶν τοῦ Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τῶν *τελευταίων μόνον αἰώνων*.

Τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤγαγε τὰς Νεοελληνικὰς Σπουδὰς ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ καὶ τὴν ὁποίαν πάντοτε διατηρεῖ, οὐδεὶς δικαιῶται ν' ἀρνηθῇ. Ἀλλ' ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐν τῷ συνόλῳ του ἔχει τὸ μέγα καὶ μοναδικὸν πλεονέκτημα νὰ εἶναι πλούσιος καὶ νὰ καλύπτῃ ἐν τῇ ὁλότῃ τῇ του ὡς ἀφετηρία καὶ τέλος τὰ Ἰδεώδη τοῦ σημερινοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου.

Τὸ πρόβλημα τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν δὲν τίθεται δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν τίθεται διὰ τοὺς ἄλλους λαοὺς ἀλλὰ καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον τὸ πρόβλημα τῶν Γάλλων, Ἀγγλῶν καὶ λοιπῶν κλασσικῶν συγγραφέων διὰ τὰς οἰκείας χώρας.

Ποῦ θὰ στηριχθῇ ἡ ἀνθρωπιστικὴ παιδεία, ἡ Παιδεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, ἂν μὴ ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως καὶ δὴ καὶ τῆς ἀρχαίας;

Ἀλλ' ὑπάρχει ἡ ἀπάντησις: Τὰ ἀρχαῖα κείμενα θὰ διδάσκονται διὰ *μεταφράσεων*.

Ἀλλ' ἡ ἐκ μεταφράσεων ἐπίσημος διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας ἀποτελεῖ καινοτομίαν ἐναντίον τῆς ὁποίας ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ διαμαρτύρεται ἐντονώτατα. Εἶναι ἀπολύτως ἀνακριβὲς ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ « πρόοδον ».

Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Λατινικὰ δὲν παρέχουν γνώσεις τῆς πρακτικῆς ζωῆς μὲ τὴν κοινὴν ἔννοιαν. Τὴν παροχὴν τοιούτων γνώσεων δὲν ἔχει ὡς σκοπὸν οὐδεμία ἐκ τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας συνηθίζομεν νὰ καλῶμεν ὑπερφάνως ἐλληνοχριστιανικὰς καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Φυσικὰ δὲ οὐδ' ἐν μεταφράσει τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα ὑπηρετοῦν τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ὅπως τὰς ὑπηρετοῦν ἡ Λογαριαστικὴ ἢ ἡ Ξυλουργικὴ.

Ἡ εἰς μετάφρασιν διδασκαλία τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἥτοι ἡ διαγραφὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐκ τοῦ πρώτου κύκλου τοῦ Γυμνασίου σημαίνει τὴν τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπεμπόλησιν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, ἐφ' ὅσον μορφὴ (ἀρχαῖα Ἑλληνικὴ γλῶσσα) καὶ περιεχόμενον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας εἶναι ἀδιασπᾶστος ἡνωμένα, μόνον δὲ ἐξ *ἀνάγκης*—οὐδέποτε διὰ παιδευτικὸς λόγους—ἐπιβάλλεται ἡ ὑπαρξὶς τῶν μεταφράσεων. Ἀλλ' εἰς Φιλολογίαν τῆς ὁποίας τὴν *παιδευτικὴν* σημασίαν θεωροῦμεν πρωταρχικὴν τοιαύτη κολόβωσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἄρνησιν τῆς παιδευτικῆς τῆς ἀξίας. Αἱ μεταφράσεις εἶναι μνημεῖα τῆς γλωσσικῆς μορφῆς καὶ τῆς περιωρισμένης ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνήκουν—ὅχι τῆς οἰκουμενικότητος καὶ τῆς ὑπερχρονικότητος τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν διὰ μεταφράσεων θὰ ἦτο ἰσοδύναμος π.χ. πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς διὰ οἰκοδομημάτων, ὅπως ἡ Σιναῖα Ἀκαδημία, τὸ

Πανεπιστήμιον ἢ ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, οἰκοδομημάτων δηλαδὴ *μιμουμένων* τὴν ἀρχαίαν ἀρχιτεκτονικὴν, ἀγνοουμένων τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως. Αἱ μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κειμένων, ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὰ κλασσικιστικὰ οἰκοδομήματα, ἀνήκουν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅθεν καὶ δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἴδωμεν εἰμὴ μακρόθεν μόνον τὸν κόσμον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν τὰ πρότυπα αὐτῶν καὶ τὸν ὁποῖον οὕτω ἐλάχιστα θὰ δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν. Προκειμένου περὶ τῆς σπουδῆς τοῦ Γαλλικοῦ ἢ Ἀγγλικοῦ ἢ ἄλλου συγχρόνου πολιτισμοῦ θὰ ἐπετρέπετο νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ γνωριμία αὐτοῦ εἶναι δυνατὴ διὰ τῶν μεταφράσεων; διατὶ κοπιᾶζουν οἱ μανθάνοντες τὰς γλώσσας ταύτας;

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θεωρῇται ἀνθρωπιστικὸν σχολεῖον μέσης Παιδείας ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον τὰ μὲν ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα διδάσκονται ἐκ μεταφράσεων, τῆς δὲ Λατινικῆς ἀγνοεῖται ἀκόμη καὶ τὸ ἀλφάβητον, ἐνῶ μάλιστα ὁ «ἐξευρωπαῖσμός» τῆς χώρας εἶναι ὁ κύριος ἡμῶν σκοπός;

Ἐπαναλαμβάνοντες μίαν Σωκρατικὴν ἐρμηνείαν, θὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκ τῆς μεταφράσεως λείπει ἡ «θεία μοῖρα», ἣτις δίδει εἰς τὸ πρωτότυπον τὴν παιδευτικὴν τοῦ ἀξίαν. Κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Σωκράτους οὔτε τὴν ἡνιοχικὴν οὔτε τὴν ἀλιευτικὴν οὔτε τὴν μαντικὴν οὔτε ἄλλην τέχνην μανθάνει τις ἐκ τοῦ Ὀμήρου· ἀλλ' ἡ «θεία μοῖρα» ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἔλκει τοὺς ἀνθρώπους. Ἀκριβῶς δὲ ἡ «θεία» αὕτη «μοῖρα» δὲν μεταφράζεται. Ἡ μετάφρασις εἶναι μίμησις τρίτη καὶ πολλοστή!

Ὡς πρὸς τὰ Λατινικά: Εἶναι ὄντως δυσχερὲς ἡ θέσις τοῦ θέλοντος νὰ ἀποδείξῃ τὸ αὐταπόδεικτον, ὅτι δηλαδὴ κλασσικὴ ἦτοι Ἑλληνοχριστιανικὴ Παιδεία δὲν νοεῖται ἄνευ τῶν Λατινικῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡθέλωμεν ἀποφασίσαι νὰ θεμελιώσωμεν τὴν ἐκπαίδευσιν ἡμῶν ὅχι ἐπὶ τῆς κλασσικῆς, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μόνον παιδείας, πάλιν θὰ συνηντῶμεν τὰ Λατινικά, τὰ ὁποῖα μαζὶ μὲ ὁλόκληρον τὸν Ρωμαϊκὸν κόσμον τόσον στενῶς εἶχον ἐπὶ αἰῶνας συνυφανθῇ μὲ τὸν Ἑλληνισμόν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς συνηντήθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὸν Ρωμαϊκὸν καὶ μὲ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Καὶ εἰς τὴν σύνδεσιν ταύτην

χρεωστεῖται ἡ οἰκουμενικότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν ἐπὶ πραγμάτων γνωστῶν, τονίζομεν μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀνήκει εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς κόσμος εἶναι ἡ πολιτιστικὴ πηγὴ τῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἑλληνόπαιδες καταδικάζονται νὰ ἀγνοοῦν τὸ ἀλφάβητον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ!

Ἡ ἐξαγγελομένη ἐπανάστασις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀγνοήσῃ τὸ *γλωσσικὸν ζήτημα*. Εἰσάγει τὴν ἰσοτιμίαν καθαρρευούσης καὶ δημοτικῆς.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι σήμερον δὲν ἐμποδίζεται εἰς τὰ σχολεῖα ἡ χρησιμοποίησις τῆς δημοτικῆς ἀλλ' ὑποχρεωτικὴ εἶναι μόνον ἡ ἐκμάθησις καὶ τῆς καθαρρευούσης γίνεται φανερόν ὅτι ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἰσοτιμίας δὲν σημαίνει εἰμὴ ἀπαλλαγὴν τῶν μαθητῶν τοῦ γυμνασίου ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεως νὰ μανθάνουν τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους θεωρουμένου οὕτω ὡς ἀχρήστου τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῆς πνευματικῆς περιουσίας τοῦ ἔθνους.

Μέχρι σήμερον αἱ αἰτιάσεις κατὰ τοῦ συστήματος τῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν συνίσταντο εἰς τὸ ὅτι ὁ μαθητὴς διδάσκεται πλείονας τύπους, λογίους καὶ δημοτικούς, οὕτω δὲ εὐρισκόμενος εἰς ἀμηχανίαν ποίους νὰ προτιμήσῃ, περιπίπτει εἰς τὸν γλωσσικὸν κυκεῶνα τὸν ὁποῖον παρουσιάζουν τὰ γραπτὰ τῶν ἀποφοίτων τοῦ γυμνασίου — ὅπωςδῆποτε ὅχι πάντων. Ἀλλ' ἂν ἐφαρμοσθῇ μία πραγματικὴ ἰσοτιμία μεταξὺ καθαρρευούσης καὶ δημοτικῆς εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ κυκεὼν οὗτος θὰ αὐξηθῇ εἰς τὸ ἔπακρον ἀντὶ δὲ ὠφελείας θὰ προέλθῃ σύγχυσις ἐπιβλαβεστέρα.

Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἔχει ἀνάγκην τῆς καθαρρευούσης, ἡ ὁποία ὑπόκειται ὡς βάσις πάσης ἄλλης γραφομένης μορφῆς τῆς Ἑλληνικῆς. Ἡ σήμερον γραφομένη δημοτικὴ θὰ ἦτο ἀνύπαρκτος χωρὶς τὴν καθαρρεύουσαν.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ δὲν εἶναι ἐχθρὰ τῆς δημοτικῆς. Ἡ Σχολὴ ἀποκατέστησε τὴν δημώδη παράδοσιν ὡς ἰσότημον τμήμα τῆς καθολικῆς πνευματικῆς παραδόσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ἡ σημερινὴ ἐκπαίδευσις εἶναι δύσκολον νὰ στηριχθῇ ἰσοτίμως ἐπὶ τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς καθαρρευούσης. Εἰς τὴν

διδασκαλίαν τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας θὰ διδάσκωνται αἱ διάφοροι μορφαὶ τῆς Νεοελληνικῆς. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη ἵνα ὡς γλωσσικὴ βάσις ἀπομείνῃ ἡ καθαρεύουσα μὲ τὴν ὁποίαν συνδέεται ὁ θρησκευτικὸς, ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς βίος τοῦ Ἑθνους.

Ἐὰν ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Ἑλλήνων ἔχῃ ὡς ἰδανικὰ αὐτῆς τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἐγκύκλιος παιδεία ἄνευ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Λατινικῶν, εἰς βάρος τῶν ὁποίων γίνεται ἡ σημερινὴ μεταρρύθμισις.

Δὲν δύναται νὰ ἀγνοηθῇ ὅτι ἡ μέση παιδεία, ἡ ὁποία διδάσκει τὰ Ἰδανικὰ καὶ τὰς Ἀξίας εἰς τὸν ἄνθρωπον στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν κλασσικὴν παιδείαν. Εἶναι ἀνακριβὲς ὅτι τοῦτο σημαίνει στροφὴν πρὸς τὰ ὀπίσω. Διότι ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαιότητος εἶναι ἐν ἀγαθόν, ἐν συστατικόν στοιχείον τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ καὶ ἀκριβῶς τῆς συνολικότητος ταύτης εἰκόνα ὅλον ἐν εὐρυνομένην παρέχει ἡ ἐγκύκλιος, ἡ μέση παιδεία εἰς τὸν τρόφιμον αὐτῆς. Πόσον δὲ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ παιδεία αὕτη εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς δεδομένη δεικνύει ἡ πίστις ὅτι ἀποτελοῦμεν μίαν ἐνότητα, ἐν ἐνιαῖον ἔθνος μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ ὅχι ἐν νέον ἔθνος, ὅπως εἶναι τὰ σημερινὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης· ἐκτὸς ἐὰν ἀνακριβολογοῦμεν ἰσχυρίζομενοι τοῦτο.

Ἡ Σχολὴ θεωρεῖ ὅτι τὰ περὶ στοιχειώδους καὶ μέσης παιδείας ἐξαγγελθέντα κυβερνητικὰ μέτρα ὅχι μόνον δὲν ἀναπτύσσουν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων ἀλλ' ἀντιθέτως περιορίζουν ταύτην, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν περιορίζεται ἡ μέση παιδεία. Ἡ ἐπέκτασις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως θὰ εἶναι ἐπωφελὴς εἰς τὸ Ἑθνος, μόνον ἐὰν δὲν εἶναι εἰς βάρος τῆς Μέσης.

Ἐκσυγχρονισμὸς πραγματικὸς τῆς παιδείας θὰ ᾔτο ἡ ἀνάπτυξις τῶν δυνατοτήτων μορφώσεως, τὰς ὁποίας θὰ εἶχεν ὁ Ἑλληνόπαις ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσει. Τοῦτο γίνεται πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐνθα οἱ τρόφιμοι τῶν σχολείων—πρόκειται πάντοτε περὶ τῶν γυμνασίων, τῶν σχολείων «παιδείας» ὅχι τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν—δύνανται κατὰ προτίμησιν νὰ ἀκολουθήσουν τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα κύκλον.

Ἦδη ὁ ἐξαναγκασμὸς τῶν μαθητῶν τῶν προοριζομένων διὰ τὸ Γυμνάσιον ἵνα ἀκολουθήσουν καὶ τὸν ἀνώτερον κύκλον τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως εἶναι πλήγμα κατὰ τῆς Παιδείας.

Τὸ Κράτος δύναται νὰ ἰδρῦσῃ ἀνώτερα σχολεῖα λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως μὲ κατεύθυνσιν πρακτικὴν· ταῦτα θὰ εἶναι χρησιμώτατα ἀλλὰ διὰ τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ἀκολουθήσουν τὴν μέσῃ ἐκπαίδευσιν. Οἱ διὰ ταύτην προοριζόμενοι πρέπει νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον μετὰ τὸ πέμπτον ἔτος αὐτοῦ καὶ νὰ εἰσέρχωνται εἰς ἐν ἄρτιον Γυμνάσιον. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀπὸ τὴν χώραν ἡ ὁποία δικαίως ὑπερηφανεύεται ὅτι ἐδημιούργησε καὶ μετέδωκε τὰ ὑψηλὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λείψουν τὰ πλήρη κλασσικὰ γυμνάσια· εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ ἐν τουλάχιστον εἰς ἐκάστην Πρωτεύουσαν Νομοῦ.

Εἶναι ἔργον τοῦ Κράτους νὰ ἀποφασίσῃ μὲ ποῖον τρόπον καὶ πόσους τύπους Γυμνασίου θὰ ὀρίσῃ.

Ἀπαράδεκτος εἶναι ὅπωςδήποτε ἡ κατὰ ἓνα μόνον τρόπον τυποποίησις τῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς παροχῆς πλήθους θεμελιωδῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἀνελεύθερον καὶ περιοριστικὸν τοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντος τῶν Ἑλλήνων. Πανταχοῦ ὑπάρχουν σήμερον καὶ τύποι κλασσικοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀμειγῶς. Τίς ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τὰ κλασσικὰ γυμνάσια θὰ ἀπαγορευθοῦν εἰς μόνην τὴν Ἑλλάδα;

Ενδεσμοὶ ὑποβαλιν
 ἄφρονες ἡ ἐκείνου

καταδολοί

ὁ αὐτίκτος ὅς ἐστι νόμος.
 = καταδολοί

ἄνθρωπος ὁ αὐτίκτος
 καταδολοί

ὁ ὀρθός καταδολοί
 ἄφρονες

Byr apō tou tou

ve penetapion.

eva kyva ga

Atō Oulō penne

Atō EPE exotō Bign

Ek = apodōs

kyva ga exotō Bign

1
Dō dō ex kyva ga

Техно

Метало

ко индустрии

се форми

~~Ако~~ это форми

Ако EPE = интердисциплинар

ER = эксперты

~~Сигнатур~~ ~~оп. метод.~~
комплекс ~~методолог~~

Дв. д. э. г. пар
то техно

Δυσκολιότης εγας

δωρῶν

Τα εργα των

δωρῶν με αγῶν
αγῶν εὐαγγελίου
οὐλοδότης

Καὶ το πορνογραφία

~~εὐαγγέλιον~~ ~~καὶ~~ ~~παρὰ~~

καὶ το πορνογραφία

καὶ το πορνογραφία

καὶ το πορνογραφία

νομ.

Der gegenwärtige
gelehrte

Johnson

संस्कृत

Врабз

А. А. Мухоморов

y say: various

ΕΡΕ fulcr uater

Scab

α/α οργάν διαγών

β/α εργασια οργάν

κατασκευαστής χυρ

αποϊσάδεν

α/γ/α αποϊσάδεν

βιβλίου

αποϊσάδεν

+ Καταγ. Εργασια οργάν

Compton [§] scattering
 scattering

Order

App entirely in the same
 order of magnitudes of probabilities

It is impossible to find

in A' the probability of scattering

is zero

O craynles efder
natachaw

tya hu prapifon
nai' poru

Dial; eorpe:zdr
apolaon pa
~~ala~~ assu anaboz
eorboz peler;

korppu

korbo ali da qabulo

III korbo ali da qabulo

me korbo ali da qabulo

Wole va pur avalpessu

plappadu

me avalpessu korbo

(oru lopa da orbo).

korbo ali

I korbo ali da qabulo

me korbo ali da qabulo

Wole va pur avalpessu

Трѣс олово рѣдкостъ

1) На додѣ рѣдкостъ енко
о дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ

2) На дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ
дѣ рѣдкостъ

3) На дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ
дѣ рѣдкостъ

дѣ рѣдкостъ

I дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ

дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ

дѣ рѣдкостъ дѣ рѣдкостъ

Kakuli edayos
 Agbyoson dayos
Woolun naoson inohy
 (oxi gupos no) ~~gof~~

Evohy apurly vol
 va pin vaxpi gromus
 to upioyo dya.

— Aola avuononon
Ofora adon jepo
 ad gromus

(Lorby dypolun, to Ego
epolo proo belya !!)

II App. 4000 cartoz;

H' entorren de dupoluz'
astutus in cyas. sandu

Rporegos appar - jalu.

---

laxipendy in dody entorren
de 4000 opo la air

---

lax opo li cyas

Exis eussage jrali dyoz
chaturnos ipolulos
uam sandu
opi in pedore appar

εἴτε παρὰ τὴν γένεσιν
 καὶ ἀνατολῆς - καὶ ἀνατολῆς
 - καὶ τῆς - ὑπὸ

ἔπειτα αὐτοὶ
 ἔπειτα
 ἀνατολῆς ἔπειτα γένεσιν
 ὑπὸ τῆς

ἔπειτα καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔστιν
 ὑπὸ τῆς
 καὶ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν
 ὑπὸ τῆς

ἔπειτα οὐκ ἔστιν καὶ γένεσιν
 ὑπὸ τῆς ὑπὸ τῆς

Επολιμα 60

εγερσ γαββινς

fra ra γαββινς, οδδδ δγουν

(οδδδ γαββινς γαββινς)

οχι - γαββινς!

Μου γαββινς οχι α. οδδδ

οχι : γαββινς - οδδδ. γαββινς

Αε ογανον νεο ολι
εφθερ - γ γαββινς
οχι ο γαββινς (γ γαββινς!)

Anhuage
 bapoly - Quarantena

Tali -

'Sp' proggues d'union. *oedra*
 Kupo yoppeyois

Quarantena Quarantena

Idi: jisson

Na anagupoon gog'ion

Quarant. - Quarantena
unpion

(vale la guardia va aadido
 ynfra bapitula

Kappa Quarantena:

Σε μαγειρική χώρα τόσο
 ιατροτεχνικών χρηστικών
 εργασιών
 (Κατοίκων, διατροφολόγων,
 έρευνας πλάσματος κ. (γ.))

III Σύστημα εργασίας
 Στο ποσό έρευνας/μεταφοράς
 Οι έκτα μεταφορές
διεθνώς διεθνώς
 (οφθαλμοί)
οχι επισκευές
εργα
 Απορροή δυναμικών

Mwen i'

IVWopra's arandisThe upland o. u. Darjos

Gargala a Gargora

In arandis in
JefuOh, Gargala buy
'apos in arandis in

u. Darjos

pā arandis arandis

arandis i' o. u. arandis

Hops ol -ea concepit
 Hopdors
 ya palaw

Riga.

Re riga solo
 In apoycos yopaw
ulidlor riga

Ka lo xoolyco.
Da riga par o

Διαφορα ἐσ, χειρ κ' ἔμεινε
 καὶ ἀπ' ἑαυτὸν ἵ' εὐροστο
 ἡδ' ἡν' αὖτ' ἐκ τῶν μετὰ.

Νότιος
Πολύς
1/10/1965

de Hout
Παύλος

Βεβαιώνω

μεταβολή των νεφρών
και ανατομία τους.
Εξ ημερών.

Τόσο πολύ
α/αυ ~~και~~ επιρροή της
νοσηλείας
των ούρων στο γυναικείο
σώμα. μεταβολή
και στο γυναικείο σώμα
για επιρροή

β/αυ γυναικείο σώμα
ανατομία αυτών
γ/αυ ανατομία - ανατομία

trajis fionis

iz bapo upio dpaio
vojoo dno

iz bapo supolunz

fygona yelpia

lorolpoyz iz pynlum
apioio supolunz

lwp fionpoxeno

Кіра ура
 цярпелі дзёлуні

Формы сарыя ас а
 ас

А ~~с~~ Солары дзёлуні

Чура

Аз Дыя
 ас надары

(ас Кавы
Кавы)

= Ос
 іс баві

Eyes Synonymously
Didax

Mudus: ole Sumatra =

Mua y cyrocta
Tos river

Uropus nadpawon
cyrocta
Uropus

Kaole oxythos y guango

Polu tu vum tu
Carburetu o garehgo

Latro nala oxythos

Synonym De mudus

Toor yudi's tūlo
 wole āvanēlwa
 mapor ~~San~~ foomot

muwō off mivulx;

Kyux naxvoofig

10/10/1905

oh voozgedion uadepot
hu appapalmolula

Ox.

Brafs hu appapalmolula

Kar in die ty big
 ualwopdoots
 uayaw

Apa woldelov

jeva woldpaw

for pyia dyolun

Arvalar enoand. pleppid.

Kops dialfes en

Exybanon is pcorus

Nova ovda ovavta
vav ovavta
ovda ovavta ovavta
ovavta ovavta
ovavta ovavta

Dio.
ovavta ovavta
 ovavta

~~ovavta ovavta~~
~~ovavta ovavta~~
~~ovavta ovavta~~
~~ovavta ovavta~~
~~ovavta ovavta~~

Vooppwluu' sauluu

- Nai. - y 12 des

Auapou

Apwiolepon

Apwla apwadday

Kapu endaworawo -

pas is apw' apw' is

Apwluu Ily apwrope nad' in

uapwpa da luwaku va nadu-

puay ~~as~~ endawo

apw' 6 clw

Koio enapw yowluay

5 - 11

= Δixpawo

Yclaw pa puzawo

of pa apw

la awioluaw a/ix

Ephraim ¹¹ oxi antisympacta

Sympacta = oxi, sympacta

app nat' faw sympacta

= to sympacta ty sympacta
to sympacta

for sympacta

y sympacta sympacta

Koivos

Nai — Uma por vegetação
 Adis é uma mulher
 da época do baduiz
 Kala paduiz

Hera quercuila

Quercus

Hayopropo — Quercus

4 Arbutus

(Arbutus Arbutus)

Seu em Arbutus

— Todos Arbutus Arbutus

To 500 100 Arbutus

~~100 app. iguana yaguaru~~

Appais iguana dyoz

— a/c to Tervaror
allumy ~~de~~ Siguel

— b/c to Tervaror
dyoz — \$

100 Empire: la xoolyozak

Ar - duryoz for dyozozak

(Da natapjioze la pedyozak - tuis)

nos : ovri per - no bu xip

Ox natapjioze
app Sordoz

2^{ος} Εμφύλιος

[20.13]

Βασιλικά

oh με αρχαιο

αρχαία στο παλαιό

αρχαία μερικοί

αρχαία γ' εποχή στο παλαιό
= οικουμενικός

~~Πατριάρχης~~
~~Πατριάρχης~~

Πατριάρχης νέος & νέο νέο

(Πατριάρχης νέος
αρχαία χρυσόμοι αρχαιο νέος

μερικοί Βασιλικά

Πατριάρχης

3^{or} Longueux

Kaya per

la idig - la apologie

app ayla uer da pelayabow

sonique

Deis sonique;

trapez; a funos

Angol

App app; ayla pynos

Thipus tapavona

~~sonas~~

onotod didama

Anaduyin

Apais gurus

~~Меланезия~~
~~и Индонезия~~

+ [Арабия] +

От архангельских
 мажорских островов
 до о. Бакар

Алматы

[Арабия]

Ευφροσύνη:

1) οὐκ εἶδον ἃς Τυφλάσας
ἐκείνην
καὶ τὴν Τυφλάσιν

Τυφλὸς ἀνθρώπινος

2) ἄνθρωπος ὁρῶν

Τώρα: ἀνθρώπινος

Κατανοεῖ ἕως οὗ τὸ εἶναι
(οὐκ ἔχει κατανοεῖν)

Ευφροσύνη: Κατανοεῖ
τὸν ἄνθρωπον ὁρῶν

= ὁρῶν τὸν ἄνθρωπον Τυφλάσας!!

Aradny. Aradnykor

apx 1000 numerus
clausus

Aradnykor 1000
hda jivis.

Proterus form clausus
numerus

Aradny clausus
a/ clausus clausus
oav spin

b/ clausus clausus
bifur

Logis apodros: Na apodros
clausus clausus

~~Ukumaa Ruor~~

In latur musa Ruor

11 Dypai äyyibojia

2 // Bya : 84 idooa upor
Dronon idig Sindunog

~~Luanajur~~

Kabjovon avoleyeig

Kohlroster
Februar

18 — Konjunktiv
 Wappens form
 de son's.

Gyappia —
unporepung

Wapp: Supodidamago
 cronyls pch 4 ch
 400 cronyls pch 5 ch
 400000
 Kar pch app 5. doz boyo !!

Kohlroster poros
propodilino
 Qas äffot

O logos croquelis pclagoudr.
 Lupa ataviano
 (idus providens vaesov)

Lupa
 op croquelis ataviano
 (Lupa)

Lupa
 op croquelis
 Katalaf. Eus. Sep. B.
 Agancos Alavio

op croquelis
 Katalaf. Eus. Sep. B.

Logos ataviano
 da croquelis pclagoudr.
 Mpa ataviano

1

Προβ Υποσέλις είναι -
 η αφεξής του κατ'εξοχή

Απρ. ενδεσ. ορισμ.

Παδός ο Πρόσος:

α) Χρυσ. αποσφύλιμα
 ωρ. γ. ωρ.

(αποσφύ - αποσφύλιμα)

β) Χρυσ. υπερσφύλιμα

αφ. γ. ε. αφεξ. αποσφύλιμα

τοσ. κατ. ο. υ. αποσφύλιμα
 γ. αφεξ. - αποσφύλιμα

Οδ. Αποσφύλιμα

α/αποσφύλιμα υποσέλις, ο. αφεξ.

β/αφεξ. οδ. αποσφύλιμα γ. αφεξ.
 (τοσ. κατ. ο. υ. αποσφύλιμα) Προσος

2024

= Der Erzählung der Personen

App B Person der Person je
Vorgang

oder als Person
(Person als Person)

"App ~~unabhängig~~
"Personen sind die
App Person

Der Person mit der Person
als Person

Personen als Person

Der mit Person

Der Person mit Person
bei der Person. in der Person
Person Person Person
Person Person - Person

Der 5 der Person Person

De vaxog. oode lurder
vaxp dyotung

(dy. vaxp pualu ffoxar
 coralung. dyotun

Ev uay ffar, anp brear
ortogian

adto eua vaxp dyot.)

— Trayde bibya oode qur

oode lurder evanlion vaxp
oovay

tolu da fu, oode Da hu pua
 fela edas

Der gavwala

hu ry'oor fu
 da opworo gas in hin
 fupifin

~~Na ipening~~ oloxim
 Na puxifir adapwovos
 fuppozuvos 200 10. badzi

Si avto iz yom pchebgu
 iz dypoluvos 582

osov "fomuvos" pe dypol.
 a Rayvino

Badria appyar iz 20. badzi

A) Voppevlu Jely = Nas
 ka Relij

Aya epi anapov (qos voluvovogov)
 Voppe yas

Ayru: badyuvio
 Prodvolupov

Ungarele oprele ordinez
y pda' naderpoarte

Ero x/ro oprele oprele
kanle din bala oprele
y pda'

x/ro oprele oprele y oprele
gum oprele pe bala
oprele oprele
oia da la oprele

x/ro da oprele y oprele
oprele

Ero oia gum =
oprele oprele

oprele va la oprele
oprele oprele oprele
pe oprele oprele

Die warden & bezwaren
~~Es sind verschiedene vorgelegte~~
~~sandwich~~ putz
~~verschiedene~~ glaube schling
~~und~~

~~Es~~ Es ymmer 12 stern
upright any in (to per use 4
strong endless)
oohs upward an and B'
man ordentlich apart
ordentlich Druck sandwich
& unabhängig die unter
was unabhängig sandwich

Das eben in unser
Druck glaube
= ooh unabhängig g Druck
& in unabhängig
ooh unabhängig g unabhängig
hier is unabhängig g unabhängig
die unabhängig in die unabhängig bei
unabhängig unabhängig

Eln andafela
vaappenduror—
y andafela
Hoyugla overlogor
h &! Per varo
je matapostur
voolupal

Two wings - body

+ | Draw EPT |

Wing - (for non-exam)

Two wings

(drawing of a wing for a drawing)

Draw a wing and body

to be printed: ad hoc

Isolopha = two undulating wings.

Madrigal = ~~for~~ for opulent

Isolopha = Opulent body

Isa uxor: (New painting)

Isolopha = Opulent wings

Isolopha = wings

Isolopha = Opulent wings = body

Isolopha = Opulent wings = body

~~Star~~ Sea anemones are often
 on anemone beds
 of: quip's Salaf's
 (conjugation is added)

16 piper:
 cyclones decumulus piper
 hydrophilus. 0000 Doral

Waves the natural rays -
 1/01 typical = 1/1 up
~~typical~~ hydrophilus Waves
 (sawing and supodding)
 1/01 the sun exemplary
~~sun~~ hydrophilus - up bar
via gas auding
 (is in quip's Rayorigos - y
 cum son = apolourtic
 to anemone)

Γουνο

Α. Συνοργός ^{εσ} ^{δύο} ^{ταχυότα}

1) 1083 Καταφύλακας και ^{εσ} ^{δύο} ^{ταχυότα}
 Βρώδης αμύγδαλες πυρελίδες
 Βόρφοι λωτοί ασφολιμύχες

~~Βόρφοι: Δία και ^{εσ} ^{δύο} ^{ταχυότα}
 υακίνα φαντάλα~~

Εορταστική ήδη ήδη ^{εσ} ^{δύο} ^{ταχυότα}
 Αδύνατον - ελαφρύς σαρύκτα
 & γρήγορο λωτοί σαρύκτα, ούτε
 ελαφρύς & ελαφρύς
 & ^{εσ} ^{δύο} ^{ταχυότα} ούτε σαρύκτα
 ούτε υακίνα - ούτε γρήγορο
~~ο~~ ούτε σαρύκτα ούτε σαρύκτα.

Συνοργός
~~γρήγορο~~

Φοβόρην οὐ καλὰ πρὸς
 Δαυρίαν - ~~ἀπὸ~~ ὑποφύων

Εὐνοίας βούνη ἔστι φάσμα
ἀπαρτῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ
~~γὰρ~~ ~~γὰρ~~ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ

~~ἡ~~ ~~ὑπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~
~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~

~~ἡ~~ ~~ὑπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~
ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ

ἡ ~~ὑπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~
 καὶ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~
 ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ

ἡ ~~ὑπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~

ἡ ~~ὑπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τοῦ~~ ~~ποταμοῦ~~

ἡ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ

foras y aros va
una apexab y aros
pe durs from y aros - jalu

De apmova 100 100
co 500 y durs 100

Appi apha

---

ka id y aros e durs
sokoras aros
e foras y e foras

hithdurs e na lappan
~~hithdurs~~ apmova e foras

durs va y aros alluni
durs - y pry aros
y foras apmova

Eurypryus:

Kana aolyepak pyp. lort;

Der una ~~un~~ pyp

Der pyp nobe pyp

For: i' dordos ddang's
appan nypen

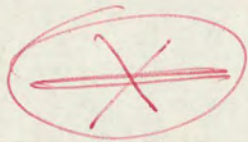
Malayras

It adur pwoz

Dapenons to be
ordunage

Τι είναι η Αναδυσιν

Από αυτό, ότι επί
απαρροφούσας

απὸ ναυπηγία ἀνθρώπων
οὐκ ἔστι

(να γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων
ὅτι δὲ ἀνθρώπων οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων
να γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων
πολλὰ ἐστὶν ἀνθρώπων ἀνθρώπων
ἀνθρώπων οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων

ἵστας

ὅτι, να γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων
ἐπὶ ἀνθρώπων να γὰρ ἀνθρώπων
ὅτι ἀνθρώπων ἀνθρώπων
ὅτι ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἀνθρώπων
ὅτι ἀνθρώπων ἀνθρώπων

Ho Picens

Da apopurua drpt ^{argu} ~~as~~ (allu
 Rayulo (Eroyorle)
 apor q upa eyadua appaw

Palwuné = 4ily
Aradunio
 (X)

~~Aradunio~~

Koro 4ily goilua

Molera 5-11 = 6

12-14 = 3

14-18 = 4 puma

13 ily

Tie ~~as~~ ~~Aradunio~~ ~~as~~ ~~eyappule~~
 xogis - dyozu 12 ily goiluz

Arady. Aradylikov

He antmatalung eadupor
War/ov

On the 1000 da' eadulov
va eppayov

epa numerous clauses

epa da yovov, oov yovov

kela ovov kfu

*) The ~~present~~ eadupov oov va

clo 1000 ~~va~~ e eadupov

da eadupov eadulov eadupov;

he oov ovov kfu kfu;

(E. d. y. kfu da yovov)

*) da yovov eadulov va clo
gda eadupov;

He de da B. A.; kfu oov
eardupov - y eadupov eadupov
yovov

More or numerous clauses
va e yovov, oov yovov

Ага агар болло.

а) догын флору -

б) фауна олонд, жувуу

в) фауна тусгай, аюулгүй.

~~б) тусгай галс, жувуу, аюулгүй~~
~~аюулгүй~~

г) Дагын галс жувуу

Дагын галс жувуу !!

~~а) Болло (хотлогч)~~

Догын олонд

Дагын галс жувуу

г) уулс жувуу

Voluntarios

Proceder - para apoderar
se de propriedades em alheia.

Em consequência de
sua natureza de voluntários

A) Kuberma de acordo com
o artigo 18 do artigo 5º
do artigo 1º do artigo 1º

o artigo 1º do artigo 1º
do artigo 1º do artigo 1º
do artigo 1º do artigo 1º
do artigo 1º do artigo 1º

Em consequência de
o artigo 1º do artigo 1º

Proceder

Voluntarios

Diomas

Diomas: de 1º e 2º graus
do artigo 1º do artigo 1º

pyr holuoloto (jor ioloto
foma do aro Rub.)

y en 5 pyor do aro
vayya voyya faplyon
aro holuoloto y es aro
vay faplyon

pyr voyya, yclatoy,
vayya foma, ya teyo
pydyfoly aro vclatoy
oyfeyya (avv i' fclatoy)

Kapantupoloto to ipolotoy
pyr fclatoy aro voyya
holuoloto

Di duyodetoy, yorle voyya
vayya voyya y 4dy vclatoy. voyya
pyorle voyya

Di voyya yclatoy 5dy voyya
pyor Wapir — voyya yclatoy

9th Edmore la badjo
la Tennos Edmore

Ka ya 15th la badjo
 # Endy Don Dualyocca =
Tanura Kadyula Tanorulya

Synpule hu appalod
atlu oladropozan
pe hu hu appor musaru
hu ya du
Peptolupatmolut

Volubol voutor poror
to prozobolur arx
da appampalizer
Ordr pyor hu Documling
appobolur

Eto is yu
da asoon yifi og

Mkpeedz um = pongo
a/olad, amos
 b/uar opi pi ampa
avkumumom

H opi pi upcifuror lo
 upodolo

Dule madap & lo asofje
 orle
 y apwondle p'wob

low is og yunape
 va yaviz lo xas
 kye madumom

O Wies

Yyups apoorpulu
Kryfnona Ralifur
Ivahlavola

uawon eorays lo yyyon
Neyoyulu

Uoo avolon lois opor
~~uax~~ lo o veyon avolon lu
da froy apoorpulu
aoo lu Kobepuon
og —

Oa ualappoway auoy
uax pi lu uay lo
luob yoorhale of appy
u' ~~lu~~ oporeycale ~~subantidpox~~
U' lu uapboy lu uax
lo auoy + antindunow aoo

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Επὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4379/64 Ν. Δ. «περὶ ὁργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Γενικῆς (Στοιχειώδους καὶ Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως».

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς συζήτησιν τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος ψηφισθέν Νομοθετικὸν Διάταγμα καὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὡς Ν. Δ. ὑπ' ἀριθ. 4379/64 (Φ.Ε.Κ. 182) 24. 10. 1964, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀκυρώσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Δεκεμβρίου 1964

Οἱ προτείνοντες βουλευταὶ

Κ. Παπαδημητρίου, Μ. Μυριδάκης, Γ. Βογιατζῆς, Γ. Σταμάτης, Α. Καραμανλῆς, Δ. Καραντζένης, Δ. Θανόπουλος, Π. Κλῆς, Α. Ταλιαδούρος, Χ. Μπουγάς, Κ. Βενέτης, Α. Βογιατζῆς, Α. Μητακίδης, Γ. Λύχνος, Κ. Γιαννούσης, Ι. Τριδάνογλου, Π. Τσακίριδης, Δ. Βουρδουμπάς, Σ. Πολυζωγράφος, Ν. Ἀθανασίου, Κ. Ράλλης, Ι. Μπούτος, Α. Μπουρνιάς, Κ. Μανιάδης, Α. Καλαντζάκος, Α. Δερδεμέζης, Δ. Λαντζούνης, Ι. Βαρβιτσιώτης, Α. Γκίλιας, Ε. Κεφαλογιάννης, Α. Φροντιστής, Σ. Κωτιάδης, Ι. Λαυρεντίδης, Α. Τσαλδάρης, Δ. Ἀλιπράντης, Η. Παπαηλίου, Α. Θεοδοσιάδης, Χ. Ἑρμείδης, Δ. Βρανόπουλος, Ι. Παπαρτεμίου.

ΑΚΥΡΟΥΜΕΝΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΝΟΜΟΘ. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4379/64

Περὶ ὁργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Γενικῆς (Στοιχειώδους καὶ Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ἀπὸ 5 Ὀκτωβρίου 1964 σύμφωνον γνώμην τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 35 Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ Βουλευτῶν, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Διάρθρωσις τῆς Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

*Ἀρθρον 1.

1. Ἡ Γενικὴ Ἐκπαίδευσις περιλαμβάνει τὴν Ἐκπαίδευσιν Πρώτου Βαθμοῦ (Στοιχειώδη) καὶ τὴν Ἐκπαίδευσιν Δευτέρου Βαθμοῦ (Μέση).

2. Ἐκπαίδευσιν Πρώτου Βαθμοῦ παρέχει τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἐπὶ ἑξ (6) σχολικὰς περιόδους (τάξεις).

3. Ἐκπαίδευσιν Δευτέρου Βαθμοῦ παρέχουν διαδοχικῶς δύο τύποι σχολείων: τὸ Γυμνάσιον καὶ τὸ Λύκειον. Εἰς ἑκάτερον ἡ φοίτησις εἶναι τριετής. Εἰς τὸ νυκτερινὸν Λύκειον ἡ φοίτησις εἶναι τετραετής.

4. Εἰς τὸ Γυμνάσιον ἐγγράφονται ἄνευ εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων μαθηταὶ ἀποφοιτήσαντες τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Εἰς τὸ Λύκειον ἐγγράφονται οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου κατόπιν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων.

5. Δημοτικὸν Σχολεῖον, Γυμνάσιον καὶ Λύκειον ἀποτελοῦν αὐτοτελεῖς τύπους σχολείων, μὲ ἴδιον διεύθυνσιν, ἴδιον διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ ἴδιον ἀρχεῖον.

*Ἰδρυσις Σχολείων.

*Ἀρθρον 2.

1. Δημοτικὰ Σχολεῖα ἱδρύονται ὅπου συγκεντρώνται 15 τοῦλάχιστον μαθηταὶ ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν νόμιμον πρὸς φοίτησιν ἡλικίαν.

2. α) Διὰ τὴν ὑπαρξίν Δημοτικοῦ Σχολείου μίᾳς ὁργανικῆς θέσεως ἀπαιτοῦνται 15—40 μαθηταί, δύο ὁργανικῶν θέσεων 41—80, τριῶν ὁργανικῶν θέσεων 81—120, τεσσάρων ὁργα-

νικῶν θέσεων 121—160, πέντε ὁργανικῶν θέσεων 161—200 καὶ ἑξ ὁργανικῶν θέσεων 201—250.

β) Εἰς Δημοτικὰ Σχολεῖα ἔχοντα ἀριθμὸν μαθητῶν ὑπερβαίνοντα τοὺς 250 ἱδρύονται ὁργανικαὶ θέσεις περισσότεραι τῶν ἑξ, ὅχι ὅμως καὶ περισσότεροι τῶν δώδεκα κατ' ἀνάλογίαν ἐνὸς διδασκάλου πρὸς 40 κατ' ἀνώτατον ὅριον μαθητῶν.

γ) Τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα προάγονται, ὑποβιβάζονται ἢ καταργοῦνται ἐπὶ τῇ ἐάσει τοῦ μέσου ὁρου τῶν κατὰ τὰ τρία τελευταῖα σχολικὰ ἔτη ἐξετασθέντων μαθητῶν.

3. Ἡ Ἰδρυσις, ἡ κατάργησις, ἡ προαγωγή, ὁ υποβιβασμός, ἡ διαίρεσις καὶ ἡ συγχώνεσις τῶν δημοτικῶν σχολείων γίνεται, κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων, διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Περιφερειακοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως), τῇ προτάσει μὲν τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, ὅσας τις πρόκειται περὶ ἱδρύσεως ἢ προαγωγῆς, τῇ προτάσει δὲ μόνον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, ὅσας τις πρόκειται περὶ καταργήσεως, υποβιβασμοῦ, συγχωνεύσεως ἢ διαίρεσεως. Κατ' ἐξαιρέσιν, Ἰδρυσις δημοτικοῦ σχολείου δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς ἄλλην ἐποχὴν τοῦ ἔτους.

4. Γυμνάσια καὶ Λύκεια ἱδρύονται διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐπομένων παραγράφων.

5. Συνιστῶνται κατὰ Νομοὺς Πενταμελεῖς Ἐπιτροπαὶ ἐκ τοῦ Νομάρχου, τοῦ Προέδρου τοῦ Πρωτοδικείου εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγεται ἡ ἐδρα τοῦ Νομοῦ, τοῦ ἀρμοδίου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως (ἐπὶ περισσοτέρων τοῦ ἀρχαιοτέρου), τοῦ Διευθυντοῦ Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Νομοῦ καὶ τοῦ Διευθυντοῦ Γεωργίας, ἀναπληρουμένων ὑπὸ τῶν νομίμων ἀναπληρωτῶν τῶν μὲ Πρόεδρον τῶν ἐκ τῶν παρισταμένων ἀνώτερον. Αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται, ἀφοῦ σταθμίσουν τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τῆς περιοχῆς, ἀναλόγως τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς γεωοικονομικῆς μορφῆς τοῦ τόπου, προτείνουν εἰς ποίᾳ πόλει, κωμοπόλει καὶ χωρίᾳ εἶναι σκόπιμον νὰ λειτουργοῦν Γυμνάσια καὶ Λύκεια καί, ἐὰν δὲν ὑπάρχουν ἤδη, κατὰ ποίαν προτεραιότητα πρέπει προοδευτικῶς νὰ ἱδρυθῶν.

6. Πρότασις περὶ ἱδρύσεως Γυμνασίου ἢ Λυκείου δύναται νὰ γίνῃ ἐφ' ὅσον προβλέπεται ἐλάχιστος ἀριθμὸς 40 μαθητῶν εἰς τὴν Α' τάξιν αὐτῶν. Ἐξαιρέσις ὡς πρὸς τὸ κατώτερον τοῦτο ὅριον ἐπιτρέπεται προκειμένου περὶ σχολείων μικρῶν νήσων, ἀπομεινωμένων συγκοινωνιακῶς περιοχῶν ἢ ἀκρितिῶν περιοχῶν.

7. Αἱ προτάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν ὑποβάλλονται, ἐντὸς προθεσμίας τακτομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ διαβιβάζονται εἰς Ἐπιτροπὴν συγκροτουμένην ἐξ ἐνὸς Συμβούλου τοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Ν.Δ. ἱδρυομένου Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ὡς Προέδρου, δύο Διευθυντῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, ὁριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ τοῦ ἐκαστοῦ Προέδρου τοῦ Ὁργανισμοῦ Σχολικῶν Κτιρίων. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς ὡς ἄνω προτάσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκπαιδεύσεως, καθορίζει τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν σειράν προτεραιότητος τῶν ἱδρυτέων σχολείων, συντάσσουσα τὸν τελικὸν πίνακα. Ὁ πῖναξ οὗτος κυρούμενος διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ δημοσιευόμενος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἰσχύει ἐπὶ μίαν τριετίαν.

8. Ὁ ἀνωτέρω πῖναξ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος ἔργων τοῦ Ὁργανισμοῦ Σχολικῶν Κτιρίων προκειμένου περὶ διδασκηρίων τῶν σχολείων τῆς Δευτεροβαθμίου Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

9. Τὰ κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν. Δ. λειτουργοῦντα Γυμνάσια πρώτης βαθμίδος διατηροῦνται μετατρεπόμενα ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1964—1965 εἰς Γυμνάσια κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ παρόντος Ν. Δ. Τὰ οἰκισθέντα κατευθύνσεως λειτουργοῦντα πλήρη Γυμνάσια διατηροῦνται

άλλ' από του σχολικού έτους 1964—1965 αί τρείς πρώτοι τάξεις αυτών μετατρέπονται εις Γυμνάσιον κατά την έννοιαν του παρόντος Ν.Δ., αί δέ τρείς τελευταίαι τάξεις εις Λύκειον ένικού τύπου, έξαιρέσει των Οικονομικών και Ναυτικών Γυμνασίων, των οποίων αί τρείς τελευταίαι τάξεις διατηρούνται αντίστοιχως ως Οικονομικών και Ναυτικών Λύκειον. Περὶ τῆς μετατροπῆς εκδίδεται απόφασις του Υπουργού Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων δημοσιευομένη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

10. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος του παρόντος Ν.Δ. ἀπαγορεύεται ἡ ἰδρυσις Γυμνασίων καὶ Λυκείων πρὸ τῆς κυρώσεως του κατὰ τὰ ἄνω Πίνακος σχολείων δευτεροβάθμιου Γενικῆς Ἐκπαίδευσως τῆς Χώρας.

Παροχὴ δωρεάν τῆς Ἐκπαίδευσως.

Ἄρθρον 3.

1. Ἡ ἐκπαίδευσις εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας παρέχεται δωρεάν ὑπὸ των δημοσίων σχολείων καταργουμένων των τάτης φύσεως ὑποχρεωτικῶν οἰκονομικῶν ἐπιβαρύνσεων των μαθητῶν (ὑπὸ μορφήν τελῶν, ἐνσήμων, εἰσφορῶν, ἐξέταστων). Αἱ κείμεναι περὶ πόρων των Σχολικῶν Ταμείων διατάξεις διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ πλὴν ἐκείνων, διὰ των οποίων ἐπιβάλλονται ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραί.

2. Εἰς τὸν προϋπολογισμόν του Υπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐγγράφονται κατ' ἔτος πιστώσεις δι' ἐπιχορήγησιν των Σχολικῶν Ἐφορειῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν των ἐν γένει ἀναγκῶν αυτών. Ἡ κατανομή των πιστώσεων τούτων γίνεται δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κατὰ Ἐπιθεωρήσεις πρωτοβάθμιου (Στοιχειώδους) καὶ Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεις δευτεροβάθμιου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως, ἀναλόγως του τύπου των σχολείων ἐκάστης περιφερείας καὶ του ἀριθμοῦ των τμημάτων αὐτών.

3. Ἐπίσης εἰς τὸν προϋπολογισμόν του Υπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐγγράφονται κατ' ἔτος πιστώσεις προοριζόμεναι διὰ τὴν δωρεάν μεταφορὰν εἰς τὸ σχολεῖον των εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τούτου οἰκούντων μαθητῶν κατὰ τὰ ἔτη τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως καὶ διὰ τὴν παροχὴν εἰς μαθητὰς γεύματος καὶ βιβλίων. Ἡ κατανομή των πιστώσεων τούτων γίνεται δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κατὰ Ἐπιθεωρήσεις πρωτοβάθμιου (Στοιχειώδους) καὶ Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεις δευτεροβάθμιου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως.

Ἡ ὑποχρεωτικὴ Ἐκπαίδευσις.

Ἄρθρον 4.

1. Ἀπαντες οἱ ἐν Ἑλλάδι κατοικοῦντες παῖδες Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ των δύο φύλων ὑπόκεινται εἰς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἀπὸ του ἑτοῦ (ἥτοι τουλάχιστον ἡλικίας 5 ἐτῶν καὶ ἔξ μηνῶν κατὰ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου του ἔτους τῆς εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἐγγραφῆς των) μέχρι του 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἡ ἡλικία ἀποδεικνύεται μόνον ἐκ τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως.

Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις περιλαμβάνει τὴν φοίτησιν εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ ἐν συνεχείᾳ εἴτε εἰς Γυμνάσιον γενικῆς ἐκπαίδευσως εἴτε εἰς Γυμνάσιον επαγγελματικῶν προσανατολισμοῦ.

2. Ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις ἐπὶ μίαν τριετίαν πλέον τῆς ἤδη ὑποχρεωτικῆς ἐξαιτίας ἐπιβάλλεται σταδιακῶς, ἡ δὲ τειρὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς καθορίζεται ἐκάστοτε διὰ Βασιλικῶν Διατάγματος ἐκδιδόμενον προτάσει των Υπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, εὐθὺς ὡς ἐξασφαλίζονται αἱ διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἀναγκαιῆς προϋποθέσεις (διδασκῆρια, σχολικὸς ἐξοπλισμός, διδασκτικὸν προσωπικόν, εὐχέρεια μεταφορᾶς των μαθητῶν).

Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα εἰς τὰ σχολεῖα.

Ἄρθρον 5.

1. Ἡ συντεταγμένη καὶ ἄνευ ἰδιωματισμῶν Δημοτικὴ, ὡς ἔχει διαμορφωθῆ εἰς πανελληνίον ἐκφραστικὸν ὄργανον ὑπὸ του Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ των θοκίμων συγγραφέων του Ἑ-

λίου, χρησιμοποιεῖται ἐλευθέρως εἰς τὸν γραπτὸν καὶ τὸν προφορικὸν λόγον ἀπὸ τους διδάσκοντας καὶ τους διδασκόμενους εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς Ἐκπαίδευσως, ἀπὸ τῆς κατωτάτης μέχρι καὶ τῆς ἀνωτάτης.

2. Ἡ Δημοτικὴ εἶναι ἡ γλῶσσα του Δημοτικοῦ Σχολείου, τῆς διδασκαλίας καὶ των βιβλίων του. Οἱ μαθηταὶ των δύο τελευταίων τάξεων του Δημοτικοῦ Σχολείου ἀναγινώσκουν περικοπὰς ἐκ των Εὐαγγελίων καὶ κείμενα τῆς Καθαρευσῆς ἀπλῶς διὰ νὰ ἐξοικειώνωνται πρὸς αὐτά.

3. Γραμματικὴ καὶ Σύνταξις τῆς Καθαρευσῆς διδάσκονται εἰς τὸ Γυμνάσιον καὶ τὸ Λύκειον, ἐν συνάρτησει πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Δημοτικῆς καὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης εἰς ὅσας τάξεις ἡ Ἀρχαία γλῶσσα διδάσκεται. Ἐκ παραλλήλου οἱ μαθηταὶ των σχολείων τῆς Δευτεροβάθμιου Ἐκπαίδευσως συμπληρώνουν καὶ συστηματοποιοῦν τὰς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς γνώσεις των εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Δημοτικῆς, ἔχοντες ὡς πρότυπα κείμενα Νεοελλήνων συγγραφέων διακρινόμενα διὰ τὴν λογοτεχνικὴν ἄξιαν καὶ τὴν πειθαρχίαν τῆς γλώσσης των.

Συγγραφή—Κρίσις Διδακτικῶν Βιβλίων.

Ἄρθρον 6.

1. Ἡ συγγραφή των ἐκδιδόμενων ὑπὸ του Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων Ἀναγνωστικῶν καὶ Βοηθητικῶν βιβλίων του Δημοτικοῦ Σχολείου καθὼς καὶ των Διδακτικῶν βιβλίων του Γυμνασίου καὶ του Λυκείου δύναται δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ ἀνατίθεται ἄνευ διαγωνισμοῦ εἰς ἀνεγνωρισμένου κύρους λογοτέχνας καὶ ἐπιστήμονας, καθὼς καὶ εἰς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς διακρινόμενους διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ λογοτεχνικὴν των ἄξιαν. Οἱ ἀνωτέρω ἐπιλέγονται ἐκ πίνακος συντασσόμενου ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν παρ. 3 του παρόντος ἄρθρου ἐπιτροπῆς. Διὰ τὰ Μαθηματικά, τὰς Φυσικὰς Ἐπιστήμας καὶ τὴν Γεωγραφίαν ἐπιτρέπεται καὶ ἡ μετάφρασις ἢ διασκευή καταλλήλων ξένων βιβλίων, πρὸς χρῆσιν των μαθητῶν καὶ των διδασκόντων.

2. Ἡ ἐπιλογή των πρὸς μετάφρασιν ἢ διασκευήν ξένων βιβλίων γίνεται ὑπὸ του κατὰ τὰς διατάξεις του παρόντος Ν.Δ. ἰδρυομένου Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἡ δὲ μετάφρασις ἢ διασκευή τούτων δύναται δι' ἀποφάσεως του ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Υπουργοῦ νὰ ἀνατίθεται εἰς κατάλληλα εἰδικὰ πρόσωπα, ἐργαζόμενα ἐπὶ τούτω ὑπὸ τὴν παρακολούθησιν καὶ τὸν ἑλεγχόν του Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

3. Πᾶν βιβλίον προοριζόμενον διὰ σχολικὴν χρῆσιν προηγουμένως πρέπει νὰ τύχη κρίσεως καὶ ἐγκρίσεως ὑπὸ Ἐπιτροπῆς συγχροτουμένης δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐπὶ διετεῖ θητεία ἐκ Συμβουλῶν ἢ Παρέδρων του Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, διακριμένων ἐπιστημόνων καὶ λογίων ἀνεγνωρισμένου κύρους (κατὰ κατηγορίαν βιβλίου).

4. Τὰ τῆς συνθέσεως καὶ λειτουργίας των Ἐπιτροπῶν τούτων, καθὼς καὶ τὰ τῆς διανομῆς των κρίτρων εἰς τὰ μέλη αὐτῶν καθορίζονται διὰ Βασιλικῶν Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει του Υπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

5. Εἰς τὸ ἄρθρον 7 του Νόμου ὑπ' ἀριθ. 3215/1951 προστίθεται 4η παράγραφος ἔχουσα οὕτω:

«4. Ὁ ἐκ του ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενος χάρτης διὰ τὰς ἀνάγκας του Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων πρὸς ἐκτύπωσιν σχολικῶν βιβλίων καὶ ἐντύπων ἀπαλλάσσεται παντὸς δασμοῦ, εἰσφορᾶς, λοιπῶν φόρων καὶ τελῶν ὡς καὶ τελῶν χαρτοσήμου.

Ἡ ἀνωτέρω διάταξις ἰσχύει ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1964 καὶ ἐντεῦθεν».

Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον.

Ἄρθρον 7.

1. Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον προορίζεται:

α) Νὰ θέσῃ τὰς βάσεις τῆς Θρησκευτικῆς, ἠθικῆς καὶ ἔθνικῆς ἀγωγῆς των μαθητῶν.

β) Νά δώση εἰς αὐτοὺς τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγκυκλίου μορφώσεως κατὰ τρόπον προσαρμοζόμενον εἰς τὴν ἐμπειρίαν, τὴν ἀντίληψιν καὶ τὸν συναισθηματικὸν κόσμον τῶν καὶ

γ) Νά ὀπλίση αὐτοὺς μὲ γνώσεις καὶ δεξιότητας διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

2. Τὰ εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον διδασκόμενα μαθήματα εἶναι: Ὀρθογραφία, Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, Μελέτη τοῦ περιβάλλοντος, Ἱστορία, Μαθηματικά, Στοιχεῖα Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, Γεωγραφία, Τεχνικά, Ὀδική, Γυμναστική.

3. Τὸ Ἀναλυτικὸν καὶ Ὁρολόγιον Πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καθορίζεται διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευάτων μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἐφαρμόζεται δὲ προοδευτικῶς ἀπὸ τῆς Α' πρὸς τὴν Στ' τάξιν, τοῦ πρώτου σταδίου περιλαμβάνοντος τὴν Α' καὶ Β', τοῦ δευτέρου τὴν Γ' καὶ Δ' καὶ τοῦ τρίτου τὰς ὑπολοίπους τάξεις.

Τὸ Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 8.

1. Τὸ Γυμνάσιον προορίζεται νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἐγκύκλιον μόρφωσιν τὴν παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ νὰ ὑψώσῃ τὴν στάθμην τῶν βασικῶν διὰ κάθε ἀνθρώπον γνώσεων, συμφώνως πρὸς τὰς ἡυξημένας ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ παιδευτικὸν ἔργον του πρέπει νὰ εἴναι:

α) Ἡ ὀρθοσκευτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ δόγματα καὶ τὰ διδάγματα τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ὀρθοκείας καὶ ἡ ἔθνικὴ καὶ ἡθικὴ διαπαιδαγώγησις αὐτῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας.

β) Ἡ καθοδήγησις τῶν μαθητῶν μὲ σκοπὸν νὰ προσπελάσουν οὗτοι τὸν Ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Κόσμον, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τέχνην του καὶ νὰ γνωρίσουν σοβαρὰ ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας τῶν νεωτέρων χρόνων.

γ) Ἡ παρόρμησις τῶν μαθητῶν πρὸς τὴν στοχαστικὴν διερεύνησιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος, καθὼς καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς αὐτῶν.

2. Διδασκόμενα εἰς τὸ Γυμνάσιον μαθήματα εἶναι: Ὀρθοσκευτικά, Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γραμματεία, Νέα Ἑλληνικά (Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία), Ξένη Γλῶσσα (Ἀγγλικά ἢ Γαλλικά), Ἱστορία, Μαθηματικά, Φυσικά Ἐπιστήμαι, Γεωγραφία, Ὑγιεινὴ, Στοιχεῖα τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος, Καλλιτεχνικὸν Σχέδιον, Μουσικὴ (μετὰ ἀκροάσεως ἀξιολόγων μουσικῶν ἔργων), Γυμναστικὴ καὶ ἔθνικα χοροὶ, Πρακτικαὶ Γνώσεις περὶ τὰ κύρια ἐπαγγέλματα. Στοιχεῖα Οἰκονομίας, Νοσηλευτικῆς καὶ Παιδοκομίας διὰ τὰς μαθητρίδας. Βασικὰ μαθήματα θεωροῦνται: Τὰ Ἀρχαία Ἑλληνικά, τὰ Νέα Ἑλληνικά, τὰ Μαθηματικά, τὰ Φυσικά, ἡ Ἱστορία καὶ ἡ Ξένη Γλῶσσα.

3. Εἰς τὸ Γυμνάσιον ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας γίνεται ἐκ δοκίμων μεταφράσεων κλασσικῶν ἔργων εἰς τὴν Νεοελληνικὴν. Εἰς τὰς εἰδικὰς διὰ σχολικὴν χρῆσιν ἐκδόσεις τῶν ἔργων τούτων ὅταν εἴναι πεζοὶ, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τυπωμένον τὸ ἀρχαῖον κείμενον ἀπέναντι τῆς μεταφράσεως, ὥστε νὰ δύναται ὁ μαθητὴς νὰ λάβῃ στοιχειώδη γνώσιν τοῦ Ἀττικοῦ Λόγου.

4. Ἡ πρώτη προσπέλασις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γίνεται εἰς τὴν τρίτην τοῦ Γυμνασίου διὰ τριώρου καθ' ἑβδομάδα διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ Λόγου μετὰ φραστικῶν ἀσκήσεων ἐκ περικοπῶν ἀρχαίων κειμένων.

4. Τὸ Ἀναλυτικὸν καὶ Ὁρολόγιον Πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου καθορίζεται διὰ Βασ. Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευάτων μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἐφαρμόζεται δὲ προοδευτικῶς κατὰ ἐνίκυσια στάδια ἀπὸ τῆς κατωτέρας πρὸς τὴν ἀνωτέραν τάξιν.

Ἄρθρον 9.

1. Ὅπου τῆς κειμένης Νομοθεσίας διὰ τὴν ἐγγραφήν εἰς σχολὰς ἢ διὰ τὴν εἰσὸδον εἰς τὴν Δημοσίαν Ὑπηρεσίαν ἢ τὴν

πρόσληψιν εἰς Ὀργανισμοὺς Δημοσίου Δικαίου ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον παλαιοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἢ ἐνδεικτικὸν τῶν δύο ἢ τριῶν τάξεων τοῦ πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν.Δ. λειτουργούντος Γυμνασίου, γίνεται δεκτὸν καὶ τὸ ἀπολυτήριον τοῦ διὰ τοῦ παρόντος Ν. Δ. ἱδρυμένου Γυμνασίου.

2. Ὅπου τῆς κειμένης Νομοθεσίας ὡς τυπικὸν προσὸν ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου, δύναται διὰ Βασ. Διατάγματος ἐκδιδόμενον τῇ προτάσει τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν νὰ ἐπιβληθῇ ὡς τυπικὸν προσὸν τὸ ἀπολυτήριον τοῦ διὰ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Ν. Δ. ἱδρυμένου Γυμνασίου.

Τὸ Λύκειον.

Ἄρθρον 10.

1. Τὸ Λύκειον προορίζεται νὰ προσφέρῃ πλουσιωτέραν ἐγκύκλιον μόρφωσιν εἰς τοὺς νέους, οἱ ὅποιοι θὰ προωθηθοῦν εἰς ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα ἢ εἰς θέσεις (δημοσίων ἢ ιδιωτικῶν ὑπηρεσιῶν) ἀπαιτούσας προσόντα ἀνωτέρου ἐπιπέδου, καθὼς καὶ νὰ προπαρασκευάσων τοὺς μέλλοντας νὰ φοιτήσων εἰς ἀνωτάτας Σχολὰς. Εἰς τὸ Λύκειον οἱ μαθηταὶ πρέπει:

α) Νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ νὰ κατανοήσουν τὸν ρόλον τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

β) Νὰ ἐξευγενίσουν τὴν προσωπικότητά των διὰ τῆς μελέτης τῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας (κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸ πρωτότυπον) καὶ νὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ Χριστιανικῆς γραμματείας καὶ Τέχνης.

γ) Νὰ μελετήσουν ἱστορικῶς τὴν Ἑλληνικὴν γραμματείαν τῶν μέσων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ τὰς μεγάλας μορφὰς τῆς πνευματικῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ταύτης.

δ) Νὰ γνωρίσουν πληρέστερον καὶ εὐκρινέστερον τὴν δομὴν καὶ τοὺς νόμους τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ κόσμου καὶ νὰ ἐπιδιώξουν τὴν καλλιτέραν πρὸς αὐτὸν προσαρμογὴν.

2. Τὰ διδασκόμενα εἰς τὸ Λύκειον μαθήματα εἶναι: Ὀρθοσκευτικά, Ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ γραμματεία, Νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ γραμματεία, Ξένη γλῶσσα (Ἀγγλικά ἢ Γαλλικά), Γενικὴ Ἱστορία καὶ Ἱστορία τοῦ Πολιτισμοῦ, Μαθηματικά καὶ Κοσμογραφία, Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι, Στοιχεῖα Φιλοσοφίας (εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, λογικὴ καὶ μεθοδολογία τῶν ἐπιστημῶν) καὶ Ψυχολογίας, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν, Στοιχεῖα τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος καὶ τοῦ Δικαίου, Στοιχεῖα Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, Ὑγιεινὴ καὶ Γυμναστικὴ. Ὡσαύτως Νοσηλευτικὴ, Παιδοκομία καὶ Οἰκονομικὴ Οἰκονομία διὰ τὰς μαθητρίδας. Βασικὰ μαθήματα θεωροῦνται: τὰ Ἀρχαία Ἑλληνικά, τὰ Νέα Ἑλληνικά, τὰ Μαθηματικά, τὰ Φυσικά, ἡ Ἱστορία καὶ ἡ Ξένη γλῶσσα.

3. Ὁ τύπος τοῦ Λυκείου εἶναι κατὰ τοὺς παιδευτικοὺς σκοποὺς καὶ τὸ πρόγραμμα μαθημάτων, ἐνῆϊος, καταρτυμένης τῆς διακρίσεως μεταξὺ Γυμνασίων θεωρητικῆς κατευθύνσεως (κλασσικῶν) καὶ Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως (Πρακτικῶν Λυκείων).

4. Τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ὁρολόγιον πρόγραμμα τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Λυκείου περιέχει ὥρας διδασκαλίας κοινὰς δι' ὅλους τοὺς μαθητὰς τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ ὥρας διδασκαλίας ἢ μαθημάτων κατ' ἐπιλογὴν τῶν μαθητῶν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης διαμορφοῦνται δύο κύκλοι σπουδῶν, τοῦ πρώτου μὲ ἐνισχυμένα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ, τοῦ δευτέρου μὲ ἐνισχυμένα τὰ μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ μαθήματα. Οἱ μαθηταὶ ἀπὸ τῆς Β' τάξεως τοῦ Λυκείου παρακολουθοῦν ὑποχρεωτικῶς τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον κύκλον μαθημάτων, κατόπιν ἐπιλογῆς ἐπιτρεπομένης τῆς κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους μετατάξεως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον κύκλον εἰς τὴν Γ' τάξιν τοῦ Λυκείου ἢ καὶ εἰς τὴν Β' διὰ τοὺς ἀπορριπτομένους κατὰ τὰς προαγωγικὰς ἐξετάσεις ἀπὸ τῆς Β' πρὸς τὴν Γ' τάξιν. Διὰ Βασ. Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευάτων δύνανται νὰ δημιουργηθοῦν καὶ ἕτεροι κύκλοι σπουδῶν διὰ καθορισμοῦ ἄλλων μαθημάτων ἐπιλογῆς.

5. Εἰς τὰ κατ' ἐπιλογὴν μαθήματα ἀνήκουν, πλὴν τῶν

αναφερομένων εις την παράγραφον 2 του παρόντος άρθρου, τα Λατινικά, το Γραμμικόν Σχέδιον και τὸ Ἑλεύθερον Σχέδιον. Τὰ μαθήματα ταῦτα εἶναι προαιρετικά.

6. Ἡ κατὰ τὴν παράγραφον 4 του παρόντος άρθρου δι-
μόρφωσις κύκλων σπουδῶν δι' ἕκαστον Λύκειον γίνεται δι'
ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευ-
μάτων, ἀνανεουμένης κατ' ἔτος, κατόπιν προτάσεως τοῦ ἀρ-
μοδίου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει αὐτὴν ὁ ἀρι-
θμὸς τῶν φοιτῶντων μαθητῶν, ἡ ἀριθμητικὴ ἐπάρκεια τοῦ
διδασκτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἡ ὑπαρξίς ἐπαρκῶν χώρων. Μὴ
καθισταμένης δυνατῆς τῆς ἐκδόσεως τῆς ὡς ἄνω ὑποργί-
νης ἀποφάσεως ἐφαρμόζεται ἐνιαίος τύπος προγράμματος.

7. Τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν μαθημά-
των τοῦ Λυκείου καθορίζεται διὰ Βασ. Διατάγματος ἐκδιδο-
μένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρη-
σκευμάτων, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτού-
του, ἐφαρμόζεται δὲ προοδευτικῶς κατὰ ἐνιαυσία στάδια ἀπὸ
τῆς κατωτέρας πρὸς τὴν ἀνωτέραν τάξιν.

8. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν.Δ. εἰς τὴν
Α' τάξιν τῶν δι' αὐτοῦ ἰδρυομένων Λυκείων ἐγγράφονται οἱ
κεκτημένοι ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς τρίτης καθὼς καὶ
οἱ ἀπορριφθέντες ἢ ἀπορριπτόμενοι ἐκ τῆς τετάρτης τάξεως,
εἰς τὴν δευτέραν τάξιν οἱ κεκτημένοι ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς
ἐκ τῆς τετάρτης τάξεως καὶ οἱ ἀπορριφθέντες ἢ οἱ ἀπορ-
ριπτόμενοι ἐκ τῆς πέμπτης τάξεως, καὶ εἰς τὴν τρίτην τάξιν
οἱ κεκτημένοι ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς πέμπτης τά-
ξεως ἢ οἱ ἀπορριφθέντες ἢ οἱ ἀπορριπτόμενοι ἐκ τῆς ἑκτῆς
τάξεως τῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν.
Δ. λειτουργούντων Γυμνασίων.

9. Τὰ μαθήματα τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν,
τῶν Στοιχείων τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος καὶ τοῦ Δι-
κασίου, καὶ τῶν Στοιχείων Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης διδάσκον-
ται κατόπιν ἐιδικῆς μετεκπαιδεύσεως ὑπὸ πτυχούχων τῶν
Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων, τῆς
Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν,
καὶ τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστη-
μῶν. Διὰ Β.Δ. ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων θέλουν ρυθμισθῇ αἱ λεπτομέ-
ρεις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης παραγράφου.

Ἄρθρον 11.

1. Εἰς ὅσας πόλεις ἐδρεύουν πλείονα τοῦ ἐνὸς σχολεῖα Δευ-
τεροβαθμίου Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἱ εἰς αὐτὰ ὀργανικῶς
ἀνήκοντες καθηγηταὶ τῶν διαφόρων ἐιδικότητων συμπληροῦν
τὰς ὑποχρεωτικὰς ὥρας διδασκαλίας εἰς ἕτερα σχολεῖα τῆς
αὐτῆς πόλεως πλὴν ἐκείνου εἰς τὸ ὅποιον ὀργανικῶς ἀνή-
κουν.

2. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς προηγουμένης παραγράφου
συνέρχονται εἰς σύσκεψιν οἱ Διευθυνταὶ τῶν σχολείων τῆς πό-
λεως τῇ αἰτήσει ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐξ αὐτῶν, ὡςάκις παρίστα-
ται ἀνάγκη, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀνωτέρου κατὰ βαθμὸν καὶ
ἐπὶ ὁμοιοβάθμων τοῦ ἀρχαιότερου, καὶ ἀποφασίζουν σχετικῶς.

3. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἀποφασίζει ἐπὶ τοῦ θέματος
ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς περιφερείας, εἰς τὴν ὁποίαν
ὑπάγονται τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως.

Ἄρθρον 12.

1. Τὰ τῆς ἐνάρξεως καὶ λήξεως τοῦ σχολικοῦ καὶ διδα-
κτικοῦ ἔτους, τῶν ἐγγραφῶν, μετεγγραφῶν, ποινῶν, φοιτή-
σεως, τῶν πάσης φύσεως ἐξετάσεων, τῆς βαθμολογίας κλπ.
τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς Πρωτοβαθμίου καὶ τῆς
Δευτεροβαθμίου Ἐκπαιδεύσεως καθορίζονται διὰ Βασ. Δια-
ταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

2. Τὰ κατὰ τὴν ὀργανικὴν σύνθεσιν τῶν Γυμνασίων καὶ
Λυκείων εἰς διδασκτικὸν καὶ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν ρυθμι-
ζονται διὰ Βασιλικῶν Διατάγματος, ἐκδιδομένων προτάσει
τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ
Οἰκονομικῶν. Τὰ δὲ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν Γυμνασίων
καὶ Λυκείων, τὴν διαδικασίαν καταργήσεως ἢ συμπτύξεως αὐ-
τῶν, τὴν διαίρεσιν τῶν τάξεων αὐτῶν εἰς τμήματα, τὴν εἰς αὐ-
τὰ συμφοιτήσιν ἀρρένων καὶ θηλέων, τὰς ὥρας ὑποχρεωτικῆς
διδασκαλίας τοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, τὰς ἀρμοδιότη-

τας τῶν Διευθυντῶν, Ὑποδιευθυντῶν καὶ τοῦ λοιποῦ διδασκτικοῦ
προσωπικοῦ αὐτῶν, τὴν λειτουργίαν, τὴν διάρκειαν σπουδῶν
καὶ τὸ πρόγραμμα μαθημάτων τῶν νυκτερινῶν Γυμνασίων,
Λυκείων καὶ Παραρτημάτων, τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν τάξεων
αὐτῶν πρὸς τὰς τάξεις τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς αὐτῆς κα-
τηγορίας, ὡς καὶ τὴν ρύθμισιν παντὸς ζητήματος τὸ ὅποιον
ἐνδεχομένως θὰ παρουσιασθῇ λόγῳ τῆς μεταβάσεως ἐκ τοῦ
σήμερον ἰσχύοντος σχολικοῦ καθεστώτος εἰς τὸ νέον, κανονί-
ζονται διὰ Βασ. Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑ-
πουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον.

Ἄρθρον 13.

1. Ὁ τίτλος, ὁ διδόμενος εἰς τοὺς μαθητὰς τοὺς εὐδο-
κίμως περαίνοντας τὰς σπουδὰς τῶν εἰς τὸ Λύκειον, ὀνομά-
ζεται Ἀπολυτήριον Λυκείου. Τοῦτο πιστοποιεῖ τὴν ἐπιτυχὴ
ἀπόληξιν τῆς Δευτεροβαθμίου Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ
ἀποτελεῖ «πρὸς τὸν» ἐκεῖ ὅπου κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε νομοθε-
σίαν ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον Γυμνασίου. Δὲν παρέχει ὅμως
εἰς τὸν κάτοχόν του δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς τὰ Ἀνώτατα
Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα, τὴν Ἑθνικὴν Ἀκαδημίαν Σωμα-
τικῆς Ἀγωγῆς, τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, τὰς Ἀ-
νωτάτας Σχολὰς Οἰκιακῆς Οἰκονομίας καὶ τὰς Σχολὰς Νη-
πιαγωγῶν.

2. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποκτήσουν τὸ δικαίωμα τοῦτο
ἀπόφοιτοι Λυκείου ἢ ἄλλων Σχολῶν, τῶν ὁποίων τὰ πτυχία
κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν δίδουν δικαίωμα φοιτήσεως
εἰς Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα, ὀφείλουν νὰ τύχουν
Εἰδικοῦ Τίτλου, τοῦ «Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου», προσε-
ρχόμενοι εἰς ἐξετάσεις ἐπὶ ὀρισμένων μαθημάτων, αἱ ὁποῖαι
εἰς τακτὸν χρόνον διενεργοῦνται εἰς διαφόρους πόλεις τῆς
Χώρας ἐνώπιον Ἐπιτροπῶν ἐκ λειτουργῶν τῆς Δευτεροβα-
θμίου Ἐκπαιδεύσεως, προεδρευομένων ὑπὸ Καθηγητῶν Ἀ-
νωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων. Κληρικοί, Σπουδασταὶ
Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ προσερχόμενοι Μέσων Ἐμπορικῶν
Σχολῶν δύνανται ἐπίσης νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς ἐξετά-
σεις διὰ νὰ τύχουν τοῦ εἰδικοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου
πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν.

3. Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον εἶναι δύο τύπων. Ὁ
πρῶτος δίδει τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς τὴν Θεολογικὴν,
τὴν Φιλοσοφικὴν καὶ τὴν Νομικὴν Σχολήν τῶν Πανεπιστη-
μίων, ὁ δεύτερος εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν, τὴν Ἱατρικὴν,
τὴν Ὀδοντιατρικὴν, τὴν Κτηνιατρικὴν, τὴν Γεωπονικὴν
καὶ Δασολογικὴν καὶ τὰς Σχολὰς τοῦ Πολυτεχνείου. Ἀμφό-
τεροι θεωροῦνται ἰσότιμοι διὰ τὴν ἐγγραφὴν εἰς ὅλας τὰς
λοιπὰς Σχολὰς.

4. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ γενικοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀκαδη-
μαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου συνυπολογίζονται, ἐφ' ὅσον ὁ ὑποψήφιος
ἐπιτυχάνει εἰς τὰς πρὸς ἀπόκτησιν τούτου ἐξετάσεις, καὶ
οἱ κατὰ συντελεστὴν γενικοὶ βαθμοὶ ἐτησίας προόδου, οἱ
ἀναγραφόμενοι εἰς τὸ ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς του ἐκ τῆς Β'
πρὸς τὴν Γ' τάξιν τοῦ Λυκείου καὶ εἰς τὸ Ἀπολυτήριον τοῦ
Λυκείου τοῦ μέσου ὅρου τῶν δύο τούτων βαθμῶν ἀποτελούν-
τας ἓνα βαθμὸν. Διὰ τοὺς ἀποφοιτῶντας ἐξ Ἰδιωτικῶν Λυ-
κείων συνυπολογίζεται μόνον ὁ βαθμὸς τοῦ Ἀπολυτηρίου τοῦ
Λυκείου.

5. Μετὰ βάσιν τὸν γενικὸν βαθμὸν ἐγγράφονται κατὰ σει-
ρὰν ἐπιτυχίας οἱ ὑποψήφιοι εἰς τὰς Σχολὰς τῆς προτιμή-
σεώς των ἀνεῦ εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων καὶ ἐντὸς τοῦ δι' ἐκά-
στην Σχολὴν ὀριζομένου ἐκάστοτε ἀριθμοῦ εἰσακτέων. Τῶν
ἰσοβαθμούντων ὑποψηφίων ἡ πρὸς ἐγγραφὴν προτεραιότης
καθορίζεται μετὰ βάσιν τοὺς ἐιδικούς εἰς τὰ ἐξετασθέντα μα-
θήματα βαθμούς κατὰ τὰ ἐιδικώτερον δι' ἐκάστην Σχολὴν
καθοριζόμενα διὰ τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ προβλε-
πομένου ὑπὸ τῆς παραγράφου 8 τοῦ παρόντος άρθρου.

6. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ βελτιώσουν τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀκα-
δημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου τῶν δύνανται νὰ ὑποβληθῶν ἐκ νέου
εἰς ὀλικὰς ἐξετάσεις κατὰ τὰς ἐπομένους περιόδους. Εἰς
τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν νέαν ἐξέτασιν σημειώσουν κατω-
τέρας ἐπιδόσεις, ἰσχύει δι' αὐτοὺς ὁ παλαιὸς τίτλος.

7. Ἐξεταστέα μαθήματα εἶναι τὰ βασικά μαθήματα τοῦ

Λυκείου ως ταῦτα καθορίζονται εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ παρόντος, ἐπὶ πλέον δὲ τὰ Λατινικὰ διὰ τοὺς ὑποψηφίους τῶν Σχολῶν Θεολογικῆς, Φιλοσοφικῆς καὶ Νομικῆς καὶ Σχέδιον (ἐλεύθερον καὶ γραμμικόν) διὰ τοὺς ὑποψηφίους τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Σχολῶν. Ἡ διδασκαλία τοῦ Σχεδίου (ἐλεύθερου καὶ γραμμικοῦ) εἰς τὸ Λύκειον δύναται νὰ ἀνατίθεται ἐπὶ ὠριαία ἀντιμισθία εἰς Ἀρχιτέκτονας ἢ πτυχιούχους τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Τὰ μαθήματα τῶν Ξένων Γλωσσῶν καὶ τοῦ σχεδίου (ἐλεύθερου καὶ γραμμικοῦ) θὰ περιληφθῶν εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου εἰς χρόνον, ὁ ὁποῖος θὰ καθιερωθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ταύτης, διὰ τὸ σχέδιον (ἐλεύθερον καὶ γραμμικόν) οἱ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν Σχολὴν τοῦ Ἑθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑποχρεοῦνται κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους σπουδῶν νὰ ἐξετασθῶν εἰς τὸ Σχέδιον (τεχνικόν καὶ ἐλεύθερον) ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν τῆς οἰκείας Σχολῆς καὶ ἐὰν ἐπιτύχουν συνεχίζουσιν τὰς σπουδὰς τῶν, ἄλλως ἀποκλείονται τῆς περαιτέρω φοιτήσεως δυνάμενοι ἄνευ ἐτέρας διατυπώσεως νὰ μεταγγραφῶν εἰς τὸ πρῶτον ἔτος σπουδῶν ἄλλης Ἀνωτάτης Σχολῆς, διὰ τὴν ὁποῖαν ἰσχύει ὁ τύπος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου τῶν. Αἱ ἀνωτέρω ἐξετάσεις διενεργοῦνται τὸν Ἰούνιον. Οἱ ἀποτυχόντες δικαιοῦνται ἐπανεξετάσεως κατὰ τὸν ἐπόμενον Σεπτέμβριον.

8. Τὰ τῆς συγκροτήσεως τῶν Ἐπιτροπῶν, ἡ ὕλη τῶν μαθημάτων τῶν ἐξεταζομένων κατὰ τὰς ἐξετάσεις πρὸς ἀπόκτησιν Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου, ὁ συντελεστής ἐκάστου, καθὼς καὶ ὁ συντελεστής τῶν βαθμῶν τοῦ ἐνδεικτικοῦ προγράμματος ἀπὸ τῆς Β' πρὸς τὴν Γ' Λυκείου καὶ τοῦ ἀπολυτηρίου τοῦ Λυκείου, εἰς τὸν ὁπολοισμὸν τοῦ γενικοῦ βαθμοῦ, ὁ χρόνος, ὁ τόπος καὶ ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τῶν ἐξετάσεων, ὁ τρόπος τῆς κρίσεως καὶ τῆς βαθμολογίας τῶν γραπτῶν, καθὼς καὶ τὰ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ὑποψηφίων κατὰ τὴν προσέλευσίν των πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς καὶ τὰς λοιπὰς Σχολὰς μεταγυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως, καθορίζονται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐκδιδόμενου τρεῖς τοῦλάχιστον μῆνας πρὸ τῶν ἐξετάσεων, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

9. Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον θὰ ἰσχύσῃ ἀπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1965—1966. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου κατάρχονται οἱ εἰσιτήριοι διαγωνισμοὶ εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα.

10. Αἱ δαπάναι πρὸς διενέργειαν τῶν ἐξετάσεων διὰ τὴν ἀπόκτησιν Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου, ὡς καὶ διὰ τὴν διενέργειαν τῶν εἰσιτηρίων διαγωνισμῶν εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1964—1965 δι' ἀμοιβὴν τῶν προέδρων, μελῶν, ἐξεταστῶν, κριτῶν, βοηθῶν καὶ γραμματέων τῶν Ἐπιτροπῶν, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν γένει δαπάναι τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐξετάσεων, βαρύνουν τὸν Κρατικὸν Προϋπολογισμόν, καθορίζονται δὲ κατὰ περίπτωσιν διὰ κοινῶν ἀποφάσεων τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

Ὑπερωριακὴ Ἔργασία Καθηγητῶν.

Ἄρθρον 14.

1. Πρὸς κάλυψιν τῶν ὑπὸ τοῦ ὄρολογίου προγράμματος προβλεπομένων ὥρῶν διδασκαλίας δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ ἀνατίθεται εἰς τοὺς Καθηγητὰς τῶν Δημοσίων Γυμνασίων καὶ Λυκείων ἡ διδασκαλία μαθημάτων τῆς ἐιδικότητός των εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦν, ἢ εἰς ἄλλα σχολεῖα τῆς αὐτῆς ἢ γειτονικῶν πόλεων, πέραν τῶν ὑποχρεωτικῶν ὥρῶν διδασκαλίας καὶ μέχρι δώδεκα ὥρῶν ἐβδομαδιαίως.

2. Εἰς τοὺς ὑπερωριακῶς διδάσκοντας καθηγητὰς καταβάλλεται ἀποζημίωσις δι' ἐκάστην ὥραν διδασκαλίας, ὡς καὶ κατὰ περίπτωσιν ἐξοδα κινήσεως, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος καθορίζεται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

3. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος ἄρθρου καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἑντατικὴ Ἐκπαίδευσις Καθηγητῶν.

Ἄρθρον 15.

1. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν, ἐν ὅψει τῆς ἐπιμηκύνσεως τοῦ χρόνου τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσως, προβλέπεται ἑλλειψίς καθηγητῶν ὁρισμένης ἐιδικότητος εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Δευτεροβάθμίου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως δύναται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μετὰ γνώμην τῶν ἀντιστοίχων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν νὰ εἰσαχθῇ δι' ὁρισμένων χρόνων εἰς τὰς Σχολὰς ταύτας ὁ θεσμὸς τῆς ἐντατικῆς ἐκπαίδευσως τῶν φοιτητῶν εἰς εἰδικὰ τμήματα διὰ τῆς παρεμβολῆς καὶ τρίτου ἐξαμήνου σπουδῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον, Αὐγούστον καὶ Σεπτέμβριον. Οἱ ἀποφοιτῶντες τῶν τμημάτων τούτων ὀφείλουν νὰ ὑπηρετήσουν ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν Δημοσίαν Ἐκπαίδευσιν τοῦλάχιστον ἐπὶ πενταετίαν.

2. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος καὶ μετὰ σύμφωνον γνώμην τῶν οἰκείων Σχολῶν καθορίζεται τὸ πρόγραμμα μαθημάτων καὶ ἀσκήσεων, ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος τῶν ἐξετάσεων, καθὼς καὶ πᾶσα ἐν γένει λεπτομέρεια τῆς λειτουργίας τῶν κατὰ τὴν ἀνωτέρω παράγραφον τμημάτων ἐντατικῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσως.

3. Εἰς τὸ διδακτικὸν καὶ βοηθητικὸν προσωπικὸν τὸ ἐργαζόμενον κατὰ τὸ θερινὸν ἐξάμηνον εἰς τὰ Τμήματα ἐντατικῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσως διὰ διδασκαλίαν καὶ ἀσκήσιν τῶν φοιτητῶν καταβάλλεται πρόσθετος ἀποζημίωσις ὁριζομένη, κατὰ περίπτωσιν, μετὰ γνώμην τῆς οἰκείας Σχολῆς διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

4. Τόσον εἰς τὰ τακτικὰ τμήματα ὅσον καὶ εἰς τὰ τμήματα ἐντατικῆς ἐκπαίδευσως τῶν καθηγητικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μετὰ γνώμην τῆς οἰκείας Σχολῆς, νὰ ἐγγράφονται πέραν τοῦ ἐκάστοτε ὁριζομένου ἀριθμοῦ εἰσκητέων, ἀριστοῦχοι ἀπόφοιτοι τοῦ Λυκείου ἄνευ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου. Εἰς τούτους δύναται νὰ χορηγῶνται ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν, ὑποτροφία διὰ χρονικὸν διάστημα ἴσον πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς φοιτήσεως. Οἱ τυγχάνοντες ὑποτροφίας ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν τοῦλάχιστον ἐπὶ πενταετίαν.

5. Κατὰ παρέκκλισιν τῶν ἐν ἄρθρῳ 17 περίπτωσις α' τοῦ Νόμου 1811)51 ὁρισμῶν οἱ πτυχιούχοι τῶν Καθηγητικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων δύναται νὰ διορίζωνται, ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν.Δ. εἰς κενὰς θέσεις δημοσίων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν Δευτεροβάθμίου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως καὶ πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεών των.

6. Ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἐπιτρέπεται διορισμὸς πτυχιούχων τῶν Φυσικῶν, Μαθηματικῶν, Χημείας καὶ Ξένων Γλωσσῶν, ὡς καθηγητῶν τῶν ἐιδικότητων τούτων εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως καὶ ἂν ἔτι ἔχουν ὑπερβῇ τὸ πρὸς διορισμὸν ὄριον ἡλικίας ἐφ' ὅσον κέντηνται τριετὴ τοῦλάχιστον ἐκπαιδευτικὴν ὑπηρεσίαν, συνυπολογιζομένης καὶ τῆς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ προσωρινοῦ καθηγητοῦ διανυθείσης, ὑποβάλλουν σχετικὴν αἴτησιν καὶ γνωματεύει ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ των τὸ ἀρμόδιον ὄργανον.

Παιδαγωγικὰ Ἀκαδημαῖα.

Ἄρθρον 16.

1. Εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας καταρτίζεται θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Πρωτοβάθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαίδευσως.

2. Τὰ ἔτη φοιτήσεως εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας αὐξάνονται εἰς τρία (3) ἀναπροσαρμοζόμενων τοῦ προγράμματος μαθημάτων καὶ τῆς κατανομῆς τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Τριετή κύκλον σπουδών υποχρεούνται να παρακολουθήσουν οι εισαγόμενοι εις τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1965—1966.

3. Εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας εἰσάγονται μὲ βάσιν τὸν γενικὸν βαθμὸν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἀπολυτηρίου των, κατὰ σειράν ἐπιτυχίας καὶ ἐντὸς τοῦ ὀριζομένου δι' ἐκάστην Ἀκαδημίαν ἀριθμοῦ εἰσακτέων, οἱ ἔχοντες ὑγείαν καὶ ἀρτιμέλειαν, ἀφοῦ διαπιστωθῇ δι' εἰδικῆς ἐξετάσεως ὅτι δὲν παρουσιάζουν ἀνωμαλίας εἰς τὸν προφορικὸν λόγον καὶ ὅτι δὲν εἶναι παράφρωνι.

Πρὸς συμπλήρωσιν τυχόν κενῶν δύναται νὰ εἰσαχθῶν οἱ ἔχοντες τὰ ἀνωτέρω προσόντα καὶ ἄνευ ἀκαδημαϊκοῦ ἀπολυτηρίου, ἐφ' ὅσον ἔχουν ἀπολυτήριον λυκείου μὲ γενικὸν βαθμὸν ἀρίστα ἢ λίαν καλῶς.

4. Ὁ ἀριθμὸς εἰσακτέων εἰς ἕκαστον Τμήμα Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 40, ὀρίζεται δὲ ἐφ' ἅπαξ δι' ἕκαστον σχολικὸν ἔτος δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις καθ' ὑπέρβασιν εἰσαγομένων εἰς τὴν πρώτην τάξιν σπουδαστῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ δι' ὅλας τὰς κατηγορίας τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὡς ἄνω καθορισθέντος ἀριθμοῦ εἰσακτέων. Ἐπὶ πλεόν τούτων καθορίζεται ἐφ' ἅπαξ δι' ἕκαστον σχολικὸν ἔτος δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων εἰς τὴν πρώτην τάξιν ὁμογενῶν σπουδαστῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς.

5. Εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας διδάσκονται τὰ ἑξῆς μαθήματα (κοινὰ καὶ κατ' ἐπιλογὴν τῶν σπουδαστῶν): Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας, Γενικὴ καὶ Παιδαγωγικὴ Ψυχολογία (Ψυχολογία τῆς μαθήσεως, Ψυχολογία τῆς προσαρμογῆς, ἐξελεκτικὴ Ψυχολογία, Ψυχολογία τῶν ἀτομικῶν διαφορῶν), Θεωρία καὶ Ἱστορία τῆς Ἀγωγῆς, Γενικὴ καὶ εἰδικὴ Διδακτικὴ, Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς, Ἑρμηνεία τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Πατρολογία, Νεοελληνικὴ γλῶσσα, Νεοελληνικὴ Γραμματεία, Ἀγωγή τοῦ Λόγου, Γενικὴ Ἱστορία καὶ Ἱστορία τοῦ Πολιτισμοῦ, Ἑναι γλῶσσα, (Ἀγγλικά ἢ Γαλλικά ἢ Γερμανικά), Μαθηματικά, Φυσικὴ Ἐπιστήμη, Στοιχεῖα Γεωπονίας, Στοιχεῖα τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος καὶ τοῦ δικαίου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Οἰκονομικὴν, Λογιστικήν, Κοινωνιολογίαν, Ὑγιεινὴν, Μουσικὴν, Ἐλεύθερον Σχέδιον καὶ Χειροτεχνία, Οἰκιστικὴ Οἰκονομία, Γυμναστικὴ. Εἰς τὸ τρίτον ἔτος τῆς φοιτήσεως οἱ σπουδασταὶ υποχρεοῦνται, πλὴν τῶν κοινῶν δι' ὅλους μαθημάτων, νὰ διδασθῶν κατ' ἐπιλογὴν, εἰς εἰδικὰ ὄρας τοῦ προγράμματος, εἴτε Νεοελληνικὴν Γραμματείαν, Ἑναι γλῶσσας, Γενικὴν Ἱστορίαν καὶ Ἱστορίαν τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Λογιστικὴν, εἴτε Μαθηματικά καὶ Φυσικὰς Ἐπιστήμας.

6. Τὸ Ἀναλυτικὸν καὶ Ὁρολόγιον πρόγραμμα τῶν μαθημάτων (κοινῶν καὶ κατ' ἐπιλογὴν), καθὼς καὶ τὰ τοῦ σχολικοῦ καὶ διδακτικοῦ ἔτους, τὰ τῶν ἐγγραφῶν, μετεγγραφῶν, ποινῶν, ἐρτολογίου, τὰ τῆς φοιτήσεως καὶ τὰ κατὰ τὰς τμηματικὰς ἐξετάσεις τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν κλπ. καθορίζονται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μετὰ γνώμοδότησιν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

7. Διὰ τὸ παιδαγωγικὸν προσωπικὸν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καθήκοντα Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου ἀσκεῖ πενταμελὲς Συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐξ ἐνὸς Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ὡς Προέδρου, ἐνὸς Γενικοῦ Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ὡς Ἀντιπρόεδρου, δύο Πανεπιστημιακῶν Καθηγητῶν Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ὀριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐπὶ διετεί θητεία καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ παρόντος Ν. Δ) τοῦ ἰδρυμένης Διευθύνσεως Ἐκπαιδεύσεως Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ, μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο, ἐδρεύον ἐν Ἀθήναις, συγκαλεῖται ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ.

8. Διὰ τὸ λοιπὸν διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν Παιδαγω-

γικῶν Ἀκαδημιῶν καθήκοντα Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου ἀσκεῖ τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 27 τοῦ παρόντος Ν. Δ) τοῦ Κεντρικὸν Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

9. Εἰς ἕνα τῶν Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀνατίθεται διὰ μίαν διετίαν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν Ἀκαδημιῶν τῶν Φιλεκπαιδευτικῶν Ἑταιρειῶν.

10. Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐπὶ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ἀσκεῖται διὰ τῆς παρὰ τῇ Κεντρικῇ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου Διευθύνσεως Ἐκπαιδεύσεως Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ.

Ἄρθρον 17.

1. Βαθμοὶ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ὀρίζονται ὡς κάτωθι:

α) Γενικοῦ Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀντιστοιχῶν εἰς τὸν βαθμὸν καὶ μισθὸν Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

β) Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀντιστοιχῶν εἰς τὸν βαθμὸν καὶ μισθὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

γ) Ὑποδιευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀντιστοιχῶν εἰς τὸν βαθμὸν καὶ μισθὸν τοῦ Γυμνασιάρχου Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

δ) Πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῶν ἢ Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀντιστοιχῶντες εἰς τοὺς βαθμοὺς καὶ μισθοὺς τοῦ Βοηθοῦ Γυμναρχοῦ ἢ Πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

2. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων εἰς τοὺς βαθμοὺς Ὑποδιευθυντοῦ, Πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῶν καὶ Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας εἶναι ἐνιαῖος.

3. Εἰσαγωγικοὶ βαθμοὶ ὀρίζονται ὁ τοῦ Καθηγητοῦ ἢ Πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας.

4. Διὰ τὴν προαγωγὴν εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἀπαιτεῖται τειρακτὴς ὑπηρεσία ἐν ἐκάστῳ βαθμῷ.

5. Τὸ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν. Δ. ὑπηρετοῦν προσωπικὸν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν διαβαθμίζεται ὡς ἑπεται:

1) Εἰς τὸν βαθμὸν Γενικοῦ Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας οἱ ἄχρι τοῦδε ἔχοντες βαθμὸν 1ον.

2) Εἰς τὸν βαθμὸν Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, οἱ ἄχρι τοῦδε ἔχοντες βαθμὸν 2ον καὶ οἱ ἐπὶ πλεόν τῆς εἰκοσαετίας ἔχοντες τὸν 3ον βαθμὸν διαβαθμίζονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ἐφ' ἧς κατέλαβον τὸν 2ον βαθμὸν νεώτεροί των εἰς τὸν 3ον βαθμὸν.

3) Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ὑποδιευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας οἱ ἄχρι τοῦδε ἔχοντες βαθμὸν 3ον.

4) Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πρωτοβαθμίου Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας οἱ ἄχρι τοῦδε ἔχοντες βαθμὸν 4ον.

5) Εἰς τὸν βαθμὸν Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας οἱ ἄχρι τοῦδε ἔχοντες βαθμὸν 5ον.

Ὁ χρόνος ὑπηρεσίας τῶν ὡς ἄνω διαβαθμιζομένων εἰς τὸν βαθμὸν τὸν ὁποῖον μέχρι τοῦδε κατέχουν, ὑπολογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας εἰς τὸν βαθμὸν εἰς ὃν διαβαθμίζονται.

6. Αἱ ὁργανικαὶ θέσεις τοῦ Κλάδου Παιδαγωγικῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν αὐξάνονται εἰς τοὺς εἰσαγωγικοὺς βαθμοὺς κατὰ εἴκοσι μίαν (21) ὅσα καὶ τὰ λειτουργοῦντα Τμήματα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν.

7. Διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐκδιδόμενου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν καθορίζονται τὰ τῆς συνθέσεως τοῦ διδακτικοῦ, διοικητικοῦ, βοηθητικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, τὰ προσόντα καὶ ὁ τρόπος διορισμοῦ, ὁ τρόπος τῆς προαγωγῆς καὶ ἐξελέξεως ἐκάστης κατηγορίας. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὡς ἄνω Βασιλικοῦ Διατάγματος ἰσχύουν αἱ καίμεναι περὶ αὐτῶν διατάξεις, ἐφ' ὅσον δὲν ρυθμίζονται ἄλλως ὑπὸ τοῦ παρόντος Ν. Δ) τοῦ.

8. Αί διατάξεις του παρόντος άρθρου και του άρθρου 16 του παρόντος Ν.Δ. έχουν ισχύν και επί των Παιδαγωγικών 'Ακαδημιών 'Οηλείων της Φιλεκαπαιδευτικής 'Εταιρείας.

9. Τα εποπτικά όργανα των Σχολείων της εν 'Αθήναις Φιλεκαπαιδευτικής 'Εταιρείας διορίζονται μετά πρότασιν του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής και σύμφωνον γνώμην του κατά το άρθρον 18 του παρόντος οικείου Συμβουλίου 'Επιλογής 'Εποπτικού Προσωπικού, εν περιπτώσει δὲ υπάρξεως ἐνὸς μόνον ἐπόπτου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου 'Επιλογής 'Εποπτικού Προσωπικού Μέσης 'Εκπαίδευσως. 'Επιτρέπεται ἡ μετάταξις ἐκ τῶν Σχολείων της εν 'Αθήναις Φιλεκαπαιδευτικής 'Εταιρείας εἰς τὰ Σχολεία τοῦ Κράτους μετὰ γνώμην τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀρμοδίου Κεντρικοῦ 'Υπηρεσιακοῦ Συμβουλίου.

10. 'Εκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Κλάδου, ὃν ὁ διορισμὸς ἠκυρώθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου 'Επικρατείας, καὶ οἱ ὅποιοι ἐπαναδιορίσθησαν χωρὶς νὰ πιάσωσιν ὑπηρετούντες συνεχῶς ἀπὸ τοῦ πρώτου διορισμοῦ των, θεωροῦνται κατέχοντες τὸν βαθμὸν των, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον διορίσθησαν.

* Ἀρθρον 18.

1. Πρὸς ἐπιλογὴν τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων συγκροτοῦνται παρὰ τῷ 'Υπουργεῖῳ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων δύο Συμβούλια: 'Εν διὰ τοὺς 'Επιθεωρητὰς καὶ τοὺς Γενικοὺς 'Επιθεωρητὰς τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) καὶ ἕτερον διὰ τοὺς Γενικοὺς 'Επιθεωρητὰς τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) 'Εκπαίδευσως καὶ τοὺς Νομαρχιακοὺς 'Επιθεωρητὰς καὶ Γενικοὺς 'Επιθεωρητὰς Σωματικῆς 'Αγωγῆς. Τὸ πρῶτον ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ 'Ινστιτούτου, προσερχομένου ἐκ τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως, ὡς Προέδρου, τοῦ Προέδρου τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 27 Κεντρικοῦ 'Υπηρεσιακοῦ Συμβουλίου Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως, ἐνὸς Γενικοῦ Διευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς 'Ακαδημίας, τοῦ αἰρετοῦ Συμβούλου Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως, ἐνὸς Παρέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ 'Ινστιτούτου, προσερχομένου ἐκ τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως, καὶ δύο ἀνθρώπων τῶν Γραμμάτων ἀνεγνωρισμένου κύρους, ὡς μελῶν. Τὸ δεύτερον ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ 'Ινστιτούτου ὡς Προέδρου, τοῦ αἰρετοῦ Συμβούλου Μέσης 'Εκπαίδευσως, ἐνὸς Γενικοῦ 'Επιθεωρητοῦ Μέσης 'Εκπαίδευσως, δύο Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ 'Ινστιτούτου προσερχομένων ἐκ τῆς Μέσης 'Εκπαίδευσως καὶ δύο ἀνθρώπων τῶν Γραμμάτων ἀνεγνωρισμένου κύρους, ὡς μελῶν. Τὰ μέλη τῶν δύο Συμβουλίων ὀρίζονται μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των δι' ἀποφάσεως τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ἐπὶ διατεῖ θητεία.

2. Εἰς τὸ Συμβούλιον 'Επιλογῆς 'Επιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως μετέχει ἄνευ ψήφου ὁ παρὰ τῷ 'Υπουργεῖῳ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων Διευθυντῆς τῆς Στοιχειώδους 'Εκπαίδευσως. Εἰς τὸ Συμβούλιον 'Επιλογῆς Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) 'Εκπαίδευσως καὶ 'Επιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν 'Επιθεωρητῶν Σωματικῆς 'Αγωγῆς μετέχει ἄνευ ψήφου ὁ παρὰ τῷ 'Υπουργεῖῳ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων Διευθυντῆς τῆς ἀντιστοίχου κατὰ περίπτωσιν Διευθύνσεως. Χρὴν Γραμματέως ἐκτελοῦν ὑπάλληλοι τῆς ἀντιστοίχου κατὰ περίπτωσιν Διευθύνσεως τοῦ 'Υπουργείου ὀριζόμενοι ὑπὸ τοῦ 'Υπουργοῦ.

3. Αἰτήσεις τῶν ὑποψηφίων μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν ὑποβάλλονται μέχρι 31ης Μαΐου ἐκάστου δευτέρου ἔτους ἀπ' εὐθείας πρὸς τὰς ἀρμοδίας Διευθύνσεις τοῦ 'Υπουργείου 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων. Τὰ Συμβούλια 'Επιλογῆς συνερχόμενα κατὰ τοὺς ἐπομένους μῆνας 'Ιουνίου καὶ 'Ιουλίου ἐξετάζουν τὰς αἰτήσεις τῶν ὑποψηφίων ἐλέγχουν τὰ προσόντα αὐτῶν καὶ δι' ἡτιολογημένης 'Εκθέσεως συντάσσουν δι' ἐκάστην κατηγορίαν πῖνακα περιλαμβανόντα τοὺς ἐπιλεγόμενους κατὰ σειράν ἱκανότητος.

4. Διὰ τὴν κρίσιν τῶν Συμβουλίων 'Επιλογῆς λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἰδίᾳ τὰ ἐξῆς στοιχεῖα τῶν ὑποψηφίων: 'Ο χαρακτήρ καὶ τὸ ἥθος, ἡ διδασκτικὴ καὶ ἡγετικὴ ἱκανότης καὶ δράσεις, οἱ τίτλοι σπουδῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἡ συγγραφικὴ δράσις. 'Εκαστον τούτων ἐλέγχεται

καὶ σταθμίζεται εἰς τὴν Αἰτιολογικὴν 'Εκθεσὶν τὴν συνοδούσαν τὸν πῖνακα τῶν προτεινομένων ἰδιαίτερώς.

5. Εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Συμβουλίων 'Επιλογῆς τίθενται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων 'Εκπαιδευτικῶν 'Αρχῶν ἅπαντα τὰ ὑπηρεσιακὰ στοιχεῖα τῶν ὑποψηφίων καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν προϋπαρξάντων αὐτῶν περὶ τῆς ἐργασίας των.

6. Τὰ Συμβούλια 'Επιλογῆς πρὸ τῆς λήψεως τελικῶν ἀποφάσεων δύναται νὰ καλοῦν τοὺς ὑποψηφίους ἀδαπάνως εἰς τὸ Δημόσιον, διὰ νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ ἐκτιμήσουν τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν συγκρότησιν αὐτῶν.

7. Οἱ κατὰ τὴν παράγρ. 3 τοῦ παρόντος άρθρου συντασσόμενοι πίνακες ὑποβάλλονται εἰς τὸν 'Υπουργὸν 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ἐντὸς τοῦ ἐπομένου μηνὸς Αὐγούστου καὶ ἀνακοινούνται ὑποχρεωτικῶς εἰς τοὺς ὑποψηφίους πρὸς κρίσιν ἐντὸς 10ημέρου ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς των, ἵνα λάβουν γνώσιν τούτων.

8. 'Ενστάσεις κατὰ τῶν πινάκων τῶν Συμβουλίων 'Επιλογῆς ὡς πρὸς τὴν σειράν κατατάξεως ἢ τὴν ἐκ τοῦ πίνακος παράλειψιν δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐνώπιον τοῦ 'Υπουργοῦ τῆς 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων μετὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἀνακοίνωσιν τοῦ ἀποτελέσματος καὶ μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. 'Επὶ τῶν ὑποβληθέντων παραπόνων ἀποφαίνεται, ἐξετάζον ἐκ νέου τὸν πῖνακα, τὸ ἀρμόδιον κατὰ περίπτωσιν Συμβούλιον, διευρυνόμενον διὰ τῆς συμμετοχῆς καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐτέρου Συμβουλίου μελῶν τοῦ Παιδαγωγικοῦ 'Ινστιτούτου. 'Εντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας ὁ 'Υπουργὸς δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀναπέμψῃ εἰς τὸ ἀρμόδιον Συμβούλιον πρὸς νέαν ἐξέτασιν τοὺς πίνακας.

9. Τὸ Συμβούλιον ὀφείλει νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων καὶ τῆς αὐτεπαγγέλτου ἀναπομπῆς μέχρι τῆς 10ης Νοεμβρίου, ἢ δὲ δευτέρα κρίσις αὐτοῦ εἶναι ὁριστική.

10. Οἱ πίνακες καθιστάμενοι ὁριστικοὶ κυροῦνται ὑπὸ τοῦ 'Υπουργοῦ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου καὶ δημοσιευόμενοι διὰ τῆς 'Εφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἰσχύουν ἐπὶ δύο ἔτη.

11. 'Εκ τῶν πινάκων τούτων διορίζονται κατὰ σειράν διὰ Βασιλικὸν Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων 'Επιθεωρηταὶ καὶ Γενικοὶ 'Επιθεωρηταὶ τῶν Σχολείων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν εἰς ἕκαστον κλάδον θέσεων.

12. Διὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. ἐπιτρέπεται ὅπως διὰ Βασιλικὸν Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ὀρισθοῦν ἄλλως αἱ προθεσμίαι τοῦ άρθρου τούτου καὶ ἡ χρονικὴ διάρκεια τῆς ἰσχύος τῶν κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἀνωτέρω Διατάγματος καταρτισθησομένων πινάκων.

* Ἀρθρον 19.

1. Δικαίωμα ὑποβολῆς αἰτήσεως πρὸς κρίσιν διὰ τὴν κατάληψιν θέσεως τοῦ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον 'Εποπτικοῦ Προσωπικοῦ τῶν σχολείων ἔχουν:

α) Διὰ τὴν θέσιν 'Επιθεωρητοῦ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως δημοδιδάσκαλοι κεκτημένοι τοῦλάχιστον τὸν πέμπτον (50ν) βαθμὸν, δωδεκαετῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ μετεκπαίδευσιν εἰς Πανεπιστήμιον ἢ τὸ Παιδαγωγικὸν 'Ινστιτούτον.

β) Διὰ τὴν θέσιν 'Επιθεωρητῶν τῶν Μουσουλμανικῶν Σχολείων δημοδιδάσκαλοι κεκτημένοι τοῦλάχιστον τὸν πέμπτον (50ν) βαθμὸν, δωδεκαετῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ γνώσιν τῆς τουρκικῆς γλώσσης.

γ) Διὰ τὴν θέσιν Γενικοῦ 'Επιθεωρητοῦ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως 'Επιθεωρηταὶ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) 'Εκπαίδευσως ἔχοντες διατεῖ ὑπηρεσίαν ἐπιθεωρητοῦ.

δ) Διὰ τὴν θέσιν Γενικοῦ 'Επιθεωρητοῦ Δευτεροβαθμίου (Μέσης) 'Εκπαίδευσως λειτουργοὶ Μέσης 'Εκπαίδευσως τοῦ οικείου κλάδου καὶ εἰδικότητος κεκτημένοι τὸν β' βαθμὸν τοῦ Γυμνασίου ἢ τοῦ βοηθοῦ Γυμνασίου, ἐφ' ὅσον οἱ τελευταῖοι ἔχουν διδασκαρικὸν πτυχίον ἢ σπουδὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἢ δύο πανεπιστημιακὰ πτυχία συγγενῶν ἐπιστημῶν.

ε) Διὰ τὴν θέσιν Νομαρχιακοῦ 'Επιθεωρητοῦ Σωματικῆς

Ἀγωγῆς Πρωτοβάθμιοι καθιγγεται τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς καὶ ἄνω.

στ) Διὰ τὴν θέσιν Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Σωματικῆς Ἀγωγῆς οἱ κεκτημένοι τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Σωματικῆς Ἀγωγῆς καὶ ἄνω.

2. Ἀνώτατον ὄριον ἡλικίας πρὸς διορισμὸν εἰς θέσεις Ἐπιθεωρητῶν Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως καὶ Νομαρχικῶν Ἐπιθεωρητῶν Σωματικῆς Ἀγωγῆς ὁρίζεται τὸ 50ῶν ἔτος. Εἰς θέσεις δὲ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους), Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως καὶ Σωματικῆς Ἀγωγῆς ὁρίζεται τὸ 55ον ἔτος. Κατὰ τὴν πρώτην τριετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος τὰ ἀνωτέρω ὅρια ἡλικίας αὐξάνονται κατὰ πέντε ἔτη ἀντιστοίχως.

3. Οἱ διοριζόμενοι Ἐπιθεωρηταὶ καὶ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως καὶ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων τῶν εκπαιδεύονται ἐπὶ τριμήνιον εἰς εἰδικὴν σειρὰν μαθημάτων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ταύτης τυγχάνουν τριμήνου ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν καὶ ὑποτροφίας παρὰ τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν, ἵνα, μερίμνη αὐτοῦ, ἐπισκεφθῶν σχολεῖα καὶ παιδαγωγικὰ κέντρα τοῦ ἐξωτερικοῦ.

4. Ἡ ἀρξάμενη καὶ μὴ ὁλοκληρωθεῖσα διαδικασία τῆς διὰ διαγωνισμοῦ πληρώσεως θέσεων Ἐπιθεωρητῶν Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως διακόπτεται. Οἱ μετασχόντες εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον δημοδιδάσκαλοι, οἱ ἐπιτυχόντες εἰς προγενεστέρους διαγωνισμοὺς καὶ μὴ διορισθέντες δι' οἰονδήποτε λόγον ὥς καὶ οἱ προκριθέντες ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Συμβουλίου ἐν ἔτει 1964 θεωροῦνται κατέχοντες τὰ προσόντα καὶ τὴν νόμιμον ἡλικίαν, ἵνα κριθῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 18 τοῦ παρόντος Ν. Δ. Συμβουλίου Ἐπιλογῆς διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρώτου Πίνακος Ἐπιλογῆς προτιμώμενοι ἐπὶ ἴσοις ὅροις.

Ἄρθρον 20.

1. Ἰδρύονται (5) πέντε θέσεις Ἐπιθεωρητῶν τοῦ κλάδου 5 τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ Ν. Δ. 3379)1955 ἐπὶ βαθμῶ Γυμνασιάρχου, ἤτοι μία (1) θέσις τῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσης, μία (1) τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης, μία (1) τῶν Τεχνικῶν, μία (1) τῆς Μουσικῆς καὶ μία (1) τῶν Οἰκοκυρικῶν.

2. Τὰ προσόντα καὶ ὁ τρόπος ἐπιλογῆς καὶ διορισμοῦ, ἡ περικτέρω ἐξέλιξις, ἡ ἔδρα καὶ αἱ ἀρμοδιότητες αὐτῶν καὶ πᾶσα ἑτέρα λεπτομέρεια καθορίζονται διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

3. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. καὶ μέχρι τῆς ὁριστικῆς πληρώσεως τῶν οἰκείων θέσεων καθήκοντα Ἐπιθεωρητῶν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Γαλλικῆς Γλώσσης δύνανται νὰ ἀνατίθενται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἰς ἀποσπασμένους ἐκ τῆς κυρίας τῶν θέσεως εκπαιδευτικοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἀνήκοντας εἰς τὸν Παιδαγωγικὸν Κλάδον (ἄρθρον 2 Ν. Δ. 3379) 1955) ἢ εἰς τὸν Κλάδον 3 (ἄρθρον 4 Ν. Δ. 3379)1955), καὶ κατέχοντας ἀπταίστως τὴν ἀντίστοιχον γλῶσσαν καὶ ἀποδείξει μετεκπαιδεύσεως εἰς Ἀνώτατα Ἰδρύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ.

4. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις προσλεύσεως ὥς καὶ προσόντων δύνανται ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νὰ ἀνατίθενται καθήκοντα Ἐπιθεωρητοῦ κατὰ τὰς περιπτώσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου καὶ εἰς εκπαιδευτικοὺς μὴ διατελοῦντας ἐν ἐνεργείᾳ. Τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν οὕτω προσλαμβανομένων καθορίζονται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

5. Αἱ εκπαιδευτικαὶ περιφέρειαι καὶ αἱ ὀργανικαὶ θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως ὁρίζονται εἰς 200, τῶν δὲ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως εἰς 15.

6. Αἱ θέσεις τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως ὁρίζονται εἰς 60.

θμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλάδου 3 τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ Ν. Δ. 3379)1955 ὁρίζονται εἰς 60.

7. Διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καθορίζονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς περιφέρειας, τὰς ἔδρας, τὴν κατ' εἰδικότητα κατανομήν καὶ τὰς ἀρμοδιότητας τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Δευτεροβαθμίου (Μέσης) καὶ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως.

8. Διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν δύναται νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἐπιθεωρητῶν Δευτεροβαθμίου (Μέσης) καὶ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως.

Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον.

Ἄρθρον 21.

1. Ἰδρύεται Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ἐν Ἀθήναις. Τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον εἶναι δημοσία ὑπηρεσία, ὑπαγομένη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

2. Ἔργα τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἶναι:

- α) Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν εκπαιδευτικῶν προβλημάτων εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν.
- β) Ἡ μετεκπαίδεσις τῶν διδακτικῶν στελεχῶν τῶν σχολείων παντὸς τύπου, καὶ
- γ) Ἡ καθοδήγησις τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν ὁρμὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων του. Εἰδικότερον.

Α. Ἡ συγκέντρωσις στοιχείων καὶ κατάρτισις μελετῶν:

- α) Πρὸς καθορισμὸν τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὰ παντὸς τύπου σχολεῖα.
- β) Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν προσφορωτέρων μεθόδων διδακτικῆς ἐργασίας καὶ ἀγωγῆς καθόλου.
- γ) Πρὸς ὀρθολογικὴν ὀργάνωσιν τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τῶν σχολείων.

Β'. Ἡ ὀργάνωσις μαθημάτων, ἀσκήσεων, συζητήσεων καὶ συνεδρίων:

- α) Πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς σιτάθμης τῶν εκπαιδευτικῶν λειτουργῶν.
- β) Πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν νεωτέρων τάσεων καὶ μεθόδων τῆς σχολικῆς ἐργασίας.
- γ) Πρὸς καθοδήγησιν αὐτῶν εἰς τὰς μεθόδους τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τῶν σχολικῶν ζητημάτων.

Γ'. Ἡ καθοδήγησις τῶν περιφερειακῶν ὀργάνων τῆς διοικήσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὸν σκοπὸν:

- α) Νὰ σταθμίζουν με ἀκρίβειαν τὰς ἀνάγκας τῶν σχολείων καὶ νὰ ἐξευρίσκουν τὸν κατάλληλον τρόπον ἱκανοποιήσεως αὐτῶν.
- β) Νὰ ἐλέγχουν καὶ κρίνουν ὁρθῶς τὰς ἱκανότητας καὶ τὰς ἐπιδόσεις διδασκόντων καὶ διδασκομένων.
- γ) Νὰ γίνουν ὄχι μόνον ἄξιοι Προϊστάμενοι εκπαιδευτικῶν ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ φορεῖς πολιτισμοῦ εἰς τὸν τομέα τῆς δραστηριότητός των.

3. Τὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἔργων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καθορίζονται διὰ Βασ. Διατάγματος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

4. Τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ εκπαιδευτικὸν προσωπικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰνστιτούτου, ἀποτελεῖται ἐκ Συμβούλων, Παρέδρων καὶ Εἰσηγητῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Συμβούλων ὁρίζεται εἰς 20, κατανέμεται δὲ ὡς ἐξῆς:

Διὰ τὴν Δευτεροβάθμιον (Μέσην) Ἐκπαιδεύσιν δέκα (10), ἐξ ὧν 4 Φιλολογοὶ, 2 Μαθηματικοί, 2 Φυσικοί, 1 Θεολόγος καὶ 1 τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς. Διὰ τὴν Πρωτοβάθμιον (Στοιχειώδη) Ἐκπαιδεύσιν ἑξ (6). Καὶ διὰ τὴν Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαιδεύσιν τέσσαρες (4), λαμβανόμενοι ἐκ Πολιτικῶν Μηχανικῶν ἢ Μηχανολόγων ἢ Ἠλεκτρολόγων ἢ Οἰκονομολόγων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Παρέδρων ὁρίζεται εἰς 20,

κατακρίνεται δὲ ὡς ἐξῆς: Διὰ τὴν Δευτεροβάθμιον (Μέσην) Ἐκπαιδεύουσιν δέκα (10), ἐξ ὧν 3 Φιλόλογοι, 2 Μαθηματικοί, 2 Φυσικοί, 2 Θεολόγοι καὶ 1 Σωματικῆς Ἀγωγῆς. Διὰ τὴν Πρωτοβάθμιον (Στοιχειώδη) Ἐκπαιδεύουσιν 7 καὶ διὰ τὴν Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαιδεύουσιν 3, λαμβανόμενοι ἐκ Πολιτικῶν Μηχανικῶν, ἢ Μηχανολόγων ἢ Ἠλεκτρολόγων ἢ Οἰκονομολόγων, ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐχόντων πείραν τῶν προβλημάτων αὐτῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Εἰσηγητῶν ὀρίζεται εἰς 12, ἤτοι: 2 Φιλόλογους, 1 Μαθηματικόν, 1 Φυσικόν, 1 Θεολόγον, 4 τῆς Πρωτοβάθμιου Ἐκπαιδεύσεως καὶ 3 λαμβανόμενοι ἐκ Πολιτικῶν Μηχανικῶν ἢ Μηχανολόγων ἢ Ἠλεκτρολόγων ἢ Οἰκονομολόγων.

5. Οἱ Σύμβουλοι ἔχουν βαθμὸν Β' τῆς κατηγορίας τῶν Εἰδικῶν Θέσεων καὶ μισθὸν τακτικῶν καθηγητῶν Πανεπιστημίου. Οἱ Πάρεδροι βαθμὸν καὶ μισθὸν Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Ἐκπαιδεύσεως. Οἱ Εἰσηγηταὶ διορίζονται ὡς δόκιμοι μὲ βαθμὸν καὶ μισθὸν πρωτοβάθμιου καθηγητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Μετὰ διετίαν, μονιμοποιούμενοι, λαμβάνουν βαθμὸν καὶ μισθὸν βοηθοῦ γυμνασίου.

6. Εἰσηγηταὶ διορίζονται διὰ Β. Δ)τος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κατόπιν διαγωνισμοῦ τοῦ ὁποίου αἱ λεπτομέρειαι καθορίζονται διὰ Β. Δ)των ἐκδιδομένων τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

α) Διὰ τὰς θέσεις τῆς Δευτεροβάθμιου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως πτυχιούχοι ἡμετέρου ἢ ξένου Πανεπιστημίου, ἔχοντες πτυχίον τῆς ἐιδικότητος τῶν καὶ 4ετῇ ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ.

β) Διὰ τὰς θέσεις τῆς Πρωτοβάθμιου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως, πτυχιούχοι Ψυχολογίας ἢ Παιδαγωγικῶν ἡμεδαπῶν ἢ ξένου Πανεπιστημίου ἔχοντες 4ετῇ ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἢ δημοδιδάσκαλοι (πτυχιούχοι Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ἢ πτυχιούχοι Διδασκαλίου μὲ ἀπολυτήριον γυμνασίου), ἔχοντες πτυχίον μετεκπαιδεύσεως ἢ διετεῖς σπουδὰς Ψυχολογίας ἢ Παιδαγωγικῆς καὶ 4ετῇ ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ.

γ) Διὰ τὰς θέσεις τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως: Πολιτικοὶ μηχανικοὶ καὶ μηχανολόγοι - ἠλεκτρολόγοι ἔχοντες πτυχίον ἡμετέρας ἢ ξένης Ἀνωτάτης Τεχνικῆς Σχολῆς καὶ 4ετῇ ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ (πλήρους ἢ μερικῆς ἀπασχολήσεως) εἰς Τεχνικὰς, Δημοσίας ἢ Ἰδιωτικὰς Σχολὰς, ἢ πτυχιούχοι Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν ἡμετέρου ἢ ξένου Πανεπιστημίου ἢ Ἀνωτάτης Σχολῆς, ἔχοντες 4ετῇ ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ (πλήρους ἢ μερικῆς ἀπασχολήσεως), εἰς ἀντιστοίχους πρὸς τὴν ἐιδικότητά των δημοσίας σχολὰς.

7. Εἰς θέσεις Παρέδρων διορίζονται ἄνευ διαγωνισμοῦ πτυχιούχοι τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον Σχολῶν, εἰδικοί εἰς ἐπιστήμας ἀντιστοίχους πρὸς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ καταλάβουν, ἔχοντες 10ετῇ τοῦλάχιστον ἐκπαιδευτικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ διδακτορικὸν δίπλωμα ἢ τίτλους μεταπτυχιακῶν σπουδῶν Πανεπιστημίου εἰς τὴν Ψυχολογίαν ἢ τὴν Παιδαγωγικὴν, ἢ Εἰσηγητῆ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου κεκτημένοι δετῇ ὑπηρεσίᾳ εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Διὰ τὸν Πάρεδρον τὸν προερχόμενον ἐκ τοῦ Κλάδου τῶν καθηγητῶν τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς, ἀντὶ διδακτορικοῦ διπλώματος ἢ ἄλλου πανεπιστημιακοῦ τίτλου ἀπαιτεῖται πτυχίον τῆς Ἐθνικῆς Ἀκαδημίας Σωματικῆς Ἀγωγῆς. Ἐν ἰσῇ μοίρᾳ προτιμῶνται κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις οἱ ἔχοντες διετεῖς τοῦλάχιστον σπουδὰς τῆς ἐιδικότητος τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν βεβαιουμέναις διὰ πανεπιστημιακοῦ τίτλου.

8. Εἰς θέσεις Συμβούλων διορίζονται ἄνευ διαγωνισμοῦ οἱ ἔχοντες: α) διδακτορικὸν δίπλωμα ἐπιστήμης ἀντιστοίχου πρὸς τὰς θέσεις τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ καταλάβουν καὶ σπουδὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν βεβαιουμέναις διὰ πανεπιστημιακοῦ τίτλου ἢ τοῦλάχιστον διετεῖς, ἢ προκειμένου περὶ Συμβούλων διὰ τὴν Πρωτοβάθμιον (Στοιχειώδη) Ἐκπαιδεύουσιν, διδακτορικὸν δίπλωμα ἢ τίτλους μεταπτυχιακῶν σπουδῶν Πανεπιστημίου εἰς τὴν Ψυχολογίαν ἢ Παιδαγωγικὴν, β) δεκαπενταετῇ τοῦλάχιστον δημοσίαν ἐκπαιδευτικὴν ἢ ἐκπαιδευτικὴν καὶ

διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν ὑπολογίζεται καὶ ἡ εἰς ἀνεγνωρισμένα ὡς ἰσότιμα σχολεῖα τοῦ Κράτους ἐκπαιδευτικὴ ὑπηρεσία καὶ γ) ἀξιόλογον συγγραφικὴν δρασίαν εἰς θέματα τῆς ἐιδικότητος τῶν.

Ὁμοίως εἰς θέσιν Συμβούλων διορίζονται καὶ Πάρεδροι τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, κεκτημένοι πενταετῇ ὑπηρεσίᾳ εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Διὰ τὸν Σύμβουλον τὸν προερχόμενον ἐκ τοῦ Κλάδου τῶν Καθηγητῶν τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς ἀντὶ διδακτορικοῦ διπλώματος ἢ ἄλλου πανεπιστημιακοῦ τίτλου ἀπαιτεῖται πτυχίον τῆς Ἐθνικῆς Ἀκαδημίας Σωματικῆς Ἀγωγῆς.

9. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος δύνανται νὰ διορίζωνται Σύμβουλοι καὶ Πάρεδροι ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ τῆς δευτεροβάθμιου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως ἢ μετεκπαιδευθέντες εἰς Πανεπιστήμιον ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ τῆς πρωτοβάθμιου (Στοιχειώδους) ἐκπαιδεύσεως ἀντιστοίχων πρὸς τὰς θέσεις ἐιδικότητων, ἔχοντες εἰκοσαετῇ τοῦλάχιστον λίαν εὐδόκιμον δημοσίαν ἐκπαιδευτικὴν ὑπηρεσίαν προκειμένου περὶ θέσεων Συμβούλου καὶ δεκαπενταετῇ τοῦλάχιστον λίαν εὐδόκιμον δημοσίαν ἐκπαιδευτικὴν ὑπηρεσίαν προκειμένου περὶ θέσεων Παρέδρου.

10. Ἀνωτάτου ὅριον ἡλικίας πρὸς διορισμὸν εἰς θέσεις Εἰσηγητῶν εἶναι τὸ 40ὸν ἔτος, εἰς θέσεις Παρέδρων τὸ 45ὸν καὶ εἰς θέσεις Συμβούλων τὸ 50όν. Διὰ τοὺς τελοῦντας ἐν Δημοσίᾳ Ὑπηρεσίᾳ τὸ ὅριον τοῦτο ἀυξάνεται ἀντιστοίχως εἰς 45, 50 καὶ 55. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. τὰ κατὰ τὰ προηγουμένα ἐδάφια καθοριζόμενα ὅρια ἡλικίας ἀυξάνονται κατὰ πέντε ἔτη.

11. Ὁ διορισμὸς εἰς τὰς θέσεις τῶν Παρέδρων καὶ Συμβούλων γίνεται διὰ Β. Δ)τος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ μετὰ σύμφωνον ἡτιολογημένην γνώμην τῆς ὁλομελείας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

12. Μετὰ τριετῇ ὑπηρεσίᾳ εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον οἱ Πάρεδροι δύνανται τῇ αἰτήσει των νὰ μεταταχθῶν, ἀναλόγως τῆς ἐιδικότητος των, εἰς θέσεις Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Πρωτοβάθμιων (Στοιχειώδους) ἢ Δευτεροβάθμιου (Μέσης) ἢ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, διὰ Β. Δ)τὰς ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κατόπιν ἐιδικῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπιλογῆς Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐκτὸς πίνακος διοριστέων.

13. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. αἱ θέσεις Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου πληροῦνται δι' ἀποφάσεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

14. Ἐξαιρετικῶς κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. πέντε ἐκ τῶν θέσεων τῶν Συμβούλων καὶ πέντε ἐκ τῶν θέσεων τῶν Παρέδρων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου πληροῦνται ἀριστίνδην ἐξ ἐπιλέκτων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἢ διακρεπῶν ἐπιστημόνων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Διὰ τὸν διορισμὸν τούτων δὲν ἰσχύουν οἱ περιορισμοὶ τῶν παραγράφων 7 καὶ 8 τοῦ παρόντος ἄρθρου ὡς πρὸς τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα. τὴν ἐκπαιδευτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὸ ὅριον ἡλικίας διορισμῶν εἰς θέσιν συμβούλου ἢ Παρέδρου.

15. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Ἀντιπρόεδροι τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου δύνανται νὰ ὀρίζωνται, καὶ ὕπερβαν τοῦ διὰ τῆς παραγρ. 4 τοῦ παρόντος ἄρθρου καθοριζομένου ἀριθμοῦ, καθηγητῆ Πανεπιστημίου ἢ ἄλλης Ἀνωτάτης Σχολῆς κατ' ἀπόσπασιν ἢ διορισμὸν ἐπὶ 3ετῇ θητεία δυνάμειν ν' ἀνανεωθῇ.

16. Ἀρμολόγητα Ὑπηρεσιακοῦ καὶ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου διὰ τοὺς Παρέδρους καὶ Εἰσηγητὰς τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀσκεῖ ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, διὰ δὲ τοὺς Συμβούλους τὸ κατὰ νόμον ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον διὰ τοὺς ὑπαλλήλους πρῶτου βαθμοῦ καὶ τῆς κατηγορίας ἐιδικῶν θέσεων.

*Άρθρον 22.

1. Τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ἀσκεῖ τὰ ἀνατεθειμένα εἰς αὐτὸ ἔργα ἐν Ὁλομελείᾳ ἢ ἐν Τμηματικῇ ἢ ἐν Ἐπιτροπῇ ἢ διὰ τῶν κατ' ἰδίαν αὐτοῦ μελῶν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ὁρισθησόμενα.

2. Ἐκ τῶν Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς διορίζεται Πρόεδρος καὶ εἰς Ἀντιπρόεδρος δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου δημοσιευμένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ τριετὲς θητεία δυνάμενη νὰ ἀνανεοῦται.

3. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Α. τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον συγκροτεῖται εἰς σῶμα εὐθὺς ὡς διορισθῶν οἱ δώδεκα (12) ἐκ τῶν εἰκοσι (20) Συμβούλων αὐτοῦ.

4. Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, δύναται νὰ μετέχουν εἰς τὰς ἐρεῦνας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ εἰς διδακτικὰ στελεχῇ παρεχομένην ἐκπαίδευσιν Καθηγηταὶ ἢ Ὑφηγηταὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, Λειτουργοὶ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους), Δευτεροβαθμίου (Μέσης) καὶ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως, Ἐκπαιδευτικοὶ Λειτουργοὶ ὑπηρετούντες εἰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, καθὼς καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἄλλων κλάδων καὶ προσωπικότητες ἐκ τοῦ καθόλου πνευματικοῦ κόσμου. Ἡ ἀνάθεσις ἐργασίας γίνεται εἰς αὐτοὺς ἐπὶ ὁρισμένον χρόνον, καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν καθορίζεται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

*Άρθρον 23.

1. Εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον ὑπάγονται ἡ Βαρβάκειος Πρότυπος Σχολὴ Ἀθηνῶν, ἡ Ἰωνίδεως Πρότυπος Σχολὴ Πειραιῶς καὶ τὸ Πειραματικὸν Ζάννειον Τεχνικὸν Γυμνάσιον Πειραιῶς.

2. Διὰ Βασ. Διατάγματος, ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων θὰ καθορισθῶν τὰ τῆς σχέσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου πρὸς τὰ ὡς ἄνω σχολεῖα, τὰ τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἀναγκαία λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς προηγουμένης παραγράφου, ἐφαρμοζομένων ἀναλόγως τῶν διατάξεων τῶν διαπιστῶν τὰ Πειραματικὰ Σχολεῖα τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

3. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου περιέρχεται εἰς αὐτὸ τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαίδευσως, τῆς Μετεκπαίδευσως Δημοδιδασκάλων εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Σχολῆς Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν Ἐπαγγελματικῆς καὶ Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσως (Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.), τὸ δὲ ὁργανικῶς ὑπηρετοῦν παρ' αὐτοῖς προσωπικὸν μετατάσσεται ὡς ὑπεράριθμον εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

*Άρθρον 24.

1. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, λογιζομένης ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τῆς περὶ ὁρισμοῦ τοῦ Προέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀποφάσεως, καταργεῖται τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον καὶ διαλύονται τὰ τμήματα αὐτοῦ. Ὡσαύτως καταργεῖται ἡ Ὑπηρεσία Μελετῶν καὶ Συντονισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἐκ τῶν ὁργανικῶν θέσεων τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἡ θέσις τοῦ Προϊσταμένου αὐτῆς.

2. Τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ καταργουμένου Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ ὁ Προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν καὶ Συντονισμοῦ ἐφ' ὅσον δὲν διορισθῶν ὡς μέλη τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου καταλαμβάνουν αὐτοδικαίως, διατηροῦντες τὸν βαθμὸν καὶ μισθὸν ὃν ἔχουν σήμερον, θέσεις Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Δευτεροβαθμίου (Μέσης) ἢ Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαίδευσως, πλὴν ἐκείνων οἵτινες ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας τριάκοντα ἡμερῶν θὰ δηλώσουν ὅτι δὲν ἀποδέχονται τὴν θέσιν ταύτην, ὅποτε ἀπολύονται λόγῳ καταργήσεως θέσεως.

3. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας τὰ ἐπὶ θητεία ὑπηρετοῦντα μέλη τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἀπολύονται, τὰ δὲ κατ' ἀπόσπασιν ὑπηρετοῦντα ἐπανερχονται εἰς τὰς ὁργανικὰς θέσεις τῶν.

4. Ὁ θυσμὸς τῶν αἰρετῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) καὶ Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως διατηρεῖται διὰ τὴν συγκρότησιν τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) καὶ Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαίδευσως, καθὼς καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἐπιλογῆς τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων. Ἡ θητεία τῶν αἰρετῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων ὀρίζεται εἰς τρία ἔτη. Οἱ νῦν κατέχοντες τὰς θέσεις ταύτας παραμένουν μέχρι λήξεως τῆς τριετοῦς θητείας τῶν.

5. Ὁ μισθὸς τῶν αἰρετῶν Συμβούλων εἶναι, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς θητείας τῶν, ἴσος πρὸς τὸν μισθὸν τῶν Συμβούλων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

6. Διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ὁ θυσμὸς τοῦ αἰρετοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου καὶ ἐπὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλικῆς Διατάγματος ὀρίζονται τὰ τῶν δικαιουμένων ὑποβολῆς ὑποψηφιότητος, τὰ τῆς ἀνακλήσεως τῶν ὑποψηφίων καὶ τὰ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τῶν. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον διορισμοῦ, διάρκειαν τῆς θητείας κλπ., ἰσχύουν αἱ ἀντίστοιχοι περὶ αἰρετῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων διατάξεις.

7. Τὰ κατὰ τὰς ἐπὶ μέρους ὑπηρεσίας καὶ τὴν καθόλου λειτουργίαν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, καθορίζονται δι' Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ, ὁ ὁποῖος συντάσσεται ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ Σώματος καὶ κυροῦται διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

*Άρθρον 25.

1. Τὸ προσωπικὸν τῆς Γραμματείας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου λαμβάνεται ἐξ ὑπαλλήλων τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, περιλαμβανεται ἐντὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διὰ τοῦ ἐπομένου ἄρθρου τοῦ παρόντος Ν. Α. συνιστωμένων θέσεων καὶ ἀποτελεῖται ἐξ :

α. Ἐνὸς Διευθυντοῦ ἐπὶ βαθμῷ 3φ ἢ 2φ τῆς Α' κατηγορίας.

β. Τεσσάρων Τμηματάρχων ἐπὶ βαθμῷ 5φ ἢ 4φ τῆς Α' κατηγορίας.

Τὸ λοιπὸν βοηθητικὸν ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν τῆς Γραμματείας, καθορίζεται δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε ὑπηρεσιακῶν ἀναγκῶν αὐτῆς.

*Άρθρον 26.

1. Συνιστῶνται εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων :

α) Διευθύνσις Ἐκπαίδευσως Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ περιλαμβανούσα δύο Τμήματα, ἥτοι Τμήμα Προσωπικοῦ καὶ Τμήμα Διοικήσεως.

β) Παρὰ τῇ Διευθύνσει Μέσης Ἐκπαίδευσως Τμήμα Β' Προσωπικοῦ (Διορισμῶν), Τμήμα Γ' Προσωπικοῦ (Ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ καὶ ὁργανώσεως τῶν γραφείων αὐτοῦ) καὶ Τμήμα Β' Διοικητικοῦ (Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου).

2. Εἰς τὰς ὁργανικὰς θέσεις τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων προστίθενται :

α) Μία θέσις ἐπὶ βαθμῷ 3φ ἢ 2φ τοῦ κλάδου Διοικητικοῦ τῆς Α' κατηγορίας.

β) Ὀκτὼ θέσεις ἐπὶ 5φ ἢ 4φ βαθμῷ ἐξ ὧν 6 τῆς Α' κατηγορίας, 2 τῆς Β' κατηγορίας.

γ) Δέκα ἐξ θέσεις ἐπὶ βαθμῷ 8φ—6φ τῆς Α' κατηγορίας.

δ) Δέκα θέσεις ἐπὶ βαθμῷ 11φ—6φ τῆς Β' κατηγορίας καὶ τριῶν δακτυλογράφων ἐπὶ τῷ αὐτῷ βαθμῷ.

ε) Τρεῖς θέσεις κλητῆρων ἐπὶ βαθμῷ 13φ—9φ τῆς Γ' κατηγορίας.

στ) "Εξ καθαριστριών προσλαμβανομένων κατά τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2314/1953.

ζ) Τρεῖς θέσεις ὁδηγῶν ἀνεγκυστηρῶν ἐπὶ συμβάσει Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

3. Εἰσαγωγικὸς βαθμὸς τῶν θέσεων διοικητικῶν γραμματέων τῆς Α' κατηγορίας τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ὁρίζεται ὁ ὁγδοὺς (8ος) εἰς τὸν ὁποῖον ἀνυψοῦνται καὶ αἱ ἡδὴ ὑφιστάμεναι ὁμοειδεῖς θέσεις. Τὸν βαθμὸν τοῦτον ἔχουν αὐτοδικαίως ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Ν. Δ. οἱ διοικητικοὶ Γραμματεῖς τῆς Α' κατηγορίας.

4. Ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ἀπολυθέντες τῆς Ὑπηρεσίας, διότι δὲν ἐπληθύνον ἐμπροσθέντως ἐξ ἀλλοδαπῆς, ὅπου μετέβησαν πρὸς μετεκπαίδευσιν ἰδίαις δαπάναις, δύνανται νὰ ἀναδιορισθῶσιν εἰς κενὰς θέσεις τῆς εἰδικότητός των, ἐφ' ὅσον ὑποβάλλωσι σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κτηθέντων τίτλων σπουδῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ γνωματεύσῃ ἐπὶ τοῦ ἀναδιορισμοῦ των τὸ ἀρμόδιον Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον.

5. Ὑπάλληλοι ἐπὶ 6ῳ βαθμῷ Α' Κατηγορίας τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ἔχοντες πτυχίον Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἢ Διδασκαλείου δύνανται νὰ ἐντάσσωνται εἰς τοὺς οἰκείους πίνακας προακτέων εἰς ἀνωτέρους βαθμούς, ἐξελισσόμενοι μέχρι καὶ τοῦ 4ου βαθμοῦ.

6. Τεχνικὸὶ ὑπάλληλοι Α' Κατηγορίας τῆς εἰδικῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων δύνανται μετὰ πρότασιν τοῦ οἰκείου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου νὰ καταλάβουν κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τοῦ βαθμοῦ των, τῆς εἰδικότητος τὴν ὁποίαν κατέχουν καὶ προάγονται εἰς ὑπάρχουσαν κενὴν θέσιν, ἐφ' ὅσον ἔχουν συμπληρώσει τὸν πρὸς προαγωγὴν χρόνον εἰς τὸν βαθμὸν των. Ἐκ τῶν ὁργανικῶν θέσεων τεχνικῶν ὑπαλλήλων Β' Κατηγορίας (Ὑπομηχανικῶν) τέσσαρες ὁρίζονται ἐπὶ 4ῳ βαθμῷ.

7. Ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος εἰς τοὺς πίνακας προακτέων εἰς τὸν 3ον βαθμὸν ὑπαλλήλων τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων δύνανται νὰ ἐντάσσωνται ὑπάλληλοι ἐπὶ 4ῳ βαθμῷ Α' Κατηγορίας πτυχιούχοι Ἀνωτάτων Σχολῶν κεκτημένοι ὑπερδωδεκαετῆ ὑπηρεσίαν, εἰς δὲ τοὺς πίνακας προακτέων εἰς τὸν 5ον βαθμὸν ὑπάλληλοι ἐπὶ 6ῳ βαθμῷ Α' Κατηγορίας, κεκτημένοι ὑπερδωδεκαετῆ ὑπηρεσίαν.

8. Ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ Ν.Δ. 3971/1959 ὡς πρὸς τὰ ἔτη πραγματικῆς προϋπηρεσίας, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν προκειμένου περὶ ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου καὶ ἀριστοῦχων. Οὗτοι ἀναδιορίζονται ἀνεξαρτήτως χρόνου προϋπηρεσίας, ἐφ' ὅσον δὲν συντελήρωσαν τὸ 50ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὑποβάλλουσι δὲ σχετικὴν αἴτησιν ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια Ἐκπαιδεύσεως.

"Ἀρθρον 27.

1. Παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων συνιστῶνται τρία Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια Ἐκπαιδεύσεως, τὰ ὁποῖα ἐφεξῆς θὰ ἀσκοῦν τὸ διοικητικὸν καὶ πειθαρχικὸν ἔργον τοῦ διὰ τοῦ παρόντος Ν. Δ. καταργουμένου Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Τμημάτων αὐτοῦ, ὡς θέλει εἰδικώτερον καθορίσει Βασ. Διατάγμα ἐκδιδόμενον προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων. Τὸ πρῶτον (Α) Συμβούλιον ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητημάτων ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ δεύτερον (Β) Συμβούλιον ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητημάτων ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ Τρίτον (Γ) Συμβούλιον ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητημάτων ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

2. Τὸ πρῶτον (Α) τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς

Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Προέδρου, ἐξ ἑνὸς Παρέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Ἀντιπροέδρου, τοῦ αἵρετοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως καὶ δύο Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Πρωτοβαθμίου (Στοιχειώδους) Ἐκπαιδεύσεως, ὡς μελῶν. Τοῦ Συμβουλίου τούτου μετέχει ἄνευ ψήφου ὁ Διευθυντὴς τῆς παρὰ τῇ Κεντρικῇ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου Διευθύνσεως Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του. Τὸ δεύτερον (Β) ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Προέδρου, ἑνὸς Παρέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Ἀντιπροέδρου, τοῦ αἵρετοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως καὶ δύο Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Δευτεροβαθμίου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως, ὡς μελῶν. Τοῦ Συμβουλίου τούτου μετέχει ἄνευ ψήφου ὁ Διευθυντὴς τῆς παρὰ τῇ Κεντρικῇ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου Διευθύνσεως Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του. Τὸ τρίτον (Γ) ἐξ ἑνὸς Συμβούλου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ὡς Προέδρου, δύο Παρέδρων τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἀρχαιότερος εἶναι Ἀντιπρόεδρος καὶ δύο Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Τεχνικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Τοῦ Συμβουλίου τούτου μετέχει ἄνευ ψήφου ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του.

3. Μετὰ τὸν διορισμὸν αἵρετοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως τὴν θέσιν τοῦ ἑνὸς Παρέδρου τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς τὸ τρίτον (Γ) Συμβούλιον καταλαμβάνει ὁ αἵρετὸς Σύμβουλος Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

4. Οἱ Πρόεδροι, Ἀντιπρόεδροι καὶ τὰ μέλη τῶν ἀνωτέρω Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων (πλὴν τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν Διευθυντῶν τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου) ὁρίζονται ἐπὶ μονοτείᾳ θητείας ἀρχομένη ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων. Ταῦτα πρόσωπα δὲν δύνανται νὰ διορισθῶν ἐπὶ δύο συνεχεῖς θητείας ἐξαίρεσει τῶν αἵρετῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβουλίων. Τὰ μέλη τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, τὰ μετέχοντα τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων, προέρχονται ἀντιστοίχως ἐκ τῶν οἰκείων βαθμίδων καὶ κλάδων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

5. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Δ. ἡ κατὰ τὰ ἄνω θητεία ὁρίζεται ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ διορισμοῦ μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους.

6. Ὅσῳκις ἐπιλαμβάνονται ὑποθέσεων κατ' ἀναπομπὴν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων τὰ Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια Ἐκπαιδεύσεως συντίθενται ἐκ τῶν μελῶν τοῦ κατὰ περίπτωσιν Συμβουλίου καὶ τῶν Προέδρων τῶν δύο ἄλλων Συμβουλίων. Κατὰ τὴν νέαν σύνθεσιν προεδρεύει ὁ ἀρχαιότερος τῶν Προέδρων.

7. Τὰ μέλη τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων Ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας των ἀποσπῶνται παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ ἐκτελοῦν τὸ ἀνατεθὲν εἰς αὐτὰ ἔργον.

8. Τὸ διοικητικὸν καὶ πειθαρχικὸν ἔργον τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Τμημάτων αὐτοῦ περιέρχεται εἰς τὰ κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, μέχρι δὲ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου προβλεπόμενου Βασ. Διατάγματος τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει τὴν αὐτὴν ἔκτασιν καὶ ἀσκεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς μέχρι σήμερον.

9. Χρὴς Γραμματέων εἰς τὰ ἀνωτέρω Κεντρικὰ Ὑπηρεσιακὰ Συμβούλια Ἐκπαιδεύσεως ἀνατίθενται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων εἰς ὑπαλλήλους τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

"Ἀρθρον 28.

Διὰ Βασ. Διαταγμάτων ἐκδιδόμενων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων ρυθμίζονται τὰ κατὰ τὴν σύστασιν καὶ σύνθεσιν τῶν πάσης φύσεως καὶ

ἀρμοδιότητος Περιφερειακῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων, καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς προαγωγάς, τοὺς διορισμούς, τὰς μεταθέσεις καὶ τὰς ἀποσπάσεις, καθὼς καὶ τὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν καὶ διαδικασίαν, ὡς πρὸς τὸ ἐποπτικόν, διδακτικόν καὶ βοηθητικὸν προσωπικὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, Γενικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς.

Ἄρθρον 29.

1. Διὰ Βασ. Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων δύνανται νὰ κωδικοποιηθῶν εἰς ἓν ἢ πλείονα κείμενα πᾶσαι αἱ ἰσχύουσαι διατάξεις περὶ Πρωτοβάθμιου (Στοιχειώδους) καὶ Δευτεροβάθμιου (Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως, περὶ Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ λοιπῶν Σχολῶν Ἐκπαιδεύσεως Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν περὶ Σχολικῶν Βιβλίων καὶ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

2. Ἡ σύνταξις τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον κωδικοποιήσεως δύναται νὰ ἀνατεθῇ εἰς Ἐπιτροπὴν ὀριζομένην δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καθορίζεται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

Ἄρθρον 30.

Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν. Δ. ἀρχομένης ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του καταργεῖται πᾶσα προγενεστέρα διάταξις ἀναφερομένη εἰς θέματα ρυθμιζόμενα ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1964

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΝΟΜΟΥ

Περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4379)1964 Ν. Δ. «περὶ ὁργάνωσεως καὶ διοικήσεως τῆς Γενικῆς (Στοιχειώδους καὶ Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως».

Ἄρθρον μόνον

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 4379)1964 Ν. Δ) γμα «περὶ ὁργάνωσεως καὶ διοικήσεως τῆς Γενικῆς (Στοιχειώδους καὶ Μέσης) Ἐκπαιδεύσεως», ἀκυροῦται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Δεκεμβρίου 1964

Οἱ προτείνοντες βουλευταὶ

Κ. Παπαδημητρίου, Μ. Μυριδάκης, Γ. Βογιατζῆς, Γ. Σταμάτης, Α. Καραμανλῆς, Δ. Καραντζένης, Δ. Θανόπουλος, Π. Κλῆς, Α. Ταλιαδούρος, Χ. Μπουγᾶς, Κ. Βενέτης, Α. Βογιατζῆς, Α. Μητακίδης, Γ. Λύχνος, Κ. Γιαννούσης, Ι. Τερδάνογλου, Π. Τσακίριδης, Δ. Βουρδουμπᾶς, Σ. Πολυζωγόπουλος, Ν. Ἀθανασίου, Κ. Ράλλης, Ι. Μπούτος, Α. Μπουρνιάς, Κ. Μανιαδάκης, Α. Καλαντζάκος, Α. Δερδεμέζης, Δ. Λαντζούνης, Ι. Βαρβιτσιώτης, Α. Γκίλας, Ε. Κεφαλογιάννης, Α. Φροντιστής, Σ. Κωτιάδης, Ι. Λαυρεντίδης, Α. Τσαλδάρης, Δ. Ἀλιπράντης, Η. Παπαηλιοῦ, Α. Θεοδοσιάδης, Χ. Ἐρμείδης, Δ. Βρανόπουλος, Ι. Παπαρτεμίου.